

COUNCIL OF EUROPE

CONSEIL DE L'EUROPE

MONEYVAL(2018)17

VÝBOR EXPERTŮ
HODNOTÍCÍCH OPATŘENÍ PROTI PRANÍ PENĚZ
A FINANCOVÁNÍ TERORISMU
(MONEYVAL)

ZPRÁVA Z PÁTÉHO KOLA VZÁJEMNÉHO HODOCENÍ
ČESKÉ REPUBLIKY

PREVENCE PRANÍ PENĚZ
A BOJ PROTI FINANCOVÁNÍ TERORISMU

Přijal Výbor MONEYVAL na svém 57. plenárním zasedání
Štrasburk, 4.-7. prosince 2018

SHRnutí ZPRÁVY	4
Klíčová zjištění	4
Rizika a celková situace	6
Celková úroveň účinnosti systému a jeho technického souladu	7
Prioritní opatření	13
Účinnost systému a hodnocení jeho technického souladu	15
ZPRÁVA O VZÁJEMNÉM HODNOCENÍ	16
Předmluva	16
KAPITOLA 1. RIZIKA PRANÍ PENĚŽ/FINANCOVÁNÍ TERORISMU A CELKOVÁ SITUACE	17
Rizika ML/FT a vymezení rizikových oblastí	17
Relevance	22
Strukturální prvky	23
Pozadí a kontext	23
KAPITOLA 2. NÁRODNÍ POLITIKA A KOORDINACE BOJE PROTI PRANÍ PENĚŽ A FINANCOVÁNÍ TERORISMU 32	
Klíčová zjištění a doporučená opatření	32
<i>Bezprostřední výstup č. 1 (Rizika, politika a koordinace)</i>	33
KAPITOLA 3. PRÁVNÍ SYSTÉM A OPERATIVNÍ ZÁLEŽITOSTI	42
<i>Klíčová zjištění a doporučená opatření</i>	42
<i>Bezprostřední výstup č. 6 (Finanční zpravodajské informace týkající se ML/FT)</i>	45
<i>Bezprostřední výstup č. 7 (Vyšetřování a stíhání praní peněz)</i>	55
<i>Bezprostřední výstup č. 8 (Konfiskace)</i>	65
KAPITOLA 4. FINANCOVÁNÍ TERORISMU A ŠÍŘENÍ ZHN	76
<i>Klíčová zjištění a doporučená opatření</i>	76
<i>Bezprostřední výstup č. 9 (Vyšetřování a stíhání FT)</i>	78
<i>Bezprostřední výstup č. 10 (Preventivní opatření a finanční sankce v oblasti FT)</i>	85
<i>Bezprostřední výstup č. 11</i>	90
KAPITOLA 5. PREVENTIVNÍ OPATŘENÍ	95
<i>Klíčová zjištění a doporučená opatření</i>	95
<i>Bezprostřední výstup č. 4 (Preventivní opatření)</i>	96
KAPITOLA 6. DOHLED	105
<i>Klíčová zjištění a doporučená opatření</i>	105
<i>Bezprostřední výstup č. 3 (Dohled)</i>	106
KAPITOLA 7. PRÁVNICKÉ OSOBY A JINÁ PRÁVNÍ USPOŘÁDÁNÍ	126
<i>Klíčová zjištění a doporučená opatření</i>	126
<i>Bezprostřední výstup č. 5 (Právní osoby a jiná právní uspořádání)</i>	127
KAPITOLA 8. MEZINÁRODNÍ SPOLUPRÁCE	133
<i>Klíčová zjištění a doporučená opatření</i>	133
<i>Bezprostřední výstup č. 2 (Mezinárodní spolupráce)</i>	133
PŘÍLOHA O TECHNICKÉM SOULADU	142
<i>Doporučení 1 – Hodnocení rizik a uplatňování rizikově orientovaného přístupu</i>	142

<i>Doporučení 2 – Vnitrostátní spolupráce a koordinace</i>	145
<i>Doporučení 3 – Trestný čin praní peněz</i>	146
<i>Doporučení 4 – Konfiskace a předběžná opatření</i>	148
<i>Doporučení 5 – Trestný čin financování terorismu</i>	150
<i>Doporučení 6 – Cílené finanční sankce týkající se terorismu s jeho financování</i>	153
<i>Doporučení 7 – Cílené finanční sankce týkající se šíření zbraní hromadného ničení</i>	158
<i>Doporučení 8 – Neziskové organizace</i>	161
<i>Doporučení 9 – Mlčenlivost finančních institucí</i>	165
<i>Doporučení 10 – Hloubková kontrola klienta</i>	165
<i>Doporučení 11 – Uchovávání záznamů</i>	170
<i>Doporučení 12 – Politicky exponované osoby</i>	170
<i>Doporučení 13 – Korespondenční bankovníctví</i>	172
<i>Doporučení 14 – Služby převodu peněz nebo hodnoty</i>	173
<i>Doporučení 15 – Nové technologie</i>	174
<i>Doporučení 16 – Bezhotovostní převody</i>	174
<i>Doporučení 17 – Převzetí identifikace</i>	177
<i>Doporučení 18 – Vnitřní kontrola a zahraniční pobočky a dceřiné společnosti</i>	178
<i>Doporučení 19 – Rizikové země</i>	179
<i>Doporučení 20 – Oznámení podezřelého obchodu</i>	180
<i>Doporučení 21 – Varování klienta a mlčenlivost</i>	181
<i>Doporučení 22 – DNFBP: Identifikace a kontrola klienta</i>	181
<i>Doporučení 23 – DNFBP: Další opatření</i>	183
<i>Doporučení 24 – Transparentnost a skutečný majitel právnických osob</i>	183
<i>Doporučení 25 – Transparentnost a skutečný majitel jiných právních uspořádání</i>	186
<i>Doporučení 26 – Regulace a dohled nad finančními institucemi</i>	188
<i>Doporučení 27 – Pravomoci dohledu</i>	192
<i>Doporučení 28 – Regulace a dohled nad DNFBP</i>	193
<i>Doporučení 29 – Finanční zpravodajské jednotky</i>	195
<i>Doporučení 30 – Povinnosti orgánů činných v trestním řízení a vyšetřovacích orgánů</i>	196
<i>Doporučení 31 – Povinnosti orgánů činných v trestním řízení a vyšetřovacích orgánů</i>	198
<i>Doporučení 32 – Převozy hotovosti</i>	199
<i>Doporučení 33 – Statistiky</i>	201
<i>Doporučení 34 – Pokyny a zpětná vazba</i>	202
<i>Doporučení 35 – Sankce</i>	203
<i>Doporučení 36 – Mezinárodní nástroje</i>	207
<i>Doporučení 37 – Mezinárodní právní pomoc</i>	208
<i>Doporučení 38 – Mezinárodní právní pomoc: zmrazení a konfiskace</i>	212
<i>Doporučení 39 – Extradice</i>	214
<i>Doporučení 40 – Další formy mezinárodní spolupráce</i>	215
SOUHRN TECHNICKÉHO SOULADU – KLÍČOVÉ NEDOSTATKY	223
GLOSÁŘ	230

SHRNUTÍ ZPRÁVY

1. Tato zpráva obsahuje souhrn opatření proti praní peněz a financování terorismu (*anti-money laundering/countering the financing of terrorism* (AML/CFT)), která se uplatňují v České republice (ČR) k datu návštěvy na místě (5. až 16. března 2018). Zpráva analyzuje úroveň souladu se 40 doporučeními Finančního akčního výboru (*Financial Action Task Force* (FATF)), hodnotí účinnost českého systému AML/CFT a obsahuje doporučení jak jej posílit.

Klíčová zjištění

Zpráva o národním hodnocení rizik (*national risk assessment* (NRA)) je podle všeho výsledkem transparentní a realistické analýzy rizik praní peněz a financování terorismu (*money laundering/terrorist financing* (ML/FT)), kterým je země čelí. Nicméně určité aspekty rizik identifikovaných ve Zprávě o NRA, jako například praní zahraničních výnosů, využívání nástrojů fiktivního podnikání, obchod s nemovitostmi nebo riziko, které představuje organizovaný zločin, vyžadují další analýzu. Soukromý sektor do určité míry přispěl k identifikaci klíčových rizik ML/FT. Finanční analytický úřad (FAÚ) poskytl jednotlivým okruhům povinných osob na míru šitou verzi Zprávy o NRA a rovněž připravil obecnou strukturu pro hodnocení rizik, kterou by měl soukromý sektor využívat při provádění vlastního hodnocení rizik.

Ministerstvo vnitra (MV) provedlo Audit národní bezpečnosti (ANB), který mimo jiné zkoumá rizika týkající se terorismu, financování terorismu a organizovaného zločinu. Jelikož se i ANB věnuje některým relevantním oblastem, není zřejmé, proč nebyly analýzy z tohoto dokumentu plně začleněny do NRA. Konkrétní úroveň a prioritizace různých kategorií rizik mohly být popsány jasněji, aby závěry zprávy umožnily čtenáři jednoduše určit priority mezi různými rizikovými oblastmi.

Příslušné orgány do určité míry využívají finanční zpravodajské informace vytvořené FAÚ. Orgány činné v trestním řízení (OČTŘ) pro zahájení vyšetřování ML/FT běžně využívají i další informace (např. své vlastní zpravodajské informace, trestní oznámení (TO) podaná občany a informace získané v průběhu vyšetřování predikativních trestných činů (TČ)). Statistiky sice neposkytují jasný přehled o využití finančních zpravodajských informací, ale rozhovory s OČTŘ a prezentované případy naznačují, že finanční zpravodajské informace jsou většinou využívány ke stíhání predikativních TČ a souvisejícího praní peněz. FAÚ dostává jen omezenou zpětnou vazbu od OČTŘ o využití poskytnutých finančních zpravodajských informací. Tato praxe neumožňuje FAÚ, aby adekvátně vyhodnotil kvalitu vlastní analýzy a stanovil si ve své činnosti priority.

Ačkoli legislativní reformy a zvýšené úsilí vyšetřovat praní peněz představují jasný krok vpřed, měly by OČTŘ aktivněji vyhledávat a využívat příležitosti k vyšetřování. Orgánům se podařilo dosáhnout značného počtu odsouzení za praní peněz, a to i v případech rozsáhlého praní, ale takových případů nebylo mnoho. Vyšetřování, stíhání a odsouzení za závažné a rozsáhlé případy praní peněz třetí osobou a za samostatné praní peněz jsou i nadále výjimkou. Zaměření vyšetřování a stíhání praní peněz není zcela v souladu s hlavními riziky praní peněz z hlediska zdrojové trestné činnosti. Uložené tresty za praní peněz byly odrazující a přiměřené.

Zajištění a konfiskace jsou pro české orgány prioritou. Nedávná zlepšení legislativního

a institucionálního rámce (např. přístup do příslušných databází a zavedení „rozšířené konfiskace“¹) již přinesla konkrétní výsledky při zmrazování a zajišťování majetku. Částky, které české orgány ve zkoumaném období konfiskovaly a odčerpaly, byly značné, ale stále výrazně nižší, než prostředky zajištěné a zmrazené. OČTŘ běžně provádějí finanční šetření v souvislosti s TČ generujícími výnosy. V oblasti finančního šetření dochází k větší specializaci (na úrovni OČTŘ i soudů) a na žádost je možné získat nezávislé expertní posudky. Nicméně účinnost opatření v oblasti hlášení přeshraničních převozů hotovosti a cenných papírů na doručitele nebylo možné prokázat kvůli nedostatku poskytnutých informací. Údaje poskytnuté hodnotícímu týmu potvrzují, že zajištění a konfiskace se většinou týkají primárních TČ představujících riziko z hlediska praní peněz.

V průběhu posledních fází přípravy NRA a od té doby se objevilo několik případů financování terorismu (FT), které potvrzují reálnou možnost, že k takové činnosti v ČR dochází. Úřady spustily programy, které mají tuto hrozbu zmírnit. Bylo zahájeno několik vyšetřování týkajících se zahraničních teroristických bojovníků a jiných případů terorismu a jeho financování. Jeden z těchto případů se dostal do fáze stíhání. Finanční šetření je prováděno ve všech případech vyšetřování terorismu, a to i v přípravné fázi. Jedno stíhání, které nemohlo být klasifikováno jako FT, neboť začalo na základě zahraniční zpravodajské informace a ne na základě důkazu přípustného v soudním řízení, vedlo k několika obviněním a vysokým trestům, což potvrdilo účinnost narušování organizované činnosti směřující k FT a vede hodnotitele k přesvědčení, že „skutečný“ případ FT by byl řešen účinným a odrazujícím způsobem.

Opatření týkající se provádění cílených finančních sankcí (*targeted financial sanctions* (TFS)) OSN jak vůči FT, tak vůči financování šíření zbraní hromadného ničení (ZHN) jsou totožná. ČR je jako členský stát Evropské unie (EU) negativně ovlivněna určitými nedostatky identifikovanými v legislativě EU. Ty vedou k prodávám v implementaci TFS podle příslušných rezolucí Rady bezpečnosti (RB) Organizace spojených národů (OSN). K nápravě těchto nedostatků přijala ČR vnitrostátní mechanismus, který sice nevyžaduje okamžité zmrazení majetku, ale díky povinnosti podat oznámení podezřelého obchodu (OPO) povinnou osobou, zajišťuje některé prvky účinného systému. ČR nemá vnitrostátní mechanismus (kromě těch vytvořených v rámci EU) pro implementaci rezoluce RB OSN č. 1373 (2001). Přestože se značně liší míra porozumění povinnostem týkajícím se TFS mezi povinnými osobami, vyskytly se případy falešně pozitivních ztotožnění s osobami a subjekty určenými kvůli FT a financování šíření ZHN. V jednom případě úřady úspěšně identifikovaly majetek subjektu, který měl vazby na subjekt určený rezolucí RB OSN č. 1718 (2006). Úřady následně zahájily proces určení tohoto subjektu, který vedl k jeho zařazení na sankční seznam.

Banky mají dostatečné povědomí o rizicích a povinnostech týkajících se ML/FT. Toto povědomí je ale nižší u ostatních finančních institucí (FI). Vnímání rizik FT je založeno na NRA, vlastních zkušenostech a/nebo vodítkách finanční skupiny a pokynech orgánů dohledu. V zásadě všechny povinné osoby prokázaly dobrou znalost požadavků AML/CFT, ale rizikově orientovaný přístup uplatňují většinou jen banky, zprostředkovatelé obchodů s cennými papíry a pojišťovny. Kvalita OPO se za posledních pár let výrazně zlepšila. Banky podávají valnou většinu OPO. Počty OPO podaných určenými nefinančními subjekty a profesemi (*designated non-financial businesses and professions* (DNFBP)) jsou úměrné jejich omezeným vědomostem o oblasti ML/FT.

¹ Rozšířená konfiskace je pojem popisující schopnost konfiskovat majetek (v rámci trestního řízení), který jde nad rámec přímého výnosu z konkrétního trestného činu, za který je obžalovaný stíhán. Záběr rozšířené konfiskace pokrývá veškerý majetek, u kterého je podezření, že je výnosem z trestné činnosti, pokud obžalovaný nemůže prokázat jeho legální původ. Pojem „rozšířená konfiskace“ je obsažen v dokumentu FATF o nejlepších postupech v oblasti konfiskace (*FATF Best Practices Paper on Confiscation*, str. 6, odst. 17), zatímco v právu EU jej nalezneme ve směrnici 2014/42/EU.

Česká národní banka (ČNB) má robustní mechanismus udílení licencí FI včetně spolehlivého procesu ověřování, že majiteli nebo manažery FI nejsou zločinci. V oblasti AML/CFT dohledu jsou hlavními regulátory FAÚ a ČNB, kteří společně vykonávají dohled nad největší částí finančního sektoru. Účinnost stávajícího modelu (duplikace povinností AML/CFT dohledu na místě) může být problematická s ohledem na omezené zdroje obou institucí. Pokuty ukládané FAÚ a ČNB nejsou dostatečně odrazující a odstrašující a nejsou ukládány v přiměřené výši.

Veřejných rejstříků je v ČR několik: obchodní rejstřík, spolkový rejstřík, rejstřík společenství vlastníků bytových jednotek a rejstřík obecně prospěšných společností. Ke každému veřejnému rejstříku je přímý (on-line) a bezplatný přístup. Na žádost mohou úřady získat neveřejné informace. OČTŘ považují obchodní rejstřík za dobrý nástroj, který byl navíc od roku 2017 zásadním způsobem vylepšen. Evidence údajů o skutečných majitelích právnických osob a svěrenských fondů byla zřízena nedávno a neobsahuje ještě veškeré údaje a informace.

České úřady jednají ve vztahu k žádostem ze zahraničí aktivně, a to i v případě žádostí týkajících se zajištění a zmrazení majetku. Co do kvality vzájemné právní pomoci (*mutual legal assistance* (MLA)) byla zpětná vazba poskytnutá jinými jurisdikcemi pozitivní a nebyly indikovány problémy z hlediska časových lhůt. Úřady prokázaly značnou aktivitu, co se týče odchozích žádostí o MLA napříč všemi predikativními TČ. Počet odchozích žádostí týkajících se TČ praní peněz rovněž dokazuje, že úřady proaktivně hledají pomoc v zahraničí. Příslušné orgány (FAÚ, OČTŘ, soudy) proaktivně a konstruktivně spolupracují se svými zahraničními protějšky při výměně informací o praní peněz, souvisejících predikativních TČ a FT, a to jak spontánně, tak na žádost. Policie a zpravodajské služby se podílejí na výměně informací prostřednictvím různých platforem a spolupracují i na úrovni operativy (např. se aktivně účastní společných vyšetřovacích týmů (SVT)).

Rizika a celková situace

2. ČR není významným finančním centrem. Úroveň různých forem hospodářské trestné činnosti zůstává klíčovou zranitelností země z hlediska praní peněz. Zpráva o NRA tento fakt uznává a jako nejzávažnější trestné činy generující výnosy s navazujícím rizikem praní peněz a FT uvádí: různé formy daňových TČ, korupci, veřejné zakázky (machinace) a podvody s dotacemi. Nejvýznamnějšími technikami praní peněz jsou: zneužití služeb ve finančním sektoru, zejména úvěrových institucí a poskytovatelů služeb poukazování peněz, zneužití poradenských a právnických profesí a investice do nemovitostí; zneužití uživatelských kont u provozovatelů hazardní hry, zneužití služeb spojených s virtuální měnou a praní peněz prostřednictvím obchodu. Oproti ostatním uvedeným TČ se FT v ČR vyskytlo jen zcela omezeně a celkově je riziko FT nanejvýše „střední“.

3. Bankovní sektor zahrnuje 45 bank, z nichž 23 je pobočkami zahraničních bank. Ke konci roku 2016 kontrolovali zahraniční majitelé 93,1 % majetku v českém bankovním sektoru (tj. dceřiných firem nebo poboček zahraničních bank), z toho 92,7 % majetku bylo vlastněno subjekty z členských států (ČS) EU. V roce 2016 české banky přímo spravovaly 5 960,9 mld. CZK (235,54 mld. EUR). S 56,1% podílem jsou půjčky a jiné pohledávky v zahraničních měnách největší položkou devizových aktiv tohoto sektoru jako celku. Nový rámec fiskální odpovědnosti přijatý v lednu 2017 zřídil mimo jiné nezávislou fiskální radu, která posuzuje soulad s fiskálními pravidly a vyhodnocuje dlouhodobou udržitelnost veřejných financí. FI, zejména banky a úvěrová družstva jsou vystaveny zvýšenému riziku ML/FT vzhledem k počtu klientů a množství a objemu provedených transakcí. Na druhou stranu jsou tyto FI nejaktivnější v přijímání vlastních opatření ke zmírnění rizik a v oznamování podezřelých obchodů.

Celková úroveň účinnosti systému a jeho technického souladu

4. Od posledního hodnocení učinila ČR kroky zlepšující její rámec AML/CFT. AML zákon byl novelizován a tato novela vstoupila v účinnost k 1. lednu 2017. Novelizovaná ustanovení mj. vyžadují, aby úřady provedly národní hodnocení rizik s cílem identifikovat rizika ML/FT a rovněž přijaly opatření zmírňující tato rizika. V souvislosti s FT nabyla v únoru 2017 účinnosti novela trestního zákoníku (TrZ). Jednou z nejvýznamnějších změn bylo zavedení samostatného TČ financování terorismu, dále definování teroristické skupiny a výslovná kriminalizace přípravy, napomáhání a podpory terorismu, vycestování, náboru a výcviku za účelem páčání terorismu a hrozby terorismem. Rovněž byla novelizována ustanovení týkající se trestní odpovědnosti právnických osob. Příslušná legislativa nyní obsahuje „negativní výčet“ TČ, za které nemohou být právnické osoby trestně odpovědné. Jakýkoli jiný TČ uvedený v TrZ tudíž může být spáchán právnickou osobou, a to včetně praní peněz a FT.

5. Aby byla ošetřena rizika, která představují společnosti se složitou obchodní strukturou, byly k 1. lednu 2018 zřízeny evidence skutečných majitelů a centrální evidence účtů za účelem zlepšení transparentnosti skutečných majitelů a k poskytnutí rychlejšího přístupu k údajům z bankovních účtů.

6. České orgány dosáhly značné úrovně účinnosti v oblasti mezinárodní spolupráce, a to jak v oblasti konfiskace výnosů a nástrojů trestné činnosti, tak v oblasti vyšetřování a stíhání FT. ČR dosáhla střední úrovně v ostatních oblastech, jichž se týkají standardy FATF.

Posouzení rizik, koordinace a nastavení politik (Kapitola 2 – BV č. 1; Doporučení 1, 2 a 33)

7. Zpráva o NRA byla schválena vládou ČR v lednu 2017. Tento dokument se týká jak rizik praní peněz, tak FT a obsahuje posouzení hrozeb, zranitelných míst a důsledků. Rovněž jsou v něm stanovena konkrétní opatření zmírňující identifikovaná rizika. Nicméně většina těchto opatření již byla přijata, nebo jejich implementace právě probíhá. V NRA nebyla téměř stanovena opatření směřující do budoucna. Ve Zprávě o NRA se uvádí, že s ohledem na prevenci a zmírňování rizik ML/FT je cílem formulovat národní strategii AML/CFT. Jednotná strategie nebyla v době návštěvy na místě přijata.

8. Proces NRA byl řízen podle vlastní metodologie založené na pokynech FATF k národnímu hodnocení rizik ML/FT (*FATF Guidance on National ML/FT Risk Assessment*) a byl koordinován FAÚ. Procesu se rovněž účastnily další příslušné orgány, profesní komory a soukromý sektor. Zpráva o NRA je přiměřeně komplexní a příslušným úřadům a soukromému sektoru zřetelně pomohla v porozumění a znalostech hrozeb ML/FT a zranitelných míst, kterým jsou vystaveny. Nicméně klasifikace rizik podle důležitosti se nejeví dostatečně úplná. Poskytnutá mapa rizik obsahuje ohodnocení spojené s různými riziky. NRA identifikovalo jako nejčastější predikativní trestné činy generující výnosy: daňové TČ, podvody, korupce, phishing a zneužití dotací (tj. zneužití vládních subvenčních programů). FT bylo například také předmětem hodnocení vzhledem ke své závažnosti, ale pravděpodobnost, že by k němu docházelo, byla shledána nízkou.

9. Po schválení Zprávy o NRA připravil a zanesl FAÚ povinným osobám dvanáct neveřejných hodnocení rizik upravených na míru adresátům v soukromém sektoru. Znalost a porozumění rizikům ML/FT se liší podle typu povinné osoby. Zatímco FI prokázaly relativně vysokou úroveň porozumění a informovanosti o rizicích ML/FT, u ostatních povinných osob tomu tak docela nebylo.

10. AML zákon obsahuje ustanovení umožňující používat zjednodušenou hloubkovou kontrolu klienta (*customer due diligence* (CDD)). Rizika, která jsou s ní nezbytně spjata, nebyla

předmětem NRA ani jiného hodnocení rizik. Orgány předpokládají, že legislativní požadavky umožňující zjednodušenou CDD budou přizpůsobeny, aby odpovídaly výsledkům NRA a rovněž vlastnímu hodnocení rizik povinnými osobami. Na rozdíl od zjednodušené CDD jsou výjimky z kontroly klienta výsledkem NRA, které nezjistilo žádné nebo velmi malé riziko ML/FT v oblasti elektronických peněz a u poskytovatelů mobilních plateb. Co se zesílené CDD týče, AML zákon od povinných osob výslovně nevyžaduje provádění zesílených opatření CDD v případech vyššího rizika ML/FT. Závěry NRA se tudíž jednoznačně nepromítly do podpory uplatňování zesílené CDD v případech vyššího rizika. Opatření zmírňující rizika ML/FT se zdají být založena na rizikovém profilu klienta, a to i v případě, kdy se uplatní zesílená CDD na základě „negativních“ informací získaných z placených databází (např. WorldCheck) nebo otevřených zdrojů.

11. Operativní spolupráce a výměna informací mezi institucemi je v zásadě dobrá. Určitá zlepšení týkající se sledování provádění akčního plánu vyplývajícího z NRA jsou ovšem třeba.

12. Na základě zjištění NRA pověřila ČNB výkonem dohledu dvě sekce – jedna z nich používá komplexní rizikově orientovaný systém dohledu a má tým, který se věnuje pouze oblasti AML/CFT, druhý se problematice AML/CFT věnuje v rámci své obecné dohledové činnosti. Za účelem řešení rizik, která představují společnosti se složitou obchodní strukturou, byly založeny Evidence údajů o skutečných majitelích („evidence skutečných majitelů“ (ESM)) a Centrální evidence účtů (CEÚ).

Finanční zpravodajské informace, praní peněz a konfiskace (Kapitola 3 – BV č. 6-8; Doporučení 3, 4 a 29-32)

13. FAÚ má přístup (přímý nebo nepřímý) k širokému spektru databází obsahujících finanční a správní informace a údaje OČTŘ. FAÚ vytváří kvalitní finanční zpravodajské informace, které jsou do určité míry využívány příslušnými orgány k vyšetřování praní peněz a souvisejících predikativních TČ. Výsledky analýzy FAÚ jsou předávány OČTŘ buď v podobě trestních oznámení² (TO), nebo jako informace využitelné v probíhajícím vyšetřování. FAÚ aktivně žádá o informace své zahraniční protějšky, aby podpořil svou finanční analýzu a vyšetřování zahájená OČTŘ. FAÚ má takové analytické kapacity, které mu umožňují provádět analýzy komplexních případů a zjišťovat různé sofistikované metody, které zločinci používají k zastření nelegálního původu majetku. Získané informace a TO podaná FAÚ v zásadě odpovídají zjištěním NRA o nejčastějších predikativních TČ pro praní peněz. Koordinace a spolupráce mezi příslušnými orgány probíhá rychle a hladce, ale FAÚ dostává jen omezenou zpětnou vazbu od OČTŘ ohledně využití poskytnutých finančních zpravodajských informací. Tato praxe neumožňuje FAÚ adekvátně posoudit kvalitu své analýzy a stanovit si priority své činnosti. OČTŘ zahajují vyšetřování praní peněz rovněž na základě vlastních informací, TO od veřejnosti a informací získaných v průběhu vyšetřování predikativních TČ. Případy samostatného praní peněz, které by byly zahájeny na základě vyšetřování OČTŘ, jsou spíše výjimkou. FAÚ je spokojen s kvalitou OPO podávaných povinnými osobami. Většinu těchto oznámení podávají FI, naproti tomu DNFBP podávají nejméně OPO. Ačkoli se v procesu NRA zjistilo, že sektor nemovitostí a právnické profese jsou zranitelní vůči zneužití pro praní peněz, od povinných osob z těchto sektorů vzešlo jen několik málo OPO. Na podávání OPO má pozitivní vliv úzká spolupráce mezi FAÚ a povinnými osobami. Některé DNFBP podávají OPO prostřednictvím příslušné profesní komory. V této souvislosti však vyvstávají vážné pochyby o činnosti profesních komor, protože v praxi jsou to spíše komory a ne samotný DNFBP, kdo rozhoduje o podání OPO. Nedostatky identifikované v definici podezřelého obchodu a časové lhůty pro podání OPO mohou bránit řádnému plnění povinnosti oznámit podezřelý obchod. FAÚ má dostatečné lidské, finanční

² Trestní oznámení je dokument/zpráva (podle § 159 TrZ), který zakládá možnost zahájení trestního řízení. Obecným obsahovým standardem pro takový typ zprávy je důvodné podezření: osoba má být obviněna ze spáchání TČ.

a technické zdroje k provádění operativní analýzy. Neexistují však žádné psané pokyny ohledně prioritizace OPO. Co se strategické analýzy týče, kromě typologií připravených pro NRA, je v tomto směru vidět jen minimální úsilí ze strany FAÚ.

14. Většina vyšetřování a stíhání praní peněz je zahájena na základě informací shromážděných OČTŘ a na základě TO podaných FAÚ. Systém a struktura českého trestního řízení a zákonná oprávnění staví policii do středu přípravného řízení i vyšetřování, ve kterých má nejaktivnější úlohu. Policie má k dispozici celou řadu pravomocí, které jsou běžně uplatňovány na trestné činy generující výnosy. i přesto, že se zdá, že značný počet oznámení, podezření nebo případů praní peněz vede k zahájení trestního řízení, neznamená to, že by OČTŘ plně využívaly dostupné možnosti k aktivnímu zjišťování důkazů o praní peněz v souvislosti s vyšetřováním TČ generujících výnosy. Valná většina odsouzení se týká méně sofistikovaných a méně komplexních schémat praní peněz, ale lze si všimnout, že české orgány běžně vyšetřují i případy praní peněz, u kterých byl predikativní TČ spáchán v zahraničí. Průměrná délka přípravného řízení byla 3,5 roku, nejrychlejší řízení trvalo 475 dní a nejpomalejší 3189 dnů, což se jeví jako neúměrně dlouhé. Státní zástupci, kteří se účastnili návštěvy na místě, vyjadřovali jistou dávku frustrace ohledně délky řízení podle současného trestního řádu. Údaje k valné většině případů, ve kterých došlo k odsouzení, neumožňují stanovit jasnou vazbu na oblasti zvýšeného rizika. Z toho také plyne, že nelze potvrdit, že vyšetřování a stíhání praní peněz zcela odpovídají predikativní trestné činnosti považované v ČR za rizikovou. Nicméně na základě diskuze s českými orgány a z předložených případů lze usuzovat, že tomu tak v zásadě je. Převládající praxe, kdy soudní systém ukládá jeden trest za více skutkových podstat TČ, neumožňuje posoudit dopad trestu uloženého za ML. Přesto v několika případech, kdy byl uložen trest za praní peněz při absenci predikativního TČ, byly tyto tresty odrazující a přiměřené.

15. Strategické dokumenty a nejnovější legislativní změny společně s nově vytvořenými prostředky a nástroji potvrzují, že je v ČR kladen důraz na konfiskaci výnosů a nástrojů trestné činnosti. ČR uplatňuje konfiskaci v trestním řízení a rovněž specifickou formu konfiskace v daňovém řízení v oblasti daňové legislativy. „Rozšířená“ konfiskace a konfiskace bez odsouzení v trestním řízení se uplatňují od roku 2017. Obě však byly uplatněny jen v některých dosud probíhajících řízeních. Od roku 2011 bylo odčerpáno přibližně 8,68 mld. CZK (334 mil. EUR) Očekává se, že tato částka značně naroste po dokončení probíhajících vyšetřování a řízení ve složitých případech, jejichž předmětem je rovněž zajištění značného množství majetku. i když je množství konfiskovaného majetku značné, je přesto mnohem nižší, než částky zajištěné a zmrazené. To je zřejmě následkem dlouhého přípravného řízení i vlastního řízení před soudem a skutečnosti, že na pravomocná odsouzení v případech, kde byl zabaven velký majetek, se stále čeká. Ačkoli není možná statistická analýza podle různých typů konfiskace výnosů a nástrojů trestné činnosti včetně majetku srovnatelné hodnoty, konfiskace u třetí osoby, konfiskace plodů a užitků a konfiskace výnosů, který byly převedeny do zahraničí, případy, které byly představeny hodnotícímu týmu, potvrzují, že všechny tyto prvky se uplatňují a OČTŘ je pravidelně využívají. Vzhledem k tomu, že ČR nemá vnější hranici s nečlenskými zeměmi EU, kontrola vývozu a dovozu peněžní hotovosti se provádí jen na 5 mezinárodních letištích. Pro převoz hotovosti a cenných papírů na doručitele (CPD) byl v ČR zaveden systém hlášení v souladu se systémem kontrol v EU. Všechny dovozy a vývozy hotovosti a CPD v hodnotě 10 000 EUR nebo vyšší při přechodu hranic ČR s nečlenskou zemí EU musí být oznámeny písemně. O všech případech nepravdivého ohlášení, nebo nalezení nenahlášené hotovosti informuje celní správa FAÚ. Pokud existuje podezření, že by hotovost mohla souviset s trestnou činností včetně ML/FT, informuje celní správa rovněž OČTŘ. Statistické údaje o podezřelých událostech na hranicích nebo majetku zadržném kvůli nelegálnímu převozu hotovosti nebo CPD nejsou k dispozici. Zpráva o NRA se

sice nezabývá problematikou konfiskace komplexně, ale poskytnuté statistiky ohledně typu TČ, u kterých proběhla konfiskace, potvrzují, že zajištění/konfiskace v zásadě odráží oblasti s vyšším rizikem ML/FT.

Financování terorismu a financování šíření ZHN (Kapitola 4 – BV č. 9-11; Doporučení 5-8)

16. Co se týče rizik FT, Zpráva o NRA uvádí, že závažnost a důsledky tohoto TČ jsou velmi „vážné“ a tudíž je úroveň této hrozby „vyšší“, ale vzhledem k tomu, že jej lze zaznamenat jen zřídka, jeví se z tohoto úhlu úroveň hrozby jako „nižší“. Na základě těchto zjištění, rozhovorů na místě a předchozích úvah lze aktuální úroveň rizika FT shrnout jako „střední“.

17. V otázce stíhání FT lze uvést, že během návštěvy na místě byl jeden případ FT ve fázi stíhání a deset vyšetřování dosud probíhalo. Vyšetřované případy terorismu – FT a jeden případ stíhání (týká se rizika FT spojeného s islámskou radikalizací a se zahraničními teroristickými bojovníky (*foreign terrorist fighters* (FTF)) dokládají, že úsilí ČR je v souladu s jejím rizikovým profilem z hlediska FT.

18. Od roku 2015 se policie zabývala přibližně 40 podezřeními na FT ročně. Tyto případy jsou vždy prověřovány do té míry, kdy lze určit, zda podezření nemají reálný základ, nebo jej naopak mají a pak je rozhodnuto se případem dále zabývat. Jak policie, tak FAÚ mají možnost výměny informací se zpravodajskými službami a disponují znalostmi a prostředky k identifikaci potenciálního FT. Většina případů se nikdy nedostala do fáze stíhání a byly odloženy, protože vyšetřování nezjistilo dostatečné důkazy, které by prokázaly, že byl předmětný TČ spáchán. Dozor nad TČ terorismu a FT vykonává Vrchní státní zastupitelství v Praze. FT je vždy povinnou součástí vyšetřování každého TČ, který má vazbu teroristickou činnost. V praxi je vždy součástí vyšetřování TČ týkajícího se terorismu detailní analýza bankovních účtů a převodů ve prospěch nebo od podezřelých (tj. jejich finanční „aktivita“) a vytvoření finančního profilu podezřelých. Shrnutí několika případů týkajících se terorismu byla předložena a diskutována s hodnotícím týmem. České orgány uvedly, že nezjistily žádné skutečnosti, které by jasně prokázaly konvenční financování terorismu, které by bylo možno na základě přípustných důkazů prokázat u soudu. Vyšetřování FT je do určité míry součástí národních protiteroristických strategií – navzdory rozdílnosti prvků FT v různých strategických dokumentech a chybějícímu jednotnému přístupu, který by se věnoval této problematice.

19. Vzhledem k tomu, že chybí odsouzení za FT, nejsou ani příklady uložení trestů. Jsou nicméně případy uložení odrazujících trestů v souvislosti se vznesenými obviněními a stíháním za podezření na FT, kde přípustné důkazy FT nemohly být soudu předloženy.

20. Opatření přijatá pro TFS uložené OSN jsou stejná u FT i financování šíření ZHN. ČR používá pro provádění TFS OSN rámec EU, a tudíž je negativně ovlivněna nedostatky identifikovanými v legislativě EU. Výsledkem je zpoždění v implementaci TFS podle příslušných rezolucí RB OSN týkajících se FT a financování šíření ZHN. ČR přijala vnitrostátní mechanismus k nápravě těchto nedostatků. Tento mechanismus sice nevyžaduje bezprostřední zmrazení majetku, nýbrž podání OPO povinnou osobou, ovšem i tak jsou jím zajištěny některé prvky účinného systému. Nedostatky byly na národní úrovni identifikovány ve vztahu k upozorňování na nově určené osoby a subjekty. Mimo velkých FI není mezi povinnými osobami jasné povědomí o povinnosti zmrazit majetek určených subjektů. Tyto povinné osoby předpokládají, že tam, kde je shoda s určenou osobou nebo subjektem, jejich jedinou povinností je kontaktovat FAÚ ohledně dalších pokynů. ČR nemá vnitrostátní mechanismus (kromě toho vytvořeného v rámci EU) pro implementaci rezoluce RB OSN č. 1317 (2001). Riziko, že jsou neziskové

organizace (NO) vystaveny hrozbě FT, bylo hodnoceno pouze na základě hypotetických příkladů zneužití pro FT. Proto také nebyla určena podmnožina NO, které by byly zařaditelné pod definici uvedenou v doporučeních FATF. Výsledky NRA nebyly s NO dostatečně diskutovány a zástupci NO, s nimiž proběhly rozhovory na místě, si nebyli vědomi možných typologií zneužití NO. Opatření přijatá orgány s ohledem na předcházení tomu, aby osoby a subjekty spjaté s terorismem nemohly vybírat, převádět a používat finanční prostředky a zneužívat neziskový sektor, jsou jen částečně v souladu s rizikovým profilem ČR z hlediska FT. ČR dosud nezavedla rizikově orientovaný přístup k cílenému dohledu nad neziskovým sektorem.

21. V oblasti zjišťování finančních prostředků a dalšího majetku, který je zcela, nebo částečně, přímo, nebo nepřímo vlastněný nebo ovládaný určenými osobami nebo subjekty není v ČR děláno dost. Přesto bylo několika falešně pozitivních ztotožnění jak pro možné FT, tak pro možné financování šíření ZHN, což ukazuje na určitou účinnost zavedeného systému. Ovšem technické nedostatky týkající se neprodleného zmrazení finančních prostředků a dalšího majetku osob s vazbami na terorismus, definice finančních prostředků, které mají být zmrazeny, a rovněž nedostatky týkající se včasného podávání OPO a role profesních komor v procesu podávání OPO dále negativně dopadají na účinnost. V průběhu hodnoceného období nedošlo v ČR k určení osoby nebo subjektu, ani k vynětí ze sankčního seznamu v souvislosti s TFS kvůli FT. V jednom případě orgány prokázaly účinnou spolupráci a koordinaci vedoucí k identifikaci majetku subjektu s vazbou na subjekt určený kvůli financování šíření ZHN. České orgány zahájily proces určení tohoto subjektu, což bylo schváleno výborem RB OSN podle rezoluce č. 1718 (2006).

22. Dohled nad prováděním TFS je součástí každé provedené kontroly FI. Uložené pokuty se však nezdaří přiměřené a odrazující. Povinným osobám se dostalo jen omezeného školení ohledně financování šíření ZHN. Ačkoli ČNB vytvořila pokyny pro FI zaměřené na postupy provádění rezolucí RB OSN, zástupci těch institucí, s nimiž proběhly rozhovory na místě, o nich nevěděli. Pro ostatní povinné osoby nebyly vytvořeny žádné pokyny.

Preventivní opatření (Kapitola 5 – BV č. 4; Doporučení 9-23)

23. Zdá se, že FI mají dobré znalosti povinností v oblasti AML/CFT a mají konstruktivní vztah jak s FAÚ, tak s ostatními orgány dohledu. Bankovní sektor prokázal proaktivní přístup k rizikům a dobré porozumění povinnostem v oblasti AML/CFT. Pro banky není NRA jediným zdroje informací pro analýzu rizik, nýbrž zohledňují i nadnárodní hodnocení rizik EU, veřejné zdroje a své vlastní zkušenosti a hodnocení rizik na úrovni finanční skupiny. Pochopení rizik AML/CFT a informovanost o zjištěních NRA se mezi DNFBP liší, ale jen zřídka používají rizikově orientovaný přístup k vlastním opatřením AML/CFT.

24. Soukromý sektor si je vědom nutnosti přijmout zesílená opatření v oblastech vyššího rizika. Režim průběžného sledování je nastaven podle rizikového profilu klienta. Ve většině případů provádějí banky automatické kontroly stávajících klientů k úpravě jejich klasifikace. Rizikově orientovaná rozhodnutí přijímá řada finančních zprostředkovatelů, aby omezili nebo vyloučili některé obchodní kanály na základě rizikových scénářů v interních předpisech AML/CFT. Některé nebankovní FI věnují méně pozornosti zjišťování politicky exponovaných osob (*politically exposed persons* (PEP)).

25. FI jsou obecně dobře seznámeny s povinnostmi v oblasti CDD a uchovávání údajů. Při ověřování využívají banky různé veřejné i neveřejné databáze. Zlepšit lze přístup k databázím

vedeným českými úřady. Do značné míry přetrvává problém ověření totožnosti skutečného majitele.

26. Režim OPO je dobře zavedený. Nejvíce oznámení podávají banky. Hodnotitelé připouštějí, že největší objem finančních aktiv je držen bankami, které zároveň provádí nejvíc transakcí, ale i v dalších sektorech existují rizika ML/FT, aniž by se toto odráželo v oznámeních podaných příslušnými subjekty.

27. Ve všech úvěrových institucích, pojišťovnách a penzijních společnostech je systém AML/CFT předmětem nezávislého vnitřního auditu bez určení periodicity. FI se problematice AML/CFT ve svých interních auditních plánech věnují na základě vlastního hodnocení rizik.

Dohled (Kapitola 6 – BV č. 3; Doporučení 26-28, 34-35)

28. ČNB má robustní mechanismus udělování licencí včetně řádného procesu zajišťujícího, zda majiteli nebo manažery FI nejsou zločinci. Byly zjištěny některé nedostatky ve schopnosti rozpoznat PEP a spolupachatele TČ v průběhu schvalovacího procesu. Na vedoucí kontrolory dodržování předpisů v oblasti AML/CFT u úvěrových institucí nejsou kladeny povinné kvalifikační požadavky ani se nemusí podrobit hodnocení způsobilosti a bezúhonnosti. Základní povolení pro hazardní hry vydává Ministerstvo financí (MF), které ověřuje poskytnuté údaje ve veřejně dostupných zdrojích. Realitní makléři, účetní, poskytovatelé služeb svěřenským fondům a společností, obchodníci s drahými kovy a kameny, kulturními památkami a předměty kulturní hodnoty nemusí mít povolení.

29. FAÚ a ČNB dobře rozumí rizikům ML/FT. Oba hlavní orgány dohledu projevily značné úsilí při šíření výsledků hodnocení rizik mezi povinnými osobami. Bohužel jak FAÚ, tak ČNB mají velmi omezené lidské zdroje odpovědné za dohled v oblasti AML/CFT. Zástupci profesních komor prokázali uspokojivé porozumění rizikům v oblasti AML/CFT.

30. Sekce dohledu nad finančním trhem ČNB využívá v oblasti AML/CFT ucelený systém rizikově orientovaného dohledu (RAS/RAS II), který je do menší míry využíván také Sekcí dohledu nad finančním trhem II. Model využívaný FAÚ k určení četnosti a hloubky kontrol na místě nezohledňuje rizikovost jednotlivých institucí nebo riziko určitých skupin institucí v rámci jednoho sektoru. Kritéria, která používají profesní komory pro plánování kontrol, nezahrnují specifické prvky ML/FT.

31. Peněžité tresty ukládané FAÚ a ČNB neplní odrazující roli a nejsou ukládány v přiměřené výši. Nápravná opatření mají sice kladný dopad, ale při absenci odrazujících pokut není zajištěna udržitelnost a účinnost vlastní snahy FI dodržovat předpisy. Dohled profesních komor není v takovém stavu, aby mohl mít dopad na dodržování předpisů v AML/CFT příslušnými profesemi.

32. FAÚ i ČNB vytrvale usilují o prosazení jasného výkladu povinností AML/CFT a rizik ML/FT mezi povinnými osobami.

Transparentnost právnických osob a jiných subjektů (Kapitola 7 – BV č. 5; Doporučení 24-25)

33. Stávající veřejné rejstříky a dosud neúplná ESM představují pozitivní posun směrem k transparentní a otevřené kultuře právnických osob a jiných subjektů. Zatímco v současné době jsou informace o právnických osobách veřejně dostupné a mohou být získány z veřejných

rejstříků, ESM právnických osob bude zcela funkční až koncem roku 2018 a ve vztahu ke skutečným majitelům všech subjektů do konce roku 2021.

34. Zpráva o NRA se věnovala rizikům spjatým s některými typy právnických osob a obsahuje některé typologie jejich zneužití. Nepostihla ale vyčerpávajícím způsobem všechna zranitelná místa spojená s různou vlastnickou strukturou právnických osob. Rizika vázaná na zahraniční subjekty nebyla zohledněna.

35. Všechny typy právnických osob zřízených podle soukromého práva se musí zapsat do veřejného rejstříku ČR. OČTŘ uvedly, že se kvalita a přesnost údajů v rejstřících za poslední roky výrazně zlepšily. Soudy nemají pravomoc nebo povinnost ověřovat správnost poskytnutých údajů, ale hodnotící tým kvituje, že městský rejstříkový soud v Praze jmenoval tři soudce, aby rušili neaktivní společnosti. Toto opatření nese plody a významně přispělo ke zvýšené přesnosti a spolehlivosti rejstříku.

36. Všechny stávající veřejné rejstříky jsou přímo a bezplatně přístupné přes internet. Na žádost mohou veřejné orgány získat neveřejné údaje (např. kopie dokumentů), které jsou poskytovány včas.

Mezinárodní spolupráce (Kapitola 8 – BV č. 2; Doporučení 36-40)

37. ČR má robustní právní rámec pro poskytování MLA a extradice. Díky tomu mohou úřady poskytovat nejširší možnou pomoc týkající se vyšetřování, stíhání a souvisejících řízení v oblasti praní peněz, souvisejících predikativních TČ a FT. V průběhu posledních několika let udržovaly české orgány vysokou míru aktivity ve vztahu k příchozím žádostem o MLA ve všech TČ, jejichž počet v posledních letech stoupal. Zpětná vazba, kterou poskytly jiné jurisdikce ohledně časového rámce a kvality poskytnuté pomoci, je vcelku pozitivní. Statistiky ve vztahu k odchozím žádostem o MLA ve věci praní peněz a některých jiných predikativních TČ jsou dostupné jen částečně. Je proto obtížné vyhodnotit, zda tyto žádosti korespondují s potřebou mezinárodní pomoci v souladu s rizikovým profilem ČR. Žadostí týkajících se praní peněz je přiměřené množství. Pokud jde o extradici, několik případů představených hodnotícímu týmu se týkalo drog a zpronevěry, které pro ČR představují vysoké riziko. Orgány dohledu si mohou vyměňovat informace se zahraničními protějšky jak z EU, tak ze zemí mimo EU, a to včetně informací od FI. ČNB intenzivně spolupracuje se svými zahraničními protějšky a tato spolupráce zahrnuje rovněž kontroly na místě na žádost zahraničního orgánu. FAÚ a OČTŘ proaktivně a konstruktivně spolupracují se zahraničními protějšky formou výměny informací o praní peněz, souvisejících predikativních TČ a FT, a to jak spontánně tak na žádost. Policie a zpravodajské služby soustavně spolupracují se zahraničními partnerskými orgány, a to jak sdílením informací prostřednictvím různých platforem, tak prostřednictvím operativní spolupráce (např. se aktivně účastní SVT). České orgány spolupracovaly, prostřednictvím MLA, ve věci skutečných majitelů právnických osob a jiných subjektů v přiměřených lhůtách. Lze očekávat, že tato spolupráce bude rychlejší s tím, jak se nově zřízená ESM bude plnit údaji.

Prioritní opatření

- Aktualizace NRA, aby se jasně stanovila úroveň rizik praní peněz a FT v různých rizikových oblastech. Aktualizace kapitoly 4.1 Zprávy o NRA, revize v ní uvedených opatření, větší zaměření na činnosti, které vyplynuly z analýzy rizik, a upřesnění jejich zamýšlených výstupů, aby bylo možné řádně sledovat jejich plnění.

- OČTŘ by měly aktivněji využívat finanční zpravodajské informace poskytované FAÚ, aby vyšetřovaly případy praní peněz nezávisle a nejen když se zaměřují na zdrojovou trestnou činnost. OČTŘ by měly pravidelně poskytovat detailní a přiměřenou zpětnou vazbu FAÚ o kvalitě jím poskytnutých informací a o jejich využití, včetně typu trestné činnosti, pro kterou byla informace využita.
- České úřady by měly zaměřit větší úsilí a podle potřeby poskytnout větší zdroje na rozsáhlé a složité případy stíhání praní peněz, které úžeji souvisejí s identifikovanými rizikovými predikativními TČ. Orgány by měly hledat způsoby včetně legislativních změn, které by zracionalizovaly přípravné řízení, aby se zkrátila průměrná délka stíhání závažných případů praní peněz.
- Úřady by měly pravidelně hodnotit účinnost a dopad nedávno zavedeného institutu konfiskace bez odsouzení a rozšířené konfiskace. Na základě výsledků pravidelných přezkumů by pak měla být vhodná opatření začleněna do aktualizovaného NRA a Koncepce boje proti organizovanému zločinu. Kapacita příslušných orgánů v oblasti kontrol přeshraničních převozů hotovosti a CPD by měla být posílena. OČTŘ by měly mít mechanismus jak zmrazit peněžní hotovost neznámého původu.
- Zpravodajské služby ČR, FAÚ a policie by měly zajistit, že nezůstanou pozadu za měnícím se prostředím ve vztahu k FT, a to prostřednictvím udržování těsných vazeb na zahraniční partnerské orgány. Orgány by také měly jasně zavést a podle potřeby průběžně vyhodnocovat úroveň rizika FT a náležitě o ní informovat povinné osoby.
- Úřady by měly zajistit, aby TFS OSN vůči FT a financování šíření ZHN byly prováděny v přiměřené lhůtě a aby po dobu platnosti omezujících opatření podle rezolucí RB OSN bylo možné rychle uvalit zmrazovací opatření.
- Úřady by měly revidovat nebo udělat nové detailní hodnocení rizik neziskového sektoru, aby identifikovaly ty organizace, u kterých existuje riziko zneužití k FT. Dále by měl být zaveden cílený a koordinovaný rizikově orientovaný dohled nad rizikovými NO.
- Úřady by měly zintenzivnit a rozšířit školení, která poskytují nebankovním FI (zejména poskytovatelům platebních služeb a směnárníkům) a DNFBP ohledně rizik ML/FT a o příslušných zmírňujících opatření, aby bylo zcela zřejmé, že DNFBP mají hodnotit rizika v celé širší své působnosti, včetně rizik spjatých se svými produkty a zákazníky. Při hodnocení rizik by mělo být zohledněno následující: NRA, příslušné pokyny, typologie a zpětná vazba poskytnutá FAÚ.
- Úřady by měly zlepšit proces udílení licencí FI a DNFB tak, aby obsahoval: a) proces ověření legálnosti zdrojů finančních prostředků; b) opatření, která by předešla tomu, aby zločinci nebo osoby na ně napojené byli profesně způsobilí, nebo drželi významný nebo kontrolní podíl, nebo byly zastoupeni v manažerské funkci ve všech typech DNFBP; c) opatření zajišťující, aby manažeři, skuteční majitelé nebo ovládající osoby neměli vazby na zločince.
- Režim ukládání trestů by měl být posílen, aby FI a DNFBP byly ukládány odrazující a přiměřené peněžité tresty, a aby jasně identifikoval vedoucí funkce, kde mohou být ukládány tresty za porušení v oblasti AML/CTF.
- Úřady by měly provést komplexní analýzu rizik spjatých se všemi typy právnických osob. Měla by být přijata opatření umožňující subjektu provádějícímu zápis do rejstříku, ověřit, zda poskytnuté informace jsou přiměřené, přesné a aktuální. Tato opatření by měla být prováděna aktivně přímo subjektem provádějícím zápis.

- Úřady odpovědné za MLA a extradici by měly zavést komplexnější systém, který by obsahoval číslo jednací, věc a lhůtu ve vztahu k případům, a to zejména ve věcech praní peněz a predikativních TČ.

Účinnost systému a hodnocení jeho technického souladu

Hodnocení účinnosti

BV 1 – Rizika, politika a koordinace	BV 2 – Mezinárodní spolupráce	BV 3 – Dohled	BV 4 – Preventivní opatření	BV 5 – Právní osoby a jiná právní uspořádání	BV 6 – Finanční zpravodajské informace
Střední	Dostatečná	Střední	Střední	Střední	Střední
BV 7 – Vyšetřování a stíhání praní peněz	BV 8 – Konfiskace	BV 9 – Vyšetřování a stíhání financování terorismu	BV 10 – Financování terorismu - preventivní opatření a finanční tresty	BV 11 – Financování šíření ZHN – finanční tresty	
Střední	Dostatečná	Dostatečná	Střední	Střední	

Hodnocení technického souladu (C – plní, LC – spíše plní, PC – částečně plní, NC – neplní, N/A – nehodnotí se)

D. 1 – hodnocení rizik a uplatňování rizikové orientovaného přístupu	D. 2 – vnitrostátní spolupráce a koordinace	D. 3 – trestný čin praní peněz	D. 4 – konfiskace a předběžná opatření	D. 5 – trestný čin financování terorismu	D. 6 – cílené finanční sankce – terorismu a jeho financování
LC	PC	LC	C	LC	PC
D. 7 – cílené finanční sankce – šíření zbraní hromadného ničení	D. 8 – neziskové organizace	D. 9 – mlčenlivost finančních institucí	D. 10 – hloubková kontrola klienta	D. 11 – uchovávání záznamů	D. 12 – politicky exponované osoby
PC	PC	C	LC	LC	LC
D. 13 – korespondenční bankovníctví	D. 14 – služby převodu peněz nebo hodnoty	D. 15 – nové technologie	D. 16 – bezhotovostní převody	D. 17 – převzetí identifikace	D. 18 – vnitřní kontrola a zahraniční pobočky a dceřiné společnosti
PC	C	LC	LC	LC	LC
D. 19 – rizikové státy	D. 20 – oznámení podezřelého obchodu	D. 21 – varování klienta a mlčenlivost	D. 22 – DNFBP: identifikace a kontrola klienta	D. 23 – DNFBP: další opatření	D. 24 – transparentnost a skutečný majitel právnických osob
PC	PC	PC	PC	PC	LC
D. 25 – transparentnost a skutečný majitel jiných právních uspořádání	D. 26 – regulace a dohled nad finančními institucemi	D. 27 – pravomoci orgánů dohledu	D. 28 – regulace a dohled nad DNFBP	D. 29 – finanční zpravodajská jednotka	D. 30 – povinnosti donucovacích a vyšetřovacích orgánů
LC	LC	LC	LC	LC	LC
D. 31 – pravomoci donucovacích a vyšetřovacích orgánů	D. 32 – převozy hotovosti	D. 33 – statistika	D. 34 – pokyny a zpětná vazba	D. 35 – sankce	D. 36 – mezinárodní nástroje
C	PC	PC	LC	PC	LC
D. 37 – vzájemná právní pomoc	D. 38 – vzájemná právní pomoc: zmrazení a konfiskace	D. 39 – extradice	D. 40 – další formy mezinárodní spolupráce		
LC	LC	LC	LC		

ZPRÁVA O VZÁJEMNÉM HODNOCENÍ

Předmluva

1. Tato zpráva se zbývá opatřeními v AML/CFT účinnými ke dni návštěvy na místě. Analyzuje úroveň souladu se 40 doporučeními FATF a úroveň účinnosti systému AML/CFT. Obsahuje rovněž doporučená opatření, jak by mohl být tento systém posílen.

2. Hodnocení je založeno na Doporučeních FATF z roku 2012 a bylo připraveno podle Metodologie z roku 2013. Hodnocení proběhlo na základě informací poskytnutých zemí a informací, které hodnotící tým získal v průběhu návštěvy na místě, která probíhala od 5. do 16. března 2018.

3. Hodnocení provedl tým ve složení:

Claude LEFRANCOIS, vrchní rada, *International Assistance Group*, odbor soudních sporů, Ministerstvo spravedlnosti, Kanada (hodnotitel za oblast právní);

Magdalena SOCHACKA, policistka, Národní policejní ústředí, Polsko (hodnotitelka za oblast právní);

Ani GOYUNYAN, specialista mezinárodních vztahů, finanční zpravodajská jednotka, Centrální banka Arménie (hodnotitelka za oblast vymáhání práva);

George NIKOLAISHVILI, hlavní specialista analytického odboru, finančních zpravodajská jednotka Gruzie (hodnotitel finančního sektoru); a

Igor BEREZA, ředitel odboru AML/CFT, Národní banka Ukrajiny (hodnotitel finančního sektoru) s podporou sekretariátu MONEYVALu:

Lado Lalicic, vedoucí oddělení monitorování AML/CFT, typologií a konference smluvních stran CETS (*Council of Europe Treaty Series*) č. 198;

Irina Talianu, administrátorka, a

Ani Melkonyan, administrátorka.

Zpráva byla zkontrolována Sekretariátem FATF ve složení: Carmine Carrella (Itálie) a Tomislav Sertic (Chorvatsko).

4. ČR prošla vzájemným hodnocením Moneyvalu v roce 2010, a to podle metodologie FATF z roku 2004. Zpráva byla publikována v roce 2011 a je dostupná zde: <https://rm.coe.int/report-on-fourth-assessment-visit-anti-money-laundering-and-combating-/1680715f78>.

5. Vzájemné hodnocení z roku 2010 konstatovalo, že ČR byla „v souladu“ se čtyřmi doporučeními; „spíše v souladu“ s 21 doporučeními; „částečně v souladu“ s 22 doporučeními a v žádném doporučení nebyla hodnocena jako „v nesouladu“. Dvě doporučení byla shledána nerelevantní. ČR byla hodnocena jako „v souladu“ nebo „spíše v souladu“ v 10 z 16 hlavních a klíčových doporučení (*Core and Key Recommendations*).

6. Po přijetí Zprávy o 4. kole vzájemného hodnocení se ČR ocitla v „řádném následném procesu“ (*regular follow-up*). Zejména vzhledem k trvajícím nedostatečným postupům při nápravě nedostatků v TČ praní peněz (bývalé Doporučení 1) a financování terorismu (bývalé Zvláštní doporučení II) byla ČR od září 2015 v „zesíleném procesu“ (*Compliance Enhancing Procedures* (CEP)). V prosinci 2016 rozhodlo plénum Moneyvalu v souladu se svým jednacím řádem o pozastavení CEP, a to z důvodu stanovení termínu 5. kola vzájemného hodnocení ČR na první polovinu roku 2018.

KAPITOLA 1. RIZIKA PRANÍ PENĚŽ/FINANCOVÁNÍ TERORISMU A CELKOVÁ SITUACE

7. ČR má rozlohu 78 703 km² a 10,56 mil. obyvatel (Světová Banka, 2016). Jedná se o vnitrozemský stát ve střední Evropě, který hraničí s Polskem, Německem, Rakouskem a Slovenskem. Hlavním a největším městem je Praha s 1,259 mil. obyvatel (údaje OSN, 2015). Hrubý domácí produkt (HDP) činil v roce 2016 195,31 mld. USD (157,94 mld. EUR).

8. ČR je parlamentní republikou. Moc se dělí na zákonodárnou (parlament), výkonnou (vláda a prezident) a soudní. Parlament je dvoukomorový, je tvořen Poslaneckou sněmovnou a Senátem. Do Poslanecké sněmovny se poměrným systémem volí každé 4 roky 200 poslanců. Vláda je sestavena na základě výsledků voleb. Do Senátu se každé 2 roky volí jedna třetina z celkem 81 senátorů. Hlavní funkcí Senátu je zajišťovat podmínky pro kvalitní legislativní proces a zajistit kontinuitu Parlamentu v případě rozpuštění Poslanecké sněmovny. Nejvyšším exekutivním orgánem je Vláda ČR, prezident je hlavou státu a nejvyšším velitelem ozbrojených sil. Prezident je volen v přímé volbě. Soudní systém tvoří Nejvyšší soud, Nejvyšší správní soud, krajské a městské soudy. Ústavní soud, složený z 15 soudců jmenovaných na 10 let, dohlíží na dodržování Ústavy ČR.

9. ČR se stala 35. členem Rady Evropy v roce 1993. Od roku 2004 je členem Evropské unie, ale nezavedla euro jako oficiální měnu. Měnou je Koruna česká, na kterou se ze strany Mezinárodního měnového fondu (MMF) nevztahuje žádný směnný práh. ČNB v roce 2016 prováděla svou monetární politiku při prakticky nulové úrokové sazbě a s dočasným závazkem udržovat směnný kurz koruny na 27 CZK za 1 EUR. Směnný kurz koruny vůči euru přestala ČNB udržovat v dubnu 2017. Kromě Rady Evropy a EU je ČR členem dalších významných organizací jako jsou Organizace spojených národů (OSN), Severoatlantická aliance (NATO), Organizace pro bezpečnost a spolupráci v Evropě (OBSE), Světová obchodní organizace (WTO), Evropská banka pro obnovu a rozvoj (EBRD), Mezinárodní měnový fond (MMF/SB), Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj (OECD), Visegrádská skupina, Europol a Interpol.

Rizika ML/FT a vymezení rizikových oblastí

Přehled rizik ML/FT

10. ČR není významným mezinárodním finančním centrem. Podle AML indexu Basilejského institutu pro rok 2017 je ČR s výsledkem 4,57 na 126. místě ze 156 zemí (podle výpočtů této metodologie má stát na prvním místě s nejvyšším rizikem praní peněz skóre 8,6 a stát na posledním místě má skóre 3,04 a nejnižší riziko). Transparency International (TI) ohodnotila ČR jako 42. ze 180 zemí podle svého indexu vnímání korupce. ČR v hodnocení TI získala 57 bodů, kdy 0 představuje vysoce zkorumpovanou zemi a 100 žádné riziko korupce.

11. ČR ukončila proces NRA v roce 2016. Zpráva o NRA uvádí tyto nejzávažnější trestné činy generující výnosy s následným praním peněz a FT: různé druhy daňových TČ, korupce, veřejné zakázky (machinace) a dotační podvody. FT se oproti ostatním uvedeným TČ objevuje velmi zřídka, ale vzhledem k jeho potenciálním dopadům na společnost a hodnoty, které vyznává, jej úřady vyšetřují s nejvyšší prioritou. Drogové TČ a podvody společně s phishingem jsou hodnoceny jako méně závažné, ale nejčastější TČ.

12. Subjekty, které jsou mezi FI hodnoceny jako nejzranitelnější z hlediska hrozby zneužití pro ML/FT, jsou banky s nízkou úrovní dodržování předpisů (ve zprávě o NRA se jasně uvádí, že bylo identifikováno jen pár bank s nízkou úrovní dodržování předpisů) a spořitelní a úvěrní družstva; mezi DNFBP jsou to daňoví poradci, advokáti a notáři.

13. Korupce je v ČR přetrvávajícím problémem. V průběhu skandálu Panama Papers, který propukl v dubnu 2016, se ukázalo, že z 11 mil. uniklých dokumentů se jich přes 250 tis. nějakým způsobem týkalo ČR. V dokumentech se objevilo téměř 300 českých podnikatelů. V mnoha případech se jednalo o podezření na daňové úniky nebo praní peněz.

Hrozba praní peněz

14. Ve Zprávě o NRA se uvádí, že metody praní peněz se neustále vyvíjejí. Nejvýznamnějšími technikami praní jsou: zneužití služeb ve finančním sektoru, zejména úvěrových institucí a poukazovatelů peněz; zneužití služeb povinných osob v nefinančním sektoru, zejména poradenských a právnických profesí a investice do nemovitostí; zneužití služeb jiných než povinných osob podle AML zákona, např. zneužití uživatelských kont u sázek a služeb spjatých s virtuálními měnami³; a praní peněz obchodem. Úroveň závažnosti výše uvedených hrozeb je v NRA hodnocena jako „vysoká“. Naopak, riziko praní peněz z TČ spáchaných v zahraničí je hodnoceno jako „nízké“.

15. Ve Zprávě o NRA se uvádí, že některé povinné osoby mají nedostatečné znalosti o rizicích spjatých s ML/FT a s jejich řízením. Dále konstatuje nedostatečnou kontrolu nad opatřeními AML/CFT aplikovaných v praxi právníckými profesemi. Pro zlepšení systému předpokládá NRA jak legislativní, tak nelegislativní opatření. Vhodná jsou především ta, která zlepší povědomí o AML/CFT prevenci, posílí dohled a zlepší podávání OPO, což povede k celkovému snížení rizika ML/FT.

16. Zdá se, že v právním rámci nejsou překážky bránící finančnímu šetření u všech TČ generujících zisk. Finančním šetřením se vytváří kompletní finanční profil pachatele (ů). Vyšetřovatelé vyhledávají majetek, který je možné zajistit a zohledňují jak přímé výnosy z TČ, tak i náhradní hodnotu za způsobenou škodu. Finanční šetření se provádí souběžně s vyšetřováním predikativního TČ.

17. Zkušenosti získané finančním šetřením naznačují, že osoby se středoškolským a vysokoškolským vzděláním jsou nejčastějšími podezřelými a obviněnými pro TČ generující zisk. Obecně v hospodářské trestné činnosti převažují organizované skupiny s hierarchickou strukturou a rozdělením funkcí. Tyto skupiny zahrnují cizince na pozici jednatelů firem usazených v ČR. Advokáti, notáři a daňoví poradci jsou čím dál více zapojeni do podvodného podnikání. Rovněž kriminalita bílých límečků a praní peněz třetími osobami (techniky ML/FT používané v legislativě „na klíč“) jsou součástí vzrůstajícího trendu finanční trestné činnosti.

Hrozba FT

18. Ačkoli nemá ČR přímou zkušenost s teroristickými útoky, hrozba FT je příslušnými orgány hodnocena jako velmi vážná. Na základě jak NRA, tak ANB je současné riziko FT nanejvýš „střední“. Financování může pocházet z legálních aktivit jako charitativní sbírky nebo podnikání, ale také z nelegálních zdrojů jako je zdrojová trestná činnost. Úřady se zejména zajímají o finanční prostředky získané prostřednictvím veřejných charitativních sbírek a aktivit, prostřednictvím zneužití sociálních dávek nebo z nelegálních činností jako je obchod se zbraněmi, drogami, nelegální migrace a vydírání.

19. NRA se věnuje i riziku FT a převodům peněz za účelem FT prostřednictvím kurýrů. Vzhledem k tomu, že je ČR součástí schengenského prostoru, je odhalování kurýrů převážejících hotovost obtížné. Pokud jde o tzv. hawalu, byla by taková činnost v ČR považována za nelegální

³ AML zákon se na virtuální měny vztahuje od ledna 2018 v důsledku uplatnění jednoho ze zmírňujících opatření předpokládaných Akčním plánem NRA.

a stíhána podle § 251 TrZ. Žádný takový případ nebyl zjištěn. Další riziko představuje zranitelnost NO, které mohou být zneužity k FT.

20. V ČR byly rovněž zjištěny hrozby pocházející od tzv. Islámského státu (IS), včetně FTF v jeho řadách a jejich financování. Externí finanční zdroje pro IS mohou pocházet z peněz získaných FTF a z kampaní na sociálních sítích a v médiích. Ve Zprávě o NRA se uvádí několik možných rizikových faktorů a znaků podezřelosti spjatých s možným financováním IS a FTF. V ČR bylo evidováno jen několik menších případů domácí islámské radikalizace. V roce 2016 se rodilý český občan pokusil vycestovat do Sýrie, aby se připojil k IS. Bezpečnostní informační služba (BIS) odhalila jeden případ, kdy byly finanční prostředky převedeny teroristické skupině.

21. V jednom případě FT vyšetřovaném ČR, Německem a Bulharskem, bylo několik osob podezřelých ze zapojení do získávání finančních prostředků, falešných osobních a cestovních dokladů a náboru bojovníků pro organizaci, jejímž cílem bylo vytvořit stát ve formě emirátu nebo kalifátu. ČR v tomto případě figurovala jako tranzitní stát pro zaslání dokladů a financí. Pomocí dokumentů českého původu také pachatelé získali krátkodobé půjčky a tyto prostředky zaslali svým spolubojovníkům. Během domovních prohlídek bylo odhaleno a zajištěno značné množství nelegálních materiálů, a to jak osobních dokumentů, tak zbraní a padělaných bankovek. Je pravděpodobné, že cílem bojovníků byl osvobozenecý boj na Kavkaze. Vazba na FT (zjištěná prostřednictvím zahraničních zpravodajských informací) nemohla být podpořena důkazy přípustnými v soudním řízení, ale podezřelí byli stíháni, obviněni a tvrdě potrestáni za „tradičtější“ TČ.

Zranitelná místa z hlediska ML/FT

22. Nejvýznamnější hrozbu detekovanou v procesu hodnocení rizik ML/FT, co se důsledků týče, jsou zejména daňové TČ a související techniky praní a dále ostatní zdrojová trestná činnost, jako korupce. Velmi závažnou hrozbou, byť se s ní v současné době prakticky nelze setkat, je FT. Velmi pravděpodobný je výskyt podvodů, phishingu a navazujících technik praní.

23. Grafické znázornění rizik v NRA obsahuje rovněž tyto klíčové oblasti: riziko představované svěřenskými fondy, nedostatečné povědomí o rizicích ze strany některých DNFBP ve spojení s nedostatečným dohledem nad jejich povinnostmi v oblasti AML/CFT, používání hotovosti, riziko korupce ve veřejném i soukromém sektoru, nízký počet odsouzení za praní peněz, riziko nedostatečné kriminalizace TČ FT, nedostatečná transparentnost a riziko zneužití NO k FT.

24. Česká politická scéna byla v posledních letech svědkem několik korupčních skandálů. Jako největší se jeví kauza z roku 2013, kdy rezignoval předseda vlády kvůli obvinění šéfky svého kabinetu z korupce a zneužití pravomocí. V červnu 2017 odhlasovala dolní komora parlamentu zbavení imunity tehdejšího nejsilnějšího kandidáta na budoucího premiéra kvůli obviněním z manipulace s vlastnickými právy u dceřiné společnosti z konglomerátu firem, které vlastnil, díky čemuž měl protiprávně získat 1,91 mil. EUR z fondů EU. V září 2017 zveřejnila česká pobočka TI seznam českých politiků, kteří lobovali ve prospěch ázerbájdžánského režimu v tzv. Laundromatu. Vazby cizích politiků na investice v ČR byly v roce 2012 předmětem zájmu investigativního projektu Organizovaný zločin a korupce (*Organized Crime and Corruption Reporting Project*). Tato investigativní platforma odhalila vazby významných politických figur z Ázerbájdžánu na investice v ČR.

25. Nejvyšší stupeň zbytkové zranitelnosti (vysoká expozice hrozbám při současné nízké úrovni vymáhacích opatření) mezi povinnými osobami je u právnických a poradenských profesí a u některých provozovatelů hazardních her.

26. Účinnost českého systému trestního soudnictví se nejeví problematická. Přesto česká pobočka TI vyjádřila obavy ve vztahu k nezávislosti státních zástupců. 4. kolo vzájemného hodnocení odhalilo nedostatek spolehlivých statistik a informací o vymáhání práva a výkonu justice v oblasti vyšetřování, stíhání a odsouzení za praní peněz a rovněž s ohledem na provádění konfiskací.

27. Jak bylo řečeno výše, NRA rovněž obsahuje zmírňující opatření, která mají být přijata v oblasti prevence, analýzy, vyšetřování a stíhání. Tato opatření zahrnují posilování řízení rizik ML/FT ve zvláště zranitelných sektorech, zavedení opatření k účinnému stíhání praní peněz, zavedení elektronické spisové služby na státním zastupitelství, systematický přezkum určitých ustanovení AML zákona ve světle dynamiky rizikově orientovaného přístupu a plné provedení Doporučení 8.

Hodnocení rizik ČR

28. Zpráva o NRA byla schválena v lednu 2017 a vypracována podle pokynů FATF k národnímu hodnocení rizik ML/FT (*FATF Guidance: National Money Laundering and Terrorist Financing Risk Assessment*). V procesu národního hodnocení spolupracovaly různé úřady, FI a DNFBP. Hlavním koordinátorem procesu NRA byl FAÚ. Zpráva o NRA obsahuje detailní hodnocení hrozeb a zranitelných míst.

Vymezení rizikových oblastí

29. Hodnotící tým na základě analýzy informací poskytnutých úřady, včetně Zprávy o NRA, a po zohlednění informací z otevřených zdrojů, určil oblasti, které vyžadují zvýšenou pozornost.

a. Právní, operativní a institucionální otázky

30. **Kriminalizace.** Od září 2015 byla ČR pod zesíleným postupem (CEP) Moneyvalu, zejména kvůli trvale nulovému pokroku v odstraňování mezer v trestnosti praní peněz (bývalé Doporučení 1) a financování terorismu (bývalé zvláštní Doporučení II). TČ FT byl upraven novelou TrZ koncem roku 2016. Při zohlednění posledních výkladových stanovisek lze soudit, že legalizace výnosů z trestné činnosti celkově dostatečně pokrývá požadované činy, které jsou v souladu se standardy podstatou praní peněz. Hodnotící tým se tedy více zaměřil na dopad této situace na účinnou aplikaci AML/CFT rámce v praxi.

31. **Praní peněz.** Zpráva o NRA detekovala řadu technik praní peněz. Ve zprávě se uvádí, že proces praní je prováděn „vrstva bohatých podnikatelů, kteří na první pohled nejeví známky charakteristické pro pachatele trestných činů, ale působí ve veřejném životě jako vážení občané, a to i díky sofistikovaným technikám páchaní zejména hospodářské a majetkové trestné činnosti. Prostředí poradců ve všech sférách jejich života od advokátů, účetních, daňových poradců, IT specialistů jim zajišťuje kompletní know-how k následnému rozhodování jak v kriminálních aktivitách, tak v legálním podnikání“. Ve světle řečeného hodnotící tým zkoumal nástroje a mechanismy, které orgány využívají ke zjišťování nelegálních toků peněz. Dále zkoumal typologie praní peněz ve spojitosti se zjištěními NRA a rizikově orientovaným přístupem povinných osob. V neposlední řadě se hodnotící tým věnoval nízkému počtu odsouzení za TČ praní peněz.

32. **Financování terorismu.** Zpráva o NRA neuvádí pro riziko FT „jedno slovo“ nebo jedinečný rating. V ANB je úroveň hrozby FT (oproti úrovni rizika) hodnocena jako „střední“. V ČR byly jen nevýznamné případy domácí islámské radikalizace. Je znám případ, kdy se český občan pokusil vycestovat do Sýrie, aby se připojil k IS. V dalším případě místní imám údajně (věc je ve stádiu stíhání) poskytl pomoc a povzbuzoval pár, který cestoval do oblasti konfliktu, aby se

připojil k IS. Hodnotící tým ověřoval, zda ČR hodnotila riziko FT v souladu se současným celosvětovým trendem i regionálními hrozbami, včetně zohlednění problematiky neziskového sektoru a požadavků Doporučení 8. Hodnotící tým také posuzoval, zda neziskový sektor rozumí rizikům svého zneužití k FT a rozsah osvětové činnosti úřadů poskytnuté NO.

Nejčastější predikativní trestná činnost

Korupce, podvody a daňové TČ

33. Korupce a různé typy podvodů a daňové TČ jsou významnými zdroji výnosů z trestné činnosti. Hodnotící tým se zejména zaměřil na to, do jaké míry mohly být účinnost soudního systému a dohledový rámec v AML/CFT ovlivněny korupcí. Rovněž hodnotil úroveň účinnosti vyšetřování a stíhání praní peněz, zejména pokud byly predikativními TČ korupce a podvody. Dále se zabýval nedávnými reformami zaměřenými na OČTŘ a jejich možným vlivem na zvýšení spolupráce a koordinace. Zvláštní zřetel byl věnován tomu, do jaké míry je využíváno souběžné finanční šetření k vystopování, zajištění a konfiskaci výnosů z trestné činnosti. Hodnotící tým se pokusil identifikovat výzvy, kterým OČTŘ čelí při vyšetřování případů, jejich následném zkoumání před soudy a zkoumal úroveň důkazů potřebných k dosažení odsouzení a konfiskace. Nakonec se zabýval průměrnou délkou případů praní peněz (od zjištění po odsouzení), a to včetně *modu operandi* použitého FAÚ a OČTŘ při zjišťování a prioritizaci vyšetřování zahájených na základě OPO.

34. Pro potírání korupce na nejvyšších místech z vnitrostátního hlediska doporučila skupina států Rady Evropy proti korupci (GRECO) reformy zaměřené na zvýšení transparentnosti legislativního procesu. Tento postup považuje za vhodný v situaci, kdy nejsou nastavena pravidla upravující lobbování. Hodnotící tým posuzoval, zda kontakty se třetími stranami, které se snaží ovlivnit legislativní proces, a celková transparentnost vnitrostátního lobbování, představují potenciální zranitelnost systému AML.

Drogy a obchod s lidmi

35. Podle zpráv OSN a OBSE je ČR zemí původu, tranzitu i cíle obětí obchodu s lidmi. Oběti většinou pocházejí z východní Evropy (zejména Ukrajiny), východní a jižní Asie a západní Afriky. Pokud jde o obchod s drogami, v posledních letech značně narostl objem zabavených narkotik. Zpráva o NRA neuvádí přesné vzorce obchodu s drogami generujícího zisky v ČR. Hodnotící tým se proto zaměřil na účinnost opatření přijatých v boji proti praní peněz pocházejících z obchodu s drogami a lidmi. Diskutoval možné výzvy, kterým čelí státní zástupci ve vztahu k vyšetřování a stíhání těchto TČ, včetně následného praní a konfiskace předmětných výnosů.

36. **Skutečné vlastnictví.** Hodnotící tým přezkoumal účinnosti evidenčního systému skutečných majitelů, aby určil, do jaké míry zachycuje úplné, přesné a aktuální informace. Rovněž prozkoumal míru přesnosti a dostupnosti informací o totožnosti majitelů a ostatních zúčastněných a účetních údajů u převodů provedených zahraničními subjekty a jinými organizovanými strukturami. Předmětem zkoumání při návštěvě na místě byly i nedávné reformy, které vedly ke zřízení ESM.

37. **Ověření v průběhu CDD.** Zpráva o NRA uvádí, že úvěrové instituce působící v ČR úspěšně používají rizikově orientovaný přístup, i když bylo zjištěno několik zranitelných míst, vedle toho zpráva ze 4. kola hodnocení Moneyval konstatovala některé nedostatky v procesu CDD. Hodnotící tým zkoumal proces CDD, aby určil, do jaké míry jsou zjišťovány, ověřovány a analyzovány informace o skutečných majitelích. Rovněž se zabýval tím, zda jsou největšímu riziku ML/FT vystaveny služby poukazování peněz, směnárny, právnícké a poradenské profese a poskytovatelé svěrenských služeb a služeb obchodním společnostem, jak se uvádí ve Zprávě o NRA.

Regulace a dohled

Dohled nad finančními institucemi

38. MMF identifikovat nedostatky v požadavcích na zabránění zneužívání bank pro trestnou činnost⁴. Obavy vzbudil zejména celkový nedostatek zdrojů pro dohled nad FI. Hodnotící tým se zaměřil na režim dohledu, aby posoudil účinnost dohledového procesu na celkovou úroveň dodržování předpisů v oblasti AML/CFT FI. V úvahu vzal i zdroje dostupné pro ukládání trestů a výkon kontrol.

Dohlížení a trestání DNFBP

39. Zpráva 4. kola vzájemného hodnocení identifikovala nedostatky z hlediska ukládání trestů DNFBP za praní peněz a nedostatečné sdílení výsledků mezi komorami právnických profesí a FAÚ. Hodnotící tým zkoumal, do jaké míry DNFBP odstranily nedostatečné dodržování předpisů AML/CFT a jaká nápravná opatření v tomto ohledu přijaly. Dále se soustředil na účinnost spolupráce v oblasti dohledu mezi profesními komorami a FAÚ.

Regulace a dohlížení NO

40. V roce 2011 byl zjištěn nedostatek kontroly právnických osob, které fungují jako neziskové organizace, a to zejména vysoce rizikových subjektů. NO zaznamenaly, že úřady posuzovaly riziko zneužití NO k podpoře a financování terorismu, ale míru rizika zcela neurčily. Úřady konstatovaly, že řádné plnění Doporučení 8 je důležité, a na základě otázek, které v této souvislosti vyvstaly, identifikovaly řadu zmírňujících opatření, z nichž mnohá byla již přijata nebo jejich plnění probíhá, z tohoto důvodu se hodnotící tým posuzoval, zda ČR vytvořila systém, který umožňuje dostatečně cílený dohled nebo kontrolu NO, které kontrolují významnou část finančních zdrojů v sektoru a hrají podstatnou roli v mezinárodních aktivitách. Hodnotící tým se rovněž zaměřil na to, jak příslušné úřady hodnotí a rozumějí rizikům, a na účinnost dosud přijatých opatření vůči aktuálním rizikům, které NO představují.

41. **Finanční zpravodajská jednotka.** V lednu 2017 česká finanční zpravodajská jednotka (*Financial Intelligence Unit* (FIU)) změnila svůj statut a z odboru Ministerstva financí se stala samostatným správním úřadem, který spadá pod totéž ministerstvo. Hodnotící tým zkoumal, jak tato strukturální změna ovlivnila nezávislost FAÚ, účinnost jeho analytické práce a vnitrostátní a mezinárodní spolupráci. Hodnotitele rovněž zajímalo, zda a do jaké míry jsou finanční zpravodajské informace produkované FAÚ využívány v trestním vyšetřování (zejména u praní peněz) a při stíhání a možném odsouzení za TČ praní peněz.

Relevance

42. Podobně jako řada evropských ekonomik je i ta česká soustředěna na služby (62,3 %). Průmysl představuje 35 % hospodářství a zemědělství 2,8 %. Hlavními pilíři českého průmyslu jsou technické obory, strojírenství, hornictví, chemický a potravinářský průmysl, energetika, lehké strojírenství a spotřební průmysl. V roce 2016 byl HDP 195,31 mld. USD (157,94 mld. EUR). Růst HDP (o 4,6 % oproti roku 2015) byl způsobem hlavně větší spotřebou domácností. Příliv nových přímých zahraničních investic činil v roce 2016 6,497 mil. USD (5,254 mil. EUR).

43. Celkově lze říci, že finanční sektor je střední až relativně malý: ČR je v globálním indexu finančních center (GFCI 19) hodnocena jako 57. z 86. Bankovní sektor, který se v roce 2016 sestával ze 45 bank, je likvidní a ziskový. Čtyři největší banky vlastní 59,3 % celkových aktiv v bankovním sektoru. Ze 45 bank jsou 23 pobočky zahraničních bank (např.: polská banka PKO BP S.A., Czech Branch, založila pobočku na českém trhu v říjnu 2016). Bez ohledu na počet

⁴ MMF, *Financial Sector Assessment Program report* (2012).

poboček zahraničních bank, celková hodnota aktiv v bankovním sektoru poklesla ze 7,9 % v roce 2015 na 7,1 % v roce 2016. Návratnost aktiv z českých bank a (zejména) návratnost z vlastního kapitálu je obecně vyšší než v ostatních středoevropských zemích a velmi vysoká ve srovnání se západní Evropou.

44. Ke konci roku 2016 kontrolovali zahraniční majitelé 93,1 % aktiv v českém bankovním sektoru (tj. v dceřiných firmách a pobočkách zahraničních bank), z toho 92,7 % aktiv vlastnily zahraniční subjekty z ČS EU. V roce 2016 české banky přímo spravovaly 5 960,9 mld. CZK (235,54 mld. EUR). Vlastní kapitál je primárním zdrojem bank pro financování jejich obchodní činnosti. K 31. prosinci 2016 činil akumulovaný čistý kapitál 540,8 mld. CZK (21,36 mld. EUR). Ke konci roku 2016 činila aktiva denominovaná v cizích měnách v domácím bankovním sektoru 1 031,4 mld. CZK (40,74 mld. EUR). S podílem 56,1 % na celém sektoru byly půjčky a jiné pohledávky v cizí měně největší položkou devizových aktiv. Další velké položky devizových aktiv činily vklady u ostatních úvěrových institucí s 20% podílem a dlužné cenné papíry v portfoliu bank s téměř 17% podílem.

45. Česká vláda přijala v lednu 2017 nový zákon o rozpočtové odpovědnosti. Tento zákon mimo jiné ustanovuje nezávislou rozpočtovou radu, která bude vyhodnocovat dodržování rozpočtových pravidel a hodnotit dlouhodobou udržitelnost veřejných financí.

Strukturální prvky

46. Strukturální prvky účinné kontroly AML/CFT se v ČR v zásadě uplatňují. Ačkoli země od přechodu k demokracii v roce 1989 zažila problémy s korupcí a organizovaným zločinem, je považována za konsolidovanou demokracii (organizace Freedom House ji ve svém indexu *Nations in Transit 2017* hodnotí 2,25 body ze 7). Dobře jsou hodnoceny volební proces, demokratická místní správa a samospráva, soudní systém a jeho nezávislost. Méně příznivě je hodnocena demokratičnost centrální vlády, úroveň korupce a nezávislost médií⁵.

47. ČR se na nejvyšší úrovni jasně zavázala plnit standardy FATF, stejně jako 4. AML směrnici EU s cílem zajistit celkově účinný národní rámec AML/CFT. Zpráva o NRA jako návod pro soudržný rizikově orientovaný přístup zafungovala jako spouštěč důležitých reforem, které by měly zajistit vyšší efektivitu rozdělování finančních i lidských zdrojů jak ve veřejném, tak v soukromém sektoru.

Pozadí a kontext

48. Úroveň korupce představuje významnou zranitelnost z hlediska rizik ML/FT. NRA cituje ze studie Národní ekonomické rady vlády (NERV), která dokládá, že korupce působí jen státnímu rozpočtu škodu řádově desítek miliard korun (odhad pro rok 2010 činil 39 mld. CZK/1,5 mld. EUR). Riziko korupce v oblasti veřejných zakázek je obzvláště vysoké, ale v řadě dalších sektorů, včetně veřejné správy, představuje korupce střední riziko. Soudnictví je vystaveno střednímu riziku, které představují především úplatky a „všimné“⁶. Více než polovina obyvatel vnímala v roce 2014 policii jako zkorumpovanou⁷. Korupce představuje problém v bezpečnostních složkách; v roce 2015 vyšetřovala policie 174 případů korupce ve vlastních řadách.⁸ Další překážkou podnikání a účinného používání opatření v rámci AML/CFT je neefektivní státní

⁵ <https://freedomhouse.org/report/nations-transit/2017/czech-republic>

⁶ Globální zpráva o konkurenceschopnosti 2015-2016, Světové ekonomické fórum

⁷ Special Eurobarometer 397, Evropská komise, únor 2014

⁸ Czech Republic 2016 Human Rights report, U.S Department of State

správa⁹. Více než dvě třetiny podnikatelů považují korupci za široce rozšířenou při zadávání veřejných zakázek na celostátní i místní úrovni¹⁰.

49. Nejviditelnější důkaz korupce v ČR ukázala kauza Panama Papers v roce 2016. Mezi všemi zmíněnými státy se ČR objevila ve více než čtvrt miliónu dokumentů, ve kterých bylo uvedeno 283 českých klientů a akcionářů. Mezi nimi jsou osoby stíhané a odsouzené za hospodářské TČ, lobbisté, obchodníci s diamanty nebo osoby spojované s největšími privatizačními a korupčními skandály minulých dvou dekád. Česká banka eBanka, která ukončila činnost v roce 2008, byla běžně využívána pro praní peněz.

50. Jeden z korupčních případů začal v roce 2013 zátahem proti organizované skupině, jež zahrnovala několik vysoce postavených státních úředníků a politiků a rovněž kontroverzní podnikatele a lobbyisty. Zátah odstartovalo obvinění a vyšetřování pokusů ovlivnit státní instituce prostřednictvím lobbyistů a státních úředníků. Skandál zasáhl i premiéra Petra Nečase a nakonec vedl k demisi jeho vlády. V roce 2013 bylo pět bývalých představitelů Mostecké uhelné společnosti (MUS) shledáno vinnými z podvodu, praní peněz a dalších TČ při privatizaci MUS v roce 1999. Švýcarský soud, který podnikatele obvinil, uvedl, že by ČR měla usilovat o vydání částky v řádu stovek milionů, které švýcarské orgány zajistily na účtech banky spjatých s privatizací uhelných dolů. Aktuální korupčním případem na nejvyšších místech je kauza premiéra Andreje Babiše, jehož vládě nebyla v lednu 2018 poslaneckou sněmovnou vyslovena důvěra kvůli obvinění ze zneužití evropského dotačního programu v roce 2007.

51. Vláda vytvořila několik protikorupčních opatření, jako např. Vládní koncept boje s korupcí, Akční plán boje s korupcí a hlavní principy boje proti korupci. Nicméně podle TI je protikorupční legislativa stále nedostatečná. Což je zjevné, podíváme-li se na zákon o lobbingu, zákon o whistleblowingu a zákon upravující pravomoci Nejvyššího kontrolního úřadu, což jsou všechno zákony, které parlamentem neprošly. Některé zákony, např. o financování politických stran, o konfliktu zájmů a další normy byly přijaty, ale existují pochyby o jejich kvalitě¹¹.

52. Ve Zprávě o NRA se uvádí, že si je ČR vědoma rizik korupce a věnuje jim značnou pozornost ve svých strategických dokumentech. Následující legislativní novely jsou buď v procesu přijímání, nebo byly nedávno přijaty: financování politických stran a volebních kampaní (novela zákona č. 424/1991 Sb., o sdružování v politických stranách a politických hnutích a o změně volebních zákonů), návrh zákona o prokazování původu majetku (upravující stávající daňové zákony tak, aby bylo možné zjistit nepřiznané nebo skryté příjmy daňových poplatníků a dodatečně je zdanit), novela TrZ provádějící tzv. konfiskační směrnici (směrnice 2014/42/EU Evropského parlamentu a Rady ze dne 3. dubna 2014 o zajišťování a konfiskaci nástrojů a výnosů z trestné činnosti v Evropské unii); návrh zákona o státním zastupitelství (parlamentní tisk č. 789); zákon o registru smluv (zk. č. 340/2015 Sb., účinný od 1. července 2016); novela zákona o střetu zájmů (novela zákona č. 159/2006 Sb., o střetu zájmů, ve znění pozdějších předpisů); zákon o veřejných zakázkách (zk. č. 134/2016 Sb., o zadávání veřejných zakázek, účinný od 1. října 2016); novela AML zákona (transponující 4. AML směrnici, účinnost od 1. ledna 2017); projekt CZ10: projekt na posílení boje proti korupci a praní peněz v ČR (Norské fondy: 2009-2014).

⁹ Globální zpráva o konkurenceschopnosti 2015-2016, Světové ekonomické fórum

¹⁰ Special Eurobarometer 397, Evropská komise, únor 2014

¹¹ *Why the Czech Republic scored worse in corruption index*, 1. února 2017, Český rozhlas, Rádio Praha. <http://www.radio.cz/en/section/marketplace/why-the-czech-republic-scored-worse-in-corruption-index>

Přehled o strategii AML/CFT

53. Cílem NRA je formulovat vnitrostátní strategii AML/CFT a přispět k národní politice AML/CFT. V souladu s tím zavedla ČR v posledních letech řadu opatření posilující její boj proti hospodářské trestné činnosti.

54. Z institucionálního pohledu je FAÚ (v roli finanční zpravodajské jednotky) považována za hlavního aktéra při vytváření politiky AML/CFT.

55. Výsledky NRA ukázaly na řadu opatření, která by měla být přijata ke zlepšení vnitrostátního rámce AML/CFT. Součástí je rovněž časový harmonogram pro koordinaci přístupu ke zlepšení politiky AML/CFT. Pro každé riziko identifikované v NRA je uveden termín splnění, subjekt odpovědný za provedení a dané opatření.

Přehled právního rámce

56. Na TČ praní peněz se vztahují zejména §§ 216 a 217 TrZ a dále několik zákonů a nařízení, jako zk. č. 253/2008 Sb., o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu (poslední novely: zk. č. 368/2016 Sb., účinný od 1. ledna 2017 a zk. č. 183/2017 Sb., účinný od 1. července 2017); zk. č. 69/2006 Sb., o provádění mezinárodních sankcí; nařízení (ES) č. 1889/2005 Evropského parlamentu a Rady o kontrolách peněžní hotovosti vstupující do Společenství nebo je opouštějící; nařízení (ES) č. 1781/2006 Evropského parlamentu a Rady o informacích o plátcích doprovázejících převody peněžních prostředků; a vyhláška č. 281/2008 Sb., z 15. srpna 2008, o některých požadavcích na systém vnitřních zásad, postupů a kontrolních opatření proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu, ve znění pozdějších předpisů.

57. V době schválení zprávy ze 4. kola vzájemného hodnocení ČR (duben 2011) se kriminalizace lišila od standardu stanoveného Vídeňskou a Palermskou úmluvou. Hodnocení shledalo, že TČ praní peněz nebyl v TrZ dostatečně a konsistentně pokryt. Hodnotitelé uvedli, že nesrovnalosti z hlediska definice TČ neumožňovaly soudržně pokrýt celý fenomén praní peněz, roztržitost mohla vést k rozmělnění konceptu praní peněz a potažmo daného TČ. Soudní praxe ukázala, že se TČ legalizace výnosů z trestné činnosti uplatňoval většinou na trestné činy týkající se více odcizení věcí než na klasické praní výnosů z trestné činnosti.

Přehled institucionálního rámce

58. Institucionální rámec pro vytváření a provádění politik AML/CFT v ČR zahrnuje tyto úřady:

59. **Finanční analytický úřad (FAÚ)** je koordinátorem procesu NRA a zastřešuje celý systém prevence AML/CFT v ČR. Dostává, šetří, zpracovává a analyzuje OPO, podává TO a poskytuje informace příslušným orgánům činným v boji proti ML/FT. FAÚ rovněž kontroluje FI a nefinanční instituce z hlediska toho, jak dodržují povinnosti v AML/CFT a v případě porušení těchto povinností může ukládat tresty. FAÚ plní roli FIU ČR v rámci mezinárodní spolupráce a je příslušným úřadem pro provádění mezinárodních sankcí. V souvislosti s mezinárodními sankcemi je FAÚ oprávněn získávat informace o umístění majetku, který je předmětem mezinárodních sankčních režimů, nakládat s ním a spravovat ho po té, co je mu doručen nebo je zabaven. Rovněž může povolovat výjimky ze sankčních režimů a ve správním řízení ukládat tresty pro porušení povinností uvedených v ZIMS. FAÚ je zodpovědný za provádění těchto zákonů: AML zákon, ZIMS, zk. č. 300/2016 Sb., o centrální evidenci účtů a implementaci EU legislativy v oblasti AML/CFT.

60. **Národní centrála proti organizovanému zločinu (NCOZ)** je orgánem činným v trestním řízení a má hlavní odpovědnost za vyšetřování ML/FT a souvisejících predikativních TČ. Vyšetřuje v oblastech, jako jsou např.: organizovaný zločin, hospodářská trestná činnost a korupce, terorismus a extremismus, kybernetický zločin, finanční kriminalitu a TČ spáchané prostřednictvím nebo pod záštitou ústředních orgánů. V oblasti finančního šetření je hlavním orgánem konajícím v rámci trestního řízení.

61. **Ministerstvo spravedlnosti (MSp)** vytváří takové podmínky, které soudům a státním zastupitelstvím umožňují vykonávat své úkoly vyplývající z Ústavy a dalších zákonů. Stará se o nutné podmínky pro nezávislý výkon soudů, státních zastupitelství a dalších orgánů; vytváří formy a metody řídicích a dohledových činností předsedajících soudu a vede státní zástupce při výkonu jejich správních funkcí a kontroluje dodržování uvedených forem a metod. Zajišťuje odborné školení a následné vzdělávání soudců, státních zástupců a dalších pracovníků a spolupracuje se Soudcovskou unií ČR, Unií státních zástupců a dalšími profesními organizacemi a odborovými svazy. MSp je rovněž činné v oblasti MLA v průběhu soudního řízení v případech ML/FT. Nemá pravomoc vydávat jakékoli závazné pokyny, ale poskytuje odborné rady, které pomáhají soudcům účastnit se mezinárodní právní spolupráce. V neposlední řadě je MSp odpovědné za koordinaci různých legislativních iniciativ v trestněprávních i občanskoprávních věcech, což rovněž zahrnuje prvky AML/CFT.

62. **Ministerstvo financí (MF)** je odpovědné za tvorbu legislativy týkající se kapitálového trhu, platebních služeb, pojišťovnictví, penzijního pojištění a maloobchodních finančních služeb. Rovněž zajišťuje implementaci legislativy EU. Spolu s celní správou a FAÚ vykonává MF dohled v oblasti hazardních her. Rovněž kontroluje online provozovatele, a nemá pravomoc dohledu v oblasti AML.

63. **Česká národní banka (ČNB)** dohlíží z hlediska AML/CFT na všechny FI. Je rovněž odpovědná za vydávání licencí FI. ČNB má pravomoc provádět příslušné řízení v případě, že shledá porušení povinností v AML/CFT. Je jedním z klíčových partnerů FAÚ při tvorbě politiky v oblasti AML/CFT, legislativních reforem a osvětové činnosti.

64. **Státní zastupitelství (SZ)** je systémem státních úřadů zastupujících stát ve věcech ochrany veřejného zájmu v oblastech svěřených jim podle zákona. Představuje veřejnou žalobu v trestním řízení a vykonává další úkoly dané zákonem. V pravomoci má vyhledávání, prevenci a potlačování ML/FT v rámci trestního řízení. V přípravné fázi je státní zástupce hlavním orgánem. Je povinen stíhat ve všech TČ, o kterých se dozví, ledaže zákon, nebo vyhlášená mezinárodní smlouva, jíž je ČR vázána, stanoví jinak.

65. **Celní správa (CS)** je spolu s FAÚ odpovědná za výkon dohledu nad provozovateli hazardních her působících v kamenných provozovnách ve smyslu AML zákona. Kontroluje dodržování povinností zjistit totožnost klienta a provést CDD. Rovněž vede správní řízení v případě, že zjistí jakýkoli přestupek. Dále je celní správa odpovědná za zjišťování, sledování a hlášení převozu hotovosti. Kontroluje plnění povinnosti podat hlášení o převozu hotovosti prostřednictvím formulářů a ty pak poskytuje FAÚ.

66. Primární úlohou **České advokátní komory (ČAK)** je zajistit, aby systém pokrýval nejširší možné spektrum orgánů a organizací, které přispívají k vykonávání úkolů ve veřejném zájmu. Hraje vyvažovací roli mezi dvěma veřejnými zájmy (právem na ochranu advokátního tajemství a na předcházení všem praktikám spojeným s ML/FT), rovněž vykonává dohled, poskytuje školení a vzdělávání.

67. **Notářská komora České republiky (NK ČR)** je prostředník mezi notáři a příslušnými úřady.

68. **Exekutorská komora České republiky (EKČR)** sdružuje všechny soudní exekutory a dohlíží na jejich činnost, což zahrnuje i kontrolu plnění povinností uložených exekutorským úřadům AML zákonem.

Finanční sektor

69. Nad většinou subjektů poskytujících služby na finančním trhu dohlíží a uděluje jim licence ČNB. V ČNB vykonávají dohled dvě sekce: Sekce dohledu nad finančním trhem (dohled nad bankami včetně poboček zahraničních bank, spořitelny a úvěrovými družstvy, pojišťovny a penzijními společnostmi) a Sekce dohledu nad finančním trhem II (dohlíží na sektor kapitálového trhu, nebankovní poskytovatele úvěrů, směnárny a nebankovní poskytovatele platebních služeb).

70. V ČR působí 58 bank a spořitelních a úvěrových družstev; většina bank je součástí evropských bankovních skupin. Bankovní sektor se skládá ze čtyř velkých bank (drží 60 % celkových aktiv v bankovním sektoru), pěti středně velkých bank a devíti malých bank, pěti stavebních spořitelů a 24 poboček zahraničních bank. Bankovnímu sektoru dominují zahraniční banky. 93 % aktiv v bankovním sektoru je pod přímou nebo nepřímou kontrolou zahraničních majitelů.

71. Sektor pojišťovnictví se skládá z pojišťoven nabízejících životní pojištění a pojišťovacích zprostředkovatelů. Podle informací od orgánů dohledu působí v ČR 20 pojišťoven nabízejících životní pojištění, z nichž tři jsou pobočkami pojišťoven z EU, a 154 355 pojišťovacích zprostředkovatelů. Od roku 2012 se tento počet zvýšil o přibližně 20 000 subjektů.

Tabulka 1. Finanční sektor v ČR.

Finanční instituce		
Sektor	Počet registrovaných institucí	Hodnota aktiv (EURO ¹²)
Banky a spořitelny a úvěrní družstva	58	265,6 mld.
Pojišťovny	20	18,02 mld. ¹³
Zprostředkovatelé pojištění	154 355	N/A*
Nebankovní poskytovatelé platebních služeb nebo vydavatelé elektronických peněz	209	2,6 mld.
Zástupci zahraničních platebních institucí z ČS EU		
Cenné papíry – investiční fondy	66	1 mld.
Investiční společnosti	27	14,79 mld.
Samosprávné investiční fondy	29	2,08 mld.
Směnárny	1 004	N/A
Zastavárny		
Nebankovní poskytovatelé a zprostředkovatelé úvěrů		
Penzijní společnosti	8	17,0 mld.

* není známo

DNFBP

72. Sektor DNFBP sestává z kasin, realitních makléřů, advokátů, notářů, daňových poradců¹⁴, exekutorů, účetních, auditorů, obchodníků s drahými kovy a kameny a poskytovatelů svěřenských služeb a služeb obchodním společnostem.

¹² Směnný kurz k 30. červnu 2017.

¹³ Podle obecně přijímaných českých účetních standardů.

73. V ČR mohou působit jen kasina s licenci. V zemi je k 30. červnu 2017 262 kamenných provozoven a 1 internetové kasino. Nad všemi kasiny vykonává dohled jak MF, tak městské úřady.

74. Nejsou dostupné údaje o počtu licencí pro realitní makléře. V současné době Ministerstvo pro místní rozvoj navrhlo změnu zákona, která by posílila proces autorizace realitních makléřů.

75. Nad advokáty a notáři vykonávají dohled příslušné profesní komory (ČAK, NK ČR). V ČR je přibližně 12 900 advokátů a 449 notářů. Obě komory kontrolují odbornou způsobilost a čistý trestní rejstřík svých členů.

Svěřenské fondy jsou novým právním institutem v ČR a jejich role není zásadní, jelikož zastupují méně než 1 % nejvyužívanějších forem právnických osob. Nový občanský zákoník (NOZ) rozlišuje tři základní subjekty – zakladatele, obmyšleného a svěřenského správce. Účelem vzniku svěřenského fondu v ČR je veřejný nebo soukromý zájem.

76. FAÚ vykonává dohled nad všemi povinnými osobami, včetně účetních, s výjimkou ostatních právnických a poradenských profesí, které kontrolují příslušné profesní komory. Pro DNFBP není třeba žádné certifikace s výjimkou účetních, kteří mohou dobrovolně získat licenci.

DNFBP v ČR

Kasina	263
Realitní makléři	n/a
Advokáti	12 901
Notáři	449
Daňoví poradci	4 703
Exekutoři	154
Účetní	n/a
Auditoři	1 598
Obchodníci s drahými kovy a kameny	n/a
Poskytovatelé svěřenských služeb a služeb obchodním společnostem	406

Přehled preventivních opatření

77. Přijatá opatření jsou v zásadě v souladu s riziky zjištěnými NRA. Ne všechna opatření jsou však přiměřená úrovni přiznaného rizika nebo zranitelnosti. Znalosti DNFBP o preventivních požadavcích v AML/CFT jsou nevyrovnané: někteří při uplatňování opatření jednají preventivně, jiní nejsou v této oblasti tak rozvinutí. To signalizuje, že úroveň porozumění požadavkům na prevenci v AML/CFT se různí.

78. FI prokázaly odpovídající používání režimu CDD. Povinné osoby nemohou uzavřít obchodní vztah s klientem, pokud se odmítne identifikovat. Skutečný majitel je ověřován prostřednictvím veřejných zdrojů a údajů z obchodního rejstříku po ověření „čestného prohlášení“ klienta.

79. Byla zaznamenána zvýšená kvalita OPO, a to zejména od bank. U podávání OPO ze strany DNFBP je stále prostor pro zlepšení. Stejná nerovnováha byla zaznamenána z hlediska uplatňování požadavků na vnitřní kontrolní postupy v oblasti AML/CFT.

¹⁴V ČR jsou daňoví poradci považováni za „jiné samostatně výdělečné právníky“ podle čl. 2 odst. 3 písm. a) 4. AML směrnice EU.

Právnícké osoby a jiné subjekty

80. Existují tři základní typy právníckých osob, které mohou být podle nového českého Občanského zákoníku založeny – korporace, fundace a ústavy. NOZ upravuje dva typy korporací: spolek (§ 214) a společenství vlastníků (§ 1194); dva typy fundací: nadace (§ 306) a nadační fond (§ 394) and ústav (§ 402). Podle zákona o obchodních korporacích se korporace dělí na obchodní společnosti a družstva. Obsahuje rovněž podrobnější úpravu právníckých osob: veřejná obchodní společnost (§ 95), komanditní společnost (§ 118), společnost s ručením omezeným (§ 132), akciová společnost (§ 243) a družstvo (§ 552).

Tabulka 2.

Typ právnícké osoby / jiného subjektu	Počet registrovaných (pokud znám)
Společnost s ručením omezeným	442 110
Akciová společnost	26 368
Veřejná obchodní společnost	738
Komanditní společnost	6 399
Družstvo	14 425
Evropská společnost	2 014
Evropská družstevní společnost	1
Evropské hospodářské zájmové sdružení	10
Svěřenský fond	406
Spolek	96 578
Nadace	569
Nadační fond	1 851
Institut	830
Obecně prospěšná společnost	2 931
Profesní komora právníckých osob	1 323
Odborová organizace	1 190
Organizace zaměstnavatelů	
Politická strana a politické hnutí	238
Církev	38
Náboženská společnost	5 308
Honební společenstva	4 227

81. Všechny právnícké osoby se musí zaregistrovat ve veřejném rejstříku. V ČR existuje několik veřejných rejstříků právníckých osob, ke kterým je přímý přístup přes internet, a evidence skutečných majitelů zřízená v roce 2018. Přístup do ESM je možný jen pro příslušné orgány, jak je stanoveno zákonem. Všechny právnícké osoby musí být registrovány ve veřejných rejstřících a ESM.

82. Údaje o svěřenských fondech musí být uvedeny v evidenci svěřenských fondů, do které mají přístup jen příslušné orgány a povinné osoby. Evidence obsahuje údaje o skutečném majiteli, bydlišti svěřenského správce a účelu zřízení fondu. V AML zákoně není povinnost, aby svěřenský správce před povinnou osobou odhalil své postavení, má však povinnost předložit dokumenty pro daňové účely, včetně informací o bankovních účtech.

83. Neziskový sektor v ČR zahrnuje spolky, obecně prospěšné společnosti, ústavy, náboženské právnícké osoby, nadace a nadační fondy. Údaje o NO jsou vedeny ve veřejném rejstříku s výjimkou informací o skutečném majiteli, které jsou dostupné OČTŘ. Podle zákona jsou všechny NO povinny předložit roční závěrku a finanční rozvahu rejstříkovému soudu. Ve

Zprávě o NRA se uvádí, že riziko zneužití NO k podpoře a financování terorismu bylo orgány zvažováno, dosud však nebylo přesně stanoveno.

84. Neexistuje kompletní hodnocení zranitelných míst u právnických osob, které mohou být v ČR založeny. Nicméně neexistuje ani podezření na zneužití právnických osob pro účely FT.

Přehled dohledových opatření

85. FI a DNFBP jsou udělovány licence, jsou regulovány a je nad nimi vykonáván dohled různými orgány.

Název sektoru/služby	Požadavek na licenci	Orgán dohledu AML/CFT
FI		
Banky	Licence	ČNB a FAÚ
Půjčování, leasing a factoring	Licence	FAÚ a ČNB
Platební instituce	Licence	ČNB a FAÚ
Služby převodu peněz nebo hodnoty (včetně pošty)	Licence	FAÚ
Směnárný	Licence	ČNB a FAÚ
Instituce elektronických peněz	Licence	FAÚ a ČNB
Spořitelní a úvěrní družstva a jejich svazy	Licence	FAÚ a ČNB
Pojišťovny	Licence	ČNB a FAÚ
Instituce kolektivního investování (investiční fond a hlavní administrátor)	Licence	ČNB a FAÚ
Obchodníci s cennými papíry	Licence	FAÚ a ČNB
Investiční poradenské společnosti v oblasti cenných papírů	Licence	ČNB a FAÚ
Úschovy	Licence	FAÚ a ČNB
Dobrovolné penzijní fondy a správcovské společnosti	Licence	ČNB a FAÚ
DNFBP		
Provozovatelé hazardních her	Licence	FAÚ a Statní dozor nad sázkovými hrami a loteriemi
Notáři	Licence	Notářská komora ČR
Advokáti	Licence	Česká advokátní komora
Auditoři a účetní	Licence (dobrovolná)	FAÚ
Realitní makléři	Bez konkrétní certifikace	FAÚ
Obchodníci s drahými kovy a kameny	Bez konkrétní certifikace	FAÚ

Mezinárodní spolupráce

86. FAÚ je oprávněn sdílet se zahraničními protějšky jak spontánně, tak na vyžádání informace (bez ohledu na utajení) o praní peněz a FT, a to i s těmi, kteří nejsou FIU. Spolupráce je poskytována na základě reciprocit nebo memoranda o porozumění (MOU). Žádosti o MLA jsou vyřizovány do 20 dnů v případě běžných žádostí a do 5 dnů v případě spěšných žádostí. Výměna informací je zabezpečena a probíhá prostřednictvím šifrovaného spojení (Egmont Secure Web (ESW) a FIU.Net). FAÚ má zavedena opatření bránící neoprávněnému předání informace.

87. OČTŘ jsou ze zákona oprávněny spolupracovat na mezinárodní úrovni. OČTŘ sdílí informace se zahraničními partnerskými orgány, kterými jsou: Interpol, Europol, CARIN, ARO, EPAC, StAR, příslušné orgány a instituce EU a jejích ČS, další mezinárodní organizace, zahraniční bezpečnostní sbory a další příslušné zahraniční orgány, a to i spontánně v rámci EU a společných vyšetřovacích týmů. Ke koordinaci MLA může docházet také prostřednictvím Eurojust, CARIN, EJN a dalších specializovaných sítí. Určení prioritních žádostí a postup jejich zpracování je stanoven a upraven různými vnitřními předpisy.

KAPITOLA 2. NÁRODNÍ POLITIKA A KOORDINACE BOJE PROTI PRANÍ PENĚZ A FINANCOVÁNÍ TERORISMU

Klíčová zjištění a doporučená opatření

Klíčová zjištění

- NRA bylo celostátním cvičením, které se uskutečnilo v letech 2015-2016. Zpráva se zdá být výsledkem transparentní a realistické analýzy rizik ML/FT, kterým země čelí. Většina klíčových rizik byla hodnocena dosti podrobně, některé aspekty rizik identifikovaných v NRA, jako praní zahraničních výnosů, využívání falešného podnikání, obchod s nemovitostmi nebo riziko, které představuje organizovaný zločin, však vyžadují další analýzu a návazná zmírňující opatření.
- Soukromý sektor do určité míry přispěl k identifikaci klíčových rizik ML/FT. FAÚ poskytl povinným osobám specifické verze NRA pro jednotlivé sektory a připravil obecnou strukturu pro hodnocení rizik, kterou má soukromý sektor používat při vlastním vyhodnocení rizik. FI provedly vnitřní hodnocení rizik s využitím NRA, hodnocení v rámci finanční skupiny a vnějších zdrojů.
- FAÚ věnoval značné úsilí propagaci výsledků NRA. Ti, kteří měli NRA na starosti, dobře chápou úroveň rizik. Konkrétní úroveň a prioritizace různých kategorií rizik ovšem mohly být pro čtenáře a uživatele popsány jasněji. Jinými slovy řečeno, závěry by měly čtenáře jednoduše dovést ke stanovení priorit mezi různými rizikovými oblastmi.
- Různé orgány, kterým je NRA určeno, projevily odlišnou úroveň porozumění rizikům na pozadí NRA. Tyto rozpory jsou ještě patrnější v případě soukromého sektoru. Zatímco FI (např. banky) prokázaly relativně vysokou úroveň porozumění rizikům ML/FT a informovanosti o nich, o určitých jiných povinných osobách to nelze jednoznačně říci.
- Souběžně s NRA provedlo MV Audit národní bezpečnosti (ANB), který byl určen široké veřejnosti a zkoumal, mimo jiné, hrozby týkající se terorismu, FT a organizovaného zločinu. Vzhledem k tomu, že se ANB věnovalo několika relevantním oblastem, není jasné, proč analýzy v něm obsažené nebyly začleněny do NRA.
- Akční plán, který vyplynul z NRA, se dostatečně nesoustředí na budoucí akce, neboť v mnoha případech navrhuje opatření, která již byla zahájena nebo zcela provedena. Za kontrolu plnění Akčního plánu je zodpovědná vláda, ale dosud nemá k dispozici žádnou průběžnou zpráva o jeho plnění.

Doporučená opatření

- Aktualizovat NRA, aby jasně stanovilo úroveň rizika praní peněz a FT spjatou s různými rizikovými oblastmi. Aktualizovat Kapitulu 4.1 NRA, revidovat opatření v ní obsažená, zaměřit se více na opatření, která vyplynula z analýzy rizik a konkretizovat jejich zamýšlený výstup, aby bylo možné řádně sledovat jejich plnění.
- Provést detailnější hodnocení rizik FT za využití poznatků z ANB o hrozbách a věnovat se všem rizikům spojeným s FT, kterým se NRA nevěnovalo.
- Posílit využití a jasně vymezit působnost stávajících koordinačních platforem, které jsou odpovědné za aktualizaci NRA a navazující kroky. To by mělo zahrnovat určení orgánu odpovědného za dohled a hlášení o provádění zmírňujících opatření předestřených v kapitole 4.1.

- Zlepšit porozumění rizikům u určitých subjektů ze soukromého sektoru (účastníci kapitálového trhu, směnárníci, realitní makléři, DNFBP) a těsněji je zapojit do cílené analýzy specifických sektorových rizik.
- Novelizovat AML zákon a zavést (i) povinnost provádět zesílenou CDD v případě vyššího rizika ML/FT a (ii) revidovat podmínky zjednodušené CDD, tak aby odpovídala výsledkům NRA a hodnocení rizik provedenému jednotlivými povinnými osobami.

Bezprostřední výstup č. 1 (Rizika, politika a koordinace)

Jak země rozumí rizikům ML/FT

88. Zpráva o NRA byla schválena Vládou ČR dne 9. ledna 2017 (usnesení č. 5/2017). Dokument se věnuje jak praní peněz, tak FT a zahrnuje hodnocení hrozeb, zranitelných míst a důsledků. V úvodu zprávy se píše „Informace obsažené v tomto materiálu nejsou určeny třetím stranám, lze je použít pouze pro účely AML/CFT prevence a podléhají mlčenlivosti podle AML zákona v platném znění“. Zpráva rovněž stanoví konkrétní zmírňující opatření cílící na zjištěná rizika. Zmírňující opatření jsou nedělitelnou částí zprávy o NRA.

89. Celkový proces NRA se řídil pokyny FATF k národnímu hodnocení rizik ML/FT – orgány zvolily vlastní metodologii založenou na klíčových principech a souvislostech uvedených v těchto pokynech FATF. Proces byl koordinován FAÚ a účastnily se ho příslušné orgány jako: policie, státní zastupitelství, sektorový dohled (ČNB, Česká obchodní inspekce, Státní dozor nad sázkovými hrami a loteriemi), profesní komory (např. ČAK, NK ČR), regulátoři a tvůrci politik (MF, MSp, MV, MK), finanční a celní správa, Rada vlády pro nestátní neziskové organizace (RVNNO), Rady vlády pro koordinaci boje s korupcí (Protikorupční rada) a soukromý sektor – ten se účastnil prostřednictvím různých povinných osob (např.: úvěrové instituce, zprostředkovatelé trhu s cennými papíry, poskytovatelé platebních služeb, pojišťovny, směnárníci, provozovatelé hazardních her, právnické a poradenské profese, a poskytovatelé svěřenských služeb a služeb obchodním společnostem) zejména v průběhu vypracovávání zprávy o NRA. Proběhlo i několik konzultací se subjekty, kterých se legislativa AML/CFT přímo netýká (např. Ministerstvo pro místní rozvoj). Zpráva o NRA byla zveřejněna na webu FAÚ¹⁵ a je tudíž dostupná všem zainteresovaným stranám i široké veřejnosti.

90. Schválení Zprávy o NRA vládou zahájilo další úkony ze strany FAÚ – bylo vytvořeno a rozesláno dvanáct neveřejných verzí hodnocení rizik ušitých na míru jednotlivým segmentům soukromého sektoru (tj. skupinám povinných osob s obdobnými typy produktů a služeb a srovnatelným vystavením rizikům ML/FT). Tyto verze jsou neveřejné a byly distribuovány jen příslušným povinným osobám. Osoby, které je nedostaly, se mohou obrátit na FAÚ a příslušnou verzi obdržít. Orgány informovaly, že v průběhu těchto tzv. „sub-procesů“ proběhly zevrubné diskuze se zainteresovanými stranami (včetně soukromého sektoru) a všechny komentáře a podněty byly důkladně posouzeny.

91. Vzhledem k tomu, že se jedná o první celkový proces zjišťování rizik ML/FT v ČR, je NRA přiměřeně komplexní. Jasně napomohlo porozumění a znalostem příslušných orgánů a soukromého sektoru o hrozbách a zranitelnostech, kterým čelí. Analýza hrozeb zahrnuje primárně typologie, spolu s informacemi o typech povinných osob vystavených danému *modu operandi*. Navíc byly typologie doplněny o: i) rizikové faktory (vztahující se na klienta, službu nebo transakci) jako jsou: předmět podnikání, nebo typ komodit (obvykle takové, u kterých je riziko ve vztahu k praní peněz), zranitelné právnické osoby nebo jiná právní uspořádání; a ii)

¹⁵ http://www.financnianalytickyurad.cz/download/FileUploadComponent-1830718990/1489152816_cs_zpravaverejna.pdf

nejčastější znaky, které povinné osoby používají ke zjišťování podezřelých obchodů. Nicméně klasifikace rizik z hlediska jejich významnosti se nejeví dostatečně komplexní. Grafické znázornění na konci Zprávy o NRA (kapitola 4.1) neobsahuje hodnocení spjatá s různými riziky. Hodnotící tým se domnívá, že by povinné osoby a další zainteresované strany těžily z čtenářsky příjemnějšího vyjádření jednotlivých hodnocení rizik. Navíc mohla být taková prezentace rovněž obsažena v úvodním shrnutí zprávy.

92. NRA rovněž detekovalo a vyhodnotilo zranitelná místa vzešlá z analýzy PESTEL¹⁶ (Kapitola 3.3), jejíž rozsah je následující: 1) korupce jakožto zranitelnost s významem pro rizika ML/FT; 2) zranitelnost NO v oblasti ML/FT; a 3) zranitelná místa v systému stíhání trestné činnosti. Analýza zahrnuje aktuální hrozby identifikované v těchto oblastech, přijatá opatření a možná další opatření, která budou přesně formulována po vyhodnocení již přijatých opatření.

93. Hrozby byly posuzovány ze tří různých hledisek: i) jejich závažnosti; ii) pravděpodobnosti/četnosti jejich výskytu; a iii) jejich „nebezpečnosti“ (tj. škody, kterou mohou způsobit veřejnému zájmu; zda mohou být vytvořeny organizovanou činností; jak obtížné je odhalit je atd.). Následně byly jako nejčastější zdrojové TČ mající za následek praní výnosů identifikovány: daňové TČ, podvody, korupce, phishing, podvody s dotacemi (tj. zneužití vládních subvenčních programů). FT bylo například také předmětem hodnocení, vzhledem ke své závažnosti, ale pravděpodobnost, že by k němu docházelo, byla shledána nízkou.

94. Míra, do které jsou právnické osoby zneužívány pro účely ML/FT, byla analyzována jen v rámci představených typologií. Jinými slovy, NRA neposkytuje konkrétní seznam rizik ve vztahu k tomu, jak mohou být právnické osoby využity pro praní peněz. Například rizika a zranitelnosti týkající se možného využití fiktivního podnikání pro praní peněz nebyly důkladně prozkoumány. To se jeví být závažnou hrozbou, vzhledem k tomu, že založit nebo koupit existující společnost (včetně skořápkových firem) je velmi jednoduché. To může v praxi lákat zločince nebo organizované zločinecké skupiny k zakládání nebo kupování společností a využívání fiktivních nástrojů (jako bílí koně). Riziko fiktivního podnikání potvrdily OČTŘ, ale NRA se věnovalo pouze hrozbě skořápkových firem a rizikům spjatým se skutečným majitelem, které byly částí vysledované typologie. Přestože je celkové porozumění rizikům mezi relevantními orgány uspokojivé, hodnotící tým se domnívá, že by v NRA měla být hlubší analýza hrozeb.

95. Porozumění rizikům je poněkud oslabeno tím, jak a do jaké míry české orgány posuzovaly toky peněz ze zahraničí a jejich vliv na hrozby ML/FT a zranitelnosti. Zejména internacionalizace bankovního sektoru, ačkoli není značná, by mohla odhalit určité typologie, zejména ve vztahu k tokům peněz z Dálného východu a bývalého Sovětského svazu. Ačkoli jsou v NRA některé typologie s tímto prvkem, zdá se, že analýza postrádá hodnocení údajů z hlediska zeměpisného původu zákazníků a skutečných majitelů. Nicméně, hrozba praní zahraničních výnosů je, co do závažnosti, považována za nízkou, co do četnosti je považována za střední a co do důsledků (nebezpečnost, poškození veřejného zájmu, organizovanost, obtížnost odhalení atd.) je rovněž považována za nízkou.

96. Obdobně jako u finančních toků ze zahraničních jurisdikcí, i další důležité oblasti si v celkové analýze zaslouží větší důraz. To se především týká rizika praní peněz prostřednictvím obchodu s nemovitostmi. Během návštěvy na místě orgány uvedly, že vzhledem k rozsahu tohoto sektoru, jeho vystavení riziku praní peněz a dosud zjištěným případům, si nevyžaduje stejnou úroveň analýzy jako některé jiné sektory. Nicméně v Kapitole 4.1 se uvádí, že hrozba praní peněz prostřednictvím obchodu s nemovitostmi je vysoká a to samé platí pro vystavení realitních kanceláří hrozbám a jejich zranitelnosti vůči praní peněz. Způsob, jakým dochází

¹⁶ Akronym z prvních písmen hlavních kategorií: politika, ekonomika, společnost, technologie a legislativa.

k nákupu nemovitostí v ČR (např. že není třeba notářský zápis, pro zápis majitele stačí převod peněz a podpis smlouvy stranami obchodu), je rozhodně důvodem k tomu, aby byl sektor podroben hlubší analýze. Realitní makléři navíc nemusí být registrováni ani mít licenci ani nemusí být členy stavovské organizace. Této problematice se NRA nevěnovalo, a tudíž pro ni v Akčním plánu nejsou žádná zmírňující opatření. Hodnotící tým toto považuje za faktor významně zvyšující riziko pronikání výnosů ze zahraniční trestné činnosti do sektoru nemovitostí.

97. Souběžně s NRA provedlo MV v roce 2016 Audit národní bezpečnosti (ANB)¹⁷ s cílem představit širší veřejnosti schopnost ČR řešit problémy, které začaly vyvstávat v důsledku migrační krize. Jednalo se o celostátní projekt, který zahrnoval akademickou sféru, OČTŘ, NO atd. a v jehož rámci proběhla řada diskuzí a debat o různých bezpečnostních rizicích. OČTŘ vytvořily Akční plán ANB, který je neveřejný. ANB hodnotí mimo jiné i terorismus, FT a hrozby a zranitelnosti, které představuje organizovaný zločin. Ačkoli není ANB formálně součástí NRA, orgány potvrdily, že NRA čerpalo z ANB.

98. ANB rovněž hodnotí jako „vysokou“ hrozbu: pronikání organizovaného zločinu do veřejné správy a OČTŘ; zneužití veřejných zakázek a veřejných rozpočtů; daňové úniky atd. Jako „střední“ hodnotí hrozby spjaté s FT a dalšími činnostmi na podporu terorismus; zneužití konvenčních zbraní a ZHN, výbušnin a technologií dvojího užití; FTF a osamělé teroristy. ANB rovněž upozornil na řadu slabostí, mezi nimi: nedostatečné personální obsazení a právní rámec (v oblasti kybernetického zločinu); nedostatek odborných znalostí k odhalování a vyšetřování daňové a závažné hospodářské trestné činnosti; a problémy v mezinárodní spolupráci se zeměpisně a kulturně vzdálenými zeměmi.

99. Předmětem pozornosti a zkoumání příslušných orgánů bylo riziko FT. Rozhovory na místě potvrdily, že OČTŘ se snaží identifikovat zdroje finančních prostředků, které mohou potenciálně sloužit k FT, jako jsou aktivity týkající se možného náboru, radikalizace a sebe-radikalizace jednotlivců. Rizika týkající se FTF možná mohla být rozpracována podrobněji. Jak se stává, incident tohoto typu (i když tento pokus připojit se k IS byl českými orgány úspěšně překažen) se stal krátce po schválení NRA.

100. NRA se rovněž věnoval riziku zneužití neziskového sektoru k teroristickým účelům a problému pašování peněžní hotovosti v souvislosti s FT.

101. NRA měl pozitivní dopad na úsilí OČTŘ řešit hrozby a zranitelná místa ve vyšetřování a stíhání ML/FT a TČ generujících výnosy. Aktivity, které byly spuštěny v důsledku analýzy NRA, se týkaly především budování kapacit NCOZ a státního zastupitelství – příkladem je, že obě instituce posílily své kapacity v oblasti boje s daňovými úniky, se závažnými podvody a pro potírání terorismu, aktualizovaly své strategie boje s organizovaným zločinem a posílily spolupráci s finanční správou.

Národní politiky cílí na zjištěná rizika ML/FT

102. V této oblasti je několik aktuálně platných strategických dokumentů, které orgány využívají při definování svých bezprostředních i dlouhodobých cílů; jedná se o Strategii ČR pro boj proti terorismu (2013) a souvisejícího Akčního plánu (na období 2015-2017), Koncepti boje proti organizovanému zločinu (na období 2015-2017). V NRA se uvádí, že „na celonárodní úrovni a v kontextu AML/CFT prevence a potlačování těchto rizik je pak tento proces především provázán s formulací národní AML/CFT strategie“. V době návštěvy na místě ještě jednotná

¹⁷ <http://www.mvcr.cz/cthh/soubor/national-security-audit.aspx>

AML/CFT strategie, která by kombinovala výsledky Strategie ČR pro boj proti terorismu, Koncepce boje proti organizovanému zločinu, ANB a NRA nebyla vytvořena.

103. Pokud jde o opatření zmírňující ML/FT rizika, považovaly české orgány za nejvhodnější zahrnout je do Zprávy o NRA. Jinak řečeno, Akční plán, který je v kapitole 4.1 NRA, zahrnuje: i) popis rizik; ii) zdroje jejich identifikace; iii) odkaz na kapitolu NRA, která o riziku pojednává; iv) hodnocení závažnosti; v) popis předpokládaných zmírňujících opatření; vi) typ opatření (např. zda se jedná o legislativní nebo institucionální změnu); vii) instituci odpovědnou za provedení; viii) termín splnění; a ix) povahu opatření v kontextu celého systému AML/CFT (např. zda se jedná o preventivní, analytické nebo vyšetřovací opatření). Hodnotící tým se na základě schůzek, které proběhly na místě, ujistil, že řádná a včasná implementace těchto opatření má silnou a viditelnou politickou podporu. To bylo rovněž potvrzeno skutečností, že řada opatření již byla v pokročilé fázi plnění nebo dokonce zcela provedena (např. posílení režimu dohledu na FAÚ i v ČNB, zavedení rizikově orientovaného přístupu; posílení institucionálních kapacit řešících hrozby, které představují určité TČ a konfiskace výnosů z nich atd.).

104. Nicméně se zdá, že se Akční plán (AP) soustředí především na opatření, která již byla zavedena (např. prostřednictvím různých legislativních novel) nebo jejichž implementace byla v běhu, ale přinesl jen málo akcí zaměřených do budoucna. Navíc různost/typy činností a jejich provedení rovněž mohly být lépe definovány. Některá opatření jsou např. poměrně široká (např. rizika popsána v Kapitole 3.1.5 NRA jako „Hotovostní platební transakce, riziko zapojení agentů/obchodních zástupců (poukazování peněz) bezhotovostní převody“ se zmírňujícími opatřeními „Nastavit řídicí a kontrolní systém“. Tento typ opatření je definován jako „Identifikace a kontrola klienta, monitoring transakcí, systematická kontrola agentů/obchodních zástupců“). Pro tento konkrétní typ opatření je datum provedení stanoveno jako „průběžně (již v současné legislativě)“, instituce odpovědné za provedení jsou povinné osoby v oblasti platebních služeb. Tento příklad naznačuje, že některá opatření opakují požadavky, které jsou obsažené v legislativě, místo aby nastolovaly témata, která by z analýzy rizik v této oblasti přinesla nové výstupy. Navíc požadavek sledovat implementaci tohoto opatření je dán v zákoně, což vzbuzuje pochybnost o přidané hodnotě této konkrétní činnosti v AP. To samé se týká některých dalších opatření.

105. Formát AP je poněkud nejasný – rizika a zmírňující opatření nebyla klasifikována podle určitých kritérií, ale zdají se být náhodně rozmístěna v rámci AP a rozlišena jen barvou, která označuje jejich úroveň rizika v grafických tabulkách. Hodnotící tým je toho názoru, že jasné rozlišení mezi různými částmi AP mělo být provedeno podle určitých kritérií, jako např. povaha opatření (např. preventivní nebo represivní), orgán odpovědný za implementaci (např.: FAÚ, OČTŘ, více orgánů společně), termín implementace atd. Pro usnadnění orientace mohly mít každé riziko a jeho zmírňující opatření referenční číslo. Takový formát by čtenáři umožnil se v AP lépe orientovat a příslušným orgánům by umožnil lépe kontrolovat implementaci.

106. Jak již bylo řečeno, ANB rovněž obsahuje některá opatření, která jsou relevantní z hlediska AML/CFT, terorismu a konfiskace výnosů z trestné činnosti. Akční plán v něm obsažený je neveřejný, ale příslušné orgány uvedly, že mezi tímto akčním plánem a AP NRA nejsou nesrovnalosti. Orgány také uvedly, že akční plán ANB do značné míry slouží odborníkům k tomu, aby se mohli hlouběji věnovat své práci, neboť se zejména soustředí na převozy hotovosti, bílé koně, nemožnost použít zpravodajské informace v trestním řízení, přeměnu zpravodajských informací na důkazy atd. Nicméně není známo, kolik opatření bylo již provedeno, nebo procentuální podíl již provedených opatření.

107. Navzdory výše uvedeným nedostatkům, může hodnotící tým na základě rozhovorů vedených na místě konstatovat, že orgány plní závazky provádět zmírňující opatření. Téměř všichni účastníci dialogu znali opatření, za která jsou odpovědni a potvrdili svou připravenost tyto požadavky naplnit.

Výjimky, zesílená a zjednodušená opatření

108. § 13 AML zákona obsahuje situace s nižším rizikem, kde některé instituce (tj. úvěrové nebo finanční instituce, společnosti obchodující s cennými papíry na regulovaném trhu, úřady místní správy a samosprávy) mohou uplatnit zjednodušená opatření CDD. To samé platí pro určité služby (pojištění s nízkým pojistným). Inherentní rizika, která odpovídají těmto výjimkám, nejsou výsledkem NRA ani jiného hodnocení rizik, ale vychází pouze z příkladů uvedených ve vysvětlivce k Doporučení 10. Podle příslušných orgánů by zákonné požadavky na zjednodušená opatření CDD měly být přezkoumány, aby správně odrážely výsledky NRA a hodnocení rizik provedených jednotlivými povinnými osobami. Tato problematika je obsažena v Kapitole 4 NRA „Shrnutí rizik a nezbytných dodatečných opatření“ a za jejich provedení formou novelizace AML zákona je odpovědný FAÚ. Tento úkol nemá stanovenou žádnou lhůtu, do které má být splněn.

109. § 13a AML zákona uvádí výjimky z identifikace a CDD týkající se elektronických peněz a mobilních platebních služeb v rámci stanovených limitů (nejvyšší uchovávaná hodnota nesmí přesáhnout 250 EUR nebo 500 EUR v případě elektronických peněz). Na rozdíl od zjednodušené CDD jsou tyto výjimky výsledkem analýzy popsané v Kapitole 3.1.5 NRA, která u elektronických peněz a mobilních platebních služeb nezjistila žádné nebo jen nízké vystavení ML/FT.

110. Pokud jde o zesílená opatření, AML zákon výslovně nevyžaduje, aby povinné osoby prováděly zesílenou CDD v situaci, kdy jsou rizika ML/FT vyšší. Výsledky NRA použití zesílené CDD v rizikových situacích přímo nepodporují, protože její použití není zákonem stanoveno. Orgány tvrdí, že v praxi se zesílená CDD používá, protože povinné osoby musí provádět průběžné sledování obchodního vztahu a zohlednit možné riziko legalizace výnosů z trestné činnosti (tj. praní peněz) a FT (viz Kritérium 10.17). Při setkání na místě prokázaly banky, že používají zmírňující opatření AML/CFT podle rizikového profilu klienta a uplatňují rovněž zesílenou CDD v případech „negativních“ informací získaných z placených databází (např. WorldCheck) nebo otevřených zdrojů. Toto se nicméně netýká všech povinných osob a neexistuje zákonná povinnost použít zesílenou CDD u rizik, které byly zjištěny a vyhodnoceny v NRA a ČR je jako takové vnímá.

Cíle a činnosti příslušných orgánů

111. Dva hlavní regulátoři ČR podílející se na dohledu nad AML/CFT jsou FAÚ a ČNB. Oba úřady současně a souběžně kontrolují největší část finančního sektoru a DNFBP a vykonávají AML/CFT dohled. Ostatní orgány dohledu jsou profesní komory jako Notářská komora ČR nebo Česká advokátní komora a celní správa. Rozsah rizikově orientovaného AML/CFT dohledu se značně liší.

112. Na základě zjištění NRA přidělila ČNB dohledovou činnost dvěma sekcím, které se dělí podle kategorie osob, nad kterými vykonávají dohled:

- a) Sekce dohledu nad finančním trhem vykonává dohled nad: bankami, včetně poboček zahraničních bank, spořitelními a úvěrovými družstvy, pojišťovnami a penzijními společnostmi;
- b) Sekce dohledu nad finančním trhem II vykonává dohled nad: sektorem kapitálového trhu, nebankovními poskytovateli spotřebitelských úvěrů, směnárny a poskytovateli nebankovních platebních služeb.

113. Sekce dohledu nad finančním trhem používá k výkonu komplexní rizikově orientovaný dohledový systém a má tým, který se věnuje pouze záležitostem AML/CFT, aby byla zajištěna kvalita dohledu zkušenými a věci oddanými zaměstnanci. Orgány hodnotící tým informovaly, že rozhodnutí vytvořit samostatný odbor AML/CFT bylo přijato na základě zjištění NRA, které identifikovalo zvýšené vystavení rizikům ML/FT u úvěrových institucí. Sekce dohledu nad Finančním trhem II se zabývá problematikou AML/CFT v rámci obecného výkonu dohledu, ale profitovala by z toho, kdyby se její aktivity více odvíjely od AML/CFT.

114. S ohledem na zjištění z předchozích vzájemných hodnocení a vzhledem k nízkému porozumění rizikům u DNFBP, věnoval hodnotící tým během návštěvy na místě tomuto segmentu zvýšenou pozornost. Z uskutečněných rozhovorů se hodnotící tým přesvědčil, že úroveň porozumění rizikům ML/FT orgánů dohledu nad DNFBP, se od minulého hodnocení zlepšila. Na základě výsledků rozhovorů s profesními komorami (advokáti, notáři, auditoři, exekutoři a daňoví poradci) se informovanost a porozumění rizikům ML/FT zvýšila na uspokojivou úroveň. Hodnotící tým byl ujištěn, že v průběhu pravidelných kontrol prováděných profesními komorami, jsou zohledňovány aspekty AML/CFT a byly i uloženy postihy za porušení AML/CFT.¹⁸

115. Tvorby NRA se účastnily všechny příslušné veřejné instituce (a do určité míry přispěl i soukromý sektor). Neexistuje ale jeden orgán, který by průběžně sbíral a agregoval informace napříč všemi sektory, např. o klasifikaci rizikovosti klientů, počtu a typech PEP, bydlišti skutečných majitelů klientů nebo způsobu, jakým se uplatňují výjimky z CDD a zjednodušená CDD. NRA posuzuje a hodnotí rizika ML/FT každého finančního sektoru, ale neexistuje jeden orgán odpovědný za identifikaci a zajištění celkového porozumění riziku ML/FT mezi různými sektory a typy institucí, nebo který by vyčlenil zdroje na základě takového porozumění. Pozornost je zaměřena na hodnocení rizik jednotlivých FI a DNFBP. Dostatek pozornosti se nevěnuje zajištění, aby cíle a politiky českých orgánů byly v souladu s identifikovanými riziky ML/FT.

116. Zdá se, že OČTŘ jsou si vědomy zjištění NRA a ANB. Ačkoli tato zjištění vedla k řadě důležitých reforem (např. zavedení povinné konfiskace výnosů z trestné činnosti a další novely týkající se konfiskace; změna definice TČ praní peněz, vytvoření týmu daňové KOBRY¹⁹ atd.), během rozhovorů na místě OČTŘ neprokázaly, jakým způsobem prioritizují své případy, aby cílily na rizika identifikovaná v NRA (např. praní peněz v případech korupce).

117. K vyřešení rizik, které představují společnosti se složitou strukturou, byly ČR přijaty a jsou přijímány pozitivní iniciativy. Od 1. ledna 2018 funguje Evidence skutečných majitelů a Centrální evidence účtů, jejichž cílem je zlepši transparentnost skutečných majitelů a poskytnout rychlejší přístup k informacím o bankovních účtech.

Vnitrostátní koordinace a spolupráce

118. Jak je stanoveno v příslušných zákonech (viz též Doporučení 1), je FAÚ koordinátorem procesu NRA, což zahrnuje hodnocení rizik, diskuzi, přijetí a zveřejnění Zprávy o NRA. Koordinačních setkání se v průběhu NRA účastnilo celkem přes 50 odborníků z různých veřejných institucí a soukromého sektoru (viz též odst. 126). Vzhledem k tomu, že Zprávu o NRA schválila vláda, stala se tím závazným dokumentem pro všechny účastníky, kterých se týká problematika AML/CFT. Z toho vyplývá, že opatření uvedená v Kapitole 4.1 jsou závazná pro všechny subjekty označené jako „realizátor“.

¹⁸ Podrobněji o trestech viz BV. č. 3.

¹⁹ Podrobnější vysvětlení k týmům daňové KOBRY viz BV č. 8.

119. Na druhé straně se zdá, že koordinace a kontrola implementace zmírňujících opatření, včetně jejich aktualizace s ohledem na nově objevená rizika, je prováděna mnohem méně formálně. Pravidelně se konají koordinační setkání, která pořádá FAÚ a na kterých se diskutuje aktualizaci NRA a implementace zmírňujících opatření. Tato setkání ale nemají stanovený mandát, ani se z nich soustavně nepořizuje oficiální zápis. Orgány uvedly, že tato setkání jsou otevřená všem, kteří se účastnili procesu NRA a v poslední době se jich účastnily i státní instituce a soukromý sektor přímo se neúčastníci procesu NRA. Orgány se rovněž domnívají, že tato setkání silně ovlivnila způsob, jakým různí účastníci a zejména různé profesní komory rozumí a jsou si vědomi rizik. Závěry z těchto setkání jsou někdy zasílány příslušným institucím ve formě oficiálních sdělení. Bez ohledu na tyto snahy se hodnotící tým domnívá, že tato setkání, včetně členství v koordinační skupině, by měla být formalizována a jasně vymezena. Rovněž volnost v rozhodování, zda pořizovat zápisy, kdy a co sdělit příslušným orgánům, představují značné riziko, že úsilí vložené do aktualizace hrozeb, zranitelných míst, sledování postupu u zmírňujících opatření nebo dalších souvisejících záležitostí může přijít vniveč.

120. Hodnotící tým se domnívá, že by se měla věnovat pozornost odpovídající kontrole implementace Akčního plánu (tj. Kapitola 4.1 NRA). Orgány se domnívají, že k jeho řádnému uplatnění v praxi dostačuje skutečnost, že Zpráva o NRA byla schválena vládou. To znamená, že za implementaci opatření jsou přímo odpovědné orgány, kterým byl úkol stanoven. Následné neprovedení opatření v předepsané lhůtě by znamenalo porušení rozhodnutí vlády. Hodnotící tým se domnívá, že takový přístup nemusí být dostatečný pro přesné hodnocení a analýzu implementace Akčního plánu. Lepší dohled by byl zajištěn, pokud by formálně odpovědný za kontrolu implementace zmírňujících opatření a předkládání pravidelných zpráv byl jeden subjekt nebo mezi-institucionální pracovní skupina. To je potvrzeno skutečností, že doposud neexistuje zpráva, která by hodnotila jak kvalitu, tak množství provedených opatření.

121. Na druhou stranu se koordinace a spolupráce příslušných orgánů věnujících se případům ML/FT zdá být účinná. FAÚ má smlouvy s řadou vnitrostátních orgánů jako policie, zpravodajské služby, celní správa a finanční ředitelství. Vedle těchto smluv je faktická spolupráce a koordinace jak na formální, tak neformální úrovni považovaná všemi účastníky setkání, se kterými se hodnotící tým sešel na místě, za jednu ze silných stránek českého systému AML/CFT.

122. Kromě účinné spolupráce mezi vícero institucemi na vnitrostátní úrovni, se české orgány pravidelně účastní společných nadnárodních vyšetřovacích týmů. Doposud se zástupci ČR podíleli na 54 takových týmech. Tito zástupci jsou vždy povinni předložit příslušné informace o vyšetřování v těchto týmech, které jsou pak sdíleny s partnerskými vnitrostátními orgány. Ve výsledku proběhla nespočetná školení, kde se diskutovaly výzvy v této oblasti a byl vytvořen manuál mezinárodní spolupráce v oblasti zajištění a konfiskace výnosů z trestné činnosti.

123. FAÚ rovněž provádí osvětu v neziskovém sektoru o prevenci FT a značně posílil dialog s profesními komorami (jako jsou komory právnických profesí), sektorovými regulátory (jako je MSp a MF) a se soukromým sektorem (většinou prostřednictvím analytického odboru FAÚ).

124. ČNB rovněž koordinuje část provádění Akčního plánu (tj. Kapitoly 4.1) prostřednictvím zadávání úkolů svým příslušným sekcím a ředitelé těchto sekcí jsou odpovědní za provedení úkolů jim svěřených. ČNB úzce a trvale spolupracuje a vyměňuje si informace s FAÚ. Hlavní důraz je kladen na koordinaci plánování AML/CFT dohledu a provádění kontrol na místě. V roce 2015 a 2017 provedly ČNB a FAÚ společné AML/CFT kontroly na místě u dvou FI. ČNB je rovněž aktivní v legislativní oblasti, poskytuje stanoviska a doporučení k návrhům AML/CFT legislativy a k pokynům vytvářeným FAÚ.

125. Ministerstvo průmyslu a obchodu (MPO) je koordinačním orgánem k provádění mezinárodních kontrolních režimů týkajících se financování šíření ZHN. V roce 2006 FAÚ jako

národní koordinátor provádění mezinárodních sankcí vytvořil meziinstitucionální otevřenou neformální pracovní skupinu k zajištění rychlé a přímé spolupráce a koordinace mezi všemi veřejnými orgány, jichž se týká problematika implementace všech mezinárodních sankcí, včetně těch týkajících se FT a financování šíření ZHN. Tato neformální platforma se skládá ze zástupců FAÚ, Ministerstva zahraničních věcí (MZV), MV, zpravodajských služeb, Generálního ředitelství cel (GŘC), Ministerstva školství, mládeže, a tělovýchovy (MŠMT), MPO, Státního úřadu pro jadernou bezpečnost (SÚJB) a Ministerstva dopravy (MD). Jednání této pracovní skupiny se konají čtvrtletně a dle potřeby *ad hoc*. Pracovní skupina dosud nezvažovala rozšířit svou působnost na např. vytvoření a přijetí vodítek pro tuto oblast. Hodnotící tým se domnívá, že by příslušné orgány měly zvážit přijetí statutu této skupiny, aby se dále posílila prevence financování šíření ZHN.

Informovanost soukromého sektoru o rizicích

126. Soukromý sektor se podílel na procesu NRA v pokročilejší fázi přípravy zprávy. Byly od něj požadovány vstupy do částí zprávy, které odpovídaly oblastem jeho činnosti. Příslušné orgány zdůraznily, že konzultace se soukromým sektorem směřovaly k identifikaci možných nesrovnalostí ve zprávě a zachycení toho, jak vnímá rizika, spíše než k tomu, aby se účastnil počáteční fáze zjišťování rizik.

127. Jak již bylo uvedeno, po formálním schválení Zprávy o NRA, vytvořil FAÚ 12 na míru šitých neveřejných verzí, které odpovídají konkrétním segmentům soukromého sektoru. Tyto verze FAÚ v první vlně distribuoval vybraným povinným osobám. V druhé vlně FAÚ vytvořil a rozeslal na míru šité verze každému segmentu povinných osob.

128. Zástupci bank, se kterými proběhlo setkání na místě, prokázali proaktivní přístup k rizikům a projevíli v tomto ohledu široké porozumění. Banky nevyužívají Zprávu o NRA jako jediný zdroj analýzy rizik, ale využívají rovněž Nadnárodní hodnocení rizik EU, veřejné zdroje, vlastní zkušenosti a hodnocení na úrovni finanční skupiny. Identifikovali rizika vázající se na produkt (např. hypotéky, úvěrové půjčky, akreditivy), klienta (např. nerezidenti, PEP) a transakce podle typologií možných predikativních TČ (např. daňové úniky, podvody, phishing).

129. Pojišťovny se při hodnocení rizik soustředily na profil klientů (země původu, zda jsou PEP, předmět podnikání korporátní klientely). Ostatní FI (účastníci kapitálového trhu a směnárníci) se jeví mít spíše formalistický přístup k NRA, bez hlubšího porozumění podstatným okolnostem a úrovni závažnosti. Zaměřovali se více na riziko podvodu, které by je obchodně poškodilo, než na hrozby a zranitelná místa z hlediska ML/FT. Z rozhovorů, které proběhly na místě, však vyvstala rizika specifická pro určité sektory, kterým se NRA nevěnuje.

130. Znalosti a porozumění AML/CFT rizikům se u DNFBP liší. Kasina si uvědomují určitá rizika (např. PEP), ale přijala minimum zmírňujících opatření. Další DNFBP mají problém přijmout zjištění z NRA, která se věnují zranitelným místům jejich profese. Toto negativně ovlivňuje přijímání účinných opatření. Nejvíce znalostí o AML/CFT rizicích a povinnostech mají auditoři, účetní a notáři společně s některými auditorskými společnostmi, které si dokonce vytvořily obchodní příležitosti z poskytování poradenství v oblasti dodržování předpisů AML/CFT. Znalosti realitních makléřů o rizicích ML/FT potřebují zlepšit.

131. Jak bylo uvedeno v podkapitole „Jak země rozumí rizikům ML/FT“ výše způsob, kterým Zpráva o NRA prezentuje výsledky klasifikace rizik, potřebuje zlepšit, protože používá řadu rozdílných škál. Pro uživatele není tudíž zcela zřejmé, jaká jsou hlavní rizika ML/FT, kterým země čelí. Další obtíž pro soukromý sektor je struktura a provedení samotného NRA: jedná se o velmi obsáhlý dokument, bez úvodního shrnutí nebo závěru. Menší FI a DNFBP nemají

kapacitu Zprávu o NRA analyzovat, vybrat z ní relevantní části a porozumět jim tak, aby mohly svá opatření AML/CFT přizpůsobit zjištěným rizikům.

Závěr

132. Orgány ČR vyvinuly značné úsilí, aby porozuměly hlavním rizikům ML/FT, kterým země čelí. Proces NRA, jehož se účastnila řada institucí, byl proveden velmi svědomitě a transparentně. Celý proces měl politickou podporu na nejvyšší úrovni. Vzhledem k tomu, že Zpráva o NRA neposkytla žádný „závěrečný“ nebo „souhrnný“ žebříček zjištěných rizik, domnívá se hodnotící tým, že konkrétní úrovně a prioritizace různých kategorií rizik ve Zprávě o NRA mohly být vyjádřeny jasněji a k uživatelům přívětivěji, což by čtenáři umožnilo jednoduše stanovit priority mezi různými oblastmi rizik. Analýza ANB nebyla zcela začleněna do NRA, obzvláště oblasti týkající se terorismu, FT a organizovaného zločinu.

133. Některým oblastem, jako jsou hrozby ML/FT týkající se okolností a geografické situace ČR; rizika související s lidskými, finančními a dalšími zdroji příslušných orgánů; rizika a zranitelná místa týkající se nástrojů fiktivního podnikání v zemi; zranitelnost sektoru nemovitostí vůči začleňování zahraničních výnosů z trestné činnosti atd. se NRA nevěnovalo dostatečně do hloubky. Hodnotící tým se rovněž domnívá, že hrozbu praní zahraničních výnosů z trestné činnosti NRA výrazně podcenilo.

134. Celkově dosáhla ČR v Bezprostředním výstupu č. 1 střední úrovně účinnosti.

KAPITOLA 3. PRÁVNÍ SYSTÉM A OPERATIVNÍ ZÁLEŽITOSTI

Klíčová zjištění a doporučená opatření

Klíčová zjištění

Bezprostřední výstup č. 6 (Finanční zpravodajské informace a další relevantní informace)

- FAÚ má přístup a získává informace z širokého spektra databází obsahujících finanční a správní informace a prvky trestněprávních informací. FAÚ může rovněž na žádost získat dodatečné informace od jakéhokoli veřejného orgánu nebo povinné osoby bez ohledu na to, zda takový subjekt podal v minulosti OPO. Obecně lze říci, že kvalita informací obsažených v databázích je přiměřená, ale přetrvávají pochyby o přesnosti informací o nemovitostech a v obchodním rejstříku. Pokud jde o nepřímý přístup, dostává FAÚ informace včas.
- FAÚ vytváří kvalitní finanční zpravodajské informace. Poskytnuté statistiky a případové studie potvrzují, že tyto informace jsou do určité míry využívány při vyšetřování praní peněz a predikativních TČ. Nicméně ze statistik nelze získat jasný přehled o tom, zda informace, které FAÚ poskytl, sloužily k zahájení vyšetřování praní peněz, nebo predikativních TČ generujících výnosy.
- FAÚ dostává od OČTŘ omezenou zpětnou vazbu ohledně využití poskytnutých informací. Tato praxe neumožňuje FAÚ přiměřeně hodnotit kvalitu své analýzy a stanovit si ve své činnosti priority.
- OČTŘ využívají běžně další informace (např. své vlastní poznatky, trestní oznámení od veřejnosti a informace získané při vyšetřování predikativních TČ) k zahájení vyšetřování praní peněz a FT. FAÚ se těchto vyšetřování často účastní a poskytuje OČTŘ prostřednictvím zabezpečených kanálů včas informace i odborné znalosti.
- FAÚ je v zásadě spokojen s kvalitou OPO podávaných FI, ale to samé nelze říct o kvalitě a množství OPO podávaných DNFBP. Pokud FAÚ obdrží nekvalitní OPO, kontaktuje povinnou osobu s tím, že je kvalitu potřeba zvýšit. Panují vážné pochyby o roli profesních komor, protože jsou to spíše ony než konkrétní DNFBP, kdo rozhoduje o tom, zda má být OPO podáno. Nedostatky zjištěné v definici podezřelého obchodu a lhůtě, do kdy má být OPO podáno, mohou dále zhoršit řádné dodržování oznamovací povinnosti. Ve Zprávě o NRA se uvádí, že sektor nemovitostí a právnické profese jsou zranitelní vůči zneužití pro praní peněz, ale tyto povinné osoby podaly jen pár OPO.
- FAÚ má dostatečné lidské, finanční a technické zdroje pro provádění operativní analýzy. Neexistují však písemné pokyny k prioritizaci OPO. Pokud jde o strategickou analýzu, kromě typologií připravených pro účely NRA není ze stany FAÚ v tomto ohledu patrná velká snaha.

Bezprostřední výstup č. 7 (Vyšetřování a stíhání praní peněz)

- Od posledního hodnocení je patrný jasný pokrok v podobě legislativních reforem a zvýšeného úsilí vyšetřovat praní peněz. Nicméně orgány by měly aktivněji vyhledávat možnosti vyšetřovat a vyšetřování by měla být důslednější, jelikož řada vyšetřování je nakonec odložena, zejména kvůli bezvýsledné spolupráci s cizími jurisdikcemi.
- Hodnotícímu týmu bylo představeno několik úspěšných rozsáhlých případů praní peněz, ale celkově jich nebylo mnoho. Je povzbuzující vidět, že v posledních letech je

vyšetřováno a stíháno větší množství závažných TČ. Nicméně o většině z nich ještě nebylo pravomocně rozhodnuto.

- Na základě dostupných informací nelze říci, že by stíhání a vyšetřování praní peněz bylo z hlediska zdrojové trestné činnosti zcela v souladu s hlavními riziky praní peněz, kterým země čelí z hlediska zdrojové trestné činnosti, i když jiné informace v zásadě potvrzují, že zde shoda je. Příliš často se zdá, že vyšetřování praní peněz bylo jen doplněno k vyšetřování predikativního TČ.

- Vyšetřování a stíhání závažných, rozsáhlých případů praní peněz třetími osobami a samostatného praní peněz a odsouzení za ně jsou nadále výjimečné. Velký počet vyšetřování je založen na predikativním TČ spáchaném v zahraničí.

- Převažující praxí v českém soudnictví je ukládání souhrnného trestu za několik TČ, kvůli čemuž je obtížné zjistit, jaký dopad mají uložené tresty ve vztahu k praní peněz. Nicméně v některých případech, kdy bylo praní peněz stíháno bez predikativního TČ, byly uloženy odstrašující a přiměřené tresty.

- V případech některých podvodů, které se týkaly praní peněz a kde nemohlo dojít k obžalobě (např. byl pachatel neznámý nebo mimo území ČR), byly přesto orgány schopny vrátit majetek obětem. V malém množství případů došlo ke konfiskaci, i když nemohlo dojít k odsouzení za TČ praní peněz. V daňové legislativě existují nástroje, které umožňují odčerpání zdrojů, které představují výnos z trestné činnosti.

Bezprostřední výstup č. 8 (Konfiskace)

- Hodnotitelé uznávají, že došlo ke zlepšení legislativního i institucionálního rámce (např. přístup k příslušným databázím, zavedení „rozšířené konfiskace“²⁰). Zajištění a konfiskace jsou pro orgány jasnou prioritou.

- Na základě prezentovaných statistik za hodnocené období jsou konfiskované hodnoty značné, i když stále podstatně nižší, než zajištěné a zmražené. Částky, které byly zmrazeny, se sice mohou stát předmětem konfiskace, ale za hodnocené období byla stále řada případů nedořešená.

- OČTŘ pravidelně provádí finanční šetření ve vztahu k TČ generujícím výnosy, což potvrzuje účinnost šetření, pokud jde o podstatné výsledky z hlediska zajištěného a konfiskovaného majetku. V oblasti finančního šetření se zvyšuje specializace (u OČTŘ i v případě justice) a na žádost je možné získat odborný posudek.

- O přeshraničních převozech hotovosti a CPD bylo poskytnuto jen málo informací, aby bylo možné posoudit jeho účinnost z hlediska neoznámených převozu.

- Údaje, které byly prezentovány hodnotícímu týmu, potvrzují, že zajištění a konfiskace se většinou týkají primárních TČ představujících riziko z hlediska praní peněz.

- Centrum zajištěných aktiv (CENZA), jehož smyslem je uchovat hodnotu zajištěného majetku, se zdá být hotové a funkční. ČR navíc na případech prokázala, že je schopna sdílet konfiskovaný majetek se zahraničními jurisdikcemi.

²⁰ Rozšířená konfiskace je pojem popisující schopnost konfiskovat majetek (v rámci trestního řízení), který jde nad rámec přímého výnosu z konkrétního TČ, za který je obžalovaný stíhán. Záběr rozšířené konfiskace pokrývá veškerý majetek, u kterého je podezření, že je výnosem z trestné činnosti, pokud obžalovaný neprokáže jeho legální původ. FATF dokument o nejlepších postupech v oblasti konfiskace (*FATF Best Practices Paper on Confiscation*, str. 6, odst. 17) rovněž obsahuje pojem rozšířené konfiskace, zatímco v právu EU jej nalezneme ve směrnici 2014/42/EU.

Doporučená opatření

BV č. 6:

- OČTŘ by měly aktivněji využívat finanční zpravodajské informace poskytnuté FAÚ k nezávislému vyšetřování případů praní peněz a ne jen tehdy, pokud cílí na zdrojovou trestnou činnost.
- OČTŘ by měly dávat FAÚ pravidelnou, podrobnou a odpovídající zpětnou vazbu o kvalitě poskytnutých informací a jejich dalším využití, včetně uvedení typu trestné činnosti, pro kterou byla informace použita.
- Orgány by měly zajistit, aby role profesních komor při podávání OPO některými DNFBP (např. účetní, advokáti, notáři) byla omezena na formální kontrolu, jak je stanoveno v zákoně.²¹ Orgány by měly zvážit, zda je zprostředkovatelská role profesních komor v podávání OPO opodstatněná.
- Analytický odbor FAÚ by měl připravit a prosadit písemné pokyny a konkrétní znaky k prioritizaci OPO.
- FAÚ by měl pokročit se strategickou analýzou s cílem i) lépe informovat o AML/CFT rizicích a politikách; ii) identifikovat trendy a typologie; iii) pomoci OČTŘ odhalovat a vyšetřovat praní peněz, související predikativní TČ a FT.
- Technické nedostatky týkající se definice podezřelého obchodu stejně jako časové lhůty pro podání OPO advokáty, daňovými poradci, notáři, exekutory a auditory by měly být napraveny.
- Orgány by měly přijmout opatření k zajištění, že informace v katastru nemovitostí a obchodním rejstříku jsou přesné a aktuální.

BV č. 7:

- České orgány by měly zaměřit víc úsilí a podle potřeby věnovat větší zdroje na stíhání rozsáhlých a složitých případů praní peněz, které více odpovídají identifikovaným rizikovým predikativním TČ.
- Orgány ČR by měly najít způsob, podle potřeby i formou novely zákona, jak racionalizovat přípravné řízení a soudní proces, aby se zkrátila průměrná doba stíhání za závažné případy praní peněz.
- Aby se zajistilo, že vyšetřování a stíhání praní peněz bude prioritou, měly by orgány ČR pokračovat v posilování specializovaných jednotek a pravidelně vyhodnocovat, zda mají dostatek zdrojů k řešení rizik, kterým země čelí.
- Orgány ČR by měly zvážit novelu TČ praní peněz, aby nebylo nutné ve všech případech jasně identifikovat predikativní TČ, ale aby stačilo prokázat, že zdrojem předmětného majetku je jeden nebo více TČ
- Aby se zvýšil počet obvinění a stíhání za praní peněz, měly by orgány ČR pokračovat v dalším školení vyšetřovatelů ve finančním šetření.

²¹ Toto opatření se rovněž týká BV č. 4.

BV č. 8:

České orgány by měly:

- pravidelně přezkoumávat účinnost a dopad nedávno zavedených mechanismů konfiskace bez odsouzení a rozšířené konfiskace, stejně tak nedávno vytvořené ESM a CEÚ. Na základě těchto pravidelných přezkumů by měla být přijata vhodná opatření, která by měla být zahrnuta v aktualizaci NRA a Koncepti boje proti organizovanému zločinu;
- najít způsob, podle potřeby i formou novely zákona, jak racionalizovat přípravné a soudní řízení, aby se zkrátila průměrná délka stíhání za případy, ve kterých se jedná o konfiskaci výnosů z trestné činnosti;
- posílit schopnosti příslušných orgánů v oblasti kontrol přeshraničních převozů hotovosti a CPD, aby mohly lépe odhalovat a vyšetřovat podezření na ML/FT. OČTŘ by měly získat mechanismus, kterým by zmrazily hotovost neznámého původu. Orgánům je rovněž doporučeno vytvořit pokyny pro odhalování pašeráků hotovosti, ve kterých by byly obsaženy znaky typické pro osoby podílející se na takové činnosti;
- zvážit, zda by role CENZA neměla být rozšířena tak, aby se aktivně účastnilo nejen správy zajištěného majetku, ale také provádění příkazů ke konfiskaci.
- vytvářet podrobnější statistiky o hodnotě a povaze zajištěného, zmrazeného a konfiskovaného majetku, a to včetně příchozích a odchozích žádosti o MLA ve věci zajištění a konfiskace.

Bezprostřední výstup č. 6 (Finanční zpravodajské informace týkající se ML/FT)

Použití finančního zpravodajských informací a dalších informací

a) Přístup

135. FAÚ a OČTŘ mají přístup k širokému spektru informací držených soukromým sektorem a příslušnými orgány. FAÚ má přístup (přímý nebo nepřímý) k široké škále databází obsahujících finanční, správní a trestněprávní informace. V případě nepřímého přístupu jsou informace dostupné včas. Informace z policejních databází jsou poskytovány v řádu hodin, zatímco další typy informací získaných nepřímo obdrží FAÚ během týdne, pokud se nejedná o urgentní případ.

Tabulka 3. Přístup FAÚ k neveřejným databázím.

Správce/ poskytovatel zdroje	D (databáze) K (kanál) Z (zdroj informace) N (nástroj/ aplikace)	Typ přístupu: A (automatický) M (manuální)	Dostupné informace
CS (MF)	D	A, M	Databáze hlášení přeshraničních převozů hotovosti
MSp	D, Z	M	Registr vozidel (registrační značky, majitel vozu, kód VIN atd.)
MSp	D, Z	A, M	UNIQUE-CEO (registr osob, příbuzných atd.)
Police, MV	Z	M	Policejní databáze
NBÚ	D	M	Databáze Národního bezpečnostního úřadu

MF	Z	A, M	ARES vnitřní databáze ekonomických subjektů (právnícké, fyzické osoby), včetně rodného čísla.
MF	Z, K	M	VIES – DPH hlášení
FS, MF	D	A, M	ADIS DS (daňové nedoplatky, daňová přiznání, rizikové faktory daňových subjektů atd.), evidence plátců DPH
Exekutorská komora	D	M	Evidence exekucí
Český zeměměřičský a katastrální úřad	D, Z	A, M	Katastr nemovitostí
Bisnode, CRIF, FAÚ	D	A, M	Databáze MagnusWeb, web a databáze Cribis (obchodní informace o českých a slovenských společnostech)
CEÚ	D	A	Informace o bankovních účtech

136. FAÚ může rovněž žádat o dodatečné informace všechny veřejné úřady nebo povinné osoby. Informace od povinných osob může obdržet bez ohledu na to, zda v minulosti podaly OPO. FAÚ je v zásadě spokojen kvalitou a úplností informací dostupných v databázích, ale panují pochyby o přesnosti a úplnosti údajů v katastru nemovitostí a obchodním rejstříku z hlediska skutečných majitelů právníckých osob. Tyto dvě databáze jsou obzvláště důležité vzhledem k rizikům ML/FT, které představuje sektor nemovitostí a možnosti zneužití právníckých osob. Další analýza rizik týkajících se této oblasti je v BV č. 1 a BV č. 5.

137. CEÚ byla zřízena, aby usnadnila přístup k informacím o bankovních účtech. Evidence je kompletní a funkční od 1. ledna 2018. FAÚ, zpravodajské služby, finanční a celní správa a SZ do ní mají přímý přístup. Policie potřebuje k přístupu do databáze souhlas státního zástupce (§ 6 zákona o CEÚ). Evidence je hojně využívána, doposud příslušné orgány podaly 6 624 žádostí o přístup.²² Přesto je stále brzy na to, aby se dalo přesně určit, do jaké míry tato databáze pomáhá orgánům zlepšit jejich analytickou a vyšetřovací činnost.

Statistické údaje o žádostech do CEÚ	
Celkové množství obdržených žádostí	6 624
Celkové množství vyřízených žádostí	6 624
<i>Průměrný čas vyřízení žádosti [minuty: sekundy]</i>	16:57
Počet žádostí od soudů (§ 7 odst. 3a)	8
Počet žádostí od státních zástupců (§ 7 odst. 3b)	2 532
Počet žádostí od orgánu oprávněného přijímat OPO (§ 7 odst. 3c)	2 785
Počet žádostí od Bezpečnostní informační služby a Úřadu pro zahraniční styky a informace (§ 7 odst. 3d)	0
Počet žádostí od Vojenského zpravodajství (§ 7 odst. 3e)	0
Počet žádostí od finanční správy (§ 7 odst. 3f)	1 213
Počet žádostí od celní správy (§ 7 odst. 3g)	86
Další servisní údaje z CEÚ	
Celkový počet záznamů v systému	39 933 694
Průměrný denní přírůstek do systému	72 264
Počet účtů, které spadají do systému	27 025 202

b) Využití

138. Příslušné orgány do určité míry využívají finanční zpravodajské informace a další informace k vyšetřování praní peněz a souvisejících predikativních TČ. Výsledky analýzy FAÚ

²² Statistika dostupná zde: https://apl.cnb.cz/ceuweb/ceuweb.ceuw_forms.zprava

jsou předávány OČTŘ buď jako TO²³ nebo jako informace, kterou mohou využít pro účely probíhajícího vyšetřování. Finanční zpravodajské informace mohou být OČTŘ poskytovány spontánně nebo na žádost.

139. Jak je uvedeno v tabulce 4 níže, za poslední 4 roky předal FAÚ OČTŘ 2306 TO. Orgány uvádějí, že většina poskytnutých informací obsahovala domněnku o praní peněz spolu s predikativním TČ. Přibližně 1/5 TO obsahuje jen domněnku o predikativním TČ a některá o samostatném praní. Celkově je většina TO podaných FAÚ založena na OPO. Další část je založena na analýze, kterou FAÚ provedl na základě informací obdržných od jiných orgánů, zahraničních partnerských orgánů, z médií a na základě vlastního šetření. Podle částečných statistik, které byly hodnotícímu týmu poskytnuty, přibližně 30 % TO podaných FAÚ vedlo k trestnímu vyšetřování. Ačkoli OČTŘ potvrdily, že informace od FAÚ jsou pro zahájení trestního řízení týkajícího se praní peněz velmi důležité, uvádějí, že v praxi tyto informace nejčastěji využívají k vyšetřování predikativních TČ.

Tabulka 4. Využití finančních zpravodajských informací k vyšetřování trestních případů.

Rok	Trestní oznámení, která FAÚ podal OČTŘ, z toho:			Zajištění finančních prostředků	Zahájená vyšetřování trestních případů, z toho:	
	TO na praní peněz s uvedením predikativního TČ	Samostatné praní peněz	FT		Počet případů, kdy došlo k zajištění	TČ praní peněz pouze nebo současně s predikativním TČ
2014	680	N/A	0	263	144	0
2015	514	N/A	0	294	115	0
2016	556	N/A	0	402	192	0
2017	539	17	0	377	227	0
Celkem	2289	17	0	1336	678	0

140. Zdá se, že neexistuje přesné rozdělení TO podle typu predikativních TČ. Nicméně jak FAÚ, tak OČTŘ potvrdily, že nejčastější predikativní TČ byly daňové TČ, různé formy podvodů (od jednoduchých po velmi sofistikované jako jsou úvěrové a dotační podvody), phishing/pharming, fingovaný úpadek, korupce a obchod s drogami. Toto potvrzují i výroční zprávy FAÚ. Informace shromážděné FAÚ a TO, která podal, v zásadě odpovídají zjištěním NRA o nejčastějších predikativních TČ pro praní peněz. Hodnotícímu týmu byla předložena řada případů, které dokládají, že OČTŘ hojně využívají informace od FAÚ. Některé z těchto případů jsou obsaženy také v BV č. 7 a BV č. 8.

Případová studie 1: Trestní případ zahájený FAÚ na základě OPO (daňový podvod)

Na základě informací z OPO, které FAÚ analyzoval, byla odhalena síť společností zapojených do karuselového podvodu souvisejícího s DPH. FAÚ identifikoval jednotlivce ze zapojených společností, kteří byli v pozadí těchto aktivit, a připravil jejich rizikové profily z hlediska praní peněz. Hlavní trestnou činností byly fiktivní služby s transakcemi, které zahrnovaly fiktivní zboží. Ve chvíli, kdy FAÚ připravil rizikové profily podezřelých a analyzoval realizované transakce, informoval před vlastním podáním TO NCOZ a tým KOBRA. Po sdělení informací podal FAÚ TO, kde indikoval přibližnou výši škody na cca 4-6 mil. EUR. Následně NCOZ podala žádost o zajištění prostředků a 4 mil. EUR byly zmrazeny. Vyšetřování je stále probíhá.

²³ Trestní oznámení je dokument/zpráva (podle § 159 TrZ), který zakládá možnost zahájení trestního řízení. Obecným obsahovým standardem pro takový typ zprávy je důvodné podezření: osoba má být obviněna ze spáchání TČ.

FAÚ uvedl, že jeho aktivní role při sledování detekovaných prostředků získaných z podvodné činnosti a jeho pomoc policii při výkonu zmrazovacího příkazu, měly zásadní vliv na tento případ. Jinými slovy, jejich akce jednoduše neskončila prostou analýzou podezřelého obchodu a předáním informace, ale následovala řada dalších aktivit, na kterých police mohla dále stavět a které jí umožnily zmrazení prostředků a pokračování v trestním vyšetřování.

Případová studie 2: Trestní případ zahájený FAÚ na základě OPO (praní peněz)

Za účelem nelegálního obchodu s omamnými látkami vytvořil pachatel e-shop (jako součást nezávislé sítě TOR), kde přijímal virtuální měny – bitcoin (BTC). Za použití tohoto platebního prostředku si účtoval poplatek 0,038 BTC za každou transakci. Pomocí zneužití soukromých klíčů k BTC peněženkám se mu podařilo získat 840 BTC.

Pachatelova žena vyměnila v bitcoinové směnárně okolo 802 BTC, které získal touto činností její muž, a následně převedla prostředky v hodnotě cca 200 000 EUR na její a jeho účet. Z analýzy provedené bankou bylo potvrzeno, že před tímto převodem byly na účet převedeny ještě prostředky v hodnotě 35 950 EUR od společnosti nabízející služby s virtuální měnou. Banka tedy zahájila úkony zesílené CDD a zablokovala prostředky. Podezřelí vysvětlovali, že prostředky byly získány prostřednictvím nákupu a následného prodeje BTC. Navazující kontrola prokázala, že neexistují důkazy o obchodování s BTC v období, o kterém majitel účtu hovořil. FAÚ zablokoval hodnotu 35 950 EUR a podal TO, které zahrnovalo informace o závažném podezření ze spáchání TČ legalizace výnosů z trestné činnosti (tj. praní peněz). IT expertíza, kterou provedlo FAÚ a OČTŘ, umožnila zajištění BTC. Dále bylo zajištěno 200 000 EUR, dvě nemovitosti v hodnotě 480 000 EUR, čtyři luxusní vozy v hodnotě 208 000 EUR a elektronické vybavení v hodnotě 60 000 EUR. Hlavní pachatel byl obviněn z výroby a obchodování s omamnými látkami a krádeže a jeho žena byla obviněna z ML. V současné době je případ stále před soudem.

141. Komunikace mezi OČTŘ a FAÚ je hladká a rychlá. Při vyšetřování praní peněz a souvisejících predikativních TČ vyžadují OČTŘ aktivně od FAÚ finanční zpravodajské informace. Během let 2014-2017 obdržel FAÚ 1 178 žádostí o informace od OČTŘ (263 v roce 2014, 261 v roce 2015, 248 v roce 2016 a 406 v roce 2017). Pouhé podezření na praní peněz, na které OČTŘ narazí, je dostatečné k tomu, aby FAÚ zahájil analýzu, předal ji OČTŘ a podle potřeby dále spolupracoval. Orgány uvádí, že doposud v této spolupráci nezaznamenaly žádné překážky, což vede k závěru, že technické nedostatky zjištěné u Kritéria 29.5 nemají v praxi vliv na účinnost práce FAÚ.

Případová studie 3: Praní peněz a vyšetřování predikativního TČ iniciované OČTŘ

Police vyšetřovala trestnou činnost čtyř osob týkající se nedovolené produkce metamfetaminu a jeho následného prodeje. Finanční šetření se zaměřilo na hlavního pachatele a členy jeho rodiny. FAÚ byl požádán, aby provedl analýzu bankovních účtů podezřelých, a to, zda transakce na účtu odpovídají profilu jeho majitele. Jedna z podezřelých (žena na mateřské dovolené) uložila na účet v hotovosti (za období 15 měsíců) částku v hodnotě 605 926 EUR. Přibližně jedna třetina této částky byla následně převedena na spořicí účet, zatímco zbytek byl převeden na několik různých účtů nebo vybrán v hotovosti. V tomto případě neexistovalo jasné vysvětlení původu prostředků ani zmíněných transakcí. V rámci domovní prohlídky policie zajistila 220 000 EUR. Hlavní pachatel byl usvědčen z neoprávněné produkce a obchodu s omamnými a psychotropními látkami a byl odsouzen na 9 let. Jeho přítelkyně byla usvědčena z ML a byl jí uložen podmíněný trest v délce 3 let. Finanční prostředky byly zkonfiskovány.

142. Spolupráce mezi FAÚ a finanční správou se zdá být vhodnou odpovědí na skutečnost, že daňové TČ, včetně daňových úniků a karuselových podvodů, jsou z hlediska praní peněz považovány za hlavní hrozbu. FAÚ podává informace finanční správě ve formě postoupení informací. Během let 2014-2017, postoupil FAÚ finanční správě 6 301 informací. Jakékoli podezření na daňové TČ je okamžitě sděleno finanční správě a OČTŘ. FAÚ pravidelně informuje

finanční správu o finančních prostředcích zmrazených pro podezření na daňový únik. Další spolupráce na vyšetřování daňových TČ probíhá v rámci vyšetřovacího týmu „KOBRA“.²⁴ Ačkoli se FAÚ těchto týmů přímo neúčastní, poskytuje jim expertízu a analýzu finančních toků. Z rozhovorů na místě ovšem hodnotící tým zjistil, že v praxi se stalo, že jediným adresátem informací o daňových podvodech byla policie. To nicméně nemusí mít negativní dopad na účinnost těchto vyšetřování.

Případová studie 4: Trestní případ šetřený policií a finanční správou za podpory FAÚ (krácení daně a praní peněz)

Pachatelé vytvořili za účelem získání neoprávněného nadměrného odpočtu DPH síť propojených společností. Jejich hlavní „podnikatelská činnost“ spočívala ve vydávání falešných faktur za předstírané služby, které měly sloužit k nezákonnému snižování daně z příjmů. Pro účely praní peněz využívali pachatelé bankovní účty těchto společností – např. jeden z hlavních pachatelů ze své pozice člena statutárního orgánu společnosti založil v ČR pět bankovních účtů. Částky byly poté převáděny mezi těmito účty a vybírány v hotovosti. Analytická práce FAÚ a spolupráce s finanční správou a policií vyústila v úspěšné dokončení vyšetřování. Následně soud usvědčil pět osob z krácení daně a čtyři osoby z praní peněz. Rozsudky se pohybovaly mezi čtyřmi až sedmi lety odnětí svobody a byly zkonfiskovány finanční prostředky v hodnotě 640 000 EUR a společně s tím, byla uložena pokuta v hodnotě 110 000 EUR.

143. FAÚ aktivně žádá o informace zahraniční partnerské orgány, aby podpořil svou finanční analýzu a vyšetřování zahájená OČTŘ. S ohledem na rizika a souvislosti země, jsou aktivní role FAÚ a OČTŘ a úsilí, které vkládají do získávání informací ze zahraničí, velmi důležité pro stíhání predikativních TČ pro praní peněz a FT. Případové studie uvedené v této zprávě (tj. níže popsany případ a také „CEO podvod“ a „Korupční případ“ v BV č. 7) tento závěr podporují. Jediná překážka, kterou české orgány dosud zaznamenaly v oblasti mezinárodní spolupráce, se týká lhůt, ve kterých poskytují informace některé off-shorové jurisdikce (viz také BV č. 8).

Případová studie 5: Trestní případ zahájený OČTŘ za použití informací vyžádaných od FAÚ (korupce)

Útvar pro odhalování korupce a finanční kriminality Policie ČR vyšetřoval několik osob ve vztahu k TČ porušení povinnosti při správě cizího majetku, zjednání výhody při zadání veřejné zakázky a přijetí úplatku.

Policie zjistila, že zájmové osoby založily obchodní společnosti za účelem získání veřejné zakázky a manipulací s ní a prostřednictvím těchto společností legalizovaly výnosy z těchto TČ. Za účelem skrytí skutečného majitele těchto výnosů využili podezřelí šeky na doručitele (pozn.: šeky na doručitele nemohou být od roku 2014 v ČR používány). Získané výnosy z trestné činnosti v hodnotě více než 2 120 000 EUR byly obratem po zaslání na zahraniční účty těchto společností vybírány v hotovosti jak na pobočkách bank, tak v bankomatech. Po výběru byla hotovost distribuována mezi podezřelé. Zásadní vliv na úspěch tohoto složitého vyšetřování měla hladká národní i mezinárodní spolupráce. V koordinaci s OČTŘ vyžádal a získal FAÚ dodatečné informace od svých zahraničních protějšků. Následně FAÚ zaslal další žádosti na několik FIU (Kypr, Lichtenštejnsko, Marshallovy ostrovy, Hongkong, Seychely, Švýcarsko, Rakousko a další). V průběhu toho FinCEN (USA) ve spolupráci s FBI poskytovala rovněž informace pro tento případ, který je stále před soudem.

144. K vyšetřování praní peněz, které zahájily OČTŘ na základě jiných informací, než těch získaných od FAÚ (viz Tabulka 6 v BV č. 7), lze říci, že OČTŘ zahajují tato vyšetřování na základě vlastních zpravodajských informací, TO od veřejnosti (např. podvody a phishing jsou nejčastější predikativní TČ) a informací získaných v průběhu vyšetřování jiných predikativních TČ. Většina případů představených hodnotícímu týmu naznačuje, že tyto „jiné informace než od FAÚ“ jsou

²⁴ Pro podrobnosti o spolupráci v týmu „KOBRA“ viz BV č. 8.

většinou využívány pro stíhání predikativních TČ a souvisejícího praní peněz. Jinými slovy, případy samostatného praní peněz, které by vyvstaly z vyšetřování zahájených OČTŘ, jsou vzácné.

145. FAÚ potvrdil, že obdržel informaci o podezření na FT od povinných osob, zahraničních partnerských orgánů a zpravodajských služeb. Podezření na FT obdržená od povinných osob se týkala částečné shody jména s osobami určenými v režimu TFS. Informace o podezření na FT obdržená od zahraničních orgánů se většinou týkala rychlých zpráv, které země posílají ostatním jurisdikcím s žádostí o informace týkající se osob určených na jejich národních seznamech. O informacích získaných od zpravodajských služeb nemohly české orgány hodnotícímu týmu sdělit podrobnosti z důvodu ochrany utajovaných informací. V každém případě FAÚ prioritně analyzuje každé podezření na FT, bez ohledu na jeho zdroj. FAÚ pak konzultuje svoje zjištění s OČTŘ na osobních setkáních. Analýza FAÚ a další zkoumání OČTŘ však nepotvrdily, že by v některém z těchto případů šlo o FT.

Zprávy obdržené a zaslané příslušnými orgány

146. FAÚ dostává OPO od povinných osob, informace o podezření na ML/FT od finanční a celní správy a od zahraničních FIU, zprávy od zpravodajských služeb a dalších příslušných orgánů (např. orgánů dohledu). Celkově je FAÚ spokojen s kvalitou OPO podávaných povinnými osobami. Přibližně ¼ OPO vede k podání TO, které FAÚ předává OČTŘ.

147. FAÚ dostává velké množství OPO, jejich počet se každým rokem zvyšuje. Od roku 2014 do 30. června 2017 obdržel FAÚ více než 13 tisíc OPO. Tato OPO se většinou týkají podezření na praní peněz a predikativních TČ. Velmi málo obdržených OPO se týká FT. Tato oznámení byla většinou podána bankovním sektorem a v jednom případě směnárnou, a to na základě částečné shody se subjektem na jednom ze sankčních seznamů (viz také BV č. 10).

148. Naprostou většinu OPO podávají banky a ostatní FI. Objem OPO od DNFBP zůstává nízký (viz Tabulka 13 a odst. 421 v BV č. 4). Jak uvedl FAÚ, sektor DNFBP by měl zvýšit kvalitu a množství podaných oznámení. Klíčovou příčinou tohoto stavu je malá informovanost nefinančního sektoru a chybějící pokyny k podávání OPO. Navíc § 6 AML zákona uvádí seznam 12 znaků podezřelosti pro podání OPO, z nichž většina je však relevantní jen pro finanční sektor. Vzhledem k tomu, že DNFBP se na tento seznam spoléhají, mohou přehlédnout podezřelou aktivitu, která nespadá pod uvedené znaky. NRA uvádí, že většina zranitelných míst týkajících se praní peněz je ve finančním sektoru, což vysvětluje časté podávání OPO tímto sektorem obecně a je to i v souladu s rizikovým profilem země. Přestože NRA považuje také DNFBP za zranitelné vůči hrozbě ML/FT, podává tento sektor málo OPO.

149. FI podávají OPO přímo FAÚ prostřednictvím zabezpečeného elektronického spojení MoneyWeb. Ostatní povinné osoby mohou využívat přístup přes MoneyWeb Lite Client, ale OPO podávají i prostřednictvím datových schránek, e-mailů nebo jsou doručeny FAÚ písemně. Počet OPO podaných v papírové formě je nicméně zanedbatelný, jedná se o méně než 1 % celkového počtu podaných OPO.

150. Některé DNFBP podávají OPO prostřednictvím svých profesních komor. Notáři, advokáti, daňoví poradci, exekutoři a auditoři posílají OPO příslušné profesní komoře, která je zkontroluje. Zákon ukládá, aby komora OPO zkontrolovala, „zda má všechny náležitosti stanovené tímto zákonem“, což FAÚ chápe tak, že tyto kontroly se omezují na formální kontrolu úplnosti formuláře OPO. Nicméně setkání s výše uvedenými DNFBP a příslušnými profesními komorami naznačilo, že tyto kontroly se zaměřují i na analýzu podstaty informací uvedených ve formuláři. Na základě této analýzy teprve komora rozhodne, zda bude OPO podáno FAÚ. Ve skutečnosti

komory nedávají FAÚ žádné informace o OPO, která mu z vlastního rozhodnutí neposlaly. To vzbuzuje vážné obavy, že role, kterou komory hrají, jde za rámec jejich zákonných povinností. Navíc kdykoli FAÚ žádá o dodatečné informace od těchto povinných osob, probíhá komunikace zprostředkovaně přes příslušnou komoru. V každém případě tato praxe negativně ovlivňuje schopnost DNFBP vykonávat své povinnosti z hlediska zjišťování a podávání informací týkajících se podezřelých obchodů/aktivit. Taková praxe může rovněž zvýšit riziko úniku utajované informace a prodloužit dobu mezi podáním OPO a momentem, kdy bylo zjištěno podezření. Na druhou stranu filtrování OPO přes profesní komory může zabránit tomu, aby DNFBP v obraně podávaly přemrštěné množství oznámení.

151. I když nejsou dostupné statistické údaje o žádostech, které FAÚ zaslal povinným osobám po obdržení OPO, jeho komunikace je v této věci intenzivní. Povinné osoby téměř vždy před podáním OPO konzultují s FAÚ. Tyto konzultace jsou dvojího druhu: buď cílí i) na získání rady a pokynu pro DNFBP, které mají omezené zkušenosti s přípravou a podáváním OPO, nebo ii) se diskutuje o složitých řetězcích obchodů, kde se povinná osoba snaží získat radu jak nejlépe připravit OPO a jaké všechny informace uvést. Hodnotící tým se domnívá, že toto je pozitivní praxe – zajišťuje to průběžné vzdělávání povinných osob a rychlou zpětnou vazbu k případům.

152. Kromě individuálních konzultací byla pro povinné osoby uspořádána řada školení týkajících se jejich AML/CFT povinností. Přestože FAÚ zaznamenal zvýšení kvality podávaných OPO, pro povinné osoby by bylo vhodné mít k dispozici písemné pokyny, kde by mimo jiné byly uvedeny znaky podezřelého obchodu.

153. Kromě OPO získává FAÚ prostřednictvím MoneyWebu informace o možném praní peněz od finanční a celní správy. Ve světle rizik, které byly v zemi detekovány, se zdá být počet OPO podaných FAÚ přiměřený. Nicméně jen 15 % těchto oznámení vedlo k podání TO. Hodnotící tým navíc neobdržel žádné informace o tom, jak OČTŘ tato TO využily, tudíž efektivita TO nemůže být zhodnocena. Informace o přeshraničních převozech hotovosti a rovněž neoznamovaných nebo nepravdivě deklarovaných převozech hotovosti získává FAÚ na denní bázi. Pokud má celní orgán podezření týkající se původu nebo zamýšleného účelu peněz, seznámí s tím FAÚ. Je třeba dodat, že CS uplatňuje na deklarovanou částku kumulativní klauzuli s roční periodou: pokud v průběhu 12 po sobě jdoucích měsíců dosáhne hodnota převezené hotovosti 10 tis. EUR nebo víc, musí to být ohlášeno. Při absenci komplexních statistik zůstává nejasné, jak často tuto informaci FAÚ při své analýze využívá, jak je užitečná a zda přispěla k podání TO.

154. Jak již bylo uvedeno, FAÚ rovněž získává informace o FT od zpravodajských služeb. Ačkoli FAÚ uvedl, že tyto informace jsou velmi cenným zdrojem pro jeho analýzu, žádná statistika ani případová studie nebyla kvůli utajování informací poskytnuta

Operativní potřeby podpořené analýzou a sdílením informací ze strany FAÚ

155. 1. ledna 2017 se FAÚ stal nezávislým na MF. Nyní může jednat jako národní středisko přijímající a analyzující OPO a sdílející informace o výsledcích své analýzy. FAÚ předkládá o své činnosti výroční zprávu vládě. Výběr, jmenování a odvolání ředitele a zaměstnanců FAÚ se řídí zákonem o státní službě. Hodnotící tým zjistil, že reorganizace FAÚ vedla ke zvýšení jeho zdrojů a analytických kapacit.

156. FAÚ má nyní 56 zaměstnanců, z nichž 35 se věnuje za operativní a strategické analýze, zbytek zaměstnanců se věnuje právní oblasti, mezinárodní spolupráci a IT. Zaměstnanci FAÚ mají pravidelná školení k různým aspektům své práce, včetně (ale nejen): vývoje vnitrostátní a mezinárodní AML/CFT legislativy, ochrany utajovaných informací a osobních údajů při činnosti FAÚ, rizikového hodnocení povinných osob, využití databází FAÚ a IT nástrojů, specifických rysů spolupráce mezi FAÚ a policií, finanční a celní správou atd. Kromě výše

uvedeného se zaměstnanci FAÚ rovněž podílejí na školení pořádaných ve spolupráci s vnitrostátními a mezinárodními partnerskými orgány. Zaměstnanci FAÚ prochází řádnou bezpečnostní prověrkou. Většina analytiků, kteří na FAÚ pracují, jsou bývalí policisté.

Operativní analýza a sdílení informací

157. Když je podáno OPO, ředitel analytické odboru jej přidělí jednomu z analytiků na základě jeho/jejích profesních znalostí ve vztahu k finančním tokům v údajném predikativním TČ. Analytická činnost FAÚ probíhá 24 hodin denně, 7 dní v týdnu včetně víkendů. Každé přijaté OPO znamená otevření případu.

158. Přednost dostávají OPO, u kterých došlo k odložení obchodu (většinou se jedná o vysoké částky) a ta oznámení, která se týkají FT. Podle „Pokynu ředitele FAÚ, kterým se upravuje postup při šetření podezřelých obchodů“, je lhůta pro operativní analýzu 60 dní a se souhlasem ředitele analytického odboru může být prodloužena. FAÚ nevytvořil písemné pokyny, které by určovaly prioritní OPO. Skutečnost, že neexistují přesná pravidla pro prioritizaci OPO s výše uvedenou lhůtou pro operativní analýzu, stejně jako rychle rostoucí počet obdržených OPO, vzbuzuje obavu a může ovlivnit schopnost FAÚ řádně se věnovat a analyzovat všechna OPO.

159. Pokud jde o IT zdroje, využívá FAÚ ke správě případů na zakázku vyrobené databáze ELO a TOVEK. Během návštěvy na místě byly tyto nástroje dočasně mimo provoz, hodnotící tým tudíž nemohl posoudit, do jaké míry přispívají k analytické činnosti FAÚ. FAÚ dále využívá software „Superúčty SUPERACCOUNTS“ k získávání a třídění údajů bankovních výpisů a ARES DWH pro vizualizaci analytických dat.

160. Jakmile je zahájena analýza OPO vyhledává FAÚ další informace. Většinou se obrací nejen na povinnou osobu, která podala OPO, ale komunikuje se všemi, kteří by mohli mít nějakou vazbu na zkoumaný obchod. Pokud jde o rozsah pravomocí FAÚ, byla hodnotícímu týmu podána soudržná interpretace ohledně toho, zda analýza trestné činnosti, která nenesé znaky praní peněz, spadá do působnosti FAÚ. FAÚ uvedl, že může analyzovat jakoukoli trestnou činnosti, předložené statistiky (Tabulka 4) naznačují, že TO podaná FAÚ vždy obsahují prvek praní peněz.

161. Analýza FAÚ odhalila různé techniky praní peněz, které zločinci využívají; ty mimo jiné zahrnují: i) opakované převody mezi bankami v ČR a zahraničí (včetně od a ve prospěch skořápkových firem založených za účelem zastření původu majetku); ii) využívání produktů finančního trhu (půjčky, rámcové úvěrové smlouvy, hypotéky, výkup a obchod s pohledávkami, investiční nástroje, cenné papíry) pro účely praní peněz; iii) zneužití bankovních účtů založených pod falešnou nebo kradenou identitou; iv) využití fiktivního poradenství nebo jiných služeb nebo zboží k zakrytí původu prostředků; v) obchod s nemovitostmi nebo virtuálními měnami za účelem legalizace výnosů z trestné činnosti; a vi) hotovostní výběry finančních prostředků získaných podvodem nebo phishingem. Četné případy poskytnuté hodnotícímu týmu (a některé popsané v BV č. 6 a BV č. 7) vedou k závěru, že analytické kapacity FAÚ mu umožňují provádět analýzu složitých případů a odhalovat různé sofistikované metody, které zločinci používají k zakrytí původu nelegálně získaných prostředků.

Předražené nemovitosti

Společnost a koupila od Českých drah nemovitost za 203 111 008 CZK (přibližně 7 879 488 EUR). O tři roky později byla tato nemovitost prodána Univerzitě Karlově za téměř dvojnásobnou cenu – 402,5 mil. CZK (přibližně 15 614 823 EUR). Univerzita Karlova zaplatila 30 mil. CZK ze svého vlastního rozpočtu a zbytek (372,5 mil. CZK/1 163 837 EUR) byl uhrazen z grantového systému MŠMT. FAÚ zjišťoval, zda je tržní cena nemovitosti reálná a prověřoval, zda je toto důvod nárůstu ceny nebo jestli jsou jiné důvody (jako třeba zásadní rekonstrukce), které by to mohly vysvětlit. Okolnosti tohoto obchodu vzbudily

podezření z korupce. Další prošetřování odhalilo řetězec falešných expertních posudků o tržní hodnotě této nemovitosti, které byly dále zneužity subjekty zapojenými v obchodu. Pachatelé rovněž využili k převodu prostředků získaných z prodeje sítí bankovních účtů otevřených v ČR a ve Švýcarsku. Analytická práce FAÚ ve spolupráci s OČTŘ vedla k úspěšnému vyšetřování, kdy byly čtyři osoby obviněny z poskytování „falešného znaleckého posudku“ a čtyři osoby z „podvodu“. Stejně tak byly tři osoby obviněny z praní peněz.

Policie zajistila prostředky v hotovosti ve výši 775 247 CZK (30 073 EUR), prostředky na bankovním účtu v hodnotě 59 014 042 CZK (2 289 287 EUR) a nemovitost v hodnotě 330 643 000 CZK (12 826 383 EUR). Případ je stále před soudem.

Samostatné praní peněz

Za účelem legalizace výnosů z trestné činnosti prostřednictvím bankovních účtů otevřených v ČR si cizinec zakoupil českou ready-made společnost, která neměla žádnou obchodní historii. Nákup této společnosti byl realizován prostřednictvím bílého koně. Skutečným majitel byl pouze ten, kdo byl oprávněn disponovat s prostředky na účtu této společnosti. Nakládání s těmito prostředky se vždy realizovalo pomocí internetového bankovníctví ze zahraničí. Majitel zadal příkazy k provedení převodu téměř všech prostředků, které přišly na účet ze zahraničí (ze země jeho původu), ve prospěch účtů ve třetí zemi. Tyto převody byly bankou zamítnuty a banka si dále vyžádala dodatečné informace v rámci CDD. Banka okamžitě podala OPO na FAÚ. Další kontrola odhalila, že dokumenty poskytnuté v rámci CDD procesu byly chabé a prověřování dostupných databází potvrdilo, že osoba kontrolující společnost byla zmíněna v Panama Papers, v databázi FAÚ a stejně tak i v databázi policie. Intenzivní spolupráce se zahraniční FIU vedla k podání TO na praní peněz (bez uvedení konkrétního predikativního TČ) spáchané v zahraničí. Prostředky uložené na účtu právnické osoby v ČR byly zmrazeny (13 304 955 USD). Stíhání stále probíhá.

162. Množství žádostí o informace, které FAÚ obdrží od příslušných orgánů, neustále roste (viz Tabulka 5). Součástí analýzy, kterou FAÚ provádí, je množství různých materiálů včetně: i) údajů o předmětu zájmu (např. v případě právnických osob jejich vlastnická struktura, předmět podnikání atd.), ii) přehled bankovních účtů (nejen účty otevřené na jméno fyzické/právnické osoby, ale i účty, kde má osoba dispoziční oprávnění a využívá je) a iii) různé dokumenty získané v procesu CDD, včetně grafů a vývojových diagramů, které umožňují představit si vztahy a možné vazby mezi různými osobami, účty a transakcemi.

Tabulka 5. Žádosti o informace které FAÚ obdržel od vnitrostátních orgánů.

	2014	2015	2016	2017
<i>Žádosti o informace od orgánů:</i>	263	261	248	406
Policie	252	240	235	388
Celní správa	11	21	13	18
Finanční správa	0	0	0	0

163. Když FAÚ sdílí informace formou TO, často využívá 3 denní odklad splnění příkazu klienta (viz Tabulka 4), aby umožnil zajištění nezákonného majetku. Celkově téměř 2/3 TO podaných FAÚ zahrnovaly odložení splnění příkazu klienta. Orgány rovněž uvedly, že přibližně v 80 % případů, kdy FAÚ použil odložení, byly prostředky následně zajištěny OČTŘ, což prokazuje vysokou kvalitu informací, které FAÚ poskytuje a rychlou a účinnou spolupráci s OČTŘ.

164. Mezinárodní spolupráce představuje důležitou a významnou část činnosti FAÚ. Jak je uvedeno v Tabulce 22 (BV č. 2), poskytování informací a žádosti od zahraničních protějšků nebo směřované na ně od roku 2014 neustále rostou. Jak potvrzují případové studie, tato spolupráce

přináší velice dobré výsledky v odhalování složitých schémat praní peněz a vyhledávání nelegálního majetku.

165. Jak již bylo uvedeno, FAÚ ročně obdrží jen velmi málo žádostí ze zahraničí týkajících se zjištění majetku, který drží osoby a subjekty určené cizími jurisdikcemi. Kontrola provedená FAÚ a povinnými osobami neodhalila v ČR žádné stopy takového majetku.

166. Zatímco zahraniční FIU oceňují úsilí FAÚ vytvářet a sdílet kvalitní analýzy, FAÚ poznamenává, že na jejich žádost některé cizí FIU neposkytují dostatečné informace. To se týká především ne-evropských FIU a těch, se kterými nemá FAÚ podepsané memorandum o porozumění (viz BV č. 2)).

a) Strategická analýza

167. FAÚ uvedl, že práce na NRA a typologiích v něm obsažených představují část jeho strategické analýzy. NRA obsahuje typologie ve formě očištěných případů spolu s i) informacemi o typu povinných osob, které mohou být takovému *modu operandi* vystaveny; ii) rizikovými faktory; a iii) znaky podezřelosti. Vzhledem k tomu, že typologie predikativního TČ značně ovlivňuje následného techniku praní peněz, analýza poskytnutá ve Zprávě o NRA rovněž zpracovává tuto vzájemnou vazbu. Jak bylo uvedeno u BV č. 1, tyto typologie se většinou týkají praní výnosů z daňových TČ, podvodů, korupce, phishingu a dotačních podvodů. Něco ze strategické analýzy lze rovněž nalézt ve výročních zprávách FAÚ. Kromě typologií zaznamenaných ve Zprávě o NRA a ve výročních zprávách, nevytvořil FAÚ žádnou další strategickou analýzu. Vzhledem k povaze výše uvedených typologií (byly vytvořeny na základě případů vyšetřených OČTŘ), existuje málo důkazů o tom, že by mohly mít přidanou hodnotu a být využitelné pro OČTŘ k lepšimu odhalování nových trendů a technik praní peněz, souvisejících TČ a FT.

Spolupráce a výměna informací/finančních zpravodajských informací

168. Existují pojistky zajišťující ochranu sdílených informací. Tyto pojistky jsou stanoveny v AML zákoně a porušení mlčenlivosti je přestupek, který lze trestat podle zákona. Orgány na vnitrostátní úrovni využívají zabezpečených komunikačních kanálů jako MoneyWeb, EDOS, datové schránky na vnitrostátní úrovni a ESW a FIU.Net pro mezinárodní spolupráci.

169. Spolupráce a komunikace mezi orgány probíhá každodenně prostřednictvím různých schůzek a multilaterálních diskuzí a školení. FAÚ je administrativním typem FIU a neúčastní se přímo společných vyšetřovacích týmů vnitrostátně ani v zahraničí, ale jeho odborné znalosti a finanční analýza jsou těmto týmům vždy k dispozici. To bylo potvrzeno rovněž prakticky prostřednictvím několika případů, které byly představeny hodnotícímu týmu a jsou v této zprávě (zejména v BV č. 2, 6 a 7).

170. Ačkoli to není nezbytnou podmínkou spolupráce, uzavřel FAÚ smlouvy o výměně informací a spolupráci s policií, zpravodajskými službami, finanční správou a dalšími příslušnými orgány.

171. FAÚ přesně neví, jak OČTŘ dále nakládají s výsledky jím sdílených informací. Tento závěr je založen na rozhovorech, které proběhly na místě, a podpořen neúplností statistických údajů v této věci. Z procesní stránky podává FAÚ TO policejnímu prezídiu, které následně rozhodne, který policejní útvar se bude případem zabývat. Potvrzení o doručení a informace týkající se dalšího sdílení TO jsou následně zaslány FAÚ pro informaci. Od tohoto okamžiku je však poskytnutí zpětné vazby FAÚ od policie o dalším nakládání s TO dobrovolné a většinou závisí na konkrétním policistovi, kterému byl případ přidělen. Tato praxe neumožňuje FAÚ řádně hodnotit kvalitu své analýzy, sledovat využití podaných TO a lépe řídit svou vlastní činnost.

Ačkoli OČTŘ vyjádřily spokojenost s kvalitou informací obdržených od FAÚ, výše uvedená praxe nepodporuje FAÚ v jeho úsilí lépe reagovat na operativní potřeby příslušných orgánů.

Závěr

172. FAÚ hraje aktivní úlohu nejen v analyzování podezřelých obchodů, ale i v průběžném poskytování rad a odborných znalostí o záležitostech týkajících se ML/FT OČTŘ. FAÚ sbírá různé informace a dobře využívá příslušné databáze. FAÚ odhaluje různé typy praní peněz a predikativních TČ, v zásadě v souladu s rizikovým profilem země. Spolupráce s OČTŘ a další příslušnými orgány je hladká. OČTŘ pravidelně komunikují s FAÚ a žádají o jeho podporu při vyšetřování TČ generujících výnosy. Případové studie představené hodnotícímu týmu potvrzují, že se FAÚ a OČTŘ pravidelně podílejí na mezinárodní spolupráci.

173. Navzdory tomu, informace a TO podaná FAÚ jsou jen do určité míry základem pro vyšetřování praní peněz a souvisejících predikativních TČ. Chybějící řádná zpětná vazba od OČTŘ může poškodit schopnost FAÚ zlepšit obsah a kvalitu informací, které sdílí, respektive mu může bránit stanovit si ve své činnosti priority. Další překážkou účinné práce FAÚ mohou být chybějící pravidla prioritizace OPO, stejně jako nedostatky týkající se přesnosti a aktuálnosti informací obsažených v některých databázích. Navíc existují pochybnosti o tom, jak některé povinné osoby nakládají s OPO a o roli, jakou v tom hrají profesní komory. Strategická analýza se omezuje na to, co bylo uvedeno ve Zprávě o NRA a výročních zprávách FAÚ, a je jen málo dokladů, že to OČTŘ může využít k podpoře své operativní práce. **ČR dosáhla v Bezprostředním výstupu č. 6 střední úrovně účinnosti.**

Bezprostřední výstup č. 7 (Vyšetřování a stíhání praní peněz)

Zjištění a vyšetřování praní peněz

174. Závěry, které jsou formulované v analýze níže, se zakládají na dostupných statistických údajích, značném počtu poskytnutých případových studií a obsáhlých diskuzích s příslušnými orgány ČR.

Orgány ČR v zásadě nemluví o „praní peněz“, ale o „legalizaci výnosů z trestné činnosti“, což je TČ podle § 216 TrZ a o legalizaci výnosů z trestné činnosti z nedbalosti podle § 217 TrZ. České orgány uvádí, že „podílnictví“ (§ 214 TrZ) a podílnictví z nedbalosti (§ 215 TrZ) se rovněž týkají praní peněz, i když tato ustanovení jsou starší a připomínají TČ, který lze obecněji popsat jako držení a nakládání s kradeným majetkem

175. Jak již bylo uvedeno v BV č. 6, přes značný přínos FAÚ začíná většina vyšetřování a stíhání praní peněz z informací shromážděných OČTŘ na základě oznámení od veřejnosti, např. o různých typech podvodů nebo na základě vlastních poznatků, zejména informací získaných v průběhu vyšetřování predikativních TČ. Statistiky sledující případy praní peněz od fáze vyšetřování po odsouzení tyto závěry potvrzují (viz Tabulka 6 níže). Finanční správa rovněž přispívá k zahájení případů praní peněz a alespoň příležitostně je vyšetřování zahájeno na základě žádosti o spolupráci od zahraničních orgánů.

176. Hodnotící tým obdržel statistická data, která dokazují, že v letech 2012-2016 podal FAÚ v průměru přes 500 TO (pro různé TČ) ročně (viz BV č. 6 a Tabulka 4). Informace získané od Nejvyššího státního zastupitelství (NSZ) potvrzují velmi aktivní a pozitivní roli FAÚ pokud jde o podávání TO se záměrem zahájit trestní řízení. Z těchto TO od FAÚ vedlo podle dat NSZ v letech 2013-2015 přibližně 200 ročně (číslo se velmi liší z roku na rok) k zahájení trestního řízení. Nicméně zde končí sledovatelnost statistických dat, protože trestní řízení zahájená na základě TO od FAÚ většinou nejsou sledována až k zahájení stíhání a případně k fázi sdělení

obvinění. Přesto se zdá jasné, že v průběhu posledních několika let NCOZ (zejména její Sekce závažné hospodářské trestné činnosti a korupce a Sekce finanční kriminality spolu se svým předchůdcem Útvarem odhalování korupce a finanční kriminality (ÚOKFK)) velmi výrazně využívala oznámení od FAÚ v zahajovací fázi vyšetřování i následně.

177. NCOZ, stejně jako dříve ÚOKFK, je policejním útvarem, který se nejvíce věnuje rozsáhlým a složitým případům legalizace výnosů (tj. praní peněz), má celostátní působnost ve věcech, kde škoda překročila zhruba 6 mil. EUR a spadá pod jurisdikci NSZ. Národní protidrogová centrála (NPC) rovněž vyšetřuje praní peněz a stejně tak krajská policejní ředitelství. (celkem 14) a obvodní policejní útvary (případy méně závažných TČ). Vyšetřovatelé pracují pod dohledem a vedením státních zástupců, použití určitých specifických vyšetřovacích technik musí být schváleno soudem.

178. Systém a struktura českého trestního vyšetřování a trestně právní úprava dávají policii ústřední a neaktivnější roli v přípravné fázi a ve fázi vyšetřování.²⁵ Policie má k dispozici široké spektrum pravomocí, které jsou běžně využívány na vyšetřování TČ generujících výnosy. Přestože se zdá, že značné množství zpráv, podezření nebo výskytu praní peněz vede k zahájení trestního řízení podle § 159 TrŘ, ne ve všech případech OČTŘ plně využívají všechny možnosti, které mají, k aktivnímu zjišťování důkazů o praní peněz ve spojitosti s vyšetřováním TČ generujících výnosy. České orgány uvedly, že je to z části kvůli tomu, že tresty za predikativní TČ jsou vyšší než za praní peněz.

179. V závazném pokynu Policejního prezidenta č. 174/2011 o finančním vyšetřování se uvádí, že policisté, kteří vyšetřují TČ s majetkovou škodou, nebo u kterého byl majetkový prospěch, musí od počátku důkladně vyšetřovat a zajišťovat výnosy z trestné činnosti nebo náhradní hodnotu. Co se týče společných vyšetřování, jsou příklady společných vyšetřovacích týmů s Europolem a bilaterální přeshraniční spolupráce a rovněž využívání externích finančních expertů (účetních, odhadců nemovitostí). Je k dispozici vícero specifických pravomocí k zajištění (§ 79 TrŘ) včetně zajištění majetku obdobné hodnoty a pravomoc dočasného zajištění, kterou má FAÚ, a tyto pravomoci, stejně jako pravomoc věc odložit nebo ji vyřídit jinak (§ 159a), jsou využívány u příslušných TČ.

180. Soustava SZ je následující: jedno Nejvyšší státní zastupitelství, dvě vrchní státní zastupitelství (Praha, Olomouc), osm krajských státních zastupitelství a 86 okresních státních zastupitelství (včetně Městského státního zastupitelství v hlavním městě Praze a Městského státního zastupitelství Brno).

181. České orgány upřesnily, že podle § 2 odst. 3 TrZ, který stanoví princip legality, pokud OČTŘ zjistí důkaz o spáchání TČ, musí provést alespoň předběžné vyšetřování, aby se věc „objasnila“. To by platilo rovněž pro praní peněz, ale toto pravidlo logicky snižuje možnost ČR dávat prioritu určitým TČ, jako je praní peněz. Proto, aby bylo možné upřednostnit praní peněz, zřídily české orgány specializované útvary u policie a na SZ, které se zabývají finanční trestnou činností včetně praní peněz.

182. Během posledních let si SZ uvědomilo potřebu vnitrostátní koordinace a specializace. Jedním z opatření přijatých v reakci na to, bylo v roce 2011 zřízení několika „národních korespondentů“ (neboli ústředních koordinačních bodů) pro různé oblasti činnosti, včetně jednoho pro praní peněz, který se označuje národní korespondent pro boj proti finanční kriminalitě a praní peněz, vyhledávání a odčerpávání výnosů z trestné činnosti a ochranu finančních zájmů EU. NSZ rovněž zřídilo extranet, prostřednictvím něhož poskytuje informace všem státním zástupcům, včetně informací o metodologii týkající se praní peněz a judikatury.

²⁵ §§ 158, 158a-f TrZ

183. Co se specializace státních zástupců týče, závazný pokyn (č. 4/2009) zavádí povinnou specializaci na úrovni krajských a vrchních zastupitelství a na NSZ, na úrovni městských a obvodních zastupitelství je specializace dobrovolná.

184. V současné době se mezi přibližně 1250 státními zástupci, kteří se ve struktuře SZ zabývají veškerou trestnou činností, na různých SZ 182 specializuje na praní peněz:

Státní zastupitelství	NSZ	Vrchní SZ	Městská, obvodní a SZ v Praze	Ostatní obvodní SZ	Krajská SZ
Počet státních zástupců se specializací na praní peněz	16	43	31	37	55

Případ CEO podvodu

V roce 2015 se FAÚ zabýval několika případy tzv. CEO podvodů (ve kterých podvodníci využívají své znalosti o osobách a obchodních praktikách vedení společností, na které cílí, k zaslání e-mailů s falešnými fakturami). Podvedené společnosti byly obvykle nepravdivě informovány o změně platebních údajů jednoho ze svých jejich partnerů či dodavatelů. Celkově v těchto případech zajistil FAÚ 270 mil. CZK (přibližně 10 188 679 EUR) a podal TO. Typicky byl TČ spáchán v zahraničí, a proto analytická činnost vyžadovala zásadní spolupráci se zahraničními FIU a později i MLA, aby mohly být prostředky vráceny ze zahraničí.

Případ 1: Společnost A registrovaná na ostrově Svatý Vincent si otevřela účty v ČR a disponentem těchto účtů byl izraelský občan. FAÚ obdržel urgentní žádost od FIU Švýcarska, která se týkala podezření ze spáchání CEO podvodu, kdy byla částka 700 000 CHF převedena na účet společnosti A. Česká banka detekovala na své straně rovněž možnou TČ a ve stejném okamžiku podala OPO. Po analýze aktivit na českém účtu a dalších dokumentů podal FAÚ TO na podezření z praní peněz podle §§ 216 a 217 a možný podvod a zároveň zajistil 352 445 EUR. Následovala čtyři doplnění ukazující související platby převedené do Hongkongu a pak zpět do ČR, které vedly k dalšímu zajištění prostředků v celkové hodnotě 756 862 EUR a identifikaci poškozených ve Švýcarsku a Francii.

Případ 2: Případ zahrnoval skupiny v Belgii a Francii, které byly zapojeny v podobném scénáři, který se týkal společnosti B (kapitálová obchodní společnost s nejasnou vlastnickou strukturou se sídlem ve VB). V této společnosti byl disponentem českých účtů francouzský občan. Poté, co FAÚ obdržel OPO, kontaktoval francouzskou a belgickou FIU, což vedlo k zajištění 463 083 EUR FAÚ, který rovněž podal TO týkající se §§ 216 a 217 společně se zablokováním zásadní transakce ve francouzské bance. Česká policie připravoval SVT s Francií, ale pravděpodobnější je spíše varianta, že Francie převezme i českou část případu.

Nejnovější vývoj

185. Novely, které byly přijaty ve vztahu k hlavnímu TČ praní peněz, vyřešily některé technické nedostatky, které by bývaly mohly bránit vyšetřování a stíhání praní peněz v určitých oblastech. Za zmínku stojí zejména zavedení trestní odpovědnosti právnických osob v roce 2011.

186. Odbor Výnosů a praní peněz (náleží pod Sekci závažné hospodářské trestné činnosti a korupce) na NCOZ se neustále rozšiřuje a dnes v něm působí 25 policistů (vzrůst o 50 % od roku 2014). Policie si vytvořila větší schopnosti co do finančního šetření. V současné době 210 jejich příslušníků získalo nějaký stupeň školení v oblasti finančního šetření a tito policisté působí jak v NCOZ tak na krajských a obvodních útvarech.

187. Jak české orgány připustily ve svých příspěvcích pro hodnotící tým, určité nedostatky lze nalézt v souvislosti s „objasňováním“²⁶ a v oblasti finančního šetření v přípravné fázi (toto potvrzují i statistické údaje). Proto je zvýšení počtu vyšetřovatelů školených ve finančním šetření vítaným zlepšením.

188. ČR zřídila CEÚ s cílem odstranit zpoždění při získávání bankovních informací (viz BV č. 6, odst. 174).

189. V zásadě stejným způsobem slibuje zrychlit postup vyšetřování Evidence skutečných majitelů, nově vytvořená zejména kvůli zneužívání právnických osob (především korporací) k zakrývání toků majetku i totožnosti pachatelů jak predikativních TČ, tak praní peněz. Nicméně přínos této inovace ještě nelze skutečně ocenit, protože ESM, i když funguje od 1. ledna 2018, musí být teprve ve větším množství naplněna požadovanými údaji.²⁷

190. Obě tyto nové evidence by měly významně změnit délku řízení v přípravné fázi, což byl nedostatek, který bezpochyby negativně ovlivňoval účinnost (například kvůli aktuálnosti a dostupnosti důkazů) a v konečném důsledku mohl ohrožovat samotný výsledek rozsáhlých vyšetřování. V průběhu NRA například české orgány zkoumaly práci různých vyšetřovacích orgánů, pokud jde o praní peněz ve vztahu k vzorcům trestné činnosti v oblastech považovaných pro zemi za rizikové, včetně zejména daňových podvodů, dalších forem podvodů (včetně manipulace s veřejnými zakázkami a úvěrového podvodu), korupce a zpronevěry. Předmětem zájmu bylo vyšetřování v relativně složitých věcech, prováděných **odborem daní a odborem vážné hospodářské trestné činnosti, výnosů a praní peněz**, a v menším množství případů za účasti externích právních poradců. Mezi velkým množstvím případů, které tyto orgány vyšetřovaly v letech 2013-2015, bylo 15 „uzavřeno“ (z hlediska vyšetřovatelů) podáním návrhu na obžalobu ve stejném období. Průměrně trvala přípravná část řízení 3,5 roku, nejkratší řízení trvalo 475 dní a nejpomalejší 3189. To se jeví, jako příliš dlouhé. Státní zástupci, se kterými se hodnotící tým setkal, vyjádřili určitou míru frustrace ohledně délky řízení podle současného TrŘ.

Soudržnost vyšetřování a stíhání praní peněz s hrozbami, rizikovým profily a vnitrostátní AML politikou

191. Zpráva o NRA kromě toho, že uvádí určité vzorce trestné činnosti jako vysoce rizikové z hlediska praní peněz, se rovněž detailněji zaměřuje na určité specifické situace nebo jevy, které pro zemi z tohoto hlediska rovněž představují vysoké riziko. Jedním z těchto jevů je, že počet odsouzení za TČ praní peněz je relativně nízký.

192. České orgány poskytly hodnotitelům malý počet případů v těchto kategoriích a v různých fázích vyšetřování a stíhání, ale velmi málo dokončených případů v této oblasti. Následuje uzavřený případ, který zde uvádíme pro jeho rozsah, složitost a výsledek.

„Korupční případ“

V případě, který zaznamenal velkou mediální pozornost, dosáhlo oddělení závažné trestné činnosti SZ usvědčení několika jedinců z praní peněz souvisejícího s korupcí při veřejné zakázce, která se uskutečnila v letech 2008-2009. Společnost známá jako Promopro získala smlouvu na poskytování audio-vizuálního vybavení a souvisejících služeb české vládě v souvislosti s akcemi, které byly pořádány v rámci českého předsednictví v Radě EU v roce 2009.

²⁶ Tento termín odkazuje na počáteční fáze vyšetřování, kdy má být určeno, zda zahájit plné vyšetřování a trestní řízení, nebo zda není dostatečný důvod k pokračování vyšetřování.

²⁷ Je třeba poznamenat, že FAÚ před návštěvou na místě (i po ní, i když to není tak relevantní) aktivně doplňoval a třídil příslušné údaje v těchto evidencích, aby zjednodušil příspěvek příslušných českých subjektů.

Případ začal jako podání od FAÚ, kdy v lednu 2011 úřad zajistil převod v hodnotě 520 mil. CZK (přibližně 21 mil. EUR) týkající se Promopro, kdy tato částka přesahovala hodnotu zmíněného kontraktu. Pro FAÚ toto ukazovalo na možné porušení povinností při správě cizího majetku a nehospodárné nakládání s veřejnými prostředky. Rakouský státní zástupce specializovaný na případy korupce informoval české orgány o svém vyšetřování, o penězích, které se našly v Rakousku, a o podezření na společnost se sídlem ve VB. FAÚ jménem českých orgánů požádal o zmrazení prostředků a do Rakouska byla zaslána žádost o MLA, týkající se 134 mil. CZK (5,2 mil. EUR). Navíc byla zaslána žádost o MLA do VB – k vyslechnutí svědka a poskytnutí informací týkajících se společnosti zapojené v případě. MLA byla VB vykonána během tří měsíců. V ČR bylo zahájeno trestní řízení zaměřující se na to, zda smlouva pro Promopro byla kdy fakticky plněna. Pouze část smluvních povinností byla pokryta přímo společností Promopro, zbytek měl být plněn subdodavateli, kteří rovněž delegovali část povinností na subdodavatele. Veškerá dokumentace týkající se těchto společností byla zajištěna policií, a to včetně účetní dokumentace. Dalším zdrojem důkazů byly bankovní údaje. Experti pak zkoumali ekonomické aspekty případu. Subdodavatelé, kdy někteří z nich byli očividně fiktivní nebo pochybní, neměli žádnou obchodní historii ani žádné zaměstnance. Trestní stíhání bylo zahájeno ve vztahu ke dvanácti osobám, kdy tři byly obviněny z podvodu a praní peněz, šest bylo obviněno pouze z praní peněz a tři z nehospodárného jednání (tyto osoby byly zaměstnanci české vlády). Devět osob bylo usvědčeno z podvodu a praní peněz a tři státní zaměstnanci byli zproštěni obvinění. Rozsudek byl potvrzen odvolacím soudem a tento proces skončil po 6 letech v roce 2017. Jako výsledek tohoto řízení bude vráceno vládě a dalším poškozeným 135 mil. CZK (5 237 152 EUR). Celková škoda je odhadována přibližně na 325 mil. CZK (12 607 960 EUR). Rozdíl mezi zajištěnou částkou a celkovou škodou, který nemohl být zkonfiskován, byl vybrán neznámou osobou a zmizel. Únik peněz je z části důsledkem toho, že vyšetřování bylo zahájeno dva roky poté, co byl TČ spáchán. Prostředky v Rakousku dosud nebyly od rakouských úřadů odčerpány.

Odsouzení a tresty: 9 fyzických osob odsouzeno, 3 z nich pro praní peněz a podvod – 2 odsouzení k odnětí svobody na 9 let a jeden na 7,5 roku; 6 odsouzeno pro praní peněz s trestem odnětí svobody mezi 3 a 5 lety. Byly uloženy pokuty do výše 100 mil. CZK (3 878 815 EUR) a dvěma pachatelům bylo nařízeno uhradit vzniklou škodu.

193. Případ popsany výše jasně odpovídá praní peněz v souvislosti s trestnou činností, na kterou poukázala Zpráva o NRA, avšak údaje dostupné o naprosté většině případů, které dospěly do fáze odsouzení, neumožňují stanovit takto jasnou vazbu na dané oblasti. Níže uvedená tabulka nicméně ukazuje značný počet vyšetřování (těch, která nejsou založena na OPO), stíhání a odsouzení za praní peněz (buď podle §§ 216 nebo 217 TrZ):

Tabulka 6.

Vyšetřování praní peněz OČTR nezávisle – bez předchozího podnětu od FAÚ Vyšetřování OČTR (podle § 158 odst. 3 TrŘ)			Zahájená stíhání			Odsouzení (nepravomocné)			Odsouzení (pravomocné)		
			Stíháním se pro účely této statistiky rozumí formální sdělení o zahájení trestního řízení.			Nesledováno			Praní peněz, tj. §§ 216, 217 zk. č. 40/2009 Sb., TrZ		
Př.	FO	PO	Př.	FO	PO	Př.	FO	PO	Př.	FO	PO
2012											
339	N/A	N/A	105	103	0	N/A	N/A	N/A	N/A	44	0
2013											
369	N/A	N/A	174	139	3	N/A	N/A	N/A	N/A	45	0
2014											

431	N/A	N/A	296	165	4	N/A	N/A	N/A	N/A	73	0
2015											
356	N/A	N/A	247	172	3	N/A	N/A	N/A	N/A	109	0
2016											
381	N/A	N/A	204	170	4	N/A	N/A	N/A	N/A	129	0
30. 6. 2017											
152	N/A	N/A	106		14	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A
Vysvětlivka: Př. – případ; FO – fyzické osoby; PO – právnické osoby; N/A – není známo											

194. Jak je vidět v tabulce výše, od doby, kdy vstoupila v platnost (2011-2012) ustanovení o trestní odpovědnosti právnických osob, bylo zahájeno stíhání proti 28 právnickým osobám (ačkoli žádné ještě nebylo pravomocně rozhodnuto). A i když je v posledních letech povzbuzující trend v počtu odsouzení za praní peněz, nejsou dostupné žádné náznaky toho, o jakou zdrojovou trestnou činnost se jedná. Rovněž poskytnuté údaje ukazují, že značný počet vyšetřování, trestních řízení, stíhání a odsouzení se týkal méně závažných TČ (neboli „přečinů“, jak je české orgány označují) legalizace výnosů z trestné činnosti z nedbalosti podle § 217 TrZ (v průměru 40 % v období 2012-2015, 48 % v roce 2015, informace pro období 2016-2017 nebyly dostupné). Jak je uvedeno v prvním sloupci, výchozím bodem těchto vyšetřování nebyly finančních zpravodajské informace poskytnuté FAÚ.

195. Může se jednat o to, že praní peněz prostřednictvím některého z „cílových TČ“ vyzdvihnutých ve Zprávě o NRA, které zahrnují složité struktury a finanční transakce, by byly jinými způsoby než prostřednictvím finančních zpravodajských informací odhaleny s menší pravděpodobností. Jedná se o TČ jako korupce, machinace ve veřejné soutěži nebo dotační podvody. Nakonec k jedné nesouvisející věci – hodnotitelé uznávají, že pro účely porozumění údajům v Tabulce 6, je třeba vyjasnit, že protože jeden případ může trvat více než rok, odsouzení v jednom roce nutně není výsledkem vyšetřování/stíhání započatých v ten samý rok.

196. Ačkoli je v Tabulce 6 výše značný počet odsouzení, a to zejména v posledních letech, jasná většina se týká méně sofistikovaných a méně složitých schémat praní peněz. Mnohá odsouzení mohou být za obvinění z praní peněz přidaných k vyšetřování predikativních TČ s relativně malým finančním šetřením. Hodnotící tým se rovněž dozvěděl, že podíl odsouzení vůči stíhání za praní peněz je přibližně 80 %, což je působivý výsledek.

197. Hodnotící tým obdržel statistiky ohledně počtu odsouzení za TČ generující výnos (různé druhy podvodů, drogy, daňové TČ), kterých jsou ročně tisíce (ačkoli docela velká část z nich byla ve „zrychleném přípravném řízení“, což naznačuje, že se jednalo o méně závažné TČ). Když se tyto počty porovnají s počtem odsouzení za praní peněz, výsledek, ačkoli není slabý, nechává místo pro zlepšení. ČR dokazuje do určité míry účinnost, ale vyšetřování a stíhání by se potřebovalo více soustředit na „sledování peněz“.

198. Kromě statistických přehledů, bylo předloženo jen několik případových studií, které odpovídají oblastem vyššího rizika z hlediska praní peněz. Jen malá část z nich byla ale skončena, aby bylo prokázáno, že se případy dotahují do konce, ať již je jím odsouzení, nebo zproštění. Proto nelze na základě poskytnutých informací dovodit, že provedená vyšetřování a stíhání praní peněz, zcela odpovídají rizikovému profilu ČR.

199. Bylo uvedeno, že české orgány běžně vyšetřují případy praní peněz, u kterých byl predikativní TČ zjevně spáchán v zahraničí. Je navíc doloženo, a to na základě odchozích žádostí o MLA a žádostí podaných FAÚ ve vztahu k praní peněz, že české orgány usilují ve spolupráci se zahraničními orgány o pomoc v případech praní peněz (viz BV č. 2) a tento trend je na vzestupu.

Přestože statistická data, která hodnotitelé obdrželi, neumožňují udělat si jasný přehled o tom, zda žádosti týkající se praní peněz odpovídají oblastem zvýšeného rizika zjištěného NRA (protože údaje nespécifikují zdrojovou trestnou činnost ve vztahu například k žádostem o MLA, které se týkají praní peněz), jsou patrné doklady toho, že souvisejícím predikativním TČ bývají často podvody a phishing. Poměr v zahraničí odmítnutých českých žádosti o MLA je dle dostupných statistik velmi nízký. Kromě toho se v průběhu návštěvy na místě objevily informace od českých orgánů o jistých obtížích udržet si ve fázi vyšetřování (pravděpodobně zejména kvůli délce této fáze procesu) motivaci vyhledávat a žádat o informace mimo hranice ČR. Hodnotitelé sice uznávají, že v některých případech (příklady byly uvedeny) nebyly ze zahraničí získány rozhodující informace o predikativním TČ a tudíž nemohlo být ve věci zahájeno stíhání, je ale obtížné na základě dostupných údajů určit podíl vyšetřování praní peněz, které tyto neplodné snahy získat pomoc ze zahraničí ovlivnily.

200. Jak je uvedeno výše, jsou jen malé možnosti jak upřednostnit řešení jednoho typu trestné činnosti před jiným. Za této situace a i přesto, že nedávné zvýšení zdrojů a kapacit některých útvarů policie a SZ představují pozitivní trend, by měla probíhat další a pravidelná přehodnocení, zda je úroveň zdrojů přiměřená tomu, aby se dosahovalo lepších výsledků při vyšetřování, stíhání a odsuzování rozsáhlých případů praní peněz.

Typy stíhaných případů praní peněz

Samostatné praní, praní u třetí strany, zahraniční predikativní TČ

201. Za poslední 3-4 roky policie vyšetřovala řadu případů (bylo představeno nejméně 27 konkrétních případů) jednak „samostatného praní“ a zároveň, kdy byl TČ spáchán v zahraničí. V některých z nich byla zapletena i třetí strana, nejčastěji se jednalo o bílé koně. Ve většině případů musely být případy odloženy a bylo stanoveno „jiné vyřízení“ (§ 159a odst. 1 písm. a) a b) TrŘ) nebo odloženy podle § 159a odst. 5 (nedostatek důkazů). Nicméně některé případy vedly ke stíhání a v menším počtu k odsouzení.

202. Soudci Nejvyššího soudu, se kterými se hodnotící tým setkal na místě, potvrdili, že odsouzení za predikativní TČ není podmínkou toho, aby byl někdo odsouzen za praní peněz. Na druhou stranu je třeba určit jaký konkrétní predikativní TČ byl spáchán. K tomu, co přesně znamená „určit predikativní TČ“ a co by byly dostatečné informace, pokud by byl spáchán v zahraničí, soudci uvedli, že by v cizí jurisdikci muselo být aspoň zahájeno vyšetřování. České orgány uvedly potenciální případ praní peněz, kdy byly velké částky převáděny do české banky představitelem jedné africké země. Světový tisk tuto osobu označoval jako zkorumpovaného politika. Zatímco FAÚ a další orgány od africké jurisdikce okamžitě žádaly další informace, aby se případu mohly věnovat, z dané země jim nepřišla žádná odpověď a tudíž ani žádné věrohodné informace o predikativním TČ, a případ byl proto odložen. Tento případ může být považován za pouhé selhání procesu mezinárodní spolupráce, které nebylo možné ze strany českých orgánů ovlivnit, z pohledu hodnotícího týmu by pro ČR bylo výhodné zvážit zavedení TČ, který nevyžaduje specifikovat zdrojovou trestnou činnost, ale pouze opatřit důkazy, že majetek byl výnosem z trestné činnosti.

203. Níže je několik případů různých TČ praní peněz:

Případ mezinárodního phishingu

V roce 2011 podal FAÚ TO týkající se bezhotovostních převodů ve prospěch účtu patřícího společnosti. Disponentem toho účtu byl 100% podílník této společnosti. Ve prospěch tohoto účtu bylo převedeno z účtu v Nizozemí celkem 97 490 EUR. Nizozemská banka informovala českou banku o podvodném původu této platby a o faktu, že prostředky pravděpodobně pocházejí z hackerského útoku za využití

trojského koně a požádala o navrácení prostředků. Mezitím (protože platba samotná dorazila dříve než varování) podílník vybral část prostředků v hotovosti a další část převedl ve prospěch dvou jiných účtů. V rámci další analýzy bylo zjištěno, že účty jsou kontrolovány stejnou osobou – podílníkem. Česká banka poté, co vše sdělila FAÚ, zajistila prostředky související s touto společností nebo s osobou podílníka. Podílník byl členem rodiny nahlášen policii jako možný „bílý kůň“ v několika právnických osobách a ukázalo se, že v minulosti proti němu byla vedena dvě trestní řízení. FAÚ zajistil částku 14 415 EUR a podal TO na spáchání podvodu a praní peněz (§§ 209, 214 a 216 TrZ). Bylo zjištěno, že podílník (možný „bílý kůň“) byl ve skutečnosti zneužit jinými osobami. Skutečný „bílý kůň“ založil sedm bankovních účtů pro dvě obchodní společnosti, které sloužily k legalizaci výnosů získaných z mezinárodního phishingu. Oběti těchto phishingových útoků byly jak fyzické, tak právní osoby v Nizozemí a právní osoba ve Venezuele. „Bílý kůň“ vybíral peníze v hotovosti a převáděl je jednomu z hlavních pachatelů. V průběhu domovních prohlídek policie zajistila kreditní karty a hesla k bankovním účtům, razítka fiktivních společností a padělané doklady totožnosti. Příklad zahrnoval intenzivní policejní spolupráci prostřednictvím Interpolu. Na základě TO policie dále uspěla při zajištění 2 700 000 CZK (103 053 EUR) a 101 304 EUR.

„Bílý kůň“ a společně s ním šest organizátorů TČ byli odsouzeni. „Bílý kůň“ byl odsouzen k 3 rokům odnětí svobody.

Příklad Metropolitního spořitelního družstva

Z dvaceti lidí, kteří byli celkem stíháni, bylo deset stíháno za predikativní trestný čin a praní peněz, šest osob pouze za praní peněz, protože to byla jejich jediná role v tomto spiknutí. Skutek byl vyšetřován od roku 2010, kdy se TČ odehrávala až do roku 2013. Pachatelé, kterými byli předseda a členové představenstva spořitelního družstva, vyvedli úspory členů tohoto spořitelního družstva ve prospěch spolupachatelů ze třetí strany a zajistili bonitu a schválení půjček, které bylo čistě pro-forma bez toho, aby se jakkoli snažili omezit úvěrové riziko. Takže pachatelé svévolně vyvedli ve prospěch třetí strany prostředky ze spořitelního družstva prostřednictvím falešných úvěrů, které sami schválili. Zamýšlený úvěrový proces byl řešen prostřednictvím společností, které neměly žádnou obchodní historii (tzv. ready-made společnosti), které byly zastoupeny „bílými koňmi“. Předmět podnikání žádajících společností byl podpořen fiktivními, nerealistickými obchodními plány. Pachatelé spoléhali na to, že získají z fondů pojištění vkladů (které jsou součástí GSFT systému pro garanci finančního trhu) na základě zk. č. 21/1992 Sb., o bankách, vyrovnání za pojištěné vklady včetně úroků do výše částky povinného pojištění. Za dobu trvání trestné činnosti obdrželi pachatelé celkem částku 12 mld. CZK (465 483 512 EUR), protože každé spořitelní družstvo je povinné pojistit pohledávky z vkladů podle zákona o bankách. Celkově zajištěné prostředky dosáhly hodnoty 3,1 mld. CZK (přibližně 118 mil. EUR). Částka zhruba 100 mil. EUR byla navrácena obětem, a zbylých přibližně 18 mil. EUR bylo zajištěno podle § 79a TrŘ z účtů skořápkových firem. Dále byl zajištěn majetek těchto společností. Příklad je stále před soudem.

Další případ

Oddělní výnosů a praní peněz v době, kdy zpracovávalo TO od FAÚ, šetřilo nezávisle rovněž případ legalizace výnosů z trestné činnosti, konkrétně TO s odložením splnění příkazu klienta (podle § 20 zk. č. 253/2008 Sb.). Toto se týkalo TČ praní peněz podle § 216 odst. 1 písm. a) a odst. 2 písm. a) nebo § 216 odst. 1 písm. a) a odst. 4 písm. b) TrZ nebo § 252a odst. 1, odst. 3 písm. b) nebo c). 22 z těchto případů bylo zahájeno v letech 2012 a 2013. Ve 13 z nich byla věc odložena podle § 159a TrŘ, kdy dvě z těchto věcí byly konkrétně odloženy podle § 159a odst. 5 TrŘ (pro nedostatek důkazů). Osm případů bylo vyřešeno jinak, tj., byly předány policejnímu útvaru s místní nebo věcnou příslušností. Tyto případy se týkaly konkrétně trestné činnosti spáchané v zahraničí, kdy byl klient banky oklamán, ale rychle ohlásil podvodné jednání své bance, aby bylo možné zajistit peníze na účtu. V jedno z těchto případů je zahájeno řízení pro samostatné praní peněz, ale tento případ se od roku 2015 stále zkoumá.

204. Příklady vyšetřování samostatného praní peněz byly rovněž poskytnuty a týkaly se krádeží a drogových TČ, u kterých bylo dosaženo odsouzení. Přestože o většině případů není ještě pravomocně rozhodnuto, bylo předloženo (viz „případ korupce“ uvedený výše) několik málo případů, u kterých byly za samostatné praní peněz uloženy zásadní tresty.

Účinnost, přiměřenost a odstrašující účinek trestů

205. Vzhledem k české praxi spojovat trest za predikativní TČ s tím za praní peněz, je poněkud obtížné hodnotit v této věci výsledky ČR. Podle poskytnutých statistických údajů se jedná zejména o TČ „podílnictví“ podle § 214 TrZ a z údajů vyplývá, že u značného počtu případů, kde byl uložen nepodmíněný trest, nedošlo k jeho odložení. Je však třeba uvést, že v několika poskytnutých případech, i když se jednalo o stíhání TČ samostatného praní a/nebo praní třetí stranou, byla odsouzení spojena s vysokými tresty, např. v rozsahu 3-5 let (viz „případ korupce“ a „mezinárodní phishing“ výše). Jak je uvedeno v technické části hodnocení Doporučení 3, v určitých případech se spíše uplatní nižší trest za predikativní TČ než za §§ 216-217 TrZ, ale to se týkalo jen jedné nebo dvou z 31 požadovaných „kategorií TČ“. Není zde tudíž výrazný dopad na účinnost trestů za praní peněz.

206. Následující tabulka kombinuje typy trestů uložených během let 2012-2015 jak za § 216 (legalizace výnosů z trestné činnosti, max. 8 let), tak za § 217 (legalizace z nedbalosti, max. 5 let) TrŘ:

Tabulka 8. Uložené tresty (2012 - 2015).

Rok	Odnětí svobody		Průměrné délka odnětí svobody (měsíce)	Povinné práce	Zákaz činnosti	Peněžní trest	Jiný trest včetně konfiskace majetku	Postoupení věci podle § 222 TrŘ
	Nepodmíněně	Podmíněně						
§ 216: Legalizace výnosů z trestné činnosti								
2012	10	11	55,1	1	5	1	6	0
2013	6	23	48	0	2	5	4	0
2014	9	31	37,8	0	1	6	11	0
2015	8	47	40,7	1	4	3	10	0
§ 217: Legalizace výnosů z trestné činnosti z nedbalosti								
2012	0	17	-	1	0	1	2	0
2013	0	13	-	1	0	0	1	0
2014	0	22	-	3	0	1	1	0
2015	0	45	-	1	2	4	1	0

207. Jak je vidět v tabulce 8, po všech odsouzeních podle § 217 za legalizaci z nedbalosti následoval podmíněný trest a/nebo jiný druh trestu. Při odsouzení podle § 216 TrZ je trest také často podmíněný, u přibližně ¼ až ½ odsouzeních následoval trest vězení, jehož délka se z roku na rok různí, ale v průměru je 3 až 4 roky (průměr v roce 2012 byl ale o něco vyšší, přibližně 4,5 roku).

208. Hodnotící tým si uvědomuje, že by se neměl příliš zabírat přiměřeností trestů z hlediska podmíněnosti a nepodmíněnosti, zejména pokud mu nejsou známy okolnosti uložení trestu. Zde poznamenává, že čas skutečně strávený za mřížemi, pokud jsou ostatní věci ponechány stejné, má logicky větší odstrašující efekt. Je to pravděpodobně častější případ pokud je TČ, jako

v případě praní peněz, motivován jen finančním ziskem. Platilo by to jak na cíl individuálního odrazení (odrazení konkrétního obviněného) tak na širší společenský cíl obecného odrazení (odrazení široké veřejnosti a jednotlivců, kteří zvažují podílet se na praní peněz), zejména protože české trestní procesy jsou přístupné veřejnosti, včetně médií, která mohou o případu informovat. Nicméně celkově jsou uložené tresty, jak je uvedeno v tabulce 8 výše, považovány za dostatečně přiměřené a odrazující.

Případ týkající se výroby omamných látek

Obviněný pachatel byl zapojen do prodeje chemikálií, které slouží k produkci metamfetaminu. Propojení s touto nekalou činností se snažil maskovat v rámci operací společnosti, kterou kontroloval. Nejdříve si policie vyžádala informace od finanční správy a díky tomu našla nesrovnalosti mezi legálními příjmy pachatele a jeho faktickou majetkovou situací. Policie dále kontaktovala FAÚ, aby si potvrdila své podezření. Následně policie v rámci domovní prohlídky a prohlídky dalších prostor zajistila 10 kg pseudoefedrinu (v hodnotě 68 000 EUR), chemické látky v hodnotě 188 000 EUR a prostředky a hotovost v celkové hodnotě 6 mil. CZK (232 728 EUR), 25 000 EUR a další cizí měny v celkové hodnotě 80 000 CZK (3 102 EUR) a směnky v hodnotě 5,5 mil. CZK (213 320 EUR). Policie rovněž zajistila pět luxusních vozů v hodnotě 5 mil. CZK (193 923 EUR) a byt v hodnotě 1 mil CZK (38 784 EUR). Hlavní pachatel byl usvědčen z výroby omamných látek a praní peněz a byl mu uložen trest 12 let odnětí svobody společně s konfiskací majetku. Společnost, kterou kontroloval, byla rovněž odsouzena a byla jí uložena pokuta v hodnotě 7 mil. CZK (271 493 EUR) a zabaveno 7 000 EUR a dvě vozidla značky Hummer. O nemovitosti společnost přišla v okamžiku, kdy byla rozpuštěna. Komplic hlavního pachatele byl odsouzen k odnětí svobody v délce 8 let, kdy se tento rozsudek skládal zčásti z usvědčení z tvorby falešné dokumentace ve snaze zastřít vlastnická práva k majetku. Praní peněz v tomto případě bylo pouze ve fázi pokusu a tato část případu je aktuálně u odvolacího soudu.

Další opatření trestního práva

209. České orgány uvedly, že pokud není odsouzení průchodné, mohou přesto přikročit (pokud je to možné a v souladu s § 101 TrZ) k zabavení majetku. Hodnotícímu týmu bylo představeno několik případů, kdy se toto opatření uplatnilo. Tato forma konfiskace, tj. konfiskace bez odsouzení, je více popsána v BV č. 8 stejně jako další formy konfiskace v trestním řízení.

210. Ačkoli se nejedná přímo o trestněprávní opatření, stojí za to zde ještě uvést možnost zabavení majetku získaného za nezdaněný příjem podle zákona o daních z příjmů. Toto opatření je rovněž popsáno v BV č. 8.

211. České orgány rovněž zmínily případy, které byly vyřízeny „jiným rozhodnutím“, ale tento termín blíže nevysvětlily a nedodaly konkrétní příklady.

Závěr

212. Od minulého vzájemného hodnocení zlepšila ČR svůj technický soulad způsobem, který zlepšil rovněž účinnost (zejména díky zavedení trestní odpovědnosti právnických osob). České OČTŘ zlepšily výsledky v oblasti stíhání praní peněz. Zvyšuje se počet vyšetřovatelů, kteří mají školení na finanční šetření a finanční šetření se nyní provádějí častěji. Během hodnoceného období země rovněž dosáhla vyššího počtu odsouzení za praní peněz, i když většina z nich se týkala méně sofistikovaných a komplexních schémat praní peněz. Je tudíž ještě potřeba zaměřit se na hlavní TČ praní peněz, za který se udělují vyšší tresty, a zvýšit počet rozsáhlých případů vyšetřování a stíhání, které se přímo týkají zjištěných vysoce rizikových predikativních TČ. Délka řízení od počátečního vyšetřování přes stíhání a, pokud je to možné, po odsouzení, je příliš dlouhá. Větší pozornost by se měla věnovat racionalizaci přípravných fází řízení, neboť je třeba,

aby se výsledku dosáhlo rychleji. **ČR dosáhla v Bezprostředním výstupu č. 7 střední úrovně účinnosti.**

Bezprostřední výstup č. 8 (Konfiskace)

Konfiskace výnosů, nástrojů a majetku stejné hodnoty jako politický cíl

213. Několik strategických dokumentů a nejnovějších legislativních změn společně s nově vytvořenými prostředky a nástroji potvrzují, že je v ČR kladen důraz na konfiskaci výnosů a nástrojů trestné činnosti a že orgány jsou oddány myšlence, že „zločin se nesmí nevyplatit“.

214. MV vytvořilo a používá Koncepti boje proti organizovanému zločinu pro roky 2011-2014 a 2015-2017. V době návštěvy na místě se připravovala aktualizovaná Koncepce pro roky 2018-2023. Koncepce stanoví několik úkolů, jejichž cílem je posílit schopnosti OČTR. Důraz je kladen na finanční šetření a odčerpávání majetku: Akční plán Koncepce předpokládá další rozvoj sítě finančních vyšetřovatelů a zlepšení ve správě majetku. Zvláštní pozornost je věnována většímu využívání ustanovení zákona o daních z příjmů a zákona o dani z přidané hodnoty, která umožňují konfiskovat (v daňovém řízení) majetek získaný z nezdaněného příjmu. Současně MSp vydalo Strategii vývoje e-justice pro roky 2016-2020, která zavádí nový systém správy případů na SZ, která umožní sbírat celostátní statistické údaje v oblasti zajištění a konfiskace majetku.

215. Dále byly vytvořeny nové operativní nástroje. Policie např. přijala metodické pokyny jak provádět nově účinnou legislativu (viz odst. 253, 256-258) a SZ připravilo manuály a pokyny věnující se specifickým záležitostem, které se týkají zajištění a konfiskace majetku. Tyto dokumenty jsou dostupné přes zabezpečené webové stránky a diskutuje se o nich během pravidelně pořádaných školení. Všichni účastníci, se kterými se hodnotící tým sešel na místě, zdůraznili naprostou spokojenost se spoluprací mezi jednotlivými orgány v oblasti zajišťování a konfiskace. Rozhovory na místě spolu s příklady předanými hodnotitelům a představenými ve zprávě, potvrzují vysokou kvalitu spolupráce mezi orgány při dohledávání majetku získaného trestnou činností.

216. V roce 2011 byla zřízena síť státních zástupců, kteří se specializují na zajištění výnosů z trestné činnosti. Členové této sítě jsou odborníci z krajských a vrchních státních zastupitelství a spolupracují pod vedením Odboru závažné hospodářské a finanční kriminality Nejvyššího státního zastupitelství. Orgány uvedly, že tito státní zástupci rovněž fungují jako „specialisté metodičky pro vnitřní potřeby soustavy SZ“.

Konfiskace výnosů z predikativních TČ spáchaných doma i v zahraničí a výnosů v zahraničí

217. ČR uplatňuje konfiskaci v trestním řízení. Země rovněž uplatňuje specifické formy správní konfiskace na základě daňové legislativy. „Rozšířená“ konfiskace v trestním řízení se používá od 18. března 2017, ale vzhledem k tomu, že tento mechanismus trestního řízení nemůže být aplikován retroaktivně, byl v praxi využit jen v několika probíhajících případech týkajících se TČ, které byly spáchany po datu, kdy se stal účinným. Konfiskace bez odsouzení je rovněž možná na základě nových ustanovení TrZ a stejně jako rozšířená konfiskace se zatím uplatnila jen v omezené míře.

218. Hodnotícímu týmu byly poskytnuty statistické údaje od policie a SZ. Je třeba poznamenat, že policejní statistiky jsou primárním zdrojem údajů o konfiskaci, neboť údaje od SZ se týkají jen konfiskace v případech TČ praní peněz. Policejní údaje jsou z ETR („elektronický systém správy případů“), která zahrnuje procesní fáze konfiskace majetku od počátečního finančního šetření až po provedení příkazu konfiskace. Nicméně neobsahuje údaje o MLA. Vedoucí finanční vyšetřovatel zadává údaje do ETR. Informace v ETR jsou komplexní a zahrnují predikativní TČ i hodnotu a typ zajištěného a následně konfiskovaného majetku.

219. Policie hodnotící tým informovala, že od roku 2011 bylo odčerpáno celkem přibližně 8,68 mld. CZK (344 mil. EUR) (tato částka zahrnuje majetek odčerpáný z rozhodnutí soudu stejně jako majetek vrácený obětem v předběžném řízení podle §§ 80 a 81a TrŘ). Orgány uvedly, že částka odčerpávaného majetku by měla značně vzrůst po skončení probíhajících složitých vyšetřování a následných soudních řízení, ve kterých byl zajištěn rozsáhlý majetek. I když se hodnota konfiskovaného majetku zdá vysoká, je přesto mnohem nižší, než hodnota zajištěného a zmrazeného majetku (viz tabulka 9 níže). Orgány uvádí, že tento rozdíl je primárně dán výše uvedenou skutečností, že četná (a většinou rozsáhlá) řízení před soudem stále probíhají. Vzhledem k tomu, že přípravná fáze trvá v průměru tři a půl roku (viz BV č. 7), jeví se tento argument patřičným a v tomto směru hodnotící tým neočekává žádné další překážky.

Tabulka 9. Zajištěný a konfiskovaný majetek (2012 – červenec 2017).

Přehled hodnoty zajištěného a konfiskovaného majetku – všechny TČ (Policie) (v EUR)					
Rok	Škoda ²⁸	Hodnota zajištěného majetku	Poměr škody a zajištěného majetku - v %	Hodnota konfiskačních příkazů	Odčerpávaná částka (celkem za období 2012 - červenec 2017)
2012	1 226 564 885	222 862 595	18,2	22 397 405	334 000 000 EUR
2013	1 214 503 817	324 847 328	26,7	22 580 823	
2014 ²⁹	916 679 389	297 251 908	32,4	343 453 388	
2015	656 335 878	237 442 748	36,2	45 192 417	
2016	945 610 687	379 389 313	40,1	21 088 960	
2017 (do července)	456 231 462	142 404 580	31,2	8 414 553	

220. Orgány jsou navíc přesvědčeny, že konfiskace vzrostou vzhledem k nedávným legislativním změnám a zavedení rozšířené (v roce 2017) konfiskace a konfiskace bez odsouzení (2015). Přesto, jak už bylo uvedeno, mohl hodnotící tým posuzovat účinnost uplatňování těchto opatření pouze částečně, protože vstoupily v účinnost teprve nedávno. Na druhou stranu, návštěva na místě potvrdila, že orgány činí, co mohou, aby v praxi zajistily jejich účinné provádění – proběhla nesčetná školení, existují praktické manuály a pokyny, které mají posílit institucionální schopnosti v této oblasti.

221. Důležitější je, že nová legislativa rovněž příkazuje soudům, aby rozhodovaly o všech žádostech o konfiskaci. Před těmito změnami bylo rozhodnutí, zda vydat rozhodnutí o konfiskaci či nikoli na uvážení soudu. Např. bylo možné, aby soud vůbec nerozhodl o žádosti o konfiskaci a majetek, tj. údajné výnosy z trestné činnosti, mohl být vrácen pachateli. České orgány uvedly, že tato situace nastala v praxi dvakrát. V současné době, i když soudci mohou rozhodnout o odmítnutí žádosti o konfiskaci, musí rozhodnutí učinit ve všech případech.

222. Další legislativní reforma zahrnuje zavedení výslovných ustanovení, podle nichž se zajištění a konfiskace věci vztahuje rovněž na plody a užitky z ní odvozené (§§ 70 a 101 TrZ). Ačkoli české orgány uvedly, že i před zavedením tohoto opatření byly plody a užitky předmětem konfiskace, od novelizované legislativy se očekává, že rozšíří pozornost OČTŘ a soudů na tento konkrétní aspekt odčerpávání výnosů z trestné činnosti.

²⁸ Škoda reflektuje odhadované ztráty státu nebo oběti. Rozdíl mezi „škodou“ a „zajištěným majetkem“ vyplývá ze skutečnosti, že ne všechny ztráty mohly být nahrazeny (např. pokud byl majetek zničen nebo pachatel odcizené prostředky utratil a nemá majetek, ze kterého by škodu nahradil). §§ 137-138 TrZ.

²⁹ Částka konfiskovaná v roce 2014 je značná, neboť se z velké části jedná o výsledek rozsáhlé konfiskace v případě Metropolitního spořitelního družstva (popsané v BV č. 7), kde bylo konfiskováno více než 100 mil. EUR a vráceno obětem ještě před pravomocným rozsudkem (podrobněji viz popis případu).

223. Jak již bylo uvedeno, specifická forma správní konfiskace³⁰ umožňuje orgánům vydat příkaz (tzv. zajišťovací příkaz) jako nástroj zmrazující majetek a tudíž umožňující odčerpání neodvedené daň, jejíž výše ještě nebyla určena. V praxi to funguje takto: pokud existuje oprávněná obava správce daně, že daňová povinnost, která ještě není splatná nebo ještě nebyla stanovena, bude v době své vymahatelnosti nedobytná, nebo bude značně obtížné ji vymoci, může finanční správa vydat zajišťovací příkaz.

224. Tento mechanismus umožňuje finanční správě rychle reagovat a udržet si flexibilitu na měnícím se trhu a přizpůsobit se novým metodám, které používají ti, kteří se vyhýbají placení daní nebo jinak obcházejí svoji daňovou povinnost. Zajišťovací příkaz umožňuje finanční správě zajistit jak hotovost na bankovních účtech, tak různý majetek, zboží, inventář atd. Když je daň vyměřena, dojde ke konfiskaci hotovosti na bankovních účtech a různého majetku. Zajišťovací příkazy se vydávají ve stovkách až tisících případech ročně, většinou na karuselové podvody s DPH a obdobné podvody, což potvrzuje kriminální původ tohoto majetku. Klíčovými institucemi, které se tohoto procesu účastní, jsou kromě finanční správy také policie a celníci. Jejich spolupráce v těchto případech probíhá v rámci platformy pro spolupráci, tzv. „KOBRY“. Ačkoli FAÚ není členem této platformy, poskytuje KOBŘE relevantní informace, kdykoli je o to požádán. V průběhu zkoumaného období bylo tímto způsobem odčerpáno přibližně 42,7 mil. EUR. Vzhledem k tomu, že NRA považuje daňové TČ za nejčastější predikativní TČ pro praní peněz, zdá se to být přiměřená odpověď na hrozbu, kterou různé formy daňových úniků představují.

Případ „BALKÁN“

V rámci vyšetřování případu „Balkán“ se podařilo týmu KOBRA rozkrýt a zdokumentovat sofistikovanou strukturu vzájemně spolupracujících společností, včetně dobře známé tuzemské korporace a zahraničních kupujících, kteří fiktivně obchodovali s vysokozdvížnými vozíky. Na základě vzájemných transakcí si tyto společnosti protiprávně nárokovaly od místních správců daně nadměrné odpočty DPH. Tímto způsobem se jim podařilo podvodně vylákat minimálně 172 mil. CZK (6 670 237 EUR). Finanční správa tak vydala zajišťovací příkaz v celkové výši 99 mil. CZK (3 839 231 EUR), kde přibližně 37 mil. CZK (1 434 864 EUR) bylo zajištěno na bankovních účtech těchto společností. Dále byla rovněž zajištěna motorová vozidla společně s nemovitostmi, které tyto společnosti vlastnily.

225. Policie je hlavním OČTŘ, který je zodpovědný za vyhledávání a zjišťování kriminálního majetku a nástrojů trestné činnosti. Finanční vyšetřovatelé jsou rozmístěni na různých policejních útvarech, které se zabývají hospodářskou kriminalitou. Zvláštní policejní útvar pro finanční šetření sídlí v Praze. Jak bylo uvedeno v BV č. 7, celkem 210 finančních vyšetřovatelů je rozmístěno po celé zemi (60 z nich je v Praze). Obecným pravidlem je, že se nepodílejí na vyšetřování predikativního TČ, ale jen na souběžném finančním šetření. Toto pravidlo ale není dodržováno stejně ve všech policejních útvarech.

226. Ačkoli neexistuje zvláštní ustanovení, které by stanovilo, že finanční šetření je povinnou součástí každého řízení o TČ, který generuje výnosy nebo způsobuje škodu, OČTŘ při návštěvě na místě uvedly, že v praxi je vždy prováděno souběžně s vyšetřováním predikativního TČ. **Pokyn policejního prezidenta č. 174/2011 o finančním šetření v trestním řízení**, upravuje postup finančního šetření a zajištění výnosů z trestné činnosti. Jeho klíčovým prvkem je, že finanční vyšetřovatelé mají důsledně vyhledávat a zajišťovat výnosy z trestné činnosti nebo jejich

³⁰ Postup se řídí § 167 odst. 1 zk. č. 280/2009 Sb., daňový řád a § 103 zk. č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty.

odpovídající hodnotu³¹ v případech, kdy predikativní TČ způsobil hmotný prospěch pachateli nebo škodu státu, právnické nebo fyzické osobě (osobám). Finanční vyšetřování se provádí rovněž pro účely ukládání peněžitých pokut. Pokyn rozlišuje dvě různé formy finančního šetření. První se týká závažné finanční kriminality (včetně praní peněz, daňových TČ, organizovaného zločinu a obchodu s drogami) a v tomto případě pokyn doporučuje, aby vyšetřovatelé vytvořili úplný finanční profil podezřelého. Druhá se týká méně závažné trestné činnosti a přístup k tomuto typu finančního šetření se liší – může být stejný jako pro výše uvedenou závažnou kriminalitu, nebo může být méně komplexní v případech, kdy škoda nebo majetkový prospěch nebyly velké.

227. Přehled nejčastějších typů zajišťovacích příkazů je uveden v tabulce níže. Uvedená čísla potvrzují četnost uplatnění různých typů zajišťovacích příkazů na různé typy majetku, což celkově dokazuje, že vyhledávání výnosů z trestné činnosti se děje systematicky.

Rok	Doručení a zajištění věci		Zajištění finančních prostředků na účtu v bance nebo jiné finanční instituci, zajištění imobilizovaných cenných papírů		Zajištění nemovitého majetku		Zajištění jiného majetku		Zajištění náhradní hodnoty		Zajištění nároků poškozené strany		Zajištění majetku obviněného za účelem propadnutí majetku		Zajištění majetku obviněného za účelem peněžního potrestání (od 1. června 2015)	
	Zajištěný majetek (v EUR)	Počet případů, kdy se opatření uplatnilo	Zajištěný majetek (v EUR)	Počet případů, kdy se opatření uplatnilo	Zajištěný majetek (v EUR)	Počet případů, kdy se opatření uplatnilo	Zajištěný majetek (v EUR)	Počet případů, kdy se opatření uplatnilo	Zajištěný majetek (v EUR)	Počet případů, kdy se opatření uplatnilo	Zajištěný majetek (v EUR)	Počet případů, kdy se opatření uplatnilo	Zajištěný majetek (v EUR)	Počet případů, kdy se opatření uplatnilo	Zajištěný majetek (v EUR)	Počet případů, kdy se opatření uplatnilo
2012	45 154 618	28 087	21 588 412	430	44 365 332	152	16 277 706	24	83 173 420	399	3 158 958	55	1 375 672	35
2013	54 869 027	41 795	141 299 015	550	40 740 252	188	976 061	124	51 681 637	624	13 429 370	113	8 567 439	15
2014	75 854 710	39 113	52 056 416	681	48 554 206	149	44 814 813	50	61 631 195	607	958 782	16	5 869 534	13
2015	32 765 778	35 202	39 148 760	759	58 787 696	152	8 003 057	77	74 709 126	521	7 127 470	117	756 375	22	292 768	9
2016	67 170 199	32 386	101 800 524	862	19 601 928	112	70 442 709	190	84 532 690	534	1 851 822	56	1 489 807	17	7 265 580	106
2017 (do 30. 7.)	16 287 000	13 785	27 248 960	431	25 352 317	115	13 720 716	43	34 368 223	582	1 306 335	53	944 119	5	4 452 549	60

³¹ Vzhledem k tomu, že byl pokyn přijat v roce 2011, nemluví se v něm přímo o nástrojích *per se*, neboť tehdy platná definice výnosů z trestné činnosti obsahovala i nástroje. Policie pokynu rozumí tak, že i po novele TrZ odkazuje na nástroje, přestože nejsou v TrZ specificky uvedeny.

228. Finanční vyšetřovatelé mají k dispozici různé nástroje ke sběru relevantních údajů o majetku. Dozor, sledování a kriminální analýza, které cílí na vyhledání a zjištění kriminálního majetku a nástrojů, je prováděno různými způsoby, např. přístupem do různých databází (nemovitostí, motorových vozidel a nedávno zavedené ESM) a vedle toho ještě běžnějšími vyšetřovacími pravomocemi jako: domovní prohlídky, výslechy, zajištění dokumentů, odposlouchávání komunikace atd. Přístup do CEÚ je jen na základě souhlasu státního zástupce. I když policie nemá do této databáze přímý přístup, nestěžuje si na jakékoli problémy s rychlým obstaráním údajů o bankovních účtech, kdykoli o ně požádá (četnost žádostí policie o přístup do této databáze je popsána v BV č. 6). Policie rovněž vyhledává majetek skrytý v zahraničí nebo převedený na investiční nástroje (např. cenné papíry). Pokud policie vyhledává majetek v zahraničí, využívá národních kontaktních bodů navázaných na specializované nadnárodní platformy (především sítě ARO, CARIN a AMON) a vedle toho využívá rovněž běžné postupy MLA. Tyto kanály jsou využívány ke sdílení informací a provádění operativní kontroly jak v jurisdikcích EU tak jinde. Tato praxe umožňuje OČTŘ připravit podrobné žádosti o MLA, které se soustředí zejména na zajišťovací příkazy na majetek, který byl již identifikován a spjat s pachatelem nebo třetí osobou na základě výše popsaných výměn informací. Tím, že tuto praxi používá, se policie vyhnula zbytečným zdržením a předešla tomu, že by došlo k překažení zajištění majetku. „Případ korupce“ uvedený v BV č. 7 je příkladem toho, kdy české OČTŘ sledovaly majetek umístěný v zahraničí (viz též případy popsané pod odst. 273).

229. OČTŘ nemají své vlastní soudní účetní, ale mohou na takové experty obrátit; jejich zapojení do vyšetřovacích činností OČTŘ se řídí zvláštním režimem. Existuje celostátní seznam soudních účetních, kteří jsou OČTŘ k dispozici.

230. Státní zástupce je vždy informován o tom, když policie zahájí vyšetřování. Státní zástupce může také policii požádat o pomoc při vyšetřování, které zahájil sám. To se stává nejčastěji, když TO obdrží státní zástupce (a ne policie). Státní zástupce je *dominus litis* v tomto procesu a je jediným, kdo může buď vydat zajišťovací příkaz (během fáze vyšetřování) nebo zažádat o soudní příkaz po té, co je sděleno obvinění. Každý příkaz k zajištění/zmrazení může být napaden. Státní zástupci uvádějí, že přibližně 70 % příkazů k zajištění/zmrazení nebylo napadeno, vzhledem k tomu, že soud má poměrně vysoké nároky na udělení souhlasu s vydáním takového příkazu.

231. Nová legislativa umožňuje státním zástupcům žádat zajištění majetku „v případě, že je obviněná osoba stíhána pro TČ, za který může být vzhledem k jeho závažnosti a okolnostem týkajícím se obviněného, důvodně očekáván trest v podobě uložení pokuty“ (§ 347 TrŘ). Tento konkrétní typ zajištění v trestním řízení cílí na to, aby v budoucnu bylo možné vymoci pokutu. NSZ uvedlo, že státní zástupci prošli zvláštním školením jak tento nově dostupný nástroj používat. Použití tohoto opatření státními zástupci vzrostlo ze 7 % na 15 %.

Případ KLIMA

Zkrácení daně, poplatku a podobné povinné platby (§ 240 TrZ)

Tento případ se týkal snižování daňové povinnosti, kdy pachatelé založili a dále organizovali síť společností za tímto účelem. Pachatelé vytvořili jménem společností A, B, C a D fiktivní faktury na předstírané reklamní služby. Tyto falešné faktury byly zahrnuty do účetnictví společnosti E jako prostředek sloužící k protiprávnímu snižování základu daně z příjmů této společnosti. V průběhu vyšetřování policie (tehdejší Útvar pro odhalování korupce a finanční kriminality) úzce spolupracoval s finanční správou (v rámci platformy KOBRA), díky čemuž byla možná intenzivní a rychlá spolupráce mezi policií, celní a finanční správou za podpory, kterou v tomto případě poskytl i FAÚ. Policie provedla sedm domovních prohlídek a prohlídek prostor patřících podezřelým a podařilo se jí zajistit 8 mil. CZK (310 000 EUR) v hotovosti. Dále se podařilo zajistit 6,5 mil. CZK (252 076 EUR) na bankovních účtech, 10 vozidel (v hodnotě 213 295 EUR) a pohledávky (v hodnotě 387 808 EUR). Zajištění finančních prostředků na bankovních účtech bylo možné pouze díky probíhajícímu paralelnímu

finančnímu šetření podle § 8 odst. 2 TrŘ iniciovaného policií, kdy se podařilo získat nezbytné informace, které byly jinak předmětem bankovního tajemství. Klíčové pro úspěšné zmrazení finančních prostředků byla úzká spolupráce se státním zástupcem, který vydal speciální typ zajišťovacího příkazu.

Celkem bylo v případě obviněno 5 fyzických osob – mezi ostatními i advokát a daňový poradce – a 1 právnická osoba.

- Škoda způsobená státnímu rozpočtu byla vyčíslena na 11,5 mil. EUR (289 mil. CZK).

Soud rozhodl o uvěznění/konfiskaci následně:

usvědčená fyzická osoba č. 1 (8 let odnětí svobody) a 21 000 EUR (náhradní hodnota)

usvědčená fyzická osoba č. 2 (3 roky odnětí svobody) a 9 334 EUR (náhradní hodnota)

usvědčená fyzická osoba č. 3 (5 let odnětí svobody) a 11 668 EUR (peněžitý trest)

usvědčená fyzická osoba č. 4 (5 let odnětí svobody) a 10 345 EUR (peněžitý trest)

usvědčená fyzická osoba č. 5 (3 roky odnětí svobody podmíněčně) a 9 567 EUR (náhradní hodnota a peněžitý trest)

usvědčená právnická osoba (zrušení právnické osoby); konfiskace majetku: celkem 832 302 EUR.

232. Jeden z problémů, které OČTŘ identifikovaly při provádění finančního šetření je nedostatek informací o predikativních TČ spáchaných v zahraničí. Ačkoli, jak už bylo uvedeno, OČTŘ umí dobře využívat různé platformy pro mezinárodní spolupráci, získávání informací je někdy pomalé. V některých případech to OČTŘ neumožňuje účinně řešit některé typy TČ, které jsou spáchány rychle a majetek následně rychle putuje mimo jejich dosah (např. phishing).

233. Nejsou k dispozici všechny statistiky sledující žádosti o MLA (příchozí a odchozí) z hlediska zajištění, zmrazení, konfiskace a sdílení majetku. Ačkoli hodnotitelé byli informováni, že NSZ zavedlo nový systém elektronického kartotéky případů (jménem ELVIZ); shromažďování a analýza dat stále probíhají a údaje nebudou do konce roku 2018 dostupné.

234. Na základě žádostí cizích jurisdikcí může NSZ rozhodnout o provedení donucovacích i nedonucovacích vyšetřovacích opatření jako jsou domovní prohlídky, výslech svědků, zajištění listinných důkazů, poskytnutí informací o bankovních účtech a převodech a rovněž vydat příkaz ke zmrazení a zajištění. NSZ může rovněž požádat (prostřednictvím dožádání), aby stejná opatření učinil zahraniční partnerský orgán. Obecně jsou státní zástupci spokojeni s odpověďmi ze zahraničí, ale u některých off-shorových jurisdikcí jsou se spoluprací na základě dožádání problémy.

235. Pokud jde o sdílení majetku, ČR sdílí konfiskovaný majetek s ČS v EU. Pokud hodnota přesáhne 10 000 EUR, jde polovina sumy do českého státního rozpočtu a druhá polovina dožadujícímu státu. Pokud je hodnota nižší než 10 000 EUR, je celá částka považována za příjem státního rozpočtu ČR. Sdílení majetku se státy, které nejsou členy EU, je také možné, pokud existuje příslušné ustanovení v bilaterální nebo multilaterální smlouvě. Orgány poskytly neoficiální příklady, kdy byl majetek sdílen s nečlenskými zeměmi EU (viz BV č. 2).

236. V dnešní době se upřednostňuje odškodnění obětí před placením pokut nebo konfiskací. Oběti mohou požádat o návrat majetku do 60 dnů po té, co odsouzení nabylo právní moci. Statistické údaje v tabulce níže tento přístup potvrzují.

Tabulka 10. Kompenzace obětem (2012 – červenec 2017).

Rok	Zajištění nároků poškozené strany (poškozených stran)	
	Hodnota zajištěného majetku	Počet případů, kdy se opatření uplatnilo
2012	3 158 958	55
2013	13 429 370	113
2014	958 782	16

2015	7 127 470	117
2016	1 851 822	56
2017 (do 30. července)	1 306 335	53

237. Neexistuje omezení co do typu a povahy majetku, který může být konfiskován. OČTŘ uvedly, že pro účely provedení konfiskace se využívá podobný přístup jako k zajištění/zabavení výnosů z trestné činnosti, nebo jejich obdobné hodnoty a nástrojů trestné činnosti. K potvrzení řečeného byl hodnotitelům předložen případ, kde byly u rozsáhlé krádeže vedle výnosů z trestné činnosti zajištěny i všechny nástroje použité pachateli (počítače, mobilní telefony, kamery, USB disky atd.). Policejní data ukazují, že většina zabaveného majetku jsou finanční prostředky na bankovních účtech – 11,9 mld. CZK (458 mil. EUR), nemovitosti – 9,5 mld. CZK (365 mil. EUR), cenné papíry, dluhopisy, směnky – 2 mld. CZK (77 mil. EUR), firemní akcie – 1,2 mld. CZK (46 mil. EUR), 164 motorových vozidel v hodnotě 145 mil. CZK (5,6 mil. EUR), elektronika, optika a IT vybavení v hodnotě 454 mil. CZK (17,5 mil. EUR). I když není k dispozici rozdělení statistik podle hodnoty konfiskace, konfiskace u třetí strany, konfiskace výnosů vyvedených do zahraničí a konfiskace plodů a užitků z majetku získaného trestnou činností, následující případy potvrzují, že se tyto typy konfiskace používají.

Případ korupce ve vedení nemocnice (relevantní pro BV č. 8: příklad konfiskace založené na hodnotě)

Rozsáhlé finanční vyšetřování se zaměřilo na sběr zpravodajských informací ve vztahu k zájmovým osobám. Výsledky majetkových profilů těchto osob byly použity pro plánování a koordinaci domovních prohlídek, které se primárně soustředily na obviněné podvodníky a jejich výsledkem bylo zajištění široké škály majetku, včetně nejen nemovitostí a vozidel, ale i luxusní elektroniky, zlatých cihel a starožitností jako například starých známek, mincí a dokonce historických zbraní v hodnotě až 4 mil. CZK (120 000 EUR). Získané důkazy následně utvrdily vyšetřovatele v potřebě rozšířit konfiskaci tak, aby pokrývala i finanční prostředky ukryté na bankovních účtech fiktivních společností a „bílých koňů“ v případech, kdy bylo možné prokázat spojení těchto prostředků s podvodnou činností. Neoprávněný zisk pocházející z trestné činnosti je odhadován na 53 mil. CZK (přibližně 2,12 mil. EUR). Přestože původní nezákonně získané prostředky byly ve skutečnosti rozptýleny, a proto mimo dosah OČTŘ, podařilo se odčerpat majetek, pokrývající většinu této hodnoty. Na základě rozhodnutí soudu byl zkonfiskován majetek v hodnotě 1,92 mil. EUR a byl rovněž uložen peněžitý trest.

Případ Bitcoin (na tento případ je již odkazováno v BV č. 6 – pro BV č. 8 je relevantní kvůli konfiskaci výnosů u třetí strany)

Partnerka podvodníka, která umožnila přeměnu bitcoinů na tradiční měnu prostřednictvím směnárny se sídlem ve Velké Británii a tyto prostředky pak převedla na její a partnerův bankovní účet, byla odsouzena za legalizaci výnosů z trestné činnosti. Na základě výsledků finančního šetření byl podvodník obžalován z několika TČ, od krádeže po nakládání s narkotiky. Důkazy jasně prokázaly původ finančních prostředků ve výši 4 mil. CZK (170 000 EUR), které byly uloženy na bankovní účet podvodníkovi partnerky, což umožnilo OČTŘ považovat tyto prostředky za legalizované výnosy z trestné činnosti pocházející z predikativního trestného činu spáchaného jejím partnerem. Z pohledu konfiskace bylo výsledkem cíleného finančního šetření úspěšné zajištění jak dosledované virtuální měny a hotovosti, tak několik zbraní v hodnotě přibližně 640 000 EUR a týkalo se jak podvodníka, tak jeho partnerky. Soud nařídil konfiskaci veškerého zajištěného majetku.

Případ korupce (na případ již bylo odkazováno v BV č. 7 – pro BV č. 8 je relevantní s ohledem na zajištění/konfiskaci majetku vyvedeného do zahraničí)

V rámci finančního šetření zmrazil FAÚ a policie majetek v hodnotě 5 mil. EUR v Rakousku. Počáteční zmrazení těchto prostředků bylo výsledkem spolupráce mezi FIU a následovalo zaslání žádosti o MLA. V konečném rozsudku potvrdil odvolací soud v roce 2017, že 5,4 mil. EUR má být navráceno české vládě (v pozici poškozeného). Výkon této konfiskace je stále v běhu.

Případ společnosti těžící uhlí (relevantní pro BV č. 8 – zajištění plodů a výnosů odvozených od výnosů z trestné činnosti)

Obviněné osoby se spolupodílely na rozsáhlé trestné činnosti prostřednictvím tvorby sofistikovaného schématu podvodu. Z pozice majoritních majitelů zamýšleli podvodníci získat celkovou kontrolu nad právní osobou (akciovou společností, kde byla minoritním podílníkem vláda) pomocí pořízování podílů této společnosti z vlastních zdrojů této společnosti. Konkrétně pak byly vlastní prostředky společnosti vytunelovány (nezákonně převedeny) mimo tuto společnost do skořápkové společnosti (se sídlem ve finančním centru). Prostředky získané touto cestou pak byly použity k odkupu zbylých 46 % podílů od státu prostřednictvím podvodníky kontrolovaných fiktivních subjektů. Od roku 1999 do roku 2006 se společnost rozvinula ve vedoucího hráče na tuzemském energetickém trhu. V rámci série hlavních investic a akvizic společnost rozšířila svůj vliv z oblasti těžby paliv rovněž na těžký průmysl a oblast distribuce tepla a jeho prodej. Tyto finanční transakce vzbudily pozornost vyšetřovatelů, kteří identifikovali některé kontroverzní aspekty jasně spojené s transakcemi se sítí společností kontrolovaných podvodníky. Finanční šetření se rovněž zaměřovalo na výnosy, které tato společnost získala. Na základě výstupů z připravených majetkových profilů se přibližně 110 mil. EUR stalo předmětem zajišťovacích příkazů jako výnosy odvozené z výnosů z trestné činnosti generované během let 1999-2012. Společně s těmito prostředky se staly předmětem i zisky generované prostředky uloženými na různých bankovních účtech, získaných z pořízených podílů, akcií a dalších investic stejně jako zisky z nemovitostí a podobného majetku. Tento případ je v současné době u prvoinstančního soudu.

238. Existují dva úřady zabývající se správou majetku: Úřad pro zastupování státu ve věcech majetkových (ÚZSVM) a nově zřízené Centrum zajištěných aktiv (CENZA) spadající pod MV. ÚZSVM je státní úřad pro majetkové věci, který může mimo jiné spravovat majetek zajištěný v trestním řízení, CENZA má působnost jen v rámci trestního řízení.

239. CENZA má 10 zaměstnanců, bylo zřízeno směrnicí 2014/42/EU a jeho cílem je poskytnout řádnou správu kriminálního majetku a zabránit, aby ztratil svou hodnotou před tím, než dojde k jeho konfiskaci nebo navrácení obžalovaným. Zaměstnanci úřadu jsou školeni v ohodnocování a správě majetku. I když dobře spolupracují s policií i SZ, zdá se, že jejich zkušenosti a znalosti by mohly být více využity, pokud by se úřad účastnil celého procesu odčerpávání majetku od jeho zajištění přes správu nebo prodej a při provedení konfiskace.

Konfiskace nepravdivě ohlášené nebo neohlášené hotovosti nebo CPD při převozu přes hranice

240. ČR má pozemní hranici jen se státy EU – Německem, Rakouskem, Slovenskem a Polskem. Vzhledem k tomu, že nemá pozemní hranici se státem mimo EU, provádí se kontroly hotovosti jen na pěti mezinárodních letištích.

241. Pro převoz hotovosti a CPD zavedla ČR systém hlášení v souladu se systémem kontroly v EU (viz Doporučení 32 v technické příloze). Všechny dovozy a vývozy hotovosti nebo CPD v hodnotě 10 000 EUR nebo vyšší musí být při vstupu do, nebo výstupu z ČR do země mimo EU písemně oznámeny. Podle zákona o celní správě (zk. č. 17/2012 Sb., ve znění pozdějších předpisů) mohou celní orgány, aby mohly splnění povinnosti kontrolovat, kontrolovat fyzické osoby, jejich zavazadla a dopravní prostředky a poštovní a jiné zásilky (§ 35). Rovněž mají pravomoc získat nezbytné informace a dokumenty (§ 58 odst. 5). Celní orgány mají šest psů vycvičených na vyhledávání hotovosti. Hodnotitelé byli informováni, že nejčastěji směřuje nenahlášená hotovost do Asie a zemí bývalého Sovětského svazu. Zdá se ale, že údaje o tom, odkud tyto prostředky pochází, se neshromažďují. Orgány nevytvořily žádné pokyny ani rizikový profil pašeráků hotovosti.

242. Podle § 50 AML zákona (neplnění oznamovací povinnosti při přeshraničních převozech) může být uložena pokuta do výše 10 mil. CZK (387 813 EUR).

Počet případů/celková výše uložených pokut v letech 2013-2017

ROK	POČET PŘÍPADŮ	CELKOVÁ VÝŠE POKUTY
2013	13	128 000 CZK/EUR 4 964
2014	27	545 500 CZK/EUR 20 767
2015	26	219 500 CZK/EUR 8 512
2016	17	202 000 CZK/EUR 7 833
2017	18	642 300 CZK/EUR 24 910

243. Pokud je podáno nepravdivé oznámení nebo jen nalezena neohlášená hotovost, informují celní orgány FAÚ. Pokud existují známky toho, že hotovost pochází z trestné činnosti včetně ML/FT, informují celní orgány rovněž OČTŘ. Celní správa uvedla, že klíčovým indikátorem, který používají k odhalování nezákonných převozů hotovosti je země původu/cílová destinace toho, kdo hotovost převáží. Hodnotící tým neobdržel žádné statistické údaje týkající se podezřelých incidentů na hranici nebo majetku zadrženého kvůli nelegálnímu převozu hotovosti nebo CPD, tudíž je pro něj obtížné vyvodit závěry o účinnosti těchto kontrol. Na druhou stranu NRA zmiňuje riziko ML/FT, které představují převozy hotovosti a zavádí několik zmírňujících opatření (viz odst. 282).

244. Vzhledem k tomu, že ČR je součástí schengenského prostoru, neprovádí orgány pravidelné vnitrostátní kontroly převozů hotovosti. Pokud policie během svých kontrol odhalí hotovost neznámého původu, aby ji mohla zajistit, musí zahájit své vlastní vyšetřování, ve kterém se zaměřuje na možné praní peněz nebo FT. Nicméně kvalita důkazů, které jsou třeba k zajištění hotovosti pro účely dalšího vyšetřování, je vysoká – je třeba důvodné podezření, že hotovost pochází z trestné činnosti. Jinými slovy, policie nemá k dispozici účinné nástroje k zajištění hotovosti neznámého původu. Ve Zprávě o NRA se tato otázka diskutuje a jsou navržena i zmírňující opatření – zavedení kontrol a sledování intrakomunitárních převozů hotovosti.

Tabulka 11. Přeshraniční převozy hotovosti a cenných papírů na doručitele.

Rok	Počet hlášení			
	Příchozí		Odchozí	
	Měna	CPD	Měna	CPD
2012	Nedostupné	Nedostupné	Nedostupné	Nedostupné
2013	893	2	544	2
2014	793	1	840	1
2015	786	0	811	0
2016	575	0	1193	0
30. 6. 2017	294	1	421	0

Soudržnost výsledků konfiskace s riziky ML/FT a s vnitrostátní AML/CFT politikou a prioritami

245. Zpráva o NRA, která byla připravena v roce 2016, se problematice konfiskací nevěnuje důkladně. Jak bylo uvedeno v předchozích kapitolách, údaje o konfiskacích jsou shromažďovány v systému ETR, který je založen na principu „trestního případu“. Tento systém identifikuje každý predikativní TČ, ale pokud se jedna trestní složka týká více TČ (jako např. podvod, padělání a praní peněz) je zajištěný/konfiskovaný majetek (celková výše) připojena ke každému z těchto TČ ve své celkové výši. Výsledkem je, že níže uvedená tabulka může obsahovat příklady vícenásobného sčítání stejných zajištění a konfiskací ve vztahu k dvěma nebo více zaznamenaným TČ. Je třeba poznamenat, že celkové částky, tak jak jsou uvedeny v tabulce 9, nejsou systémem ETR ovlivněny, neboť jsou v něm uvedeny jen celkové částky bez konkrétního odkazu na TČ, kterého se týkají. Navzdory tomu analýza těchto údajů ukazuje, že zajištění/konfiskace je obecně v souladu s NRA. Nejvyšší zajištěné

a konfiskované hodnoty se týkají těchto TČ: podvody, korupce a úplatkářství, praní peněz a daňové TČ (viz tabulka 12 níže).

Tabulka 12. 2012 – červenec 2017.

Zajištěný majetek				
#	TČ	Případy	Částka (EUR)	% celku
1	Podvod	3341	686 386 200,00	29,22 %
2	Korupce a úplatkářství	243	609 054 500,00	25,93%
3	Praní peněz	1061	303 800 500,00	12,93 %
4	Loupež a krádež	36 455	252 833 800,00	10,76 %
5	Daňové TČ (týkající se přímých a nepřímých daní) ³²	533	218 513 600,00	9,30 %
CELKEM		41 633	2 070 588 600,00	88,14 %
CELKEM za všechny TČ		50 499	2 349 139 873,00	100 %
Konfiskovaný majetek				
#	TČ	Případy	Částka (EUR)	% celku
1	Loupež a krádež	31591	139 240 500,00	33,78 %
2	Podvod	1504	134 247 000,00	32,57 %
3	Praní peněz	381	107 220 200,00	26,01 %
4	Daňové TČ (týkající se přímých a nepřímých daní) ³³	179	6 445 200,00	1,56 %
5	Nedovolený obchod s narkotiky a psychotropními látkami	1413	3 669 350,00	0,89 %
CELKEM		35 068	390 822 250,00	94,81 %
CELKEM za všechny TČ		38 279	412 207 170,00	100 %

246. NRA analyzovalo riziko praní peněz odvozené z intrakomunitárních převozů hotovosti. Další zjištěnou rizikovou oblastí je tzv. šmoulení, kdy je převážena větší částka hotovosti rozdělena do několika menších transakcí, aby bylo možné vyhnout se povinnosti oznámit převoz hotovosti. Z tohoto důvodu zavedla ČR povinnost oznámit, pokud v průběhu 12 po sobě jdoucích měsíců dosáhne dovážena, vyvážena, odesílaná nebo přijímaná částka hodnotu 10 000 EUR nebo ji překročí. V praxi se používá elektronická on-line databáze, která je aktualizována kdykoli celní orgány zaznamenají cestující převážející hotovost v rozmezí 5 000 EUR až 9 999 EUR. Pokud je takový cestující v průběhu následujících 12 měsíců znovu zkontrolován a celková částka dosáhne 10 000 EUR a víc, potom takový cestující poruší ohlašovací povinnost a je proti němu vedeno správní řízení.

247. Zpráva o NRA nerozváděla typy predikativních TČ, které jsou spjaty s pašováním hotovosti, ale orgány se domnívají, že nejčastější trestnou činností předcházející pašování hotovosti jsou daňové TČ, obchod s drogami, podvody a korupce.

Závěr

248. Od posledního hodnocení aktualizovala a zlepšila ČR právní a institucionální rámec konfiskace výnosů z trestné činnosti. Vyhledání, zajištění a konfiskace kriminálního majetku jsou politiky považovány za prioritu. Příslušné instituce jsou řádně vybaveny pro sledování majetku a nástrojů trestné činnosti; pravidelně probíhá paralelní finanční šetření a zajištěné a konfiskované částky jsou značné. Nicméně protože některé reformy (např. zavedení „rozšířené konfiskace“) byly dokončeny

³² Toto číslo nezahrnuje prostředky zajištěné ve správním řízení.

³³ Toto číslo nezahrnuje prostředky konfiskované ve správním řízení.

teprve nedávno a jsou účinné až od počátku roku 2017, nemohly orgány prokázat jejich účinné použití v praxi.

249. Bez ohledu na značnou výši konfiskovaného majetku, rozdíl mezi zajištěným a konfiskovaným majetkem zůstává značný, což je následek příliš dlouhého řízení ve složitých případech hospodářské trestné činnosti.

250. ČR svědomitě plní požadavky různých mezinárodních smluv, vyhledává majetek v zahraničí a provádí žádosti o zajištění, zmrazení a konfiskace ze zahraničí. Země plní právní rámec EU u převozů hotovosti/CPD, ale účinnost v této oblasti potřebuje zlepšit. Poskytnuté statistiky a případové studie potvrzují, že výsledky konfiskací odpovídají rizikům, kterým se věnovalo NRA. **Celkově dosáhla ČR v Bezprostředním výstupu č. 8 dostatečné úrovně účinnosti.**

KAPITOLA 4. FINANCOVÁNÍ TERORISMU A ŠÍŘENÍ ZHN

Klíčová zjištění a doporučená opatření

Klíčová zjištění

Bezprostřední výstup č. 9 (Vyšetřování a stíhání FT)

- V průběhu posledních fází přípravy NRA a od té doby se objevilo několik případů, které potvrzují reálnou možnost, že v ČR probíhá FT. Úřady na tyto nové incidenty reagovaly zahájením vyšetřování, která se týkala zahraničních teroristických bojovníků (FTF) a dalších případů terorismu a jeho financování. Jeden z těchto případů se dostal do fáze stíhání a příslušné orgány věnovaly náležitou pozornost souvisejícímu vývoji a zahájily programy, které cílí na zmírnění těchto hrozeb.
- Finanční šetření se provádí ve všech vyšetřováních, které se týkají terorismu. V některých případech OČTŘ dokázaly věrohodně zjistit konkrétní role podezřelých ve schématech týkajících se FT. V jednom případě byl zadržen možný teroristický bojovník, který byl na cestě k teroristické skupině ve významné konfliktní oblasti, ke které se chtěl připojit.
- Pozornost vůči FT se zdá být součástí obecné protiteroristické strategie ČR, jak je uvedeno v ANB.
- Jedno stíhání neklasifikované jako FT (protože začalo na základě zahraniční zpravodajské informace a ne na základě důkazu přípustného v soudním řízení) vedlo k několika odsouzením s vysokými tresty. To potvrzuje účinnost narušení organizované teroristické činnosti a FT a vede hodnotitele k přesvědčení, že „skutečný“ případ FT by byl řešen účinně a odrazujícím způsobem.

Bezprostřední výstup č. 10 (Preventivní opatření vůči FT a finanční sankce).

- ČR je jako členský stát EU negativně ovlivněna nedostatky identifikovanými v legislativě EU, které vedou k prodávám v implementaci cílených finančních sankcí podle rezolucí RB OSN č. 1267 (1999)/1989 (2011) a 1998 (2011). K nápravě těchto nedostatků přijala ČR vnitrostátní mechanismus, který sice nevyžaduje okamžité zmrazení majetku, ale díky tomu, že ukládá povinné osobě podat OPO, zajišťuje některé prvky účinného systému. Nedostatky byly identifikovány ve vztahu k vnitrostátnímu informování o určených osobách a subjektech.
- Mimo mechanismů vytvořených v rámci EU nemá ČR vnitrostátní mechanismus implementující rezoluci RB OSN č. 1373 (2001), který by jí umožnil spolupracovat přímo se zahraniční jurisdikcí za účelem provedení zmrazovacích opatření. Během hodnoceného období nepodala ČR žádnou žádost o zařazení na seznam/vynětí ze seznamu. Během návštěvy na místě nebyly účinné žádné písemné pokyny ohledně postupu určení osob k zařazení na seznam, nebo vynětí z něho.
- Mimo větších finančních institucí není mezi povinnými osobami jasné porozumění tomu, co jsou jejich povinnosti zmrazit a většinou se domnívají, že v případě shody ve jméně je jejich jedinou povinností kontaktovat FAÚ ohledně dalších instrukcí. V oblasti zjišťování finančních prostředků a dalšího majetku, který je zcela, nebo částečně, přímo, nebo nepřímo vlastněný nebo ovládaný určenými osobami nebo subjekty není v ČR děláno dost. Přesto došlo k několika falešně pozitivním ztotožněním, což ukazuje na dobrou praxi.
- Technické nedostatky týkající se neprodleného zmrazování finančních prostředků a dalšího majetku osob s vazbami na terorismus, definice finančních prostředků, které mají být zmrazeny

a rovněž nedostatky týkající se včasného podávání OPO a role profesních komor v procesu podávání OPO negativně ovlivňují účinnost tohoto systému.

- Riziko, že jsou NO vystaveny hrozbě FT, bylo v NRA hodnoceno jako vysoké. Hodnocení ovšem proběhlo jen na základě hypotetických případů zneužití pro FT. Proto nebyla zjištěna podmnožina NO, které by spadaly pod definici uvedenou v doporučeních FATF. Výsledky NRA byly distribuovány mezi orgány dohledu a povinné osoby, ale s NO nebyly dostatečně diskutovány. Zástupci NO si nebyli vědomi opatření v boji proti FT a možných způsobů zneužití NO.
- Opatření přijatá orgány s ohledem na předcházení tomu, aby osoby a subjekty s vazbou na terorismus nemohly vybírat, převádět a používat finanční prostředky a zneužívat neziskový sektor, jsou jen částečně v souladu s rizikovým profilem ČR z hlediska FT.
- ČR dosud nezavedla rizikově orientovaný přístup k neziskovému sektoru. Na dohledu nad činností NO se v různých stádiích podílí několik orgánů, ale cílený rizikově orientovaný dohled a kontrola neziskového sektoru se neprovádí.
- Komunikace s povinnými osobami a NO o povinnostech z hlediska FT je minimální.

Bezprostřední výstup č. 11 (Finanční sankce vůči financování šíření ZHN)

- Není zajištěna neprodlená implementace TFS OSN týkajících se financování šíření ZHN. Přijatá opatření jsou shodná s opatřeními, která se uplatňují na TFS OSN vůči FT, a vykazují určité prvky účinného systému. Existují určité nedostatky týkající se zmrazování finančních prostředků a dalšího majetku osob s vazbami na financování šíření ZHN, definice finančních prostředků, které mají být zmrazeny a rovněž nedostatky týkající se podávání OPO.
- V jednom případě orgány prokázaly účinnou spolupráci a koordinaci, která vedla k identifikaci a zmrazení majetku subjektu, který měl vazby na určený subjekt. České orgány následně zahájily proces určení tohoto subjektu, který vedl k zahrnutí názvu tohoto subjektu na sankční seznam podle rezoluce RB OSN č. 1718 (2006).
- Porozumění povinnostem týkajícím se TFS vůči financování šíření ZHN se mezi různými povinnými osobami liší. Větší FI se při hledání se shody sankčními seznamy spoléhají na komerční databáze. Zdá se, že v oblasti zjišťování finančních prostředků a dalšího majetku, který je zcela, nebo částečně, přímo, nebo nepřímo vlastněný nebo ovládaný určenými osobami nebo subjekty se toho v ČR dělá málo. Další povinné osoby toho o povinnostech vyplývajících z TFS na financování šíření ZHN nevědí téměř nic.
- Dohled nad prováděním TFS je součástí každé kontroly provedené ve FI. Nicméně tresty nejsou ukládány v přiměřené výši. Povinným osobám bylo poskytnuto jen minimální školení ohledně provádění TFS. Ačkoli ČNB vytvořila pro FI postupy provádění rezolucí RB OSN, zástupci FI, se kterými se hodnotící tým sešel na místě, o nich nevěděli. Pro jiné typy povinných osob nebyly vytvořeny žádné pokyny.

Doporučená opatření

BV č. 9:

- zpravodajské služby ČR, FAÚ a policie by měly zajistit, že udrží krok s proměňujícím se prostředním v oblasti FT, mimo jiné prostřednictvím udržování těsných kontaktů se zahraničními partnerskými orgány;
- příslušné české orgány by měly od začátku ve všech významných vyšetřováních rychle a vytrvale sledovat finanční toky současně s vyšetřováním TČ terorismu;

- ČR by měla jasně zjistit, popsat a případně průběžně přezkoumávat úroveň rizika pro činnosti týkající se FT a informovat o tom povinné osoby;
- české orgány by měly zajistit pokračování v předcházení, narušování a snižování radikalizace v příslušných komunitách, zejména s ohledem na FTF;
- orgány by měly sledovat soudní řízení týkající se TČ FT včetně trestů uložených odsouzeným a zvážit, zda jsou dostatečně přiměřené a odrazující.

Preventivní opatření a finanční sankce vůči FT (BV č. 10) a finanční sankce vůči financování šíření ZHN (BV č. 11)

České orgány by měly:

- zajistit neprodlené provedení TFS OSN vůči FT a financování šíření ZHN, které umožní rychlé provedení zmrazujících opatření po dobu platnosti opatření uvalených rezolucemi RB OSN na celou šíři majetku, který je předmětem zmrazení;
- přijmout další kroky, které zajistí, že FAÚ bude povinné osoby informovat o nově určených osobách a subjektech a o dalších změnách v TFS OSN týkajících se FT a financování šíření ZHN a povinné osoby si příslušným způsobem aktualizují své databáze;
- vytvořit povinným osobám pokyny k provádění TFS OSN vůči FT a financování šíření ZHN, které by zohledňovaly situaci ČR, a poskytovat pravidelně školení pro povinné osoby s důrazem na sektor DNFBP;
- zavést vnitrostátní právní rámec pro provádění TFS podle rezoluce RB OSN č. 1373 (2001);
- revidovat stávající nebo provést nové důkladné hodnocení rizik neziskového sektoru, které by identifikovalo ty NO, které jsou ohroženy zneužitím pro FT. Přijmout cílený, koordinovaný rizikově orientovaný přístup k dohledu nad rizikovými NO, včetně komunikace s NO a dárcovskou komunitou a zvyšování jejich informovanosti, se zaměřením na konečné užití finančních prostředků NO. Neziskovému sektoru nabídnout další pravidelná školení na možné zneužití NO za účelem FT.

Bezprostřední výstup č. 9 (Vyšetřování a stíhání FT)

Stíhání/odsouzení za typy aktivit v oblasti FT, které odpovídají rizikovému profilu země

251. Vzhledem k tomu jak jsou ve Zprávě o NRA formulovány závěry ohledně úrovně rizika FT v ČR (podrobněji rozebráno v BV č. 1), panuje určitá nejasnost jak jedním slovem popsat úroveň tohoto rizika. Nicméně na základě diskuze s českými orgány o všech informacích týkajících se FT obsažených v NRA a částečně v ANB může být bezpečně prohlášeno, že příslušné orgány hodnotí úroveň rizika FT jako „střední“.

252. Co se týče stíhání FT, v době návštěvy na místě byl jeden případ ve fázi stíhání. Tento případ se netýká FT v obvyklém nebo typickém smyslu, kdy jsou osobám zapojeným do teroristické činnosti poskytnuty peníze nebo jiné hodnoty. Nicméně podle širší definice FATF může být považován za stíhání FT v širším smyslu podpory a povzbuzování teroristické činnosti. Podrobnosti případu jsou uvedeny níže. Dosud nebyl za FT v ČR nikdo odsouzen.

Případ 1.

V tomto případě, kdy v době probíhající návštěvy hodnotitelů probíhalo stíhání, byly 3 osoby zapojené do kontextu údajného napojení na IS. Místní imám, který v daném čase žil v ČR, je podezřelý z toho, že povzbuzoval 2 osoby k cestě do oblasti konfliktu za účelem připojení se k IS, a tuto cestu jim i pomohl zařídit.

V době, kdy bylo vyšetřování zahájeno, se týkalo 4 osob a imám byl podezřelý z toho, že poskytl finanční podporu 2 osobám, ale nebyly získány dostatečné důkazy, které by takové obvinění podpořily. V současné době probíhá stíhání 3 ze 4 podezřelých na základě nově přijatého ustanovení TrZ (§ 312e Podpora a propagace terorismu).³⁴ Všechny 3 osoby jsou stíhány v nepřítomnosti, protože se nacházejí mimo území ČR.

253. Další případy vyšetřování FT byly buď zastaveny, nebo pokračovaly jako jiný TČ týkající se terorismu. V obou případech se tak stalo z nedostatku důkazů o FT přípustných v soudním řízení. Případy se většinou týkaly pokusu poskytnout pomoc FTF, teroristickým organizacím nebo skupinám. Další podrobnosti o těchto případech (v míře poskytnuté hodnotícímu týmu) jsou uvedeny níže.

254. V době návštěvy na místě se NCZO zabýval 10 vyšetřováními (i když jedno bylo odloženo, protože existovaly informace o tom, že podezřelý zemřel), z nichž většina byla založena na nenáboženských sympatiích k terorismu v souvislosti s určitou konfliktní oblastí. České orgány potvrdily, že v těchto případech se vyšetřování zabývalo FT. Je třeba uvést, že tato vyšetřování byla zahájena před tím, než vstoupilo v účinnost nové ustanovení o FT, což dokazuje, že se k takovému typu jednání přistupovalo se vši vážností a v hodnoceném období bylo účinně stíháno.

255. Kromě výše uvedených vyšetřování vyšetřovaly české orgány následující případ, který obsahuje údajné FT.

Případ 2.

Vyšetřování se týkalo plánu několika jedinců získat zbraně pro zahraniční teroristickou organizaci. V tomto případě byla identifikována žádost na dodávku zbraní a munice a bylo zahájeno sledování této dodávky zahraniční partnerskou donucovací složkou. Vzniklo podezření, že tato dodávka zbraní bude směřována k zahraniční teroristické skupině. Později byl identifikován podezřelý, kdy bylo dokázáno, že má jisté spojení s dotčenou zemí, která identifikovala onu původní hrozbu a do této země byla zaslána MLA. Místní orgány vysvětlily, že z důvodu možného ohrožení vlastního vyšetřování v dané zemi nemohou poskytnout požadované informace. Výsledkem tohoto postupu bylo prozatímní odložení případu podle § 159a odst. 5 TrŘ s ohledem na fakt, že nebyly splněny všechny požadavky potřebné pro obvinění osob ze spáchání daného TČ. Hodnotitelský tým byl ujištěn, že v případě, že by důvody odložení případu pominuly, tak vyšetřování může být a bude obnoveno, tzn., trestní řízení ve věci se povede znovu. Žádné další podrobnosti v této věci nebyly v dané době poskytnuty s ohledem na bezpečnost a důvěrnost informací.

256. Vzhledem k tomu, že byl a je vyšetřován značný počet případů týkajících se terorismu/FT a v jednom případě je zahájeno stíhání (to se týká rizika FT ve vztahu k islámskému radikalismu a FTF), jsou důkazy, že úsilí země je v souladu s jejím rizikovým profilem. Kromě konkrétních výsledků v oblasti vyšetřování a stíhání, je třeba vyzdvihnout další kroky, které ČR přijala ke zvýšení své připravenosti a schopnosti zabývat se vyšetřováním a stíháním FT.

Právní, strukturální a institucionální odpovědi na rizika terorismu a FT

257. Nejprve je nutno uvést, že novelizované ustanovení o FT (vlastně nový § 312d) lze do velké míry považovat za naplnění standardu FATF. Pokud jde o vyšetřování a stíhání ve vztahu k BV č. 9, české orgány i přes omezené schopnosti stanovat prioritní typy trestního vyšetřování (§ 2 odst. 3 TrŘ) mají k dispozici útvary specializované na terorismus a FT., které byly a jsou školeny na terorismus a jeho financování.

258. Od roku 2011 je v systému SZ pozice „národního korespondenta“ (neboli koordinačního bodu) pro terorismus, extremismus, výjimečné události, ochranu kulturních statků

³⁴ Po návštěvě na místě a na základě dodatečně získaných důkazů bylo ke stíhání vůči imámovi a dvěma dalším osobám doplněno obvinění z FT.

a environmentální kriminalitu. Na základě dalších novelizací příslušné směrnice³⁵, je v současné době národní korespondent odpovědný za „boj proti terorismu, extremismu a TČ z nenávisti.“

259. NSZ rovněž vytvořilo „Extranet“ (neboli vnitřní databázi), která je dostupná všem českým státním zástupcům a obsahuje, mimo jiné, informace o metodologii a judikatuře v oblastech zájmu národního korespondenta. Některé informace o FT jsou dostupné všem státním zástupcům, ale utajované informace jsou dostupné jen státním zástupcům, kteří se na tuto oblast specializují; jejich počet a rozmístění je uvedeno v tabulce níže:

SZ	Počet státních zástupců specializovaných na FT
Nejvyšší státní zastupitelství	2
Vrchní státní zastupitelství	6 (4 v Praze, 2 v Olomouci)
Krajská a městská státní zastupitelství	16 (obvykle 2 na každém)

260. V systému SZ je oblasti FT věnována zvláštní pozornost, což potvrzuje také zavedení tzv. „informační povinnosti“ vůči NSZ.³⁶ Všichni státní zástupci jsou dle pokynu povinni informovat kancelář nejvyššího státního zástupce o jakýchkoli nových případech, u kterých je vazba na terorismus, nebo jsou namířeny proti základům nebo bezpečnosti ČR, cizího státu nebo mezinárodní organizace.

261. Státní zástupci, se kterými se hodnotící tým sešel, popsali školicí programy, kterých se státní zástupci a soudci za několik posledních let zúčastnili. Jednalo se o jedno nebo dvoudenní semináře, kde zástupci českých orgánů diskutovali se zástupci zahraničních orgánů, kteří měli větší vnitrostátní praktické zkušenosti s teroristickými útoky a působením teroristů, o nasazení vyšetřovacích technik v utajení, použití zpravodajských informací v trestním řízení a o dalších podobných tématech. Další školení a písemné materiály distribuované specializovaným státním zástupcům (vybraným na základě jejich zkušenosti s finanční kriminalitou, organizovaným zločinem a podobnými oblastmi) se týkaly typologie terorismu a FT, reakce a role státních zástupců ve vztahu k případnému teroristickému útoku a další oblasti.

262. Státní zástupci potvrdili, že TČ FT v aktuálním znění je nyní širší a jasnější. TČ FT spadá do skupiny TČ, kde lze uplatnit všechny speciální vyšetřovací prostředky. I když to bylo možné i před novelizací TČ FT, tyto vyšetřovací prostředky se od novelizace TČ FT využívají častěji. Novelizace přinesla jednak specializaci a také usnadnila výměnu informací.

263. ČR má tři zpravodajské služby – Bezpečnostní informační službu (BIS), Úřad pro zahraniční styky a informace (ÚZSI) a Vojenské zpravodajství (VZ). Zpravodajské služby se podílí na odhalování a odkrývání sítí teroristických organizací, radikálů a ozbrojených skupin a jejich podporovatelů s důrazem na finanční stránku jejich nezákonných aktivit. Úkolem zpravodajských služeb je v oblasti FT zejména zajistit relevantní informace a sdílet je s příslušnými orgány.

264. Zpravodajské služby navzájem spolupracují a pro tyto účely využívají zvláštní zabezpečené komunikační kanály.

265. Zpravodajské služby, které pracují operativně, si mohou vyměňovat relevantní informace i se zahraničními partnerskými orgány. Nejúčinněji tyto výměny probíhají na bilaterální úrovni, i když

³⁵ Stanovisko Nejvyššího státního zástupce č. 2/2013, o vnitrostátních zpravodajích a jejich odborných týmech ve znění pozdějších předpisů (2016); toto stanovisko navazuje na § 25 zákona č. 104/2013 Sb., o mezinárodní justiční spolupráci ve věcech trestních, ve znění pozdějších předpisů.

³⁶ Tato povinnost je stanovena v článku 1 odst. 1 bodu 6 Pokynu obecné povahy nejvyššího státního zástupce č. 10/2011, o informacích, ve znění pozdějších předpisů.

ani spolupráce více služeb není vyloučena. Pro tento účel jsou české zpravodajské služby členy několika formálních a neformálních platforem, které se mimo jiné zabývají FT.

266. Na vnitrostátní úrovni spolupracují zpravodajské služby s NCOZ, FAÚ, Generálním finančním ředitelstvím a dle potřeby s dalšími příslušnými orgány. Všechny informace týkající se terorismu a jeho financování mohou zpravodajské služby sdílet s NCOZ nejúčinněji v rámci pravidelných setkání na Národním kontaktním bodě pro terorismus (NKBT). NKBT byl založen jako stálá operativní pracovní platforma a skládá se ze specializovaných policistů a zástupců zpravodajských služeb. Schází se pravidelně jednou za čtvrt roku nebo dle potřeby. *Ad hoc* setkání bylo iniciováno např. po významných událostech vně ČR (např. útoky v Nice, Paříži a Bruselu). NKBT je platformou pro rychlé sdílení zpravodajských informací, pokud takové sdílení negativně neovlivní budoucí zpravodajské zájmy. Vyšetřování může být zahájeno jak na základě operativních informací NCOZ, tak informací poskytnutých zahraničními zpravodajskými službami, leda že by k tomu zahraniční zpravodajská služba nedala souhlas.

267. Aby odhalila a zabránila hrozbám v oblasti terorismu, získává NCOZ informace od bank a provozovatelů veřejných komunikačních sítí. Tato pravomoc není závislá na počátečním trestním řízení a začala být využívána v posledních letech. Police a státní zástupci mají navíc k dispozici řadu dalších pravomocí (viz analýza Doporučení 31 v technické příloze) včetně operací v utajení jako jsou prohlídky, sledované zásilky a odposlechy. Členové NCOZ, se kterými proběhl rozhovor na místě, potvrdili, že využívají tyto pravomoci, ale pochopitelně se nemohou vyjadřovat ke konkrétním vyšetřovacím technikám u předložených případech.

268. FAÚ se zpravodajskými službami rovněž spolupracuje v oblasti finanční analýzy u případů, kde je vážné podezření na FT a tato spolupráce je pravidelná.

Zjištění a vyšetřování FT

269. Od roku 2015 se policie zabývala přibližně 40 podezřeními na FT ročně. Většina podezření vyvstala z policejní práce (přibližně 30 případů), ostatní pocházely z informací poskytnutých FAÚ. Jak již bylo uvedeno, v době návštěvy na místě se NCOZ zabývala 10 vyšetřováními. Stav a konkrétní detaily těchto probíhajících vyšetřování nemohly být hodnotícímu týmu sděleny z důvodu ochrany informací.

270. FT je vždy povinnou součástí vyšetřování každého případu, u kterého je vazba na teroristické aktivity. V praxi vyšetřování TČ týkajících se terorismu zahrnuje finanční šetření s detailní analýzou bankovních účtů a převodů od nebo ve prospěch podezřelého (jejich finanční „aktivita“). Vyšetřovatelé rovněž připravují „finanční profil“ podezřelého. Tato zjištění jsou dále použita ke zjištění/vytvoření vazby na potenciálního poskytovatele peněžních prostředků.

271. Jak NCOZ tak FAÚ sdílejí informace se zpravodajskými službami a v případě NCOZ sídlení probíhá formálněji prostřednictvím NKBT. Podezření mají často vazbu na radikální islamismus. Většina případů se nikdy nedostala do fáze stíhání, ale byly odloženy po té, co vyšetřování nezjistilo dostatečné důkazy, které by podložily spáchání příslušný TČ. Z rozhovorů na místě vyplynulo, že pracovníci FAÚ i NCOZ mají znalosti i prostředky jak identifikovat potenciální FT. FAÚ má dva analytiky, kteří se specializují na identifikaci případného FT. Jedná se o bývalého policistu a zpravodaje, kteří se touto problematikou zabývali na svém předchozím působišti. Kromě pravidelných školení absolvují i speciální školení týkající se odhalování FT. Pracovníci NCOZ mají společná školení (která vedou jak domácí tak zahraniční experti) na problematiku terorismu a jeho financování s analytiky z FAÚ.

272. FAÚ získává informace o možném podezření na FT prostřednictvím OPO. Tyto případy jsou vždy řešeny prioritně a zpracovány důkladně a pečlivě, kontrolují se všechny relevantní databáze a rovněž je konzultován koordinátor pro mezinárodní sankce. FAÚ pak probírá svoje zjištění na osobních setkáních s OČTŘ. Na odhalení a hodnocení relevantnosti zjištěných podezření FAÚ rovněž úzce spolupracuje se zpravodajskými službami. FAÚ může poskytnout informace zpravodajským službám a může je od nich rovněž získat. Tyto možnosti FAÚ často využívá. Jak bylo uvedeno u BV č. 6, FAÚ získává informace o podezření na FT od povinných osob a zahraničních partnerských orgánů. Týkalo se to částečných shod s určenými osobami v rámci režimu TFS. Informace od cizích orgánů o podezření na FT jsou nejčastěji ve formě rychlých zpráv, které země rozesílají cizím jurisdikcím, ve kterých žádají o informace o osobách určených na jejich národních seznamech. Ačkoli informace sdílené FAÚ nevedly k zahájení vyšetřování FT, níže uvedený případ představuje způsob, kterým jsou obchody, u kterých je podezření na FT, analyzovány.

Popis analytického případu

FAÚ poskytl policii informace o fyzické osobě žijící v ČR a aktivně se podílející na islámské nadaci založené tamtéž. Tato osoba měla několik účtů v různých měnách (CZK, EUR, USD a CHF). Dispoziční oprávnění k těmto účtům měli další dvě fyzické osoby z téže islámské nadace. FAÚ obdržel informace o odchozích převodech v celkové hodnotě 7 100 EUR ve prospěch účtu v Albánii. Tyto převody nebyly provedeny, banka odložila příkaz klienta a oznámila pokus o převod s podezřením na FT.

Fyzická osoba, která dala příkaz k převodu, poskytla o převodu jen kusé informace, ale ty nepovažoval FAÚ za dostatečné, převod a jeho okolnosti tudíž oznámil policii. Kromě výše uvedených informací zjistil FAÚ všechny účty náležející dotyčné fyzické osobě, osoby oprávněné nakládat s těmito účty, jejich případné vazby na islámskou nadaci, kontaktní údaje těchto osob a jejich účty. Tyto informace byly dodatečně předány policii s upozorněním, že mohou mít přidanou hodnotu pro útvar zabývající se FT. Dalším šetřením, jehož součástí byly intenzivní spolupráce mezi FAÚ a policií, potvrdila, že účel převodu byl legitimní a neměl vazbu na možné FT.

273. České orgány vyzdvihly, že na základě jednoho případu, který byl vyšetřován v době procesu NRA, poskytly povinným osobám vodítka týkající se FT, jejichž součástí byla metodologie vysledovaná v zahraničí, kde s touto problematikou byla větší zkušenost. Na základě této analýzy FAÚ s povinnými osobami konzultoval možné rizikové faktory a znaky podezřelosti (tzv. červené praporky), ale tyto znaky podezřelosti nebyly v době návštěvy na místě ještě formálně schváleny a distribuovány povinným osobám. Zpráva o NRA rovněž obsahuje zmírňující opatření, která byla postoupena relevantním subjektům.

274. Od srpna 2016 je dohled na TČ terorismu vykonáván pouze státními zástupci na vrchních státních zastupitelstvích (v Praze a Olomouci). Z praktických důvodů jsou téměř všechny případy dozorovány z pražského vrchního SZ.

Vyšetřování FT, jak je začleněno do národních strategií a jak je podporuje

275. Součástí ANB je akční plán, jehož provádění započalo v roce 2017. Na rozdíl od ANB není akční plán veřejný a vzhledem k citlivosti údajů v něm obsažených, nebyl hodnotitelům poskytnut. Z rozhovorů na místě se zdá, že v něm jsou obsažena rizika týkající se směnářských služeb a převozu hotovosti. Není však zřejmé, jaká úroveň hrozby je těmto oblastem připsána a hodnotitelé nebyli informováni o žádném vyšetřování, které by se na tuto problematiku zaměřilo. ANB obsahuje doporučení, aby bylo legislativně umožněno využívat zpravodajské informace jako důkaz, zejména v případech týkajících se terorismu a jeho financování. Na základě mnohem dřívějšího (2008) případu, ve kterém státní zastupitelství obhajovalo použití vojenských zpravodajských informací jako podkladu pro trestní řízení, odmítl Ústavní soud tento návrh státního zastupitelství, ale zároveň

uvedl, že pokud by byl přímo ohrožen stát (jako v případě terorismu) nevyklučoval by možnost, že by státní zastupitelství pro tyto účely mohlo zpravodajské informace legálně využít. V tomto směru sice nedošlo k žádné legislativní novele, ale v rámci mezi-institucionální pracovní skupiny koordinované MSp k tomu probíhají přípravné práce. To lze považovat za pozitivní a vítaný vývoj, je však třeba poznamenat, že možnost využít zpravodajské informace jako důkaz v soudním líčení jde nad rámec požadavků standardů FATF.

276. Akční plán ze zprávy o NRA, který lze v tomto směru považovat za strategii, obsahuje některá spíše obecná opatření k posílení vyšetřování a stíhání FT. NRA analyzovalo případ vyšetřování FT, který pomohl identifikovat pro povinné osoby nové rizikové faktory a vytvořit „červené praporky“. Hodnotitelům byl předložen souhrn těchto červených praporků, který se zdá opodstatněný. Nicméně tento seznam nebyl shledán vhodným či potřebným ke zveřejnění v této zprávě. Akční plán rovněž obsahuje některá opatření zabývající se NO a jejich zranitelností vůči FT.

277. Další strategický dokument připravený v roce 2012 MV (Strategie ČR pro boj proti terorismu) vedl k vytvoření „Akčního plánu pro boj proti terorismu“ na roky 2016-2018. Akční plán se skládá ze tří samostatných bodů: legislativní návrhy, „protiteroristický balíček“ (utajovaný) a návrh na zvýšení bezpečnosti na mezinárodních letištích v ČR. Všechny tyto tři body obsahují prvky týkající se FT. Např. jeden z legislativních návrhů se zabývá opatřeními na zesílení kontrol přeshraničních převozu hotovosti. Ani ke konci návštěvy na místě není ale zřejmé, do jaké míry je tento tří bodový akční plán prováděn.

278. Celkově lze na základě rozsáhlých diskuzí s českými orgány říct, že vyšetřování FT a související finanční šetření je součástí všech zásadních protiteroristických vyšetřování. Pokud jde o vazbu na širší vnitrostátní protiteroristické strategie, chybějící jednotný přístup k vytváření jasné strategické linie neumožnil hodnotitelům, aby došli k závěru, že je tato klíčová problematika do značné míry naplněna.

Účinnost, přiměřenost a odstrašující účinek trestů

279. Vzhledem k tomu, že dosud nebyl nikdo odsouzen za FT *per se*, neexistují ani příklady potrestání podle § 312d, tj. nově vytvořeného TČ FT (ani podle § 312e – podpora a propagace terorismu). Přesto existují příklady odstrašujících trestů, které se vztahují na TČ jejichž součástí bylo i obvinění a stíhání za FT, pro které ale nemohly být předloženy pro soud přípustné důkazy (viz jiná opatření níže). Z hlediska hodnotícího týmu, odsouzení za více TČ a tvrdé tresty uložené v těchto případech vedou k opodstatněnému předpokladu, že v případech stíhaných podle nové legislativy týkající se FT by byly při případném odsouzení uloženy odrazující a přiměřené tresty.

Jiná opatření v případech, kdy odsouzení za FT není možné (např. narušení)

Případ 3.

Skupina osob se v ČR a dvou dalších zemích snažila získat finanční prostředky, falešné osobní a cestovní doklady a rekrutovat bojovníky pro organizaci, jejímž cílem bylo vytvořit státní útvar ve formě emirátu nebo kalifátu. Vyšetřování bylo započato s podezřením na napomáhání a účastenství na teroristické skupině (§ 311 a 24 odst. 1 písm. c)), neboť současná právní úprava FT ještě nenabyla účinnosti. Nakonec však nebyly zajištěny žádné přípustné důkazy o FT, protože informace o něm, ač věrohodné, byly získány jako operativní informace od německé zpravodajské služby. Po důkladném vyšetřování, které zahrnovalo finanční šetření a další vyšetřovací opatření (jako domovní prohlídky), bylo zahájeno stíhání ve vztahu ke zdrojovému TČ (včetně účastenství na organizované skupině, padělání osobních dokladů, padělání peněz, nedovolené ozbrojování a nakládání s omamnými látkami a bránění spravedlnosti) a k odsouzení došlo v roce 2013. Z 9

obviněných byli všichni odsouzení k odnětí svobody v rozmezí 3 let – 6 ½ roku. U jednoho odsouzeného bylo rozhodnuto o propadnutí majetku, ostatní (nebyli občany ČR) byli deportováni z důvodu zapojení do závažné trestné činnosti.

280. Výše uvedený případ prokazuje odhodlání českých orgánů vyšetřovat, stíhat, a pokud dojde k odsouzení, ukládat odrazující tresty osobám podílejícím se na poskytování finanční a materiální podpory teroristické organizaci, i když podezřelí nemohou být technicky vzato kvůli okolnostem odsouzeni za FT. Tento případ je také příkladem toho, jak NCOZ využívá zahraniční zpravodajské informace a vhodné vyšetřovací techniky vůči tomu, co se zdá naplňovat podstatu FT, i když to u soudu nemůže být prokázáno.

281. V jiném případě došlo k úspěšnému narušení teroristické činnosti díky rychlé reakci českých orgánů, které zabránily účasti osoby podílející se na teroristické činnosti na podporu IS a nakonec vedly k jejímu odsouzení. Na základě provedeného finančního šetření se ukázalo, že osoba se financovala sama. V roce 2016 byl rádoby FTF zadržen v Turecku, když se snažil připojit k IS jako bojovník. 25 letý muž, český občan, se podle všeho radikalizoval sám a neměl žádný vztah k muslimské víře. Byl vrácen do ČR, stíhán a odsouzen. Ačkoli byl jeho trest původně nižší, v odvolacím řízení byl zvýšen na 6 let. Tento incident, zdá se, zvýšil povědomí a znepokojení příslušných českých orgánů v souvislosti s hrozbou FTF pocházejících z ČR a jejich financování.

282. Pokud jde o prevenci a obecné narušení terorismu a FT, je třeba zmínit program SAIRO (Systém analytické identifikace radikalizovaných odsouzených) české vězeňské správy. Projekt byl vytvořen českým Ph.D. studentem Policejní akademie, který se snažil pomoci orgánům odhalit projevy radikalizace v průběhu pobytu ve vězení. Program je založen na sběru informací prostřednictvím mezinárodní spolupráce a analýze těchto údajů. Cílem programu je alespoň částečně vzdělat vězeňský personál a na sezeních pořádaných pro vězeňský personál se věnovat případovým studiím.

283. České orgány spolupracují na dalším vzdělávání a zvyšování informovanosti rovněž se zahraničními partnerskými orgány. FAÚ např. pořádalo v září 2016 seminář za účasti řady evropských zemí, ve kterých se objevilo FT.

Závěr

284. Česká policie a SZ jsou si vědomy rizik, kterým ČR čelí, a přijaly opatření v oblasti institucionální organizace, specializace a školení. Vzhledem ke střednímu riziku FT, které bylo zjištěno z geografického a celkového kontextu ČR, se zdá být vyvinuté úsilí přiměřené. FT je vždy povinnou součástí vyšetřování každého trestního případu, u kterého je vazba na TČ terorismu. Na operativní úrovni reagovaly orgány na rizika vyšetřováním řady případů FT. Zahájily jedno stíhání, které v současné době probíhá. Jiné vyšetřování a stíhání za poskytnutí materiální a finanční podpory teroristické organizaci za okolností, které neumožnily, aby FT bylo prokázáno důkazy přípustnými před soudem, přesto vedlo k odsouzení a přineslo výrazné tresty.

285. Vyšetřování FT je součástí vnitrostátních protiteroristických strategií, i když zajištění vhodné provázanosti brání chybějící jasná společná strategie v tomto ohledu. České orgány by se měly držet svého závazku být připraven, odhalovat a poskytovat intenzivnější operativní odpověď na rizika FT ve světle neustále se proměňujícího prostředí z hlediska terorismu a jeho financování. **ČR dosáhla v Bezprostředním výstupu č. 8 dostatečné míry účinnosti.**

Bezprostřední výstup č. 10 (Preventivní opatření a finanční sankce v oblasti FT)

Provádění cílených finančních sankcí vůči FT bez zbytečného odkladu

286. ČR jako členský stát EU uplatňuje při vymáhání TFS legislativu EU. V důsledku toho nedostatky identifikované v této oblasti, zejména zpoždění v transpozici listací OSN do legislativy EU,³⁷ ovlivňují schopnost ČR účinně a bez zbytečného odkladu provádět příslušné rezoluce RB OSN. Bez ohledu na nedávné zkrácení doby mezi listací OSN a její transpozicí do práva EU, zůstávají obavy ohledně včasné implementace TFS OSN. Tato problematika je více rozvedena v technické příloze (viz Doporučení 6).

287. Aby se překonala časová prodleva mezi zveřejněním nových listací OSN a jejich transpozicí do práva EU, přijal FAÚ Metodický pokyn (MP) č. 5. Tento metodický pokyn je určen všem povinným osobám. Konkrétně v situaci, kdy dojde k nové listaci RB OSN, uvědomí FAÚ ihned povinné osoby. MP č. 5 stanoví, že pokud povinná osoba zjistí na obchod za účasti osoby nebo subjektu uvedeného na TFS OSN (před jejich transpozicí do seznamu EU), má takový obchod považovat za podezřelý a podat OPO. Hodnotící tým považuje krok přijatý českými orgány za dobrý, přesto trvají obavy, zda toto opatření skutečně zajišťuje provedení sankcí bez zbytečného odkladu. Požadavky stanovené v MP č. 5 od povinných osob vyžadují, aby sankční seznamy považovaly za „červený praporek“, tj. za indikaci FT, která vyžaduje podání OPO. Orgány uvedly, že finanční prostředky by byly zadrženy podle AML zákona (§ 20), tj. povinné osoby by nesměly uskutečnit obchod v průběhu 24 hodin po podání OPO, musely by počkat na rozhodnutí FAÚ o odložení obchodu a zajištění majetku. Přestože tento vnitrostátní mechanismus nestanoví přímou povinnost zmrazit majetek sankcionované osoby nebo subjektu po dobu platnosti omezujícího opatření přijatého rezolucí RB OSN, může použití AML zákona do určité míry zabránit teroristům v získávání, převádění a využívání finančních prostředků.

288. Postup návrhu na listaci příslušnému výboru RB OSN podle rezolucí RB OSN č. 1267 (1999), 1989 (2011) a 1988 (2011) koordinuje MZV, které nedávno přijalo pokyn pro postup v případech zařazení na seznam nebo vyjmutí ze seznamu v souvislosti s terorismem; v době návštěvy na místě však nebyl pokyn ještě účinný. Výborům podle výše uvedených rezolucí ČR doposud nenavrhla k zařazení na sankční seznam žádnou osobu ani subjekt. Bez praktických příkladů nebylo možné posoudit účinnost zavedeného mechanismu.

289. Rezoluce RB OSN č. 1373 (2001) je v ČR implementována prostřednictvím nařízení EU č. 2580/2001. V době návštěvy na místě neměla ČR jasně stanovené postupy nebo kanály jak podávat návrhy na uvalení zmrazovacích opatření nebo reagovat na přímé žádosti od cizí země podle rezoluce 1373 (2001). Hodnotícímu týmu bylo řečeno, že v praxi by se pro tyto účely použil zákon o implementaci mezinárodních sankcí (ZIMS) a žádostmi by se zabýval FAÚ. Nicméně vzhledem k absenci praktického příkladu nemohla být účinnost tohoto mechanismu posouzena.

290. O určení osob a subjektů OSN a EU jsou povinné osoby a veřejnost informovány prostřednictvím zveřejnění sankčních seznamů na oficiálním webu FAÚ³⁸ (informace o nově zařazených subjektech OSN je po převzetí EU přesunuta do archivu³⁹). Informace o nově zařazených jsou na webu FAÚ zveřejňovány v průměru do 1 až 2 dnů. Informace o nově zařazených zveřejňuje FAÚ pravidelně, to samé ale neplatí pro opravy údajů u určených osob a subjektů. Absence informací o opravách vzbuzuje pochyby o celkové přesnosti informací o osobách a subjektech určených OSN na webových stránkách FAÚ.

³⁷ Sankční databáze EU zahrnuje listace OSN, které ještě nebyly provedeny příslušným nařízením EU (s uvedením, že implementace je v běhu).

³⁸ <http://www.financnianalytickyrad.cz/mezinarodni-sankce/aktualne-o-sankcich.html>

³⁹ <http://www.financnianalytickyrad.cz/mezinarodni-sankce/archiv-sankci.html>

291. FAÚ poskytuje FI informace o nových listacích prostřednictvím MoneyWebu. Některé DNFBP, jednotlivci a subjekty tyto informace získávají prostřednictvím e-mailu po té, co se přihlásí k odběru novinek na webu FAÚ. I když FAÚ dokáže částečně určit, které subjekty informace o novinkách dostávají, podle e-mailových adres odběratelů, nemá zjištěno, jaké procento povinných osob se k odběru přihlásilo. Nerovný přístup k FI a DNFBP co se distribuce informací týče spolu s nejistotou ohledně toho, kolik povinných osob odebírá novinky, vzbuzují pochybnosti o účinnosti zavedeného mechanismu informování o TFS.

292. Banky, pojišťovny, investiční společnosti a poskytovatelé převodu peněz nebo hodnoty, se kterými se hodnotící tým sešel na místě, se při kontrole stávajících a potenciálních klientů vůči sankčním seznamům, spoléhají na mezinárodně renomované komerční databáze (nejčastěji WorldCheck). Některé aktualizují své databáze o informace o nově určených osobách a subjektech, které obdržely od FAÚ. Klienti jsou kontrolováni oproti seznamům TFS v okamžiku vzniku obchodního vztahu a při každé příležitosti, kdy dojde k provedení obchodu. Pravidelné kontroly databází klientů se provádí automaticky v průměru jednou týdně.

293. Na základě rozhovorů s příslušnými orgány dohledu a povinnými osobami se hodnotící tým domnívá, že povinností týkajícím se implementace TFS OSN a EU lépe rozumí banky a investiční společnosti než jiné FI. Ty, se kterými proběhly rozhovory na místě, prokázaly v tomto směru značnou informovanost – škála osob, které mají být kontrolovány, se neomezuje jen na osoby a subjekty uvedené na sankčním seznamu, ale zahrnuje též zjištění majetku, který osoby a subjekty na sankčním seznamu vlastní nebo ovládají, a to jak přímo tak nepřímo. Tyto instituce rovněž prokázaly schopnost analyzovat a nezávisle se rozhodnout v případech, kdy zjistí částečnou shodu údajů klienta s údaji na seznamech TFS. U ostatních FI se tato praxe neprokázala, neboť se spoléhají výhradně na automatické kontrolní systémy. Navíc neznaly další opatření, která se mají použít, pokud zjistí na finanční prostředky nebo jiný majetek, který společně vlastní nebo ovládají přímo, nebo nepřímo, určené osoby a subjekty nebo osoby jednající jejich jménem nebo na jejich pokyn.

294. Různé DNFBP prokázaly rozdílné úrovně porozumění svým povinnostem týkajícím se provádění TFS OSN a EU. Notáři, kasina, auditoři, část daňových poradců a realitních kanceláří využívají zabudovaný screeningový software, který je spojen přímo s webovými stránkami EU a FAÚ. Tyto povinné osoby uvedly, že klienty před navázáním obchodního vztahu kontrolují ve svých databázích. Notáři navíc potvrdili, že stejné požadavky na screening uplatňují na své klienty před provedením každého obchodu; daňový poradci uvedli, že provádí kontrolu klientů, se kterými mají trvalý obchodní vztah, v ročních intervalech.

295. Advokáti, obchodníci s drahými kovy a kameny a někteří z daňových poradců, se kterými proběhlo setkání na místě, uvedli, že kontrolují své klienty jen oproti sankčnímu seznamu EU. Pro tento účel využívají webovou stránku EU o sankcích. Obchodníci s drahými kovy a kameny, se kterými proběhlo setkání na místě, uvedli, že od FAÚ dostávají aktuální informace o změnách na sankčních seznamech, které ale nedoplňuje žádná instrukce. Rozhovory, které proběhly na místě, potvrdily, že tyto povinné osoby nekontrolují klienty, se kterými mají trvalý vztah.

296. Pokud jde o opatření přijatá k identifikaci skutečných majitelů s cílem ztotožnit osoby nepřímo kontrolující nebo ovládající majetek, který je předmětem obchodu, panují pochyby, zda jsou některé FI (kromě bank a investičních společností) a DNFBP schopny účinně stanovit skutečnou vlastnickou strukturu. Zejména proto, jak je popsáno v BV č. 4, že tyto povinné osoby při provádění CDD příliš spoléhají na „čestné prohlášení“ klienta a údaje z veřejných rejstříků. Neprovádí další nezávislé ověření. Zároveň, jak je popsáno v BV č. 5, panují obavy, zda jsou údaje o skutečných majitelích

obsažené ve veřejném rejstříku přesné, s ohledem na nedostatky při zápisu a ověřování těchto údajů (viz též BV č. 4).

297. FAÚ uvedl, že se pravidelně setkává a diskutuje s FI a DNFBP o jejich povinnostech vyplývajících z TFS. Pro povinné osoby byly sepsány „červené praporky“, k odhalení podezření na FT. Tento dokument však v době návštěvy na místě nebyl formálně přijat a distribuován povinným osobám.

298. V únoru 2018 vytvořila ČNB Dohledový benchmark č. 2 k požadavkům na vybrané postupy pro provádění mezinárodních sankcí. Tento dokument poskytuje přehled legislativy k mezinárodním sankcím, požadavků a očekávání ČNB ohledně uplatňování mezinárodních sankcí FI. FI, se kterými proběhlo setkání na místě, však o tomto dokumentu nevěděly. Pro jiné typy povinných osob nebyly vytvořeny žádné pokyny.

Cílený přístup k rizikovým NO, dohled nad nimi a osvěta

299. V rámci NRA byla vytvořena zvláštní pracovní skupina k přezkoumání rizik FT v neziskovém sektoru, hodnocení případných zranitelných míst a navržení zmírňujících opatření. Pracovní skupina sestávala ze zástupců různých ministerstev⁴⁰ a OČTŘ. Analýze zranitelných míst neziskového sektoru a hrozbám týkajícím se FT je věnována samostatná kapitola Zprávy o NRA. NRA vyhodnotilo potenciální riziko, že jsou NO vystaveny FT, jako závažné⁴¹. Základem analýzy byl právní rámec a možné případy zneužití NO pro účely FT. Zpráva o NRA řadí všechny NO pod definici z FATF standardů, a proto byl na celý sektor použit obecný přístup. Orgány vysvětlily, že k tomuto závěru se dospělo na základě skutečnosti, že podle českých zákonů mohou všechny NO organizovat veřejné sbírky. Hodnotitelé se nicméně domnívají, že při hodnocení rizik, které zahrnovalo zranitelná místa tohoto sektoru, nevycházela analýza ČR z charakteristik a činností, ani z podmnožiny NO, které skutečně veřejné sbírky pořádají. NRA vyhodnotilo zranitelná místa v právním rámci, konkrétně se zaměřilo na transparentnost a uchování údajů, a Zpráva o NRA uvádí, že byla přijata dostatečná zmírňující opatření v podobě novelizace legislativy. Zpráva o NRA pomíjí zranitelnost neziskového sektoru vyplývající z absence rizikově orientovaného dohledu.

300. Protože v ČR nebyl zaznamenán případ zneužití NO k FT, obsahuje NRA jen hypotetické příklady zneužití k FT. V uvedených případech se FT objevuje zejména jako „potenciální vliv cizích aktérů na radikalizaci jednotlivců nebo skupin, nebo přesun cizích rizikových činností do ČR“. Na druhou stranu NRA neobsahuje hypotetické příklady zneužití z důvodu legislativních a institucionálních mezer (např. zneužití neregistrovaných církví) přítomných v ČR.

301. V současné době je ČR registrováno 115 083 NO,⁴² z nichž je 91 % spolků. Většina jejich financování pochází ze státních dotací, grantů EU a USAID, nebo z vlastních fundraisingových aktivit. Malá část NO působí v zahraničí, a to včetně oblastí konfliktu, kde poskytují humanitární pomoc. Jedná se hlavně o pobočky renomovaných mezinárodních organizací (UNICEF atp.). Jejich činnost zahrnuje distribuci potravinových balíčků a peněžních poukázek v hodnotě přibližně 200 EUR. NO a někdy i dárci mají zavedeny mechanismy kontroly distribuce i následné kontroly, které zajišťují, aby byla pomoc využita pro ty účely, pro které byla poskytnuta. Za tímto účelem jsou příjemci (kteří

⁴⁰ MV, MSp, MZV, příslušné odbory MF, MK, OČTŘ (Policie), FAÚ, finanční správa a RVNNO.

⁴¹ Posouzení závažnosti v Kapitole 4.1 zprávy o NRA se pohybuje v rozmezí od *závažné* přes *středně závažnou* až po *aktuálně nezávažnou*.

⁴² Nadace, spolky, **náboženské právnícké osoby**, nadační fondy, ústavy, veřejně prospěšné společnosti, sdružení zaměstnavatelů, odbory, zaměstnanecké organizace, politické strany a hnutí, církve, náboženské společnosti a honební společenstva.

obdrží víc než 1 000 EUR) a dárci (poskytující víc než 200 EUR) kontrolování oproti sankčním seznamům (zejména seznamy EU, USA a VB) týmy, ve kterých jsou zástupci NO a země, kam směřuje charitativní pomoc.

302. Rada vlády pro nestátní neziskové organizace (RVNNO) je stálým poradním a koordinačním útvarem Vlády ČR pro záležitosti neziskového sektoru. Kromě jiného se RVNNO pravidelně setkává s příslušnými státními úřady k diskusi důležitých témat v této oblasti, včetně pravidel podpory ze státního rozpočtu, postupu přidělování a využívání dotací apod. RVNNO rovněž uspořádala několik jednání k problematice FT, kterých se účastnilo MZV, příslušné orgány dohledu a FAÚ. Kromě toho uspořádal FAÚ pro povinné osoby několik seminářů k hrozbě zneužití NO k FT. Na webu FAÚ je navíc k dispozici několik scénářů možného zneužití NO k FT.

303. Navzdory informacím dostupným na webu FAÚ a seminářů k výsledkům NRA, které byly uspořádány pro zástupce neziskového sektoru, rozhovory, které proběhly na místě, nepotvrdily, že by celková úroveň informovanosti o legislativě proti FT a o výsledcích NRA byla uspokojivá. Navíc povědomí NO o možnostech, jak mohou být zneužity k FT je velmi omezené. Většina akcí ke zvýšení informovanosti v této oblasti byla výsledkem snahy mezinárodních centrál NO nebo dárcovských organizací (EU, USAID atd.).

304. Požadavků na finanční transparentnost a uchovávání údajů, které jsou pro neziskový sektor stanoveny (podle Doporučení 8), je mnoho. NO musí zveřejňovat výroční zprávy a finanční výkazy. Dohled nad uchováváním údajů NO provádí rejstříkové soudy v gesci MSp a MK. Ačkoli jsou zapsané právnické osoby povinny podat rejstříkovému soudu všechny dokumenty a informace, rozhovor se zástupci MSp potvrdil, že většina informací v rejstříku není aktuální. Rejstříkový soud nesleduje kvalitu ani přesnost informací poskytnutých zapsanými subjekty, ale pouze zda jsou podány všechny požadované informace. Pokud ne, kontaktují příslušný subjekt s žádostí o doplnění chybějících údajů. NO, které neposkytly požadované informace, může být uložena pokuta, a případe opakovaného nedodání takových informací, může být NO zrušena. Dle vyjádření orgánů, v praxi příliš nedochází k tomu, že by soudy zjistily nepřesné údaje a přikročily k dalším opatřením. Informace/statistiky o zjištěných porušeních a uložených pokutách nebyly českými orgány poskytnuty, proto je účinnosti nastaveného mechanismu nejasná.

305. Nad náboženskými společnostmi a církvemi vykonává dohled MK. Všechny zapsané náboženské společnosti jsou podle zákona účetními jednotkami a musí vést a uchovávat finanční záznamy. Církev má právo se rozhodnout, zda získat právní osobnost prostřednictvím zápisu, nebo ne. Pokud není církev zapsána, nemá určitá práva, např. se nesmí ucházet o veřejné granty nebo získávat a distribuovat finanční prostředky prostřednictvím bankovních převodů atd. Pro takové církve ale neexistuje právní omezení získávat příspěvky v hotovosti. Tyto příspěvky by mohly být členům převedeny bankovním převodem, rozhodnutí o jejich dalším využití provede následně příslušný orgán církve. Pokud není církev zapsaná, nemusí MK podávat příslušné informace, a tudíž nad ní nemůže být vykonáván dohled. I když orgány uvedly, že se v praxi nesetkaly se zneužitím církve k FT ani jiným TČ, současná situace, kdy nejsou přísné požadavky na zápis a následný dohled, vzbuzuje obavy z možného zneužití církví mimo jiné k FT.

306. Finanční výkazy, které NO zveřejňují, kontroluje finanční správa, což je orgán dohledu pro kontrolu účetních dokladů pro daňové účely. Pokud získá NO státní dotaci, dohlíží MF na soulad jejího využití s deklarovaným účelem a provádí *ad hoc* kontroly dárců a příjemců darů. V praxi se dosud zjistilo, že hlavní pochybení se týkají špatného uchovávání údajů.

307. Kromě dohledu, který vykonávají výše uvedené orgány, žádná státní instituce nekontroluje, zda nejsou NO zneužívány k FT. Ačkoli mají k informacím o finančních aktivitách NO přístup různé

orgány, zdá se, že neexistuje efektivní a cílená politika ani koordinace mezi příslušnými orgány k uplatňování rizikově orientovaného dohledu na NO, pokud jde o FT.

Zbavení majetku a nástrojů týkajících se FT

308. Jak je uvedeno v technické příloze, české zákony nestanoví vhodné mechanismy k zabavení majetku osob sankcionovaných z důvodu FT (viz též Doporučení 6).

309. Celkem 17 OPO (16 od bank a 1 od směnárny), které se týkaly podezření na FT, bylo podáno FAÚ; všechny byly konzultovány s OČTŘ. Konzultace a následná analýza nepotvrdily žádné FT. Na základě OPO tedy nebylo zahájeno žádné vyšetřování. Nebyly zjištěny žádné shody s osobami na sankčních seznamech podle příslušných rezolucí RB OSN a nedošlo ke zmrazení žádného majetku ani nástrojů teroristů, teroristických organizací nebo sponzorů teroristů. V případě, že by došlo ke zjištění finančních prostředků nebo jiného majetku, si byly příslušné orgány jisté, že by finanční prostředky byly automaticky zmrazeny současně s podáním OPO na FAÚ. Hodnotící tým uznává, že FAÚ usiluje o řádné informování povinných osob o důležitosti této problematiky, domnívá se nicméně, že okamžité zmrazení finančních prostředků je nejisté vzhledem k nedostatkům identifikovaným a popsáním shora.

310. Hodnotící tým se navíc obává, že nedostatky týkající se podávání OPO (ve vztahu k roli profesních komor u některých DNFBP jak je popsáno v BV č. 6), spolu s dalšími nedostatky identifikovanými v technické příloze (zejména ohledně omezené definice majetku, který může být podle vnitrostátního práva zajištěn oproti definici v legislativě EU), mohou poškodit účinnost nastaveného systému. Navíc existující rozpory mezi přístupem příslušných orgánů a povinných osob rovněž podporuje tento závěr – zatímco orgány uvedly, že nařízení EU by v případě použití TFS převážila (použilo by se zajištění podle širší definice majetku), povinné osoby hodnotícímu týmu uvedly, že by postupovaly výhradně podle vnitrostátní legislativy.

Soulad opatření s celkovým rizikovým profilem z hlediska FT

311. Hodnotící tým zjistil, že české orgány vyvíjejí značné úsilí k analýze rizik FT. Vzhledem k použitému přístupu k hodnocení rizik neposkytuje NRA celkové hodnocení rizika FT. Na jedné straně spíše naznačuje, že z hlediska závažnosti představuje FT velkou hrozbu, na druhou stranu existuje jen malá pravděpodobnost jeho výskytu (podrobněji viz analýza v BV č. 1 a 9). Bez ohledu na výše uvedené, orgány, se kterými proběhlo setkání na místě, prokázaly dobré porozumění hrozbě FT a některá opatření ke zmírnění této hrozby byla již přijata nebo jejich implementace již probíhala. ČR především přijala kroky ke zlepšení právního rámce provádění TFS – byl vytvořen vnitrostátní mechanismus určení osob a subjektů. Tento důležitý dokument však v době návštěvy na místě nebyl dosud schválen.

312. Pokud jde o souladu opatření s rizikem FT v neziskovém sektoru, jak bylo uvedeno výše, vzhledem k tomu, že riziko vystavení NO FT je hodnoceno jako vážné, existuje prostor pro vylepšení identifikace rizik specifických pro ČR. Analýza rizik týkajících se FT, kterou ČR provedla, byla založena na hypotetických případech zneužití NO, spíše než na analýze vystavení hrozbě podle konkrétních typů NO, např. těch, které skutečně pořádají veřejné sbírky a získávají z nich finanční prostředky. Hodnotící tým uznává snahy orgánů vnímat možné případy zneužití NO k FT, a zvyšovat o nich povědomí, ale povinným osobám, se kterými se setkal na místě, chybělo povědomí o úrovni vystavení NO riziku FT. NRA zjistilo, že úroveň vystavení neziskového sektoru hrozbě FT je vysoká, povinné osoby ale k tomuto sektoru nezaujaly jednotný postoj. Navíc opatření navržená ve Zprávě o NRA jsou obecná – např. „zakázat zřízení subjektů, jejichž cílem je porušovat zákony a rozhodnout

o jejich zrušení...“; „sbírat informace a vyšetřovat podezření“ – což neumožňuje řádně vyhodnotit jejich přiměřenost.

313. Celkově se hodnotící tým domnívá, že opatření přijatá orgány s ohledem na prevenci toho, aby osoby a subjekty s vazbami na terorismus mohly získávat, převádět a využívat finanční prostředky a zneužívat neziskový sektor, jsou jen do určité míry v souladu s rizikovým profilem ČR z hlediska FT.

Závěr

314. ČR vytvořila vnitrostátní mechanismus provádění rezolucí RB OSN, který nezajišťuje, že TFS budou provedeny bez zbytečného prodlení. Nicméně tento mechanismus může do určité míry zabránit teroristům v získávání, převádění a využívání finančních prostředků. ČR nemá vnitrostátní mechanismus, kromě mechanismu vytvořeného legislativou EU pro implementaci rezoluce RB OSN č. 1373 (2001), který by umožňoval přímou spolupráci s cizími jurisdikcemi k provádění zmrazovacích opatření. Na vnitrostátní úrovni byly zjištěny určité nedostatky ve vztahu k informování o sankcionovaných osobách a subjektech.

315. Větší FI jako jsou banky a investiční společnosti lépe rozumějí svým povinnostem týkajícím se TFS než jiné FI a DNFBP.

316. Hodnocení rizik neziskového sektoru provedené v rámci NRA neurčilo konkrétní podskupinu NO, které jsou zranitelné vůči zneužití pro teroristické účely, ale na celý sektor použilo obecný přístup. ČR nicméně podnikla pozitivní kroky ke zvýšení transparentnosti neziskového sektoru tím, že novelizovala právní rámec, aby zabránila jejich zneužití k FT. V současné době se dohled nad neziskovým sektorem zaměřuje na daně a neexistuje rizikově orientovaný dohled z hlediska FT. Úroveň porozumění neziskového sektoru tomu, jak je vystaven riziku FT není uspokojivá.

317. Technické nedostatky zaznamenané u Doporučení 6 a problematika týkající se podávání OPO mají negativní dopad na účinnost sankčního režimu ČR. **Celkově dosáhla ČR v Bezprostředním výstupu č. 10 střední úrovně účinnosti.**

Bezprostřední výstup č. 11

318. ČR je vystavena riziku financování šíření ZHN, neboť má pokročilé výrobní hospodářství, na němž se podílí řada průmyslových odvětví, včetně zbrojního a výroby zboží dvojího užití. Orgány obecně prokázaly vysokou úroveň povědomí a porozumění rizikům šíření ZHN. Zřídily odpovídající koordinaci mezi celními orgány a dalšími orgány, které kontrolují vývozy, která zahrnuje i spolupráci se zpravodajskými službami.

319. V ČR se uplatňuje robustní systém licencování a kontroly vývozu zboží citlivého z hlediska šíření ZHN. Země je členem hlavních mezinárodních vývozních kontrolních režimů v této oblasti, včetně Wassenaarského ujednání o vývozních kontrolách konvenčních zbraní a zboží a technologií dvojího užití. Je signatářem většiny mezinárodních nástrojů, mezi nimiž je i Smlouva o nešíření jaderných zbraní. Orgány pravidelně podávají zprávy výboru podle rezoluce RB OSN č. 1540 (2004), poslední byla předána v roce 2016.

320. Hodnotící tým byl informován, že pokud jde o Írán, ČR má zkušenosti s obchodními licencemi na zboží dvojího užití (např. v roce 2016 bylo uděleno 13 vývozních licencí k exportu zboží dvojího užití do Íránu). S KLDR nemá ČR žádné formální obchodní dohody.

321. Vzhledem k české roli v Dozorčí komisi neutrálních států (zřízené podle dohody o příměří mezi oběma Korejemi z roku 1953), hostí ČR velvyslanectví KLDR. Velvyslanectví bylo umožněno

zřídit si bankovní účet pro zajištění financování prostor a mise v souladu s rezolucí RB OSN č. 2321 (2016), která je implementována nařízením (ES) 329/2007. Orgány ČR nicméně uvedly, že v době návštěvy na místě nebyl žádný účet zřízen.

Provádění cílených finančních sankcí týkajících se financování šíření ZHN bez zbytečného odkladu

322. Jako člen EU využívá ČR evropský rámec provádění sankcí podle příslušných rezolucí RB OSN týkajících se TFS vůči financování šíření ZHN, což ovlivňuje schopnost ČR účinně a bez zbytečného odkladu provádět příslušné rezoluce RB OSN.

323. Mechanismus EU ve vztahu k Íránu nemá technické problémy týkající se délky transpozice. Jednotlivci a subjekty byli v době určení OSN již na sankčním seznamu EU. EU navíc uplatňuje sankce na řadu subjektů, které nejsou určeny OSN. EU uplatňuje dodatečná zmírňující opatření, která zahrnují předchozí povolení transakcí s íránskými subjekty. To umožňuje orgánům, aby rozhodly, zda požadovaný převod finančních prostředků porušuje některé ze zákazů nebo povinností stanovených v nařízení EU.

324. Pokud jde o TFS vůči KLDR, v minulosti byly některá určení provedená OSN v krátkém čase převedeny do legislativy EU. Nicméně začlenění nejnovějších úprav seznamu osob a subjektů určených OSN (z 2. června 2017, 5. srpna 2017, 11. září 2017 a 22. prosince 2017) do právního rámce EU⁴³ trvalo 8, 6, 5, 4 a 17 dnů. Navzdory nedávným zlepšením tak stále dochází k prodlení při implementaci rezolucí RB OSN vůči KLDR.

325. Na vnitrostátní úrovni přijala ČR MP č. 5, jehož cílem je zajistit řádné provedení rezolucí RB OSN před transpozicí nových určení OSN do právního rámce EU. Jak je vysvětleno v BV č. 10, tento mechanismus nestanoví povinnost zmrazit majetek podle a po dobu příslušného rozhodnutí v rezoluci RB OSN. Orgány nicméně uvádí, že by finanční prostředky byly zajištěny podle AML zákona (§ 20), tj. povinné osoby by neprovedly obchod během 24 hodin po podání OPO a čekaly by na rozhodnutí FAÚ o odložení splnění příkazu klienta nebo zajištění majetku, čímž by bylo zabráněno, aby teroristé získali, převedli nebo využili finanční prostředky.

326. Pokud jde o informování povinných osob o nových určeních, je třeba uvést, že nejnovější určení podle rezoluce RB OSN č. 2270 (2016) zveřejnil FAÚ na svém webu a rovněž prostřednictvím MoneyWebu 5 dní po tom, co tak učinilo OSN. To nelze považovat za informování o TFS týkajících se financování šíření ZHN bez zbytečného prodlení.

327. MP č. 5 platí stejně pro financování šíření ZHN jako pro FT. Vzhledem k tomu, že informování o nově určených osobách a subjektech provádí FAÚ u obou režimů stejně, platí pro BV č. 11 stejná analýza jako pro BV č. 10.

328. Orgány poskytly jen omezené informace o vnitrostátní koordinaci při potírání financování šíření ZHN. Uvedly, že existuje neformální mezi-institucionální pracovní skupina,⁴⁴ která sdružuje příslušné tvůrce politik i orgány činné v této problematice. Skupina se za účelem diskuze o problémech v této oblasti schází čtvrtletně nebo *ad hoc* (viz též BV č. 1).

Identifikace majetku a finančních prostředků, které drží určené osoby/subjekty

329. V ČR soukromý sektor dosud nezjistil majetek a finanční prostředky držené osobami nebo subjekty určenými podle TFS vůči financování šíření ZHN. Na druhou stranu díky účinné spolupráci

⁴³ Sankční databáze EU obsahuje určení provedená OSN, která ještě nebyla implementována prostřednictvím nařízení EU (s indikací, že jejich implementace probíhá).

⁴⁴ Pracovní skupiny se účastní FAÚ, MZV, MV, GŘC, MPO, SÚJB, MD a MŠMT.

a koordinaci mezi GŘC, FAÚ, exekutorským úřadem a MZV byly zjištěny a zmrazeny finanční prostředky podle rezoluce RB OSN č. 1718 (2006). Tento případ dokazuje, že orgány jsou schopné řádně provádět TFS v případě zjištění majetku, u kterého je vazba na osobu/subjekt určené kvůli financování šíření ZHN. Podrobnosti případu jsou uvedeny níže.

Případ zmrazení finančních prostředků týkající se KLCDR

V roce 2012 obdržel FAÚ žádost od GŘC ohledně zboží pocházejícího z KLCDR, které bylo zastaveno na hranicích ČR. Zásilka obsahovala několik CNC soustruhů a byla doplněna dokumentací od severokorejské společnosti. Na základě těchto informací si FAÚ vyžádal od české společnosti, která byla příjemcem této zásilky, dodatečné informace o obchodu a požádal MZV o ověření severokorejské společnosti (její jméno bylo uvedeno na faktuře a dodacích listech). FAÚ se rovněž zajímal o možnou vazbu severokorejské společnosti na jinou severokorejskou společnost, jejíž označení bylo na dováženém zboží. Společnost, která zboží vyvážela, nebyla na sankčním seznamu, ale na společnost, jejíž název byl na dováženém zboží, byly uvaleny sankce OSN.

Následně FAÚ rozhodl o zmrazení finančních prostředků české společnosti v celkové výši 105 600 USD, aby zabránil jejich převodu za zboží do KLCDR.

Přestože česká společnost uznala rozhodnutí o zmrazení finančních prostředků, nepřevedla sumu na zvláštní bankovní účet ve stanovené lhůtě. FAÚ českou společnost kontaktoval, ale komunikace nevedla k vykonání rozhodnutí FAÚ. Exekutorský úřad obstavil všechny movitý a nemovitý majetek české společnosti a zahájil jednání o dalším postupu s jejími zástupci. Finanční prostředky generované majetkem této společnosti byly připsávány na účet. FAÚ následně předal případ soudnímu exekutorovi, který rozhodnutí vykonal. FAÚ rovněž uložil pokutu podle ZIMS za porušení povinnosti při nakládání s finančními prostředky, na které se vztahují mezinárodní sankce.

330. Na základě výše popsaného případu zahájila ČR další kroky a navrhla výboru RB OSN podle rezoluce č. 1718 (2006) zařadit na sankční seznam výše uvedenou severokorejskou společnost (přímý vývozce). Tento návrh byl výborem RB OSN schválen a společnost byla zařazena na sankční seznam. Některé podrobnosti týkající se zařazení subjektu na sankční seznam, které orgány poskytly, jsou uvedeny níže.

Případ zařazení subjektu na sankční seznam podle rezoluce RB OSN č. 1718 (2006)

FAÚ ve spolupráci s MZV připravil návrh určení jednoho subjektu výborem RB OSN. Před podáním návrhu FAÚ zmrazil majetek české společnosti v celkové výši 105 600 USD. Návrh byl učiněn podle odst. 8 písm. d) rezoluce RB OSN č. 1718 (2006) a byl předložen stálou misí ČR při OSN. Návrh obsahoval příslušné podrobnosti o společnosti, jejíž určení bylo navrženo, důkazy napojení na společnost, která byla na sankčním seznamu a popis konkrétní situace. V lednu 2013 byl navržený subjekt zařazen na seznam podle příslušné rezoluce RB OSN. Stejná úprava sankčního seznamu byla provedena na úrovni EU.

331. Žádná povinná osoba⁴⁵ ani přímo ani prostřednictvím profesní komory nepodala FAÚ OPO týkající se financování šíření ZHN. Kromě výše uvedeného případu rovněž nebyl zmrazen majetek a nástroje k šíření ZHN. V praxi nebylo použito žádné opatření, kterým by došlo k uplatnění opatření zmrazujících finanční prostředky nebo umožňujících výjimky. Hodnotící tým má rovněž obavy, uvedené také v BV č. 10, zda jsou povinnosti povinných osob týkající se zbavení klientů (nebo potenciálních klientů) majetku s vazbou na financování šíření ZHN, v praxi použitelné.

⁴⁵ V pozdější fázi procesu hodnocení, po návštěvě na místě a osobních setkáních, orgány hodnotící tým informovaly, že v červenci 2017 jedna banka podala OPO s podezřením na to, že je klient zapleten do obchodu, který porušuje TFS vůči Íránu. Toto podezření FAÚ nepotvrdil. V srpnu 2017 podala jedna banka OPO týkající se severokorejské *Foreign Trade Bank*, které vedlo ke zmrazení účtů. Tato informace však není v analýze zahrnuta, neboť byla poskytnuta pozdě a nebylo možné ověřit podrobnosti u soukromého sektoru a příslušných orgánů.

332. Navíc otázky uvedené v BV č. 10 týkající se nedostatků zjištěných u mechanismu podávání OPO, role profesních komor v tomto procesu a omezená definice majetku, který má být zmražen podle vnitrostátní legislativy, rovněž ovlivňují účinnost v BV č. 11.

Jak FI a DNFBP rozumí svým povinnostem a plní je

333. Povinné osoby mají různou úroveň porozumění povinnostem vyplývajícím z TFS vůči šíření financování ZHN. Banky a větší FI prokázaly dobrou úroveň porozumění povinnosti zmrazit. Tyto instituce využívají ke kontrole svých klientů komerční databáze. Nicméně v případě nebankovních FI se kontrola klientů obvykle provádí týdně nebo měsíčně. Ostatní povinné osoby téměř nevědí o sankčních režimech OSN vůči financování šíření ZHN.

334. DNFBP dostatečně nerozumí financování šíření ZHN a povinnostem vyplývajícím z implementace TFS. Většina z nich nekontroluje své klienty vůči sankčním seznamům. Navíc ty DNFBP, které provádějí kontrolu a tudíž mohou zjistit sankcionovanou osobu nebo subjekt by v případě shody stejně obchod provedly.⁴⁶ Jen pár povinných osob, se kterými se hodnotící tým setkal na místě, uvedlo, že by před provedením obchodu kontaktovaly FAÚ nebo příslušnou profesní komoru. Neexistuje širší povědomí o možnosti obcházení sankcí, např. za využití osob nebo subjektů, které jsou vlastněny nebo ovládány sankcionovanými osobami nebo subjekty, a povědomí o režimech týkajících se zboží dvojího užití je omezené.

335. Povinné osoby se v průběhu své činnosti řídí jen vnitrostátními předpisy (ne právním rámcem EU). Pokud se vyskytne majetek, který má být zmrazen, použily by definici z vnitrostátní legislativy, která je užší ve srovnání s definicí v legislativě EU.

Příslušné orgány, které zajišťují a kontrolují dodržování předpisů

336. FAÚ spolu s příslušnými orgány dohledu provádí kontroly a zajišťuje dodržování povinností FI a DNFBP týkajících se TFS vůči financování šíření ZHN. Orgány dohledu uvedly, že implementace TFS povinnými osobami, včetně existence mechanismů kontrolujících sankční seznamy, je běžnou součástí kontrol na místě i na dálku, které dozorčí orgány provádí. Zaměstnanci orgánů dohledu mají pravidelná školení týkající se TFS, ale nedostatek lidských zdrojů (vyzdvížený u BV č. 3) může mít dopad na účinnost kontroly povinností týkajících se financování šíření ZHN.

337. Orgány uvedly, že uspořádaly několik seminářů a školení jak pro povinné osoby, tak pro vývozce, které byly zaměřeny na financování šíření ZHN. Nicméně většina povinných osob dobře nerozuměla svým povinnostem a chyběla jim vodítka. Ne všechny povinné osoby si dokázaly vybavit konzultace a problematiku, které se během školení věnovaly. Jak je uvedeno v BV č. 10, v únoru 2018 vytvořila ČNB Dohledový benchmark č. 2 k požadavkům na vybrané postupy pro provádění mezinárodních sankcí. Nicméně FI, se kterými proběhlo setkání na místě, o tomto dokumentu nevěděly. Žádné další pokyny nebyly vytvořeny a poskytnuty jiným typům povinných osob.

338. Na základě rozhovorů se soukromým sektorem a s orgány dohledu, bylo zřejmé, že nedostatek povědomí mezi povinnými osobami vedl k porušení povinností vyplývajících z TFS EU a OSN. Níže je uveden jeden příklad této praxe.

Případ porušení povinností bankou

V roce 2017 ČNB provedla kontrolu na místě u banky. V souladu s vnitřními předpisy banky, byli klienti, kteří podepsali smlouvu o dlouhodobém vkladu (na 2 a více let), kontrolováni vůči mezinárodním sankčním

⁴⁶ Zejména realitní makléři, advokáti a notáři.

seznamům při uzavření obchodního vztahu a dále jednou za měsíc. Ve stejné době byli klienti, kteří využívali jiné druhy služeb banky, kontrolováni denně.

ČNB analyzovala všechny klienty a transakce provedené na účtech dlouhodobých vkladů. ČNB zjistila, že žádný z těchto klientů nebyl na sankčním seznamu a z účtů nebyly v období, kdy byla tato služba nabízena, čerpány žádné prostředky.

ČNB s bankou projednala vhodnost uplatněného opatření a následně uložila přijmout nápravná opatření. Banka příslušným způsobem revidovala své vnitřní předpisy.

339. ČNB věnuje dostatečnou pozornost tomu, jak FI implementují TFS a používají vhodné techniky zjišťování finančních prostředků dostupných sankcionovaným osobám. Nicméně jak je uvedeno v BV č. 3, pokuty, které ČNB ukládá, se nezdají být přiměřené zjištěným porušením.

340. V řadě případů (33 v roce 2012, 23 v roce 2013, 4 v roce 2014 a 5 v roce 2015) bylo zjištěno porušení povinností týkající se chybějícího povolení k převodu finančních prostředků stanoveného nařízením EU č. 267/2012 vůči Íránu. Tato porušení vedla ke správnímu řízení, ve kterém byly uloženy pokuty (24 v roce 2012, 22 v roce 2013, 2 v roce 2014 a 5 v roce 2015) podle ustanovení ZIMS. Průměrná výše uložených pokut byla přibližně 20 000 CZK (800 EUR). Výše pokut byla vypočítána na základě velikosti majetku, kterého se týkala. Výše pokut se jeví přiměřená a odrazující.

Závěr

341. ČR vytvořila vnitrostátní mechanismus provádějící rezoluce RB OSN, který nicméně nezajišťuje transpozici TFS vůči financování šíření ZHN bez zbytečného odkladu. Tento mechanismus ale do určité míry brání teroristům získávat, převádět a využívat finanční prostředky. Určité nedostatky byly na vnitrostátní úrovni zjištěny v informování o změnách seznamů. Nejasný postup a chybějící řádné porozumění povinnosti zmrazit v případě financování šíření ZHN, nedostatky týkající se postupu podávání OPO, nedostatek pokynů a dialogu mezi příslušnými orgány a povinnými osobami k financování šíření ZHN vedly v soukromém sektoru k řadě porušení povinností.

342. Je třeba uznat, že orgány prokázaly schopnost provádět rezoluce RB OSN, což vedlo ke zjištění a zabavení majetku společnosti s vazbou na sankcionovaný subjekt. ČR navíc navrhla subjekt na sankční seznam OSN a tento návrh byl schválen. Orgány prokázaly schopnost provádět řádně dohled nad implementací rezolucí RB OSN, ačkoli zůstávají pochyby o přiměřenosti pokut, které uložila ČNB. **Celkově dosáhla ČR v Bezprostředním výstupu č. 11 střední úrovně účinnosti.**

KAPITOLA 5. PREVENTIVNÍ OPATŘENÍ

Klíčová zjištění a doporučená opatření

Klíčová zjištění

- FAÚ vyvinul velkou snahu, aby zvýšil povědomí o zjištěních NRA, ke kterým do určité míry přispěl i soukromý sektor. Ve výsledku většina FI v ČR obecně rozumí hlavním hrozbám z hlediska praní peněz, které vyplynuly z NRA.
- Banky dobře chápou rizika ML/FT a související povinnosti, u ostatních FI je ale povědomí menší. Informovanost DNFBP o AML/CFT rizicích se různí – některé profese mají dostatečné znalosti (auditoři, notáři), jiné (např. realitní makléři) je musí zlepšit. Sektor nemovitostí v ČR je zranitelný ze dvou důvodů (možnost použít krypto měny při koupi nemovitosti a chybějící povinnost notářsky ověřit smlouvy o prodeji/nákupu nemovitosti) a hodnotící tým si není jist, že jsou tyto související rizika správně pochopena a řádně zmírňována.
- Vnímání rizik FT je založeno na NRA, zkušenostech/vodících příslušné finanční skupiny a pokynech orgánů dohledu. Některé DNFBP si dostatečně neuvědomují možnosti zneužití soukromého sektoru k FT.
- FI a DNFBP obecně prokázaly dobrou znalost požadavků AML/CFT, ale rizikově orientovaný přístup používají jen banky, zprostředkovatelé cenných papírů a pojišťovny. Přijatá zmírňující opatření obecně odpovídají vnímání a porozumění rizikům napříč sektory, což není vždy v souladu s úrovní závažnosti a celkovými souvislostmi.
- Režim CDD se obecně uplatňuje, FI/DNFBP se v určitých případech mohou rozhodnout neuzavřít obchodní vztah a nevstupují do obchodního vztahu s klientem, který se odmítne identifikovat. Povinné osoby ztotožňují osoby jednající jménem svých klientů. Nicméně při ověření skutečného majitele se často spoléhají jen na „čestné prohlášení“ klienta a/nebo údaje získané z obchodního rejstříku. Obdobné zásady platí pro porozumění a ověření zdroje finančních prostředků.
- Banky a pojišťovny běžně kontrolují potenciální a stávající zákazníky vůči různým databázím, aby zjistily a ověřily případné PEP. Zbytek finančního sektoru a většina DNFBP dostatečně nerozumí významu PEP a souvisejícím rizikům. Obecně je korupce v ČR považována za problém, ale ne vždy se chápe spojitost s AML/CFT regulací týkající se PEP.
- Podle FAÚ se kvalita OPO v posledních dvou letech významně zvýšila. České banky jsou hlavními zasílateli OPO, objem OPO podaných DNFBP odpovídá jejich omezenému povědomí problematice ML/FT.
- Banky a velké FI mají přiměřenou úroveň vnitřních kontrol postupů, ale DNFBP a malé FI v tomto ohledu požadovaného standardu nedosahují.

Doporučená opatření

České orgány by měly:

- novelizovat legislativu tak, aby byly odstraněny technické nedostatky popsané v příloze Technický soulad. Zejména by se měl upravit AML zákon, aby výslovně obsahoval požadavek zesílené CDD v rizikových situacích (mělo by se týkat i PEP);

- vyjasnit rozdíl mezi AML zákonem a Metodickým pokynem FAÚ č. 7 ohledně zahraničních a vnitrostátních PEP⁴⁷;
- zintenzivnit a obohatit školení poskytovaná nebankovním FI (zejména poskytovatelům platebních služeb a směnárníkům) a DNFBP o rizicích ML/FT a příslušných zmírňujících opatřeních, aby se více vyjasnilo, že DNFBP mají hodnotit rizika, kterým jako subjekt čelí, rizika spjatá se svými produkty a zákazníky. Při hodnocení rizik by měly zohlednit NRA, příslušné pokyny, typologie a zpětnou vazbu od FAÚ;
- zvýšit povědomí směnárníků, v sektoru cenných papírů a DNFBP (zejména provozovatelů hazardních her) o PEP a korelaci s rizikem korupce;
- přijmou opatření, která by řešila zranitelná místa týkající se praní peněz v sektoru nemovitostí;
- poskytnout všem povinným osobám školení k problematice potírání financování terorismu;
- přijmout opatření (jako je zvyšování povědomí), která by zlepšila obchodní praxi (jako je větší využívání veřejně dostupných zdrojů) povinných osob (zejména DNFBP) tak, aby se tolik nespolehalo na čestná prohlášení klientů ohledně skutečného vlastnictví, PEP a původu majetku;
- přijmout opatření (např. poskytovat cílená školení a vodítka) ke zvýšení kvality a objemu OPO od DNFBP (zejména od směnárníků a z realitního sektoru);
- zvážit zpřístupnění vybraných údajů z databází spravovaných veřejnými orgány soukromému sektoru; přístup by byl založen na zhodnocení rizika a umožněn je k potřebným údajům.

Bezprostřední výstup č. 4 (Preventivní opatření)

343. Od přijetí zprávy ve 4. kole vzájemného hodnocení udělala ČR významné legislativní a institucionální reformy k posílení svého AML/CFT systému. Některé z těchto reforem (především přijetí legislativy zřizující Evidenci skutečných majitelů) přinesou v budoucnu prospěch.

Finanční instituce

344. Bankovní sektor je největším poskytovatelem služeb v ČR. Množství FI je celkem vysoké – 82%⁴⁸. V ČR je 58 bank, které mají následující vlastnickou strukturu:

Vlastnická struktura bank k 30. červnu, 2017		
	Počet	Hodnota majetku (EUR⁴⁹)
Zahraniční majitel s větším než 50% podílem	18	225,2 mld. EUR
Zahraniční majitel s menším než 50% podílem	0	
Místní 100% akcionáři	15	17,1 mld. EUR
Pobočky zahraničních bank	25	23,3 mld. EUR
Celkový počet bank	58	265,6 mld. EUR

345. Převažující většina majetku bank je držena nerezidenty. Největší banky se zahraničními majiteli mají mateřské firmy v západoevropských zemích⁵⁰. Fyzické osoby tvoří 94 % klientely bank

⁴⁷ Orgány uvedly, že v dubnu 2018 vydal FAÚ aktualizovaný MP č. 7, který je více v souladu s požadavky AML zákona.

⁴⁸ <http://datatopics.worldbank.org/financialinclusion/country/czech-republic>

⁴⁹ Směnný kurz k 30. červnu, 2017.

⁵⁰ <http://banksdaily.com/topbanks/CzechRepublic/total-assets-2015.html>

a právnické osoby jen 6 %. Nerezidentní klienti (občané EU mimo občanů ČR a občané mimo EU) drží 10,2 % celkového majetku klientů v bankách. Klienti z EU tvoří 97 % všech klientů bank, 3 % klientů pochází ze zemí mimo EU.

Porozumění rizikům ML/FT a AML/CTF povinnostem

346. Zástupci bank, s nimiž proběhlo setkání na místě, prokázaly aktivní přístup k rizikům a dobré porozumění AML/CFT povinnostem. Zpráva o NRA není pro banky jediným zdrojem pro analýzu rizik, ale posuzují též nadnárodní hodnocení rizik EU, otevřené zdroje, zvažují vlastní zkušenosti a využívají hodnocení na úrovni finanční skupiny. Banky zjišťují: (i) rizika týkající se produktů (např. hypotéky, úvěry/půjčky, dokumentární akreditivy), (ii) rizika týkající se klientů (např. nerezidenti, PEP) a (iii) rizika týkající se obchodu na základě možné typologie predikativních TČ (např. daňové úniky, podvody, phishingová schémata). Riziko je klasifikováno jako „nízké“, „střední“ a „vysoké“ a podle toho jsou přijímána příslušná zmírňující opatření. Hodnocení rizik se pravidelně aktualizuje (ročně) a v případě, že dojde k významným změnám v obchodní praxi (tzn. uvedení nových produktů na trh).

347. Většina bank, se kterými proběhlo setkání na místě, využívá k analýze rizik a odhalování indikátorů ML/FT sofistikované softwarové nástroje, které obsahují řadu scénářů. Software umožňuje on-line kontrolu v různých otevřených zdrojích a databázích a zjištění začleňuje do systému řízení rizik (tzn. identifikaci PEP, sankční seznamy atd.). Zprostředkovatelé cenných papírů se nejvíce spoléhají na poznatky z NRA.

348. Pojišťovny zohledňují AML/CFT rizika týkající se geografické lokace klienta, korupce a PEP. Pojišťovny vyvinuly systém indikátorů na základě vzorců chování svých klientů, které indikují vyšší riziko a vedou k podání OPO.

349. Poskytovatelé platebních služeb dokládají hodnocení rizik ML/FT na základě kategorií předepsaných zákonem nebo z pokynů poskytnutých FAÚ. Byli schopni prokázat dobré porozumění svým povinnostem vyplývajícím ze zákona a vysvětlit, jaký typ klientů představuje vyšší riziko ML/FT. Na dotaz však nedokázali vysvětlit, proč daná osoba vyšší riziko představuje.

350. Směnárníci mají dostatečné povědomí o hrozbě praní peněz ve svém podnikání a byli schopni zjistit některá zranitelná místa specifická pro tento sektor, jako je dělení transakcí na podlimitní částky nebo výměna 500 eurových bankovek. Méně pozitivní je, že u nich byly zjištěny značné nedostatky v porozumění rizikům a povinnostem týkajícím se PEP.

351. Sektor nemovitostí v ČR má dvě zvláštnosti, které jej činí zranitelným vůči riziku ML/FT: (i) nemovitosti mohou být a jsou prodávány za krypto-měny a (ii) smlouvy o prodeji/nákupu nemovitostí nemusí být notářsky ověřeny. Tento sektor rozeznává jako rizikové z hlediska praní peněz: korupci, daňové TČ a klienty z určitých zemí a uvádí hotovostní transakce nebo nízké tržní ceny jako indikátor praní peněz. Hodnotící tým se nicméně nedomnívá, že jsou související rizika správně pochopena a/nebo uplatňována vhodná opatření (viz též BV č. 1).

352. V ČR je téměř 300 „kamenných“ kasin a jedno on-line. Kasina zohledňují rizika týkající se hotovostních operací, korupce a daňových TČ, ale v praxi jsou přijímána jen minimální zmírňující opatření. AML/CFT povinnosti jsou často směřována s opatřeními proti podvodům, která kasina uplatňují.

353. Porozumění AML/CFT rizikům a přijetí poznatků z NRA se mezi ostatními DNFBP liší, ale málokdy přistupují k AML/CFT opatřením na základě rizikově orientovaného přístupu a většina z nich nekontroluje své klienty průběžně.

Uplatňování zmírňujících opatření přiměřeně riziku

354. České FI obecně rozumí svým povinnostem na základě AML/CFT rizik a podle toho uplatňují zmírňující opatření. Soukromý sektor si uvědomuje, že v oblastech se zvýšeným rizikem musí být přijata zesílená opatření včetně: získání a analýzy dodatečných dokumentů o povaze obchodu, zdroji finančních prostředků a původu majetku, častější kontrola obchodů atd.

355. Režim průběžné kontroly se využívá na základě rizikového profilu klienta. Ve většině případů provádí banky automatické kontroly stávajících klientů (denně), aby upravily jejich kategorizaci a identifikovaly případné klienty na sankčních seznamech (např. na sankčním seznamu OSN) nebo ty, kteří se stali PEP po vzniku obchodního vztahu s bankou.

356. Řada finančních zprostředkovatelů přijímá rizikově orientovaná rozhodnutí, aby omezili nebo vyloučili některé obchody podle rizika stanoveného ve vnitřních AML/CFT pravidlech. Např. některé banky neposkytují produkty nebo služby operátorům s krypto-měnami (např. Bitcoin) nebo on-line provozovatelům hazardních her. Zjednodušená opatření se uplatňují tam, kde je riziko méně významné.

357. Při vzniku obchodního vztahu přiřadí zprostředkovatelé cenných papírů klientovi určitou kategorii rizika podle sady indikátorů (obvykle využívají dvě kategorie: vysoké riziko a nízké riziko). Následně se provádí automatické průběžné sledování na základě různých algoritmů. V případě vysoce rizikových klientů poskytuje společnost investiční poradenství, což obvykle znamená podrobné zjištění původu finančních prostředků. Méně pozornosti se věnuje zjištění případných PEP klientů.

358. Kasina identifikují klienty při vstupu do svých prostor. Po ztotožnění je klientovi poskytnuto „uživatelské konto“, které nefunguje jako bankovní a na které nelze připisovat žádné příchozí platby. Na žádost klienta může kasino převést výhru na klientův bankovní účet. Klienti nejsou kategorizováni podle rizika a PEP jsou identifikovány pouze, pokud se k tomu samy přihlásí ve vstupním formuláři. Následné ověření se neprovádí. Jediným rizikově orientovaným opatřením, které hodnotící tým zjistil, bylo vyloučení krypto-měn jako platební metody.

359. Notáři mají dostatečnou úroveň povědomí o rizicích ML/FT a rozumí svým základním povinnostem. Příkladem rizikově orientovaného opatření je zvýšená kontrola vázaných účtů formou ověření zdroje finančních prostředků a vyžádání dodatečných informací od klienta.

360. Advokáti uvedli, že jejich etická pravidla (spíše než AML/CFT povinnosti) by jim zabránila provést určité transakce a zdá se, že se vždy řídí pravidlem „poznej svého klienta“ a základními AML opatřeními. Uznávají riziko spojené se zakládáním a řízením korporátních nástrojů, ale v tomto ohledu bylo přijato jen málo rizikově orientovaných opatření. Ze všech DNFBP mají největší znalosti o problematice AML/CFT auditoři, někteří z nich poskytují v této oblasti poradenské služby.

361. Zesílená opatření se uplatňují na NO, o kterých se na základě mezinárodních vodítek usuzuje, že představují vyšší riziky z hlediska FT.⁵¹ Jinak je riziko FT považováno za nízké a DNFBP uplatňují minimum opatření pro jeho zmírnění.

Hlubková kontrola klienta a požadavky na uchování údajů

Finanční instituce

362. FI jsou obecně seznámeny se svými povinnostmi provádět CDD a uchovávat údaje. Ve většině případů musí být klient při otevření účtu fyzicky přítomen v bance, předložit doklad totožnosti,

⁵¹ Podobný přístup je ve Zprávě o NRA v kapitole 3.3.2.

vyplnit dotazník o povaze své podnikatelské činnosti, zdroji finančních prostředků a majetku a poskytnout příslušné dokumenty a smlouvy. Tyto informace jsou využity ke stanovení profilu klienta, vůči kterému budou kontrolovány jeho činnosti. Pokud jsou poskytnuté údaje neúplné, odmítne banka s klientem spolupracovat. Ve většině bank je u přibližně 1 % klientů, kteří jsou považováni za nízkorizikové, akceptována identifikace bez fyzické přítomnosti (tj. CzechPOINT).

363. Pro ověření údajů využívají banky přístup k různým veřejným i neveřejným databázím (např. rejstřík trestů, placené mezinárodní databáze). Nevyužívají ale všechny databáze, které české orgány spravují, např. údaje z databáze kradených dokladů, která by byla velice vhodná pro FI orientované na elektronické bankovníctví.

364. Operace v elektronickém bankovníctví, jehož součástí je zřízení účtu na dálku, jsou považovány za obzvláště rizikové. V těchto případech je nutnou podmínkou zaslání kopií dokladů totožnosti poštou a e-mailem a klient se musí při registraci nechat vyfotit. Ve všech těchto případech musí být první platba provedena přes bankovní účet, který je operátorovi elektronického bankovníctví poskytnut. Dodatečná opatření k ověření údajů zahrnují zaslání dopisu na adresu trvalého bydliště zákazníka, aby bylo jisté, že adresát bude informován, že byl jeho/jejím jménem zřízen bankovní účet.

365. Problematika ověření skutečného majitele zaměstnává celý finanční sektor. FI se snaží nalézt nejúčinnější cestu jak provést ověření skutečného majitele. Při zjišťování skutečného majitele a zdroje finančních prostředků však některým bankám stačí prohlášení klienta a údaje z obchodního rejstříku.

366. Kromě identifikace tváří v tvář jeden z poskytovatelů platebních služeb využívá služby smluvního partnera – České pošty, která je podle AML zákona povinnou osobou. Česká pošta poskytuje služby převodu peněz na základě smlouvy podepsané s partnerem, který poskytuje služby převodu peněz nebo hodnoty. U těchto operací nebyly zjištěny žádné problematické oblasti.

367. Postupy uchovávání údajů se zdají být přiměřené a požadované dokumenty jsou často uchovávány déle, než jak předepisuje AML zákon a vyhlášky ČNB.

DNFBP

368. Kasina provádí CDD při vstupu klienta do prostor kasina a postup identifikace zahrnuje vyfocení klienta, ověření platnosti dokumentů a někdy odebrání otisků prstů. Pokud se zákazník odmítne identifikovat, je mu/jí odepřen vstup do kasina.

369. Advokáti, notáři, auditoři a daňoví poradci obecně dodržují požadavky CDD, většinou kvůli svému profesnímu profilu a typu poskytovaných služeb, spíše než pro účely AML/CFT. Pokud se podílejí na prodeji/nákupu společností nebo podílu ve společnosti, požadují advokáti po klientech vyplnit standardizovaný formulář a obě strany obchodu ověří v zahraničních a českých rejstřících (tj. obchodním rejstříku) nebo v otevřených zdrojích. Pokud je právní firma členem mezinárodní skupiny koordinuje svůj postup zjišťování skutečného majitele s partnery v EU nebo s mateřskou společností.

370. NRA považuje sektor nemovitostí za vystavený hrozbě a zranitelný vůči rizikům praní peněz. Tuto skutečnost potvrzují četné nezávislé zprávy.⁵² Během rozhovorů na místě prokázal tento sektor určité porozumění základům CDD a povinnosti uchovávat údaje, ale příliš spoléhá na prohlášení klientů ohledně skutečného vlastnictví a původu finančních prostředků.

⁵² <https://www.occrp.org/en/investigations/1666-azerbaijans-czech-enclave>

371. Obchodníci s drahými kovy a kameny (nebo jinými hodnotnými předměty) jsou „de facto“ vyňati z povinnosti CDD, neboť mají zakázáno provádět hotovostní transakce nad 270 000 CZK (přibližně 10 300 EUR).

372. Celkově lze říci, že DNFBP ověřují údaje o skutečném vlastnictví téměř výhradně z prohlášení klientů nebo z údajů v obchodním rejstříku, bez dalšího proaktivního ověření.

Použití zesílených opatření CDD

a) PEP

373. Podle NRA představuje korupce v ČR vysoké riziko, a proto vydal FAÚ MP č. 7 k politicky exponovaným osobám, který je závazný pro všechny povinné osoby. AML zákon nerozlišuje mezi vnitrostátní a mezinárodní PEP, MP č. 7 požaduje zesílená opatření vůči zahraničním PEP (klientům nebo skutečným majitelům). Vůči vnitrostátním PEP (ve smyslu návrhu AML směrnice EU, která zatím definuje občany EU jako „vnitrostátní“ PEP) a osobám, jimž byly svěřeny důležité funkce v mezinárodní organizaci, mají povinné osoby podle MP č. 7 uplatnit určitá opatření, pouze pokud se jedná o rizikový obchodní vztah. Hodnotící tým se domnívá, že ustanovení MP č. 7 jsou v protikladu k AML zákona, od něhož se odchýlila a mohou mezi povinnými osobami vyvolat zmatení ohledně toho, jaká opatření mají být přijata.⁵³

374. Bankovní sektor a velké nebankovní FI si uvědomují riziko korupce a využívají ke zjištění PEP pokročilý software propojený na mezinárodní databáze (v jednom případě na českou databázi). Menší nebankovní FI si vazbu mezi korupcí jako společenským jevem a konceptem PEP tolik neuvědomují. Nevyužívají ani domácí ani cizí zdroje k účinnému zjištění PEP.

375. DNFBP (zejména určené profese) věnují zvláštní pozornost vnitrostátním PEP, pokud je v průběhu obchodního vztahu zjistí, ale nepoužívají žádný mechanismus nebo zmírňující opatření, k jejich rutinnímu zjišťování a použití zesílených postupů CDD.

b) Korespondenční bankovníctví

376. AML zákon výslovně nevyžaduje, aby povinné osoby plně rozuměly povaze podnikání korespondenční instituce. České banky, se kterými proběhly rozhovory a které poskytují korespondenční služby jiným institucím, potvrdily, že se uplatňují příslušná opatření. Banky od zahraničních korespondenčních institucí vyžadují vyplnit obsáhlý formulář, který obsahuje otázky ohledně politiky korespondenční banky v oblasti dodržování předpisů. Ověření se provádí prostřednictvím zvláštních zpravodajských oddělení a v některých případech se s korespondenčními bankami konají konferenční hovory. České banky by nespolupracovaly se skořápkovými bankami a nenavázaly by obchodní vztah s korespondenční bankou s nedostatečnými AML/CFT předpisy. Chování a profil klientů korespondenční banky se pravidelně kontrolují a mají přímý vliv na rizikovou úroveň bankovního vztahu.

c) Nové technologie

377. FAÚ vydal MP č. 2 k „digitálním měnám“, který povinným osobám ukládá, aby takovou platbu přesahující 1 000 EUR považovaly za rizikovou a transakce přesahující 15 000 EUR oznamovaly jako OPO. FAÚ uvedl, že bylo podáno několik OPO s částkou přesahující uvedený limit a ty byly podrobeny analýze.

⁵³ Orgány uvedly, že v dubnu 2018 (po návštěvě na místě) vydal FAÚ aktualizovaný MP č. 7, který více odpovídá požadavkům AML zákona.

378. Nové technologie (on-line bankovníctví, nové platební produkty, digitální a krypto-měny) jsou považovány v celém finančním systému za rizikové a obecně se na ně uplatňují přiměřená zesílená AML/CFT opatření. Některé subjekty by neprovedly transakci s virtuální měnou.

379. Zvláštností je, že v ČR lze koupit nemovitost za krypto-měnu.⁵⁴ Jako zmírňující opatření vydal FAÚ MP č. 2 k „digitálním měnám“, který vyžaduje, aby povinné osoby kontrolovaly transakce přesahující 1 000 EUR a oznamovaly jako podezřelé transakce nad 15 000 EUR. České orgány hodnotitelům sdělily, že skutečně obdržely OPO týkající se krypto-měn: 46 v roce 2016 a 133 v roce 2017. Orgány uvedly, že tento fenomén se stále vyvíjí, ale v souvislosti s virtuálními měnami nebyl zjištěn žádný případ praní peněz. Tuto oblast je nicméně třeba sledovat, poskytovat vodítka a zvyšovat informovanost, aby se vyřešilo případné riziko týkající se krypto-měn a sektoru nemovitostí.

d) Bankovní převody

380. Nařízení EU 847/2015 je účinné od 26. června 2017 a je přímo použitelné v ČR. Vyžaduje, aby údaje o příjemci byly součástí bankovního převodu. Banky, se kterými se hodnotící tým na místě sešel, prokázaly v celku dobré porozumění rizikům spojeným s bankovními převody a ujistily, že vyžadují znát účel převodu a zdroj finančních prostředků. Instituce, se kterými proběhlo setkání na místě, uvedly, že kontrolovaly klienty vůči sankčním seznamům OSN. České instituce se většinou spoléhají na zahraniční protějšky ohledně kontroly klientů vůči sankčnímu seznamu OSN.

e) Cílené finanční sankce týkající se FT

381. Vzhledem k tomu, že je ČR členským státem EU, jsou zde příslušné TFS EU přímo použitelné; tento režim není zcela v souladu s požadavky FATF. Aby překlenul prodlení mezi zveřejněním nových listací OSN a jejich transpozicí do práva EU, vydal FAÚ MP č. 5. Tento pokyn však nezajišťuje zmrazení majetku sankcionovaných osob a subjektů po dobu trvání sankčního opatření podle rezoluce RB OSN. Ve srovnání s ostatními FI rozumí banky a investiční společnosti lépe svým povinnostem implementovat TFS OSN a EU. Banky využívají pokročilý software, který jim umožňuje on-line kontrolu a aktualizace seznamů jak EU, tak OSN. DNFBP rovněž prokázaly rozdílnou úroveň porozumění povinnostem týkajícím se provádění TFS OSN a EU. Realitní makléři, advokáti a notáři uvedli, že v případě zjištění shody s osobou nebo subjektem na sankčním seznamu, by pokračovali v transakci. Jen pár DNFBP, se kterými došlo k setkání na místě, uvedly, že by kontaktovaly FAÚ případně příslušnou profesní komoru před tím, než by transakci uskutečnili. Během rozhovorů na místě nikdo nezmínil, že by proběhlo zmrazení na základě TFS (blíže viz BV č. 10 a BV č. 11).

f) Rizikové země identifikované FATF

382. Finanční instituce do značné míry rozumí rizikům, která představují klienti z nebo transakce z/do rizikových zemí. Úvahy institucí se řídí pokyny od orgánů dohledu a vstupy z vlastní instituce nebo finanční skupiny. Země se řadí do několika rizikových kategorií a opatření jsou uplatňována přiměřeně úrovni rizika.

383. Některé DNFBP, se kterými proběhlo setkání na místě, si nejsou vědomi existence seznamu rizikových zemí FATF, zatímco přístup jiných je často založen na osobním předstevě o „rizikových zemích“, které není vždy v souladu se seznamem FATF. Výsledkem je, že řada DNFBP neví, jak se chovat v případě transakcí klientů z rizikových zemí identifikovaných FATF.

⁵⁴ <http://www.homehunters.cz/en/bitcoin/>

Oznamovací povinnost a vyzrazení informace

384. FAÚ tvrdí, že kvalita OPO se během let zvýšila a hodnotící tým může potvrdit, že pravidla oznamování podezřelých obchodů byla povinným osobám přítomným setkání na místě obecně známa.

385. Méně pozitivní je, že některé povinné osoby využívají omezené množství indikátorů pro podání OPO a některé DNFBP uvedly, že upřednostňují koordinaci s FAÚ před podáním OPO. Celkový počet OPO se od posledního hodnocení zvýšil, jak ukazuje tabulka níže:

Tabulka 13. Počet OPO, které FAÚ obdržel od různých typů povinných osob.

Sektor	OPO 2016		OPO 2017	
	ML	FT	ML	FT
Banky	2146	11	1195	5
Spořitelní družstva	15		17	
Pojišťovny	28		22	
Držitelé poštovní licence	19			
Sektor cenných papírů	22		22	
Elektronické peníze	1			
Poskytovatelé platebních služeb	89		33	
Investiční společnosti	4		1	
Poskytovatelé půjček	10		7	
Směnárný	10	1	6	
ČNB	5		1	
Kasina	1		6	
Realitní makléři	2		1	
Obchodníci s drahými kovy/kameny, Notáři, Účetní, poskytovatelé služeb svěfenským fondům a společnostem				
Advokáti			3	
Auditoři/Daňoví poradci	1			
Společnosti poskytující adresu sídla jiným společnostem	1			
Obchodníci s emisními povolenkami	2			
Virtuální měny	6		2	
Zprávy o zneužití systému daňové správy	371		229	
FIU	59		39	
Ostatní	122	22	60	16
Další TČ a pokusy o transakce u FI a DNFBP				
CELKEM:	2948		1665	

386. Největší část OPO podaly banky (přes 70 %), vedle toho zůstává nízký počet OPO podaných nebankovními FI a obzvláště DNFBP. Hodnotitelé uznávají, že největší objem finančních zdrojů a transakcí je u bank, ale přesto jsou sektory, kde je přítomné riziko praní peněz, které se ale neprojevuje v tom, jak tyto sektory podávají OPO. NRA například uvádí, že advokáti, notáři, auditoři, účetní, daňoví poradci a realitní makléři jsou zranitelní vůči riziku ML/FT, ale tyto DNFBP podaly FAÚ velice málo OPO. Hodnotící tým se s ohledem na zvláštnosti českého trhu domnívá, že toto představuje významnou zranitelnost, obzvláště ve vztahu k realitním makléřům.

387. České banky podaly velmi málo OPO týkajících se FT a od směnáren pochází jedno. Nízká čísla podání mohou být ospravedlnitelná zjištěným omezeným rizikem FT v ČR, ale zdá se, že nebankovními povinné osoby mají nedostatečné povědomí o indikátorech FT. Jak je popsáno v BV č. 6, povinné osoby konzultují s FAÚ před podáním OPO a tím je zajištěno průběžné vzdělávání

povinných osob a rychlá zpětná vazba. Zpětná vazba je poskytována rovněž na AML/CFT školeních a dalších setkáních s povinnými osobami a prostřednictvím webu FAÚ. Povinné osoby považují poskytování zpětné vazby za účinné, oceňují je a rovněž významně přispívá ke kvalitě OPO.

388. Zdá se, že banky vědí o zákazu vyzrazení informací klientům. Vnitřní předpisy FI běžně obsahují ustanovení týkající se zákazu prozradit, že bylo FAÚ podáno OPO nebo související informace. Aby v praxi zabránily vyzrazení informací, přijaly některé FI systém omezené komunikace mezi odděleními komunikujícími přímo s klienty (které by je mohly varovat) a oddělením kontrolujícím dodržování předpisů (zodpovědné za podávání OPO). Jiné FI vyzdvihly, že od navázání obchodního vztahu může banka kdykoli a z jakéhokoli důvodu jako součást běžných postupů vyžadovat dodatečné informace, ab případný požadavek na dodatečné informace nevyvolal u klienta podezření, i když je to z důvodu podání OPO. ČNB může fyzické osobě za vyzrazení informace uložit pokutu až 10 000 EUR, ale dosud k tomu nedošlo.

Vnitřní kontroly a právní/regulatorní požadavky jejichž implementace se blíží

389. Velké FI mají odpovídající úroveň vnitřních kontrolních postupů, které vykonává vnitřní audit. Podle AML zákona musí zaměstnanci povinných osob podstoupit aspoň jednou ročně zvláštní školení. Problematika AML/CFT je povinnou součástí příručky pro nové zaměstnance a zaměstnanci se pravidelně účastní každoročních školení a seminářů organizovaných odděleními kontrolujícími soulad s AML/CFT předpisy. Zvláštní školení jsou pořádána také pro členy představenstva. Kvalitu a obsah školení kontrolují orgány dohledu. Kontroloři dodržování předpisů v investičních společnostech se účastní 2 až 3 AML/CFT školení ročně. FAÚ zjistil jedno porušení týkající se povinnosti provádět školení v případě kasina a uložil za ně pokutu, což dokládá, že povinnost školit zaměstnance kasina obecně dodržují. Jak FAÚ tak představitelé kasin potvrdili, že musí přijmout vnitřní AML/CFT předpisy v písemné podobě a zaslat je FAÚ k ověření.

390. Mnoho z bank, se kterými proběhly rozhovory, mají v interních předpisech nastaven požadavek minimálně 5 let praxi v oblasti finanční kriminality, vysokoškolské vzdělání a zkušenost s řízením před nástupem do funkce vedoucího kontroly dodržování AML/CFT předpisů. Neexistuje však zákonný požadavek, aby byla na řídicí úrovni jmenována hlavní odpovědná osoba za kontrolu dodržování AML/CFT předpisů a zákon rovněž nekonkretizuje kvalifikační požadavky. Banky na základě vnitřních předpisů prověřují možné adepty a ověřují, že mají čistý trestní rejstřík. Jmenování těchto pracovníků schvaluje ve větších bankách představenstvo.

391. Kontroloři dodržování předpisů v investičních společnostech se účastní 2 až 3 AML/CFT školení ročně. FAÚ zjistil jedno porušení týkající se povinnosti provádět školení v případě kasina a uložil za ně pokutu.

392. Podle českých zákonů musí být AML/CFT systém u všech úvěrových institucí, pojišťoven a penzijních společností předmětem nezávislé vnitřní kontroly bez upřesnění frekvence. FI zahrnují problematik AML/CFT do svých vnitřních auditních plánů na základě vlastního hodnocení rizik. Rozhovory na místě potvrdily, že banky provádí vnitřní audit, aby zkontrolovaly dodržování vnitřních AML/CFT postupů.

393. Oddělení kontrolující dodržování AML/CFT předpisů u velkých FI mají přiměřené zdroje a často působí nezávisle. Zprávy podávají přímo vrcholnému vedení a o podání OPO rozhodují nezávisle. U menších FI a DNFBP je funkce kontroly dodržování předpisů vykonávána na úrovni generálního ředitele, a to především z důvodu omezeného počtu zaměstnanců (někdy dva až tři) a menší velikostí daného subjektu. V případě jednotlivých svobodných povolání (jako jsou auditoři,

notáři a advokáti) je kontrola zajištěna tímto jedním z profesionálů, který prokázal dostatečné povědomí o problematice AML/CFT.

394. Banky, velké FI a DNFBP mají dostatečnou úroveň vnitřních kontrolních postupů (v písemné podobě), DNFBP a menší FI žádoucí standardy v tomto ohledu nenaplnují, protože postupy kontroly dodržování AML/CFT předpisů jsou součástí obecných předpisů společnosti, a pokud nemůže být zřízena nezávislá kontrolní funkce vzhledem k omezené velikosti subjektu a malému počtu zaměstnanců, vykonává audit ředitel. Toto se jeví přiměřené úrovni závažnosti a riziku. Hodnotící tým nezjistil žádné zákonné nebo regulatorní požadavky, které by bránily implementaci zásadních témat.

Závěr

395. Banky a do velké míry ostatní velké FI dobře rozumí rizikům ML/FT a svým povinnostem. Rozhovory na místě odhalily, že porozumění AML/CFT rizikům se v případě směnárníků a DNFBP liší a málokdy je využíván rizikově orientovaný přístup k AML/CFT opatřením.

396. Banky analyzují své operace na základě produktu/klienta/transakce/lokality a rizika klasifikují jako nízká/střední/vysoká, a to prostřednictvím pokročilých softwarových nástrojů a vodítek poskytnutých evropskými mateřskými společnostmi. Přijatá opatření zmírňující rizika se zdají být přiměřená. DNFBP uplatňují zmírňující opatření přiměřeně svému omezenému porozumění AML/CFT rizikům.

397. Banky se zdají být obeznámeny s povinnostmi CDD. CDD a opatření průběžné kontroly přijatá DNFBP jsou často dílčí a nezahrnují rizikově orientovaný přístup.

398. Uplatnění zesílených opatření CDD – včetně zesílených opatření CDD vůči PEP – není v AML zákoně stanoveno, což negativně ovlivňuje uplatnění zesílených opatření CDD v soukromém sektoru.

399. Nejvíce OPO podávají FAÚ české banky, zatímco počet OPO podaných nebankovními FI a DNFBP odpovídá jejich povědomí o problematice ML/FT. **ČR dosáhla v Bezprostředním výstupu č. 4 střední úrovně účinnosti.**

KAPITOLA 6. DOHLED

Klíčová zjištění a doporučená opatření

Klíčová zjištění

- ČNB má robustní systém udělování licencí FI včetně řádného procesu ověření, že majiteli nebo řediteli FI nejsou trestané osoby. V procesu udělování oprávnění byly zjištěné některé nedostatky týkající se schopnosti odhalit PEP a společníky zločinců. V případě vázaných zprostředkovatelů se ČNB spoléhá na výpisy z rejstříku trestů, které má zastoupený subjekt.
- Realitní makléři, účetní, poskytovatelé služeb svěřenským fondům a společností, obchodníci s drahými kovy a kameny a s kulturními památkami nebo předměty kulturní hodnoty nepodléhají licencování a tudíž nejsou opatření, která by trestaným osobám a jejich společníkům zabránila mít profesní akreditaci nebo držel významný nebo kontrolní podíl, nebo vedoucí funkci v těchto DNFBP.
- V oblasti AML/CFT dohledu jsou dvěma hlavními regulátory, kteří současně dohlížejí na největší část finančního sektoru ČR FAÚ a ČNB. Pravomoci obou institucí co do kontrol na místě i na dálku a možnosti ukládání trestů jsou velmi podobné a týkají se stejných kategorií FI. Účinnost tohoto modelu (duplikace povinnosti AML/CFT dohledu na místě) může představovat problém vzhledem k omezeným zdrojům.
- FAÚ a ČNB dobře rozumí rizikům ML/FT v ČR, k čemuž přispělo i to, že se jedná o orgány, které navrhly a nejvíce přispěly do Zprávy o NRA. Tyto dva hlavní orgány dohledu prokázaly značné úsilí při propagaci výsledků hodnocení rizik mezi subjekty spadajícími pod jejich pravomoc a při podpoře jasného porozumění AML/CFT povinnostem a rizikům ML/FT.
- Sekce dohledu nad finančním trhem ČNB využívá nejucelenější systém AML/CFT rizikově orientovaného dohledu (systém RAS/RAS II). Modelu, který využívá FAÚ a Sekce dohledu nad finančním trhem II ČNB by prospělo, kdyby byl vyvinut tak, aby byl z hlediska AML/CFT více rizikově orientovaný. Kritéria, které pro plánování kontrol využívají profesní komory, neobsahují konkrétní prvky týkající se ML/FT.
- Od 1. srpna 2017 má ČNB na základě AML zákona pravomoc ukládat peněžní pokuty za nedodržení AML/CFT. To je pozitivní regulatorní změna, které cílí na nápravu účinnosti AML/CFT dohledových opatření, ale ČNB ji ještě intenzivně nevyužívá. Pokuty uložené FAÚ a ČNB nemají odstrašující a odrazující roli a nejsou ukládány v přiměřené výši. Fyzické osobě nebyl uložen žádný trest. Úroveň trestů, které mohou být uloženy podle AML zákona je nízká.
- S ohledem na limitované zdroje FAÚ i Sekce pro dohled nad finančním trhem II je prováděno málo kontrol, zejména v případě finančních sektorů s vysokým počtem povinných osob (např. pojišťovací zprostředkovatelé, nebankovní poskytovatelé platebních služeb nebo vydavatelé elektronických peněz...). Proto má výkon dohledu omezený dopad na dodržování předpisů. Dohled na DNFBP není ve stavu, kdy by mohl prokázat, že jeho výkon má vliv na soulad s AML/CFT předpisy.

Doporučená opatření

Orgány by měly:

- zlepšit postup udělování licencí FI a DNFBP, aby zahrnoval i ověření o legálním zdroji finančních prostředků, aby se zabránilo proniknutí domácího a cizího majetku z trestné činnosti do českého finančního systému;

- přijmout opatření, která zabrání, aby trestané osoby a jejich společníci měli profesní akreditaci nebo drželi významný nebo kontrolní podíl nebo byly v řídicí funkci v DNFBP;

Stávající přístup k výkonu dohledu by měl být revidován, aby:

- se zvýšil rozpočet a počet zaměstnanců všech orgánů AML/CFT dohledu;
- se více zaměřil na rizika spjatá s toky peněz z/do zahraničí a zabránil, aby FI a DNFBP fungovaly jako prostředníci pro začlenění cizího majetku z trestné činnosti do českého finančního systému;
- se více zaměřil na rizika a zranitelná místa spjatá s možným zneužitím finančního systému fiktivními podnikateli pro účely ML/FT;
- ověřil účinnost stávajícího modelu, ve kterém jsou mezi regulátory významné duplicity povinností AML/CFT kontrol na místě;
- zkontroloval systém dohledu nad vykonávaný orgány dohledu nad DNFBP a Sekcí pro dohled nad finančním trhem II ČNB;
- zlepšil rizikově orientovaný přístup FAÚ k výkonu dohledu.

Pokud je o tresty by orgány měly:

- FI a DNFBP ukládat odstrašující a přiměřené peněžní pokuty;
- jasně pro každý sektor definovat řídicí funkci, které může být uložen trest za porušení AML/CFT.

Kromě výše uvedeného by orgány měly:

- novelizovat právní rámec tak, aby se zvýšila hranice trestů, aby byly přiměřenější a více odstrašující;
- od úvěrových institucí vyžadovat, aby přijaly programy kontroly dodržování povinností, které zajistí kontrolora dodržování AML/CFT předpisů v řídicí úrovni firmy;
- zavést požadavky na kvalifikaci a hodnocení způsobilosti a bezúhonnosti pro hlavního kontrolora dodržování AML/CFT předpisů;
- řešit technické nedostatky identifikované v doporučeních 26-28 a 35.

Bezprostřední výstup č. 3 (Dohled)

400. Podle § 35 AML zákona vykonává dohled nad FI a DNFBP kromě právnických a poradenských profesí FAÚ.⁵⁵ ČNB vykonává dohled nad bankovním sektorem, kapitálovým trhem, pojišťovnami, penzijními fondy, spořitelními družstvy, směnárny, institucemi elektronických peněz a nebankovními poskytovateli spotřebitelských úvěrů. Před novelou AML zákona z roku 2017 mohl vést správní řízení pro porušení povinností z AML zákona pouze FAÚ. ČNB a další orgány dohledu získaly tuto pravomoc teprve nedávno. Pravomoc FAÚ a ČNB provádět kontroly na místě a na dálku a ukládat sankce jsou velmi podobné a vztahují se na stejné kategorie FI. Plánování výkonu AML/CFT dohledu a provádění společných kontrol (viz BV č. 1) jsou průběžně koordinovány. Nicméně s ohledem na omezené zdroje vzbuzuje tento přístup pochybnosti o účelnosti a je na pováženou zda lze tuto duplikaci povinností rozumně odůvodnit.

⁵⁵ Nad účetními vykonává dohled rovněž FAÚ, přestože jsou částí právnických a poradenských profesí.

Tabulka 14. Struktura FI a DNFBP v ČR.

Finanční instituce		
Sektor	Počet registrovaných institucí	Hodnota majetku (EUR ⁵⁶)
Banky a spořitelní družstva	58	265,6 mld.
Pojišťovny	20	18,02 mld. ⁵⁷
Pojišťovací zprostředkovatelé	154 355	N/A
Nebankovní poskytovatelé platebních služeb nebo vydavatelé elektronických peněz	209	2 600 349 000
Zástupci zahraničních platebních institucí z ČS EU		
Cenné papír – investiční firmy	66	953 647 833
Investiční společnosti	27	14 785 342 000
Samosprávné investiční fondy	29	2 075 925 000
Směnárny	1 004	N/A
Zastavárny		
Poskytovatelé a zprostředkovatelé půjček a úvěrů kromě bank a spořitelen		
Penzijní společnosti	8	17,0 mld.
Leasingové společnosti		
Druh podnikání	Orgán dohledu	Počet registrovaných institucí
Kasina (včetně internetových)	CS, FAÚ	263
Realitní makléři	Živnostenské úřady, FAÚ	N/A
Obchodníci s drahými kovy a kameny	Živnostenské úřady, FAÚ	N/A
Obchodníci s drahými kameny	Živnostenské úřady, FAÚ	N/A
Advokáti, notáři, ostatní svobodná právnícká povolání a účetní	ČAK, NK ČR, KDP ČR, EKČR, KAČR, MF	12901 (advokáti), 449 (notáři), 4703 (daňoví poradci), 154 (exekutoři), 1598 (auditoři), N/A (účetní)
Poskytovatelé služeb svěřenským fondům a společnostem znamená všechny osoby nebo druhy podnikání jinde neuvedené	Živnostenské úřady, FAÚ	406

Udělování licencí, registrace a kontroly bránící zločincům a jejich společníkům v přístupu na trh

Česká národní banka

401. Jako orgán dohledu nad finančním trhem uděluje ČNB povolení (licence) většině subjektů, které poskytují služby na finančním trhu. Rovněž vydává povolení, schvaluje, nebo dává souhlas. Banky, spořitelní družstva, investiční společnosti a zprostředkovatelé, osoby akreditované k podnikání na kapitálovém trhu, pojišťovny, zajišťovny, hlavní administrátoři a obhospodařovatelé investičních společností, penzijní společnosti a akreditované osoby, platební instituce, instituce

⁵⁶ Směnný kurz k 30. červnu, 2017.

⁵⁷ Podle českých všeobecně uznávaných účetních zásad.

elektronických peněz a vydavatelé elektronických peněz malého rozsahu, poskytovatelé spotřebitelských úvěrů a akreditované osoby, směnárníci musí mít licenci ČNB.

402. ČNB má samostatný licenční odbor, který ověřuje způsobilost, důvěryhodnost a zkušenosti vedení FI (členů statutárních orgánů, správních a dozorčích rad) a osob, které mají „kvalifikovanou účast“. V souladu se zákonnými požadavky provádí ČNB hodnocení způsobilosti a bezúhonnosti osob.

403. Proces podání žádosti ČNB o povolení nebo schválení se řídí příslušnými sektorovými zákony a vyhláškami vydanými ČNB. Tyto předpisy uvádí konkrétní požadavky žádostí, vzorové formuláře žádostí a přílohy, které musí být připojeny.

404. Banky a další licencované FI⁵⁸ musí ČNB předem informovat o navrhovaných odpovědných osobách ve statutárních orgánech, správních a dozorčích radách a musí předložit dokumenty potřebné k posouzení jejich způsobilosti, důvěryhodnosti a zkušenosti. Každý kandidát do představenstva a dozorčí rady banky musí podstoupit hodnocení osobní způsobilosti a bezúhonnosti. Informace poskytnuté kandidátem se analyzují, aby se ověřil čistý trestní rejstřík, profesní zkušenosti a strategie navržená pro novou funkci. V procesu ověření jsou všechny sekce ČNB, které mohou mít informace o dané osobě, požádány o stanovisko nebo poskytnutí informací. V případě, že je kandidát cizinec nebo působil v zahraničí, kontaktuje ČNB příslušné zahraniční orgány dohledu se žádostí o jejich vstup.

405. Kandidáta posuzuje výběrová komise⁵⁹ (v níž jsou zástupci sekcí dohledu) a doporučuje další rozhodnutí. V případě potřeby může výběrová komise pozvat kandidáta k pohovoru. Konečné schválení je na ředitelce Sekce dohledu nad finančním trhem. U všech FI (s výjimkou vázaných zprostředkovatelů) musí mít ředitelé k zahájení působení ve funkci předchozí souhlas ČNB.

406. Pokud jsou zjištěny nedostatky v činnosti některého subjektu, může ČNB požadovat výměnu člena statutárního orgánu, správní nebo dozorčí rady, člena vrcholného vedení nebo jiné odpovědné osoby.

Příklad – odebrání souhlasu vedoucí osobě

Udělení souhlasu k výkonu funkce vedoucí osoby investičního fondu udělené panu L bylo odebráno z rozhodnutí ČNB ze dne 13. února 2017. V roce 2015 byl pan L vedoucím pracovníkem investičního fondu a během doby, kdy společnost spáchala administrativní přestupek tím, že nezákonně provedla činnosti bez potřebné licence. Společnosti byla rozhodnutím ČNB udělena pokuta 2,5 mil. CZK (96 953 EUR).

Pan L byl rovněž vedoucí osobou v investičním fondu B v době, kdy tato společnost spáchala administrativní přestupek spočívající v nabízení investičních cenných papírů bez předchozího uveřejnění prospektu schváleného ČNB. V roce 2015 byla rozhodnutím ČNB společnosti udělena pokuta 650 000 CZK (25 207 EUR). Závěrem ČNB bylo, že pan L byl vedoucí osobou společností, které se dopustily vážných porušení právních předpisů, a proto **pozbyl jedné z podmínek nutných k výkonu funkce vedoucí osoby – bezúhonnost.**

407. Významné změny ve vlastnické struktuře FI podléhají schválení ČNB. Předchozí souhlas ČNB je nutný pokud chce osoba ve FI nabýt kvalifikovanou účast, nebo navýšit svou kvalifikovanou účast na 20 %, 30 % nebo 50 %, nebo se stát ovládající osobou FI. Souhlas se řídí standardy licenčního řízení a zaměřuje se na zdroje finančních prostředků (to je považováno za „první obrannou linii“ licenčního řízení).

⁵⁸ Družstevní záložny, pojišťovny, penzijní společnosti, investiční společnosti, hlavní administrátoři, nebankovní poskytovatelé spotřebitelských úvěrů, nebankovní poskytovatelé platebních služeb, vydavatelé elektronických peněz, investiční zprostředkovatelé, zprostředkovatelé spotřebitelských úvěrů, směnárníci.

⁵⁹ Výběrová komise byla zřízena rozhodnutím ředitelky sekce Dohledu nad finančním trhem jako poradní orgán ředitelky této sekce.

408. Aby bylo zajištěno, že majiteli nebo vedoucími osobami ve FI nejsou zločinci, ověřuje ČNB všechny relevantní osoby kontrolou záznamů v rejstříku trestů, ke kterému má přímý přístup. V případě cizinců jsou vyžadovány kopie výpisů z rejstříku trestů ze země jejich původu. Informace jsou získávány rovněž z dalších zdrojů, jako jsou insolvenční rejstřík a databáze uložených pokut ČNB. Nicméně se málo kontroluje, zda tyto osoby nejsou společníky zločinců. ČNB nemá přístup k zahraničním databázím.

409. Doposud nebyla v licenčním řízení odmítnuta žádná osoba, ale podle ČNB bylo v posledních 10 letech 5 žádostí staženo před možným zamítavým rozhodnutím ČNB. Žádná další opatření nebyla v těchto případech přijata.

410. ČNB uvedla jen jeden případ, kdy byla jako majitel nebo člen vrcholného vedení FI zjištěna PEP. Hodnotící tým se ale nedomnívá, že bylo v této věci učiněno jen málo pro účinnou kontrolu PEP a následné uplatnění opatření zmírňujících riziko.

411. Pro některé kategorie subjektů, které musí být registrovány, se ČNB spoléhá na kontrolu trestního rejstříku provedenou samotným žadatelem.

412. „Dokumentace podrobného hodnocení plnění klíčových principů účinného bankovního dohledu Basilejského výboru v programu hodnocení finančního sektoru České republiky“⁶⁰ obsahuje důležitá doporučení, mezi jinými „vyžadovat, aby úvěrové instituce zavedly programy kontroly dodržování předpisů s prvky týkajícími se auditu, školení a vybraných kontrolorů dodržování předpisů na vedoucí úrovni, které by řešily problematiku AML/CFT a finanční kriminalitu“. Druhá část doporučení nebyla v době návštěvy na místě implementována, což znamená, že vedoucí kontroloři dodržování AML/CFT předpisů u úvěrových institucí nepodléhali povinným kvalifikačním požadavkům nebo hodnocení způsobilosti a bezúhonnosti. ČNB uvedla, že úroveň profesní způsobilosti na pozicích kontrolorů dodržování AML/CFT předpisů je ověřována během kontrol. Nicméně chybějící povinné požadavky značně omezují možnost ČNB provádět hodnocení způsobilosti a bezúhonnosti kontrolorů dodržování AML/CFT předpisů, rozhodovat o případné nedostatečné profesní způsobilosti a požadovat odvolání takové osoby z pozice v případě vážných porušení AML/CFT. Hodnotícímu týmu bylo sděleno, že některé pozice ve FI jsou předmětem hodnocení způsobilosti a bezúhonnosti, ale jejich seznam nebyl k dispozici.

Hazardní hry

413. Udělování povolení v sektoru hazardních her je rozděleno mezi MF (vydává základní povolení) a městské úřady (vydávají povolení pro umístění herního prostoru). Základní povolení musí být získáno před zahájením provozu hazardních her. Součástí procesu získání základního povolení je analýza postavení provozovatele (bezúhonnost, bonita) a splnění technických požadavků.

414. V průběhu řízení o povolení musí každý žadatel předložit řadu dokumentů dokládajících ekonomickou stabilitu, průhlednou vlastnickou strukturu, původ majetku a bezúhonnost vedoucích osob. Podle informací poskytnutých MF v řízení o povolení (které trvá několik měsíců) musí žadatel prokázat bezúhonnost, legitimní zdroj finančních prostředků a přijaté vnitřní AML/CFT předpisy. Následně MF ověřuje poskytnuté údaje z otevřených zdrojů. Zvláště se zaměřuje na porozumění vlastnické struktuře společnosti. Hodnotícímu týmu nebylo jasné, jak je ověřován zdroj finančních prostředků a jak se předchází možnému spolčení se zločinci. MF dosud neodmítlo žádnou žádost o povolení. Slovně bylo potvrzeno, že byly případy stáhnutí žádosti, ale nebyly doloženy statistikou.

⁶⁰https://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/en/about_cnb/international_relations/imf_wb/download/fsa_p_cr_fsap_basel_core_principles.pdf

Profesní komory – Česká advokátní komora, Komora daňových poradců, Notářská komora, Exekutorská komora, Komora auditorů

Notáři

415. Notáři jsou organizováni v osmi oblastních notářských komorách napříč ČR. Notáře jmenuje MSp a v průběhu akreditačního procesu musí projít konkurzem. Součástí akreditačního procesu je prokázání bezúhonnosti a osobní pohovor se zvláštní komisí na MSp. Notáři jsou od jmenování průběžně kontrolováni NK ČR z hlediska plnění profesní způsobilosti a bezúhonnosti.

Exekutoři

416. Soudní exekutoři provádějí nucený výkon exekučních titulů (např. vykonatelných rozhodnutí soudu, vykonatelných rozhodčích nálezů, notářských zápisů se svolením k vykonatelnosti, vykonatelných rozhodnutí orgánů veřejné moci) a jiné činnosti.⁶¹ k červenci 2017 bylo v ČR 152 soudních exekutorů. Bezúhonnost je jedním z povinných kritérií, které musí splnit každý, kdo má být jmenován exekutorem. Ministr odvolá exekutora, pokud byl pravomocně odsouzen za úmyslný TČ nebo pro TČ spáchaný v souvislosti s exekuční činností. Každý nově jmenovaný exekutor je v průběhu prvního roku činnosti náhodně kontrolován EKČR.

Auditoři

417. Auditoři se musí řídit mezinárodními standardy pro audit (ISA), konkrétně ISA 240.⁶² k vydání rozhodnutí o oprávnění provádět auditorskou musí žadatel doložit bezúhonnost a musí se těšit dobré pověsti. V případě zahájení trestního stíhání je auditorovi pozastaven výkon auditorské činnosti, v případě pravomocného odsouzení je mu výkon auditorské činnosti zakázán. Zástupci Komory auditorů ČR (KAČR) hodnotícímu týmu sdělili, že ročně se uskuteční přibližně 15 až 50 kárných řízení, nebo řízení o přestupku.

Daňoví poradci

418. Komora daňových poradců ČR (KDP ČR) sdružuje přes 4 700 daňových poradců – fyzických osob – a 980 právnických osob poskytujících služby daňového poradenství. Jednou z podmínek registrace do seznamu daňových poradců a tedy oprávnění poskytovat daňové poradenství, je bezúhonnost. Pokud je proti registrovanému daňovému poradci zahájeno trestní stíhání pro úmyslný TČ, musí o tom neprodleně informovat komoru. V případě odsouzení může komora pozastavit výkon daňového poradenství nebo vyškrtnout daňového poradce ze seznamu.

Advokáti

419. Podmínkou zapsání do seznamu advokátů vedeného ČAK je prokázání bezúhonnosti. To samé platí pro advokáty, kteří vykonávají právní činnost ve specializovaných firmách: také oni musí být zapsáni na seznamu advokátů. Pokud právnickou firmu koupí osoba, která nesplňuje podmínky pro výkon advokacie, nebo stane-li se jednatelem právnické firmy osoba, která není advokát, pozbývá taková právnická firma oprávnění poskytovat právní služby a je vyškrtuta ze seznamu advokátů.

⁶¹ Poskytování právní pomoci, úschova peněz, listin nebo movitých věcí, doručování písemností, provádění dražeb movitého či nemovitého majetku na návrh majitele, nebo osoby oprávněné nakládat s majetkem; zjištění majetku, který má být zajištěn na základě rozhodnutí vyneseného v trestním řízení, sepisování exekutorských zápisů atd.

⁶² Postupy auditorů související s podvody při auditu účetní závěrky.

420. Advokát je povinen oznámit komoře, že na něj v trestním řízení byla podána obžaloba. Do vydání pravomocného rozhodnutí může komora pozastavit advokátovi výkon advokacie a ten tudíž nesmí poskytovat právní služby. Celkově je hodnocení způsobilosti a bezúhonnosti notářů, exekutorů, auditorů, daňových poradců a advokátů jejich profesními komorami účinné a brání zločincům v přístupu do sektoru DNFBP.

Ostatní DNFBP

421. Realitní makléři, účetní, poskytovatelé služeb svěřenským fondům a společnostem a obchodníci s drahými kovy a kameny, kulturními památkami a věci kulturní hodnoty nepodléhají registraci a tudíž se vůči nim neuplatňují opatření bránící zločincům a jejich společníkům ve výkonu této činnosti nebo v držení významného nebo kontrolního podílu nebo vedoucí funkce v těchto DNFBP. Registrováni jsou pouze TCDP (viz tabulka 14).

Jak orgány dohledu rozumí a zjišťují rizika ML/FT

Finanční analytický úřad

422. FAÚ dobře rozumí obecným rizikům ML/FT ve finančním sektoru a u ostatních povinných osob, nad nimiž vykonává dohled. To je pro FAÚ usnadněno tím, že byl koordinátorem a hlavním přispěvatelem do Zprávy o NRA

423. Oddělení kontroly FAÚ spolupracuje s dalšími orgány dohledu a dostává vstupy od analytického odboru FAÚ, aby si rozšířilo chápání rizik. Orgány uvedly, že důležitým nástrojem pro hodnocení rizik je kontrola systémů vnitřních zásad povinných osob.

424. Pro rozšíření svého porozumění rizikům ML/FT a ke zjišťování nových rizik využívá FAÚ informace z kontrol provedených ČNB, od ostatních orgánů dohledu, policie, soukromých osob a z OPO.

Česká národní banka

425. ČNB se aktivně účastnila přípravy NRA tím, že poskytovala informace o výsledcích své dohledové činnosti a připomínkovala zprávu o NRA. Obecně má ČNB dobré porozumění rizikům ML/FT. FI (kromě směnárníků a nebankovních poskytovatelů platebních služeb) musí ČNB zaslat aktuální systém vnitřních zásad a hodnocení rizik. Na základě jejich vyhodnocení zjišťuje ČNB aktuální trendy a rizika v oblasti ML/FT a výsledky využívá k zacílení své dohledové činnosti. ČNB úzce spolupracuje s FAÚ a zahraničními orgány dohledu.

426. Aby porozuměla rizikům ML/FT a identifikovala nová rizika, využívá ČNB informace získané z kontrol na místě i na dálku, které spolu úzce souvisejí. Vzhledem k tomu, že má neustálý přístup k rozsáhlému spektru informací, identifikuje ČNB systematicky možná rizika (jak při výkonu obezřetnostního tak AML/CFT dohledu), vyhodnocuje je a navrhuje potřebná nápravná opatření.

Orgány dohledu nad DNFBP – Česká advokátní komora, Komora daňových poradců, Notářská komora, Exekutorská komora, Komora auditorů

427. Zástupci řídicích orgánů profesních komor prokázali relativně dobrou úroveň porozumění AML/CFT povinnostem a stejně tak povědomí o výsledcích NRA. K získání informací o AML/CFT rizicích využívají komory různé informační zdroje včetně výsledků provedených kontrol, negativních informací z médií, stížností, informací získaných při ověřování nových členů a při jejich odchodu u profesní komory atd.

428. Celní správa vykonává od roku 2017 nově dohled nad sektorem hazardních her. CS má základní porozumění rizikům ML/FT a své funkce začala vykonávat nedávno.

429. Orgány uvedly, že Česká obchodní inspekce (ČOI) vykonává kontroly podle ustanovení AML zákona, ale hodnotícímu týmu nebyly poskytnuty žádné informace o tom, jak ČOI rozumí rizikům ML/FT a zjišťuje je.

Rizikově orientovaný výkon dohledu nad dodržováním AML/CTF požadavků

Česká národní banka

430. Z rozhodnutí Bankovní rady ČNB byl výkon dohledu ČNB k 1. březnu 2017 reorganizován. Dohled v současné době vykonává Sekce dohledu nad finančním trhem a Sekce dohledu nad finančním trhem II. Rozdíl mezi sekcemi je v typu FI, nad kterými vykonávají dohled. Orgány při návštěvě na místě vysvětlily, že reorganizace byla provedena s cílem umožnit soustavný dohled nad subjekty podílejícími se na distribuci finančních produktů a nad směnárny, a aby byly dostatečné kapacity pro výkon dohledu nad všemi subjekty. Změna proběhla také z důvodu nových pravomocí ČNB vykonávat dohled v oblasti zprostředkování spotřebitelských úvěrů.

Sekce dohledu nad finančním trhem ČNB

431. Sekce dohledu nad finančním trhem vykonává dohled na místě a na dálku nad: úvěrovými institucemi, pojišťovnami, zajišťovnami a penzijními společnostmi. Při výkonu dohledu uplatňuje rizikově orientovaný přístup za použití vnitřního analytického nástroje (systému hodnocení rizik – *Risk Assessment System* – RAS), který kombinuje výsledky jak dohledu na dálku, tak na místě.

432. Komplexnost hodnocení RAS závisí na relativní důležitosti části sektoru v celém finančním trhu. Nejúplnější výsledky hodnocení jsou dostupné pro banky a pojišťovny. Hodnocení se pravidelně opakuje po půl roce (v případě bank a pojišťoven) a po roce v případě menších/méně významných subjektů. RAS se využívá k hodnocení obezřetnosti (*Prudential Rating* (PR)), hodnocení obchodního chování (*Conduct of Business Rating* (CBR)) a hodnocení AML opatření (*Anti-money Laundering Rating* (AMLR)).

433. Pro AMLR FI využívá RAS následující kvalitativní kritéria: (i) průběh identifikace klienta, (ii) zásada poznej svého klienta (KYC) a kategorizace klienta, (iii) uchování údajů, (iv) systém vnitřních zásad, (v) průběh zjištění a oznámení podezřelého obchodu FAÚ, (vi) mechanismus vnitřních AML/CFT kontrol a (vii) AML/CFT školení. Rizikový profil vytvořený na základě výše uvedených kritérií je doplněn manuálně posuzovanými kritérii, která zahrnují: dobu od poslední AML/CFT kontroly na místě, vážnost pochybení zjištěných v průběhu poslední AML/CFT kontroly na místě, splnění uložených nápravných opatření podle stanovených lhůt a v požadované kvalitě, postavení instituce na finančním trhu, sektorové riziko a informací obdržených z jiných sekcí ČNB, od FAÚ, zahraničních regulátorů nebo zjištěných v médiích.

434. V roce 2018 sestavila Sekce dohledu nad finančním trhem roční plán AML/CFT kontrol na místě na základě pilotního projektu hodnocení rizik u bank a úvěrových institucí, za použití tří hlavních informačních zdrojů: AML/CFT screening (dotazník pro sebehodnocení), výsledky předchozí AML/CFT kontroly na místě a průběžná kontrola na dálku.

435. Výsledkem pilotního projektu bylo nastavení individuálních rizikových profilu u hodnocených FI. Sekce dohledu nad finančním trhem ČNB plánuje každoročně aktualizovat jednotlivé rizikové profily dohlížených institucí a přizpůsobit metodologii hodnocení rizik. Z pohledu hodnotícího týmu

používá Sekce dohledu nad finančním trhem komplexní rizikově orientovaný systém dohledu, který podává odpovídající hodnocení různých FI na základě jejich AML/CFT rizik.

Sekce dohledu nad finančním trhem II ČNB

436. Sekce dohledu nad finančním trhem II vykonává dohled na dálku a na místě nad:

- institucemi elektronických peněz a zahraničními institucemi elektronických peněz působícími v ČR prostřednictvím pobočky,
- platebními institucemi a zahraničními platebními institucemi působícími v ČR prostřednictvím pobočky,
- vydavateli elektronických peněz malého rozsahu,
- poskytovateli platebních služeb malého rozsahu,
- investičními zprostředkovateli a jejich vázanými zástupci,
- pojišťovacími zprostředkovateli a samostatnými likvidátory pojistných škod,
- směnárny,
- nebankovními obchodníky s cennými papíry a jejich vázanými zástupci,
- investičními společnostmi,
- samosprávnými investičními fondy,
- deponitáři a administrátory investičních fondů, pokud se nejedná o banku,
- subjekty oprávněnými poskytovat a zprostředkovávat spotřebitelský úvěr, pokud podléhají dohledu ČNB,
- akreditovanými subjekty podle sektorové legislativy (dále jen „dohlížené subjekty“).

437. Při stanovování rizikového profilu dohlížených subjektů Sekce dohledu nad finančním trhem II ČNB zohledňuje NRA a ve většině případů je AML/CFT dohled kombinován s obezřetnostním dohledem. Sekce dohledu nad finančním trhem II dělí dohlížené subjekty do 3 kategorií (A, B, C). Kategorie a obsahuje rizikové subjekty s velkým podílem na trhu a širokým zeměpisným působením. Pravidelnost kontrol na místě je založena na rizikovém profilu konkrétního segmentu finančního trhu, do kterého dohlížený subjekt spadá, na rizikovém profilu konkrétního dohlíženého subjektu a na informacích získaných při kontrole na dálku.

438. V případě nebankovních poskytovatelů platebních služeb v kategorii A se kontroly provádí jednou za 4 roky, v kategorii B jednou za 7 let. V kategorii C jsou kontroly na místě jen na základě předchozího upozornění (stížnosti, negativní ohlasy v médiích atd.) Klasifikace je každoročně aktualizována. Podstatné změny v řízení nebo obchodní činnosti mohou být důvodem k aktualizaci rizikového profilu a zahájení ad hoc kontroly.

439. Ačkoli je model, který využívá Sekce dohledu nad finančním trhem II ČNB, v zásadě rizikově orientovaný, by bylo vhodné, aby se určování četnosti a intenzity kontrol na místě řídilo více AML/CFT.

440. Počet kontrol u bank a směnárníků se zdá být dostatečný a účinně orientovaný na riziko. Méně pozitivní je, že počet kontrol u některých nebankovních FI⁶³ není uspokojivý a podle názoru hodnotitelů je to z důvodu nedostatku lidských zdrojů.

Tabulka 15. AML/CFT kontroly na místě provedené ČNB a FAÚ u FI.

Rok	Celkový počet subjektů	Počet kontrol na místě zaměřených na AML/CFT	Počet AML/CFT kontrol na místě provedených spolu s obecným dohledem
Banky a družstevní záložny			
2012	56	ČNB 10 FAÚ 1	
2013	58	ČNB 10 FAÚ 3	
2014	56	ČNB 8 FAÚ 4	
2015	57	ČNB 10 FAÚ 4	
2016	56	ČNB 12 FAÚ 3	
- červen 2017	56	ČNB 4 FAÚ 1	
Cenné papíry - investiční společnosti			
2012	61	2	
2013	64	2	
2014	58	3	
2015	62	ČNB 6 FAÚ 2	
2016	65	ČNB 4 FAÚ 1	
- červen 2017	66		
Investiční zprostředkovatelé			
- červen 2017	7296		4
Investiční společnosti			
2012	21	3	
2013	24	2	
2014	26	ČNB 2 FAÚ 1	
2015	29	2	
2016	28	4	
- červen 2017	27		
Samosprávné investiční fondy			
2012	77	2	
2013	13	1	
2014	17	4	
2015	29		
2016	27		
- červen 2017	29		
Penzijní společnosti			
2012	9		
2013	10		
2014	9		
2015	8	1	

⁶³ Investiční společnosti, investiční zprostředkovatelé, investiční fondy, pojišťovny a pojišťovací zprostředkovatelé, nebankovní poskytovatelé platebních služeb nebo vydavatelé elektronických peněz nebo poskytovatelé platebních služeb malého rozsahu, samostatní poskytovatelé spotřebitelských úvěrů a vázaní zprostředkovatelé podle zákona o spotřebitelském úvěru.

2016	8	1	
- červen 2017	8		
Pojišťovny a pojišťovací zprostředkovatelé			
2012	130 001 (21+129 980)		66
2013	137 697 (20+137 677)		76
2014	143 758 (21+143 737)	2	70
2015	148 550 (21+148 529)	2	42
2016	152 759 (20+152 739)	1 + 0	0 + 35
červen 2017	154 375 (20+154 355)	1 + 0	0 + 5
Směnárníci			
2012	933	FAÚ 3	ČNB 129
2013	960		134
2014	970	FAÚ 5	ČNB 66
2015	984	ČNB 2 FAÚ 32	ČNB 43
2016	987	FAÚ 41	ČNB 47
- červen 2017	1 004	FAÚ 11	ČNB 19
Nebankovní poskytovatelé platebních služeb, nebo vydavatelé elektronických peněz nebo poskytovatelé platebních služeb malého rozsahu			
2012	85	FAÚ 1	ČNB 16
2013	99	FAÚ 7	ČNB 11 FAÚ 7
2014	124	FAÚ 8	ČNB 7
2015	156	ČNB 40 FAÚ 3	ČNB 11
2016	185	FAÚ 5	ČNB 12
- červen 2017	209	FAÚ 1	ČNB 2
Samostatní poskytovatelé spotřebitelských úvěrů			
- červen 2017	167		
Vázání zprostředkovatelé spotřebitelských úvěr podle zákona o spotřebitelském úvěru			
2016	3505	FAÚ 1	
- červen 2017	23 902	FAÚ 1	

441. Jak je popsáno výše, existují významné rozdíly v modelech hodnocení rizik a rovněž v přístupu obou sekcí ČNB k výkonu AML/CFT dohledu. ČNB tento rozdíl vysvětlila rozdílnou velikostí a úrovní AML/CFT rizik, které představují různé sektory, nad kterými vykonává dohled. Zaměstnanci Sekce dohledu nad finančním trhem se plně věnují provádění AML/CFT kontrol na místě a využívají komplexní rizikově orientovaný systém dohledu. Sekce dohledu nad finančním trhem II vykonává jak AML/CFT dohled, tak obezřetnostní dohled, tak dohled nad ochranou spotřebitele.

Finanční analytický úřad

442. S omezenými lidskými zdroji (výkon AML/CFT dohledu všech povinných osob má na starosti 5 zaměstnanců) provádí FAÚ kontroly jen u povinných osob s vysokým rizikem ML/FT. Plánování kontrol se primárně řídí NRA, analýzou systémů vnitřních zásad, veřejně dostupnými zdroji, minulými kontrolami (jak FAÚ tak ČNB) a rovněž informacemi získanými od analytického odboru FAÚ.

443. Kontrolní plán se sestavuje na začátku každého roku, ale může být a je průběžně upravován podle změn v hodnocení rizik dohlížených sektorů nebo povinných osob. Podle zjištěných rizik ML/FT se může zvětšit, nebo zmenšit množství dokumentů požadovaných ke kontrole.

444. Pro kontrolu směnárén může FÚ využívat tzv. kontrolní nákopu. Tento nástroj se používá od roku 2014 a jeho obsahem je anonymní návštěva směnárny za účelem směny částky přesahující limit pro povinnou identifikaci (1 000 EUR). Pokud je výměna provedena bez identifikace, sepíše se kontrolní protokol, povinné osobě je udělena pokuta a jsou jí uložena nápravná opatření, aby bylo zajištěno dodržování předpisů.

445. Mezi FAÚ a dalšími orgány dohledu nad problematikou ML/FT je silná spolupráce, která zahrnuje výměnu informací o výsledcích kontrol, společné AML/CFT kontroly (ČNB) a koordinace AML/CFT kontrol na místě. Koordinace AML/CFT kontrol na místě se dělá proto, aby stejná FI nebyla kontrolována různými regulátory dvakrát. Jak je uvedeno u BV č. 1, v letech 2015 a 2017 provedly FAÚ a ČNB společné AML/CFT kontroly u dvou FI. Jak bylo zdůrazněno výše, tato praxe vzbuzuje pochyby z hlediska účinnosti a zda lez duplikaci povinností FAÚ a ČNB rozumně odůvodnit.

Dohled nad DNFBP – Česká advokátní komora, Komora daňových poradců, Notářská komora, Exekutorská komora, Komora auditorů

446. Komory pravidelně provádějí různé kontroly činností svých členů. AML/CFT dohled je součástí obecného (obezřetnostního, regulatorního) výkonu dohledu. Pro účely plánování kontrol využívají komory různá obecná a profesní kritéria včetně, doby od předchozí kontroly, výsledky předchozí kontrol, negativní informace z médií, stížnosti, ověřování nových členů, kontrola členů před jejich odchodem z komory atd. Kritéria používaná komorami pro plánování kontrol (která jsou v zásadě rizikově orientovaná) však neobsahují prvky specifické pro ML/FT. Je pochopitelné, že výkon pouze AML/CFT dohledu se samostatným modelem hodnocení rizik AML/CFT nemusí být pro profesní komory ideální, prvky rizik ML/FT by však měly být součástí obecných kritérií používaných k organizaci výkonu dohledu.

Ostatní orgány dohledu nad DNFBP

447. CS je od roku 2017 nově orgánem dohledu v oblasti hazardních her, provádí kombinované kontroly, které zahrnují problematiku ML/FT, ale nejsou rizikově orientované. Podle orgánů provádí ČOI kontroly v souladu s pravomocemi uvedenými v AML zákoně, ale o výkonu AML/CFT dohledu nebyly poskytnuty informace.

Nápravná opatření a účinné, přiměřené a odstrašující tresty

448. Rozsah pokut, které mohou být uloženy za nedodržení povinností uvedených v AML zákoně je uveden v kritériu 35.1 technické přílohy. Maximální výše pokut podle AML zákona je 10 mil. CZK (370 500 EUR).

Finanční analytický úřad

449. V průběhu roku 2017 se z důvodu změny AML zákona, která přidala povinnost vypracovat písemné hodnocení rizik a rozšířila okruh povinných osob (např. všichni provozovatelé hazardních her namísto provozovatelů pouze živé hry, investiční zprostředkovatelé a subjekty nakládající s virtuální měnou), se výrazně zvýšil počet systémů vnitřních zásad doručených FAÚ. Orgány uvedly, že systémy vnitřních zásad často obsahují řadu nedostatků (nejkvalitnější systémy mívají banky,

úvěrové instituce, pojišťovny a instituce elektronických peněz), z nichž jednou z nejčastější je absence plné implementace rizikově orientovaného přístupu.

450. Z důvodu velkého počtu nedostatků je revize systémů vnitřních zásad zdlouhavý proces, který vyžaduje opakované písemné upozornění povinných osob. Tento systém se zdá být pro orgán dohledu časově náročný a málo účinný. Stávajícímu rámci by prospělo, pokud by se orgán dohledu soustředil na ověření implementace AML/CFT systému v průběhu kontrol na místě a na dálku, místo na revizi systémů vnitřních zásad.

451. Nejčastějším přestupkem zjištěným FAÚ při kontrolách na místě jsou slabiny v oblasti identifikace klienta a neprovedení řádné CDD. V případě zjištění nedostatků musí povinná osoba sepsat zprávu o nápravných opatřeních a podat ji FAÚ v určené lhůtě. FAÚ kontroluje provedení nápravných opatření. V případě, že povinná osoba nevypracuje zprávu, může jí být podle Inspekčního řádu uložena pokuta až do výše 500 000 EUR (19 000 EUR). V praxi již byla tato možnost několikrát využita.

452. Pokud jsou kontrolní zjištění závažná a není sjednána řádná náprava, může FAÚ zahájit správní řízení, ve kterém může uložit pokutu v rozmezí 1-10 mil. CZK (39 000-390 000 EUR) a navíc může uložit trest zveřejnění rozhodnutí o přestupku na webu FAÚ po dobu 5 let.

453. Pokud povinná osoba poruší povinnosti opakovaně nebo zvláště závažným způsobem, může jí FAÚ podle § 36 AML zákona, předložit podnět ke zrušení nebo odnětí oprávnění k podnikatelské činnosti orgánu, který jej vydal. Ačkoli byla tato pravomoc několikrát využita a podněty byly předloženy ČNB (jednalo se o směnárny), žádné oprávnění dosud nebylo odebráno.

454. Nejnižší pokuta kolem 20 000 CZK (800 EUR) uložil FAÚ v souvislosti s „kontrolními nákupy“. Nejvyšší pokutu ve výši 2,5 mil. CZK (96 000 EUR) uložil FAÚ v roce 2013 platební instituci za neprovedení CDD a nepodání OPO. Druhou nejvyšší pokutu ve výši 1 mil. CZK (39 000 EUR) uložil FAÚ bance za neprovedení identifikace klienta.

Dohled FAÚ - případ

Během výkonu dohledu zjistil FAÚ poskytovatele platebních služeb, který opakovaně nesprávně provedl opatření CDD a nepodal OPO. Další analýza údajů společnosti prokázala systematická pochybení, která vedla k nedostatkům při získávání povinných informací ohledně účelu a zamýšlené povahy obchodu a zdroje použitých finančních prostředků. Pochybení se týkala velkého objemu finančních prostředků ze zahraničí.

Následně byla podle „**absorpčního principu**“ (pokuta byla udělena za nejzávažnější přestupek) udělena pokuta 96 000 EUR. Při rozhodování o výši pokuty vzal FAÚ v úvahu zisk společnosti, závažnost přestupku a objem finančních prostředků, kterých se přestupek týkal. Společnost následně podala žalobu proti MF žádající zrušení pokuty. Městský soud v Praze v lednu 2018 žalobu odmítl jako neopodstatněnou.

Tabulka 16. Celkový objem AML/CFT pokut nebo jiných opatření uložených orgány odhledu ČR od ledna 2012 do června 2017.

Rok	Počet kontrol, při kterých bylo zjištěno porušení AML/CFT	Typ trestu/uložené opatření				
		Písemné upozornění	Pokuty		Odvolání vedoucího/kontrolora dodržování předpisů	Odebrání licence
			Počet	Výše (EUR ⁶⁴)		
2012	152	109	11	32 061		
2013	142	87	17	124 160		
2014	98	27	18	69 274		

⁶⁴ 1 EUR = 26,2 CZK

2015	104	25	34	133 345		
2016	80	30	15	98 665		1 ⁶⁵
červen 2017	31	23	12	27 099		
Celkem	607	283	95	484 604		

455. Úroveň pokut, které lze v ČR ukládat, je nízká a ani tak nebyla nejvyšší pokuta (10 mil. CZK / 390 000 EUR) nikdy uložena. Celkový objem pokut uložených za rok všem povinným osobám nikdy nepřesáhl 140 000 EUR. Vzhledem k velikosti finančního sektoru a DNFBP v ČR a s ohledem na AML/CFT rizika, se hodnotící tým domnívá, že dosud ukládané pokuty v oblasti AML/CFT nebyly odstrašující ani přiměřené. Určité tresty (např. odebrání souhlasu vedoucí osobě) nebyly dosud použity a žádné pokuty ani jiné tresty nebyly uloženy fyzické osobě. V roce 2016 byla odebrána licence jedné bance (podrobnosti viz případová studie níže), hlavní zjištěné nedostatky byly obezřetnostní povahy (špatné fungování řídicího systému banky a překročení limitů pro nadměrnou expozici) s některými AML/CFT prvky.

Česká národní banka

456. V rámci obecného přístupu ke kontrole vyzývá ČNB dohlážený subjekt, aby předložil nápravná opatření k řešení nalezených nedostatků, jinak je zahájeno správní řízení za účelem uložení pokuty nebo nápravných opatření. V roce 2016 skončila přibližně polovina kontrol na místě ve finančním sektoru uložení nápravných opatření.

Sekce dohledu nad finančním trhem ČNB

457. Sekce dohledu nad finančním trhem má šest zaměstnanců zcela odpovědných za výkon AML/CFT kontrol na místě v 47 bankách (včetně poboček zahraničních bank), 10 úvěrových institucích, 20 pojišťovných a 8 penzijních společnostech (k 30. červnu 2017).

458. Nejčastější nedostatky, zjištěné Sekcí kontroly nad finančním trhem ČNB během AML/CFT kontrol na místě, se týkají provádění CDD. Po výkonu dohledu, je-li zjištěno porušení povinnosti, ČNB nejprve písemně upozorní a nařídí přijmout nápravná opatření. V důsledku toho připraví povinná osoba akční plán s konkrétními kroky a lhůtou pro provedení nápravných opatření, který schvaluje ČNB. Zpráva o postupu provádění nápravných opatření je zasílána ČNB zpravidla čtvrtletně. Pokud instituce akční plán nedodrží, je jí uložen trest.

459. Nejpřísnějším trestem, který ČNB uložila, bylo odebrání licence jedné místní bance v roce 2016. Nejzávažnější porušení byla obezřetnostní povahy s prvky AML/CFT.

Případ dohledu ČNB – odnětí bankovní licence

Při výkonu dohledu ČNB zjistila neobvyklý a neopodstatněný pokles likvidních aktiv na účtech banky mezi 19. – 20. zářím 2016 (-153,7 mil. CZK/5,9 mil. EUR). ČNB považovala situaci za tak vážnou, že o podezřelých převodech dne 7. října 2016 informovala FAÚ. V souladu s AML zákonem současně ČNB odložila splnění příkazu klienta vůči všem odchozím platbám na účtu u ČNB.

10. října 2016 podal FAÚ na základě OPO ČNB trestní oznámení OČTŘ a nařídil ČNB odložit splnění příkazu klienta o další 3 dny. 12. října 2016 policie s předchozím souhlasem státního zástupce rozhodla o zajištění peněz v celkové výši 1,4 mil. CZK (53 mil. EUR).

⁶⁵ ČNB odebrala licenci jedné místní bance. Hlavním důvodem byl nefunkční systém řízení banky a nákup dluhopisů v rozporu s právními předpisy a navazující nedostatky v AML/CFT systému.

Odnětí bankovní licence nabylo účinnosti 24. října 2016. Důvodem rozhodnutí ČNB odejmout bankovní licenci byly nedostatky ve fungování řídicího systému banky a překročení limitů pro nadměrnou expozici. 24. října 2016 městský soud v Praze rozhodl o likvidaci společnosti a jmenoval likvidátora. Rozhodnutí bylo předběžně vykonatelné od 25. října 2016.

Sekce dohledu nad finančním trhem II ČNB

460. Stejně jako u Sekce dohledu nad finančním trhem ČNB i v této sekci je nedílnou součástí výkonu dohledu na dálku kontrola systémů vnitřních zásad. Společnosti na kapitálovém trhu (včetně 7,296 investičních zprostředkovatelů) jsou povinny předložit ČNB své systémy vnitřních zásad (včetně písemného hodnocení rizik) do 60 dnů od udělení licence. Jakékoli změny musí být oznámeny do 30 dnů od přijetí. ČNB hodnotí tyto dokumenty a v případě nedostatků vyžaduje nápravu. Příslušná povinná osoba musí následně informovat ČNB o přijatých nápravných opatřeních. Směnární a nebankovní poskytovatelé platebních služeb nemají zákonnou povinnost předložit ČNB své systémy vnitřních zásad. Jak je uvedeno výše, Sekce dohledu nad finančním trhem II nemá samostatné AML/CFT oddělení. Celkový počet zaměstnanců sekce je 100 a jsou odpovědní za výkon všech dohledových činností.

461. Hodnotitelé se domnívají, že takový systém (obligatorní podle § 21 odst. 8 AML zákona) je málo efektivní a ověření, zda je systém vnitřních zásad funkční, nebo ne lze posoudit pouze v rámci AML/CFT kontroly.

462. V průběhu kontrol na místě jsou nejčastěji zjištěné AML/CFT nedostatky týkají nedostatečného AML/CFT školení zaměstnanců, sebehodnotících zpráv (povinnost uložená čl. 8 AML vyhlášky ČNB), nedostatečně rozvinutých vnitřních systémů a pochybení ve vztahu k jednotlivým transakcím.

463. Na základě vážnosti a povahy (systémová nebo jednotlivé) nedostatků, může Sekce dohledu nad finančním trhem II požadovat nápravná opatření (písemné varování) nebo zahájit správní řízení k uložení trestu (pokuta/odebrání licence).

464. V případě požadavku nápravy předloží dohlížený subjekt seznam provedených opatření. Pokud se nápravná opatření zdají být nedostatečná, může Sekce dohledu nad finančním trhem II vykonat následnou kontrolu na místě zaměřenou na podrobné hodnocení nápravných opatření.

465. V letech 2017 a 2018 začala ČNB provádět správní řízení při porušení AML/CFT, ale stejně jako v případě Sekce dohledu nad finančním trhem se tresty nezdají být přiměřené a jsou jen částečně odstrašující, když berou v úvahu velikost finančního sektoru a zjištěné hrozby. Ostatní tresty se nevyužívají a žádné pokuty ani jiné tresty nebyly uloženy fyzickým osobám.

Tabulka 17. AML/CFT tresty nebo jiná opatření uložená orgány dohledu nad finančním sektorem.

Rok	Počet kontrol, při kterých bylo zjištěno porušení AML/CFT	Typ trestu/uložené opatření				
		Písemné upozornění	Pokuty		Odvolání vedoucího/kontrolora dodržování předpisů	Odebrání licence
		Počet	Výše (EUR ⁶⁶)			
Banky a družstevní záložny						
2012	11	9	2	5 724		
2013	11	10				
2014	9	8	1	5 725		
2015	16	9	5	41 985		

⁶⁶ 1 EUR = 26,2 CZK

2016	14	12	2	43 893		1 ⁶⁷
červen 2017	4	4				
Celkem	65	52	10	97 327		
Cenné papíry – investiční společnosti						
2012	3	2	1	1 908		
2013	2	2				
2014	4	3	1	3 817		
2015	5	4	2	18 842		
2016	3	3				
Celkem	17	14	4	24 567		
Investiční zprostředkovatelé						
červen 2017	1					
Celkem	1					
Investiční společnosti						
2012	2	2				
2013	2	2				
2014	2	2				
2015	2	2				
2016	4	4				
červen 2017		8				
Celkem	12	20				
Samosprávné investiční fondy						
2012	2	2				
2013	1	1				
2014	6	4	2	5 725		
červen 2017		10				
Celkem	9	17	2	5 725		
Penzijní společnosti						
2015	1	1				
Celkem	1	1				
Pojišťovny a pojišťovací zprostředkovatelé						
2012	47	40				
2013	50	32	4	2 366		
2014	3 + 34	2+4	1	572		
2015	5 + 12	2 + 3	3	6 870		
2016	2 + 9	1 + 0	1	572		
červen 2017	1+3	1+0				
Celkem	166	85	9	10380		
Směnárníci						
2012	74	49	6	15 267		
2013	64	34	8	4 046		
2014	29	3	6	13 359		
2015	32	2	21	51 908		
2016	36	7	9	28 626		
červen	21		11	23 282		

⁶⁷ ČNB odebrala licenci jedné místní bance. Hlavním důvodem byl nefunkční systém řízení banky a nákup dluhopisů v rozporu s právními předpisy a navazující nedostatky v AML/CFT systému.

2017						
Celkem	256	95	61	136 488		
Osoby oprávněné nakupovat a obchodovat s dluhy a pohledávkami						
2013	2		2	10 687		
Celkem	2		2	10 687		
Nebankovní poskytovatelé platebních služeb/vydavatelé elektronických peněz/poskytovatelé platebních služeb malého rozsahu						
2012	10	5	2	9 160		
2013	10	6	3	107 061		
2014	6	1	2	13 359		
2015	29	3	1	11 450		
2016	9	2	1	7 634		
červen 2017	2		1	3 817		
Celkem	66	17	10	152 481		

Dohled nad DNFBP – Česká advokátní komora, Komora daňových poradců, Notářská komora, Exekutorská komora, Komora auditorů

466. AML/CFT povinnosti jsou pro profesní komory relativně nové, přestože jinak mají zkušenosti, pravomoci a schopnosti vykonávat běžně dohled. Kontroly zaměřené na AML/CFT jsou prováděny spolu s obecnými kontrolami (KAČR uvedla něco ke skutečným majitelům a CDD) a v některých případech v sobě mají AML/CFT rizikově orientované prvky (ČAK a NK ČR podrobněji kontrolují ty, kteří provádí úschovu jménem svých klientů a drží vázané účty). Komory nezřídka z různých důvodů zahajují disciplinární řízení (150 ČAK, 15-50 ročně KAČR, 10 měla minulý rok KDP ČR). Při návštěvě na místě informovala ČAK hodnotící tým, že v roce 2017 z celkem 37 rozhodnutí v disciplinárním řízení se 10 týkalo porušení AML/CFT. NK ČR uvedla, že uložila jeden trest za porušení AML/CFT. Ostatní profesní komory neuložily specifické tresty. Ve Zprávě o NRA nebyly žádné informace o trestech uložených profesními komorami.

Celní správa

467. CS jako nový orgán dohledu nad provozovateli hazardních her, který začal od roku 2018 provádět kontroly zahrnující prvek AML/CFT, dosud neuložila žádný trest za porušení AML/CFT.

468. Kontroly kasin, realitních makléřů a poskytovatelů svěřenských služeb a služeb obchodním společnostem, jak je uvedeno v tabulce níže, provedl FAÚ. Peněžní pokuty se nezdají být přiměřené a odstrašující. Jiné tresty nebyly uloženy a žádné fyzické osobě nebyla uložena pokuta nebo jiný trest.

Tabulka 18. AML/CFT tresty a jiná opatření uložená orgány dohledu nad DNFBP.

Rok	Počet kontrol, při kterých bylo zjištěno porušení AML/CFT	Typ trestu/uložené opatření				
		Písemné upozornění	Pokuta		Odvolání vedoucího/kontrolora dodržování předpisů	Odebrání licence
			Počet	Výše (EUR)		
Kasina						
2014	1		1	5 725		
2016	1		1	7 634		
Celkem	2		2	13 359		
Realitní makléři						
2014	2		2	6 870		
2015	1		1	7 634		

Celkem	3		3	14 504	
Obchodníci s drahými kovy a kameny					
žádný					
Advokáti					
2017	10		10		2
Notáři					
žádný					
Auditoři					
2017	37				
Exekutoři					
2017	25				
Poskytovatelé služeb svěřenským fondům a společnostem					
2014	2		2	14 122	
2015	2		2	2 290	
2016	1		1	2 672	
Celkem	5		5	19 084	

Dopad výkonu dohledu na dodržování předpisů

Česká národní banka

469. Výkon dohledu ČNB má pozitivní dopad na dodržování předpisů FI, zejména je podněcuje k nápravě zjištěných porušení. ČNB zdůrazňuje důležitost nápravných opatření a věnuje pozornost následně pravidelné kontrole, která přispívá ke zlepšení kultury dodržování AML/CFT předpisů.

470. Rozhovory se soukromým sektorem odhalily sdílený názor, že porušení AML/CFT v zásadě nevede k významným peněžním pokutám, pokud povinná osoba projeví ochotu odstranit nedostatky ve stanovené lhůtě. To by samo o osobě byl pozitivní výsledek. Problém se jeví v ohledu na schopnost ČNB skutečně odhalit možné porušení AML/CFT předpisů u všech FI. Ačkoli mají nápravná opatření (u odhalených porušení) pozitivní dopad, při chybějících odstrašujících pokutách není zaručena udržitelnost a účinnost vlastních snah FI o dodržování předpisů. Peněžní pokuty nehrají svou odstrašující a odrazující roli a nejsou ukládány v přiměřené výši.

471. Finanční sektor má vysoký počet povinných osob (např. pojišťovací zprostředkovatelé, nebankovní poskytovatelé platebních služeb nebo vydavatelé elektronických peněz atd.) se podrobují malému množství kontrol. Na jejich dodržování předpisů má výkon dohledu jen omezený vliv.

Finanční analytický úřad

472. Stejně jako v případě ČNB, i výkon dohledu FAÚ má pozitivní dopad na dodržování předpisů. Při provedení kontroly na místě FAÚ rozhodne, zda povinná osoba splňuje povinnosti podle AML zákona a najde-li nedostatky, uloží FAÚ nápravná opatření.

473. Peněžní pokuty uložené FAÚ v zásadě nehrají odstrašující roli, neboť nejsou pravidelně ukládány, ani nejsou odstrašující.

474. Tresty nebyly ukládány přiměřeně v celém finančním sektoru. Hodnotící tým se například domnívá, že pokuty uložené směnárnám jsou více odstrašující (jsou přiměřené) než pokuty uložené FI. V roce 2016 uložil FAÚ 9 směnárnám pokuty v celkové výši 28 626 EUR. (přibližně 3 180 EUR na směnárnu) a 32 282 EUR v roce 2017 11 směnárnám (přibližně 2 934 EUR na směnárnu) za porušení CDD a nezjištění původu finančních prostředků. Hodnotitelům se tyto pokuty zdají více odstrašující vzhledem k velikosti podnikání, než pokuty, které FAÚ uložil jiným FI, zvláště bankám.

475. Komentář, který se týkal schopnosti ČNB skutečně provádět kontroly na místě a navrhnout doporučení ve všech případech nedodržení AML/CFT, platí stejně tak pro FAÚ.

Dohled nad DNFBP – Česká advokátní komora, Komora daňových poradců, Notářská komora, Exekutorská komora, Komora auditorů

476. Dohled vykonávaný ČAK, KDP ČR, NK ČR, EKČR a KAČR v oblasti AML/CFT není ve stádiu, kdy by mohl prokázat účinek na dodržování AML/CFT. To je ještě ztíženo tím, že právnické profese mohou hrát určitou roli při integraci cizího majetku do české ekonomiky, neboť se podílí na zakládání a/nebo správě právnických osob a jiných subjektů. Auditóři, účetní a daňoví poradci mají úzké vazby na své klienty a jsou schopni odhalit neuzžití obchodních nástrojů. Nicméně právnické profese, s jejichž zástupci proběhlo setkání na místě, prokázaly omezené znalosti o tom, jak mohou být obchodní nástroje zneužity (BV č. 4), což se odráží v chabé úrovni podávání OPO. Hodnotící tým se domnívá, že je potřeba to napravit více cíleným dohledem.

Ostatní DNFBP

477. Pokud jde o ostatní DNFBP, bylo poskytnuto málo důkazů o tom, že orgány dohledu, do té míry, do které působí, mají pozitivní vliv na dodržování AML/CFT povinností povinnými osobami.

Podpora jasného porozumění AML/CTF povinnostem a rizikům ML/FT

Česká národní banka

478. ČNB se podílela na několika konferencích a seminářích k problematice AML/CFT (20 za 3 roky), na kterých seniorní kontrolóři školili zástupce soukromého sektoru (zejména kontrolory dodržování AML/CFT předpisů) ohledně nejnovějšího vývoje rámce AML/CFT. Kromě pravidelných setkání se se zástupci dohlížených institucí pořádají dle potřeby i setkání *ad hoc*.

479. ČNB rovněž provozuje webovou stránku⁶⁸ věnovanou problematice AML/CFT, která poskytuje i) základní informace o AML/CFT požadavcích, ii) přehled legislativy a iii) aktualizovaný přehled požadavků na FI, aby se vyhnuly nejčastějším nedostatkům, které vyplynuly z předchozích kontrol na místě.

480. Zkušenosti ČNB s dohledem a obecná zjištění jsou pravidelně diskutována se zástupci profesních komor (např. Asociací českých pojišťovacích makléřů, Česká asociace společností finančního poradenství a zprostředkování, Asociace směnárů⁶⁹ atd.).

481. Jak je více popsáno v BV č. 4, FI potvrdily, že aktivity ČNB v podpoře jasného porozumění AML/CFT povinnostem mají přidanou hodnotu.

Finanční analytický úřad

482. FAÚ je činný v oblasti AML/CFT vzdělávání, běžně organizuje školení a poskytuje stanoviska povinným osobám a profesním organizacím (15 seminářů za 3 roky). Povinné osoby mohou FAÚ požádat o písemné stanovisko nebo podle potřeby využít telefonickou konzultaci. Vybraná

⁶⁸<http://www.cnb.cz/cs/dohled-financni-trh/vykon-dohledu/upozorneni-pro-verejnost/20131010-opatreni-proti-legaliz-vynosu-trest-cin.html>

⁶⁹ V červnu 2017 se uskutečnilo setkání s nově založenou asociací směnárů. Její zástupci byli informováni o nejčastějších zjištěních v oblasti AML/CFT dohledu a rovněž o zkušenostech kontrolorů vykonávajících dohled nad řádným plněním těchto povinností.

stanoviska k nejčastěji kladeným otázkám jsou zveřejněna na webu FAÚ a slouží ke zvyšování povědomí o povinnostech podle AML zákona a další příslušné legislativy.

483. FAÚ vydal několik metodických pokynů vysvětlujících AML zákon (např.: identifikace skutečného majitele, CDD u provozovatelů hazardních her, identifikace klienta bez fyzické přítomnosti, podávání OPO, tvorba systému vnitřních zásad atd.). Právní odbor FAÚ tyto metodické pokyny pravidelně aktualizuje.

484. FAÚ je toho stanoviska, že by FI a DNFBP neměly odmítat rizikové klienty, protože by byli vytlačeni mimo oficiální systém. Pomocí rizikově orientovaného přístupu mají povinné osoby přijmout přiměřená opatření a v případě pochyb konzultovat FAÚ a/nebo podat OPO. Tento přístup vytváří FI a DNFBP podmínky k přijetí všech klientů bez ohledu na riziko a zranitelnost využití nástroje fiktivního podnikání a zranitelnost vůči začlenění zahraničního majetku z trestné činnosti do české ekonomiky.

Dohled nad DNFBP – Česká advokátní komora, Komora daňových poradců, Notářská komora, Exekutorská komora, Komora auditorů

485. KAČR organizuje pro své členy pravidelná školení (jednotlivce i společnosti), aby jim poskytla aktuální informace o problematice AML/CFT a seznámila auditory s postupy předepsanými v metodické pomůcce KAČR k postupu auditorů v oblasti AML/CFT.

486. Školení advokátů a koncipientů bylo organizováno ČAK, která rovněž vydala a pravidelně aktualizuje stavovské předpis navazující na AML zákon.

Závěr

487. ČNB má robustní systém udělování licencí včetně řádného postupu posouzení, zda zločinci nejsou majiteli nebo řediteli FI. Byly zjištěny některé nedostatky ve vztahu ke schopnosti rozpoznat PEP a společníky zločinců v průběhu procesu identifikace a kontroly klienta. Hlavní kontrolor dodržování AML/CFT předpisů u úvěrových institucí nepodléhá žádným povinným kvalifikačním požadavkům nebo hodnocení způsobilosti a bezúhonnosti. Provozovatelům hazardních her vydává základní povolení MF, které ověřuje poskytnuté údaje z veřejných rejstříků. Realitní makléři, účetní, poskytovatelé služeb svěřenským fondům a společnostem, obchodníci s drahými kovy a kameny, kulturními památkami a předměty kulturní hodnoty nepodléhají žádnému licenčnímu řízení a tudíž se na ně neuplatní žádná opatření, která brání zločincům a jejich společníkům, aby získali profesní akreditaci nebo drželi významný nebo ovládací podíl nebo řídicí funkci v DNFBP.

488. FAÚ a ČNB mají dobré porozumění rizikům ML/FT v ČR. Tyto dva hlavní orgány dohledu prokázaly značné úsilí při propagaci výsledků hodnocení rizik mezi povinnými osobami v jejich působnosti. Méně pozitivní je, že jak FAÚ tak ČNB mají velmi omezené lidské zdroje odpovědné za výkon AML/CFT dohledu, což podle názoru hodnotícího týmu, omezuje jejich schopnosti vykonávat dohled a negativně ovlivňuje účinnost. Zástupci profesních komor prokázali dostatečnou úroveň porozumění rizikům AML/CFT. GŘC má základní porozumění rizikům AML/CFT a dohled začalo vykonávat až v roce 2017.

489. Sekce dohledu nad finančním trhem používá komplexní rizikově orientovaný AML/CFT systém (RAS/RAS I), který je do menší míry využíván i Sekcí dohledu nad finančním trhem II ČNB. Model využívaný FAÚ k určení frekvence a hloubky kontroly na místě neposuzuje individuální riziko instituce nebo riziko přiřazené skupině institucí v určité skupině. Kritéria využívaná profesními komorami k plánování kontrol neobsahují specifické prvky ML/FT. GŘC nevyužívá žádný specifický rizikově orientovaný AML/CFT nástroj.

490. Peněžní pokuty ukládané FAÚ a ČNB neplní odstrašující ani odrazující roli, neboť nejsou ukládány v přiměřené výši. Rozhovory na místě odhalily, že by obecná porušení AML/CFT nevedla k podstatným peněžním pokutám, pokud by povinná osoba projevila ochotu přijmout nápravné opatření ve stanovené lhůtě. Ačkoli mají nápravná opatření pozitivní dopad, při chybějících odrazujících pokutách není zaručen udržitelnost a účinnost vlastních nápravných opatření FI. Dohled vykonávaný profesními komorami není ve stádiu, kdy by mohl prokázat dopad na dodržování AML/CFT předpisů právníckými osobami.

491. FAÚ a ČNB stále vynakládají značné úsilí při podpoře jasného porozumění AML/CFT povinnostem a rizikům ML/FT.

492. **ČR dosáhla v Bezprostředním výstupu č. 3 střední úrovně účinnosti.**

KAPITOLA 7. PRÁVNICKÉ OSOBY A JINÁ PRÁVNÍ USPOŘÁDÁNÍ

Klíčová zjištění a doporučená opatření

Klíčová zjištění

- Veřejné rejstříky v ČR se skládají z několika rejstříků včetně obchodního rejstříku (OR), spolkového rejstříku, nadačního rejstříku, rejstříku společenství vlastníků jednotek a rejstříku obecně prospěšných společností. Hodnotitelé upozorňují, že v ČR je poměrně jednoduché založit určité formy právnických osob nebo koupit ready-made společnosti za relativně nízké ceny.
- Každý veřejný rejstřík je přímo a bezplatně přístupný přes internet a neveřejné informace (jako kopie dokumentů) jsou veřejným orgánům dostupné v přiměřené lhůtě na žádost.
- OČTŘ a SZ považují OR za dobrý nástroj, který se po roce 2017 významně zlepšil, a v průběhu trestního vyšetřování jej běžně využívají. Nicméně kvalita a přesnost informací se navzdory neustálému zlepšování systému mohou lišit. V případě, že je zjištěna neshoda, je na ni rejstříkový soud upozorněn; uložené pořádkové pokuty jsou spíše nižší. Za určitých okolností mohou jak právnické tak fyzické osoby čelit trestnímu stíhání za hrubě zkreslené nebo nepravdivé informace v listinách předložených rejstříkovému soudu.
- Evidence údajů o skutečných majitelích právnických osob a svěřenských fondů byla zřízena teprve nedávno a neobsahuje ještě všechny požadované údaje a informace.
- Zneužití svěřenských fondů představuje podle NRA střední riziko. Počet svěřenských fondů však v posledních letech začal vzrůstat.
- Pokud jde o možné zneužití právnických osob pro účely ML/FT, nejsou hodnotitelé přesvědčeni, že příslušné orgány úplně vyhodnotily zranitelná místa všech právnických osob, které mohou být v ČR zřízeny. Vyskytly se případy úspěšného zneužití právnických osob pro účely praní peněz, a to i přes skořápkové firmy.

Doporučená opatření

- Orgány by měly provést komplexní analýzu rizik spjatých se všemi typy právnických osob. Analýza by měla mimo jiné zohlednit typologii využívání bílých koní k začleňování a provádění finančních transakcí pomocí obchodních nástrojů.
- Měla by být přijata opatření umožňující rejstříkovému soudu při zápisu údajů do rejstříku nebo evidence ověřit, zda poskytnuté informace jsou dostatečné, přesné a aktuální; rejstříkový soud by měl tento rámec aktivně provádět.
- Školení OČTŘ, orgánů dohledu a povinných osob zaměřená na povahu a působení jiných právních uspořádání by měla být pořádána s cílem posílit jejich schopnost dodržovat lépe AML/CFT povinnosti.
- Tresty uložené subjektům, které nepředloží dostatečné, přesné a aktuální údaje a informace o skutečném majiteli, nebo nepředloží informace včas, by měly být více odrazující.
- Měla by být vytvořena školení a AML/CFT vodítka pro právnické profese, které se podílejí na zakládání nebo správě právnických osob, aby se posílilo jejich povědomí a porozumění tomu, jak mají být plněny povinnosti v AML/CFT a jaká rizika jsou specifická pro jejich sektor.

Bezprostřední výstup č. 5 (Právnícké osoby a jiná právní uspořádání)

Veřejná dostupnost údajů o určitých formách právníckých osob a jiných právních uspořádání

493. Jak je uvedeno v odst. 117 a tabulce 2, existují tři základní typy právníckých osob, které mohou být podle českého soukromého práva založeny – korporace, nadace a ústavy. Právnícké osoby založené podle veřejného práva (např. státem vlastněné podniky) a některé zahraniční formy právníckých osob mohou v ČR rovněž působit.

494. Proces založení obchodní korporace je popsán na webu Agentury CzechTrade.⁷⁰ Informace k dalším formám právníckých osob jsou dostupné on-line⁷¹.

495. Hodnotitelé upozorňují, že v ČR je poměrně jednoduché založit určité formy právníckých osob nebo koupit ready-made společnosti za relativně nízké ceny. Statistiky o počtech právníckých osob se zahraniční vlastnickou účastí nebyly hodnotícímu týmu poskytnuty.

496. Všechny právnícké osoby musí být zapsány ve veřejném rejstříku. Zapisují se: údaje o názvu společnosti, právní formě, předmětu podnikání, sídle a statutárních orgánech a dále stanovy společnosti a účetní závěrky. Veřejnými rejstříky jsou: spolkový rejstřík, nadační rejstřík, rejstřík společenství vlastníků jednotek, obchodní rejstřík, rejstřík obecně prospěšných společností a evidence svěřenských fondů. Evidence svěřenských fondů je částečně neveřejná a veřejné údaje jsou přístupné z webových stránek MSp. Evidence obsahuje informace o svěřenském správcí, zakladateli, obmyšleném a osobě oprávněné k výkonu dohledu nad správou svěřenského fondu. Plné informace z Evidence svěřenských fondů jsou dostupné jen oprávněným uživatelům, jako jsou OČTŘ a finanční správa. Údaje se zapisují od 1. ledna 2018 a v době návštěvy na místě nebyly úplné.

Zjištění, hodnocení a porozumění rizikům ML/FF a zranitelným místům právníckých osob

497. Porozumění orgánů tomu, jak mohou být právnícké osoby a jiná právní uspořádání zneužity pro ML/FT, se odvíjí od procesu NRA (do kterého přispěly). NRA zhodnotilo rizika spjatá s určitými typy právníckých osob (např. NO, off-shorové společnosti, společnosti se složitou obchodní strukturou) a poskytlo několik typologií jejich zneužití. Společnosti s ručením omezeným jsou považovány za nejzranitelnější typ právnícké osoby kvůli tomu, že mívají podíl v řadě jiných subjektů a kvůli jejich velkému podílu v portfoliu bank.

498. NRA analyzovalo využití skořápkových firem a off-shorových společností nejčastěji ve vztahu k daňovým TČ a kriminalitě spjaté s veřejnými zakázkami, ale nesoustředilo se příliš na bílé koně využívané při zakládání značného počtu společností.

499. NRA zároveň nehodnotí zranitelnost různých typů vlastnické struktury právníckých osob a neposuzuje rizika spjatá se zahraničními subjekty, které jsou spravované v ČR a mají zde bankovní účty.

500. Zvláštní část NRA se týká zneužití NO pro ML/FT. Je popsána specifická povaha NO spolu s jejich zranitelnými místy a znaky podezřelosti. Analýza se zdá být přiměřená, ale chybí v ní typologie.

501. Složité obchodní struktury jako jsou svěřenské fondy, spolu s obtížemi při zjišťování údajů o skutečných majitelích svěřenských fondů, jsou v NRA rovněž analyzovány. Zneužití svěřenských fondů je NRA hodnoceno jako středně rizikové, i když v praxi jejich počet za poslední roky roste, bez

⁷⁰ <http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/zapis-do-obchodniho-rejstriku-ppbi-24147.html#!&chapter=1>

⁷¹ <https://seznam.gov.cz/obcan/zivotni-situace/obcan-a-stat/obcanske-aktivita/zalozeni-spolku.html>

toho, aby byla přijata opatření v oblasti dohledu. Počet svěřenských fondů začal růst v posledních letech.

Tabulka 19. Počet evidovaných svěřenských fondů v ČR.

Svěřenský fond	2012	2013	2014	2015	2016	K 30. 6. 2017
Celkový počet	0	0	49	155	310	406

502. Přestože se přibližně polovina OPO podaných FAÚ týká právnických osob, není rozsah zneužití právnických osob ve vztahu k převažujícímu typu trestné činnosti kvantifikován a OČTŘ neposkytly statistické údaje k hodnotě konfiskovaných majetkových podílů ve společnostech, tudíž závažnost tohoto problému nebyla zhodnocena. Zástupci SZ, FAÚ, ČNB oceňují snahu zlepšit transparentnost firem, svěřenských fondů a skutečného vlastnictví. OČTŘ prokázaly obecnou znalost hrozby ML/FT, zranitelných míst a následků ve vztahu k právnickým osobám.

Zmírňující opatření k předcházení zneužití právnických osob a jiných právních uspořádání

503. Zneužití právnických osob a jiných právních uspořádání lze snadno předejít tím, že údaje o právním titulu, skutečném majiteli a povaze obchodní činnosti budou dostupné příslušným orgánům. Proto učinily příslušné orgány kroky ke zvýšení transparentnosti právnických osob a jiných právních uspořádání a k zesílení dohledu nad nimi. Největšími úspěchy jsou zřízení Evidence skutečných majitelů právnických osob a svěřenských fondů a Centrální evidence účtů.

504. Veřejný rejstřík je spravovaný rejstříkovým soudem a všechny typy právnických osob podle soukromého práva mají povinnost se do něj zapsat. OČTŘ, se kterými proběhly rozhovory na místě, potvrdily, že kvalita a přesnost údajů se od roku 2010 výrazně zvýšily. Údaje, které musí být povinně zapsány, jsou název společnosti, právní forma a status, předmět podnikání, sídlo, základní regulační pravomoci a seznam jednatelů. Společnosti jsou povinny oznámit soudu změny v řídicí nebo vlastnické struktuře společnosti. Veřejné rejstříky jsou přímo a zdarma přístupné přes internet a veřejné orgány mohou na žádost získat neveřejné údaje (kopie listin). Na žádost orgánů jsou tyto listiny poskytovány v přiměřené lhůtě.

505. FI a DNFBP jsou spokojeny s obsahem veřejných rejstříků, jejich uživatelsky přátelským rozhraním a vyhledávacími nástroji, ale některé vyslovily obavy ohledně přesnosti údajů. FI a DNFBP zřejmě neinformují soud v případě zjištění neshody v rejstříku. Zatímco OČTŘ a rejstříkový soud odhadují nepřesnosti u údajů v rejstříku na 10 % až 20 %, většina FI a DNFBP považuje údaje v rejstříku za celkem spolehlivé. Rejstříkový soud dostává zpětnou vazbu o využití údajů z veřejného rejstříku zejména od finanční správy a SZ. Soud kontroluje, zda poskytnuté informace odpovídají listinám a totožnosti zapsaných fyzických osob. Soud nemá pravomoc nebo povinnost ověřovat správnost poskytnutých údajů.

506. Hodnotící tým kladně hodnotí, že v roce 2015 na základě informací týkajících se možného rizika ML/FT obdrženo do státních orgánů, jmenoval Městský soud v Praze (zdaleka největší rejstříkový soud v ČR) tři soudce odpovědné za vymazávání neaktivních společností. Výsledkem je, že ročně je 6 000-7 000 společností vymazáno, což značně přispívá ke zvýšení přesnosti a spolehlivosti databáze.

507. Podle českých zákonů může společnost vydat akcie na doručitele jen jako zaknihované, nebo imobilizované cenné papíry. Akcie na doručitele, které nebyly imobilizované, nebo zaknihované před rokem 2014, byly na akcie na jméno převedeny automaticky.

508. Ačkoli české právo nezná koncept „jmenované osoby“ (*nominee*), zákony zakazují, aby osoba jednala jako „jmenovaný“ ředitel nebo akcionář. Během rozhovorů na místě nezjistil hodnotící tým

žádné prvky, které by vedly k závěru, že koncept „jmenované osoby“ je v praxi využíván. Při chybějící právní úpravě týkající se „jmenovaných osob“ může být tento koncept propojen s „bílymi koňmi“.⁷² Jak je uvedeno v analýze BV č. 1 a BV č. 5 výše, FAÚ vytvořil typologie včetně typologií „bílých koní“, ale tomuto zranitelnému místu se NRA dostatečně nevěnovalo.

509. Evidence skutečných majitelů byla zřízena k 1. lednu 2018 a v době návštěvy na místě ještě nebyla funkční (orgány uvedly, že od března 2018 v ní bylo přibližně 300 položek). Lhůta pro zápis skutečných majitelů stávajících obchodních společností je do jednoho roku od účinnosti zákona o veřejných rejstřících, tj. do 1. ledna 2019. Ostatní právnické osoby zapsané ve veřejném rejstříku (např. spolky) musí zapsat své skutečné majitele do 3 let od data účinnosti zákona o veřejných rejstřících, tj. do 1. ledna 2021. Nově zřízené právnické osoby (po 1. lednu 2018) musí svého skutečného majitele zapsat bez zbytečného odkladu.

510. Právnické profese se účastní zakládání a/nebo správy právnických osob a jiných právních uspořádání. Auditóři, účetní a daňoví poradci mají úzké vazby na své klienty a jsou schopni zjistit zneužití obchodních nástrojů. Nicméně zástupci právnických profesí, se kterými došlo k setkání na místě, prokázali omezené znalosti o tom, jak mohou být obchodní nástroje zneužité (BV č. 4), což se odráží i na nízkém počtu OPO, které podávají. Hodnotící tým se domnívá, že k nápravě je třeba cílenější výkon dohledu. Auditóři, účetní a daňoví poradci hrají při zakládání a správě právnických osob v ČR jen okrajovou úlohu. Svěřenské fondy jsou v praxi využívány pro vytváření velkým rodinných majetků a jejich mezigeneračnímu předávání a pro dosažení určitých obchodních plánů některými subjekty, namísto spojení podnikatelů do konsorcia k podpoře sportovního klubu apod.

Přístup v přiměřené lhůtě k dostatečným, přesným a aktuálním základním údajům a údajům o skutečném majiteli u právnických osob

511. Stávající veřejné rejstříky jsou dostupné přímo a bezplatně přes internet a veřejné orgány mohou na žádost získat neveřejné informace (jako jsou kopie listin) v přiměřené lhůtě.

512. Pokud není skutečný majitele stejný jako ten, zapsaný v rejstříku, spoléhají se orgány při získávání údajů o skutečném majiteli nejvíce na banky. Právnické osoby zřízené v ČR mají účty u českých bank, neboť je to povinné pro daňové účely. Státní zástupci, se kterými se tým sešel na místě, uvedli, že měli přímý přístup do CEÚ a vyjádřili spokojenost se zvýšenou kvalitou údajů o skutečných majitelích, které drží banky. Omezení týkající se spolehlivosti údajů o skutečném majiteli, jak jsou popsány v BV č. 4 platí i zde, ale orgány nevyzdvihly žádné problémy, které by měly při získávání potřebných údajů. Podle situace je žádost podána bance přímo, nebo prostřednictvím FAÚ (tzn., pokud byl případ zahájen na základě informace od FAÚ). Státní zástupci také hodnotící tým informovali, že budovanou Evidenci skutečných majitelů a údaje z ní získali během 15 min.

513. Policie využívá k získání informací o skutečném majiteli stejný mechanismus a nehlásila problémy se získáváním potřebných údajů o skutečných majitelích od bank, což bylo označeno za běžnou praxi. Při vyšetřování složitějších schémat včetně převodů finančních prostředků mezi několika domácími a zahraničními společnostmi, se však zjišťování skutečného majitele zahraničních společností (které nemají v ČR bankovní účet) komplikuje a často je potřeba mezinárodní spolupráce. Dalším způsobem, jak mohou příslušné orgány získat základní informace o společnostech a jejich skutečných majitelích, je přes právnické profese (např. notáři a advokáti), které se podílejí na zakládání právnických osob. Podle AML zákona jsou rovněž povinnými osobami a podléhají stejným povinnostem provádět CDD a uchovávat informace jako banky. OČTŘ tento způsob příliš nevyužívají, neboť prostřednictvím banky je to jednodušší.

⁷² Viz zpráva FATF a Egmontské skupiny „Zakrývání skutečného vlastnictví“ (“*Concealment of beneficial Ownership*”), str. 6. <http://www.fatf-gafi.org/media/fatf/documents/reports/FATF-Egmont-Concealment-beneficial-ownership.pdf>

514. Kvalita údajů závisí do velké míry na svědomitosti zapisovaného subjektu a změny se provádějí jen na základě oznámení daného subjektu. Proto existují vážné obavy, že Evidence skutečných majitelů nedokáže poskytnout přesné a aktuální informace. Za podání falešných údajů nebo neoznámení nejsou žádné pokuty, takže neexistují významné pojistky proti zapisování nepravdivých údajů o skutečném majiteli do evidence.

515. Kromě evidence mohou příslušné úřady získat údaje o právnických osobách a skutečných majitelích od povinných osob, které provedly CDD. Všechny povinné osoby a jiná právní uspořádání jsou povinny navázat vztah s bankou pro daňové a jiné účely. Do nedávna byl tento proces poměrně pomalý, neboť při zahájení nevěděly OČTŘ, která FI nebo DNFBP uchovává údaje o konkrétním obchodním nástroji. Zavedením CEÚ se díky snadnému zjištění příslušné banky proces značně urychlil. Jak bylo uvedeno v BV č. 4, údaje o CDD a skutečném majiteli, které mají banky, jsou v zásadě přesné a spolehlivé. V případě složitější majetkové struktury a účasti zahraničních právnických nebo fyzických osob, může být skutečný majitel zjištěn za pomoci zahraničního partnerského orgánu.

Přístup v přiměřené lhůtě k dostatečným, přesným a aktuálním základním údajům a údajům o skutečném majiteli jiných právních uspořádání

516. V době návštěvy na místě bylo v ČR zřízeno 406 svěřenských fondů. Podobně jako evidence skutečných majitelů i evidence svěřenských fondů započala v roce 2018. Nové svěřenské fondy se musí zapsat a pro již existující svěřenské fondy byl proces zápisu připravován. Proces by měl být v roce 2018 ukončen. Rejstříkový soud spravuje evidenci svěřenských fondů podobně jako jiné veřejné rejstříky. V okamžiku, kdy bude evidence funkční, mohou z ní čerpat oprávnění uživatelé (OČTŘ, orgány dohledu ...).

517. Jiná právní uspořádání musí zapsat skutečné majitele do evidence skutečných majitelů.

518. Dokud nebude evidence svěřenských fondů funkční, mohou být informace získávány od povinných osob. Povinné osoby, se kterými proběhlo setkání na místě, považují svěřenské fondy za rizikové klienty vzhledem k povaze jejich činností a prokázaly důkladnou hloubkovou kontrolu při zjišťování zúčastněných stran a účely vzniku svěřenského fondu. Jako neověřený důkaz lze uvést, že jedna z dotazovaných bank dokázala na místě uvést počet svěřenských fondů, které má jako klienty, s jejich rizikovými profily (správa rodinného majetku). OČTŘ zmínily některé výzvy, kterým při identifikaci skutečné majitele svěřenských fondů, čelí, ale takových případů měly jen málo. Zdá se, že problémovost je dána novostí tohoto konceptu a malou zkušeností v této oblasti, spíše než skutečným nedostatkem základních údajů a údajů o skutečném majiteli.

519. Aby pomohl FI a DNFBP, zveřejnil FAÚ MP č. 3 k určování skutečného majitele povinnými osobami, jehož část se věnuje svěřenským fondům. FAÚ dohlíží, aby svěřenské fondy dodržovaly AML/CFT předpisy a v rámci dohledové činnosti ukládá pokuty (viz tabulka 18). Zdá se nicméně, že povinné osoby nemají celkový přehled o povaze a fungování svěřenských fondů. Dostatečné, přesné a aktuální informace tudíž nemusí být zainteresovaným stranám rychle dostupné.

Účinnost, přiměřenost a odrazující účinek trestů

520. Rejstříkový soud pravidelně nekontroluje údaje ve veřejném rejstříku. Nesrovnalosti v údajích rejstříkovému soudu oznamuje SZ, finanční správa a/nebo soukromé subjekty. V případě neshody zašle soud písemné upozornění danému subjektu, kterým je vyzve k opravě/aktualizaci údajů a pokud tak subjekt neučiní, může mu soud uložit pokutu, případně zahájit řízení o zrušení subjektu.

521. Rejstříkový soud (který spravuje i evidenci svěřenských fondů) poskytl hodnotitelům statistiku uložených trestů, ale z rozhovorů vyplynulo, že peněžní tresty jsou ukládány zřídka, obvykle v případě opakovaného porušení. Peněžní tresty mohou dosáhnout maximálně 100 000 CZK (přibližně 4 000 EUR), což se nezdá být účinné a odrazující. Podle rejstříkového soudu je nejtěžším trestem pro právnickou osobu za opakované porušení povinností její rozpuštění. Vzhledem k tomu, že většina rozpuštěných společností nevyvíjela žádnou činnost, těžko se jedná o odrazující opatření. Orgány neposkytly případ rozpuštění společnosti, která by vyvíjela činnost.

522. Podle § 9 odst. 2 písm. a) zákona č. 251/2016 Sb., o správních trestech, spáchá právnická osoba nebo osoba samostatně výdělečně činná správní přestupek tím, že nesplní povinnost „předložit žádost o zápis, změnu nebo výmaz údaje z obchodního rejstříku nebo jiného veřejného rejstříku“. Podle tohoto ustanovení může být za výše uvedená porušení uložena pokuta ve správním řízení do výše 100 000 CZK (přibližně 4 000 EUR), což lze pro fyzickou osobu považovat za odrazující. Statistika o výši a počtu správních trestů nebyla dostupná.

523. Za určitých okolností, podle § 251 odst. 2 TrZ mohou jak právnické tak fyzické osoby čelit trestnímu stíhání za poskytnutí hrubě zkreslených nebo falešných údajů v listinách podaných do veřejného rejstříku. Tresty mohou být různé, od zrušení subjektu po uvěznění a/nebo peněžní pokutu. V roce 2016 bylo celkem 193 fyzických a 8 právnických osob obviněno ze spáchání činů, za které lze uložit trest podle § 254. Výše uvedená statistika ale zahrnuje porušení, která se netýkají veřejného rejstříku, tudíž přesně neodpovídají počtu trestních stíhání z důvodu uvedení nepravdivých údajů při zakládání společnosti.

524. Evidenci skutečných majitelů rovněž spravuje rejstříkový soud, ale není vykonáván dohled, ani nejsou ukládány pokuty, za předložení nepřesných údajů při zápisu, nebo za neaktualizování údajů o skutečném majiteli v evidenci.

525. Celková hodnota pokut uložených FAÚ a ČNB za AML/CFT porušení se pohybuje v rozmezí 100 000 CZK až 1 mil. CZK (přibližně 4 000 EUR – 40 000 EUR). Pokuty mohou být ukládány opakovaně, většina pokut byla uložena za neúplné provedení CDD a neúplnou identifikaci skutečného majitele. Jak bylo popsáno v BV č. 3, počet a výše peněžních trestů dosud uložených není dostatečně odrazující. Za porušení AML/CFT nebyl žádný trest uložen DNFBP.

526. Jak je popsáno v Doporučení 24, povinné osoby jsou povinny podat FAÚ základní údaje o klientovi a skutečném majiteli, a pokud tak neučiní, může jim být uložen trest. Orgány neinformovaly o žádném takovém případě. Na základě rozhodnutí soudu jsou FI a DNFBP povinny poskytnout OČTŘ údaje o skutečném majiteli, ale hodnotícímu týmu nebyly poskytnuty důkazy o tom, že se tak děje v přiměřené lhůtě.

Závěr

527. Stávající veřejný rejstřík a budovaná Evidence údajů o skutečných majitelích právnických osob a svěřenských fondů jsou krokem vpřed v transparentnosti a otevřenosti ve vztahu k právnickým osobám a jiným právním uspořádáním. Zatímco informace o právnických osobách jsou veřejně dostupné, informace o skutečných majitelích a svěřenských fondech lze získat od povinných osob.

528. NRA hodnotí rizika spjatá s některými typy právnických osob a nabízí několik typologií zneužití právnických osob. Nicméně nevěnuje se komplexně zranitelným místům spjatým s různými vlastnickými strukturami právnických osob a nevěnuje se rizikům spjatým se zahraničními subjekty.

529. Všechny typy právnických osob zřízených podle soukromého práva v ČR jsou povinny se zapsat do veřejného rejstříku. OČTŘ tvrdí, že kvalita a přesnost údajů v rejstříku se za poslední roky výrazně zlepšila. Rejstříkový soud nemá pravomoc ani povinnost ověřovat správnost poskytnutých údajů, ale hodnotící tým pozitivně kvituje, že Městský soud v Praze jmenoval tři soudce na rozpouštění společností nevyvíjejících činnost. Očekává se, že toto opatření výrazně přispěje ke zvýšení přesnosti a spolehlivosti údajů v databázi.

530. Přístup ke všem stávajícím veřejným rejstříkům je přímý a bezplatný prostřednictvím internetu; veřejné orgány mohou na žádost získat neveřejné informace (jako jsou kopie listin), které jsou poskytovány v přiměřené lhůtě. Právnickým osobám a jiným právním uspořádáním nebyly uloženy účinné, přiměřené a odstrašující tresty za předložení nepřesných údajů, nebo neoznámení změn rejstříkovému soudu. **ČR dosáhla v Bezprostředním výstupu č. 5 střední úrovně účinnosti.**

KAPITOLA 8. MEZINÁRODNÍ SPOLUPRÁCE

Klíčová zjištění a doporučená opatření

Klíčová zjištění

- České orgány jsou ve vztahu k zahraničním žádostem včetně žádostí o zajištění a zmrazení majetku aktivní. Otázka přiměřenosti lhůt při MLA se na základě statistických údajů těžko hodnotí, neboť ty jsou neúplné. Nicméně zpětná vazba od cizích jurisdikcí ohledně kvality MLA byla v zásadě pozitivní a nezdůraznila, že by časové lhůty představovaly problém.
- Orgány prokázaly značnou aktivitu, co se týče odchozích žádostí o MLA ve všech predikativních TČ. Počet odchozích žádostí k TČ praní peněz dokazuje, že orgány jsou proaktivní při hledání pomoci v zahraničí. Nicméně protože zdrojový trestný čin není u většiny odeslaných žádostí uveden, nelze s jistotou dojít k závěru, že žádosti týkající se praní peněz odeslané do zahraničí jsou zcela v souladu s tím, co ČR představuje největší riziko z hlediska praní peněz.
- FAÚ aktivně a konstruktivně spolupracuje se zahraničními protějšky prostřednictvím výměny informací o praní peněz, predikativních TČ a FT, a to jak spontánně tak na žádost. Policie a zpravodajské služby se účastní trvalé spolupráce se zahraničními partnerskými orgány. Tato spolupráce zahrnuje sdílení informací prostřednictvím různých platforem za účasti více orgánů a stejně tak i spolupráci na operativní úrovni (např. aktivní účast na společných vyšetřovacích týmech).
- Hodnotitelé sice neshledali žádné překážky při poskytování pomoci ve vztahu k informacím o skutečném majiteli, ale kvalita a přesnost dostupných informací v této oblasti mohou omezit rozsah účinné mezinárodní spolupráce.

Doporučená opatření:

- Orgány odpovědné za MLA a vydávání by měly zřídit více komplexní systém sledování počtu, povahy a zpoždění ve svých případech, zejména v oblasti praní peněz a predikativních TČ.
- Pokud je pomoci při odchozích žádostech do určitých jurisdikcí shledána nedostatečnou, měly by příslušné orgány ČR vstoupit v častější konzultace se zahraničními orgány za účelem vyřešení těchto problémů.
- Orgány ČR by měly, na základě svých znalostí o legislativních požadavcích v různých jurisdikcích, se kterými jednaly, poskytovat školení příslušným zainteresovaným orgánům, včetně policie, SZ a soudců.

Bezprostřední výstup č. 2 (Mezinárodní spolupráce)

Poskytování konstruktivní a včasné MLA a vydávání

531. TrŘ a zákon o justiční spolupráci v trestních věcech (ZSSTV) vytváří úplný právní rámec pro MLA a vydávání, který orgánům umožňuje poskytovat nejširší možnou škálu spolupráce ve vztahu k vyšetřování, stíhání a souvisejících řízení týkajících se praní peněz, souvisejících predikativních TČ a FT.

532. ČR má 44 bilaterálních smluv pro MLA a vydávání nejen s evropskými sousedy, ale se zeměmi po celém světě. ČR uplatňuje řadu multilaterálních nástrojů, které usnadňují mezinárodní spolupráci.

Pokud neexistuje smlouva, může být široká MLA poskytnuta na základě reciprocit. Hodnotícímu týmu byly představeny různé příklady spolupráce založené na reciprocitě. Jednalo se o případy, kdy o spolupráci požádaly Írán, Singapur, Filipíny, Brazílie, Jordánsko a SAE, v některých z nich došlo na provedení zmrazovacích opatření. Co se týče spolupráce na základě smlouvy s nečlenskými státy EU, orgány vyzdvihly, že nejčastější spolupráce na základě bilaterálních smluv je s USA. Spolupráce s evropskými státy, které nejsou členy EU, se nejčastěji řídí příslušnými úmluvami Rady Evropy. Různé smlouvy podepsané ČR a její schopnost reagovat na různé druhy žádostí na základě reciprocit i v případě absence příslušné smlouvy, má přímý a kladný dopad na účinnost tím, že zvyšuje její schopnost reagovat na příchozí žádosti. Hodnotitelé obdrželi příklady dožádání úspěšně vyřízených na základě reciprocit.

533. Důležité je, že ČR od posledního hodnocení ratifikovala a do velké míry implementovala Úmluvu OSN proti nadnárodnímu organizovanému zločinu (Palermská úmluva) a Úmluvu OSN proti korupci (Meridská úmluva). i když přetrvávají drobné problémy s úplnou trestností praní peněz a FT, což může negativně ovlivnit schopnost poskytovat pomoc v případech, kdy je třeba dvojí trestnosti, hodnotící tým domnívá, že co se účinnosti týče, týkalo by se to jen velmi mála případů.

534. Za posledních několik let české orgány udržovaly vysokou úroveň aktivity ve vztahu k příchozím žádostem o MLA ve všech TČ, jejichž počet rostl:⁷³:

2014 – 2 851 žádostí o MLA

2015 – 2 817 žádostí o MLA

2016 – 3 369 žádostí o MLA

2017 (neúplná statistika) – 1 828 žádostí o MLA

535. České orgány tvrdí, že valná většina obdržených žádostí o MLA byla vyřízena, a to nejčastěji v rozmezí 1-2 měsíců, a žádosti o vydání v průměru během 13 měsíců, leda že žádající strana konkrétně uvedla jinou lhůtu. Ačkoli se zdá, že toto obecné tvrzení není založeno na pečlivém zkoumání každého případu (v ČR dosud nefunguje jeden celostátní systém správy případů), zpětná vazba od jiných jurisdikcí k časovým lhůtám a celkové kvalitě pomoci poskytnuté orgány ČR je v zásadě pozitivní. Mezinárodní odbor NSZ je ústředním orgánem, který se zabývá všemi (mimo EU) žádostmi o MLA má přehled o těchto případech. Ten samý odbor provedl částečnou revizi zpoždění při vyřizování příchozích žádostí o MLA od ČS EU, které byly vyřízeny podřízenými krajskými SZ. Tento přehled a částečná revize podporují odhadované časové lhůty, které jsou v přijatelném rozmezí.

536. ČR má nejen právní prostředky k uchování mlčenlivosti, ale orgány ČR jsou právně vázány mlčenlivost dodržovat, což jde nad rámec požadavků v Kritériu 37.5. Příslušné orgány byly o této povinnosti uvědomeny a při nakládání s žádostmi o MLA a odpověďmi na ně ji berou vážně.

537. Popis požadavků, které musí žádající stát splnit, aby ČR mohla vyhovět žádosti o MLA nebo vydání je dostupný na webu EJN (pro ČS EU) nebo PC-OC (pro ČS Rady Evropy). Státní zástupci a soudci mohou spolupracovat přímo se svými protějšky z ČS EU, v případě ostatních jurisdikcí se komunikace vede přes ústřední orgány. Tato opatření zvyšují účinnost.

538. Dvojí trestnost je vyžadována jen pokud žádosti o MLA obsahují donucovací akce. Všechny žádosti o MLA jsou vyřizovány za stejných podmínek, jaké platí na vnitrostátní trestní řízení. Neexistují ustanovení, která by bránila nebo brzdila mezinárodní spolupráci. Žádostem o MLA se zřídka kdy nevyhoví, např. pokud žádající země neposkytne dostatečné důvody pro vyřízení žádosti

⁷³ Údaje jsou za celkový počet žádostí týkajících se všech TČ.

a neposkytne dodatečné informace, pokud nelze zjistit místo pobytu osoby, která má být vyslechnuta, pokud se žádost týká činnosti, která vyžaduje dvojí trestnost, která za daných okolností není naplněna, nebo pokud žádost nespĺňuje kritéria pro oprávněnost právních kroků podle TrŘ. Tyto důvody odmítnutí neovlivňují negativně účinnost.

539. Následující tabulka ukazuje neúplnou statistiku o počtu a povaze některých obdržených žádostí, v případě MLA se soustředí na praní peněz a zejména relevantní predikativní TČ, ovšem bez detailních informací o podobě žádostí o vydání v posledních letech. Žádosti o vydání v této tabulce zahrnují jen ty, které byly odeslány do/přijaty z států mimo EU.

Tabulka 20. Obdržené žádosti o MLA a extradici (2012 – červenec 2017).

	Obdržené		Nevyřízené		Odmítnuté		Vykonané		Průměrná doba vyřízení (dny)	
	MLA	Vydávání	MLA	Vydávání	MLA	Vydávání	MLA	Vydávání	MLA	Vydávání
2012		13	N/A	32	N/A	6	(N/A)	8	N/A	13,5
2013	56	12	N/A	32	N/A	8	N/A	5	1-2 měsíce	16,5
2014	119	23	N/A	46	N/A	13	N/A	5	1-2 měsíce	17,5
2015	142	22	N/A	N/A	N/A	12	N/A	5	1-2 měsíce	13,5
2016	157	16	N/A	38	N/A	10	N/A	11	1-2 měsíce	19
30.6. 2017	94	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	1-2 měsíce	N/A

540. Pokud jde o žádosti týkající se zmrazení, zajištění, konfiskace a sdílení majetku v reakci na MLA, je dostupných jen málo statistických údajů, i když byly poskytnuty příklady úspěšné spolupráce (viz také příklady níže v části spolupráce mezi FIU):

Žádost z Francie

V roce 2013 na základě Úmluvy Rady Evropy o praní, vyhledávání, zadržování a konfiskaci výnosů ze zločinu (1990) zažádala Francie o konfiskaci finančních prostředků (ve výši 1 mil. CZK/38 780 EUR) na konkrétním bankovním účtu v ČR na základě rozsudku vydaného ve Francii ukládajícího trest za praní peněz. Rozsudek francouzského soudu byl uznán a bylo konfiskace přibližně 370 000 CZK (14 348 EUR) byla provedena během roku 2014 s v roce 2015 následujícím sdílením konfiskovaných finančních prostředků podle § 135 zákona o mezinárodní justiční spolupráci ve věcech trestních. Polovina peněz byla předána do Francie a zbytek zůstal v ČR jako náhrada vynaložených výdajů.

Žádost ze Švýcarska

V roce 2012 žádalo Švýcarsko konfiskaci peněz na českém bankovním účtu, které byly zajištěny na základě švýcarské žádosti o MLA. Na základě Evropské úmluvy o vzájemné pomoci ve věcech trestních (1959) a na základě Úmluvy o praní, vyhledávání, zadržování a konfiskaci výnosů ze zločinu (1990) byl proveden švýcarský příkaz ke konfiskaci (27 000 CZK a 3 500 EUR) a finanční prostředky byly konfiskovány. TČ zahrnoval hospodářskou špionáž, praní peněz a porušení bankovního a obchodního tajemství.

541. České orgány rovněž poskytly informace o nevyřízených žádostech z různých zemí, včetně jednoho případu žádosti bez odsouzení podle § 101 TrZ, ale vzhledem k tomu, že tyto případy nebyly v době návštěvy na místě uzavřené, nebyly sděleny podrobnosti.

542. Údaje poskytnuté českými orgány ukazují, že příchozí žádosti o vydání jsou vyřizovány rychle, pokud pochází ze ČS EU, neboť je do českého práva implementován evropský zatýkáací rozkaz. V případě států mimo EU je proces pomalejší, ale stále přiměřeně dlouhý. Pokud jde o výkon českých orgánů v této věci, nebyly prakticky zaznamenány negativní komentáře. Orgány také představily

několik případů, kdy ČR obdržela žádosti o vydání (ze zemí mimo EU). Většina těchto žádostí o vydání byla podána v souladu s Evropskou úmluvou o vydávání (1975). Jeden případ s USA, který byl proveden podle bilaterální dohody podepsané Československem, se týkal několika obvinění, včetně spolčení za účelem praní peněz. Tato žádost o vydání byla vyřízena za 8 měsíců, což vzhledem ke složitosti případu, není považováno za přemrštěné.

Včasnost žádostí o právní pomoc při stíhání vnitrostátního praní peněz, souvisejících predikativních TČ a FT v případech s nadnárodním prvkem

543. Pokud jde o odchozí žádosti o MLA týkající se praní peněz a některých predikativních TČ, byly poskytnuty jen neúplné statistiky. Vzhledem k tomu, že žádosti týkající se praní peněz neobsahovaly odkaz na zdrojový TČ, je obtížné usuzovat, že tyto žádosti náležitě odpovídaly, pokud jde o povahu odchozí žádosti, potřebě právní pomoci v souladu s rizikovým profilem ČR. Je třeba poznamenat, že ačkoli české orgány (vyšetřovatelé a státní zástupci) uvedly neúspěšné pokusy získat MLA v zahraničí, tabulka níže neobsahuje údaje o počtu nebo důvodu odmítnutí českých žádostí o MLA. Orgány poskytly několik málo příkladů odmítnutí s tím, že některé země odmítly vyhovět žádosti z důvodu nízké částky, o kterou se jednalo (např. 4 000 EUR), nebo dožadovaná země odmítla českou žádost psanou anglicky z důvodu, že se nejedná o oficiální jazyk dané země. Přesto existuje přiměřený počet žádostí týkajících se praní peněz. Pokud jde o vydání, nejsou informace o TČ, kterých se odchozí žádosti týkají, kromě pár příkladů, které se netýkaly praní peněz, ale drog a zpronevěry, které jsou pro ČR rizikovými TČ.

Tabulka 21. Odeslané žádosti o MLA a extradici (2012 – červenec 2017).

	Odeslané		Nevyřízené		Odmítnuté		Vykonané		Průměrná doba vyřízení (dny)	
	MLA	Vydání	MLA	Vydání	MLA	Vydání	MLA	Vydání	MLA	Vydání
2012		23		39		6		5		11,5
2013	86	12		40		6		5		20
2014	136	15		43		1		16		9
2015	177	11		N/A		3		12		17
2016	253	14		46		2		5		8,5
30. 6. 2017	209	N/A		N/A		N/A		N/A		N/A

544. Pokud jde o odchozí žádosti o zmrazení nebo konfiskaci majetku, poskytly české orgány statistické údaje, které ukazují, že mezi lety 2013-2017 dosáhly příchozí žádosti výše 4,370 mil. EUR, které byly českými orgány vyřízeny v souvislosti se zahraničními případy praní peněz. Nebyly poskytnuty údaje, zda tato částka byla zajištěna nebo konfiskována.

Žádosti o jinou formu mezinárodní spolupráce pro AML/CFT účely a poskytování takové spolupráce

Spolupráce OČTR:

545. NSZ jmenovalo (v roce 2016) národního korespondenta pro boj proti terorismu, extrémismu a zločinů z nenávisti a národního korespondenta pro boj s finanční kriminalitou a praním peněz, vyhledávání a odčerpávání výnosů z trestné činnosti a pro ochranu finančních zájmů EU. Národní korespondent nebo jeho odborný tým tvoří nejen kontaktní bod pro spolupráci ČS Eurojustu v dané

oblasti, ale rovněž jako pojistka spolupráce mezi orgány a s cizími zeměmi. V současné době je 10 národních korespondentů jmenovaných rovněž pro jiné oblasti.

546. ČR má prostřednictvím MV uzavřeno 31 bilaterálních smluv o spolupráci s cizími jurisdikcemi. Obecná pravidla pro zpracování informací jako jsou osobní údaje, se řídí §§ 79-88 zákona o policii. Příchozí žádosti o mezinárodní policejní spolupráci se činí prostřednictvím různých zabezpečených kanálů (SIENA, I24/7), nebo v klesajícím počtu prostřednictvím e-mailu nebo doporučené pošty. Po obdržení je každá žádost evidována v ETR (jediný policejní systém správy případů) a je jí přiděleno jedinečné číslo jednací. Mlčenlivost je zajištěna v průběhu celého zpracování žádosti. Získání finančních informací od bank a ostatních FI býval časově a administrativně náročný proces, ale od 1. ledna 2018 slibuje nová Centrální evidence účtů případy výrazně zrychlit. Bez ohledu na to, přístup do databáze je podmíněn souhlasem státního zástupce. Jak bylo popsáno v BV č. 8, policie nenarazila na problémy s rychlým získáním potřebného souhlasu, a tudíž nezažila průtahy při získávání údajů o bankovních účtech. Vymezení policejní spolupráce stanovené v §§ 89-94 zákona o policii se zdají být v praxi plně využita.

547. České orgány uvedly, že společné vyšetřovací týmy (SVT) se často využívají jako nástroj mezinárodní justiční spolupráce a od roku 2009 bylo uzavřeno 45 smluv o SVT týkajících se různých TČ.

548. Hodnotícímu týmu byly poskytnuty informace o aktuálních příkladech spolupráce policie se zahraničními protějšky včetně detailů úspěšných SVT zahrnujících českou a britskou policii vyšetřující pojišťovací podvod a praní peněz.

Případ – Společný vyšetřovací tým ČR a Spojeného království (VB)

V roce 2013 na základě trestního oznámení pojišťovny zahájila česká policie vyšetřování, které se týkalo pojišťovacího a úvěrového podvodu. Podezřelí, s cílem nezákonně získat finanční prostředky, vytvořili řetězec obchodních vztahů, v rámci kterého předstírali provádění skutečných obchodů. V tomto procesu využili platné pojišťovací smlouvy, které kryly rizika nesplacených pohledávek vyplývajících z financování dluhů a závazků. Pojištění se rovněž vztahovalo na pohledávky z cizích (vlastních) směnek a cizích směnek, které pojištěný koupil před datem jejich splatnosti. Podezřelí zastupovali společnosti registrované v ČR a v VB.

Mezi lety 2008 a 2012 nejméně 21 vznesli podezřelí nárok na odškodnění a způsobili škodu bankám ve výši 1 139 949 994 CZK (44 207 484 EUR).

Modus operandi byl obvykle stejný a měnily se jen úvěrové pojišťovny a banky.

Protože se některé z podezřelých společností a jejich zástupců nacházeli v VB, požádal český státní zástupce Spojené království o MLA. Mezitím zahájil britský úřad pro závažné podvody (*Serious Fraud Office*) vyšetřování pro podezření ze spáchání TČ podvodu uvedením nesprávných údajů, podvodného obchodování, vedení falešného účetnictví, padělání, pojistného podvodu a praní peněz. Vyšetřování bylo zahájeno na základě podnětů dvou FI týkajících se údajných podvodů ve vztahu ke třem společnostem registrovaným v VB a k obchodním finančním nástrojům, které získali na nákup oceli a jiných komodit.

Po obdržení žádosti britské orgány kontaktovaly národní zastoupení v Eurojustu a požádali o koordinační setkání s českými orgány. Setkání se uskutečnilo v červnu 2015 a došlo se k závěru, že zde existuje významný překryv a obě strany mají relevantní poznatky. Obě strany se dohodly na vytvoření SVT a toto rozhodnutí bylo prosazeno v srpnu 2015.

Spolupráce umožnila výměnu klíčových důkazů a vedla k obviněním proti čtyřem osobám v ČR a šesti v VB. Dva pachatelé v VB byli obviněni z praní peněz.

549. Policejní statistiky týkající se spolupráce mezi českou policií a jejími zahraničními protějšky přes sítě ARO, CARIN a AMON je uvedena níže:

Mezinárodní spolupráce	2012	2013	2014	2015	2016		30. 6. 2017	
PŘÍCHOZÍ ŽÁDOSTI	Celkem	Celkem	Celkem	Celkem	Celkem	ML	Celkem	ML
Zahraniční žádosti obdržené OČTR týkající se ML/FT ⁷⁴	23	32	55	40	46	8	39	7
Průměrná doba vyřízení (dny)	Urgentní do 8 hod., ostatní zpravodajské informace během 1 týdne, ostatní informace během 14 dnů	Urgentní do 8 hod., ostatní zpravodajské informace během 1 týdne, ostatní informace během 14 dnů	Urgentní do 8 hod., ostatní zpravodajské informace během 1 týdne, ostatní informace během 14 dnů	Urgentní do 8 hod., ostatní zpravodajské informace během 1 týdne, ostatní informace během 14 dnů	Urgentní do 8 hod., ostatní zpravodajské informace během 1 týdne, ostatní informace během 14 dnů	Urgentní do 8 hod., ostatní zpravodajské informace během 1 týdne, ostatní informace během 14 dnů	Urgentní do 8 hod., ostatní zpravodajské informace během 1 týdne, ostatní informace během 14 dnů	Urgentní do 8 hod., ostatní zpravodajské informace během 1 týdne, ostatní informace během 14 dnů
ODCHOZÍ ŽÁDOSTI	Celkem	Celkem	Celkem	Celkem	Celkem	ML	Celkem	ML
Počet žádostí odeslaných do zahraniční OČTR týkající se ML/FT	95	87	93	92	111	11	95	31 ⁷⁵

Spolupráce mezi FIU

550. FAÚ hraje v mezinárodní spolupráci v ČR důležitou roli. FAÚ iniciativně a konstruktivně spolupracuje se zahraničními protějšky při výměně informací o praní peněz, souvisejících predikativních TČ a FT. Důkazem je pozitivní zpětná vazba získaná od zahraničních partnerských orgánů, stejně jako rostoucí počet spontánních informací postoupených FAÚ do zahraničí (viz tabulka 22 níže). Výměna informací probíhá jak na základě MOU⁷⁶ tak na principu reciprocity. Informace, které FAÚ poskytuje zahraničním protějškům, mohou být využity jako důkazy nebo zpravodajské informace. Jinými slovy, FAÚ obecně nepodmiňuje způsob, jakým mohou zahraniční

⁷⁴ Proces výměny informací mezi úřady pro vyhledávání majetku z trestné činnosti je stanoven Rámcovým rozhodnutím Rady 2006/960/SVV ze dne 18. prosince 2006 o zjednodušení výměny operativních a jiných informací mezi donucovacími orgány členských států Evropské unie

Podle čl. 2 písm. d) „operativními a jinými informacemi“ jsou:

- i) informace nebo údaje jakéhokoli druhu, které mají donucovací orgány, a
- ii) informace nebo údaje jakéhokoli druhu, které mají orgány veřejné moci nebo soukromé subjekty a které jsou dostupné donucovacím orgánům, aniž by musela být přijata donucovací opatření, v souladu s čl. 1 odst. 5.

⁷⁵ Zvýšený počet je zapříčiněn více případy podvodů na internetu, které se týkaly praní peněz. Zvýšení je rovněž ovlivněno trochu jiným přístupem k vyplňování statistik, kdy úředníci nebyli zvyklí vyplňovat TČ praní peněz v mnoha případech hospodářské kriminality, ale začali s tím až v roce 2017. Statistika je relativně nová a systém se vytváří.

⁷⁶ FAÚ podepsal MOU s Albánií, Austrálií, Belgií, Bulharskem, Kanadou, Čínou, Chorvatskem, Kypr, Estonskem, Francií, Gruzii, Irskem, Izraelem, Itálií, Japonskem, Jihoafrickou republikou, Kosovem, Litvou, Lotyšskem, Makedonií, Panamou, Paraguayí, Polskem, Rumunskem, Ruskem, San Marinem, Slovinskem, Slovenskem, Srbskem a Ukrajinou.

protějšky nakládat s poskytnutou informací. Zdá se, že neexistují neopodstatněná omezení ať v legislativně nebo v praxi, která by bránila poskytování mezinárodní spolupráce.

Tabulka 22. Statistika mezinárodní spolupráce FAÚ.

	2014	2015	2016	červen 2017
Žádosti o informace zaslané FAÚ	260	254	297	131
Spontánní poskytnutí informace FAÚ	154	328	469	323
Žádosti o informace obdržené FAÚ	200	164	275	168

551. Během hodnoceného období obdržel FAÚ velké množství žádostí ze zahraničí, z nichž podstatná část byla ze sousedních zemí. Byly poskytnuty odpovědi na všechna dožádání. V průběhu odpovídání na zahraniční žádosti a v souladu s vnitřními procesy, FAÚ nejen využívá informace, které má přímo dostupné, ale rovněž se snaží získat dodatečné informace od vnitrostátních orgánů a povinných osob. Orgány uvedly, že na žádosti odpovídají do 20 dnů a lhůta pro urgentní žádosti je 5 dnů. Ve výjimečných případech může FAÚ odpovědět na žádost bezprostředně.

Příklad přímé spolupráce FIU

V tomto případě byly dotčené strany z Belgie a Francie. Společnost B (komanditní společnosti s nejasnou vlastnickou strukturou, založená v VB) byla původně předmětem žádosti belgické FIU. Tato žádost se týkala bankovního účtu otevřeného v české bance, v jehož prospěch se uskutečnil pokus o podvodný převod peněz z belgické právnické osoby. Společnost, která se finanční prostředky pokusila získat, otevřela v ČR 3 účty a disponentem na účtech byl francouzský občan. Po obdržení dodatečných informací od belgické FIU začal FAÚ tyto účty sledovat. V průběhu doby, kde účty sledoval, obdržel FAÚ OPO týkající se platby ve výši 462 922 EUR. Odesílatelem byla velká francouzská společnost a příjemcem francouzský fotbalový klub. FAÚ zaslal urgentní žádost francouzské zpravodajské jednotce Trackfin, aby tuto platbu ověřil a zkontroloval i zúčastněné subjekty. FAÚ, Trackfin a belgická FIU záležitost konzultovaly a pokračovaly v bedlivém sledování situace. Francouzská společnost byla zanedlouho kontaktována fotbalovým klubem se žádostí zaplatit fakturu na nový bankovní účet. Tato žádost byla potvrzena e-mailem, který obsahoval oficiální dopis z fotbalového klubu a další příslušné dokumenty, které se všechny zdály potvrzovat věrohodnost odesílatele. Francouzská společnost brzy po zadání platby ve prospěch fotbalového klubu obdržela informace od banky (a přes FAÚ a Trackfin), že účet, na který byly prostředky převedeny, je považován za podezřelý a převod byl tudíž zablokovan. Následně se potvrdilo, že fotbalový klub svou adresu, bankovní účet ani kontaktní údaje nezměnil. Vedení francouzské společnosti následně podalo trestní oznámení francouzským OČTR.

FAÚ zajistil celkem 463 038 EUR a podal trestní oznámení české policii pro podezření ze spáchání TČ legalizace výnosů z trestné činnosti (§§ 216, 217 TrZ) a podvod (§ 209 TrZ). FAÚ rovněž získal a poskytl OČTR informace o osobním dokladu použitým francouzským občanem při otevření účtů v ČR. Tento doklad byl ve Francii veden jak odcizený. IP adresa pachatele byla rovněž zjištěna a předána policii.

Vyšetřování stále probíhá, spolupráce mezi českou a francouzskou FIU a OČTR je intenzivní a v době návštěvy na místě byl sestavován SVT.

552. Počet příchozích žádostí v hodnoceném období zůstává v podstatě stálý, ale neustále roste počet odchozích spontánních informací, což je na jednu stranu dáno zlepšením kvality obdržených OPO a na druhou stranu politikou FAÚ aktivněji se zapojovat do spolupráce se zahraničními protějšky

Mezinárodní spolupráce – případy odložení splnění příkazu klienta

a) Odložení v ČR

FAÚ obdržel OPO od povinné osoby zajišťující platební služby společnosti ze země X. Tato povinná osoba požádala během CDD o předložení dokumentů objasňujících původ finančních prostředků a účel převodu. Tyto dokumenty si protiřečily a klient se v bance choval nervózně možná dokonce agresivně a požádal o okamžitý převod peněz podle jeho příkazu. FAÚ v další analýze zjistil, že v tomto případě převedené peníze pocházely z daňových trestných činů spáchaných v zemi X. Tato zjištění byla ihned sdílena s FIU země X a na základě další komunikace bylo zjištěno, že země X již zahájila trestní stíhání dvou právnických osob kvůli jejich obchodní činnosti v rámci mezinárodní karuselové sítě s minerálními oleji. Účelem této karuselové sítě byl únik DPH. FIU země X požádala FAÚ o zmrazení finančních prostředků v ČR, které FAÚ provedl a zmrazil částku 51 mil. CZK (1 977 790 EUR).

b) Odložení v zahraničí

V roce 2015 provedl FAÚ analýzu, která se zaměřila na kriminální výnosy v případě korupce. Tato analýza byla zahájena na základě žádosti podané českou policií. FAÚ hledal výnosy z trestné činnosti (odhadované ve výši do 1 mil. EUR) v ČR (bankovní účty, nemovitosti atd.) a v zahraničí (žádosti cizím FIU), ale nepodařilo se mu nic najít. Informace o výnosech byla získána z otevřených zdrojů. Na základě informací z otevřených zdrojů, obdržela FIU v zemi Y OPO týkající se finančních prostředků přibližně ve výši 250 000 EUR uložených na bankovním účtu v zemi Y. Pachatel měl rovněž v úmyslu převést tyto prostředky do zahraničí. FIU země Y zaslalo urgentní spontánní informaci FAÚ. Po obdržení informace požádal FAÚ o zmrazení těchto finančních prostředků. Informace byla postoupena českým OČTŘ, což vyústilo v okamžité zaslání žádosti o MLA ze strany českého státního zástupce do země Y, která zahrnovala i žádost o zajištění.

553. Komunikace se zahraničními partnerskými orgány obvykle probíhá prostřednictvím Egmont Secure Web nebo FIU.Net. V souladu s egmontskými principy sdílení informací, poskytuje FAÚ do největší možné míry úplné, skutkové a právní informace, které zahrnují analýzu případu a možné vazby na dožádanou zemi. FAÚ zachovává mlčenlivost o informacích, které obdržel.

Orgány finančního dohledu

554. Orgány dohledu si mohou vyměňovat informace se zahraničními partnerskými orgány z EU a zemí mimo EU, včetně informací, které drží FI, pokud úroveň ochrany bankovního tajemství žádající země je v souladu s českými zákony. V praxi byl případ, kdy orgány dohledu neposkytly informace zemi mimo EU přesto, že žádající země tvrdila, že její zákony na ochranu bankovního tajemství jsou přísnější než české a EU předpisy.

555. ČNB intenzivně spolupracuje se zahraničními protějšky a několik příkladů této spolupráce bylo hodnotícímu týmu představeno. Spolupráce rovněž zahrnuje kontroly na místě na žádost partnerského orgánu. Obě sekce dohledu nad finančním trhem se podílí na mezinárodní spolupráci. Příklad spolupráce Sekce dohledu nad finančním trhem se týká dohledu nad českou pobočkou Raiffeisenbank, jejíž kontrola proběhla v rámci kontroly na místě celé skupiny Raiffeisen International. Další příklady se týkají spolupráce s newyorským pracovištěm finančních služeb a Centrální bankou Ruska. Sekce dohledu nad finančním trhem II ČNB získává informace o dohlížených subjektech na žádost od svých zahraničních protějšků (zmíněno bylo 6 případů). Informace poskytnuté ČNB byly analyzovány a orgány byly informovány o výsledcích analýzy. V jednom případě nesdílela ČNB tak podrobné informace jaké protějšek žádal, protože nebyly splněny zákonné podmínky.

556. Sekce dohledu nad finančním trhem II informuje cizí orgány dohledu o svém plánu kontrol na místě u zástupců subjektů, nad kterými tyto cizí orgány vykonávají dohled.

557. Pokud jde o dohled nad DNFBP, nebyly hodnotícímu týmu představeny žádné příklady mezinárodní spolupráce.

Mezinárodní výměna základních údajů a údajů o skutečném majiteli právnických osob a jiných právních uspořádání

558. České orgány uvedly, že poskytují spolupráci formou MLA ohledně skutečného majitele právnických osob a jiných právních uspořádání v přiměřených lhůtách. Taková spolupráce bude pravděpodobně stále rychlejší, až bude nově zřízené Evidenci údajů o skutečných majitelích dostatečně naplněná. V mezidobí se FAÚ daří získávat tyto informace z jiných, přímo dostupných zdrojů.

559. Informace o právnických osobách a jiných právních subjektech jsou dostupné ve veřejném rejstříku, který je spravován MSp. Zahraničním orgánů je přístup k údajům z něj umožněn prostřednictvím FAÚ nebo OČTŘ, jak je podrobně popsáno v BV č. 5.

Závěr

560. České orgány mají prostředky k poskytnutí spolupráce v oblasti praní peněz a požadovaných predikativních TČ v přiměřených lhůtách prostřednictvím MLA a mezi dalšími příslušnými orgány, zejména FAÚ. Tato spolupráce zahrnuje pomoc při vyhledávání, zmrazení, zajištění a konfiskaci majetku. Významné je, že zpětná vazby poskytnutá ve vztahu ke kvalitě a konstruktivní povaze pomoci ze strany ČR byla naprosto pozitivní. Co se týče odchozích žádostí, podrobnější údaje týkající se zdrojových TČ pro žádosti týkající se praní peněz, by mohlo lépe prokázat, že bylo vynaloženo přiměřené úsilí k získání pomoci ve vztahu k rizikovým TČ identifikovaným NRA. **ČR dosáhla v Bezprostředním výstupu č. 2 dostatečné míry účinnosti.**

PŘÍLOHA O TECHNICKÉM SOULADU

1. Tato příloha poskytuje detailní analýzu úrovně souladu ČR se 40 doporučeními FATF v jejich číselném pořadí. Tato příloha neobsahuje popisnou část o situaci dané země nebo jejích rizicích a je omezena pouze na analýzu technických kritérií každého z doporučení. Příloha má být čtena ve spojení s Vzájemnou hodnotící zprávou.

2. Tam kde požadavky FATF, stejně tak jako národní legislativa a požadavky, zůstaly stejné, odkazuje tato zpráva na analýzu provedenou jako součást minulého vzájemného hodnocení z roku 2011. Tato zpráva je dostupná zde <https://rm.coe.int/report-on-fourth-assessment-visit-anti-money-laundering-and-combating-/1680715f78>.

Doporučení 1 – Hodnocení rizik a uplatňování rizikově orientovaného přístupu

1. Protože toto Doporučení bylo přidáno v roce 2012, nebyla dříve zpracována žádná analýza ČR na toto téma.

2. *Kritérium 1.1* – V průběhu let 2015 a 2016 ČR provedla posouzení národních ML/FT rizik, které zahrnovalo identifikaci, zhodnocení rizik ML/FT a obsahovalo rovněž podněty i konkrétní návrhy či aktivity zaměřující se na zmírňování identifikovaných rizik. Hodnocení bylo vedeno FAÚ a rizika byla zvažována ve třech ohledech: hrozby, zranitelnosti a následky, kdy třetí části bylo možná věnováno v NRA zprávě o něco méně pozornosti. Orgány považovaly za vhodné zařadit návrhy ve světle opatření, která již byla na místě, proto považují kapitolu NRA, která shrnuje rizika, popisuje opatření jejich zmírnění, instituce, která je zodpovědná za jejich implementaci, včetně lhůty, ve které má být splněno, za akční plán.

3. *Kritérium 1.2* – ČR určila orgán, který je zodpovědný za koordinaci hodnocení rizik. FAÚ byl oficiálně potvrzen v této roli prostřednictvím § 30a AML zákona (je zde na něj odkazováno jako na „úřad“). AML zákon rovněž zavedl mechanismus pro NRA, kdy v tomto smyslu ukládá zúčastněným orgánům a povinným osobám „povinnost se podílet“ na procesu. § 30a odst. 4 nadále stanoví, že NRA „se aktualizuje“.

4. *Kritérium 1.3* – Jak je zmíněno výše, § 30a AML zákona ukládá FAÚ a relevantním zúčastněným stranám povinnost aktualizovat NRA. ČR orgány, zvláště pak FAÚ neboli „úřad“ zodpovědný za NRA proces a jeho udržování v aktuální podobě, proto připravují obnovenou verzi NRA tak, aby mohla být předložena vládě před 1. lednem 2021. I přesto, že se čtyřletá lhůta může jevit jako dlouhá, tak orgány uvedly, že v mezičase budou provádět navazující proces, který cílí primárně na řádnou distribuci výsledků NRA a zvýšení o jejich povědomí (veřejné a neveřejné verzi), osvětu zaměřenou na výsledky NRA. Dále se zaměří na implementaci zmírňujících opatření tak, jak je předestřeno v akčním plánu a orgány také uvedly, že vláda výslovně stanovila, že různé části NRA mohou být obnoveny v případě, že se změní rizika a okolnosti, které se v dané části promítají.

5. *Kritérium 1.4* – § 30a AML zákona uvádí, že zde vyjmenovaní spoluúčastníci jsou povinni se podílet na procesu NRA. Orgánům a povinným osobám bylo v rámci procesu NRA poskytnuto metodické vedení i zpětná vazba. FAÚ aktualizoval a distribuoval některé ze svých metodických pokynů ve světle rizikových oblastí identifikovaných NRA a byla rovněž přijata zlepšení, která mají dopad na některé nebo na všechny specializované agentury nebo účastníky z řad privátního sektoru. Velký počet opatření, která mají zmírňovat rizika, byla navržena nebo již implementována a zdálo se, že si jich jsou relevantní účastníci vědomi. NRA (veřejná verze) a další informace byly zveřejněny prostřednictvím internetových stránek FAÚ. Zveřejnění rovněž obsahovalo informace/metodiku, jak

zacházet s důvěrnou částí NRA, která byla distribuována všem institucím zapojeným do procesu. Navíc, jak uvedly české orgány, bylo připraveno a sdíleno se soukromým sektorem 12 na míru připravených verzí NRA pro jednotlivé sektory povinných osob.

6. *Kritérium 1.5* – NRA mělo za cíl řešit konkrétní oblasti a vysoce rizikové trestní fenomény, a za tímto účelem bylo navrženo a/nebo aplikováno množství opatření, včetně vytvoření plánu přípravy řady registrů jako evidence právnických osob a svěrenských fondů a evidence bankovních účtů. Plány, jako např.: posílení požadavků umožňujících shromažďování a obnovu informací o skutečném vlastnictví, jsou velice přínosným krokem kupředu, který je přímou reakcí na identifikované oblasti, které představují větší rizika. Tento proces prozatím nepokrývá všechny relevantní oblasti.

7. *Kritérium 1.6* – ČR se rozhodla aplikovat všechny FATF doporučení vyžadující reakci FI nebo DNFBP.

8. *Kritérium 1.7* – ČR identifikovala větší rizika. Příloha č. 1 AML zákona obsahuje neúplný seznam faktorů a typů důkazů o potenciálním větším riziku. Tento seznam obsahuje faktory rizikivosti klienta, produktu, služby a transakce nebo rizikové faktory spojené s kanálem převodu stejně tak, jako faktory geografického rizika.

9. Podle § 21a odst. 1 AML zákona je po povinných osobách vyžadováno, aby identifikovaly a zhodnotily rizika legalizace výnosů z trestné činnosti a financování terorismu, která se mohou objevit v portfoliu aktivit, které nabízejí a která jsou subjektem AML zákona. V průběhu posuzování těchto rizik má povinná osoba rovněž vzít v potaz faktory možného vyššího rizika uvedené ve výše zmíněné příloze č. 1 k AML zákonu. Povinnost zhotovit hodnocení rizik v případě některých DNFBP tak, jak je stanovena v AML zákoně, nevyžaduje mít hodnocení v písemné formě. Neexistuje žádný požadavek pro FI a DNFBP přijmout zesílená opatření tak, aby vyšší rizika identifikovaná v NRA bylo možné zvládat a zmírnit nebo aby měly povinnost zahrnout informaci o těchto rizicích do jejich vlastních hodnocení rizik.

10. *Kritérium 1.8* - § 13 AML zákona uvádí, že povinné osoby mohou vykonat zjednodušenou identifikaci a kontrolu klienta v případě kategorií klientů, kde je potenciálně nižší riziko možné legalizace výnosů z trestné činnosti nebo financování terorismu. Kritéria/typy produktů/podnikání, na které je možné zjednodušenou identifikaci a kontrolu klienta aplikovat uvádí § 13 v odst. 2.

11. Zjednodušená identifikace a kontrola klienta nesmí být použita u klienta, který je politicky exponovanou osobou a na další klienty nebo situace s vyšším rizikem. Podstata nižšího rizika situací popsanych v AML zákoně není zcela podpořena nálezy NRA. V mezičase uveřejnil FAÚ rizikové faktory identifikované v NRA na svém webu. Tyto faktory by měly být brány v potaz, když povinná osoba připravuje své vlastní hodnocení rizik a reviduje svůj systém vnitřních zásad, který pokrývá rovněž škálu možností použití zjednodušené kontroly klienta.

12. *Kritérium 1.9* – Všechny povinné osoby mají povinnost identifikovat a zhodnotit rizika legalizace výnosů z trestné činnosti a financování terorismu, která se mohou objevit v rámci jejich činnosti (§ 21a AML zákona). Dohledové orgány mají povinnost v těchto hodnoceních kontrolovat a monitorovat implementaci požadavků AML zákona, a to včetně rizikově orientovaného přístupu. Nicméně požadavek vypracovat písemné hodnocení rizik se vztahuje pouze na úvěrní a finanční instituce, poskytovatele služeb hazardních her a realitní zprostředkovatele, zatímco na poskytovatele služeb svěrenským fondům a společnostem (a také auditory, daňové poradce, účetní, exekutory a notáře) se povinnosti vypracovávat hodnocení rizik v písemné podobě nevztahuje. Proto mají jejich samosprávné organizace limitované možnosti ve skutečnosti ověřovat, zda jsou AML/CFT opatření prováděna takovými osobami rizikově orientovaná.

13. *Kritérium 1.10* – § 21a AML zákona požaduje, aby povinné osoby uvedené v § 2 odst. 1 písm. a) až d) a h) vyhotovovaly svou vlastní zprávu o hodnocení rizik. (a) Jak bylo popsáno pod kritériem 1.9, tento požadavek se neuplatňuje na auditory, daňové poradce, účetní, exekutory a notáře. (b) V rámci hodnocení rizik musí vzít povinná osoba v potaz rizikové faktory uvedené v příloze AML zákona, která obsahuje neúplný seznam takových faktorů. Nicméně, jak bylo popsáno v kritériu 1.7, povinné osoby nejsou povinny přijmout zesílená opatření na základě rizik identifikovaných v NRA nebo zohlednit tyto informace v jejich vlastním hodnocení rizik. c) Povinné osoby jsou povinny obnovovat pravidelně své hodnocení rizik, konkrétně před zavedením nového produktu. d) Povinné osoby, které musí vyhotovovat své hodnocení rizik v písemné podobě, musí zohlednit tento dokument ve svém systému vnitřních zásad (§ 21a odst. 2 AML zákona). Balíček vnitřních postupů je pak pravidelně zasílán dohledu (§ 21 odst. 6 a 7 AML zákona).

14. *Kritérium 1.11* – a) Podle § 21 AML zákona musí povinné osoby zavést a používat adekvátní strategie a postupy pro vnitřní kontrolu, aby zmírnily a měly pod kontrolou identifikovaná rizika legalizace (jak je uvedeno v § 21a). Vnitřní zásady musí být schváleny statutárním orgánem povinné osoby.

b) Neexistuje žádný výslovný požadavek v AML zákoně týkající se monitorování efektivity systému vnitřních zásad a opatření zmírňujících rizika. Nicméně § 8 vyhlášky ČNB č. 281/2008 vyžaduje, aby FI připravily jednou ročně zhodnocující zprávu, která bude obsahovat analýzu efektivity AML/CFT procesů, potenciální nedostatky v jejich postupech, vyplývající rizika a opatření na jejich zmírnění a odstranění těchto nedostatků. Zpráva musí být odůvodněná a schválená statutárním orgánem. DNFBP zůstávají i v tomto elementu kritéria 1.11 nepokryty.

c) Vyhláška o některých požadavcích na systém vnitřních zásad, postupů a kontrolních opatření proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu rozvádí požadavky na implementaci a aplikaci: i) *postupů pro provádění kontroly klienta a stanovování rozsahu kontroly klienta odpovídající riziku legalizace výnosů z trestné činnosti a financování terorismu v závislosti na typu klienta, obchodního vztahu, produktu nebo obchodu a ii) metod a postupů pro posuzování rizik, řízení rizik, vnitřní kontrolu a zajišťování kontroly nad dodržováním povinností stanovených zákonem, uplatňovaných v rámci systému vnitřních zásad, postupů a kontrolních opatření osobami uvedenými v § 2, vůči nimž vykonává Česká národní banka dohled.* DNFBP zůstávají i v tomto elementu kritéria 1.11 nepokryty.

15. *Kritérium 1.12* – Podle § 13 odst. 1 a 3 AML zákona je zjednodušená kontrola klienta povolena ve vztahu ke kategoriím klientů s potenciálně nižším rizikem s ohledem na možnou legalizaci výnosů z trestné činnosti nebo financování terorismu a pouze v případě, kdy zde není žádné podezření, že klient, produkt/služba nenese žádné riziko týkající se ML/FT. V případě jakékoli pochybnosti nemá být zjednodušená identifikace a kontrola klienta použita. AML/CFT režim nepokrývá zcela kritéria 1.9 až 1.11.

Uvážení a závěr

16. ČR vypracovala vlastní hodnocení ML/FT rizik v roce 2016, zatímco zpráva o NRA byla oficiálně schválena vládou v lednu 2016. Stále jsou zde určité nedostatky jako absence požadavku na vyhotovení písemné verze hodnocení rizik některými DNFBP, která limituje schopnost dohledových orgánů ověřit, zda prováděná AML/CFT opatření jsou rizikově založená. Co více, neexistuje ani požadavek, aby FI a DNFBP přijaly zesílená opatření tak, aby zvládaly a zmírňovaly rizika identifikovaná NRA a určité požadavky uvedené v kritériu 1.11 nejsou zacílena na jisté typy DNFBP.

Česká republika spíše plní Doporučení 1.

Doporučení 2 – Vnitrostátní spolupráce a koordinace

17. V hodnotící zprávě z roku 2006 (3. kolo hodnocení) bylo původní Doporučení 31 hodnoceno PC, protože byly detekovány nedostatky v koordinaci, společné politice a dalších opatřeních. Ve 4. follow-up zprávě (2011), na základě určení FAÚ orgánem zodpovědným za koordinaci a díky prokázání zaměření se na koordinaci mezi relevantními orgány, bylo hodnocení zlepšeno na LC.

18. *Kritérium 2.1* – Kvůli struktuře NRA (hodnocení rizik bylo do značné míry zaměřené na kombinaci specifických oblastí, tzn.: nízké číslo odsouzení za ML, riziko představující phishing, riziko zranitelnosti NO), bylo představeno a shrnuto pouze několik málo obecných politik. Na druhou stranu Národní bezpečnostní audit takové obecné politiky formuloval. Řada opatření (celkem 80) byla nicméně v NRA formulována, kdy některá byla uvedena ve formě cílené politiky nebo společenského zájmu nebo ve formě navrhovaných konkrétních opatření nebo již přijatých opatření.

19. *Kritérium 2.2* – FAÚ je centrálním orgánem zodpovědným za AML/CFT politiku v České republice (§ 30a AML zákona). Díky své pozici FIU se zdá, že FAÚ má ideální postavení, aby mohl vzít v potaz všechny konzultace se všemi zúčastněnými stranami (veřejný i soukromý sektor) v průběhu přípravy návrhů AML/CFT legislativy. FAÚ také poskytuje metodiku a vysvětlení AML/CFT legislativy a rady v otázce rizik.

20. *Kritérium 2.3* – ČR orgány uvedly, že existuje několik meziinstitucionálních dohod, např.: mezi FAÚ a ČNB, Policií, Celní správou, finanční správou, Bezpečnostní informační službou, Exekutorskou komorou, které vytváří otevřený kanál komunikace. Existují také speciální platformy pro přípravu strategických dokumentů identifikující možné problémy a oblasti pro zlepšení, včetně jedné ustanovené pro Úřadu vlády zabývající se korupcí, identifikované jakou zásadní typ predikativní trestné činnosti pro ML a jedné při Ministerstvu vnitra, zabývající se národní bezpečností. Celkem se zdá, že jsou na místě některé odpovídající struktury a kanály pro účely AML/CFT spolupráce na operativní úrovni a do určité míry i ve vztahu vývoje politiky, i když formálně ustanovené sítě nejsou standardy specificky vyžadovány, absence jasné struktury, včetně rozvrhu setkávání, propojující FAÚ jako koordinátora a relevantní orgány a privátní sektor, na rozdíl od současných sporadických nebo *ad hoc* setkání, neumožňuje hodnotitelům udělat se úplný obrázek o veškerých relevantních mechanismech.

21. *Kritérium 2.4* – ČR orgány zaujaly pozici, kdy boj proti financování šíření zbraní hromadného ničení je vnitřní částí implementace mezinárodních sankcí. Úřady uvedly, že zák. č. 2/1969 Sb., § 4 odst. 1 stanoví, že Ministerstvo finance je zodpovědné za “*Vnitrostátní koordinaci při uplatňování mezinárodních sankcí za účelem udržování mezinárodního míru a bezpečnosti...a boj proti terorismu*”. Dodaly, že *de facto* je nicméně tato povinnost vykonávána FAÚ. Koordinace a spolupráce mezi relevantními orgány je také zajištěna díky účasti na meziinstitucionální pracovní skupině. Nicméně tato skupina nemá jasné podmínky zadání ani v žádném zákonném předpise není zaveden její mandát. Setkávání této skupiny je na *ad hoc* bázi a její rozhodnutí/stanoviska/názory se nezdají být vždy rozšířena mezi všechny, kterých se týkají.

22. Ačkoli se zdá, že zde není jasný legislativní nebo regulační určení v této otázce, FAÚ uvedlo, že je hlavním kompetentním orgánem zodpovědným za koordinaci implementaci mezinárodních sankcí. Existuje také jistá nejasnost v otázce zákonné odpovědnost MZV za politická rozhodnutí a procesy listace a de-listace. Za účelem vypořádání se s jistými typy restriktivních opatření zahrnující různé zúčastněné strany zodpovědné za jejich přímou implementaci byla zformována zvláštní neformální pracovní skupiny, ale frekvence a povaha jejich setkávání a kontaktů mezi relevantními účastníky této skupiny zůstává nejasná. FAÚ zřejmě poskytuje *ad hoc* vysvětlení (prostřednictvím telefonických konzultací a nějaké písemné materiály) exportérům o tom, co zvažít

před exportem zboží. ČR prohlašuje, že plně implementuje všechny OSN a EU režimy, a to včetně 1540 (2004) a všechny sankce uvalené proti Iránu a Severní Koreji. Zatímco se zdá, že zde existují nějaké kanály a rozvolněná struktura umožňující národní koordinaci v otázkách šíření ZHN, je zde nejasnost v otázce formálního určení a zákonného nebo regulatorního zmocnění pro instituci nebo instituce zodpovědné za koordinaci otázek týkajících se šíření ZHN.

Uvážení a závěr

23. I když NRA generovalo specifická doporučení zabývat se konkrétními výzvami a i když existují některé struktury zajišťující následnou koordinaci, nebyla zcela demonstrována úplnost takové struktury. Například v otázce šíření ZHN přetrvávají nejasnosti týkající se právního určení odpovědnosti jedné nebo více konkrétních institucí zodpovědné za politiku a operativu, a to je nedostatek. **Česká republika částečně plní Doporučení 2.**

Doporučení 3 – Trestný čin praní peněz

24. V hodnotící zprávě z roku 2006 (3. kolo hodnocení) byla ČR hodnocena PC ve vztahu k tomuto doporučení. Ve zprávě o 4. kole hodnotící návštěvy (2011) byla zmíněna řada zlepšení, ale přetrvávaly zde obavy o adekvátní kriminalizaci ML. Hodnotitelé shledali, že zde jsou závažné nedostatky ve vztahu k trestní odpovědnosti právnických osob. V tomto ohledu zde byl ovšem od té doby zaznamenán značný pokrok. Většina z těchto legislativních zlepšení byla realizována prostřednictvím „nového“ trestního zákoníku (zák. č. 40/2009 Sb.), který je účinný od 1. ledna 2010.

25. *Kritérium 3.1 –*

26. Aby bylo možné posoudit pokrytí všech aspektů zmíněných v Palermské úmluvě, je podle českých orgánů nutné vzít v potaz řadu různých ustanovení zákona. Zprv, hlavní trestný čin ML je v zásadě pokryt pod § 216-217 TrZ, které činí trestně odpovědnou takovou osobu, která zastírá původ nebo jinak usiluje podstatně ztížit nebo znemožnit zjištění původu *a) věci, která byla získána trestným činem spáchaným na území České republiky nebo v cizině, nebo jako odměna za něj, nebo b) věci, která byla opatřena za věc uvedenou v písm. a), nebo kdo jinému spáchání takového činu umožní nebo se ke spáchání takového činu spolčí, bude potrestán odnětím svobody až na čtyři léta, peněžitým trestem, zákazem činnosti nebo propadnutím věci; spáchá-li však takový čin ve vztahu k věci, která pochází z trestného činu, na který zákon stanoví trest mírnější, bude potrestán tímto trestem mírnějším.*

27. Podílnictví podle § 214-215 TrZ nabízí pokrytí dalších aspektů specifikovaných v Palermské úmluvě. Doplnující ustanovení § 217 kriminalizuje určité aspekty ML ve vztahu k věcem „větší hodnoty“ na základě nižšího standardu nedbalosti, a tím jde nad rámec běžného standardu FATF *per se*.

28. Podle českých úřadů, a zdá se, že doktrinální zdroje interpretace toto tvrzení podporují, je výklad slov „zastírá původ“ obsažených v prvním řádku § 216 velmi široký, i když se konkrétní jednání ani další znaky, na které je odkazováno Palermskou úmluvu a jejím čl. 6 odst. 1 písm. a) body i) a ii), výslovně v textu § 216 neobjevují. Aktuální judikatura⁷⁷ nadto v tomto ohledu poskytuje dodatečné argumenty. I když je bráno v potaz, že se koncept *res judicata* v českém právu *per se* nepoužije, zdá se, že tento judikát podporující širokou interpretaci pravděpodobně nebude snadno překonán.

29. Hodnotitelé přijali tvrzení českých úřadů, že § 366 (nadržování) obecně pokrývá druhý účel, na který je odkazováno v Palermské úmluvě, čl. 6 odst. 1 písm. a), tj. pomoc pachatelů predikativní

⁷⁷ Tj. judikát č 7 TDO 1463/2012

trestné činnosti vyhnout se následkům za jeho nebo její činy. S ohledem na aspekty čl. 6 odst. 1 písm. b) hodnotitelé shledali, že “nabytí” je pokryto slovy “převést na sebe” a “užívat”. V případě “držby” nejsou hodnotitelé schopni dojít k závěru, zda je fakticky pokryto, ale tento nedostatek je považován za drobný.

30. *Kritérium 3.2* – ČR přijala přístup “všechny trestné činy”, což znamená, že všechny trestné činy jsou predikativními pro praní špinavých peněz. Proto novela standardů z roku 2012, týkající se zahrnutí daňových trestných činů nemá žádný negativní dopad na pokrytí „rozsahu trestných činů ve všech určených kategoriích“.

31. *Kritérium 3.3* – ČR neaplikuje přístup založený na prahových hodnotách.

32. *Kritérium 3.4* – Úřady uvedly, že „věc“ je definována v § 134 TrZ. Tato definice byla adaptována na novou terminologii, kterou používá občanský zákoník (zák. č. 89/2012 Sb.) a byla přijata prostřednictvím novely TrZ (zák. č. 86/2015 Sb., z června 2015). TrZ nyní používá stejnou definici termínu „věc“, jako občanský zákoník v § 489-498. Tato definice se zdá být dostatečně široká („věc v právním smyslu je vše, co je rozdílné od osoby a slouží potřebě lidí“) s tím, že „věci“ mohou být rozděleny na hmotné a nehmotné (§ 496 NOZ) nebo na movité a nemovité (§ 498). Věci získané přímo, nebo nepřímo z trestné činnosti jsou pokryty (viz odst. 26 výše).

33. *Kritérium 3.5* – Zdá se být zřejmé, že odsouzení za predikativní trestný čin není požadováno proto, aby bylo možné dokázat, že daný majetek je výnosem z trestné činnosti. Úřady uvedly, že rozhodnutí Nejvyššího soudu č. 11 Tdo 652/2008 potvrdilo, že zhodnocení, zda byl majetek získán trestným činem, je nebo může být předběžnou otázkou upravenou v § 9 odst. 1 TrŘ. Takové posouzení pak závisí na posouzení okolností případu a závěrech, zda trestný čin byl spáchán. Tudíž odsouzení za predikativní trestný čin není předpokladem pro určení, zda bylo spácháno ML.

34. *Kritérium 3.6* – § 216 TrZ specificky odkazuje na výnosy jako na „věci, která byla získána trestným činem spáchaným na území České republiky nebo v cizině, nebo jako odměna za něj, nebo obdobně“. § 214 TrZ stanoví následující: „věc, která byla získána trestným činem spáchaným na území České republiky nebo v cizině jinou osobou, nebo jako odměna za něj ...“

35. *Kritérium 3.7* – Jak bylo zmíněno výše v textu ve vztahu ke kritériu 3.6, § 216 TrZ (s novelou odstraňující slova “pro jinou osobu”) je dostatečně široký tak, aby pokryl i samopraní. Hlavní složka činu je tedy v souladu s kritériem. Nicméně slova „pro jinou osobu“ se stále objevují v § 214 TrZ (podílnictví), což činí toto ustanovení nepoužitelným pro účely samopraní. To stejné platí do té míry, do jaké se „nadržování“ (§ 366) používá ve vztahu k jednomu z účelů jednání považovaného za ML, ve kterém je odkazováno na „kdo pomáhá jinému“.

36. *Kritérium 3.8* – I když české právo explicitně neuvádí, že duševní prvek trestného činu může být prokázán na základě objektivních okolností, toto se zdá být zřejmé z textu TrŘ - § 2 odst. 6.

37. *Kritérium 3.9* – Podle českého práva se za ML použijí různé tresty ve vztahu k fyzickým i právnickým osobám. V případě fyzických osob se použije hlavní ustanovení týkající se ML, které poskytuje rozmezí do 4 let odnětí svobody a další alternativní tresty (§ 216 TrZ). Rozmezí se zvyšuje na 6 měsíců až 5 let, je-li trestný čin spáchán ve vztahu k věci ve “větší hodnotě”. V případě podílnictví se použijí stejné 4 kategorie. Za nedbalostní ML nebo nedbalostní podílnictví rozpětí začíná na maximum 1 rok a dosahuje na maximum 3 let (když pachatel získá “značný prospěch”) a 5 let, pokud věc odvozená pochází ze “zvlášť závažného zločinu”. Nakonec za trestný čin “nadržování” podle § 366 TrZ se pohybuje rozmezí trestu odnětí svobody do 4 let.

38. Obecně se tresty pohybují v oblasti závažného rozmezí pro hlavní trestný čin ML, ale některá ustanovení uvádí (jak pro ML, tak pro nedbalostní ML), že pokud je predikativní trestný čin

potrestán trestem mírnějším, tak ML přináležející k tomuto predikativnímu činu bude potrestáno také tímto trestem mírnějším, který může sahat do výše jednoho roku. Použijí se také prahové hodnoty např.: v § 216 TrZ – “hodnota velkého rozsahu” a u § 214 – “značná hodnota”. Pro tyto pojmy je číselná hodnota stanovena v § 138 TrZ. Ve vztahu k “nadržování” je umožněna výjimka, byli čin spáchán “ve prospěch osoby sobě blízké”, pokud není tento čin spáchán ve vztahu k hlavnímu trestnému činu jako je financování terorismu nebo v úmyslu opatřit sobě nebo jinému majetkový prospěch.

39. *Kritérium 3.10* – Zák. č. 418/2011 Sb., o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim, obsahuje 48 paragrafů zabývajících se i) odpovědností právnických osob (§ 7-9); ii) místním uplatněním takové odpovědnosti nebo týkajících se činů spáchaných mimo území republiky (§ 2-5); iii) vlastní a souběžná odpovědnost fyzické a právnické osoby (§ 8-9); iv) různé tresty, které mohou být uloženy, a to včetně peněžitých trestů (denní sazby pohybující se od 1000 CZK do 2 000 000 CZK/ 38.779 EUR do 77,558 EUR), propadnutí věci nebo majetku, zákazu vykonávání určité činnosti nebo zákaz plnění veřejných zakázek (§ 15-23); a další opatření.

40. § 9 odst. 3 tohoto zákona výslovně uvádí, že trestní odpovědnost fyzických a právnických osob jsou na sobě nezávislé a mohou být aplikovány paralelně, tzn.: trest může být uložen ve vztahu ke stejnému způsobu chování nejen právnické osobě, ale také jednotlivému členu této právnické osobě, pokud oba spáchali trestný čin ML bez ohledu na jejich zapojení v právnické osobě. Právnická osoba se rovněž může spáchat trestný čin ML jako spolupachatel (§ 9 odst. 3). Široké rozmezí možných trestů pro právnickou osobu poskytuje základ pro uložení přiměřených, efektivních a odrazujících trestů v daných případech.

41. *Kritérium 3.11* – Účastenství na trestném činu ML je kriminalizováno podle paragrafů TrZ souvisejících s ML (214 – 217 a 366) ve spojení s § 24 TrZ. Účastníkem na dokonaném trestném činu nebo jeho pokusu může být organizátor, návodce nebo pomocník. Spolčení za účelem spáchaní trestného činu podílnictví (§ 214 TrZ) stejně tak jako legalizace výnosů z trestné činnosti (§ 216 TrZ) bylo povýšeno na stejnou úroveň jako dokonaný trestný čin na základě novely TrZ č. 165/2015 Sb. Pokus spáchat trestný čin ML je trestán podle paragrafů TrZ týkajících se trestného činu ML (§§ 214 – 217 and 366) ve spojení s § 21 TrZ. Pomoc nebo podněcování je postižitelné podle ustanovení týkajících se trestného činu ML v TrZ (§§ 214 – 217 a 366) ve spojení s § 24 odst. 1 písm. b) a c). Usnadnění spáchaní trestného činu je kriminalizováno na základě ustanovení týkajícího se trestného činu ML (§ 214 – 217 a 366 TrZ) ve spojení s § 24 odst. 1 písm. c). Psychická pomoc v této věci je postižitelná na základě §§ 214 – 217 a 366 TrZ ve spojení s § 24 odst. 1 písm. c).

Uvážení a závěr

42. ČR učinila zásadní pokrok v mnoha aspektech tohoto Doporučení, nejvýraznější pak přijetím trestní odpovědnosti právnických osob a pokrytím kritéria 3.6. Ačkoli se zdá, že hlavní činy, které mají být kriminalizovány v souladu s Palermskou úmlouvou, nejsou explicitně pokryty nebo pravděpodobně ne zcela pokryty, zdá se, že české právo, pokud jej budeme brát jako celek s ohledem na současnou judikaturu, která byla hodnotitelům poskytnuta, splňuje zásadní požadavky Doporučení 3. Samopraní je pouze částečně pokryto. **Česká republika spíše plní Doporučení 3.**

Doporučení 4 – Konfiskace a předběžná opatření

43. V hodnotící zprávě z roku 2011 byla ČR hodnocena PC ve vztahu ke konfiskaci a opatřením pod Doporučením 3 tehdejších FATF doporučení, a to na základě takových faktorů jako neexplicitní řešení konfiskace majetku, který byl legalizován v zákoně nebo některých obav z efektivity a nedostatky statistických údajů o konfiskaci. Od té doby přijala ČR novou legislativu – zákon

o zajištění majetku a věci v trestním řízení a změně některých zákonů a rovněž byly přijaty zásadní novely TrZ.

44. *Kritérium 4.1* – a) Použití konfiskačních mechanismů je upraveno v TrZ (§§ 66, 67, 70, 71, 101, 102, 102a a 103). i přesto, že novelizovaný TrZ rozlišuje mezi „výnosy z trestné činnosti“, „nástrojem trestné činnosti“ a „náhradní hodnotou“ (§§ 71 a 102 TrZ), stále není explicitně rozlišováno mezi „legalizovaným majetkem“ a „výnosem z trestné činnosti“. Orgány vysvětlily, že „legalizovaný majetek“ spadá pod definici „výnosu z trestné činnosti“ podle § 77b TrŘ (*„věc, která byla získána trestným činem nebo jako odměna za trestný čin nebo byla, byť jen zčásti, nabyta za věc získanou trestným činem nebo za věc tvořící odměnu za trestný čin, včetně plodů a užitků (dále jen „výnos z trestné činnosti“)*). Hodnotitelský tým souhlasí s poskytnutým vysvětlením o definici výnosu z trestné činnosti, která se zdá být dostatečně široká tak, aby kryla i legalizovaný majetek.

b) Propadnutí věci, která je výnosem z trestné činnosti je povinné (§ 70 TrZ). Propadnutí věci a její konfiskace se týká také plodů a užitků (§§ 70 a 101 TrZ), které jsou vlastněny pachatelem nebo osobou, jejíž majetek je konfiskován. Konfiskace nástrojů je pokryta pod § 70 odst. 2 TrZ. Navíc na základě § 102a TrZ může soud uložit zabrání části majetku.

c) § 79a-g TrŘ určí, že terorismus a FT jsou predikativními trestnými činy ve vztahu k výnosům a nástrojům, které jsou předmětem konfiskace.

d) §§ 71 a 102 TrZ umožňuje konfiskaci majetku odpovídající hodnoty, pokud pachatel *zničí, poškodí nebo jinak znehodnotí, zcizí, učiní neupotřebitelnou, odstraní nebo zužitkuje, zejména spotřebuje, nebo jinak její zabrání zmaří, anebo jestliže zmaří trest propadnutí věci před soudem.*

45. *Kritérium 4.2* – a) Orgány kompetentní v oblasti identifikace a stopování majetku, který je subjektem konfiskace, jsou policie a státní zastupitelství (pro přípravné řízení) a předseda senátu (pro soudní řízení). Tyto orgány se mohou domáhat majetkových prohlášení od osob, jejichž majetek má být zkonfiskován nebo od osob takovým osobám blízkých, za účelem zjištění podstaty, rozsahu a umístění věci pro jejich zajištění, tak aby mohl být vykonán trest v trestním řízení (§ 7a TrŘ). Navíc může státní zástupce požadovat informace, které jsou předmětem bankovního tajemství (a stejně tak předseda senátu po podání obžaloby nebo návrhu trestu) a data z evidence cenných papírů (§ 8 TrŘ). V průběhu trestního řízení státní zástupce (a předseda senátu po podání obžaloby nebo návrhu trestu) může požadovat daňové informace od finanční správy.

b) § 79a TrŘ upravuje zajištění nástrojů a výnosů z trestné činnosti předsedou senátu nebo (v přípravném řízení) státní zástupce nebo policejní orgán (druhý zmínění tak může činit až po předchozím souhlasu státního zástupce). Tento souhlas není nutný, pokud musí být zajištění provedeno bezodkladně, ačkoli i tak je policejní orgán povinen prezentovat své vysvětlení státnímu zástupci, který poté během 48 hodin toto zajištění potvrdí nebo zruší. Navíc v případě, kdy je nemožné zajistit nástroj nebo výnos z trestné činnosti, může být zajištěn majetek odpovídající hodnoty (§ 79g TrŘ).

AML zákon umožňuje odložení transakce v případě, že je zde podezření, že její realizace by mohla narušit nebo významně ohrozit zajištění výnosů z trestné činnosti nebo prostředků určených k financování terorismu na dobu maximálně 3 pracovních dnů (§ 20 odst. 3 písm. b)). FAÚ informuje o odložení nebo zajištění transakce OČTŘ, které rozhodnou, jaké kroky budou dále učiněny.

c) Podle § 102a TrZ, soudy mohou uložit propadnutí věci, když ji pachatel převede na: i) jinou osobu bezplatně nebo za nápadně výhodných podmínek a tato osoba věděla nebo mohla a měla vědět, že na ni takovou věc převedl z toho důvodu, aby se vyhnul jejímu zabrání, nebo že taková věc byla získána v rozporu se zákonem; ii) osobu blízkou, iii) právnickou osobu, ve které má sám nebo ve spojení s osobami blízkými většinovou majetkovou účast, většinový podíl na hlasovacích právech nebo

rozhodující vliv na řízení, a takovou věc pachatel bezplatně nebo za nápadně výhodných podmínek užívá, iv) ve svěřenském fondu, nebo v) do společného jmění manželů.

ČR rovněž zavedla speciální formu konfiskace v daňovém řízení upravenou podle § 167 odst. 1 daňového řádu, zák. č. 280/2009 a § 103 zákona o dani z přidané hodnoty, zák. č. 235/2004. V souladu s těmito ustanoveními může správce daně vydat zajišťovací příkaz na zatím neurčenou daň, a to pouze v případě, že jsou zde objektivní faktory, které dávají vzniknout opodstatněným obavám (tzv. rozumné důvody), že (i) tato daň bude určena v přesné hodnotě v budoucnu a (ii) v době její vymahatelnosti bude tato daň nedobytná (např.: společnost převede prostředky, ukončí ekonomickou činnost), nebo její vybrání bude spojeno se značnými obtížemi. Navíc pro toto kritérium může být mimo výše zmíněná opatření relevantní i zavedení povinnosti doložit majetek (podle § 7a TrŘ) pro vyšetřované osoby a osoby těmto osobám blízké.

d) TrŘ poskytuje řadu nástrojů a mechanismů umožňujících zajištění, zmrazení a konfiskaci výnosů z trestné činnosti. Mezi ně patří: § 8 (možnost prolomit bankovní tajemství a získat informace z registru investičních nástrojů a 'zaknihovaných a imobilizovaných' akcií na žádost vyšetřujících orgánů, monitoring bankovních účtů a monitoring účtů osob oprávněných registrovat investiční nástroje a 'zaknihované a imobilizované' akcie; získat informace od správce daně týkající se rozhodnutí o vyměření daně z příjmů). Navíc, řada různých typů specializovaných vyšetřovacích prostředků (TrŘ – zadržení zásilky (§ 86), odposlech a záznam telekomunikačního provozu (§ 88), předstíraný převod (§ 158c), sledování osob a věcí (§ 158d), použití agenta (§ 158e) jsou k dispozici pro téměř úmyslné trestné činy, zatímco některé prostředky (např.: použití tajného agenta) vyžadují pro použití maximální sazbu odnětí svobody 8 let a více. Tyto metody mohou být využity pro identifikaci majetku určeného k zajištění, zmrazení a konfiskaci.

46. *Kritérium 4.3* – „Jednání v dobré víře“ třetích stran je chráněno pod § 102a odst. 4 TrZ. Navíc § 77b odst. 5 TrŘ uvádí, že pokud zákon neuvádí jinak, práva třetích stran k zajištěnému majetku důležitému pro trestní řízení mohou být uplatněna v občanskoprávním řízení.

47. *Kritérium 4.4* – Odbor správy majetku, který je specializovaným odborem Ministerstva vnitra založeným 1. ledna 2017, spravuje zajištění movitý majetek. Je také zodpovědný za nastavená standard týkající se zajištění majetku uchovávaného policií v jejích skladech.

48. Prodej movitého majetku je realizován na základě zák. č. 279/2003 Sb., (ve znění pozdější novely, zák. č. 86/2015) o výkonu rozhodnutí o zajištění majetku a správa zajištěného majetku a věcí v trestním řízení.

49. Úřad pro zastupování státu ve věcech majetkových (ÚZSVM) je úřadem disponujícím se zabaveným majetkem (jak movitým, tak nemovitým) a má pravomoc jej prodávat.

Uvážení a závěr

50. Česká republika plní Doporučení 4.

Doporučení 5 – Trestný čin financování terorismu

51. V hodnotící zprávě z roku 2011 byla ČR hodnocena PC ve vztahu k (dřívějšímu) Zvláštnímu doporučení II. Trestný čin teroristického útoku nedostatečně pokrýval všechny aspekty popsané v příloze Úmluvy o financování terorismu. Navíc shromažďování finančních prostředků nebylo dostatečně kriminalizováno, zatímco různá ustanovení kriminalizující FT nebyla dostatečně harmonizována. Také zde nebyly jasné známky toho, že by tento trestný čin mohl být stíhán bez toho, aniž by prostředky byly použity nebo spojeny s konkrétním teroristickým činem. V průběhu

následujícího follow-up procesu bylo dřívější ustanovení - § 95 TrZ nahrazeno novým § 311, ale ani zde stále nebyl samostatně stojící trestný čin FT. 1. února 2017 pak nabyla účinnosti novela č. 455/2016 Sb., která obsahuje nové samostatně stojící ustanovení o FT, nyní pod § 312d, upraveným tak, aby bylo možné s touto aktivitou bojovat efektivněji.

52. *Kritérium 5.1* – Mezinárodní úmluva o potírání financování terorismu (CFT) vstoupila v platnost pro ČR dne 26. ledna 2006 podle jejího čl. 26 odst. 2. České orgány poskytly hodnotitelům vyčerpávající tabulku znázorňující, že všechny činy zmíněné v čl. 2 odst. 1 písm. a) jsou skutečně pokryty TrZ.

53. Úmluva CFT ve svém čl. 2 odst. 1 písm. b) vyžaduje, aby státy kriminalizovaly FT na základě jak úmyslu, tak i “vědění” jakožto zavinění nebo duševního prvku. Zatímco s úmyslem se zákon vypořádává explicitně a dostatečně v textu § 312d, na prvek vědomí není výslovně odkazováno. České orgány však indikovaly, že tento prvek je pokryt na základě obecných postupů trestní odpovědnosti v českém právu, které jsou upraveny pod § 15 TrZ, kde je pod prvek úmyslu podřazen jak *dolus directus* (§ 15 odst. 1 písm. a)), tak *dolus eventualis* (§ 15 odst. 1 písm. b) a odst. 2)). Druhý zmíněný je upraven tak, že osoba může být usvědčena z trestného činu (včetně FT podle § 312d) na základě důkazu, že on/ona obecným způsobem věděl/a, že on/ona „může“ porušit nebo ohrozit zájem chráněný TrZ a že on/ona s tím byl/a srozuměn/a.

54. I když § 312d pokrývá financování “přímé nebo nepřímé” prostřednictvím slov “sám nebo prostřednictvím jiného”, prostředky a majetek “zcela nebo částečně” určené pro teroristy nebo ke spáchání teroristických činů nejsou uvedeny explicitně. V důvodové zprávě k zák. č. 455/2016 Sb., zákonodárce jasně uvádí, že jeho záměrem je pokryt jak “zcela” tak “částečně” a že obecná pravidla interpretace TrZ směřují k podpoře širokého chápání ustanovení, pokud z předmětných ustanovení nevyplývá opačný záměr. Nicméně i přesto, že důvodová zpráva může mít silný dopad na soudce, není technicky právně závazná.

55. *Kritérium 5.2* – § 312d odkazuje ve svém odst. 1 na osobu, která podporuje teroristickou skupinu, jejího člena, teroristu nebo spáchání [různých trestných činů] nebo shromažďuje finanční prostředky nebo jiné věci „v úmyslu, aby jich tak bylo užito...“. Formulace v anglickém překladu nechává nějaké nejasnosti, ale na základě diskuze s českými orgány přistoupil hodnotitelský tým na to, že česká verze předmětné věty má být opravdu čtena „.... shromažďuje finanční prostředky nebo jiné věci v úmyslu, aby jich bylo takto užito“, a tak splňuje požadavky tohoto kritéria. Nové ustanovení se zdá dostatečně široké, aby pokrývalo FT „pro všechny účely“, kdy podpora v první skupině zamýšlených příjemců cílí na teroristickou skupinu, jejího člena nebo teroristu, a to bez odkazu na konkrétní účel. I přesto, že “materiální podpora” není explicitně definována, české orgány odkazují na znění ustanovení týkajícího se shromažďování “*shromažďuje finanční prostředky nebo jiné věci*” a uvedly, že pro porozumění slova „věc“ je nutné tento pojem vykládat ve spojení se širokou definicí uvedenou v § 489, 496, 498 občanského zákoníku (jak již bylo vysvětleno v Doporučení 3). Proto se zdá, že FATF definice “prostředků” je zcela pokryta díky všeobecně použitelnému ustanovení občanského zákoníku, které pokrývá jakýkoli majetek.

56. I přesto, že existuje řada požadavků, aby skupina mohla být považována za “teroristickou skupinu” podle § 129a TrZ, a to včetně nejméně tří “trestně odpovědných osob” a “trvalejšího” charakteru, dělby činností a využívání plánovitosti a koordinovanosti a zaměřenosti na páchaní teroristických trestných činů, dá se říci, že tyto prvky by byly obecně přítomny ve většině teroristických skupin. Nicméně § 312d pokrývá rovněž jednotlivé teroristy (“teroristická skupina, její člen, terorista”) a financování dvou jedinců by pak bylo také pokryto.

57. *Kritérium 5.2 bis* – § 312d TrZ odkazuje na trestný čin v § 312e jako součást FT. § 312e odst. 2 písm. b) a c) TrZ kriminalizuje poskytování nebo příjem teroristického výcviku. § 312e odst. 3

odkazuje na trestné činy v § 312e odst. 2 písm. b) a c) a kriminalizuje cestování za tímto účelem společně s cestováním za účelem spáchání trestného činu za účasti na teroristické skupině § 312a), vyhrožování teroristickým trestným činem (§ 312f) nebo trestný čin, na který je odkazováno v § 312e odst. 2 písm. b) a c). Toto adekvátně pokrývá požadavky kritéria 5.2 *bis*.

58. *Kritérium 5.3* – Orgány jsou toho názoru, že když zákon nerozlišuje nebo neomezuje druhy podpory, které mohou být předmětem stíhání/ odsouzení na základě § 312d, tak může být předpokládáno, že zákon jednoduše nerozlišuje mezi legálně nebo nelegálně nabytými prostředky a materiální podporou, která je dána teroristům k dispozici. Oporu pro toto tvrzení lze nalézt v důvodové zprávě k zák. č. 455/2016 a v judikatuře zabývající se podporou poskytovanou organizovanému zločinu podle § 361 TrZ.

59. *Kritérium 5.4* – Na první pohled není z anglického překladu TrZ zřejmé, zda § 312d splňuje všechny požadavky tohoto kritéria. Zatímco se znění první věty zdá na první pohled neúplné, tak jak již bylo zmíněno v kritériu 5.2, hodnotitelský tým byl přesvědčen, že problém je dán spíše překladem než chybným zněním originálu českého textu tohoto ustanovení zákona. Jak již bylo výše zmíněno v kritériu 5.2, § 312d správně přerušuje spojení, jak je vyžadováno, mezi financováním a teroristickým činem hned v úvodní větě tohoto ustanovení.

60. *Kritérium 5.5* – Jak bylo uvedeno ve vztahu ke kritériu 3.8 výše, toto kritérium je splněno na stejných základech.

61. *Kritérium 5.6* – Podle § 312d jsou nejnižší sazby odnětí svobody mezi 3 a 12 lety, zatímco při přítomnosti některé přitěžující okolnosti (jako členství v organizované skupině, stav ohrožení státu nebo válečný stav, FT ve velkém rozsahu) se rozmezí sazby pohybuje mezi 5-15 lety na základě okolností spáchání trestného činu uvedeného v § 312d odst. 2 písm. a), b), c) (přesné určení toho, co znamená "ve velkém rozsahu", může být určeno soudem, který bere na vědomí finanční hodnotu škod, zisku nebo rozsahu (např. sčítání simultánních nebo v krátkém čase jdoucích po sobě)). Navíc může být k těmto trestům odnětí svobody uloženo propadnutí majetku. Tyto různé možnosti trestů se zdají být přiměřené a odrazující.

62. *Kritérium 5.7* – § 7 zákona o trestní odpovědnosti právnických osob uvádí seznam trestných činů, za které právnická osoba nemůže být trestně odpovědná – tento seznam neobsahuje trestný čin financování terorismu podle § 312d TrZ.

63. § 9 odst. 3 tohoto zákona uvádí, že trestní odpovědnost fyzických a právnických osob jsou na sobě nezávislé a mohou být aplikovány paralelně, což znamená, že trest může být uložen právnické osobě, ale i fyzické osobě náležející k této právnické osobě, pokud on/ona spáchal/a trestný čin. Trestní odpovědnosti právnických osob nebrání fakt, že se nepodaří zjistit konkrétní fyzickou osobu, jednající tak, jak je uvedeno v § 8 odst. 1 a 2 (§ 8 odst. 3 tohoto zákona).

64. Právnická osoba může rovněž spáchat trestný čin financování terorismu v pozici spolupachatele (§9 odst. 3 tohoto zákona).

65. Trestní sankce, které mohou být uloženy právnické osobě za trestný čin financování terorismu, jsou uvedeny v § 15 zákona a obsahují i) zrušení právnické osoby, ii) propadnutí majetku, iii) peněžitý trest, iv) propadnutí věci, v) zákaz činnosti, vi) zákaz plnění veřejných zakázek nebo účasti ve veřejné soutěži, vii) zákaz přijímání dotací a subvencí, a viii) uveřejnění rozsudku. Tyto sankce se jeví jako přiměřené a odrazující.

66. *Kritérium 5.8* – Ze stejných důvodů, jaké jsou uvedeny v kritériu 3.11, je toto kritérium splněno.

67. *Kritérium 5.9* – FT je predikativním trestným činem pro ML, protože ČR uplatňuje přístup „všechny trestné činy“.

68. *Kritérium 5.10* – Na rozdíl od rovnocenného ustanovení týkajícího se ML, není v ustanovení § 312d specificky zmíněno místo FT a teroristického činu ve smyslu jurisdikce. České orgány v tomto spoléhají na obecná ustanovení TrZ (§ 4-8). Z pohledu hodnotitelů, především s ohledem na princip universality (§ 7 TrZ), je tento požadavek zcela pokryt.

Uvážení a závěr

69. Je třeba ČR ocenit za přijetí nového § 312d, který pokrývá celou řadu požadavků, které nebyly dostatečně splněny v předchozích ustanoveních, a to včetně FT “pro jakýkoli účel” a přímého nebo nepřímého shromažďování nebo poskytování prostředků. Rozšíření významu slova “věc” je rovněž krokem vpřed. Nicméně se zde možná stále vyskytují drobné nedostatky v kritériu 5.1, jak je uvedeno výše v textu. **Česká republika spíše plní Doporučení 5.**

Doporučení 6 – Cílené finanční sankce týkající se terorismu s jeho financování

70. V hodnotící zprávě z roku 2011 byla ČR LC ve vztahu k dřívějšímu Zvláštnímu doporučení III. Existovaly pochybnosti o pokrytí konceptu “prostředky a další majetek” postupy povinností zmrazit. Postup odmrazení prostředků nezaručoval včasnost takového procesu. Byl zde nedostatek metodiky a školení. ČR implementuje OSN rezoluce 1267/1989 a 1988 a 1373 primárně prostřednictvím EU/EK mechanismů. Implementace cílených finančních sankcí je zajištěna prostřednictvím § 2 zákona o implementaci mezinárodních sankcí (ZIMS). EUR

71. *Kritérium 6.1* – ČR implementuje cílené finanční sankce v souladu s OSN rezolucemi 1267/1988 (o Afganistánu) – prostřednictvím nařízení (EU) 753/2011 a nařízení Rady 2011/486/CFSP, a OSN rezoluci 1267/1989 (o Al Kaidě) – prostřednictvím nařízení (EU) 881/2002 (a souvisejících) a nařízení Rady 2016/1693/CFSP (nahrazující společný postoj 2002/402/CFSP), které mají na členské státy EU přímý dopad.

a) V případě návrhu zařazení osoby nebo subjektu by MZV spolupracovalo s relevantním výběrem Rady bezpečnosti OSN z pozice národního koordinátora podle § 6 odst. 1 zák. č. 2/1969 Sb., České národní rady „o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České republiky“.

b) 23. Ledna 2018 ustanovila ČR formální postup pro identifikování cílů zařazení na seznam⁷⁸ na základě kritérií nastavených pro ISIL (Da'esh) a Al-Kaidu (rezoluce RB OSN č. 2368). Nicméně tyto postupy se nevztahují na požadavky listace podle OSN rezoluce 1988.

c) “Úroveň důkazů” je aplikována v souladu s relevantními standardy Sankčního výboru OSN rezolucí 1267/1989, které nepodmiňují proces existence trestního řízení⁷⁹.

d) Na základě vnitřních procesů Sankčního výboru pro listaci pro ISIL (Da'esh) a Al-Kaida rezolucí (OSN rezoluce 2368) musí být návrh podán prostřednictvím standardního formuláře OSN. Tato pravidla nejsou rozšířena na požadavky listace pro rezoluci o Talibánu (OSN rezoluce 1988).

⁷⁸ Tyto postupy byly formálně přijaty náměstkem ministra zahraničních věcí 20. dubna 2018.

⁷⁹ Na základě Postupu pro listaci může být návrh pro zařazení na seznam učiněn nejen OČTŘ, ale i zpravodajskými službami.

e) Návrh na zařazení na seznam podle OSN rezoluce 2368 by měl obsahovat detailní prohlášení podporující navrženou listaci a specifická kritéria. Nejsou stanovena žádná pravidla pro návrh na zařazení na seznam podle OSN rezoluce 1988.

72. *Kritérium 6.2* – ČR implementuje OSN rezoluci 1373 principiálně prostřednictvím Nařízení Rady 2580/2001 a společného postojů Rady 2001/931/CFSP. Implementace cílených finančních sankcí je zaručena prostřednictvím § 2 ZIMS.

a) Na evropské úrovni je Rada kompetentním orgánem, který činí rozhodnutí v souladu s nařízením Rady 2580/2001 a společným postojem Rady 2001/931/CFSP. ČR určila MZV jako kompetentní orgán pro navrhování osob a subjektů splňujících kritéria zařazení na seznam stanovená v OSN rezoluci 1373, a to jak ze své vlastní iniciativy, tak na základě žádosti jiné země.

b) Na evropské úrovni je identifikace cílů zařazení na seznam řešena společným postojem 2001/931/CFSP. ČR informovala, že na národní úrovni nedávno ustanovila formální postup pro identifikaci cílů podle OSN rezoluce 1373.

c) Na evropské úrovni je rada ministrů kompetentním orgánem pro přijímání EU zařazení na seznam podle OSN rezoluce 1373, a to za použití zařazovacích kritérií, která jsou v souladu s rezolucí 1373. Pracovní skupina Rady pro omezující opatření k boji proti terorismu (COMET) používá důkazní standard na "opodstatněném základě" a zařazení na seznam není podmíněno existencí trestního řízení. Na národní úrovni neexistuje žádná explicitní dohoda o ověřování žádostí o zařazení na seznam ze třetích zemí.

d) Pracovní skupina COMET hodnotí, zda jsou žádosti dostatečně opodstatněné a zde splňují kritéria zařazení na seznam stanovená ve společném postoji 2001/931/CFSP. Dále skupina rozhoduje o doporučení, která mají být přijata Radou na základě důvěryhodných a spolehlivých důkazů bez toho, aby pro toto bylo podmínkou vyšetřování nebo odsouzení subjektu (čl. 1(2) a (4)). Na národní úrovni by byla použita důkazní úroveň při rozhodování o tom, zda navrhnout zařazení na seznam či nikoli, jak uvedla hodnocená země. ČR dále popsala, že za „důkazní úroveň“ je považována taková úroveň, která je popsána v TrZ a taková bude použita.

e) Na evropské úrovni neexistuje specifický mechanismus, který by umožňoval implementovat EU seznam na základě žádosti i nečlenskému státu EU. Všechny EU návrhy na zařazení na seznam musí obsahovat dostatečné podrobnosti a odůvodnění tak, aby umožnily účinnou identifikaci navrhované osoby a tím usnadnili zproštění omezení těm, kteří mají stejné nebo podobné jméno (čl. 1(5) společného postojů 2001/931/CFSP). Na národní úrovni neexistuje formalizovaný proces, podle kterého by mohla ČR požádat jinou zemi, včetně těch, které jsou členy EU, o to, aby zde byla platná mrazící opatření přijatá ČR. Nicméně FAÚ je oprávněn spolupracovat se zahraničními kompetentními orgány stejně tak, jako s mezinárodními organizacemi za účelem splnění účelu mezinárodních sankcí (§ 14 odst. 9 ZIMS).

73. *Kritérium 6.3* –

a) Na evropské úrovni je požadována, aby si členské státy navzájem poskytly nejširší možnou politickou a soudní pomoc v otázkách cílených finančních sankcí, informovaly se o přijatých opatřeních, spolupracovaly a dodávaly si informace relevantní pro OSN rezoluce (čl. 8 nařízení 881/2002; čl. 8 nařízení 2580/2001; čl. 4 společného postojů 2001/931/CFSP). Na národní úrovni není stanovena žádná specifická dohoda pro

shromažďování nebo jednotlivé informace pro identifikaci cílů zařazení na seznam pro účel takových návrhů.

b) Zařazení na seznam na evropské úrovni je realizováno bez předchozího upozornění osoby/subjektu, kterého se týká (nařízení Komise 1286/2009 preambule odst. 5). Proto, aby nedošlo k ohrožení účinku příkazu ke zmrazení, Evropský soudní dvůr učinil výjimku z obecného pravidla, kdy jinak musí vždy být upozornění provedeno předtím, než je přijato rozhodnutí. Osoba nebo subjekt zařazený na seznam má právo odvolat se proti rozhodnutí o listaci u soudu a domáhat se anulování listace. Na národní úrovni v této otázce neexistuje žádná další úprava týkající se upozornění před uvedením na seznamu.

74. *Kritérium 6.4* – Evropský postup představuje zdržení mezi zařazení na OSN seznamu a dnem transpozice tohoto zařazení do evropského práva prostřednictvím nařízení 881/2002 a stejně tak 753/2011, a to z důvodu času potřebného ke konzultacím mezi odbory Evropské komise a překladům zařazení do všech oficiálních jazyků EU. Proto k implementaci cílených finančních sankcí podle OSN rezolucí 1267/1989 a 1988 nedochází „bez zbytečného odkladu“ v průběhu hodin tak, jak je ideálně vyžadováno FATF standardy.

75. Na národní úrovni neexistuje formální mechanismus implementace TFS bez zbytečného odkladu, který by zajistil jejich vymahatelnost. V § 2 „vymezení pojmů“ ZIMS je uvedeno, že mezinárodní sankce obsahují rovněž rozhodnutí Rady bezpečnosti OSN. V rámci MP č. 5 zavedla ČR mechanismus rychlého oběhu informací o nalistovaných subjektech v relevantních OSN rezolucích prostřednictvím FAÚ kanálem MoneyWeb. V § 6 AML zákona jsou pak ustanovení pro povinné osoby upravující povinnost uvážit každý případ jako podezřelý obchod, je-li účastníkem takového obchodu nalistovaná osoba nebo subjekt. Nicméně žádné z těchto opatření nezajistí implementaci TFS v souladu s požadavky FATF standard.

76. Cílené finanční sankce týkající se OSN rezoluce 1373 jsou implementována prostřednictvím nařízení Rady (nařízení č. 2580/2001), které je přímo účinné pro český právní rámec. Tyto sankce jsou tak implementovány „bez zbytečného odkladu“.

77. *Kritérium 6.5* – FAÚ je učen jako zodpovědná instituce za implementaci a výkon cílených finančních sankcí podle EU a v národním rámci, a to na základě ustanovení ZIMS a AML zákona. Povinnost zmrazit prostředky je dále uvedena i v MP5.

a) v souladu s OSN rezolucemi 1267/1988 a 1989, nařízení EU stanovuje povinnost zmrazit všechny prostředky a hospodářské zdroje patřící osobám nebo subjektům zařazeným na evropský seznam. Nicméně kvůli zdržení v transpozice OSN zařazení na seznam není povinnost zmrazit prostředky implementována „bez zbytečného odkladu“, a toto zdržení může vlastně ve výsledku mít stejný dopad jako předběžné upozornění osoby nebo subjektu, kterého se týká.

V případě zařazení na seznam podle OSN rezoluce 1373 je nařízení přímo účinné ve všech členských státech, a tudíž není dáno žádné předběžné upozornění osobě nebo subjektu zařazenému na seznam. Listování tzv. vnitřních teroristů není předmětem zmrazovacích opatření, ale pouze zvýšené policejní a soudní spolupráce mezi členskými státy (společný postoj 2001/931/CFSP poznámka pod čarou 1 v příloze 1). Čl. 75 Lisabonské úmluvy (2007) umožňuje zmrazit majetek občanům EU zařazeným na seznam, ale EU doposud neimplementovala toto ustanovení. V České republice se nicméně zmrazovací povinnosti podle nařízení 2580/2001 uplatní rovněž na vnitřní teroristy zařazené na seznam EU tak, jak je uvedeno v §§ 2 a 10 ZIMS a Metodických pokynech.

Na národní úrovni uvedla ČR, že používá prostředky AML zákona předtím, než jsou zařazeny na seznam OSN TFS transponována do EU právního rámce a použijí ZIMS poté, co jsou subjekty nalistovány v rámci EU.

Podle § 6 odst. 2 AML zákona musí být transakce považována za podezřelou, pokud:

- i) klientem nebo skutečným majitelem je osoba, vůči níž ČR uplatňuje mezinárodní sankce podle zákona o provádění mezinárodních sankcí,
- ii) předmětem obchodu je nebo má být zboží nebo služby, vůči nimž ČR uplatňuje sankce podle zákona o provádění mezinárodních sankcí.

Odložení příkazu klienta podle § 20 AML zákona je možné po dobu 3 pracovních dní a je-li potvrzeno podezření z FT, pak FAÚ podá trestní oznámení policii a transakce může být odložena na další dobu 3 pracovních dní, která umožňuje OČTŘ rozhodnout o dalších krocích, které budou provedeny. Tento mechanismus nezajišťuje trvalé použití opatření po dobu trvání OSN akcí.

Podle postupu uvedeného v § 11 odst. 1 a § 12 odst. 1 a 2 ZIMS má být zabráněné osobě, které patří identifikovaný majetek, který je předmětem mezinárodních sankcí s tímto nakládat. FAÚ má právo vlastního uvážení při přijímání rozhodnutí o použití omezení nebo zákazu nakládání s takovým majetkem po dobu 30 dní od přijetí oznámení nebo v odůvodněných případech může tuto lhůtu i prodloužit. FAÚ také musí zajistit správu zajištěného nebo zabaveného majetku po dobu trvání mezinárodních sankcí nebo do doby doručení oprávněné osobě.

Oba postupy umožňují rozhodnutí na základě volného uvážení pro použití mrazicích opatření orgány, což vzbuzuje pochybnosti o souladu systému se standardy.

b) Podle OSN rezoluce 1267/1989 a 1988 je povinnost zmrazit rozšířena na všechny prostředky a jiný majetek, který náleží, je vlastněn, držen nebo kontrolován osobou nebo subjektem zařazeným na seznam. Povinnost zmrazit prostředky nebo majetek osobě nebo subjektu jednájícímu jménem nebo na příkaz osoby nebo subjektu zařazeného na seznam, je pokryta výrazem „kontroluje“ v nařízení 881/2002, a 753/2011. Ve vztahu k OSN rezoluci 1373 nicméně EU rámec, konkrétně EU nařízení 2580/2001 nepokrývá dostatečně široce mrazicí povinnost pro širokou škálu majetku.

Podle § 11 ZIMS ČR rozšiřuje povinnost zmrazit na „majetek, na který se vztahují mezinárodní sankce“. Nicméně definice tak, jak je uvedena v § 3 ZIMS je limitována a nepokrývá dostatečně širokou škálu majetku tak, jak je vyžadováno podle FATF Doporučení.

c) EU nařízení⁸⁰ zakazuje občanům EU a osobám na území EU dávat osobám nebo subjektům zařazeným na seznam prostředky nebo majetek k dispozici. § 5 a 11 ZIMS upravuje národní rámec zákazu, který nicméně není tak široký, aby pokrýval veškeré požadavky uvedené podle FATF Doporučení.

d) Rada a Evropská komise zveřejňují nařízení a rozhodnutí prostřednictvím Úředního věstníku Evropské unie, který je dostupný prostřednictvím stránek Evropské unie. Navíc jsou všechny EU právní akty zveřejněny v Českém úředním věstníku Sbírce zákonů (Sb.). Informace pro povinné osoby o omezujících opatřeních jsou také k dispozici na webových stránkách FAÚ www.financnianalytickyrad.cz, kde je možnost se přihlásit k odběru

⁸⁰ Nařízení Rady č. 881/2002 (čl. 2 (2)), 1286/2009 (čl. 1(2)), 753/2011 (čl. 4) a 754/2011 (čl. 1)

novinek. Zatímco DNFBP musí spoléhat na FAU nebo OSN internetové stránky, aby dostaly aktualizované informace o zařazení na seznam, finanční instituce dostávají tyto informace od FAÚ prostřednictvím kanálu MoneyWeb. Doplňující pokyny pro povinné osoby jsou uvedeny v MI5.

e) Fyzické a právnické osoby (včetně FI/DNFBP) jsou povinny okamžitě poskytovat informace o účtech a zajištěných částkách podle EU legislativy, konkrétně podle čl. 5.1 EU nařízení 881/2002, čl. 4 EU nařízení 2580/2001, a čl. 8 EU nařízení 753/2011.

Na národní úrovni podle § 10 ZIMS je každý, kdo zjistí, že majetek, který je subjektem mezinárodních sankcí, je u něj umístěn, povinen toto nahlásit FAÚ bez zbytečného odkladu. Oznamovací povinnost pro povinné osoby je uvedena v § 18 odst. 5 AML zákona.

f) Podle EU nařízení (čl. 6 881/2002, čl. 7 753/2011) a AML zákona (§ 24) by fyzická nebo právnická osoba, skupina nebo subjekt nebo její ředitelé nebo zaměstnanci neměli být zodpovědní za zmrazení (odložení příkazu) prostředků, jiných finančních zdrojů nebo hospodářských zdrojů pokud jednají v dobré víře, pokud nebude prokázáno, že ke zmrazení prostředků došlo z důvodu nedbalosti. Navíc § 11 odst. 5 písm. a) ZIMS uvádí, že FAÚ má doručit oprávněné osobě jedná-li se o osobu, která není předmětem mezinárodních sankcí a u které je prokázáno, že je majitelem nebo oprávněným držitelem takového majetku.

Delistace, rozmrazení a poskytnutí přístupu ke zmrazeným prostředkům a dalšímu majetku

78. *Kritérium 6.6* – ČR používá následující postupy pro delistaci a rozmrazení prostředků a majetku osob a subjektů, která již dále nenaplnují kritéria zmrazení na seznam:

a) 23. ledna 2018 přijalo⁸¹ Ministerstvo zahraničních věcí formalizovaný postup pro požadavky o delistaci podle OSN rezoluce 2368, nicméně tento postup není veřejně přístupný. Navíc tento postup explicitně nepokrývá i delistaci podle požadavků OSN rezoluce 1988.

b) V souladu s OSN rezolucí 1373 Evropská rada reviduje seznam v pravidelných intervalech. Úpravy seznamu vedeného podle nařízení 2580/2001 jsou přímo účinné. Postup předložení žádosti o delistaci je popsán v kritériu 6.6 (a). ČR uvedla, že 23. ledna 2018 ustanovila národní postup pro žádosti o odstranění z EU seznamu. V otázce rozmrazení nad rámec EU mechanismu zavádí ZIMS národní postup v § 12 odst. 1 písm. h). Podle tohoto postupu může FAÚ rozhodnout o uvolnění majetku v případě, že mezinárodní sankce byla zrušena.

c) Listované osoby a subjekty mohou rozporovat kroky EU uvalující na ně relevantní sankce prostřednictvím zahájení řízení (podle čl. 263, odst. 4 a čl. 275, odst. 2 Smlouva o fungování EU) u Evropského soudního dvora, a to bez ohledu na to, jestli listace byla iniciována přímo EU nebo v souladu se sankcemi OSN.

d) & e) v otázce listace podle OSN rezolucí 1988 a 1989 jsou listované osoby a subjekty vyrozuměny o svém zveřejnění na seznamu a o důvodech tohoto stejně tak, jako o právních důsledcích. Mají právo požadovat přezkum svého zařazení na seznam. Na evropské úrovni existují postupy pro delistaci, rozmrazení prostředků a ověření zařazení na seznam prostřednictvím Rady.

Na úrovni OSN může být žádost o přezkum zařazené osoby přednesena ombudsmanovi v souladu s OSN rezolucemi 1989 a 2255 (zavedeno na základě OSN rezoluce 1904 (2009)),

⁸¹ Formálně přijato 20. dubna 2018 náměstkem ministra zahraničních věcí.

nebo prostřednictvím OSN mechanismu kontaktních bodů (zavedeno na základě OSN rezoluce 1730 (2006)) pro OSN rezoluci 1988. Dotčené strany mohou předložit svou žádost přímo výše zmíněným EU a OSN institucím.

f) Nejlepší praxe EU pro efektivní implementaci restriktivních opatření poskytuje veřejně známý postup pro získání pomoci v případech ověřování, zda osoby nebo subjekty mající stejné nebo podobné jméno jako osoby nebo subjekty zařazené na seznam (tzv. falešně pozitivní shody) nejsou negativně ovlivňovány mrazícími postupy. Nicméně orgány neposkytly žádné doplňující informace o národních postupech pro rozmrazení v případě falešně pozitivních shod.

g) Rozhodnutí o delistaci a rozmrazení přijatá ve vztahu k nařízení EU jsou zveřejněna ve Věstníku EU. Informace je rovněž publikována na webových stránkách FAÚ a rozšířena mezi finanční instituce prostřednictvím MoneyWebu.

79. *Kritérium 6.7* – Přístup k rozmrazeným prostředkům nebo jinému majetku je zajištěn ve čl. 2a EU nařízení 881/2002 a čl. 5-6 EU nařízení 753/2011, které jsou v České republice přímo aplikovatelné. Na národní úrovni jsou taková ustanovení uvedena v § 9 ZIMS.

Uvážení a závěr

80. ČR do určité míry splňuje požadavky Doporučení 6. Nicméně neschopnost zmrazit bez zbytečného odkladu majetek osob/subjektů uvedených OSN společně s nedostatky identifikovanými ve vztahu k postupům listace a delistace představují zásadní nedostatky ve vztahu ke kritériím 6.1, 6.4 a 6.6. **Česká republika částečně plní Doporučení 6.**

Doporučení 7 – Cílené finanční sankce týkající se šíření zbraní hromadného ničení

81. Požadavky v Doporučení 7 byly poprvé představeny v FATF standardech od roku 2012 a proto ČR tak nebyla dříve ve vztahu k těmto ustanovením hodnocena. Jako člen EU uplatňuje ČR rámec EU pro implementaci zařazení na rezoluce Rady bezpečnosti OSN 1718 (KLDL) prostřednictvím nařízení Rady č. 2017/1509, nařízení Rady č. 2016/849/CFSP. Rezoluce Rady bezpečnosti 1737 (Irán) je transponována do právního rámce EU prostřednictvím nařízení Rady č. 2010/413/CFSP. Nařízení Rady (EU) 2015/1861 přináší změny, které je nutné vzít na vědomí ve spojení se Společným komplexním akčním plánem, který je používán od 16. ledna 2016. Tato nařízení jsou přímo účinná ode dne jejich zveřejnění v Úředním věstníku Evropské unie.

82. *Kritérium 7.1* – i přesto, že existují zpoždění v transpozici zařazení na seznam OSN do evropského práva, EU aplikuje ve vztahu k Iránu sankce na větší množství subjektu, než je zamýšleno v seznamech OSN a v některých případech předbíhá OSN. V případě TFS proti KLDL byly nejnovější doplnění sankcionovaných osob a subjektů na OSN seznamu, které byly přidány prostřednictvím OSN rezoluce 2270 (2016), transponována do přímo použitelného rozhodnutí Rady Evropské unie během sedmi dní od zařazení na seznamu OSN. Zpoždění v transpozici proto mohlo mít v posledních letech praktický dopad na sankce proti režimu KLDL. Navíc postup EU vyžadující předchozí povolení transakcí s iránskými subjekty rovněž umožnilo orgánům zamítnout povolení transakce se subjektem určeným OSN, ale dosud nezařazeným na seznam v EU. Jako v případě kritéria 6.4 jsou povinnosti týkající se majetku subjektu mezinárodních sankcí upraveny v ZIMS a AML zákoně. Nicméně tyto postupy nezajišťují vykonatelnost TFS OSN v ČR a proto nemohou být chápány jako implementace sankcí.

83. *Kritérium 7.2* – FAÚ je určeno odpovědným úřadem za implementaci a výkon cílených finančních sankcí v EU a na národní úrovni, a to na základě ustanovení ZIMS a AML zákona.

a) Mrazicí povinnost podle EU nařízení je aktivována zveřejněním rozhodnutí a nařízení v Úředním věstníku EU a je přímo účinná na všechny fyzické osoby, které jsou občany EU a na všechny právnické osoby ustanovené nebo založené podle práva členského státu nebo spojené s obchodní transakcí prováděnou v EU. Zpoždění v transpozici vyvolává otázky o souladu s povinností vykonat zmrazující opatření “bez zbytečného odkladu” a “bez předběžného upozornění” v případech, kdy obchodní transakce jsou prováděny mimo EU.

Na národní úrovni jsou další mrazicí opatření stanovena v § 6 odst. 2 a § 20 AML zákona a § 11 odst. 1 a § 12 odst. 1 a 2 ZIMS. Jak je naznačeno v kritériu 6.5 oba postupy umožňují organům rozhodnutí dle volného uvážení pro použití mrazicích opatření. AML zákon nezajistí stálé použití daných opatření po dobu platnosti OSN aktivit.

b) V rámci EU rámce je povinnost zmrazit prostředky rozšířena na všechny typy prostředků nebo dalšího majetku tak, jak je uvedeno v FATF Doporučeních. Podle § 11 ZIMS ČR rozšířila povinnost zmrazit na “majetek, na který se vztahují mezinárodní sankce”. Nicméně definice, která je uvedena v § 3 ZIMS je omezenější a nepokrývá dostatečně širokou škálu majetku tak, jak je požadováno FATF Doporučeními.

c) Na evropské úrovni nařízení 329/2007 (čl. 6.4) a 267/2012 (čl. 23.3) zakazuje umožnit osobám a subjektům zařazeným na seznam nakládání přímo nebo nepřímo prostředky nebo hospodářské zdroje nebo toto umožnit pro jejich prospěch, pokud toto není jiným způsobem povoleno nebo oznámeno v souladu s relevantními OSN rezolucemi. § 5 a 11 ZIMS stanoví národní rámec tohoto zákazu, který nicméně není dostatečně široký tak, aby pokryl veškeré požadavky stanovené v FATF Doporučeních.

d) Rada a Evropská komise zveřejňují nařízení a rozhodnutí prostřednictvím Úředního věstníku Evropské unie, který je volně dostupný na internetových stránkách Evropské unie. Navíc jsou všechny právní akty EU zveřejňovány v Českém úředním věstníku Sbírce zákonů (Sb.). Informace pro povinné osoby o omezujících opatřeních jsou také dostupné na internetových stránkách FAÚ www.financnianalytickyyurad.cz, kde je možnost přihlásit se k odběru novinek. Navíc finanční instituce dostávají novinky od FAÚ prostřednictvím kanálu MoneyWeb. Doplnující pokyny jsou poskytnuty v MP č. 5.

e) Na evropské úrovni jsou povinné osoby podle nařízení 329/2007 (Art. 10) and 267/2012 (čl. 40) povinny okamžitě poskytnout kompetentním organum všechny informace, které usnadní dodržování EU nařízení, a to včetně informací o zmrazených účtech a částkách.

Na národní úrovni je každý, kdo zjistí, že má v držení majetek subjektu, který je předmětem mezinárodních sankcí povinnost podle § 10 ZIMS oznámit toto FAÚ bez zbytečného odkladu. Oznamovací povinnost pro povinné osoby je stanovena v § 18 odst. 5 AML zákona.

f) Na evropské úrovni jsou chráněna práva dobré víry třetích stran podle ustanovení nařízení 329/2007 (čl. 11) a 267/2012 (čl. 42). Navíc § 11 odst. 5 písm. a) ZIMS stanoví, že FAÚ musí doručit majetek oprávněné osobě, pokud tato osoba není předmětem mezinárodních sankcí a je dokázáno, že je majitelem nebo osobou oprávněnou takový majetek držet.

84. *Kritérium 7.3* – na evropské úrovni je požadováno, aby členské státy přijaly všechna nezbytná opatření, aby zajistily, že nařízení EU v této věci jsou implementována a stanovila efektivní systém, přiměřené a odrazující sankce v souladu s nařízeními 329/2007 (čl. 14) a 267/2012 (čl. 47). § 15 ZIMS stanoví, že vládní dohledové orgány mají dohlížet nad plněním povinností v ZIMS. Pokud není žádný takový vládní orgán, tak bude dohled vykonáván FAÚ. ČNB má kontrolovat plnění povinností

podle ZIMS prostřednictvím osob v jejich dohledu. § 18 ZIMS dále stanoví sankční opatření pro nesoulad s ustanoveními z tohoto zákona.

85. *Kritérium 7.4* – ČR uplatňuje následující postupy pro delistaci a rozmrazení prostředků a majetku osob a subjektů, které již dále nesplňují kritéria pro zařazení na seznam:

a) Na evropské úrovni rada ministrů sdělí svá rozhodnutí o zařazení na seznam a podklady pro listaci zařazené osobě nebo subjektu. Ta má poté právo žádat o přezkum tohoto rozhodnutí. Na základě takové žádosti nebo v případě, že je Radě předložen nový významný důkaz musí Rada své rozhodnutí zvážit. Jednotlivé žádosti o delistaci mohou být přímo podávány radě nebo kompetentnímu orgánu OSN (kontaktnímu místu ustanovenému podle OSN rezoluce 1730(2006)). Tyto žádosti musí být po přijetí zpracovány v souladu s použitelnými právními nástroji a EU nejlepší praxí. Zařazené osoby nebo subjekty jsou vyrozuměny Radou EU o jejím rozhodnutí a mohou použít tuto informaci pro podpoření žádosti o delistaci podané OSN. Navíc podle nařízení 329/2007 (čl. 13.1 (d), také) a 267/2012 (čl. 46) když OSN rozhodne o delistaci osoby tak Komise upraví seznam v příloze evropského nařízení i bez toho, aby o to dotčená osoba musela žádat. Zařazené osoby nebo subjekty, které jsou tímto jednotlivě postiženy, mohou také zahájit řízení před Evropským soudním dvorem za účelem rozporování relevantního (EU) sankčního nařízení. Na národní úrovni neexistují žádné formální postupy pro delistaci osob a subjektů.

b) Postupy pro rozmrazení prostředků a dalšího majetku osob nebo subjektů se stejným nebo podobným jménem jako je jméno osoby nebo subjektu zařazeného na seznam jsou stanoveny na evropské úrovni. V České republice bude obecně rozmrazení majetku vykonáno na základě rozhodnutí FAÚ. Žádné další informace o národním postupu rozmrazení v případě "falešně pozitivních shod" nebyly orgány poskytnuty.

c) Na evropské úrovni existují postupy pro umožnění přístupu k prostředkům nebo dalšímu majetku jestliže kompetentní orgán členského státu určil podmínky pro výjimku z OSN rezoluce 1718 a 1737 a ty jsou splněny (čl. 7 nařízení 329/2007; čl. 26-28 nařízení 267/2012). Kompetentním orgánem pro řešení těchto otázek je FAÚ jehož oprávnění jsou stanovena pod § 9 ZIMS.

d) Rozhodnutí o delistaci a rozmrazení přijatá v souladu s nařízeními EU jsou publikována EU a informace je rovněž zveřejněna na internetových stránkách FAÚ a rozposlána finančním institucím prostřednictvím MoneyWebu. ČR nevyvinula další metodiku o povinnostech v otázkách delistace a rozmrazovacích aktivit.

86. *Kritérium 7.5* –

a) ČR spoléhá na přímou implementaci evropských nařízení 329/2007 (čl. 9) a 267/2012 (čl. 29), umožňující vyplácení úroků a dalších částek na zmrazené účty nebo plateb v rámci smluv, dohod a povinností, které vyvstaly přede dnem, kdy se tyto účty staly předmětem opatření omezujících rezolucí, které stanoví, že tyto částky jsou rovněž předmětem mrazících opatření.

b) Ve vztahu k mrazícím opatřením podle OSN rezoluce 2231 jsou stanovena speciální ustanovení v nařízení 267/2012 (čl. 24 a 25) umožňující platbu částek splatných na základě smlouvy, které vyvstaly před zařazením osoby nebo subjektu na seznam za předpokladu, že tato platba nepřispěje k činnostem zakázaným nařízením (a de facto OSN rezolucí), a to pouze po předchozím upozornění Sankčního výboru OSN.

87. ČR do určitého rozsahu splňuje požadavky Doporučení 7. Neschopnost zmrazit prostředky osob zařazených na OSN seznamech bez zbytečného odkladu (i když v praxi částečně zmírněná EU rámcem ve vztahu k Iránu), nedostatek metodiky pro povinné osoby o TFS stejně jako absence postupů delistace/odmrazení, však představují zásadní nedostatky v tomto systému. **Česká republika částečně plní Doporučení 7.**

Doporučení 8 – Neziskové organizace

88. V hodnotící zprávě z roku 2011 byla ČR ve vztahu k předchozímu Doporučení SR VIII (neziskové organizace) hodnocena PC. Hodnotící zpráva poznamenala, že navzdory snaze, kterou orgány vyvíjejí, jsou zde stále pochybnosti týkající se nedostatečně komplexního přezkumu tuzemských NO, nedostatečné osvětové kampaně, školení a metodiky pro sektor NO, povinných osob, v oblasti potenciálně zranitelných NO je pak nedostatečný cílený dohled a monitorování NO, které kontrolují zásadní podíl finančních zdrojů v sektoru a podstatný podíl na mezinárodních aktivitách v tomto odvětví. Od minulého hodnocení byly v zemi učiněny některé legislativní kroky pro zajištění většího souladu s FATF požadavky. Konkrétně Státní politika vůči nestátním neziskovým organizacím na léta 2015-2020 byla schválena vládou Rozhodnutím č. 608 ze dne 29. července 2015. V rámci zákona o veřejných rejstřících (PRA), který je účinný od 1. ledna 2014 se rozšířilo množství veřejně dostupných informací o NO.

89. *Kritérium 8.1 –*

- a) ČR uzavřela NRA, kde je samostatná kapitola věnovaná zranitelnosti NO sektoru, v roce 2016. Koncept NO zahrnuje v ČR spolky, svaz, veřejně prospěšné společnosti, ústavy a fundace. Pro účely definování zranitelného segmentu NO, použití zmírňujících opatření a posílení spolupráce mezi dotčenými orgány, byla k analýze FT rizik, který jsou vystaveny NO, ustanovena pracovní skupina koordinovaná Ministerstvem vnitra, která zahrnovala široké spektrum vládních institucí. Pracovní skupina identifikovala celou podmnožinu NO, která spadá pod FATF definici s ohledem na fakt, že všechny typy těchto organizací jsou oprávněny organizovat veřejné sbírky. Riziko expozice FT bylo identifikováno jako vysoké. Porozumění rizikům by nicméně mohlo více těžit z analýzy založené na právní formě, účelu a rozsahu aktivit a dalších relevantních znacích stejně tak jako přezkumu přiměřenosti institucionálního rámce rizikově orientovaného dohledu nad tímto sektorem.
- b) NRA určilo riziko expozice FT pro NO jako vysoké. Nehledě na to, že se v zemi ještě nevyskytl žádný případ zneužití NO k FT NRA poskytuje hypotetické příklady hrozeb, které představují teroristické subjekty pro NO, které jsou tímto ohroženy a také to, jak terorističtí aktéři zneužívají tyto NO. Uvedené případy zahrnují vliv zahraničního aktéra na radikalizaci jednotlivce nebo skupiny nebo přesun činnosti zahraničních nebezpečných NO na území ČR. Některé informace o rozsahu zapojení jako např.: zneužití NO, doporučené zmírňující opatření, AML/CFT preventivní systém, povinnosti plynoucí z mezinárodních sankcí, jsou rovněž dostupné na oficiálních internetových stránkách FAÚ. Nebyly vytvořeny žádné další typologie ke zneužití NO pro účely FT.
- c) Orgány provedly přezkum legislativy v rámci přípravy NRA. Byly realizovány legislativní novely ve vztahu k registraci, ukládání sankcí, uchovávání záznamů a požadavků na sdílení informací. Nedostupnost některých typů informací o NO, nedostatečná transparentnost a pravděpodobnost uchovávání informací byly identifikovány orgány jako možné

zranitelnosti pro ML/FT. Identifikované nedostatky jsou řešeny předmětnými legislativními novelami.

- d) Není určena žádná zvláštní periodicita pro přehled v NO sektoru. Podle informací od orgánů je přehled aktualizován na základě změn situace u organizace.

90. *Kritérium 8.2* –

- a) Rada vlády pro nevládní neziskové organizace (RVNNO) koordinuje spolupráci mezi ministerstvy, dalšími správními orgány a orgány místní samosprávy v oblasti podpory NO, a to včetně dotační politiky z veřejných rozpočtů. Rada vydala „Zásady vlády pro poskytování dotací NO ze státního rozpočtu. Podle tohoto dokumentu musí příjemce dotací vést podvojně účetnictví. RVNNO také vydává výroční zprávu o financování NO z veřejného rozpočtu. Mimo to je zde několik zákonných požadavků, které přispívají k posílení transparentnosti, soudržnosti a důvěry veřejnosti ve správu a řízení NO. ČR přijala zásadní legislativní novely v oblasti transparentnosti NO a informací o nich veřejně dostupných. Zákon o veřejných rejstřících (PRA zákon) byl přijat v roce 2013 a stal se účinným 1. ledna 2014. Podle § 66 tohoto zákona sbírka listin obsahuje zakladatelské právní jednání právnické osoby, statut nadačního fondu nebo ústavu, statut obecně prospěšné společnosti; rozhodnutí o volbě nebo jmenování, odvolání nebo doklad o jiném ukončení funkce osob, které jsou členem statutárního orgánu; výroční zprávy, řádné, mimořádné nebo konsolidované účetní závěrky, nejsou-li součástí výroční zprávy. Veřejný rejstřík je dostupný zde: <https://or.justice.cz/>.
- b) RVNNO je stálým konsultačním, iniciačním a koordinačním orgánem Vlády ČR v oblasti nevládních neziskových organizací. RVNNO shromažďuje, diskutuje a prostřednictvím svého předsedy předkládá vládě materiály týkající se NO a tvorby vhodného prostředí pro jejich činnost a existence. Mimo to RVNNO společně s FAÚ a MZV organizuje vzdělávací programy za účelem zvýšení a prohloubení povědomí mezi NO o možných zranitelnostech ke zneužití pro FT a FT rizicích. Nicméně toto nebylo při návštěvě na místě potvrzeno. Jak bylo zmíněno výše, byla ustanovena zvláštní pracovní skupina pro přezkum NO sektoru, hodnotící jejich možnou zranitelnost a rozvoj zmírňujících opatření. Pracovní skupina je složena ze zástupců ministerstev a OČTŘ. Nicméně tato pracovní skupina nezahrnuje zástupce z NO sektoru i přesto, že by jejich přítomnost byla pro práci pracovní skupiny přidanou hodnotou.
- c) Kromě toho, co je zmíněno výše, nebyly úřady poskytnuty žádné další informace o spolupráci mezi státními orgány a NO sektorem při vytváření a rozpracovávání nejlepší praxe pro řešení rizik a zranitelností financování terorismu.
- d) V české legislativě neexistuje žádné ustanovení vyzývající NO k provádění transakcí přes regulované finanční kanály. Toto je normálně řešeno konzultacemi s privátním sektorem.

91. *Kritérium 8.3* – Nadace, nadační fondy a družstva by měly, podle Rejstříkového zákona, získat právní subjektivitu na základě registrace při rejstříkovém soudě. Církevní společnosti si mohou zvolit, jestli chtějí být registrovány a získat tak právní subjektivitu nebo ne. Registrace náboženských společností je zprostředkována Ministerstvem kultury na základě zákona o církvích a náboženských společnostech a správního řádu. Informace uvedené v registru jsou volně k nahlédnutí.

92. Rejstříkový zákon stanovuje povinnost NO poskytovat výroční zprávy a účetní závěrky rejstříkovému soudu, Veřejně prospěšné organizace, nadace, nadační fondy a ústavy musí sestavit a zveřejnit účetní uzávěrku. Tato povinnost se týká rovněž družstev (a jejich poboček) a církevních právnických osob, jejichž příjmy a majetek překročí základní kapitál. Účetní závěrky jsou zveřejněny jejich uložení do sbírky listin nejpozději 12 měsíců od rozvahového dne zveřejňované účetní

závěrky (§ 21a zákona o účetnictví a § 66 Rejstříkového zákona). Círky a náboženské společnosti zveřejňují výroční o jejich zvláštních právech a mohou zveřejnit informace o jejich činnosti.

93. Všechny NO bez ohledu na jejich účel a činnost jsou účetními jednotkami (§ 1a zákona o účetnictví). Účetní jednotka je povinna vést účetnictví v takové podobě, že účetní závěrky, vytvořené na jeho základě jsou srozumitelné a poskytují pravdivý a odpovídající pohled na účetnictví a finanční situaci takové jednotky. Účetní jednotky sestavují účetní závěrky, které se skládají z rozvahy, výkazu zisků a ztrát a příloh podle § 18 odst. 1 zákona o účetnictví. Finanční správa je oprávněna v případě porušení zákona o účetnictví ukládat pokuty.

94. Současně podle NRA je uvedeno, že NO zahrnují náboženské právnické osoby, zatímco ale církve a náboženské společnosti, které si nepožádaly o registraci, nejsou považovány za NO a nejsou ve vztahu k nim používána žádná kontrolní opatření.

95. V roce 2016 přijala ČR novelu rejstříkového zákona, která upravuje Evidenci svěřenských fondů a Evidence skutečných majitelů. Přístup do Evidence svěřenských fondů je veřejný, zatímco přístup do evidence skutečných majitelů je poskytnut pouze státním orgánům, povinným osobám a osobám s oprávněným zájmem. Zákonná povinnost registrované fyzické osoby spočívá v poskytnutí informace o jejich skutečném majiteli (jméno, adresa, datum narození, národnost, podíl na hlasovacích a hospodářských právech). Rejstříkový soud nezavede informaci o skutečném majiteli do evidence skutečných majitelů, jestliže žádost o registraci takové informace o skutečném majiteli:

- i) nebyla podána osobou oprávněnou žádost podávat,
- ii) nebyla podána předepsaným způsobem,
- iii) neobsahuje všechny předepsané náležitosti,
- iv) je nekompletní nebo vágní,
- v) nebyla podána společně s náležitostmi, se kterými má být podle zákona podána, které demonstrují fakta o skutečném majiteli.

96. V takovém případě pošle rejstříkový soud žadateli v rámci lhůty 3 pracovních dnů od obdržení žádosti vyrozumění a uvede důvody pro neprovedení registrace, a to včetně pokynů jak tyto nedostatky napravit. Nicméně se zdá, že v zákoně není žádné ustanovení o uvalení sankce v případě neposkytnutí informace o skutečném majiteli nebo poskytnutí nepravdivé informace.

97. Zákon o účetnictví stanoví archivační lhůtu pro účetní dokumenty (záznamy transakcí). Archivační lhůta je 5 let. Finanční správa je oprávněna požadovat účetní dokumenty v rámci daňové kontroly.

98. *Kritérium 8.4 –*

- a) Česká legislativa zajišťuje dohled v otázce požadavků pro uchovávání informací. Dohled je vykonáván rejstříkovým soudem a Ministerstvem kultury. Všechny právnické osoby registrované ve veřejných rejstřících (ve smyslu zákona PRA) jsou povinny sdělit rejstříkovému soudu fakta a podat dokumenty nezbytné pro rozhodnutí v zahájeném procesu, a to bez vyzvání a podat dokumenty, které budou uloženy podle tohoto zákona ve sbírce listin. Stejný postup se rovněž uplatní pro náboženské společnosti, které žádají o registraci. Navíc finanční správa je oprávněna požadovat účetní dokumentaci od účetních jednotek při daňové kontrole. Ve vztahu k dohledu v otázkách informací o skutečném majiteli podle zákona o daních z příjmů poskytnutí dobrovolného příspěvku (jako je dar) jsou dokazovány darujícím dokumentem, ze kterého musí být zřejmé, kdo je příjemcem dobrovolného příspěvku, hodnota takového příspěvku předmět dobrovolného příspěvku,

účel, za kterým je dobrovolný příspěvek poskytnut a datum jeho poskytnutí. Nebyly poskytnuty žádné další informace o tom, jak je správnost poskytnutých informací o skutečném majiteli kontrolována. Navíc se zdá, že neexistuje žádný rizikově orientovaný dohled, který by bylo možné použít pro NO a jejich riziko zneužití pro FT.

- b) § 104 rejstříkového zákona stanoví, že v případě porušení zákonné povinnosti uvedené v tomto zákoně může rejstříkový soud opakovaně uložit pokutu do výše až 100 000 CZK/EUR 3,877. V případě opakovaného pochybení při plnění povinností a je-li zde právní zájem a toto může mít závažné následky pro třetí stranu, může rejstříkový soud podle § 105 zákona PRA zahájit postup zrušení registrované osoby její likvidací. Soud by nicméně měl poskytnout registrované osobě lhůtu pro odstranění nedostatků. Nicméně, jak je uvedeno v NRA je s ohledem na velké množství nově registrovaných osob v rejstříku prakticky nemožné kontrolovat hlouběji, jestli jsou elektronicky podávané dokumenty ve skutečnosti těmi dokumenty, které jsou uchovávané ve veřejném rejstříku. Zároveň právní úprava a technické fungování veřejných rejstříků nejsou nastaveny tak, aby rychle a včas odhalovaly pouhé formální plnění povinností prostřednictvím zasílání prázdných elektronických formulářů.

99. V případě církví a náboženských společností je dohled nad souladem s požadavky vyplývajících ze zákona o církvích a náboženských společnostech vykonáván Ministerstvem kultury. Jestliže Ministerstvo kultury zjistí, že registrovaná církev nebo náboženská společnost postupuje v rozporu s některým z ustanovení tohoto zákona, zahájí postup zrušení registrace takové církve (pokud od této činnosti neupustí po předběžném oznámení) a stejně tak v případě, kdy statutární organ registrované církve nebo náboženské společnosti nebo statutární orgán svazu církví a náboženských společností není ustanoven po dobu delší než dva roky. V případě registrované právnické osob Ministerstvo kultury zruší jejich registraci, pokud porušují relevantní ustanovení zákona o církvích a náboženských společnostech a kompetentní organ církve a náboženské společnosti neodstraní nedostatky ani na žádost ministerstva nebo neexistuje žádný statutární organ registrované právnické osoby po dobu delší než jeden rok.

100. *Kritérium 8.5 –*

- a) Většina informací je dostupných on-line a informace týkající se NO mohou být získány správním cestou nebo z důvodu trestního vyšetřování. Informace o skutečném majiteli jsou v Evidenci skutečných majitelů dostupné státním organum a OČTŘ od ledna 2020.
- b) Vyšetřovací kapacity české policie jsou soustředěny v Národní centrále proti organizovanému zločinu (NCOZ). V rámci NCOZ operuje Jednotka pro boj s terorismem a extrémismem se specializovaným komunikačním centrem a odborem analytickým a informačním policie. Tyto odbory jsou zapojeny do shromažďování, vyhodnocování, analýzy a zpracovávání informací získaných českou policií o terorismu a osobách opodstatněně podezřelých ze spojení s teroristickými organizacemi. Podle NRA je tato jednotka propojena se všemi odbory české policie a spolupracuje s jinými orgány, kterých se tato problematika týká, a to včetně FAÚ a zahraničních kompetentních orgánů.
- c) Jak je uvedeno v kritériu 8.5 většina informací o NO je ve veřejných registrech, které jsou zdarma přístupné. Informace o skutečném majiteli je dostupná pro OČTŘ. Navíc se nezdá, že by existovala jakákoli omezení v dostupnosti informací od NO.
- d) Neexistují žádné specifické mechanismy oznamování činností týkajících se FT od NO. Nicméně podle § 18 AML zákona jsou povinné osoby podat oznámení o podezřelém obchodu FAÚ v případech podezření z FT, který dále může předat informaci OČTŘ (§ 20 AML zákona).

101. *Kritérium 8.6* – V rámci Národní centrály pro boj s organizovaným zločinem existuje národní kontaktní bod pro terorismus a jedním z jeho cílů je zajistit spolupráci s mezinárodními partnery. MLA by tak byly zaslány na NKBT. Navíc FAÚ realizuje mezinárodní spolupráci se svými protějšky, a tak mohou být žádosti od zahraniční FIU poslány touto cestou.

Uvážení a závěr

102. ČR orgány vykonaly formální přezkum neziskového sektoru, který byl zacílen na identifikaci možných zranitelností v oblasti zneužití k FT. V rámci tohoto cvičení byla rovněž posouzena přiměřenost legislativy. Nicméně země neustále zaostává v podpůrných činnostech k FT problémům, cíleném rizikově orientovaném dohledu/monitoring NO a efektivní spolupráci, koordinaci a sdílení informací se soukromým sektorem. **Česká republika částečně plní Doporučení 8.**

Doporučení 9 – Mlčenlivost finančních institucí

103. ČR byla hodnocena v Doporučení 4 v rámci 4. kola hodnocení jako C.

104. *Kritérium 9.1* – § 38 AML zákona uvádí, že povinné osoby musí zachovávat mlčenlivost o faktech souvisejících s oznámeními podezřelých obchodů a jejich šetřením. § 39 AML zákona stanoví výjimky z těchto požadavků o zachování mlčenlivosti. Výjimky se použijí pro kompetentní orgány, a to včetně zahraničních AML/CFT kompetentních orgánů a mezinárodních organizací. § 39 odst. 2 stanoví, že povinnost mlčenlivosti se nelze dovolávat při sdělování informací mezi úvěrovými nebo finančními institucemi, stejně jako mezi auditory, daňovými poradci, autorizovanými účetními a soudními exekutory.

105. Sektorové zákony rovněž poskytují výjimky z požadavků mlčenlivosti s ohledem na AML/CFT aspekty, konkrétně: § 25a odst. 4, písm. f) zákona o bankách, § 25b odst. 2 zákona o spořitelních družstvech, § 117 o podnikání na kapitálovém trhu, § 640 zákona o investičních společnostech a investičních fondech, § 128 odst. 6 a (7) zákona o pojišťovnictví, § 135b zákona o platebním styku (stará verze), § 17 odst. 4 zákona o směnářské činnosti, § 137 zákona o spotřebitelském úvěru.

Uvážení a závěr

106. **Česká republika plní Doporučení 9.**

Doporučení 10 – Hlubková kontrola klienta

107. ČR byla hodnocena ve 4. kole hodnocení v Doporučení 5 jako PC. Nedostatky byly identifikovány mimo jiné ve vztahu k identifikaci ověření skutečného vlastnictví.

108. *Kritérium 10.1* – I přesto, že neexistuje výslovný zákaz vést anonymní účty nebo účty na fiktivní jména, je povinným osobám zakázáno vést anonymní účty nebo účty na fiktivní jména prostřednictvím požadavků na identifikaci a ověření identity stanovené v AML zákoně. Navíc nesmí povinné osoby uzavírat obchodní vztahy nebo provést jednotlivý obchod bez toho, aby byla dokončena kontrola klienta tak, jak je popsáno v § 15 AML zákona (viz kritérium 10.19).

109. *Kritérium 10.2* –

a) Podle § 7 odst. 2 písmene b) a § 9 odst. 1 písmene a) AML zákona musí povinná osoba provést kontrolu klienta před založením obchodního vztahu.

b) Podle § 7 odst. 1 AML zákona musí povinná osoba identifikovat klienta v okamžiku, kdy je zřejmé, že hodnota jednotlivého obchodu přesáhne 1 000 EUR. Podle § 9 odst. 1 písmena a) bodu 1) musí být kontrola klienta provedena před uskutečněním jednotlivého obchodu v hodnotě 15 000 EUR nebo vyšší. § 54 odst. 4 poté stanoví, že je-li platba rozdělena do několika splátek, pak celková hodnota obchodu je součet těchto splátek, jsou-li tyto související.

c) § 7 odst. 1 AML zákona požaduje, aby povinná osoba identifikovala klienta v okamžiku, kdy je zřejmé, že hodnota jednotlivého obchodu překročí 1 000 EUR. Ve vztahu k bankovním převodům se v České republice přímo uplatní Nařízení (EU) 2015/847.

d) § 9 odst. 1 písm. b) a § 7 odst. 2 písm. a) AML zákona stanoví povinným osobám povinnost uskutečnit kontrolu klienta v okamžiku, kdy se transakce jeví podezřelá, a to bez ohledu na hodnotu obchodu 1 000 EUR, jak bylo zmíněno výše.

e) Neexistuje specifický požadavek provést kontrolu klienta v okamžiku, kdy existují pochybnosti o pravdivosti nebo dostatečnosti identifikačních údajů nicméně, toto lze dovodit při kombinaci více požadavků. § 8 odst. 7 a § 15 odst. 1 písm. c) AML zákona požadují, aby povinné osoby průběžně zajistily, aby údaje o klientovi byly aktuální a aby neuzavřely nebo ukončily existující obchodní vztah v okamžiku, kdy existují pochybnosti o pravdivosti a autentičnosti informací z kontroly klienta. Na základě těchto dvou ustanovení, společně s § 6 odst. 1 bodem i), je vyžadováno, aby povinná osoba zajistila, že informace, které má, byly správné a aktuální a v případě, že splnění těchto povinností není možné, ukončila obchodní vztah a podala OPO.

110. *Kritérium 10.3* – § 7 odst. 2 AML zákona požaduje, aby povinné osoby vždy identifikovaly klienta. § 8 odst. 1 písm. a) AML zákona přesně stanoví, jak povinná osoba identifikuje fyzickou a právnickou osobu. Identifikace je provedena za fyzické přítomnosti klienta nebo osoby jednající jeho jménem. § 8 odst. 2 písmena a) a b) stanoví, že identifikace fyzické a právnické osoby je ověřena prostřednictvím průkazu totožnosti nebo prostřednictvím oficiálního záznamu o založení právnické osoby. Neexistuje zde odkaz na jiná právní uspořádání, a protože v zákoně také není definice „klienta“, není zřejmé, zda jsou jiná právní uspořádání zahrnuta či nikoli. Nicméně § 9 odst. 2 písm. b) uvádí jasně, že slovo „klient“ zahrnuje jak právnické osoby, tak jiná právní uspořádání.

111. Identifikační údaje fyzické osoby, právnické osoby a svěřenských fondů a jiných právních uspořádání jsou definovány v § 5 odst. 1 písmenech a) až c). § 4 odst. 6 pak definuje, že „průkazem totožnosti“ se rozumí průkaz vydaný veřejnou správou, který je nositelem držitelova jména, data narození společně s jeho podobiznou a potenciálně dalšími identifikačními znaky umožňujícími identifikace jeho držitele, jako oprávněného. i přesto, že toto v případě fyzických osob může být vnímáno jako důvěryhodný, nezávislý zdroj, neexistuje žádný srovnatelný požadavek stanovující, že ověření identity právnické osoby a jiného právního uspořádání, by mělo být provedeno prostřednictvím důvěryhodného nezávislého zdroje a informací.

112. *Kritérium 10.4* – v souladu s § 8 odst. 1 a 4 AML zákona musí povinná osoba identifikovat fyzickou osobu, která jedná jménem právnické osoby za její fyzické přítomnosti. V případech, kdy je klient zastoupen na základě plné moci musí povinná osoba identifikovat ověřit identitu zastupujícího za použití průkazu totožnosti a získat rovněž onu plnou moc. Tento postup je stejný i v případech kdy je klient zastoupen zákonným zástupce nebo opatrovníkem (§ 8 odst. 5). Když zákonný zástupce nebo opatrovník zastupuje klienta, musí doložit identifikační údaje klienta a opatrovník musí navíc doložit předmětné rozhodnutí soudu. § 54 odst. 9 AML zákona stanoví, že požadavky AML zákona, které se týkají klienta, se rovněž uplatní na osobu jednající jménem klienta – a proto je-li klient zastoupen právnickou osobou, bude provedena identifikace ve stejném rozsahu, jako by klientem byla právnická osoba. Neexistuje výslovný požadavek týkající se oprávnění osoby jednající jménem jiného právního uspořádání.

113. *Kritérium 10.5* – § 9 odst. 2 písm. b) AML zákona stanoví povinným osobám povinnost identifikovat skutečného majitele a přijmout opatření k ověření jeho identity. Skutečný majitel je definován v § 4 odst. 4 AML zákona jako fyzická osoba mající fakticky nebo právně možnost vykonávat přímo nebo nepřímo rozhodující vliv v právnické osobě, svěřenském fondu nebo jiném právním uspořádání bez právní osobnosti. i když tato definice není zcela konzistentní s FATF definicí, protože nezahrnuje fyzické osoby, jejichž jménem je prováděna transakce, tak AML zákon myslí na situace, kdy má povinná osoba pochybnosti, že klient nejedná svým jménem (pod § 8 odst. 8).

114. FAÚ vydal MP č. 3 zaměřený na pomoc povinným osobám při identifikaci a ověření identity skutečného majitele. Obsahuje některé pokyny k ověření prostřednictvím informací dostupných z věřených zdrojů, ale tento pokyn není závazný. Proto neexistuje požadavek na používání relevantních informací nebo údajů získaných z důvěryhodných zdrojů k ověření identity skutečného majitele.

115. *Kritérium 10.6* – § 9 odst. 2 písm. a) AML zákona specifikuje požadavek, aby povinné osoby sbíraly informace o účelu a zamýšlené povaze transakce nebo obchodního vztahu. Neexistuje povinnost rovněž rozumět tomuto účelu a zamýšlené povaze obchodního vztahu.

116. *Kritérium 10.7* – a) § 9 odst. 1 písm. c) AML zákona požaduje, aby povinné osoby prováděly CDD v průběhu trvání obchodního vztahu. § 9 odst. 2 písm. c) a d) jsou v souladu s FATF požadavky na přezkum transakcí v průběhu trvání obchodního vztahu, povinností identifikovat, zda jsou transakce konzistentní s povědomím povinné osoby o klientovi, vytvářet business a rizikový profil, a to včetně zdroje prostředků. b) § 8 odst. 7 AML zákona požaduje, aby povinné osoby kontrolovaly platnost a úplnost klientových identifikačních údajů (tak jak jsou definovány v § 5, tedy údaje jako jména, názvy, identifikační čísla, místa narození, sídla atd.). Neexistuje specifické ustanovení pro klienty z rizikovějších kategorií. Hodnotící tým je spokojen se zněním požadavku udržovat informace “platné a úplné”, protože toto pokrývá potřebu držet informace relevantní a aktuální.

117. *Kritérium 10.8* – § 9 odst. 2 písm. b) AML zákona vyžaduje od povinných osob v případech, kdy je klientem právnická osoba, svěřenský fond nebo jiné právní uspořádání bez právní osobnosti zjistit vlastnickou a kontrolní strukturu takového klienta. Hodnotitelský tým si je jistý, že výraz “zjistit” pokrývá požadavky “rozumět” tak jak je požadováno ve standardech. Není výslovně požadováno rozumět podstatě klientova podnikání nad požadavky v § 9 odst. 2 písm. a) a c) AML zákona jak je popsáno v kritériu 10.6 a 10.7.

118. *Kritérium 10.9* – identifikační údaje právnické osoby a jiného právního uspořádání jsou stanovena v § 5 odst. 1 písm. b) a c) AML zákona a obsahují:

- Pro právnické osoby – název společnosti včetně odlišujícího dodatku a dalších znaků; sídlo a identifikační číslo osoby; a stejně tak ověření tohoto prostřednictvím dokumentů o existenci společnosti. Fyzické osoby jednající jménem těchto právnických osob jsou rovněž identifikovány.
- Pro svěřenské fondy a jiné právnické osoby bez právní osobnosti – název společnosti včetně odlišujících dodatků a dalších znaků; sídlo a identifikační číslo osoby; pro svěřenského správce, obhospodařovatele a osobu v obdobném postavení – jméno, datum narození, pohlaví, trvalý pobyt a občanství.

119. Ověření identity právnické osoby a důkaz o její existenci je uveden v § 8 odst. 2 písm. b) AML zákona. Existuje požadavek identifikovat sídlo právnické osoby a právního uspořádání. V případě právnických osob a jiných právních uspořádání mohou být informace o názvu, právní formě, statutárním orgánu a jeho členech, kontrolním orgánu a jeho členech, adrese sídla nebo

hlavním místě podnikání, jsou-li tato místa rozdílná ověřeny podle § 23 odst. 1 rejstříkového zákona. Registr je veřejně dostupnou databází. AML zákon nespecifikuje požadavky na identifikaci prostřednictvím důkazu o existenci právního uspořádání.

120. *Kritérium 10.10 –*

a) § 9 odst. 2 písm. b) AML zákona stanoví, že skutečný majitel právnické osoby je identifikován a jsou přijata opatření umožňující povinné osobě identifikovat a ověřit jeho identitu. § 4 odst. 4 stanoví kontrolní procentuální vlastnictví na hodnotu 25%.

b) § 4 odst. 4 písm. a) bod 2) zahrnuje pod skutečné majitele i osoby, které samy nebo ve spojení s jinými osobami, se kterými jednájí ve shodě, kontrolují právnickou osobu. Definice zahrnuje „fyzickou osobu mající fakticky nebo právně možnost vykonávat přímý nebo nepřímý rozhodující vliv na právnickou osobu, svěřenský fond nebo jiné právní uspořádání bez právní osobnosti“. Toto zahrnuje kontrolu nad právnickou osobou nebo uspořádáním prostřednictvím „jiných“ prostředků jak je uváděno v metodologii.

c) § 4 odst. 4 písm. a) bod 4) uvádí, že v případě, že není žádný skutečný majitel nebo jestli není možné takového majitele určit je skutečným majitelem člen statutárního orgánu, zástupce právnické osoby v takovém orgánu a/nebo v pozici podobné členu statutárního orgánu. I přesto, že neexistuje specifický požadavek identifikovat „vedení společnosti“, je hodnotící tým přesvědčen, že toto je pokryto výrazem „člen statutárního orgánu“.

121. *Kritérium 10.11 –* § 4 odst. 4 AML zákona považuje za skutečného majitele svěřenského fondu nebo jiného právního uspořádání bez právní osobnosti fyzickou osobu nebo skutečného majitele právnické osoby, který je v pozici zakladatele, svěřenského správce, obmyšleného, osoby, v jejímž zájmu byl svěřenský fond nebo jiné právní uspořádání založeno nebo působí pokud obmyšlený nebyl určen, a osoby oprávněné k výkonu dohledu nad správou svěřenského fondu nebo jiného právního uspořádání bez právní osobnosti (která, podle § 4 odst. 4 písmene c) bodu 5) zahrnuje i protektora nebo jinou fyzickou osobu vykonávající ultimativní efektivní kontrolu). § 9 odst. 6 písm. b) požaduje, aby povinné osoby sbíraly a zaznamenávaly informace o obmyšlených ze svěřenských fondů nebo jiných právních uspořádání, kteří jsou určeni na základě konkrétní charakteristiky nebo zapadají do konkrétní kategorie. O těchto osobách vedou informace nezbytné k jejich identifikaci v momentě výplaty výnosů nebo v momentě uplatnění práv obmyšleného.

122. § 9 odst. 2 písm. b) AML zákona požaduje přijetí opatření k identifikaci a ověření skutečného majitele svěřenského fondu a jiného právního uspořádání. Pro svěřenské fondy a jiné právní uspořádání je třeba získat informace o jméně a identifikačních údajích svěřenského správce, obhospodařovatele nebo osoby v obdobném postavení (§ 5 odst. 1 písm. c)).

123. *Kritérium 10.12 –* a) § 9 odst. 6 písm. c) požaduje, aby povinná osoba shromažďovala a zaznamenávala informace o obmyšleném ze životního pojištění, který je určen jako konkrétní osoba nebo právní uspořádání bez právní osobnosti, údaje o jméně a příjmení nebo názvu právnické osoby. b) Pro obmyšleného, který je určen na základě rysů jeho vztahu k pojištěné osobě nebo jinak, je nutné shromáždit a zaznamenat údaje nezbytné k identifikaci konkrétní oprávněné osoby v momentě výplaty. c) Osoba oprávněná obdržet vypořádání ze životního pojištění (obmyšlený) musí být identifikován nejpozději v den výplaty (§ 7 odst. 3 AML zákona).

124. *Kritérium 10.13 –* Neexistují specifické požadavky, které by ukládaly povinným osobám povinnost zahrnout obmyšleného z životního pojištění jako relevantní rizikový faktor v okamžiku, kdy se rozhoduje o použití opatření ECDD. § 5 odst. 3 písm. c) vyhlášky ČNB požaduje, aby finanční instituce uplatnily zesílený monitoring u transakcí (jako výplata v rámci pojišťovacích podmínek),

které obsahují rizikový faktor, který je stanoven v § 5 odst. 2 vyhlášky ČNB (jako např.: neobvyklé způsoby realizace transakce).

125. *Kritérium 10.14* – Identifikace a ověření identity klienta a skutečného majitele je požadována před realizací jednotlivého obchodu mimo obchodní vztah (příležitostní transakce), a to v případě, že tento obchod přesáhne hodnotu 15 000 EUR (§ 9 odst. 1 písm. a)) nebo před uzavřením obchodního vztahu (§9 odst. 1 písm. b)). Není dovoleno dokončovat ověřování identity po uzavření obchodního vztahu.

126. *Kritérium 10.15* – AML zákon neumožňuje ustanovení obchodního vztahu před ověřením klientovy identity.

127. *Kritérium 10.16* – v průběhu trvání obchodního vztahu nebo při provádění jednotlivého obchodu musí povinné osoby zkontrolovat platnost a úplnost klientových identifikačních údajů (§ 8 odst. 7). Kontrola klienta musí být také prováděna průběžně v době trvání obchodního vztahu (§ 9 odst. 1 písm. c)). AML zákon specificky nepožaduje provádět CDD ve vztahu ke stávajícím klientům v okamžiku, kdy vstoupí v platnost nové požadavky, nicméně jsou nové požadavky CDD vždy uplatňovány na všechny klienty povinné osoby. Neexistuje specifický požadavek, který by stanovil, že toto má být prováděna na základě významnosti a rizikovosti ani takový, který by požadoval vzít v potaz kdy a zda byly opatření pod CDD provedena a adekvátnost takto získaných údajů.

128. *Kritérium 10.17* – AML zákon explicitně nepožaduje, aby povinné osoby použily zesílenou CDD v případech vyššího rizika ML/FT. Nicméně povinné osoby musí vykonávat průběžný monitoring a přezkum zdrojů prostředků v nezbytném rozsahu, který bere v potaz rizikové faktory určené hodnocením rizik a rizika ML/FT jednotlivých typů klientů, obchodních vztahů, produktů nebo transakcí (§ 9 odst. 2 písm. c) a d), § 9 odst. 3). Navíc, § 5 odst. 1 ČNB vyhlášky o některých požadavcích na systém vnitřních zásad, postupů a kontrolních opatření proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu stanoví, že finanční instituce mají uplatnit rizikově řízená opatření odpovídající rizikovému profilu klienta. Vyhláška uvádí indikátory (jako geografická rizika, podnikatelský profil, vlastnickou strukturu atd.) a udává povinnost provádět zesílený přezkum a ECDD opatření v případě transakcí, kde se vyskytuje faktor vyššího rizika.

129. *Kritérium 10.18* – § 13 odst. 1 AML zákona uvádí kategorie klientů s potenciálními nižšími úrovněmi rizika, kde povinné osoby mohou uplatňovat zjednodušenou CDD (CDD). Nicméně tyto kategorie klientů s nižším rizikem nebyly identifikovány na základě odpovídající analýzy rizik provedené danou zemí nebo finanční institucí. § 13 odst. 4 zakazuje použití SDD ve vztahu k PEP. § 13 odst. 3 písm. c) limituje použití SDD a tato se nepoužije v případech kdy kterýkoli z klientů, poskytovaných produktů nebo daných obchodů představuje vyšší riziko zneužití pro účely legalizace výnosů z trestné činnosti nebo financování terorismu. Další scénáře vyššího rizika nejsou explicitně uvedeny.

130. *Kritérium 10.19* – a) Když povinná osoba není schopna dodržet všechna relevantní opatření CDD, má odmítnout provedení obchodu, uzavření obchodního vztahu (což zahrnuje i otevření účtu) nebo ukončit existující obchodní vztah (§ 15 odst. 1). b) Když se klient odmítne podrobit CDD nebo odmítne poskytnout identifikační údaje, musí povinná osoba podat OPO (§ 6 odst. 2 písm. c) AML zákona). Tato povinnost podat OPO není dostatečně široká tak, aby pokrývala okolnosti, kdy finanční instituce není schopná být v souladu s opatřeními kontroly klienta.

131. *Kritérium 10.20* – Neexistuje výslovné ustanovení v AML zákoně umožňující povinným osobám neprovést CDD v případě, že existuje riziko, že zákazník bude tímto varován a v takovém případě podat OPO.

Uvážení a závěr

132. ČR splňuje požadavky v kritériích 10.2, 10.10, 10.11, 10.12, 10.14, 10.15; spíše splňuje požadavky v kritériích 10.1, 10.3, 10.4, 10.6, 10.7, 10.8, 10.9, 10.19; částečně splňuje požadavky v kritériích 10.5, 10.13, 10.16, 10.17, 10.18 a požadavky v kritériu 10.20 nesplňuje. Hlavní nedostatky související s nedostatečnými požadavky pro: nedostatky v definici skutečného majitele; CDD v případech jiných právních uspořádání; použití ECDD v případech vyššího ML/FT rizika; určování relevantních rizikových faktorů pro zesílenou CDD v případě životních pojištění; a určování rizikových scénářů ve všech případech. Neexistuje jasné ustanovení pro případy varování klienta následované podáváním OPO. **Česká republika spíše plní Doporučení 10.**

Doporučení 11 – Uchovávání záznamů

133. ČR byla hodnocena v rámci 4. kola hodnocení ve vztahu k Doporučení 10 jako LC. Neexistovala opatření o uchovávání záznamů po delší dobu, i když to bylo FAÚ za zvláštních okolností vyžadováno, neexistoval explicitní požadavek uchovávat záznamy v podobě vhodné pro rekonstruování jednotlivých transakcí a nebyl zde žádný specifický požadavek uchovávat obchodní korespondenci alespoň po dobu pěti let po zrušení účtu nebo obchodního vztahu.

134. *Kritérium 11.1* – Povinné osoby musí uchovávat údaje a dokumenty o obchodech vztahující se k povinnosti identifikace alespoň po dobu 10 let po provedení obchodu nebo po ukončení obchodního vztahu (§ 16 odst. 2 AML zákona). Požadavky se týkají jak domácích, tak zahraničních případů, ale mezi těmito nejsou činěny žádné rozdíly.

135. *Kritérium 11.2* – § 16 odst. 1 AML zákona stanoví, že povinné osoby uchovávají identifikační údaje a další dokumenty získané při CDD po dobu 10 let po provedení jednotlivého obchodu nebo ukončení obchodního vztahu. V AML zákoně neexistuje jasný požadavek uchovávat záznamy o složkách k účtům, obchodní korespondenci a/nebo výsledcích jakýchkoli relevantních analýz, nicméně v § 7 vyhlášky ČNB je vyžadováno, aby finanční instituce měly systém uchovávání informací, který musí obsahovat informace o zjištěných učiněných při kontrole klienta a přezkumu transakcí a korespondenci vztahující se k obchodům a obchodnímu vztahu.

136. *Kritérium 11.3* – Neexistuje požadavek uchovávat záznamy transakcí takovým způsobem, který by umožňoval rekonstrukci jednotlivých transakcí za účelem pomoci vyšetřování.

137. *Kritérium 11.4* – § 24 AML zákona zajišťuje FAÚ přístup k transakcím týkajícím se povinnosti identifikace. § 39 poskytuje výjimky z mlčenlivosti pro OČTŘ a dohledové orgány. Přístup dohledu k CDD a dalším údajům viz Doporučení 27 a 28.

Uvážení a závěr

138. Většina požadavků o uchovávání záznamů je splněna, ale není vyžadováno, aby povinné osoby uchovávaly záznamy v podobě vhodné pro rekonstrukci jednotlivých transakcí. **Česká republika spíše plní Doporučení 11.**

Doporučení 12 – Politicky exponované osoby

139. ČR byla v rámci 4. kola hodnocení hodnocena jako PC. Některé typy PEP nebyly definovány; neexistoval požadavek zvážit, zda skutečným majitelem je PEP; nebylo specifikováno, že schválení musí být provedeno na úrovni vrcholného vedení.

140. *Kritérium 12.1* – § 4 odst. 5 AML zákona definuje PEP. AML zákon nerozlišuje mezi domácím a zahraničním PEP. Tato definice je konzistentní s definicí FATF, ačkoli její znění výslovně neuvádí “vrcholní političtí představitelé” a “důležité představitelé politické strany”. Nicméně tyto funkce jsou pokryté jejich zahrnutím pod “člen řídicího orgánu politické strany” (kteří jsou v reálu “vrcholní/důležité politici”). Tato definice také obsahuje skutečného majitele právnické osoby, svěřenského fondu nebo jiného právního uspořádání bez právní osobnosti a skutečné majitele právnické osoby, svěřenského fondu nebo jiného právního uspořádání bez právní osobnosti, o kterých je povinné osobě známo, že byly vytvořeny ve prospěch PEP. Definice PEP zahrnuje fyzické osoby, které jsou nebo byly v obdobných funkcích v jiném státě nebo v Evropské unii a/nebo v mezinárodní organizaci.

a) Podle § 8 odst. 3 musí povinné osoba ověřit v rámci identifikačního procesu, zda je klientem PEP. § 21 odst. 5 požaduje, aby povinná osoba měla systém vnitřních zásad, který pokrývá opatření jak detekovat PEP. Vnitřní zásady by měly být založeny na hodnocení rizik, jak požaduje § 21s.

b) § 15 odst. 3 písm. a) požaduje schválení obchodního vztahu s PEP statutárním orgánem povinné osoby nebo osobou ve vedení, která je oprávněna toto udělat statutárním orgánem. Toto by odpovídalo vrcholnému vedení a týkalo by se to jak založení, tak trvání (pro existující klienty) obchodního vztahu.

c) CDD pro jakéhokoli klienta zahrnuje přezkum zdroje prostředků a dalšího majetku zapojeného v obchodě nebo obchodním vztahu (§ 9 odst. 2 písm. d)). § 9 odst. 2 písm. e) navíc uvádí, že v rámci obchodního vztahu s PEP musí být přijata odpovídající opatření k identifikaci původu jeho/jejích prostředků. Povinná osoba není oprávněna provést obchod s PEP, jestliže původ prostředků použitých v obchodě není znám (§ 15 odst. 2). Neexistuje jasný odkaz na to zdroj bohatství, ale toto je zahrnuto pod zdroje jiného majetku.

d) AML zákon zakazuje SDD pro PEP (§ 13). Neexistuje jasný požadavek vykonat zesílený průběžný monitoring vztahu v případě PEP, nicméně § 9 odst. 2 písm. c) požaduje, aby byl ve vztahu ke klientům s vyšším rizikem prováděn průběžný monitoring ve vztahu ke klientově rizikovému profilu a § 5 odst. 3 písm. c) vyhlášky ČNB požaduje, aby finanční instituce věnovaly zvláštní pozornost obchodům prováděným PEP.

Povinná osoba musí použít stejná opatření ve vztahu ke klientovi, jehož skutečným majitelem je PEP a ve vztahu k osobám, o nichž je známo, že jednají jménem PEP (§ 54 odst. 8 AML zákona). Tento paragraf také stanoví, že povinnosti a omezení ve vztahu k PEP musí být používány povinnou osobou nejméně po dobu 12 měsíců ode dne, kdy klient přestal být PEP nebo dokud jej povinná osoba ze seznamu PEP neodstraní na základě svého hodnocení rizik. Toto je v souladu s FATF metodikou, která upozorňuje na rizikově orientovaný přístup a zvláště na neuplatňování předepisovaných omezení pro jeho použití.

141. *Kritérium 12.2* – a) Jak bylo zmíněno výše v kritériu 12.1 (a), tato analýze se použije i pro kritérium 12.2 (a); b) Český právní řád neuvádí specifické opatření pro případy, kdy se vyskytuje vysoce rizikový obchodní vztah s domácím PEP, ale jak již bylo zmíněno, kritérium 12.1 (b)-(d), toto se použije rovněž pro požadavky kritéria 12.

142. *Kritérium 12.3* – Definice PEP obsahuje fyzické osoby, o kterých je známo, že jsou blíže spřízněni s PEP, obchodní partneři PEP nebo fyzické osoby o kterých je povinné osobě známo, že jsou, že jsou s osobou PEP v blízkém obchodním vztahu. V § 22 odst. 1 NOZ je blízký příbuzný definován jako příbuzný v přímé linii, sourozenec a manžel/ka nebo druh/družka nebo další osoba v podobném poměru.

143. *Kritérium 12.4* – § 9 odst. 6 písm. c) AML zákona požaduje, aby povinné osoby shromažďovaly a zaznamenávaly informace o všech relevantních skutečnostech a postupech obchodním vztahu s ohledem na osobu, která je obmyšleným z životního pojištění a který je zároveň PEP. Tento požadavek není rozšířen na skutečného majitele obmyšleného. S ohledem na načasování použití obecného ustanovení § 7 odst. 3, které uvádí, že osoba oprávněna přijmout vypořádání ze životního pojištění, má být identifikována nejpozději v den výplaty. Neexistuje požadavek informovat vrcholné vedení v případech, kdy je identifikováno vyšší riziko a uplatnit zesílený přezkum na celý obchodní vztah.

Uvážení a závěr

144. Jsou zmíněny některé nedostatky, i když jsou považovány za minoritní, ve vztahu k obmyšleným ze životního pojištění, kteří jsou PEP. **Česká republika spíše plní Doporučení 12.**

Doporučení 13 – Korespondenční bankovníctví

145. ČR byla hodnocena v předchozím kole ve vztahu k Doporučení 7 jako LC. Bylo třeba větší regulace bankovníctví, která by řešila různé požadavky. Rozsah požadavků bylo třeba zajistit širší, aby sahal i za bankovní sektor.

146. *Kritérium 13.1* – Definice korespondenčního bankovníctví (§ 4 odst. 7 AML zákona) hovoří o bankách, stejně tak jako o vztazích mezi úvěrovými institucemi, finančními institucemi a úvěrovými a finančními institucemi, kde jsou nabízeny obdobné služby a zahrnují vztahy navázané pro transakce s cennými papíry nebo převody prostředků.

a) § 25 odst. 2 a § 25 odst. 3 AML zákona požaduje před založením korespondenčního vztahu s respondenční institucí, aby úvěrová nebo finanční instituce shromáždila dostatečné informace o respondenční instituci a povaze jejího podnikání a dalších rizicích a detekovala z veřejně dostupných informací kvalitu dohledu nad touto respondenční institucí. Tato povinnost implicitně zahrnuje informace o tom, zda respondenční instituce je předmětem AML/CFT vyšetřování nebo regulatorní činnosti.

b) Úvěrová nebo finanční instituce musí rovněž detekovat a zhodnotit kvalitu AML/CFT opatření respondenční instituce a kvalitu vykonávané CDD a schopnost instituce poskytovat tyto informace na žádost, stejně tak, jako poskytovat informace o plátcích v případě převodu prostředků.

c) Statutární organ úvěrové nebo finanční instituce nebo vedoucí pobočky zahraniční úvěrové nebo finanční instituce působící na území ČR musí souhlasit s navázáním korespondenčního vztahu. Toto je naplněním kritéria 13.1 také.

d) Neexistuje požadavek porozumět AML/CFT povinnostem instituce, se kterou je navazován korespondenční vztah.

147. *Kritérium 13.2* – Neexistuje specifický požadavek v AML zákoně, který by řešil průběžné účty. Na základě obecných požadavků pro korespondenční bankovníctví (§ 25 odst. 2 písm. c)) úvěrová či finanční instituce musí posoudit schopnost respondenční instituce poskytovat informace z CDD na žádost, což pokrývá ustanovení kritéria 13.2 (b).

148. *Kritérium 13.3* – § 25 odst. 1 AML zákona nedovoluje povinným osobám vstoupit do korespondenčního vztahu s institucí, která “je zapsaná do obchodního nebo obdobného rejstříku v zemi, v níž není fyzicky přítomna ani se zde nenachází její skutečné vedení, a která není přičleněna k žádné regulované finanční skupině”. Tato definice je konzistentní s FATF glosářem a jeho definicí skořápkové banky.

Zákony neregulují průběžné účty ani pochopení povinností AML/CFT institucí, se kterými uzavírají korespondenční bankovníctví. **Česká republika částečně plní Doporučení 13.**

Doporučení 14 – Služby převodu peněz nebo hodnoty

149. ČR byla hodnocena ve 4. kole hodnocení jako PC. Nebyla předvedena efektivní implementace TAKÉ IV a nebyly dostatečně posouzeny údajné neformální platební činnosti. Dne 13. Ledna 2018 vešel v účinnost nový zákon o platebním styku (zák. č. 370/2017 Sb.). Tento nový zákon zavádí požadavky EU směrnice o platebních službách II (PSD II).

150. *Kritérium 14.1* – Služby převodu peněz nebo hodnoty (MVTS) jsou podle § 2 odst. 1 písmene b) bodu 11) AML zákona povinnými osobami a podle zákona o platebním styku jsou institucemi, kterým je dovoleno poskytovat platební služby. Tyto instituce musí být k této činnosti oprávněny ČNB podle § 7 a § 66 nového zákona o platebním styku a jsou předmětem dohledové činnosti ČNB. § 66 se týká institucí elektronických peněz, které jsou oprávněny poskytovat převody peněz.

151. *Kritérium 14.2* – ČNB uvedla, že využívá různých dohledových mechanismů k identifikování MVTS, které nemají licence (např.: dohled na dálku, monitorování on-line aktivit MVTS nebo šetření informací nebo upozornění o podnikatelské činnosti bez řádného oprávnění zvenčí, zvláště pak ve spolupráci s policií). Zákon o platebním styku a zákon a směnárenské činnosti opravňují ČNB požadovat od MVTS informace k ověření toho, zda činnosti je vykonávána s licencí či registrací. ČNB může být uložena pokuta až do výše 50 mil. CZK (téměř 2 mil. EUR) subjektu, který neposkytne potřebné informace. ČNB může také zastavit činnost neoprávněného MVTS. Navíc jakákoli alternativa takového podnikání je považována za neoprávněné podnikání podle § 251 TrZ.

152. *Kritérium 14.3* – MVTS jsou povinnými osobami podle AML zákona a jsou tedy i podle § 35 předmětem sledování jejich souladu s požadavky AML/CFT. Podle § 237 nového zákona o platebním styku dohlíží nad MVTS ČNB. ČNB vykonává jak kontrolu na místě, tak na dálku v případě MVTS (viz Doporučení 26 a 27).

153. *Kritérium 14.4* – Podle § 25 nového zákona o platebním styku může být služba převodu prostředků/platební služba poskytnuta prostřednictvím pověřeného zástupce, jestliže o tomto poskytovatel služby vyrozumí ČNB. ČNB spravuje seznam všech platebních institucí společně s pověřenými zástupci, prostřednictvím kterých poskytují své služby (§ 26 zákona o platebním styku). ČNB musí mít rovněž přístup seznam pověřených zástupců MVTS, kteří jsou licencováni v jiných zemích EHP a kteří vykonávají svou činnost v České republice prostřednictvím dohledových orgánů těchto MVTS v zemi jejich původu.

154. *Kritérium 14.5* – § 19 a 20 zákona o platebním styku požaduje, aby platební instituce/MVTS měli systém vnitřní kontroly, který by měl obsahovat průběžné sledování dodržování zákonných povinností stanovených zákonem o platebním styku nebo jakýmkoli dalšími právními normami. Tento systém také zahrnuje pravidla kontroly činnosti pověřených zástupců, prostřednictvím kterých platební instituce poskytuje své platební služby. Platební instituce musí ověřovat a pravidelně vyhodnocovat přiměřenost a efektivitu řízení a kontrolního systému.

155. V souladu s požadavky § 21 odst. 5 AML zákona musí systém vnitřních zásad pokrývat procesy a pravidla, kterými se bude řídit třetí osoba (jako např.: pověřený zástupce), když nabízí produkty a služby jménem nebo na účet této povinné osoby. Navíc § 54 odst. 6 AML zákona požaduje, aby jakákoli povinná osoba, jejímž jménem nebo na jejíž účet jsou nabízeny produkty nebo

služby třetí stranou, zajistila, že taková třetí strana dodržuje všechny postupy proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu ve stejném rozsahu, jako tato povinná osoba.

Uvážení a závěr

156. **Česká republika plní Doporučení 14.**

Doporučení 15 – Nové technologie

157. ČR ve 4. kole hodnocení hodnocena jako PC. Jak bylo zmiňováno v hodnotící zprávě, bylo zde několik nedostatků, jako například chybějící specifické požadavky, které by vyžadovaly od finančních institucí mít vnitřní předpisy nebo přijmout opatření tak, jak by mohlo být nutné při předcházení zneužití technologických inovací.

158. *Kritérium 15.1* – § 21a AML zákona požaduje, aby povinné osoby zhodnotily rizika ML/FT a přitom braly v potaz faktory potenciálního vyššího rizika uvedené v příloze č. 2 AML zákona, které zahrnují “nové produkty a nové obchodní postupy, včetně nových distribučních systémů, a použití nových nebo rozvíjejících se technologií pro nové nebo existující produkty”. Navíc některé povinné osoby (mimo jiné banky a další finanční instituce) musí vytvořit písemné hodnocení ML/FT rizik v okamžiku, kdy se stanou povinnou osobou. Takové hodnocení rizik musí být aktualizováno pravidelně, zvláště pak před zavedením nového produktu.

159. FAÚ vydal MP č. 3 týkající se virtuálních měn. Tento pokyn poskytuje obecné krátké shrnutí tohoto produktu a jeho přístupu k němu. ČNB se podílela na přípravě stanoviska EU o použití inovativních řešení úvěrovými a finančními institucemi v procesu CDD, které bylo uveřejněno 23. ledna 2018. Toto stanovisko bude zveřejněno rovněž na internetových stránkách ČNB. Hodnocení rizik spojených s novými produkty, technologiemi a postupy je zahrnuto v některých bodech v rámci NRA. Nicméně při absenci samostatné kapitoly zaměřené na nové technologie a produkty je těžké zhodnotit celistvost tohoto hodnocení pro účely kritéria 15.1.

160. *Kritérium 15.2* – Podle § 21a odst. 1 a § 30a odst. 2 musí povinné osoby pravidelně obnovovat své hodnocení rizik, zvláště pak před vývojem nového produktu (§ 21a odst. 4 AML zákona). Příloha č. 2 zákona poskytuje demonstrativní seznam rizikových faktorů a důkazů o možném vyšším riziku a měla by tak být brána v potaz při aktualizaci hodnocení rizik. Příloha č. 2 zákona zahrnuje nové produkty a obchodní praktiky, nové distribuční systémy a použití nových nebo vyvíjejících se technologií jak pro nové tak pro stávající produkty. Osoby musí rovněž přijmout odpovídající opatření ke zmírnění rizik (§ 21 odst. 1 AML zákona). Neexistuje specifický požadavek aktualizovat hodnocení rizik před zavedením nebo použitím takové technologie.

Uvážení a závěry

161. Obě kritéria jsou spíše splněna, a proto je **Česká republika spíše plní Doporučení 15.**

Doporučení 16 – Bezhotovostní převody

162. ČR byla ve 4. kole hodnocení hodnocena jako LC. V této oblasti bylo několik nedostatků. Nařízení EU 2015/847 vešlo v účinnost 26. června 2017 a je přímo účinné pro všechny členské státy EU. S ohledem na FATF Doporučení 16 jsou tuzemskými bezhotovostními převody rozuměny bezhotovostní převody v rámci EU; a bezhotovostní převody odkazují na bezhotovostní převody mimo EU.

163. *Kritérium 16.1* –

a) Podle nařízení EU (čl. 4) musí být všechny bezhotovostní převody přesahující hodnotu 1 000 EUR doprovázeny údaji o plátcí (původci): jménem plátce, číslem účtu plátce, adresou plátce, číslem oficiálního dokladu plátce, identifikačním číslem klienta neon dnem a místem narození. V případech, kdy převod není provádět z nebo na platební účet, musí poskytovatel platebních služeb plátce zajistit, že převod prostředků je doprovázen jedinečným identifikátorem transakce. Poskytovatel platebních služeb plátce má vždy povinnost ověřit správnost výše zmíněných informací o plátcí na základě dokumentů, údajů a informací získaných z důvěryhodných, nezávislých zdrojů předtím, než transakci provede.

b) Všechny bezhotovostní převody přesahující hodnotu 1 000 EUR musí být doprovázeny následujícími údaji o příjemci: jméno příjemce, číslo platebního účtu příjemce. V případech, kdy převod není prováděn z nebo na platební účet, zajistí poskytovatel platebních služeb plátce, aby převod prostředků byl doprovázen jedinečným identifikátorem transakce.

164. *Kritérium 16.2* – V případě převodu hromadným příkazem od jediného plátce, kde poskytovatel platebních služeb příjemce je mimo EU (přeshraniční převod), není potřeba poskytovat údaje o jednotlivých převodech, pokud hromadný příkaz obsahuje údaje o plátcí, příjemci a jedinečný identifikátor transakce pro případ, kdy převod není prováděn z nebo na platební účet, a tyto údaje jsou ověřovány a jednotlivé převody nesou informace o čísle platebního účtu plátce nebo jedinečný identifikátor převodu (čl. 6 odst. 1).

165. *Kritérium 16.3* – Pokud hodnota obchodu nepřesáhne hodnotu 1 000 EUR (a pokud se nezdá, že je převod spojený s dalšími převody prostředků, který by pak dohromady překročily hodnotu 1 000 EUR) musí být převod doprovázen jmény plátce a příjemce, čísla jejich platebních účtů nebo, tam kde se použije, jedinečným identifikátorem transakce (čl. 6 odst. 2).

166. *Kritérium 16.4* – Čl. 6 odst. 2 nařízení stanoví, že poskytovatel platebních služeb plátce nemusí ověřovat údaje o plátcí, pokud nemá opodstatněné podezření na praní peněz nebo financování terorismu. Navíc § 9 odst. 1 písm. b) AML zákona požaduje, aby podezřelé obchody byly vždy předmětem CDD.

167. *Kritérium 16.5* – Čl. 5 odst. 1 nařízení stanoví, že všichni poskytovatelé platebních služeb zapojení to platebních řetězců, kteří mají sídlo v EU (=domáci) zajistí, aby byly převody prostředků doprovázeny alespoň čísly platebních účtů jak plátce, tak příjemce nebo, v případech, kdy převod není prováděn z nebo na platební účet, jedinečným identifikátorem transakce. Čl. 5 odst. 2 nařízení stanoví, že poskytovatelé platebních služeb plátce musí v průběhu 3 pracovních dnů od přijetí žádosti o poskytnutí informací od poskytovatele platebních služeb příjemce nebo od poskytovatele platebních služeb zprostředkovatele, zpřístupnit požadované informace. Jak je popsáno v Doporučení 9 orgány mohou mít přístup k informacím v držení povinných osob.

168. *Kritérium 16.6* – Čl. 5 odst. 2 nařízení uvádí, že poskytovatel platebních služeb plátce musí během tří pracovních dní zpřístupnit na žádost poskytovatele platebních služeb příjemce nebo zprostředkovatele požadovanou informaci. Jak bylo popsáno v Doporučení 9, mohou mít orgány přístup k informacím drženy povinnými osobami. V případech, kdy poskytovatel platebních služeb používá jedinečný identifikátor transakce, musí být takový identifikátor kombinací písmen, číslic nebo symbolů určených poskytovatelem platebních služeb v souladu s protokoly platebních a vypořádacích systémů nebo komunikačních systémů používaných pro převod prostředků, které umožňují dohledatelnost transakce k plátcí i příjemci. Jak je popsáno v Doporučení 31, jsou OČTŘ schopny požadovat okamžité vyhotovení této informace.

169. *Kritérium 16.7* – Identifikační údaje získané v rámci postupu podle požadavků v rámci CDD nebo na základě nařízení EU 2015/847 musí být uchovávány povinnou osobou, která zadává příkaz po dobu 10 let od provedení této transakce (§ 16 AML zákona), ale jak uvádí Doporučení 11, tyto údaje nejsou kompletní.

170. *Kritérium 16.8* – Povinná osoba prikazující transakci nesmí v situaci, kdy nespĺňuje všechny požadavky zmíněné v kritériích 16.1-16.7, provést převod prostředků (čl. 4 odst. 6 nařízení).

171. *Kritérium 16.9* – Poskytovatel platebních služeb zprostředkovatele musí zajistit, že veškeré informace o plátcí a příjemci, které doprovázejí převod prostředků, jsou zafixovány s tímto převodem (čl. 10 nařízení).

172. *Kritérium 16.10* – Čl. 11 odst. 1 nařízení nečiní výslovné výjimky pro technická omezení relevantní pro toto kritérium. Všechny identifikační údaje získané v rámci CDD požadavků nebo na základě požadavků nařízení EU 2015/847 musí být uchovávány povinnou osobou zprostředkovatele alespoň po dobu 10 let po provedení této transakce (§ 16 AML zákona).

173. *Kritérium 16.11* – Zprostředkovatelský subjekt musí, za účelem detekce chybějících údajů o plátcí a/nebo příjemci u transakce, zavést efektivní postupy, zahrnující, tam kde je to vhodné, i následný monitoring nebo monitoring v reálném čase tam, kde plátce nebo příjemce pochází ze země mimo EU. Tento požadavek se rovněž uplatní na převody hromadným příkazem, kde poskytovatel platebních služeb plátce nebo příjemce pochází ze země mimo EU (čl. 11 odst. 2 nařízení).

174. *Kritérium 16.12* – Zprostředkovatelský subjekt musí mít efektivní rizikově orientované postupy pro určování toho, zda provést, zamítnout nebo odložit převod prostředků a pro zajištění odpovídajících následných kroků (čl. 12 nařízení), u transakcí, u kterých jsou nedostatky v požadovaných údajích o plátcí nebo příjemci. Pokud nebyly poskytovateli platebních služeb poskytnuty zatím potřebné údaje o plátcí nebo příjemci, musí takový převod odmítnout nebo požádat o tyto údaje plátce a příjemce před nebo po převedení prostředků na základě rizikovosti.

175. *Kritérium 16.13* – Za účelem detekce toho, zda doprovázející údaje o plátcí nebo příjemci u převodu prostředků chybí, povinná osoba příjemce musí zavést efektivní postupy, a to včetně následného monitoring nebo monitoring v reálném čase, je-li to vhodné, pro případy, kdy se poskytovatel platebních služeb plátce nachází mimo EU a stejně tak pro případy převodů hromadným příkazem, kdy je poskytovatel platebních služeb plátce se nachází mimo EU (čl. 7 odst. 2 nařízení).

176. *Kritérium 16.14* – Čl. 7 odst. 3 nařízení požaduje, aby povinná osoba příjemce v případě převodu prostředků přesahujících hodnotu 1 000 EUR předtím, než převede prostředky na platební účet příjemce nebo tyto prostředky příjemci zpřístupní, ověřila správnost informací o příjemci na základě dokumentů, údajů a informací získaných z důvěryhodných a nezávislých zdrojů. Získané informace nejsou kompletní, tak jak bylo popsáno v Doporučení 11. Ověření je považováno za splněné v případě, kdy příjemcova identita byla ověřena v souladu s AML zákonem a informace získané v rámci tohoto ověření musí být uchovávány v souladu s AML zákonem.

177. *Kritérium 16.15* – Povinná osoba příjemce musí uplatňovat rizikově orientované postupy k určení toho, zda má vykonat, zamítnout nebo odložit převod prostředků v případech, kdy existují nedostatky v plnění požadavků na plátcovy nebo příjemcovy údaje a v takových případech musí přijmout odpovídající kroky. V případech, kdy je povinná osoba příjemce obeznámena při přijetí prostředků s tím, že údaje chybí nebo jsou nekompletní nebo nebyly vyplněny za použití znaků nebo vstupů přijatelných v souladu s úmluvami o korespondenčních, platebních nebo vypořádacích systémech, pak poskytovatel platební služby příjemce musí zamítnout takovou transakci nebo

požadovat předmětné údaje o plátcí nebo příjemci předtím nebo poté, co převede prostředky na platební účet příjemce nebo mu tyto prostředky zpřístupní, a to na základě rizikovosti (čl. 8 nařízení).

178. *Kritérium 16.16* – MVTS v pozici povinných osob jsou předmětem nařízení EU tak, jak je popsáno v Doporučení 14. MVTS musí zajistit, že jejich pověřením zástupci rovněž dodržují AML/CFT povinnosti.

179. *Kritérium 16.17* – MVTS jsou povinnými osobami podle AML zákona, který stanovuje povinnosti povinným osobám identifikovat podezřelý obchod a podat OPO. Ačkoli neexistuje žádný specifický požadavek, který by ukládal povinnost kontrolovat jak příkazující stranu, tak stranu příjemce bezhotovostního převodu za účelem detekce toho, zdá má být podáno OPO, je požadována, aby MVTS monitorovali celý obchod a obchodní vztah.

180. *Kritérium 16.18* – Finanční instituce mají povinnost zmrazit prostředky a postupovat v souladu se zákazem provést transakci s osobou nebo subjektem uvedeným na sankčních seznamech, tak jak je stanoveno v relevantních rezolucích Rady bezpečnosti OSN zabývajících se prevencí a potlačováním terorismu a financování terorismu, kterými jsou např.: rezoluce OSN 1267 (1999) a 1373 (2001) a následující rezoluce vztahující se ke všem transakcím, ve kterých jsou takové osoby nebo subjekty zapojeny, a to včetně bezhotovostních převodů.

Uvážení a závěry

181. Všechna zásadní kritéria Doporučení 16 jsou splněna, nebo spíše splněna. Údaje o původci a příjemci platby nicméně nejsou zcela v souladu s Doporučením 11. **Česká republika spíše plní Doporučení 16.**

Doporučení 17 – Převzetí identifikace

182. Ve 4. Kole hodnocení bylo stanoveno, že se na ČR Doporučení 9, o spoléhání se na třetí stranu, „nevztahuje se“.

183. *Kritérium 17.1* – Povinné osoby nemusí vykonávat povinnosti CDD (včetně identifikace klienta, identifikace skutečného majitele a povaze/účelu obchodu nebo obchodního vztahu), jestliže tyto úkony byly vykonány jinou povinnou osobou podle AML zákona. V takové případě je povinná osoba rovnocenně zodpovědná za tento postup, jako by jej prováděla sama (§ 11 odst. 4 AML zákona).

a) V souladu s § 11 odst. 3 má povinná osoba zajistit, že osoba, která vykonala CDD, poskytne kopie relevantních dokumentů o klientově identitě, účelu a zamýšlené povaze obchodního vztahu, vlastnické a kontrolující struktuře a identitě skutečného majitele. Identifikace klienta podle § 8 odst. 1 může být také provedena notářem (i zahraničním notářem, pokud vydaná veřejná listina je ČR uznávána) nebo veřejnou správou (7 000 míst Czech POINT a 40 zahraničních ambasad) na základě žádosti klienta nebo povinné osoby. Taková identifikace je pak vyhotovena ve formě veřejné listiny, ve které musí být uvedeno kdo, na čí žádost a pro jaký účel identifikaci proved a z jakých dokumentů byla totožnost ověřena.

b) Zákon nespécifikuje to, že by údaje měly být získány okamžitě, ani to, že kopie a dokumenty musí být zpřístupněny třetí straně na základě žádosti bezodkladně.

c) § 11 odst. 1 AML zákona specifikuje tuzemské a zahraniční povinné osoby, na které může třetí strana spoléhat. Subjekty licencované v České republice jsou rovněž podle § 2 AML zákona povinnými osobami a proto jsou i předmětem úpravy a dohledu a mají nastavena opatření tak, aby

byly v souladu s AML zákonem. V případě zahraničních třetích stran mohou tyto pocházet pouze ze zemí, které aplikují obdobné povinnosti při identifikaci a kontrole klienta a při uchovávání záznamů a požadují povinně profesní oprávnění a měly by být v dané zemi tedy také předmětem dohledu, a to včetně kontroly výše zmíněný podmínek, možnosti kontrolovat jednotlivé transakce a kontroly na místě.

184. *Kritérium 17.2* – Povinné osoby nejsou oprávněny spoléhat na informace od třetích stran z rizikových třetích zemí s výjimkou poboček a dceřiných společností ve členských státech EU, které splňují požadavky rovnocenné těm stanoveným v EU AML/CFT právu (§ 11 odst. 10 AML zákona). S ohledem na stanovení takové rovnocennosti vydal FAÚ na svých internetových stránkách seznam zemí, která kritéria rovnocennosti jejich právního rámce v oblasti boje proti ML/FT splňují. Je ovšem rovněž nutné upozornit na to, že legislativa nevyžaduje posouzení rizik ML/FT.

185. *Kritérium 17.3* – V případě, že finanční instituce spoléhá na třetí stranu, která je součástí stejné skupiny, použijí se stejné požadavky jako pro finanční instituce, které nejsou součástí stejné skupiny. Popis uvedený v kritériích 17.1 a 17.2 se proto stejně uplatní i pro finanční instituce ve skupině. §21a odst. 5 AML zákona požaduje, aby povinné osoby, které jsou součástí skupiny, uplatňovaly skupinové AML/CFT postupy a procesy, jaké jsou umožněny právem třetí země a politiky a postupy pro sdílení informací ve skupině. Tyto politiky a postupy musí být používány i pobočkami a dceřinými společnostmi v členských státech EU a ve třetích zemích.

Uvážení a závěr

186. I přesto, že jsou zmíněny některé nedostatky týkající se specifických požadavků o potřebě okamžitého získání informací a nedostatečných zákonných požadavcích na analýzu rizik ML/FT země původu třetí strany, jsou tyto považovány v kontextu země za minoritní. **Česká republika spíše plní Doporučení 17.**

Doporučení 18 – Vnitřní kontrola a zahraniční pobočky a dceřiné společnosti

187. ČR byla ve 4. kole hodnocení ve vztahu k vnitřním kontrolám, souladu a auditu (Doporučení 15) hodnocena jako PC a ve vztahu k zahraničním pobočkám a dceřiným společnostem (Doporučení 15) jako LC.

188. *Kritérium 18.1* – § 21 AML zákona požaduje, aby povinné osoby zavedly a používaly AML/CFT postupy vnitřní kontroly a politiku ke zmírnění a efektivnímu řízení rizik ML/FT tak, jak jsou identifikovány v jejich hodnocení rizik.

a) § 22 požaduje, aby byla určena kontaktní osoba, která bude plnit oznamovací povinnost a která zajistí průběžný kontakt s FAÚ, v případech, že tyto činnosti nejsou přímo vykonávány statutárním orgánem. V případech, kdy kontaktní osobou není nikdo ze statutárního orgánu, musí se povinná osoba ujistit, že kontaktní osoba má možnost přímé komunikace se statutárním a kontrolním orgánem povinné osoby. Jelikož není žádný přímý požadavek, tak není jasné, že toto znamená, že pracovník compliance oddělení je na vedoucí úrovni.

b) – d) § 21a odst. 3 AML zákona stanoví, že je nutné mít součástí hodnocení rizik povinné osoby opatření pro vnitřní kontrolu, kontrolu souladu s právními předpisy a bezpečnostní prověřování zaměstnanců povinné osoby a v souladu s rozsahem a povahou činností povinné osoby je také nutné ustanovit nezávislé oddělení testující opatření, politiky a postupy. Neexistuje specifický požadavek, který by vyžadoval prověřování zaměstnanců před jejich najmutím tak, aby byl zajištěn jejich vysoký standard. c) Požadavek na průběžné školení zaměstnanců je zahrnut v § 23 AML zákona.

189. *Kritérium 18.2* – a) v souladu s § 21a odst. 5 a 24s povinné osoby, které jsou součástí skupiny, musí uplatňovat skupinové AML/CFT politiky a postupy a stejně tak politiky a postupy pro sdílení informací v rámci skupiny. Tyto politiky a postupy musí být aplikovány v pobočkách a dceřiných společnostech ve členských státech EU a ve třetích zemích. b) Neexistuje zákonný požadavek týkající se ustanovení souladu s předpisy na úrovni skupiny, jejich auditu, a/nebo AML/CFT funkcí, informací o klientech, účtech a transakcích od poboček a dceřiných společností tam, kde by to bylo nezbytné. c) § 38 požaduje, aby povinné osoby a jejich zaměstnanci zachovávali mlčenlivost o skutečnostech souvisejících s podezřelými obchody a jejich šetření. § 39 poskytuje možnosti šíření informací týkajících se AML/CFT v rámci finanční skupiny.

190. *Kritérium 18.3* – § 24a AML zákona požaduje, aby opatření CDD a uchovávání informací používané pobočkami a dceřinými společnostmi působícími mimo EHP byly alespoň na úrovni požadavků práva EU, ale tento požadavek se nevztahuje na všechna opatření AML/CFT. V případě, že toto není možné, pak by povinná osoba měla informovat FAÚ a přijmout odůvodněná dodatečná opatření pro efektivní řízení rizik ML/FT. Povinná osoba také zajistí pro pobočky a obchodní prostory soulad s národní AML/CFT úpravou.

Uvážení a závěry

191. Některé nedostatky ve vztahu k ustanovením o poskytování informací na úrovni skupiny a fungování auditu byly detekovány. Postupy prověřování zaměstnanců (před jejich přijetím) nejsou stanoveny zákonem. Také chybí jasný požadavek zajištění pozice pracovníka compliance na úrovni vedení. **Česká republika spíše plní Doporučení 18.**

Doporučení 19 – Rizikové země

192. ČR byla ve 4. kole hodnocení hodnocena PC. Nepřímá ustanovení v zákoně je třeba pojmout ve vztahu k vysoce rizikovým zemím specifickěji.

193. *Kritérium 19.1* – § 9 odst. 1 písm. a) bod (3) AML zákona požaduje, aby povinné osoby vykonávaly CDD před provedením obchodu nebo uzavřením obchodního vztahu s osobou usazenou v rizikovější zemi určené na základě EK nebo z jiného důvodu, a to bez ohledu na hodnotu obchodu. EK vydává seznam zemí po vzoru zemí uvedených na seznam FATF. FATF seznam je také uveřejňován na internetových stránkách FAÚ a je veřejně dostupný. § 5 vyhlášky ČNB o některých požadavcích na systém vnitřních zásad, postupů a kontrolních opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu požaduje, aby finanční instituce sestavily rizikový profil jejich klientů a měly přitom na paměti to, že jejich klient případně pochází z rizikové země. V takovém případě má instituce klást zvláštní pozornost na transakce, ale ani zde není specifický požadavek na zesílenou CDD.

194. *Kritérium 19.2* – § 25 odst. 1 písm. c) AML zákona zakazuje finančním institucím vstoupit do korespondenčního vztahu s bankou ze země, která neuplatňuje AML/CFT opatření alespoň na stejné úrovni jako země EU. Navíc Příloha č. 2 AML zákona uvádí identifikované znaky zemí možného vyššího rizika, které možná nemají tak efektivní AML/CFT systém. Znaky musí být brány v potaz při posuzování konkrétních rizik, kterým povinná osoba čelí a vůči nim musí být uplatňována zmírňující opatření.

195. *Kritérium 19.3* – Povinné osoby obdržely zprávu o NRA, ve které je uveřejněna informace o dalších potenciálně rizikových zemích. Navíc FAÚ poskytuje informace z otevřených zdrojů, jako např.: FATF seznam vysoce rizikových zemí a seznam nespolupracujících zemí, delegovaný akt

Evropské komise o vysoce rizikových zemích, zemích s vysokou úrovní korupce, drogové trestné činnosti, daňových rájích neb zemích, které jsou předmětem mezinárodních sankcí.

Uvážení a závěr

196. I přesto, že povinné osoby musí vzít v potaz informace o vyšším riziku spojeném s určitými státy, neexistuje požadavek na použití zesílené CDD. Požadavek na uplatnění protiopatření také není jasný a explicitně stanovený. **Česká republika částečně plní Doporučení 19.**

Doporučení 20 – Oznámení podezřelého obchodu

197. ČR byla ve 4. kole hodnocení hodnocena ve vztahu k dřívějšímu Doporučení 13 a Zvláštnímu doporučení IV hodnocena jako LC. Hodnocení bylo negativně ovlivněno výčtem (podezřelých oznamovaných) obchodů, uvedených v AML zákoně. Ve vztahu k režimu oznamování podezření z FT bylo hodnotiteli uvedeno, že pouze na základě „řádného“ propojení s obchodem je možné takovou činnost podřadit pod oznamovací povinnost.

198. *Kritérium 20.1* – Povinnosti podávat OPO jsou stanoveny v § 18-20 AML zákona. Podezřelý obchod je definován v § 6 AML zákona jako obchod za okolností, které vedou k:

- i. podezření z *legalizace výnosů z trestné činnosti* nebo
- ii. podezření, že prostředky, které jsou použity v obchodu, jsou určeny k *financování terorismu*, nebo že obchod jinak souvisí nebo je spojen s FI
- iii. jiné skutečnosti, která by mohla takové podezření naznačovat.

199. Nicméně se zdá, že tato definice nezahrnuje trestnou činnost, která by představovala predikativní trestný čin k ML, protože legalizace výnosů z trestné činnosti je věc důležitá pro trestní řízení pro ML podle § 2016 TrZ.

200. Stejný paragraf poskytuje seznam znaků, které mohou předznamenávat podezření z ML/FT. Část těchto znaků se týká bankovních operací a další části se týkají všech povinných osob.

201. § 18 AML zákona požaduje, aby povinná osoba, když detekuje podezřelý obchod, toto bez zbytečného odkladu oznámila FAÚ, nejpozději do 5 kalendářních dnů ode dne, kdy toto zjistila. § 26 odst. 4 AML zákona dále specifikuje, že určité typy DNFBP musí podávat OPO FAÚ prostřednictvím svých stavovských komor. Ty poté předají OPO FAÚ bez zbytečného odkladu, *ale ne déle než za 7 kalendářních dní* od detekce podezřelého obchodu. Zdá se, že tento časový rámec, při porovnání s dalšími hodnotícími zprávami FATF82, neodpovídá pojmu „rychlost“. V případě nebezpečí zpoždění má být transakce oznámena okamžitě po jejím detekování. Toto ustanovení se jeví spíše subjektivně a jeho použití je nejasné.

202. I přesto že jsou brány v potaz kroky ČR učiněné ve snaze o zajištění souladu s definicí ML/FT, i nadále zde zůstávají některé drobné nedostatky (viz analýza v Doporučení 3 a 5), který by mohly mít nějaký vliv na rozsah oznamování podle Doporučení 20.

203. *Kritérium 20.2* – § 4 AML zákona definuje obchod jako každé jednání povinné osoby s jinou osobou, pokud takové jednání směřuje k nakládání s majetkem této jiné osoby nebo k poskytnutí služby této jiné osobě. § 6 stanoví, že obchod má být považován za podezřelý, pokud se klient odmítne podrobit procesu kontroly klienta nebo odmítne dodat identifikační údaje. České orgány uvedly, že podle §§ 4, 6 a 18 AML zákona musí být všechny podezřelé obchody, včetně pokusů o obchod, oznámeny.

⁸² Hodnotící zprávy Dánska, Irsko, Ukrajiny, Portugalska, Švédska, Švýcarska

204. V zákoně není specifikována žádná prahová hodnota nebo indikátor poskytnutý zodpovědnými orgány.

Uvážení a závěr

205. Definice podezřelého obchodu nezahrnuje trestnou činnost, která by představovala predikativní trestnou činnost pro praní peněz. Lhůty pro oznámení nejsou v souladu s chápáním výrazu „rychlost“. **Česká republika částečně plní Doporučení 20.**

Doporučení 21 – Varování klienta a mlčenlivost

206. ČR nebyla ve 4. kole hodnocena ve vztahu k požadavkům dřívějšího Doporučení 14, ale byla hodnocena jako LC ve vztahu k tomuto doporučení ve 3. kole, a to s ohledem na fakt, že ochrana se nerozšiřovala explicitně nad rámec povinné osoby na poskytnutí informací (i přesto, že to zahrnuje odložení transakce) na její vedení a zaměstnance.

207. *Kritérium 21.1* – § 18 odst. 3 AML zákona uvádí, že údaje o zaměstnanci povinné osoby nebo osobě v obdobném postavení, která detekuje podezřelý obchod, nesmí být zmíněny v tomto oznámení. Podle § 5 odst. 2 zákona o ochraně osobních údajů v případě, že jsou tyto údaje obsaženy v OPO, nesmí být předány žádné třetí straně bez předchozího souhlasu osoby, která podezřelý obchod detekovala. Vyjma toho neexistují žádná ustanovení chránící ředitele, pracovníky a zaměstnance povinné osoby před odpovědností za oznámení dat FAÚ v dobré víře.

208. *Kritérium 21.2* – Zákaz, který je v tomto kritériu požadován, je uveden v § 38 a 40 AML zákona, podle kterých je povinným osobám, jejich zaměstnancům, zaměstnancům FAÚ a dohledovým organum zakázáno prozrazovat jakékoli informace týkající se OPO a jejich analýzy. § 11 zákoníku práce definuje ředitele (vedoucí zaměstnance) a manažery jako osoby zahrnuté pod definici zaměstnance. Sankce za porušení těchto ustanovení jsou stanoveny v § 43 AML zákona.

Uvážení a závěr

209. České legislativě neexistují výslovná ustanovení zajišťující ochranu ředitelů, pracovníků a zaměstnanců povinných osob v otázkách odpovědnosti za oznámení událostí FAÚ v dobré víře. **Česká republika částečně plní Doporučení 21.**

Doporučení 22 – DNFBP: Identifikace a kontrola klienta

210. ČR byla ve 4. kole hodnocení ve vztahu k Doporučení 12 hodnocena jako PC. Hodnotitelé zdůrazňovali neschopnost implementovat některé požadavky FATF doporučení (u některých se jednalo o kaskádovitý efekt z dřívějšího Doporučení 5, někdy se jednalo o obavy z efektivity).

211. *Kritérium 22.1* – § 2 AML zákona definuje všechny DNFBP s drobnými nedostatky popsány níže. Požadavky identifikace a kontroly klienta v části 2, hlavně i AML zákona je rovnocenně uplatní pro DNFBP. Slabiny v CDD identifikované v Doporučení 10 jsou rovněž relevantní pro DNFBP.

a) Kasina jsou předmětem povinností kontroly klienta při obchodech v hodnotě 2 000 EUR a vyšší (§ 9 odst. 1 písm. d)). Kasina spadají pod obecnou definici provozovatele hazardní hry. Hazardní hry zahrnují rovněž internetové hry, sázkové hry, živou nebo technickou hru a další (zák. č. 186/2016 Sb., o hazardních hrách).

b) Zprostředkovatelé obchodu s nemovitostmi jsou povinnými osobami a jsou předmětem povinností CDD, když obchodují nebo zprostředkovávají obchod s nemovitostmi, což zahrnuje jak kontrolu klienta prodávajícího tak kupujícího.

c) Obchodníci s drahými kameny a kovy jsou v případech, kdy jsou zapojeni v hotovostním obchodě v hodnotě (nebo přesahující hodnotu) 15 000 EUR, zahrnuti pod § 2 odst. 2 písm. c) a d): podnikatel, při obchodu v hotovosti v hodnotě 10 000 EUR nebo vyšší nebo právnická osoba, pokud přijímá platby v hotovosti v hodnotě 10 000 EUR nebo vyšší. Tento paragraf v zásadě odkazuje na další paragrafy AML zákona o kontrole klienta. Existuje zde rovněž zákaz přijímat hotovostní platby překračující hodnotu 270 000 CZK (10.500 EUR) (zák. č. 254/2004 Sb., o omezení plateb v hotovosti).

d) § 2 odst. 1 písm. g) odkazuje na advokáty a notáře; tento paragraf neodkazuje na jiné samostatně výdělečně činné právníky. Nicméně orgány uvedly, že tyto osoby budou zahrnuty pod § 2 odst. 1 písm. h) bodem 5). Definice advokáta a notáře odkazuje na zastupování klienta nebo jednání jeho jménem; zákon dále nespecifikuje, zda služby také zahrnují přípravu provedení obchodu zahrnující činnosti uvedené v Doporučení 22. § 2 odst. 1 písm. e) zahrnuje účetní a zákon se rovněž vztahuje na auditory.

e) § 2 odst. 1 písm. h) definuje TCSP jako osoby, které nejsou advokáty nebo notáři a které poskytují v rámci své podnikatelské činnosti, poskytují jiné osobě služby uvedené v Doporučení 22. Definice dále nespecifikuje, zda služby zahrnují přípravu provedení obchodu pro klienta, která se týká aktivit v Doporučení 22. Definice nezahrnuje jednání ve společnosti v pozici ředitele nebo tajemníka, partnera nebo partnerství nebo obdobné postavení ve vztahu k právnické osobě a jednání jako svěřenský správce v "express trust" nebo výkon obdobné funkce pro jinou formu právního uspořádání.

212. *Kritérium 22.2* – Požadavky na uchovávání záznamů v části 2. Hlavě 2 AML zákona se rovněž uplatní pro DNFBP. Jak je popsáno v Doporučení 11, neexistuje v AML zákoně jasný požadavek, aby DNFBP uchovávaly záznamy o složkách účtů, obchodní korespondenci a/nebo výsledcích relevantních analýz a není výslovně požadována uchovávat záznamy v rekonstruovatelné podobě. Pro kasina a provozovatele hazardních her jsou požadavky k uchovávání údajů uvedeny rovněž v § 58 odst. 5 a § 60 zák. č. 186/2016 Sb., o hazardních hrách.

213. *Kritérium 22.3* – Požadavky AML zákona ve vztahu k PEP se použijí rovněž na DNFBP. Nedostatky detekované v Doporučení 12 se týkají životního pojištění, a proto nejsou relevantní pro DNFBP.

214. *Kritérium 22.4* – Popis uvedený v Doporučení 15 o nových technologiích se rovnocenně vztahuje i na DNFBP.

215. *Kritérium 22.5* – Popis o požadavcích na třetí strany pod Doporučením 17 se použije rovněž na DNFBP: jsou zde nedostatky s ohledem na to okamžité získávání informací a zpřístupnění kopií a dokumentů od třetí strany na žádost bez zbytečného prodlení.

Uvážení a závěr

216. Určité slabiny, které byly detekovány v Doporučení 10, jsou rovněž relevantní pro DNFBP. Nedostatky popsány v Doporučení 15 (nové technologie) a 17 (požadavky na třetí stranu) se týkají i DNFBP. **Česká republika částečně plní Doporučení 22.**

Doporučení 23 – DNFBP: Další opatření

217. ČR byla ve 4. Kole hodnocení hodnocena jako PC.

218. *Kritérium 23.1* – Po DNFBP je požadováno, aby podávaly OPO na základě § 18 AML zákona. Proto je analýza připravená v rámci Doporučení 20 stejně použitelná i pro DNFBP. a) Výjimky z tohoto jsou popsány v ustanovení pro účetní (§ 26 odst. 1 a 2) a advokáty a notáře (§ 27 odst. 1 a 2). Tato ustanovení představují výjimky pro profesní tajemství a právní výsady. Na základě těchto ustanovení oznamují advokáti a notáři prostřednictvím svých samosprávných organizací, které OPO po přezkumu předávají FAÚ. b) v případě obchodníků v situacích, kdy vykonávají obchody v hotovosti v hodnotě 10 000 EUR nebo vyšší je povinnost podat OPO FAÚ stanovena v § 28 písm. e). i přesto, že zákon o omezení plateb v hotovosti stanovuje limit pro hotovostní platbu na 10 000 EUR nebo více, je možné, že vykonané transakce spolu souvisí. V takovém případě stanoví § 54 odst. 4 AML zákona, že je-li platba rozdělena do více splátek, které spolu souvisí, pak má být celková hodnota obchodu součtem těchto splátek.

219. *Kritérium 23.2* – Popis uvedený v Doporučení 18 se použije i na DNFBP. To znamená, že i když celá řada DNFBP jsou drobné subjekty, je na základě § 22 AML zákona nejasné, zda musí být pracovník compliance na vedoucí úrovni či nikoli. Advokáti, notáři a účetní musí zavést a uplatňovat adekvátní zásady a postupy vnitřní kontroly a komunikace ke zmírnění a efektivnímu řízení rizik ML/FT tak, jak jsou definované v jejich hodnocení rizik, ale takové systémy vnitřních zásad, postupů a kontrol nemusí být vypracovány v písemné podobě.

220. Protože § 28 AML zákona (podnikatelé a právnické osoby při platbách v hotovosti v hodnotě 10 000 EUR a vyšší) neodkazuje na § 21 AML zákona o vnitřních kontrolách, tak takový obchodníci nemají žádnou povinnost mít zásady vnitřní kontroly a její postupy.

221. *Kritérium 23.3* – Nedostatky zdůrazněné v Doporučení 19 je rovněž použijí pro DNFBP. Ačkoli povinné osoby musí vzít v potaz informace o rizikových třetích zemích, neexistuje požadavek uplatňovat zesílenou CDD. Požadavek uvalit protiopatření také není jasný a výslovný.

222. *Kritérium 23.4* – Popis uvedený v Doporučení 21 je obdobně použije i pro DNFBP.

Uvážení a závěr

223. ČR je hodnocena jako PM v kritériích 23.1 a 23.4 a jako NM v kritériu 23.3, a proto je **Česká republika částečně plní Doporučení 23.**

Doporučení 24 – Transparentnost a skutečný majitel právnických osob

224. ČR byla v předchozím kole hodnocena v Doporučení 33 jako PC. Identifikované nedostatky byly v ověření identity skutečného majitele; nedostatek hloubkové analýzy skutečných majitelů; existence akcií na doručitele; nedostačující registrace obchodních společností.

225. Nová legislativa, která se zabývá problematikou transparentnosti skutečného vlastnictví, vstoupila v platnost 1. ledna 2017 a v účinnost pak 1. ledna 2018, kdy byla založena Evidence skutečných majitelů (§ 118b – 118j zákon a veřejných rejstřících právnických a fyzických osob a o evidenci svěřenských fondů). Nejedná se sice o veřejný rejstřík (§ 118c), ale relevantní orgány a povinné osoby do něj mají zajištění přístup (§ 118g). Lhůta pro podání údajů o skutečném majiteli rejstříkovému soudu pro právnické osoby zapsané v obchodním rejstříku a právnické osoby registrované v jiném veřejném rejstříku je do 1. ledna 2019 pro právnické osoby registrované v obchodním rejstříku a do 1. ledna 2021 pro právnické osoby registrované v jiných veřejných

rejstřících (např.: spolkový rejstřík, nadační rejstřík, rejstřík ústavů, rejstřík společenství vlastníků jednotek a rejstřík obecně prospěšných společností).

226. *Kritérium 24.1* – Postup vytvoření právnické osoby je stanoven v občanském zákoníku (§ 214 spolek, § nadace, § 394 nadační fond, § 402 ústav, § 1194 společenství vlastníků) a zákoně o obchodních korporacích (§ 95 veřejná obchodní společnost, § 118 komanditní společnost, § společnost s ručením omezeným, § akciová společnost, § 552 družstvo)⁸³. Informace o postupu při zakládání právnické osoby jsou dostupné na internetových stránkách České agentury na podporu obchodu (Ministerstvo průmyslu a obchodu)⁸⁴.

227. Evidence skutečných majitelů byla založena 1. ledna 2018. Všechny právnické osoby registrované ve veřejném rejstříku musí do této evidence zapsat svého skutečného majitele. Nejedná se o veřejnou evidenci, a proto nejsou informace o skutečném majiteli veřejně dostupné.

228. *Kritérium 24.2* – NRA nehodnotí rizika všech typů právnických osob, které mohou být v České republice založeny, ale zvažuje rizika, která představují některé z nich (např.: NO, off-shore struktury, složité struktury obchodních společností), a to na základě analýzy skutečně detekovaných hrozeb. Orgány uvedly, že takové hodnocení by bylo provedeno čistě na statistických údajích o všech typech právnických osob a bylo by tedy abstraktní a akademické.

229. *Kritérium 24.3* – U všech osob je požadováno, ale byly zapsány ve veřejném rejstříku. Zapisované údaje obsahují název firmy, právní důvod zápisu, právní formu a statut, adresu sídla, základní výkonné pravomoci a seznam ředitelů. Tyto údaje jsou veřejně dostupné⁸⁵.

230. *Kritérium 24.4* – I přesto, že neexistuje požadavek pro všechny typy právnických osob uchovávat samostatně informace o podílnících, existuje požadavek zapsat tuto informaci do veřejného rejstříku. Proto je vždy informace podílech ve veřejných obchodních společnostech, komanditních společnostech a společnostech s ručením omezeným viditelná ve veřejném rejstříku buďto přímo v obchodním rejstříku, nebo nepřímo jako povinná součást zakladatelské smlouvy společnosti, která je veřejně dostupnou součástí sbírky listin (součást rejstříku). Informace o jediném akcionáři akciové společnosti jsou také veřejně dostupné.

231. Společnosti s ručením omezeným a akciové společnosti jsou povinny vést seznam podílníků, počet podílů, počet hlasů (§ 139, § 264 zákona o obchodních korporacích). Veřejné obchodní společnosti a komanditní společnosti nevedou takový seznam členů, protože změna člena je možná pouze tehdy, když se změní zakladatelská smlouva, které tak vždy obsahuje jména a údaje o členech. Družstva musí vést seznam členů (§ 580 zákona o obchodních korporacích). Spolky nejsou povinny vést seznam svých členů.

232. *Kritérium 24.5* – § 11 odst. 2 zákona o veřejných rejstřících právnických a fyzických osoba a o evidence skutečných majitelů požaduje, aby žádost o zápis byla podána bez zbytečného odkladu po přijmutí rozhodných okolností. Rejstříkový soud musí zapsat údaje do vhodného veřejného rejstříku během 5 pracovních dnů ode dne doručení žádosti (§ 96 odst. 1). Změna v zapsaných údajích musí být rovněž zapsána ve veřejném rejstříku bez zbytečného odkladu poté, co se relevantní změna vyvolávající potřebu změny údajů uskutečnila. Nicméně jak bylo uvedeno v kritériu 24.4, není vyžadováno, aby všechny právnické osoby uváděly údaje o svých podílnících a členech. Stejně tak zákon o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob a evidenci skutečných majitelů

⁸³ <http://obcanskyzakonik.justice.cz/index.php/home/zakony-a-stanoviska/preklady/english>.

⁸⁴ <http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/obchodni-korporace-zalozeni-a-vznik-ppbi-50403.html#!&chapter=1>

⁸⁵ [https://or.justice.cz/ias/ui/rejstrik-\\$firma](https://or.justice.cz/ias/ui/rejstrik-$firma)

nestanovuje žádný mechanismus nebo postup pro ověření a časnou aktualizaci údajů, na které je odkazováno v kritériích 24.3 a 24.4.

233. *Kritérium 24.6* – a, b) Všechny právnické osoby jsou povinny vést a průběžně zaznamenávat aktuální údaje o identitě skutečného majitele, ověřovat tuto identitu a zapisovat ji do Informačního systému o skutečném majiteli (§ 29b odst. 5 AML zákona). § 118d zákona o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob a evidenci skutečných majitelů požaduje, aby rejstříkový soud vedl v evidenci skutečných majitelů údaje týkající se všech zapsaných právnických osob. Bez zbytečného odkladu poté, co nastala relevantní událost, musí být provedena registrace údajů o skutečném majiteli (§ 118e) Rejstříkový soud zapíše tyto údaje během 5 pracovních dnů (§ 118i).

c) Navíc zákon požaduje, aby povinné osoby získávaly a uchovávaly informace o skutečném majiteli (viz Doporučení 10/22).

234. *Kritérium 24.7* – Všechny právnické osoby musí uchovávat aktuální a správné údaje o jejich vlastnické struktuře. Rejstříkový soud zapisuje údaje o skutečném majiteli tak, jak jsou mu poskytnuty a tyto údaje nijak dále neověřuje. Zákon o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob a evidenci skutečných majitelů nevyžaduje, aby zapisující úřad informace o skutečném majiteli ověřoval (§ 118h), ale kontrola probíhá za účelem zamezení podání na základě falešné identity. Stejně tak zákon o veřejných rejstřících neuvádí žádný mechanismus nebo postup, jak by rejstříkový soud měl ověřovat nebo včas aktualizovat údaje, které jsou popsány v kritériu 24.3 a 24.4.

235. *Kritérium 24.8* – § 118e odst. 1 zákona o veřejných rejstřících požaduje, aby žádost obsahující informace o skutečném majiteli podala oprávněná osoba. Touto osobou je obecně osoba, jednající jménem právnické osoby v souladu se zákonem o veřejných rejstřících nebo v souladu s dalšími předpisy, jako například občanským zákoníkem nebo zákonem o obchodních korporacích.

236. *Kritérium 24.9* – § 29b odst. 3 AML zákona požaduje, aby právnická osoba, svěřenský správce nebo jiná osoba v podobném vztahu k jinému právnímu uspořádání bez právní osobnosti vedla informace nezbytné k ověření identity skutečného majitele po celou dobu trvání skutečného vlastnictví a alespoň dalších 10 let po jejím zániku nebo ukončení vlastnického vztahu. Neexistuje zde požadavek na právnické osoby (nebo jejich správce, likvidátory nebo další osoby zapojené do rušení společnosti) vést tyto informace po jejím zrušení. Informace o zrušení a likvidaci právnické osoby jsou zapsány ve veřejném rejstříku. Jak uvedly české orgány, není stanovena žádná lhůta pro uchovávání těchto záznamů v rejstříku po zrušení společnosti. Povinné osoby musí uchovávat údaje o skutečném vlastnictví po dobu 10 let od provedení jednotlivého obchodu nebo od ukončení obchodního vztahu (§ 16 AML zákona).

237. *Kritérium 24.10* – Přístup ke všem veřejným rejstříkům obsahujícím základní informace je možný on-line. Na základě zákona o veřejných rejstřících mají kompetentní orgány, a to včetně OČTŘ, vzdálený přístup do Evidence skutečných majitelů. § 29b odst. 5 AML zákona dále poskytuje kompetentním orgánům pravomoc požadovat informace o skutečném majiteli od právnické osoby.

238. *Kritérium 24.11* – Podle § 263 odst. 2 zákona o obchodních korporacích může společnost vydat akcie na doručitele pouze ve formě akcií zaknihovaných nebo imobilizovaných. Akcie na doručitele, které prozatím nebyly imobilizovány nebo převedeny do zaknihované podoby do 1. ledna 2014, byly ze zákona automaticky převedeny na zaknihované akcie.

Kritérium 24.12 – Ačkoli český právní řád nezavádí koncept „jmenovaných osob“ (*nominee*), tak rovněž nezakazuje osobám, aby jednali jako „jmenovaní“ ředitelé nebo podílníci a neexistuje mechanismus, jak tomuto předcházet.

239. *Kritérium 24.13* – Jsou stanoveny správní sankce za neposkytnutí údajů do veřejného rejstříku. Když zapsaná osoba neinformuje rejstříkový soud o rozhodných okolnostech nebo nepodá aktualizované a aktuální dokumenty na žádost rejstříkového soudu, může rejstříkový soud opakovaně uložit pokutu do výše 100 000 CZK (3.775 EUR)(§ 9, 104, 105 zákona o veřejných rejstřících). Rejstříkový soud může rovněž rozhodnout o zrušení právnické osoby s likvidací v případě, kdy právnická osoba opakovaně nesplní uložené povinnosti, a to může mít výrazně negativní dopad na třetí osoby. Zákon nezakládá jakoukoli přímou nebo nepřímou správní odpovědnost nebo trestní odpovědnost právnické a/nebo fyzické osobě za poskytnutí nepravdivých údajů do evidence skutečných majitelů.

240. *Kritérium 24.14* – Přístup ke všem veřejným rejstříkům obsahujícím základní informace je možný on-line. Kompetentní orgány mohou získat informace o skutečném majiteli z evidence. FAÚ dále může požadovat informace o skutečných majitelích od právnických osob (§ 29d odst. 5 AML zákona). FAÚ je také kompetentním orgánem pro spolupráci se zahraničními orgány a mezinárodními organizacemi za účely popsány v AML zákona. Jak je popsáno v Doporučeních 37-40 jsou zde nějaké nedostatky, ale také další kompetentní orgány si se svými zahraničními partnery ve značném rozsahu mohou vyměňovat informace.

241. *Kritérium 24.15* – Orgány uvedly, že FAÚ sleduje odpovědi a jejich kvalita a správnost se značně liší, kdy často závisí na právním rámci a kapacitách zahraniční protistrany. Nicméně neexistuje žádný formální mechanismus zajišťující kvalitu pomoci, kterou ČR obdržela v odpovědích na žádosti o základních údajích o skutečném vlastnictví.

Uvážení a závěr

242. ČR plní nebo spíše plní většinu kritérií, ale kritéria 24.2, 24.5, 24.7 a 24.13 plní pouze částečně. Fungují zde rejstříky s širokou škálou informací (včetně toho o skutečných majitelích) o všech typech právnických osob. Je požadavek, aby informace o podílnících nebo členech právnických osob byly vedeny ve veřejných rejstřících, i když se tento požadavek nevztahuje na všechny typy právnických osob. Informace o skutečném majiteli je zaznamenána v Evidenci skutečných majitelů, ale tato informace nerozkryje to, zda je zapojen „nominee“. Za zadání nesprávných údajů do Evidence skutečných majitelů není možné vyvodit ani správní ani trestní odpovědnost právnické a/nebo fyzické osoby. Zákon nezakazuje, aby osoba vystupovala jako „nominee“ v pozici ředitele nebo podílníka. Chybí mechanismus, který by umožňoval registrujícímu nebo jinému orgánu ověřit nebo včasné aktualizovat informace o skutečném vlastnictví. Chybí požadavek, který by ukládal právnické osobě uchovávat tuto informaci po jejím zrušení. **Česká republika spíše plní Doporučení 24.**

Doporučení 25 – Transparentnost a skutečný majitel jiných právních uspořádání

243. Ve 4. kole bylo vyhodnoceno, že se předchozí Doporučení 34 na Českou republiku neuplatní. Požadavky týkající se začlenění svěřenských fondů je zásadním způsobem změnil v roce 2014, protože od 1. ledna 2014 byl koncept svěřenských fondů začleněn do občanského zákoníku.

244. *Kritérium 25.1* – a) Oddíl 4 občanského zákoníku pojednávající o svěřenských fondech požaduje, aby informace o správci svěřenského fondu, jeho zakladateli a obmyšleném byly zaznamenány a nepřímo je požadováno, aby tyto informace byly odpovídající, správné a aktuální. Podle § 65d písmene e), g)-i) zákona o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob musí být informace o správci, zakladateli a obmyšleném zaznamenány v rejstříku svěřenských fondů.

b) Legislativa neupravuje povinnost správce o držení základních informací o dalších regulovaných zprostředkovatelích nebo poskytovatelích služeb svěřenským fondům, a to včetně investičních poradců nebo manažerů, účetních a daňových poradců.

c) Legislativa neupravuje požadavky na uchování záznamů pro profesionální správce. Dále § 1474 NOZ stanoví, že správce musí během 30 dnů od zrušení svěřenského fondu podat žádost o výmaz tohoto svěřenského fondu z evidence.

245. *Kritérium 25.2* – Podle § 65b a 65c zákona o veřejných rejstřících musí správce podat žádost o zapsání, změně nebo výmazu záznamů o svěřenském fondu. Podle § 11 odst. 2 tohoto zákona je kompetentní osoba povinna zaznamenat žádost o zápis, nebo změnu informace do evidence svěřenských fondů bez zbytečného odkladu po jejím podání.

246. *Kritérium 25.3* – Každý svěřenský fond v ČR musí být evidován (viz kritérium 25.2) a tato evidence je veřejně dostupná. Navíc, se svěřenský fond musí evidovat z daňových důvodů a uvést přitom dokumenty, včetně bankovního účtu. Finanční správa ověřuje tento účet u banky. Proto i když se správce v bance jako správce neprokáže, banka bude tuto skutečnost vědět na základě dotazu od finanční správy.

247. § 436 a 1400 NOZ obsahuje v rámci obecných ustanovení o správě cizího majetku požadavky, podle kterých se předpokládá, že správce vykonává jako právní zástupce svěřenského fondu právní úkony, a není-li zřejmé, že správce jedná jménem svěřenského fondu, pak je předpokládáno, že jedná jménem vlastním. Takže chce-li nebo potřebuje-li správce jednat jménem svěřenského fondu, musí své postavení prozradit ostatním stranám jednání.

248. *Kritérium 25.4* – Neexistují právní překážky, které by bránily profesionálním správcům poskytovat informace, které jsou předmětem tohoto kritéria.

249. *Kritérium 25.5* – Kompetentní orgány a povinné osoby mají přístup do Evidence svěřenských fondů a Evidence skutečných majitelů. Informace zde obsažené zahrnují skutečné majitele, adresu správce a účel založení svěřenského fondu. OČTŘ a další kompetentní orgány mohou tyto informace rovněž požadovat od povinných osob.

250. *Kritérium 25.6* – Informace z Evidence svěřenských fondů je kompetentním organum k dispozici na základě zákona o veřejných rejstřících. Kompetentním orgánem ke spolupráci se zahraničními orgány a mezinárodními institucemi za účelem stanoveným v AML zákoně je FAÚ. Jak je popsáno v Doporučeních 37-40 existují zde jisté nedostatky, ale i ostatní kompetentní orgány si mohou rovněž vyměňovat se svými protistranami informace ve značném rozsahu.

251. *Kritérium 25.7* – Obecná ustanovení NOZ (§ 1411 a 2894) upravují situace, kdy bude správce svěřenského fondu odpovědný za jakoukoli škodu, která vznikne, když pochybí při výkonu svých pravomocí a povinností v postupu s péčí řádného hospodáře. Správce má rovněž správní odpovědnost (§ 9 odst. 2 zák. č. 251/2016, o některých přestupcích), trestní odpovědnost (zpronevěra podle § 206 TrZ, porušení povinností při správě cizího majetku podle § 220 TrZ, porušení povinností při správě cizího majetku z nedbalosti podle § 221 TrZ).

252. *Kritérium 25.8* – Informace o svěřenském fondu jsou dostupné jak registrujícímu, tak všem kompetentním orgánům. Není-li záznam v Evidenci svěřenských fondů v souladu se zákonnými požadavky a svěřenský správce záznam neopraví, může rejstříkový soud opakovaně uložit pokutu do výše 100.000 CZK (3.775 EUR) nebo rozhodne o zrušení svěřenského fondu, je-li to v souladu se zájmy třetích stran. Správci jsou povinni poskytnout pravdivou a celistvou informaci i do Evidence skutečných majitelů, ale zákon neukládá žádný postih v případě, že do evidence poskytnou nesprávné údaje. Podle § 45 AML zákona je za pochybení při poskytnutí informací FAÚ možné uložit pokutu do výše 10.000.000 CZK (377.500 EUR).

Uvážení a závěr

253. ČR plní požadovaná kritéria, pouze kritérium 25.1 plní pouze částečně. Zákon nespecifikuje povinnost disponovat základními informacemi o dalších regulovaných zprostředkovatelích a poskytovatelích služeb svěřenských fondů, a to včetně informací o investičních poradcích a manažerech, účetních a daňových poradcích, pro svěřenské správce a také nespecifikuje povinnost uchovávat záznamy pro profesionální svěřenské správce. **Česká republika spíše plní požadavky Doporučení 25.**

Doporučení 26 – Regulace a dohled nad finančními institucemi

254. Česká republika byla hodnocena v minulém kole jako PC ve vztahu k předchozímu Doporučení 23. Byly identifikovány následující nedostatky: nízký počet ročních kontrol v oblasti AML/CFT zvláště v bankovním sektoru; nejasnost, zda existuje cyklus kontrol, který zahrnuje do určité míry všechny finanční instituce; velmi omezeně rizikově orientovaný přístup ke kontrole ve vztahu k AML/CFT; počet případů, kdy byl u povinných osob v průběhu kontroly na místě identifikován nesoulad, se zdál být nízký; problematiky CFT nebyla v rámci kontroly dostatečně řešena.

255. *Kritérium 26.1* – FAÚ je dle § 35 AML zákona orgánem zodpovědným za výkon dohledu nad povinnými osobami, v oblasti plnění AML/CFT povinností. FAÚ rovněž prověřuje, zda povinné osoby nelegalizují výnosy z trestné činnosti nebo nefinancují terorismus. Výsledkem toho je obecná pravomoc FAÚ vykonávat dohled nad všemi povinnými osobami. Dále rovněž ČNB podle § 35 vykonává AML/CFT dohled nad povinnými osobami, které dohlíží a těmi jsou: bankovní sektor, kapitálový trh, pojišťovnictví, penzijní fondy, spořitelní družstva, směnárny a platební instituce (MVTs).

256. *Kritérium 26.2* – ČNB je obecně zodpovědná za dohled nad celým finančním sektorem v ČR (§ 44 zákona o České národní bance). ČNB uděluje oprávnění k podnikání (licence) většině subjektů poskytujících služby na finančních trzích (banky, pojišťovny, investiční společnosti, platební instituce v pozici MVTs, poskytovatelé služeb převodu peněz). Základním principem je proces, ve kterém musí být každé relevantní instituci uděleno oprávnění ČNB. Požadavky pro získání takového oprávnění jsou stanoveny příslušnými sektorovými zákony (zákon o bankách, zákon o úvěrních družstvech, zákon o podnikání na kapitálovém trhu, zákon o investičních společnostech a fondech, zákon o platebním styku, zákon o směnářské činnosti, zákon o spotřebitelském úvěru).

257. Řada menších poskytovatelů služeb na českém finančním trhu podléhá pouze povinnosti registrace, která zamezuje vstupu nevhodných a neřádných subjektů a fyzických osob na tento trh. Od prosince 2016 má ČNB novou kompetenci, v rámci které musí udělovat oprávnění/licence nebankovním poskytovatelům úvěrů (v současné době probíhá udělování oprávnění).

258. Zákon o bankách obsahuje soubor povinností, které musí banky splnit (minimální požadavky na kapitál, povinnost oznamovat, požadavky na správu a řízení společnosti, správa rizik, řízení banky a vnitřní kontrola, setkávání podílníků, sídlo, počet zaměstnanců, atd. (§ 4, 8, 8a, 8b, 8c atd. zákona o bankách), a díky tomu nemohou být v České republice zakládány skořápkové banky.

259. *Kritérium 26.3* – Až na některé výjimky, které jsou specifikovány níže, ČNB aplikuje na všechny majitele, členy a uchazeče do pozic ve vedení, statutárním orgánu a radě subjektu/uchazeče o dané oprávnění přezkoušku toho, zda je vhodný a řádně plní daná kritéria (§ 4, 8, 16, 20 zákona o bankách, § 2a, 2b, 7 zákona o úvěrních družstvech, § 6, 10, 10b, 10c zákona o podnikání na kapitálovém trhu, § 21, 479, 515, 516, 520-522, 624 zákona o investičních společnostech a fondech, § 7a, 13, 24, 25 zákona o pojišťovnictví, § 9, 11 zákona o platebním styku (pro MVTs), § 47, 48, 52

zákona o platebním styku (E-peníze), § 6, 8, 9 zákona o směnářské činnosti, § 10, 72 zákona o spotřebitelském úvěru).

260. ČNB dále vydala různé vyhlášky k žádostem, schválení daných osob a problematice vysvětlující vhodnost a řádnost dané osoby k získání předmětného oprávnění (vyhláška ČNB č. 233/2009 pro banky, úvěrní družstva a investiční společnosti; vyhláška ČNB č. 247/2013 o žádostech pro investiční společnosti a fondy, vyhláška ČNB č. 307/2016 pro pojišťovny; vyhláška ČNB č. 381/2016 pro nebankovní poskytovatele spotřebitelského úvěru). Tyto vyhlášku stanovují jaké dokumenty a informace musí být poskytnuty o osobě ve vedoucí pozici nebo drží kvalifikovaný podíl, aby bylo možné ověřit, zda je řádným a vhodným žadatelem. V případě investičních firem jsou tyto povinnosti upraveny přímo účinným nařízením EU.

261. Přezkoumávání v souladu s dokumenty, které byly zmíněné výše, je vyžadováno ve všech případech, kdy může docházet ke vstupu na český finanční trh, a to v jakémkoli sektoru. Stejně postupy přezkumu jsou uplatňovány za účelem zabránění osobám blízkým zločincům stát se skutečnými majiteli finančních institucí nebo působit na vedoucích postech ve finančních institucích.

262. V případě českých občanů vyžaduje ČNB výpis z trestního rejstříku. Zahraniční vedení a osoby s kvalifikovaným podílem musí poskytnout dokument vydaný daným zahraničním státem, který prokazuje, že nemají žádný trestní záznam (obdobný dokument jako je výpis z rejstříku trestů). Žadatelé také musí poskytnout informace o případných trestních, správních či jiných řízeních, které se jich nebo osob jich blízkých, týkají.

263. Pro získání nebo navýšení kvalifikovaného podílu vyžaduje ČNB pro původní protistrany dokumenty o původu prostředků, kterými je navýšení nebo získání kvalifikovaného podílu financováno.

264. V případě bank požaduje ČNB výpis z trestního rejstříku, týkající se fyzických osob, které jsou zakladateli banky, kteří jsou ustaveni členy statutárního orgánu, členy správní rady a členy dozorčí rady. Osoba, která byla v minulosti pravomocně odsouzena za majetkovou trestnou činnost nebo trestnou činnost páchanou ve vztahu k bankovní činnosti nebo úmyslnou trestnou činnost páchanou ve vztahu k podnikatelské činnosti, se nemůže stát členem statutárního orgánu, členem správní rady nebo členem dozorčí rady banky. Zákon o bankách nestanovuje požadavek kontrolovat, zda zločinci nejsou skutečnými majiteli finančních institucí. Osoby blízké zločincům v zákoně o bankách ani v ostatních dokumentech rovněž nejsou přímo řešeny.

265. Pojišťovny vykonávají vlastní zhodnocení vhodnosti a řádnosti a informují ČNB o případných změnách osob na klíčových pozicích. ČNB analyzuje poskytnutou dokumentaci a zpracuje kompletní následnou analýzu. V případě, že je poskytnutá dokumentace nekompletní nebo jsou pochybnosti o její správnosti či spolehlivosti a stejně tak v případech jakýchkoli pochybností o opodstatněnosti výsledků vlastního zhodnocení provedeného pojišťovnou ČNB tuto pojišťovnu kontaktuje a přijme přiměřená opatření, která závisí na typu identifikovaného problému.

266. Platební instituce (MVTs), instituce vydávající elektronické peníze a směnárny jsou povinny informovat ČNB o jakémkoli záznamu v trestním rejstříku kohokoli ve svém vedení (vedení zahrnuje členy statutárního orgánu, vedoucí úředník, ředitel nebo jakákoli další osoba spravující danou společnost) a stejně tak jí sdělí jakékoli změny členů jejich vedení, a to včetně údajů, které ČNB umožní ověřit, zda nově zvolení členové vedení nemají záznam v trestním rejstříku. V případě cizinců je třeba poskytnout ČNB výpis z trestního rejstříku z dané země (ne starší než 3 měsíce).

267. *Kritérium 26.4 –*

a) Všechny finanční instituce podléhají Hlavním zásadám, včetně AML/CFT. Akční plán finančních služeb (FSAP) z roku 2012 je stále platný a od doby jeho vzniku se zásadním způsobem nezmění. Je považován za hlavní legislativu zabývající se regulací, vydáváním oprávnění a dohledem nad bankami. Z FSAP vyplývá, že se v roce 2012 výrazným způsobem oproti minulému hodnocení zlepšilo dodržování Basilejských hlavních zásad pro vykonávání efektivního dohledu nad bankovním sektorem. Z plánu rovněž vyplývá, že je třeba dalšího pokroku v dané oblasti tak, aby bylo možné dosáhnout všech minimálních požadavků stanovených Hlavními principy a také dosáhnout osvědčených postupů potřebných ke zvýšení odolnosti bankovního systému. Nedostatek lidských zdrojů pro dohled byl pojičím nedostatkem, jehož důsledkem byl nedostatečný dohled v několika oblastech, jako například vzácné kontroly na místě a opožděné nápravné kroky u nedostatků, které byly bankám identifikovány. Dle názoru hodnotitelů Basilejských hlavních principů bylo třeba častěji vykonávat dohled a vykonávat intenzivnější dohled nad sektorem úvěrových družstev⁸⁶. Navíc byla udělena doporučení požadující, aby úvěrní družstva měly compliance programy s prvky auditu, školení a příslušnými pracovníky compliance na úrovni vedení, kteří by se zabývali problematikou AML/CFT a finanční trestnou činností.

b) Finanční instituce, kterých se netýkají Hlavní principy, včetně MVTs, jsou regulovány a dohlíženy ČNB v oblasti obezřetnostního dohledu (tam, kde se tento typ dohledu uplatní), ochrany spotřebitele a požadavků v oblasti AML/CFT. AML/CFT povinnosti jsou také dohlíženy FAÚ. Viz kritérium 26.1 a 26.2.

268. *Kritérium 26.5 –*

ČNB

269. Dohled nad finančními institucemi je vykonáván dvěma odděleními: Oddělení pro dohled nad finančními trhy a Oddělení pro dohled nad finančními trhy II. Oddělení pro dohled nad finančními trhy dohlíží úvěrní družstva, pojišťovny a penzijní společnosti. Oddělení pro dohled nad finančními trhy II dohlíží na nebankovní subjekty kapitálového trhu, nebankovní poskytovatele půjček, směnárny, nebankovní poskytovatele platebních služeb a finanční distributoři. Tato oddělení pracují nezávisle (vyjma obecného sdílení informací a spolupráce tam, kde je to třeba) a jejich přístup k plánování a provádění dohledu se může lišit (a liší se).

270. Ani jedno oddělení nemá žádný schválený postup nebo úpravu, která by obsahovala formální, kompletní seznam kritérií, na základě kterých by byla určována četnost a intenzita AML/CFT kontrol finančních institucí ve skupině na místě a distančně. Nicméně v praxi obě oddělení mají specifický rizikově orientovaný systém, který je využíván pro provázení rizikově orientovaného AML/CFT dohledu. Detailní popis používaných rizikově orientovaných systémů obou oddělení jsou popsány v Kapitole 6, klíčové otázce 3 o rizikově orientovaném přístupu.

271. Oddělení dohledu nad finančním trhem ČNB používá ucelený AML/CFT rizikově orientovaný přístup k dohledu. Model, který používá k určování četnosti a intenzity kontrol na místě Oddělení dohledu nad finančními trhy II, by profitoval z většího zaměření na oblast AML/CFT.

Systém hodnocení rizik obou oddělení pracuje s vnitřními politikami a postupy a vnitřními kontrolami finančních institucí (26.5 písmeno a)). Dotazník, který byl podkladem pro Oddělení dohledu nad finančními trhy při tvorbě rizikově orientovaného dohledu, byl připraven na základě podkladů NRA (25.5 písmeno b)) a na charakteristice jednotlivých finančních institucí a skupin (26.5 písmeno c)). Výsledky NRA jsou společně s jinými faktory brány v úvahu při stanovení četnosti kontrol Oddělení dohledu nad finančními trhy II (26.5 písmeno b)) a byla provedena kategorizace

⁸⁶https://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/en/about_cnb/international_relations/imf_wb/download/fsap_cr_fsap_basel_core_principles.pdf

(A,B, a C kategorie) podle velikosti finančních institucí a dalších charakteristik finančních institucí, se kterou je při přípravách počítáno (26.5 písmeno c)).

FAÚ

272. FAÚ kontroluje všechny povinné osoby. V souladu s rizikově orientovaným přístupem FAÚ bere v potaz specifické rizikové faktory pro typy povinných osob. Mezi tyto faktory patří například počet podaných OPO, vlastnická struktura klienta, kvalita a úroveň komunikace s povinnou osobou v průběhu hodnocení systému vnitřních zásad, objem podnikání anebo způsob provádění kontroly klienta (tváří v tvář, zprostředkovaně). FAÚ rovněž bere v potaz nedostatky identifikované úřadem nebo ČNB při předchozích kontrolách, rizikové faktory, charakteristiku povinných osob, výzvy z analytického odboru FAÚ a od dalších státních orgánů. Při plánování kontrol používá FAÚ také výstupy z NRA a pracuje rovněž se skutečností, že některé typy povinných osob jsou rovněž dohlíženy jinými typy státních orgánů.

273. FAÚ nemá žádný schválený postup nebo úpravu, která by obsahovala formální, kompletní seznam kritérií, používaných při určování četnosti a intenzity AML/CFT kontrol na místě a distančních kontrol finančních institucí ve skupině. Model, který je používán pro určování četnosti a intenzity AML/CFT kontrol na místě, nepracuje v čase s žádným postupem pro určování rizik jednotlivých institucí, ani s určením rizik ML/FT pro skupiny institucí v určitých sektorech. Postup hodnocení rizik FAÚ částečně koresponduje s požadavky 26.5 písmeno a) a 26.5 písmeno b), ale prvky 26.5 písmeno c) nebyly identifikovány.

274. ČNB a FAÚ využívají při svých dohledových činnostech národní hodnocení rizik. Plánování AML/CFT kontrol Oddělení pro dohled nad finančními trhy ČNB je založeno na sebehodnotících dotaznících, které zahrnují kvalitativní i kvantitativní dotazy zaměřené na souladu s AML/CFT požadavky a rizika ML/FT. Oddělení pro dohled nad finančními trhy II pracuje s výsledky NRA a obecnými riziky pro směnárny a nebankovní poskytovatele platebních služeb. Toto oddělení neurčuje vlastní rizika ML/FT jednotlivých institucí.

275. *Kritérium 26.6* – Hodnotící tým nebyl schopen přezkoumat jakékoli formálně schválené postupy nebo úpravy ČNB nebo FAÚ, které by poskytovaly pravidelnou revizi ML/FT rizikových profilů finančních institucí ve skupině a které by reagovaly na zásadní události nebo vývoj ve vedení těchto skupin nebo na operace těchto finančních institucí ve skupině.

276. ČNB zmínila, že přehodnocuje celkové RAS rizikové profily finančních institucí jednou ročně. Navíc je AML/CFT plán kontrol revidován a aktualizován jednou ročně. ČNB uvedla, že v případě zásadních událostí, které by mohly ovlivnit hodnocení rizik kontrolovaného subjektu nebo specifického segmentu trhu, může revidovat na *ad hoc* bázi hodnocení rizik a tato revize se promítne i do plánu kontrol.

277. Model používaný FAÚ pro určení četnosti a intenzity AML/CFT kontrol na místě nepracuje v čase s žádnými prvky rizik jednotlivých institucí a nepracuje ani s riziky ML/FT pro skupiny institucí pro konkrétní sektor a tak není ani možné provádět pravidelné přehodnocení rizik jednotlivých institucí a skupin.

Uvážení a závěr

278. V případě některých menších finančních institucí musí ČNB spoléhat na informace, které jí poskytnou. Ani FAÚ ani ČNB nemají žádný formálně schválený postup nebo úpravu, která by obsahovala seznam kritérií, který je třeba brát v potaz při rozhodování o frekvenci a intenzitě AML/CFT kontrol na místě i off-side pro finanční instituce ve skupinách. **Česká republika spíše plní požadavky Doporučení 26.**

Doporučení 27 – Pravomoci dohledu

279. V minulém kole hodnocení byla Česká republika ve vztahu k předchozímu Doporučení 29 hodnocena LC. Výsledné hodnocení bylo založeno na neodpovídajících pravomocech a sankcích, které lze uplatnit proti ředitelům a vrcholnému vedení finančních institucí v případě, že selžou při dodržování AML/CFT požadavky; nebylo jasné, zda je možné uložit sankci za odmítnutí poskytnutí informací dohledovému orgánu.

280. *Kritérium 27.1* – § 35 AML zákona stanovuje FAÚ dohledových orgánem v oblasti dodržování AML/CFT povinností a ČNB dohledovým orgánem v oblasti dodržování AML/CFT povinností u všech povinných osob, které spadají do jejího dohledu. § 15 ZIMS dává ČNB pravomoc kontrolovat a zajišťovat plnění povinností finančních institucí v oblasti mezinárodních sankcí, kdy FAÚ toto provádí o ostatních osob a subjektů.

281. ČNB vykonává dohled nad finančním trhem na základě oprávnění stanoveném v zákoně o České národní bance. Její dohledové povinnosti a pravomoci ve finančním sektoru jsou pak stanoveny v sektorově specifické legislativě (§ 44 a 45 zák. o ČNB, § 25 zák. o bankách, § 21 zákona o úvěrních družstvech, § 135 zák. o podnikání na kapitálovém trhu, § 534 zák. o investičních společnostech a fondech, § 17 zák. o směnářské činnosti, § 135 zák. o spotřebitelském úvěru).

282. *Kritérium 27.2* – Kontroly FAÚ i ČNB se obecně řídí zák. č. 255/2012 Sb., kontrolním řádem, který umožňuje vstup do prostor, kontrolu totožnosti, provádění kontrolních nákupů, požadování dokumentů, týkajících se předmětu kontroly, pořizování kopií těchto dokumentů, vyžadování spolupráce kontrolovaného subjektu a další.

283. *Kritérium 27.3* – FAÚ a ČNB mohou požadovat přístup k údajům povinné osoby za účelem provádění dohledu na základě kontrolního řádu. Na základě § 8 kontrolního řádu mohou kontrolori požadovat údaje, dokumenty a věci týkající se předmětu kontroly nebo činností kontrolované strany.

284. *Kritérium 27.4* – § 52 odst. 1 AML zákona uděluje pravomoc rozhodovat o přestupcích pro nesoulad s AML/CFT požadavky tomu dohledovému orgánu, který je identifikoval (FAÚ nebo ČNB). Dohledové orgány mohou uložit škálu pokut v závislosti na přestupku (§ 43 až 50 AML zákona). Pokuty se pohybují od 200.000 CZK (7,700 EUR) do 10.000.000 CZK (387,000 EUR). § 51a AML zákona dává dohledovým orgánům pravomoc uložit správní sankci ve formě zveřejnění rozhodnutí o přestupku. Při zveřejnění musí brát v potaz povahu a relevanci přestupku a také další okolnosti spáchaného přestupku.

285. § 36 AML zákona opravňuje FAÚ v případě, že zjistí, že právnická nebo fyzická osoba s příjmem z podnikání nebo jiné nezávislé výdělečné činnosti podstatně, hrubě nebo opakovaně porušila některou ze svých povinností podle AML/CFT zákona, podat návrh na ukončení činnosti nebo odejmutí oprávnění/licence k podnikání nebo jiné výdělečné činnosti orgánu, který je podle jiné normy příslušný o tomto rozhodovat. Navíc jak FAÚ, tak ČNB mohou ukládat jiné sankce než peněžité, jako například varování a příkazy k nápravným opatřením. Podle § 10 odst. 2 kontrolního řádu musí povinné osoby podat písemnou zprávu o odstranění a prevenci nedostatků zjištěných kontrolu ve lhůtě, kterou určí dohledový orgán.

286. Nicméně, jak je uvedeno v Doporučení č. 35, celková výše sankcí není zcela přiměřená a není dostatečně odrazující. AML zákon navíc nezavádí sankce pozastavení nebo omezení oprávnění/licence. Není jasné, na jaké vedoucí pozice mohou být používány sankce pro porušení AML/CFT povinností na jedince pro jednotlivé sektory.

Uvážení a závěry

287. Česká republika splňuje kritéria 27.1, 27.2 a 27.3. Kritérium 27.4 je spíše splněno. Neexistují sankce pozastavení nebo omezení oprávnění/licence. **Český republika spíše plní požadavky Doporučení 27.**

Doporučení 28 – Regulace a dohled nad DNFBP

288. V minulém kole hodnocení byla Česká republika ve vztahu k předchozímu Doporučení č. 24 hodnocena jako PC. Hodnocení bylo založeno na problematické spolupráci mezi FAÚ a profesními komorami v otázkách AML/CFT dohledu, nad některými DNFBP nevykonával dohled nikdo, nebyla uložena žádná pokuta a bylo chabé porozumění otázkám financování terorismu.

289. *Kritérium 28.1 –*

a) Podle § 7 odst. 2 písmene a) zákona o hazardních hrách je zakázáno provozovat hru, pro kterou nebyla vydáno oprávnění k jejímu provozu. Toto ustanovení se týká rovněž her v kasinech. Proces získání oprávnění je rozdělen mezi Ministerstvo financí, které vydává základní oprávnění a obce, které vydávají oprávnění pro zřízení provozovny. Existují specifické požadavky na každou žádost a vždy je nutné nejprve získat základní licenci.

b) Ministerstvo financí přijalo nezbytné právní a regulativní opatření ve snaze zabránit zločincům nebo jejich blízkým v držení podílu na kasinech. V souladu s § 6 zákona o hazardních hrách Ministerstvo financí zkoumá statut provozovatele (požadavky se zaměřují zejména na transparentnost a jasný původ zdrojů a vlastnické struktury).

290. Podle § 91 a 92 zákona o hazardních hrách také Ministerstvo financí ověřuje jednotlivce související s žádostí – všichni jedinci musí prokázat svou bezdlužnost a bezúhonnost. Podle zákona o hazardních hrách osoba se za bezúhonnou osobu nepovažuje osoba, která byla pravomocně odsouzena pro úmyslný trestný čin nebo pro trestný čin hospodářský nebo pro trestný čin proti majetku, pokud se na ni nehledí, jako by nebyla odsouzena.

291. § 35 odst. 1 písmene b) AML zákona vykonávají dohled nad provozovateli hazardních her včetně kasin „správní úřady s působností nad dodržováním zákona upravujícího hazardní hry u držitelů povolení k umístění herního prostoru uvedených v § 2 odst. 1 písmeni c)“. Oprávněným regulátorem je v oblasti hazardních her od 1. ledna 2017 v souladu se zák. č. 186/2016 Sb., celní správa. Celní správa spolupracuje při přípravě rozsahu kontrol na místě a při prohlubování porozumění AML/CFT kontrolám úzce s FAÚ.

292. *Kritérium 28.2, 28.3, –* FAÚ je dohledovým orgánem pro DNFBP pro otázky dodržování povinností plynoucích z AML zákona, ovšem mimo advokáty a notáře, kteří jsou dohlíženi jejich profesními komorami. Jak je popsáno v Doporučení 27 má FAÚ odpovídající pravomoci kontrolovat a ukládat pokuty podle AML zákona.

293. Česká republika v současné době posiluje svou právní úpravu ve vztahu k realitním zprostředkovatelům. V budoucnu budou muset realitní zprostředkovatelé splnit podmínky prokazující profesní a osobní způsobilost k vykonávání této činnosti, ale prozatím tomu tak není. Návrh zákona byl vypracován Ministerstvem pro místní rozvoj a je v současnosti v legislativním procesu.

294. § 37 odst. 2 AML zákona stanoví, že na základě písemné výzvy FAÚ musí předmětná profesní komora provést kontrolu plnění povinností plynoucích z AML zákona a vyrozumět FAÚ o výsledcích této kontroly ve stanovené lhůtě.

295. *Kritérium 28.4*

296. Advokátům, notářům, daňovým poradcům, exekutorům a auditorům jsou vydávána profesní oprávnění. V případě účetních je profesní oprávnění dobrovolné. Pro ostatní DNFBP není požadováno žádné specifické oprávnění. Podle § 6 zák. č. 455/1991 Sb., živnostenský zákon, jsou takovými podmínkami pouze svéprávnost a bezúhonnost.

297. **Česká advokátní komora** je samosprávným profesním orgánem vykonávajícím funkce veřejné správy v oblasti advokacie. Podle § 46 zák. č. 85/1996 Sb., o advokacii je kontrolní rada zodpovědná za dohled nad dodržování povinností advokátů. Rada vykonává obecné kontroly advokátů ve spojení s kontrolou a povinností advokáta při advokátní úschově finančních prostředků klienta. Tento postup zahrnuje i přezkum dodržování povinností plynoucích z AML zákona.

298. ČAK je přesvědčena, že má dostatečné nástroje pro vykonávání dohledu a sankční mechanismy pro výkon této činnosti. Správní sankce zahrnují pravomoc ČAR uložit advokátovi disciplinární trest – porušení povinností plynoucích z AML zákona je disciplinárním proviněním, v případech, kdy se provinění týká nedodržování právních a profesních povinností. V návrhu novely zákona o advokacii je nové disciplinární opatření – dočasný zákaz vykonávání praxe advokáta ve vztahu ke správě majetku klienta, a to včetně předběžných opatření v průběhu disciplinárního řízení. Návrh novely byl již přijat a vejde v účinnost nejpozději v říjnu 2017.

299. Zápis do seznamu advokátů je podmíněn splněním profesní kvalifikace a bezúhonností. Osoba, která byla usvědčena ze spáchání jakéhokoli trestného činu, nemůže být na seznam advokátů zapsána.

300. **Notářská komora České republiky** je samosprávným profesním orgánem, který je v oblasti AML/CFT prostředníkem mezi notářem a předmětným orgánem. NKČR podle zák. č. 358/1992 Sb., notářský řád, vykonává kontroly u notářů, kteří jsou členy lokálních notářských komor. V těchto kontrolách se vyskytují i prvky AML/CFT. Komora má pravomoc vydávat pro jednotlivé notáře pokyny týkající se požadavky a povinností v oblasti AML/CFT.

301. NKČR ustanovila speciální disciplinární orgán s názvem Disciplinární komise. Existuje široká škála sankcí, které mohou být za zjištěné přestupky uloženy. Podle § 48 může být uloženo písemné napomenutí, pokuta nebo odvolání notáře.

302. Existuje několik způsobů, kterými NKČR zajišťuje, že se zločinec nestane notářem nebo osoba, která vykonává notářskou činnost, nebude ve své činnosti pokračovat, spáchá-li závažný trestný čin. Jednou z hlavních podmínek pro výkon notářské činnosti je bezúhonnost prokázaná výpisem z rejstříku trestů předaný NKČR. § 11 notářského řádu dále stanoví, že ministr spravedlnosti má pravomoc odvolat notáře v případě, že spáchal úmyslný trestný čin nebo spáchal trestný čin související s jeho notářskou činností.

303. *Kritérium 28.5* – Jak je popsáno v Doporučení 26 používá FAÚ rizikově orientovaný přístup při určování četnosti a intenzity svého dohledu. Celní správa začala vykonávat AML/CFT dohled nad hazardním sektorem teprve nedávno a při nastavování dohledu úzce spolupracuje s FAÚ.

304. Četnost a hloubka kontrol advokátů je stanovena kontrolní radou advokátní komory pro každý kalendářní rok. Kontroly jsou prováděny jak obecně, tak ad hoc v konkrétních případech buďto na základě stížnosti nebo jiného vnějšího vlivu nebo na žádost FAÚ. Aspekty AML/CFT jsou brány v potaz při nastavování četnosti kontrol.

305. Četnost pravidelných kontrol a kontrol notářských kanceláří je závazně stanovená, rigidní a podle vyjádření NKČR důkladná. Všechny místní notářské komory musí kontrolovat každého svého člena jednou za tři roky.

306. Neexistuje požadavek pro profesní samosprávné komory týkající se výkonu rizikově orientovaného přístupu. Chybí požadavek, podle kterého by profesní samosprávné komory měly uvážit v rámci rizikově orientovaného přístupu přiměřenost AML/CFT vnitřních kontrol, zásad a postupů.

Uvážení a závěry

307. Česká republika plní kritéria 28. 1, spíše plní 28.2, 28. 3 a 28. 4 a kritérium 28.5 plní částečně. Opatření pro předcházení zapojení zločinců ve vrcholném vedení povinných osob a získávání profesních certifikací je pro některé DNFBP nedostatečné. Dohled není vykonáván na rizikově orientovaném základě ani u kasin, ani u advokátů a notářů. **Česká republika spíše plní požadavky Doporučení 28.**

Doporučení 29 – Finanční zpravodajské jednotky

308. V průběhu 4. kola hodnocení byla Česká republika hodnocena ve vztahu k dřívějšímu Doporučení 26 jako LC. Hodnocení bylo ovlivněno především omezenou nezávislostí FAÚ a pravomocemi Ministerstva financí stejně, jako přehnanou koncentrací na daňovou trestnou činnost.

309. *Kritérium 29.1* – FAÚ je národní centrálou pro příjem a zpracování OPO a předání výsledků své analýzy (§ 18 AML zákona). Mimo OPO FAÚ přijímá i jiné informace, a to včetně zpráv od finanční a celní správy (§ 30 odst. 2 AML zákona), zpráv od zpravodajských služeb (§ 30 odst. 6 AML zákona) a dalších podnětů (§ 55 odst. 2 AML zákona).

310. *Kritérium 29.2* - FAÚ slouží jako centrální orgán pro příjem a) OPO od povinných osob podle požadavků Doporučení 20 a 23 a b) dalších oznámení obsahujících informace, které jsou požadovány zákonem. Tato oznámení zahrnují například informace o podezřelém převozu hotovosti nebo cenných papírů (podle § 41 AML zákona), a to včetně všech pochybení při této povinnosti (§ 42 odst. 3 AML zákona).

311. *Kritérium 29.3* – a) § 24 AML zákona umožňuje FAÚ požadovat a používat doplňující informace od povinných osob v rozsahu, v jakém je to třeba pro přípravu analýzy. Pod § 27 AML zákona jsou stanovena zvláštní ustanovení pro advokáty a notáře, podle kterých může FAÚ požadovat a dostávat informace a dokumenty prostřednictvím profesních samosprávných komor. Toto ustanovení neomezuje možnosti FAÚ získat informace, ale může docházet k porušení mlčenlivosti o případech, které se aktuálně šetří. AML zákon u ostatních právních a poradenských profesí neposkytuje další upřesnění (auditoři, daňoví poradci, atd.). b) V souladu s § 30 AML zákona může FAÚ žádat a dostávat informace od OČTŘ a veřejných orgánů.

312. *Kritérium 29.4* –

- a) Podle § 29c, 30 a 31 AML zákona zpracovává FAÚ operativní analýzu OPO na základě dostupných a získaných informací.
- b) V zákoně chybí požadavek, aby FAÚ zpracovával strategickou analýzu, vyjma § 30a, který stanoví, že FAÚ koordinuje proces NRA. Mimo typologií použitých pro účely NRA nebyla FAÚ žádná strategická analýza připravena.

313. *Kritérium 29.5* – Podle § 32 je FAÚ oprávněno spontánně poskytovat informace a výsledky své analýzy relevantním kompetentním orgánům. Podle § 30 odst. 6 pouze vyrozumí zpravodajskou službu o výsledcích analýzy podezřelého obchodu, který od nich obdržel, ale zákon nemluví o poskytování informací na vyžádání. Takže i přesto, že FAÚ má pravomoc poskytovat informace

spontánně, jeho schopnost poskytovat informace na vyžádání se zdá být omezena. Výměna informací se odehrává především prostřednictvím chráněného kanálu MoneyWeb, datovými schránkami, atd.

314. *Kritérium 29.6* - Za účelem výkonu své činnosti je FAÚ povinen používat organizační, osobní a další opatření, která zajišťují, že neoprávněná osoba nebude mít přístup k informacím shromažďovaným v rámci činnosti úřadu podle AML zákona (§ 29c odst. 3 AML zákona). FAÚ zajistí uplatňování zákon o ochraně osobních údajů (§ 31 AML zákona). Pravidla zachování mlčenlivosti o informacích na FAÚ jsou stanovena v Pokynu ředitele FAÚ č.1/2017. Podle § 38 AML zákona musí zaměstnanci FAÚ zachovávat mlčenlivost o skutečnostech souvisejících s OPO a jejich šetřením, krocích FAÚ nebo povinných osob podle § 24 AML zákona nebo § 31c AML zákona. Výjimky z mlčenlivosti se vztahují na poskytování informací OČTŘ, dohledovým orgánům, atd. a jsou stanoveny v § 39 AML zákona a týkající se poskytování informací i zahraničním partnerům. b)-c) Práva a povinnosti zaměstnanců při zacházení s citlivými nebo důvěrnými informacemi stejně tak jako specifická opatření o fyzické a správní bezpečnosti aplikovaná FAÚ jsou stanovena FAÚ ve směrnici ředitele FAÚ č. 1/2017.

315. *Kritérium 29.7* – K 1. lednu 2017 se stal FAÚ z odboru Ministerstva financí samostatnou organizační složkou státu (§ 29c AML zákona). Ředitel FAÚ je jmenován státním tajemníkem ministra financí. Stálá komise Poslanecké sněmovny vykonává kontrolu nad činností FAÚ. Stálá komise není oprávněna zasahovat do osobních pravomocí ředitele FAÚ a měnit jeho řídicí pravomoci (§ 31b AML zákona). FAÚ má povinnost podávat Stálé komisi a vládě jednou ročně zprávu o činnosti.

316. Klíčové funkce FAÚ jsou stanoveny zákonem. Podle § 29c odst. 2 AML zákona je FAÚ oprávněn postupovat v činnostech upravených AML zákonem a dalšími zákony, včetně přijímání rozhodování o zahájení analýzy a průzkumu, shromažďování, postupování a sdílení informací a vykonávání kontrol.

317. Zdroje FAÚ jsou zajišťovány Ministerstvem financí, ale jejich alokace je plně v kompetenci FAÚ. FAÚ má 56 zaměstnanců.

318. *Kritérium 29.8* – FAÚ je členem Egmontské skupiny od roku 1997.

Uvážení a závěry

319. ČR splňuje většinu kritérií Doporučení 29. Na druhou stranu není explicitně stanovena možnost FAÚ zpracovat strategickou analýzu a žádná taková analýza mimo NRA nebyl FAÚ doposud připravena. Ačkoli v praxi neexistují překážky, tak národní legislativa omezuje schopnost FAÚ odpovídat na žádosti od OČTŘ. **Česká republika spíše plní požadavky Doporučení 29.**

Doporučení 30 – Povinnosti orgánů činných v trestním řízení a vyšetřovacích orgánů

320. V minulém kole hodnocení byla Česká republika hodnocena ve vztahu k předchozímu Doporučení 27 jako PC. Nedostatky identifikované při hodnocení se týkaly nízkého počtu úspěšných šetření případů praní peněz z iniciativy policie, nedostatečné koordinaci mezi policií a státním zastupitelstvím a nedostatku statistických údajů.

321. *Kritérium 30.1* – Policie ČR je hlavním orgánem činným v trestním řízení, který je zodpovědný za vyšetřování ML, FT a predikativních trestných činů, které jsou s nimi spojeny. Následující policejní orgány jsou oprávněny vyšetřovat trestné činy ML: národní centrála proti organizovanému zločinu (NCOZ), Národní protidrogová centrála (NPC), krajská a okresní policejní ředitelství. NCOZ je jednotka s celostátní pravomocí, která potírá organizovanou trestnou činnost a potýká se s nejzávažnějšími případy, tedy s případy, kde prostředky/škoda způsobená přesahují

150.000.000 CZK (cca 5.860.000 EUR) a které spadají pod vrchní státní zastupitelství. Je-li drogová trestná činnost zdrojovou trestnou činností pro praní peněz, pak rovněž NPC může vyšetřovat ML. Krajská policejní ředitelství řeší případy, které spadají do kompetence krajských soudů (§ 17 TrŘ) (trestné činy s maximální trestní sazbou odnětí svobody na dobu pěti let). Okresní policejní ředitelství vyšetřují trestné činy, které jsou v kompetenci okresních soudů (§ 16 TrŘ). Financování terorismu je vyšetřováno NCOZ (podle zákazného pokynu policejního prezidenta č. 103/2013) a stíháno vrchním státním zastupitelstvím (podle vyhlášky č. 226/2016 Sb., jednacím řád státního zastupitelství).

322. *Kritérium 30.2* – Česká republika zřídila specializovanou službu jak v rámci policie, tak v rámci státního zastupitelství, která se zaměřuje na provádění finančního šetření. Závazný pokyn policejního prezidenta č. 174/2011 „o finančním šetření“ upravuje finanční šetření a zajišťování výnosů z trestné činnosti plynoucí z jakékoli trestné činnosti spáchané v zemi nebo v zahraničí. Článek 3 tohoto pokynu ukládá policistům, kteří vedou vyšetřování trestného činu, kde byla způsobena škoda na majetku nebo byl získán neoprávněný zisk zevrubně vyšetřovat a zajišťovat výnosy z trestné činnosti (a jejich náhradní hodnotu) od začátku vyšetřování. V případech rozsáhlého finančního šetření pokyn předpokládá zapojení specialistů. Policie disponuje asi 210 specializovanými vyšetřovateli. Jsou rozmístěny napříč republikou a v různých hierarchických úrovních policejních složek (na okresní, krajské úrovni a stejně tak v jednotkách s celostátní působností – NCOZ a NPC). Závazný pokyn policejního prezidenta č. 174/2011 představuje jakýsi návod, jak provádět finanční šetření. Dále byla založena sekce Závažné ekonomické trestné činnosti v rámci NCOZ. Česká republika má rovněž specializované státní zástupce a soudce zabývající se finančním šetřením.

323. *Kritérium 30.3* – Orgány uvedly, že složky české policie (policie a oprávněné složky celní správy, vojenské policie a některých specializovaných agentur – tak, jak je definuje § 12 TrŘ) jsou zodpovědné za stopování a identifikaci výnosů z trestné činnosti. TrŘ nicméně přímo nedefinuje finanční šetření ani neurčuje konkrétní specifické OČTŘ, které mají výnosy z trestné činnosti stopovat a identifikovat. § 79a TrŘ však stanovuje, že orgány, zodpovědnými za zajištění majetku, u kterého je podezření, že pochází z trestné činnosti nebo je nástrojem trestné činnosti, jsou předsedající soudce a státní zástupce. Policejní orgány jsou také kompetentními orgány pro potřeby tohoto kritéria, nicméně ke svému jednání v zajištění majetku, u kterého je předpokládán nelegální původ, potřebují předchozí souhlas státního zástupce. V naléhavých situacích může policie jednat bez předchozího souhlasu státního zástupce, ale tento souhlas musí být poskytnut následně během 48 hodin.

324. *Kritérium 30.4* – Bezpečnostní informační služba, Úřad pro zahraniční styky a informace a Vojenské zpravodajství, jejichž pravomoci jsou upraveny v zákoně o zpravodajských službách české republiky (zák. č. 153/1994 Sb.) nejsou orgány činnými v trestním řízení jako takovými, ale jsou oprávněny získávat informace, které jsou předmětem bankovního tajemství po předchozím souhlasu Vrchního soudu (§ 8 odst. 3).

325. FAÚ je dalším orgánem, který není OČTŘ, ale i tak má zásadní význam pro finanční vyšetřování tím, že nejprve získá relevantní informace (§ 30 AML zákona), tyto informace zpracuje (§ 31 AML zákona) a poskytne je na národní (§ 32 AML zákona) i mezinárodní úrovni (§ 33 AML zákona) kompetentním OČTŘ.

326. *Kritérium 30.5* – Česká republika nemá samostatný výkonný orgán zaměřený na boj proti korupci, který by vyšetřoval trestné činy ML/FT související s trestným činem korupce.

Uvážení a závěry

327. Česká republika splňuje všechna kritéria tohoto doporučení, vyjma kritéria 30.3, které spíše plní a to z důvodu, že TrŘ neposkytuje jasnou definici finančního šetření ani neurčuje zvláštní OČTŘ, který by se zabýval „stopováním a identifikací“ výnosů z trestné činnosti, ačkoli TrŘ stanoví, že kompetentní osobou pro zajištění majetku pocházejícího z trestné činnosti jsou předsedající soudce nebo státní zástupce. **Česká republika spíše plní požadavky Doporučení 30.**

Doporučení 31 – Povinnosti orgánů činných v trestním řízení a vyšetřovacích orgánů

328. Česká republika byla ve vztahu k předchozímu Doporučení 28 hodnocena, jako C. požadavky tohoto doporučení byly ovšem rozšířeny a nyní zahrnují o mechanismy státu na získávání informací o tom, zda fyzická nebo právnická osoba vlastní nebo disponuje s účtem a o potřebu zajistit, aby kompetentní orgány měly postup pro identifikaci majetku bez toho, aby musely předem upozornit jeho majitele.

329. *Kritérium 31.1* – Kompetentní orgány zodpovědné za vyšetřování ML, FT a související trestné činnosti jsou schopny získávat veškeré nezbytné dokumenty a informace a využít jich při vyšetřování.

a) § 8 odst. 1 TrŘ stanoví, že státní orgány a právnické a fyzické osoby jsou povinny bez zbytečného odkladu vyhovovat dožádání OČTŘ při plnění jejich úkolů. Navíc podle § 8 odst. 2 má státní zástupce a předseda senátu (po podání obžaloby nebo návrhu na potrestání) žádat *informace, které jsou přemětem bankovního tajemství, údaje z evidence investičních nástrojů a zaknihovaných cenných papírů, údaje od správce daně a statistické údaje.* § 150 odst. 3 opravňuje OČTŘ z zajištění nezbytných dokumentů, zvláště pak složek a dalších písemných materiálů pro účely trestního vyšetřování.

b) Pododdíl V TrŘ upravuje prohlídku prostor a osob. Předseda senátu (a v průběhu přípravného řízení soudce) je oprávněn na základě žádosti státního zástupce nařídit domovní prohlídku. Předseda senátu, a v průběhu přípravného řízení státní zástupce nebo policista, je oprávněn přikázat osobní prohlídku.

c) Pododdíl II TrŘ upravuje postup získávání svědectví policií nebo státním zastupitelstvím.

d) Policie a státní zástupce mají rovněž pravomoc získávat a zajišťovat důkazy. § 78 a 79 TrŘ počítá s tím, že kdokoli disponuje s objektem/věcí, která může sloužit jako důkaz v trestním řízení je povinen předat na základě žádosti takovou věc. Taková věc může být zajištěna na základě příkazu předsedy senátu a v průběhu přípravného řízení na příkaz státního zástupce nebo policejního orgánu. Aby policie mohla vydat takový příkaz, musí mít předchozí souhlas státního zástupce, vyjma naléhavých případů, kdy takový předchozí souhlas není možné získat.

330. *Kritérium 31.2* – Kompetentní orgány mohou pro vyšetřování ML, FT a související predikativní trestné činnosti využívat širokou škálu vyšetřovacích technik. Mezi takové techniky patří:

a) práci v utajení, která může mít rovněž podobu předstíraného převodu (§ 158c TrŘ) a sledování osob a věcí (§ 158d odst. 2 TrŘ), kdy oba tyto postupy jsou předmětem předchozího schválení státním zástupcem a jsou použitelné pro všechny typy trestných činů páchaných mezinárodně bez ohledu na jejich závažnost. Použití agenta (§ 158e TrŘ) a stejně tak odposlech a záznam telekomunikačního provozu (§ 88 TrŘ) jsou předmětem předchozího schválení soudcem a mohou být použity pouze pro trestní řízení, kdy se jedná o trestné činy, pro které a) zákon ukládá minimální trest odnětí svobody po dobu osmi let, b) je Česká republika vázána je stíhat v souladu s mezinárodní úmluvou, kterou ratifikovala (ML i FT do této skupiny vždy spadají) nebo c) se jedná o specifický TČ, který je v zákoně vyjmenován (hospodářská a organizovaná trestná činnost).

c) získávání údajů o uskutečněném telekomunikačním provozu (§ 88a TrŘ) je předmětem, předchozího souhlasu soudce a může být použit pro všechny typy trestných činů, kde je minimální trestní sazba odnětí svobody ve výši tří let. § 158 odst. 3 písmeno d) TrŘ odkazuje na technické vybavení (které obsahuje dle vysvětlení kompetentních orgánů i počítače) a k nim přístup a jejich sledování za účelem trestního vyšetřování po předchozím souhlasu soudce.

d) Pododdíl IV TrŘ upravuje zadržení a otevření zásilky, její nahrazení a sledování, což v české terminologii odpovídá kontrolovanému doručení. Tyto techniky jsou použitelné pro všechny typy trestných činů bez ohledu na jejich závažnost. Jejich použití musí být schváleno předsedou senátu a v průběhu přípravného řízení pak státním zástupcem.

331. *Kritérium 31.3 –*

a) kompetentní orgány mají nastavený mechanismus pro zjištění, zda fyzická nebo právnická osoba má nebo kontrolují účty a k identifikaci majetku bez předchozího upozornění majitele. § 8 odst. 2 TrŘ stanoví, že státní zástupce je oprávněn v průběhu přípravného řízení požadovat bankovní informace a informace o investičních nástrojích za účelem zjištění povahy nebo rozsahu majetku, která může být předmětem zajištění, nebo místa, kde se nachází. Zákon o centrální evidenci účtů, který je platný od roku 2018 dále uvádí, že *orgány, které jsou oprávněny požadovat informace o bankovních účtech podle jiného zákona (tj. TrŘ) obdrží údaje z Centrální evidence účtů do 24 hodin od chvíle, kdy podaly žádost.*

b) orgány uvedly, že policie má přímý přístup do registru vozidel a lodí a nepřímý přístup (prostřednictvím styčného důstojníka předmětných subjektů) je zajištěn do databáze průkazů totožnosti a pasů, katastru nemovitostí, rejstříku podnikajících fyzických osob, rejstříku právnických osob zapojených do přepravy, atd. V otázce toho, zda má země mechanismus pro identifikaci majetku bez předchozího upozornění majitele, se zákon nevyjadřuje. Orgány však uvedly, že tam, kde zákon výslovně nepožaduje, aby policie vyrozuměla majitele, takové ustanovení není relevantní. Orgány dále uvedly, že v praxi takové předchozí vyrozumění nikdy nebylo poskytnuto.

332. *Kritérium 31.4 – § 39 odst. 1 AML zákona ve spojení s § 8 odst. 1 TrŘ umožňují policii a státním zástupcům požadovat od FAÚ relevantní informace.*

Uvážení a závěry

333. **Česká republika plní Doporučení 31.**

Doporučení 32 – Převozy hotovosti

334. Ve vztahu k předchozímu Doporučení č. SR1X byla Česká republika hodnocena jako LC. Byly vzneseny obavy týkající se účinnosti nastaveného systému (především s ohledem na nízký počet ML případů, které vzešly od celní správy ve vztahu trestné činnosti páchané v České republice).

335. *Kritérium 32.1 – Česká republika využívá systém prohlášení pro převoz hotovosti a cenných papírů ze země a do země, a to včetně převozu hotovosti jako součást nákladu nebo poštou. Tento postup je realizován prostřednictvím implementace Nařízení EU č. 1889/2005 a ustanovení v § 41 odst. 1 až 4 AML zákona. Tento systém prohlášení se nicméně uplatní pouze na (příchozí i odchozí) hotovost a cenné papíry z a do EU (mimo společenství), což v praxi znamená, že pouze vnější hranice EU jsou předmětem požadavků na prohlášení. Pohyby hotovosti a cenných papírů v rámci EU (uvnitř společenství) nejsou považovány českým právním řádem za přeshraniční převoz a nejsou tak předmětem povinnosti podávat prohlášení. Požadavky na podání prohlášení se použijí na různé typy dopravy.*

336. *Kritérium 32.2* – České orgány implementují systém písemných prohlášení stanovení v Nařízení EU č. 1889/2005 prostřednictvím § 41 AML zákona. Povinnost podat prohlášení se vztahuje na fyzické osoby vstupující nebo opouštějící EU, které u sebe mají hotovost nebo cenné papíry v hodnotě 10.000 EUR nebo vyšší. Povinnost podat prohlášení se vztahuje rovněž na právnické osoby nebo podnikající fyzické osoby vyvážející nebo dovážející *hotovost, cestovní šeky nebo peněžní poukázky směnitelné za hotové peníze, cenné papíry na doručitele nebo na řad v hodnotě 10.000 EUR nebo vyšší*. V EU neexistuje systém prohlášení pro převoz hotovosti prostřednictvím pošty nebo nákladu.

337. *Kritérium 32.3* – Toto kritérium se neuplatní, protože Česká republika používá systém prohlášení.

338. *Kritérium 32.4* – Celní orgány dohlížejí na plnění povinnosti ohlašovat hotovost nebo cenné papíry na doručitele (§ 42 odst. 1 AML zákona). AML zákona žádným specifickým způsobem nerozlišuje mezi ohlášením nepravdivých informací nebo splnění povinnosti ohlášení provést. Podle Zákona o Celní správě České republiky (zák. č. 17/2012 Sb., ve znění pozdějších předpisů) mají celníci právo kontrolovat fyzické osoby, jejich zavazadla a jejich dopravní prostředky, poštu a další zásilky (§ 35). Mají dále také pravomoc požadovat všechny nezbytné informace a dokumenty, které považují za relevantní (§ 58 odst. 5).

339. *Kritérium 32.5* – Osoba nesplní povinnost ohlásit daný převoz, stanovenou ve čl. 3 nařízení EU 1889/2005, tím, že poskytne informace, které jsou nesprávné nebo nekompletní. Podle § 50 AML zákona je osobě, která nesplní ohlašovací povinnost, možné uložit pokutu do výše CZK 10.000.000 (přibližně 386.000 EUR) nebo zabavení věci/věcí. v případech závažného porušení povinnosti musí být zahájeno trestní řízení k praní peněz (podle § 216 a 217 TrZ). Rozsah sankcí je pro trestný čin podle § 217 je do tří let odnětí svobody nebo do pěti let v případě přitěžujících okolností. Pro sankce, které je možné uložit pro trestný čin podle § 216, viz kritérium 3.9.

340. *Kritérium 32.6* – Všechny informace získané celní správou z ohlášení, jak je požadováno ve čl. 5 nařízení EU 1889/2005, jsou poskytovány FAÚ. Podle § 42 odst. 3 AML zákona je vyžadováno, aby celní orgány neprodleně předaly FAÚ *údaje o plnění oznamovací povinnosti včetně případů, kdy došlo k porušení této povinnosti*.

341. *Kritérium 32.7* – Orgány uvedly, že je koordinace mezi FAÚ a celními orgány je na dostatečné úrovni. Právní základ pro tuto spolupráci je zajištěn v § 42 odst. 3 AML zákona. Výměna informací mezi celní správou a policií, která je rovněž zodpovědná za plnění povinností imigračního úřadu v české republice, je upravena Zákonem o Celní správě České republiky (zák. č. 17/2012 Sb., ve znění pozdějších předpisů), Zákonem o Policii České republiky (zák. č. 273/2008 Sb., ve znění pozdějších předpisů) a Zákone o pobytu cizinců na území České republiky (zák. č. 326/1999 Sb., § 163). Spolupráce mezi těmito dvěma úřady byla formalizována prostřednictvím dohody o spolupráci z února 2014, která byla později upravena.

342. *Kritérium 32.8* – Celní správa může na základě zjištění porušení ohlašovací povinnosti stanovení v § 41 AML zákona zajistit danou věc, které se porušení týká (§ 42 odst. 2-5 AML zákona). Orgány ovšem neposkytly žádnou vyhlášku/nařízení, které by požadoval, aby celníci zastavili nebo zadrželi hotovost nebo cenné papíry na doručitele po odpovídající čas tak, aby bylo možné zjistit, zda je v daném případě podezření z ML nebo FT nebo páchání predikativní trestné činnosti.

343. *Kritérium 32.9* – Obecné požadavky pro výměnu informací mezi státy EU a třetími zeměmi jsou upraveny ve čl. 6 a 7 nařízení EU 1889/2005, které je pro členské státy přímo účinné. Navíc § 33 odst. 1 AML zákona poskytuje základ pro mezinárodní spolupráci FAÚ, která pokrývá mimo jiné i výměnu informací o ohlášení převozu hotovosti. Česká republika jako členský stát EU dále uplatňuje

v praxi nařízení (EC) 515/97/EC o vzájemné spolupráci v celních záležitostech. Pravidla a podmínky uchování informací o ohlášení, a to včetně falešných ohlášení, jsou stanovena Celní správou na základě zák. č. 499/2004 Sb., o archivnictví a spisové službě (§ 66 odst. 1 a 2).

344. *Kritérium 32.10* – Česká republika, jako členský stát EU, musí také uplatňovat záruky k ochraně osobních údajů, které jsou zajištěny každému podle čl. 8 nařízení EU 1889/2005. Jakékoli rozkrytí nebo sdílení informací musí plně odpovídat ustanovení o běžné ochraně osobních údajů, konkrétně podle nařízení EC č. 45/2001. Jako členský stát EU Česká republika respektuje obecný princip EU o volném pohybu kapitálu – preambule 1 nařízení EU 1889/2005, která uvádí, že *jedním z úkolů Společenství je podporovat harmonický, vyvážený a udržitelný rozvoj hospodářských činností v celém Společenství zřízením společného trhu a hospodářské a měnové unie. Za tímto účelem zahrnuje vnitřní trh prostor bez vnitřních hranic, v němž je zajištěn volný pohyb zboží, osob, služeb a kapitálu.*

345. *Kritérium 32.11* – Orgány uvedly, že osoby, vykonávající fyzický převoz hotovosti nebo cenných papírů na doručitele, které souvisí s ML/FT nebo predikativní trestnou jsou subjektem přiměřených, účinných a odrazujících trestních sankcí tak, jak je uvedeno v § 216 a 217 TrZ (viz Doporučení 3). TrŘ pak upravuje zajištění a zabránění hotovosti nebo cenných papírů na doručitele (viz Doporučení 4). Nicméně omezený rozsah povinností ohlašovat přeshraniční přesun hotovosti a cenných papírů na doručitele identifikovaný v kritériu 32.1 ovlivňuje soulad se standardy i v této otázce.

Uvážení a závěr

346. Režim přeshraničního převozu hotovosti a dalších finančních nástrojů trpí některými nedostatky – systém ohlašování se nepoužije na převozy hotovosti a cenných papírů na doručitele v rámci EU. Orgány neposkytly žádnou úpravu, která by umožňovala celníkům zastavit nebo zadržet hotovost nebo cenné papíry na doručitele po odůvodněnou dobu za účelem zjištění, zda se nejedná o podezření z Ml nebo Ft nebo o predikativní trestnou činnost. **Česká republika pouze do určité míry plní požadavky Doporučení 32.**

Doporučení 33 – Statistiky

347. Česká republika byla hodnocena ve vztahu k dřívějšímu Doporučení 32 jako PC. Základem pro toto hodnocení byly především problémy s poskytnutím aktualizovaných statistik, což naznačovalo, že není možné je zajistit včas.

348. *Kritérium 33.1* – Česká republika vede následující statistická data, která jsou relevantní pro posuzování efektivity a účinnosti jejich AML/CFT systémů:

349. FAÚ má systém rutinního vedení statistik o přijatých a zpracovaných OPO. Tato povinnost je stanovena v § 13 a 18 AML zákona (zaznamenávání a analýza OPO). Statistiky jsou vedeny podle jednotlivých sektorů povinných osob a zahrnují i některé charakteristiky obsažené v OPO, jako např.: použití hotovosti. Pokyn ředitele FAÚ č. 37/2014 rovněž stanoví povinnosti vedení statistik o aktivitách, které následovaly po přijetí OPO, konkrétně o výsledcích přípravného šetření; rozhodnutích soudu přijatých ve vztahu k předmětným trestním řízením a o počtu osob, které páchaly trestnou činnost nebo jsou podezřelé z jejího páchání nebo jsou z jejího páchání usvědčeny. Konkrétně jsou od FAÚ dostupné údaje o:

- celkovém počtu OPO;
- typech povinných osob podávajících OPO;
- možných ML/FT technikách popsanych v OPO;

- výsledcích analýzy (včetně možného predikativního trestného činu v případech, kdy je podáváno trestní oznámení);
- počtu OPO, jejichž výsledkem je předání informace jiné instituci;
- žádostech o informace přijatých/odeslaných do jiné země, včetně informací o těchto zemích;
- počtu přijatých spontánních informací.

b) Orgány uvedly, že policie vede statistiky o vyšetřování ML/FT; státní zástupci mezitím vedou statistiky o stíhání ML/FT a usvědčení. MSp je zodpovědné za shromažďování statistik od soudů a státních zastupitelství v souladu s § 7 zák. č. 89/1995 Sb., o státní statistické službě.

c) FAÚ vede údaje o odložených transakcích, zajištěném majetku a počtu trestních oznámení podaných OČTŘ.

350. Podle závazného pokynu policejního prezidenta č. 174/2011 (čl. 7 odst. 1 písmeno a) a odst. 2 písmeno d)) musí vést policie statistiky o činnostech realizovaných ve finančním šetření a statistiky o zajištěném majetku. Tyto údaje jsou shromažďovány v informačním systému ETŘ, který umožňuje sběr statistických údajů na základě trestního řízení vedeného policií. Vyšetřovatel, který vydal zajišťovací příkaz je povinen zaznamenat detail do ETŘ, a to včetně celkové škody způsobené trestným činem. ETŘ obsahuje přibližně 20 vyhledávacích kritérií, jako různé typy trestné činnosti, vyšetřující jednotka a zajištěné částky. Orgány uvedly, že po přijetí informace o konfiskaci majetku policista musí vyplnit údaje o hodnotě konfiskace, ale upravující předpis nebyl hodnotitelům poskytnut.

(d) MLA nebo mezinárodní žádosti o spolupráci podané nebo přijaté:

351. FAÚ shromažďuje údaje o počtu mezinárodních dožádání, která dostane a která pošle, přeshraničních prohlášení, která dostane a která pošle a o spontánní výměně informací (příchozí i odchozí).

352. V České republice chybí centrální systém správy případů. Aktuálně se buduje nový elektronický systém pro spisy na Nejvyšším státním zastupitelství (ELVIZ), který bude umožňovat sběr statistik, přípravu a analýzu údajů o mezinárodní justiční spolupráci na národní úrovni. Očekává se, že systém bude spuštěn v roce 2020. V současné době nejsou orgány schopné podat odpovídající statistiky o mezinárodní spolupráci, a to včetně typů žádostí, včasnosti odpovědi, prioritizaci žádostí a případů spontánního sdílení informací.

Uvážení a závěr

353. V porovnání s informacemi poskytnutými v hodnotící zprávě z roku 2011 Česká republika částečně napravila klíčové nedostatky týkající se sběru statistik. Nicméně statistiky ML nejsou rozděleny podle typů případů (samostatně stojící ML, samoprání) a neexistuje informace o tom, co se děje poté, co FAÚ předá policii svůj příkaz k odložení transakce. Orgány nevedou odpovídající statistiky o konfiskacích, MLA a o dalších přijatých žádostech o mezinárodní spolupráci. **Česká republika pouze částečně plní požadavky Doporučení 33.**

Doporučení 34 – Pokyny a zpětná vazba

354. Česká republika byla ve 4. kole hodnocení hodnocena jako PC. Hodnotitelé zjistili, že zde byl nedostatek sektorově specifických metodik a nedostatečně specifická zpětná vazba. FATF standardy se nezměnily, ale některé změny byly realizovány v používaných právních předpisech a byly vydány nové metodiky.

355. *Kritérium 34.1* – Neexistuje formální povinnost poskytovat pokyny a metodiky pro povinné osoby, ale v praxi FAÚ a některé samosprávné orgány (notářská komora, komora auditorů a daňových poradců) vypracovali pokyny pro finanční instituce a předmětné DNFBP. Konkrétně FAÚ vydal metodické pokyny pro klíčové oblasti AML/CFT regulace – PEP, skutečné vlastnictví, virtuální měny, FT a mezinárodní sankce (aktualizováno), podávání OPO a hazardní sektor. Pokyny jsou zveřejněny na internetových stránkách FAÚ.

356. Podle vyjádření úřadů jak FAÚ, tak ČNB pravidelně aktualizují své webové stránky a zasílají e-maily finančním institucím a DNFBP s relevantními informacemi o trendech ML/FT, nejlepší dostupné praxi, atd. ČNB pravidelně zveřejňuje na svých internetových stránkách metodiky vydávané Evropským dohledovým orgánem⁸⁷, stejně tak jako FAQ týkající se efektivní aplikace obecných AML/CFT požadavků. Nahodile metodika poskytovaná v rámci setkávání FAÚ s profesními asociacemi (např.: Komise České bankovní asociace) a prostřednictvím odpovědí na individuální dotazy povinných osob v případech, kdy mají pochybnosti týkající se implementace AML/CFT povinností. Sektorově specifické metodiky nejsou k dispozici.

357. AML zákon stanovuje přímo v § 55 odst. 3, že po uzavření analýzy poskytne FAÚ zpětnou vazbu povinné osobě, která oznámila podezřelý obchod. Zpětná vazba obsahuje informace o podaném trestním oznámení, postoupní informace jinému kompetentnímu orgánu nebo zahraniční FIU a uložení informace do vnitřní databáze FAÚ pro další využití. Jedná se o obecnou zpětnou vazbu bez poskytnutí detailních informací.

358. ČNB, konkrétně pak její oddělení dohledu nad finančním trhem, poskytuje pravidelně zpětnou vazbu subjektům, které dohlíží o výsledcích činností AML/CFT dohledu. ČNB také na svých internetových stránkách publikuje FAQ, které jsou souhrnem nejvíce relevantních AML/CFT povinností.

Uvážení a závěr

359. FAÚ má zákonnou povinnost poskytovat zpětnou vazbu povinným osobám ve vztahu k OPO a poskytl finančním institucím a DNFBP rozsáhlou metodiku zvláště ve vztahu k rizikům ML/FT a oznamování podezřelých obchodů. Pokyny poskytnuté finančním institucím jsou doplněny metodikou EU a FAQ vydávanými ČNB. Neexistuje zákonná povinnost poskytovat pokyny a metodiku. **Česká republika do značné míry plní požadavky Doporučení 34.**

Doporučení 35 – Sankce

360. V hodnotící zprávě z roku 2010 byla ČR ve vztahu k Doporučení 17 hodnocena jako PC. Hodnocení bylo založeno na tom, že 1) správní sankce zahrnuté v AML zákoně nejsou přiměřené a ani dostatečně odrazující, protože maximální výše sankce, kterou je možné uložit je příliš nízká; 2) mimo porušení povinnosti uchování mlčenlivosti, za kterou je možné uložit správní sankci fyzické osobě, jsou všechny ostatní přestupky vztažené pouze na právnické osoby, které jsou zároveň osobami povinnými. Ředitele, vedoucí zaměstnance a zaměstnance tak není možné přímo trestat; 3) nebyly doposud uloženy žádné sankce (otázka efektivity).

361. *Kritérium 35.1* – AML zákon stanoví správní sankce použitelné pro případy porušení požadavků v oblasti AML/CFT jak pro finanční instituce, tak pro DNFBP s výjimkami, které jsou popsány níže.

⁸⁷ Společná metodika EU č. 2015/849 o zjednodušené a zesílené kontrole klienta a skutečnostech, které mají být uváženy při hodnocení rizik ML a FT

362. Porušení, která souvisejí **použitím třetí stranou a pravidel zavedených** subjektem jsou nepřímá a částečně zahrnuta prostřednictvím sankcí, které lze uložit za pochybení pro provádění CDD. Nicméně nejsou pokryty všechny požadavky Doporučení 19 ani je nelze trestat (viz kritérium 17.1 písmeno c)).

363. Správní sankce, týkající se porušení povinností souvisejících s cílenými mezinárodními sankcemi proti terorismu a jeho financování, jsou stanoveny v zákoně o implementaci mezinárodních sankcí, části V (Doporučení 6).

364. Pro úpravu sankčního režimu v otázkách porušení povinností souvisejících s Doporučením 8 se použije ustanovení § 104 zákona o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob, který stanoví, že v případě porušení může rejstříkový soud uložit opakovaně pokutu do výše 100.000 CZK/3.877 EUR. V případě opakovaného pochybení při splnění povinnosti, v případě, že je zde právní zájem a může-li to mít zásadní následky pro třetí strany, může rejstříkový soud podle § 105 zákona o veřejných rejstřících rozhodnout o zrušení právnické osoby uvedené v rejstříku s její likvidací. Na toto kritérium se vztahují nedostatky popsány v kritériu 8.5.

365. Rozmezí pokut, které je stanoveno zákonem, je uvedeno v následující tabulce:

Tabulka 23: Pokuty za porušení povinností vyplývajících z AML zákona

AML zákon	Pokuta (do výše)		V případech, kdy přestupek komplikuje detekci nebo zajištění výnosů z trestné činnosti, nebo umožní financování terorismu (do výše)	
	CZK	EUR *	CZK	EUR *
§ 43 porušení povinnosti mlčenlivosti	200,000	7,500	1,000,000	37,000
§ 44 neplnění povinností při identifikaci a kontrole klienta	do výše 1,000,000 nebo do výše 10,000,000 záleží na typu pochybení	do výše 37,000 nebo do výše 370,500 záleží na typu pochybení	žádné (v hodnotící zprávě z roku 2010 byla 50,000,000)	žádné
§ 45 Nesplnění informační povinnosti ve vztahu k FAÚ	10,000,000	370,500	žádné (v hodnotící zprávě z roku 2010 byla 50,000,000)	žádné
§ 46 Nesplnění oznamovací povinnosti	5,000,000	185,000	žádné (v hodnotící zprávě z roku 2010 byla 50,000,000)	žádné
§ 47 Nesplnění povinnosti odložit příkaz klienta	do výše 1,000,000 nebo do výše 10,000,000 záleží na typu pochybení	do výše 37,000 nebo do výše 370,500 záleží na typu pochybení	žádné (v hodnotící zprávě z roku 2010 byla 50,000,000)	žádné
§ 48 Nesplnění povinností k prevenci (tj. systém vnitřních zásad, školení, aj.),	do výše 1,000,000 nebo do výše 5,000,000 záleží na typu pochybení	do výše 37,000 nebo do výše 185,000 záleží na typu pochybení	žádné (v hodnotící zprávě z roku 2010 byla 50,000,000)	žádné
§ 49 Porušení povinností při převodech peněžních prostředků			žádné (v hodnotící zprávě z roku 2010 byla 50,000,000)	žádné
§ 50 Neplnění oznamovací povinnosti při přeshraničních převozech	10,000,000	370,500	žádné (v hodnotící zprávě z roku 2010 byla 50,000,000)	žádné

Podle názoru hodnotitelského týmu nejsou správní sankce zahrnuté v AML zákoně přiměřené a dostatečně odrazující. Maximální výše sankce umožněná v AML zákoně je 10.000.000 CZK (přibližně 370.500 EUR), a to není dostačující.

366. Po hodnocení v roce 2011 byly sankce, které lze uložit podle §§ 44 - 50 AML zákona pro případy, kdy porušení povinností plynoucích z AML zákona znesnadní identifikaci a zajištění výnosů z trestné činnosti nebo umožní financování terorismu, oslabeny (již dále není možné uložit pokutu ve výši do 50.000.000 CZK/1.938.622 EUR). K této problematice české úřady uvedly, že změny v legislativě pouze zpřísnily daný sankční režim, protože s přijetím zák. č. 418/2011 Sb., o trestní odpovědnosti právnických osob, jsou sankce počítány na základě „denní sazby“, která se může pohybovat od 1.000 CZK do 2.000.000 CZK (38,77 EUR do 77.543 EUR). Denní sazba je stanovena soudem, který bere v potaz finanční situaci právnické osoby. TrZ dále určí v § 68 odst. 1, že maximální počet dní, po které může být na právnickou osobu uvalena sankce je 730, z čehož vyplývá, že nejvyšší možná pokuta může dosáhnout výše 1.460.000.000 CZK/56.606.704 EUR. Při určování počtu dní, za které soud uloží pokutu právnické osobě v dané denní sazbě, bere soud v potaz povahu a závažnost spáchaného trestného činu. Nicméně tyto sankce mohou být uloženy pouze v rámci trestního řízení a nejsou tak k dispozici pro správní trestání.

367. Podle § 51a AML zákona může správní orgán za přestupek podle § 43 - 49 AML zákona uložit též správní trest zveřejnění rozhodnutí na internetových stránkách úřadu po dobu pěti let. Taková informace by byla zveřejněna ve formě „aktuality“, které jsou rozesílány všem registrovaným návštěvníkům internetových stránek FAÚ. České orgány uvedly, že praxi tento nástroj nebyl použit, a to z důvodu poměrně krátké doby účinnosti tohoto ustanovení a doby trvání správních řízení (a to včetně odvolacích řízení).

368. Promlčecí lhůta přestupku je tři roky a začíná běžet ode dne následujícího po dni spáchání přestupku.

369. Podle § 53 AML zákona tresty za porušení povinností zástupci právní nebo poradenské profese (vyjma účetních) ukládá samosprávná komora na základě kárných pravomocí stanovených v jiném právním předpisu. V případě, že jiný dohledový orgán zjistí porušení povinností plynoucích z ML zákona u právní profese, tak takový podnět předá kompetentní samosprávné komoře.

Finanční sektor

370. Od 1. ledna 2017 může ČNB rovněž ukládat peněžité tresty za porušení povinností vyplývajících z AML zákona. FAÚ a ČNB mají v těchto otázkách totožné pravomoci a uložené trestu může být prováděno u stejných kategorií finančních institucí.

371. ČNB může rovněž ukládat nepeněžité tresty za porušení AML/CFT povinností na základě obecného oprávnění stanoveného v různých sektorových zákonech, které se týkají různých sektorů finančního trhu⁸⁸.

372. Nepeněžité sankce, které může ČNB ukládat na základě sektorové legislativy jsou mimo jiné:

⁸⁸ Sector specific provisions concerning the financial sector: Banks - Section 26 para 6 of the Act on Banks; Credit unions - Section 28 para 2 and Section 28g of the Act on Credit Unions; Investment firms – Section 136 of the Capital Market Undertakings Act, Section 9 and 9b of the Law on Supervision in the Capital Market (No. 15/1998 Coll.); Fund management companies - Section 539 of the Act on Management Companies and Investment Funds, Section 9 and 9b of the Law on Supervision in the Capital Market (No. 15/1998 Coll.); Insurance companies - Section 95 of the Insurance Act; MVTSPs and e-money institutions - Section 135d of the Act on Payment System; Exchange bureaus - Section 18 and 19 of the Act on Bureau-de-change Activity; Non-banking providers of loans - Section 146 of the Act on Consumer Credit.

- požadavek na změnu vedení dané instituce,
- úprava podmínek dané licence/oprávnění (tj. omezení umožněných činností),
- nařízení výjimečného auditu,
- odebrání licence/oprávnění a další.

DNFBP

373. FAÚ má obecné oprávnění vykonávat dohled a ukládat tresty DNFBP, vyjma právních a poradenských profesí⁸⁹.

Podle § 53 AML zákona jsou tresty za porušení povinností plynoucích z AML zákona ukládány právním a poradenským profesím (vyjma účetních) ukládány samosprávnými komorami na základě kárných pravomocí stanovených ve zvláštních předpisech. V případě, že jiný dohledový orgán zjistí porušení povinností plynoucích z ML zákona u právní profese, tak takový podnět předá kompetentní samosprávné komoře.

374. V případě pochybení může Notářská komora České republiky uložit řadu trestů.

375. V návaznosti na zjištěné pochybení může být zahájeno kárné řízení a v případě, že je notář shledán vinným ze spáchání provinění, mohou být uloženy tři různé typy trestů (upravené v notářském řádu).

376. Podle § 48 mohou být notáři uloženy tři typy trestu: písemné napomenutí, pokuta – až do výše stonásobku minimální měsíční mzdy stanovené zvláštním právním předpisem⁹⁰ nebo odvolání notáře. Výše pokuty se liší pro notáře, notářské kandidáty a koncipienty. Maximální výše pokuty pro notáře je až 1.220.000 CZK (47.301 EUR), pro kandidáta 244.000 CZK (9.462 EUR) a pro koncipienta 61.000 CZK (2.365 EUR).

377. Existují dva hlavní typy trestů, které mohou být uloženy kandidátovi nebo koncipientovi:

- kandidát – písemné napomenutí a/nebo pokuta do výše dvacetinásobku měsíční mzdy
- koncipient – písemné napomenutí a/nebo pokuta do výše pětinasobku měsíční mzdy.

378. Komora daňových poradců může podle § 12 a 13 zák. č. 523/1992 Sb., uložit daňovému poradci následující kárný postih:

- písemné napomenutí,
- pokuta do výše 100,000 CZK (3.878 EUR),
- pozastavení výkonu daňového poradenství až na dobu jednoho roku,
- vyškrtnutí ze seznamu.

379. V případě pochybení může Česká advokátní komora uplatnit kárné opatření advokáta ve formě:

- napomenutí,
- veřejné napomenutí,
- pokuty do výše stonásobku měsíční minimální mzdy stanovené zvláštním zákonem,
- dočasného zákazu výkonu právní profese uloženého po dobu šesti měsíců až tří let,

⁸⁹ Accountants are supervised by the FAÚ although they are a part of legal and advisory professions.

⁹⁰ The Czech authorities advised that the minimum monthly salary is of CZK 12.200.

- vyškrtnutí ze seznamu advokátů (zákon o advokacii §32 odst. 3).

380. Exekutorská komora může podat kárnou žalobu na exekutora k Nejvyššímu správnímu soudu (disciplinární orgán) pro zásadní porušení povinností stanovených zákone (mj. AML zákon) nebo profesním nařízením (tj. nedostatečná spolupráce při kontrole, § 116 a 117 a 121 zák. č. 121/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti).

381. V souladu s § 25 zák. č. 93/2009 Sb., o auditorech, může Komora auditorů České republiky uložit za porušení povinností následující:

- napomenutí,
- veřejné napomenutí,
- pokutu do výše 1,000,000 CZK a v určitých případech až do výše 10,000,000 CZK (cca. 40,000 EUR a 400,000 EUR)
- zákaz výkonu auditorské činnosti na dobu nejdéle 5 let,
- vyloučení z výkonu funkce člena řídicího orgánu auditorské společnosti na dobu nejdéle 3 roky.

382. *Kritérium 35.2* – Podle § 43 – 50 AML zákona mohou být správní sankce uloženy fyzickým osobám pouze za porušení povinností mlčenlivosti (§ 43) a pochybení v jednání v souladu s povinností podat prohlášení o převozu hotovosti (§ 50).

383. České orgány uvedly, že správní sankce pro fyzické osoby se mohou řídit zák. Č. 255/2016 Sb., o přestupcích a řízeních proti nim, konkrétně v § 13 pro fyzické osoby a v § 20 pro osoby právnické. Podle § 20 odst. 7 zákona, trestní odpovědnost právnických osob nevylučuje možnost uložení trestu rovněž fyzické osobě. Hodnotící tým nedostal k dispozici zmiňované legislativní změny ani mu nebylo potvrzeno, že takový trest byl fyzické osobě někdy uložen. Není jasné, jaké tresty na úrovni vedení mohou být za přestupky v oblasti AML/CFT uloženy jednotlivým sektorům.

Uvážení a závěr

384. Sankce za porušení AML/CFT požadavků mají celkově omezenou proporcionalitu. Rozsah sankcí použitelných pro fyzické osoby za přestupky v oblasti AML/CFT je omezený a dostupné správní sankce nejsou dostatečně odrazující, protože maximální výše peněžitého trestu, který může být uložen, je poměrně nízká. **Česká republika pouze částečně plní požadavky Doporučení 35.**

Doporučení 36 – Mezinárodní nástroje

385. Ve 3. kole hodnocení byla Česká republika ve vztahu k dřívějšímu Doporučení 35 a SRI hodnocena jako PC. Bylo zjištěno, že země neratifikovala ani Palermskou úmluvu ani úmluvu OSN o potlačování financování terorismu. Bylo odkazováno i na nedostatky týkající se zmrazování prostředků v reakci na rezoluce OSN. V době zpracování poslední zprávy v rámci follow-up procesu nebyly tyto nedostatky ještě vyřešeny. V mezičase ovšem ČR ratifikovala všechny potřebné úmluvy, a to včetně Meridské úmluvy, která se stala součástí požadavků v rámci Doporučení č. 36.

386. *Kritérium 36.1* – Československo podepsalo dne 7. prosince 1989 Vídeňskou úmluvu a ratifikovalo ji pak 4. června 1991 (Česká republika následně přistoupila 20. prosince 1993). Palermská úmluva (UNTOC) společně s jejími dvěma protokoly (protokol proti pašování přistěhovalců po zemi, po moři a letecky a Protokol proti nezákonné výrobě palných zbraní, jejich částí, dílů a munice a proti nezákonnému obchodování s nimi) vstoupily v platnost 24. října 2013.

387. Meridská úmluva (úmluva OSN proti korupci, UNCAC) vstoupila v platnost 29. prosince 2013 a byla na národní úrovni vyhlášena pod číslem 105/2013 Sb. o sjednání Úmluvy Organizace spojených národů proti korupci. Úmluva OSN o potlačování financování terorismu vešla v platnost 26. ledna 2006.

388. Podle České ústavy (konkrétně čl. 10) vyhlášené mezinárodní smlouvy, k jejichž ratifikaci dal souhlas Parlament a kterými je ČR vázána, jsou součástí právního systému; jestliže smlouva stanoví něco jiného, než zákon, pak se použije smlouva. Takže všechny čtyři úmluvy jsou přímo použitelné a mají přednost před zákonem a jsou tedy i plně implementovány.

389. *Kritérium 36.2* – Česká republika do značné míry implementovala předmětné úmluvy, ale i tak jsou zde drobné nedostatky ve vztahu k trestným činům ML a FT. Navíc tyto úmluvy požadují, aby signatáři měli možnost poskytovat MLA mimo jiné ve vztahu k zmrazení, zajištění a konfiskaci. V této otázce jsou ovšem v ČR drobné nedostatky jak je vysvětleno v Doporučení 38.

Uvážení a závěr

390. I přesto, že ČR ratifikovala a uvedla v účinnost Palermskou a Meridskou úmluvu i úmluvu o potlačování financování terorismu, se zdá, že důkazy o jejich plné implementaci stále schází. **Česká republika tak do značné míry plní Doporučení 36.**

Doporučení 37 – Mezinárodní právní pomoc

391. Česká republika byla ve 3. kole hodnocení ve vztahu k dřívějším doporučením č. 36-38 a SR V hodnocena jako LC. Hodnotitelé poznamenali, že existují jisté pochybnosti o schopnosti ČR poskytovat včasnou a efektivní pomoc s ohledem na zjevná omezení ve vztahu k Doporučení č. 37 (týkající se nepřímých výnosů a hodnoty konfiskace) a situaci týkající se zdrojů určených pro oblast MLA. V době přípravy 4. follow-up zprávy se v zákonných ustanoveních určených k regulaci této oblasti změnilo jen málo, ale od té doby ČR uvedla v účinnost nový zákon zabývající se MLA.

392. *Kritérium 37.1* – ČR přijala zákon č. 104/2013 Sb., o mezinárodní justiční spolupráci ve věcech trestních (MJSVT). Tento zákon je účinný od 1. ledna 2014.

393. Zdá se, že zákon byl částečně výsledkem pokusu českých orgánů dosáhnout zkrácení TrŘ, s ohledem na fakt, že jeho rozsáhlé pasáže transponují evropské a další mezinárodní předpisy do českého práva. Nicméně zákon obsahující 358 paragrafů je poměrně komplexní a zavádí řadu prostředků pro pomoc, které tak ČR může podle § 47 poskytnout. Tento seznam obsahuje:

Právní pomoc spočívající v:

- a) vydání nebo odejmutí věci, zajištění finančních prostředků, zaknihovaných cenných papírů, nemovitostí a náhradní hodnoty (podle hlavy čtvrté, oddílu čtvrtého TrŘ, § 78-81b),
- b) domovní nebo osobní prohlídce, prohlídce jiných prostor a pozemků, vstupu do obydlí, jiných prostor a pozemků (hlava čtvrtá, oddíl pátý TrŘ, § 82-85c),
- c) zajištění nároků poškozeného podle hlavy druhé, oddílu sedmého TrŘ,
- d) zadržení a otevření zásilek a jejich změna (podle hlavy čtvrté, oddílu šestého TrŘ),
- e) sledování zásilek (což je termín, který česká legislativa používá pro "Controlled Delivery") podle § 65 MJSVT,
- f) odposlech a záznam telekomunikačního provozu podle hlavy čtvrté, oddílu sedmého TrŘ, vyšetřovací techniky by byly k dispozici pouze v případech ML za těch nejzávažnějších okolností (§

216 odst. 4, § 214 odst. 4), ale ne pro případy FT, kvůli požadavku, kdy trestný čin musí být postížitelný odnětím svobody ve výši 8 let nebo víc,

g) vyšetření duševního stavu obviněného podle § 116 odst. 2 TrŘ,

h) použití operativně pátracích prostředků podle § 158b až 158f TrŘ, nebo

i) skryté vyšetřování podle § 59 až 61 MJSVT, § 50 MJSVT pojednává o postupu k výpovědím svědků a znalců a § 51 řídí přítomnost a účast (kdy oprávněný zahraniční orgán může pokládat svědkovi doplňující dotazy).

V § 57 a 58 MJSVT nalezneme ustanovení pro žádosti zahraničních států o výslech/svědectví prostřednictvím videokonferenčního zařízení nebo telefonu.

j) Odposlech a záznam telekomunikačního provozu mohou být nařízeny soudem v těchto trestních řízeních:

- týkajících se všech trestných činů (bez propojení s výší trestu), kde ČR je povinna je stíhat na základě mezinárodní úmluvy (včetně ML a FT případů);
- trestné činy uvedené v § 88 odst. 1 TrŘ (bez ohledu na výši trestu);
- v dalších případech mezinárodní trestné činnosti, kde je horní sazba odnětí svobody alespoň 8 let.

394. Z hlediska způsobu provedení dané žádosti podle § 3 MJSVT postupují orgány podle TrŘ pokud MJSVT nestanoví jinak (MJSVT bere v potaz mezinárodní aspekty spolupráce). České orgány uvedly, že existuje-li použitelná a závazná mezinárodní úmluva, která by stanovila jiný postup, orgány budou postupovat v souladu s touto úmluvou (viz čl. 10 Ústavy české republiky a § 3 odst. 2 MJSVT).

395. ČR je schopna poskytovat velice širokou škálu mezinárodní právní pomoci (MLA) ve věcech trestních, včetně MLA v trestních věcech týkajících se praní peněz, predikativního trestného činu a vyšetřování financování terorismu, jejich stíhání a ostatní řízení. Řada opatření je dostupná na základě principu reciprocity. Zákonný postup obsahuje všechny nezbytné opatření pro poskytnutí pomoci včas. Žádosti jsou řešeny na základě jejich urgency v případech, kdy je taková urgency odůvodněná v žádosti.

396. Mezinárodní justiční spolupráce mezi ČR a zahraničními státy může být poskytována jak podle mezinárodních smluv, tak pod zárukou reciprocity (viz § 4 MJSVT). Pomoc poskytovaná na základě reciprocity je velice široká, zahrnuje prakticky celou škálu pomoci, pouze s několika výjimkami, jako je přeshraniční sledování. ČR podepsala a ratifikovala hlavní úmluvy OSN, Rady Evropy (ačkoli Úmluva Rady Evropy o praní, vyhledávání, zadržování a konfiskaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu (z roku 2005, tzv. „Varšavská úmluva“) ještě musí být podepsána a ratifikována) a EU a rovněž implementovala veškerou legislativu EU týkající se MLA v trestních věcech kromě Evropského vyšetřovacího příkazu (zákon implementující tento postup čeká na schválení Parlamentem).

397. I přesto, že má ČR k dispozici širokou škálu nástrojů pro pomoc zemím, tak drobné nedostatky identifikované ve vztahu k Doporučením č. 3 a 5 mohou omezovat rozsah dostupné pomoci kvůli požadavkům na oboustrannou trestnost pro použití donucovacích opatření.

398. *Kritérium 37.2* – V případě, že je přípravné řízení realizováno policií nebo justičním orgánem v zahraničí, pak je kompetentním orgánem pro příjem žádosti o právní pomoc od zahraničního orgánu NSZ; v ostatních případech je kompetentní MSp (§ 48 odst. 1 MJSVT). Některé informace, týkající se těchto otázek, jsou zahraničním orgánům dostupné prostřednictvím deklarací ČR učiněných ve vztahu k ratifikaci úmluv nebo prostřednictvím webových stránek Evropské justiční

sítě. S ohledem na postup a zásady ČR nedávno přistoupila ke koncentrovanějšímu zpracování žádostí o MLA v přípravném řízení na úrovni krajských státních zastupitelství. Ostatní typy žádostí jsou zpracovávány na úrovni krajských soudů (§ 48 odst. 5 MJSVT).

399. ČR je schopna poskytovat pomoc včas, v případech, kdy je obdržena žádost o MLA kompletní a správná. Pokud neexistuje mezinárodní dohoda, která by umožňovala přímý kontakt mezi justičními i orgány (§ 48 odst. 5 MJSVT), pak je zpracování MLA dohlíženo centrálními orgány. Orgány uvedly, že většina žádostí ve vztahu k zemím EU je zpracovávána na základě přímé spolupráce mezi justičními orgány ČR a zahraničního státu.

400. Každé státní zastupitelství má svůj vlastní systém správy spisů/případu, který lze prohledávat a umožňuje sledování jednotlivých případů. Nicméně tyto regionální systémy mezi sebou nejsou propojeny ani nejsou navázány na centrální systém (SZ a Msp). Nový systém správy spisů/případů (ELVIZ) je aktuálně vyvíjen, ale ještě není funkční.

401. Pro žádosti do zahraničí existují formuláře pro české státní zástupce a soudce připravené pro všechny typy MLA a dalších žádostí (jsou k dispozici na extranetu NSZ pro státní zástupce a extranetu MSp pro soudce). I přesto, že mechanismus zpracování je jasný a existuje typ systému pro správu případů/spisů na regionální úrovni, tak by nedostatečný centrální systém správy spisů/případů mohl pravděpodobně orgánům bránit ve sledování zpracování žádostí a znemožňovat českým orgánům vytvoření celkového přehledu o tom, jak rychle jsou ve skutečnost žádosti o MLA zpracovány tak, aby mohly upravit zásady tak, aby mohly dosahovat vyšší efektivity.

402. *Kritérium 37.3* – Podle § 5 může být žádost odmítnuta v případě, že by její poskytnutí bylo v rozporu s ústavním pořádkem nebo by negativně ovlivnilo jiný významný chráněný zájem. § 53 MJSVT stanoví, že výkon zahraniční žádosti může být odložen, pokud to ohrožuje vyšetřování vedené v ČR a § 54 stanoví podklady pro odmítnutí (poskytnutí nedostatečných podkladů, poskytnutí nemožné podle českého práva, další zásadní důvody). “Další závažné důvody” mohou zahrnovat například žádosti, jejichž provedení by způsobilo zásadní škody nebo by bylo prakticky nemožné ji poskytnout, mj. nalezení ostatků osoby, která je několik let po smrti bez konkrétních informací o místě, kde se nachází. Zdá se, že zde tak neexistují žádné neodůvodněné nebo neopodstatněné podmínky pro MLA.

403. *Kritérium 37.4* –

(a) Neexistují žádná zákonná ustanovení, která by zakazovala provést MLA týkající se daňových trestných činů. Naopak, ČR je součástí celé řady mezinárodních úmluv (nebo jejich doplňkových protokolů) a i legislativa EU ukládá ČR povinnost poskytovat MLA také v daňových otázkách.

(b) Kromě povinnosti mlčenlivosti advokáta a výsad právních profesí (§ 8 odst. 5 TrŘ) MJSVT neomezuje provedení MLA na základě požadavků tajnosti nebo důvěrnosti. “Bankovní tajemství” není důvodem pro odmítnutí žádosti o MLA.

404. Podklady pro odmítnutí nebo odložení jsou popsány výše v kritériu 37.3.

405. *Kritérium 37.5* – § 6 MJSVT odpovídajícím způsobem upravuje mlčenlivost ve vztahu k žádostem o MLA. V ČR není přípravné řízení veřejné. Žádost o MLA není poskytnuta obviněnému ani jeho/jejímu právnímu zástupci. Toto platí pro jak pro přípravné řízení (v případech, kdy by taková povinnost mohla mít vážné následky) a soudní řízení ve státě, který žádost podává.

406. *Kritérium 37.6* – Donucovací opatření nepožadují oboustrannou trestnost, např.: svědectví, výslech podezřelého, obviněného; poskytnutí bankovního tajemství (bez zmrazení bankovního účtu); poskytnutí bankovních informací (bez zmrazení bankovního účtu); poskytnutí kopie záznamu odsouzení pro trestný čin; předání procesních dokumentů.

407. *Kritérium 37.7* – Zdá se, že oboustranná trestnost je posuzována na základě účelu, tedy ČR posuzuje, zda chování popsané v žádosti, by bylo základem pro trestní řízení pro jakýkoli trestný čin v ČR, a to bez ohledu na nomenklaturu nebo „kategorii“ činu, který je předmětem žádosti. Tuto analýzu oboustranné trestnosti nijak neovlivňuje přidání daňových trestných činů do glosáře určených kategorií trestných činů a v důsledku toho nebrání českým orgánům poskytovat pomoc jak pro daňové trestné činy jako predikativní nebo ML plynoucí z nově určených kategorií predikativních trestných činů.

408. *Kritérium 37.8* – Standardy požadují, aby pravomoci uvedené v kritériu 31.1 byly dostupné zahraničnímu státu na základě platné žádosti o MLA. Jak je uvedeno výše v analýze ke kritériu 37.1, jsou tyto pravomoci k dispozici žádajícího státu tak, jak je požadováno (jestliže je podaná žádost v souladu s požadavky předmětné úmluvy nebo MJSVT). V otázce pravomocí, na které je odkazováno v kritériu 31.2 a 37.8 písmenu b) je rozsah takových dostupných pravomocí k dispozici jménem zahraničního státu. Na některé z těchto pravomocí je specificky odkazováno v kritériu 31.2, ale tyto nevyklučují ostatní pravomoci podle kritéria 37.8.

a) Pravomoci a vyšetřovací techniky zmíněné v kritériu 31 jsou dostupné při poskytování MLA (jestliže je podaná MLA v souladu s podmínkami stanovenými předmětnými mezinárodními úmluvami a/nebo MJSVT). Podle § 12 odst. 10 TrŘ bude řízení podle MJSVT chápáno jako trestní řízení. Podle § 3 MJSVT orgány postupují podle TrŘ, pokud nestanoví MJSVT jinak. Nicméně stanovili mezinárodní úmluva závazná pro ČR jasně jiný postup, pak orgány postupují podle takové úmluvy (viz čl. 10 Ústavy České republiky a § 3 odst. 2 MJSVT).

b) Pravomoci ČR přispívající k utajení operací jsou upraveny v § 59-61 („skryté vyšetřování“) MJSVT a schopnost realizovat „kontrolované doručení“ je upravena v § 87b TrŘ a § 65 MJSVT. Státní zástupce může nařídit sledování zásilky, je-li podezření, že obsahuje drogy, falešné peníze, zbraně, atd. Předstíraný převod (falešný převod) je upraven v § 158c TrŘ a § 61-63 MJSVT. Toto například znamená, že předstíraný převod padělaných peněz, drog, atd. je proveden agentem v utajení nebo osobou, která spolupracuje s policejními orgány.

Odposlech komunikace je dostupný a může být v trestním řízení užit, je-li řízení vedeno pro trestný čin, kde zákon předepisuje trest odnětí svobody s horní sazbou alespoň 8 let nebo pro trestné činy uvedené v § 88 odst. 1 TrŘ nebo pro trestné činy, u kterých má ČR povinnost stíhat je na základě mezinárodní úmluvy (tj. ML). V důsledku toho znamená, že odposlechy mohou být použity ve všech případech vyšetřování ML. Navíc české právo umožňuje výsledky prostřednictvím video konference.

409. Je zřejmé, že některé z ČR podepsaných a ratifikovaných úmluv a smluv umožňují přímou spolupráci mezi zahraničními a českými soudními orgány. O této problematice naleznete více v této příloze pod kritériem 40.1. Orgány zapojené do trestního řízení postupují při poskytování MLA podle práva žádajícího státu - viz § 49 MJSVT.

Uvážení a závěr

410. ČR je schopna poskytovat širokou škálu pomoci. ČR poskytla informace o specifických typech pomoci, které být získány na bázi reciprocity, i když rovněž podepsala a ratifikovala konkrétní úmluvy. Nicméně s ohledem na konkrétní drobné nedostatky identifikovaná v Doporučení č. 3 a 5 není možné demonstrovat plnou schopnost spolupracovat ve všech aspektech těchto TČ. České orgány v současné době nemají kompletní a centralizovaný systém správy spisů/případů. **Česká republika tak do značné míry plní požadavky Doporučení 37.**

Doporučení 38 – Mezinárodní právní pomoc: zmrazení a konfiskace

411. V době přípravy hodnotící zprávy 3. kola ještě nebyly ratifikovány Palermská úmluva a Úmluva OSN o potlačování financování terorismu. Byla rovněž zjištěna neschopnost ČR zpracovat požadavek na zmrazení a konfiskaci majetku ve formě náhradní hodnoty, což představovalo další nedostatky. 4. follow-up zpráva z roku 2011 některé z těchto obav zopakovala, ale zaznamenala příznivý vývoj v řešení problémů týkajících se majetku náhradní hodnoty pomocí novely zákona.

412. *Kritérium 38.1* – Orgány původně uváděly, že podle § 3 odst. 1 MJSVTT je státní zástupce nebo soud oprávněn postupovat podle MJSVT, pokud tento zákon nestanoví jinak nebo se v případě, kdy předmětná otázka není tímto zákonem upravena, použijí ustanovení TrŘ. Následně orgány doplnily informaci, že případná mezera zákona může být rovněž doplněna ustanovením mezinárodní úmluvy. České orgány také upozornily, že státní zástupce nebo soudce „*může přímo uplatnit také přímo vykonatelné ustanovení mezinárodní smlouvy, která byla ratifikována ČR a uveřejněna ve sbírce zákonů nebo sbírce mezinárodních smluv*“ (viz § 3 odst. 2 MJSVT – „Podle tohoto zákona se postupuje, nestanoví-li mezinárodní smlouva jinak.“). České orgány upozornily na to, že se fakticky TrZ uplatní do jisté míry i na mezinárodní spolupráci. Například zajištění nástrojů a náhradní hodnoty je zahrnuto pod § 70 TrZ, § 77b odst. 1, písmeno b), 79 písmeno a), 79 písmeno g). Pro záležitost konfiskace je obecné ustanovení uvedeno v § 118 MJSVT umožňující uznání a výkon příkazu zahraničního soudu v trestních věcech. Definice zahraničního rozhodnutí pod § 118 MJSVT je široká a zahrnuje různé druhy trestů a ochranných opatření. Definice rovněž pokrývá příkazy ke konfiskaci nebo propadnutí. V zákoně je toto definováno jako rozhodnutí vydané zahraničního orgánu ve vztahu k trestnému činu, na základě kterého byl uložen trest nebo ochranné opatření tak, jak je definováno v § 36, 52, 98 odst., 1 TrZ. Trest propadnutí majetku podle § 66 TrZ a propadnutí věci a náhradní hodnoty (§ 70-72 TrZ) a také ochranná opatření zabránění věci (§ 101-102 TrZ) rovněž spadají pod definici v § 118 MJSVT.

413. V souladu s legislativou pak české orgány nejprve nahlédnout do ustanovení MJSVT. Pokud daná otázka není zákonem řešena, nahlédnou do ustanovení TrŘ. Z hlediska přesného procesního postupu, kterým je zahraniční žádost zpracovávána, budou mít podmínky stanovené mezinárodní smlouvou přednost před MJSVT i TrŘ.

414. ČR dále implementovala Rámcové rozhodnutí Rady 2006/783/SVV o Evropském zajišťovacím příkazu (§ 226-236 MJSVT), ale tato legislativní úprava může být používána pouze mezi státy EU, které již implementovaly toto rozhodnutí.

Podkritéria (a),(b),(c),(d)

415. § 79 písmena a) až g) hlavní orgán pro zpracování a řízení detailů týkajících se zajištění legalizovaného majetku a dalších typů majetku, a to včetně nástrojů a majetku náhradní (odpovídající) hodnoty. Nástroje jsou definované v § 70 odst. 2 písmeni a) TrZ jako věci, které byly použity ke spáchání trestného činu. Pokud jde o procesní právo, pak jsou nástroje definovány v § 77b odst. 1 písmeni b) TrŘ – „a) věci důležité pro trestní řízení, které ... b) jsou nástrojem trestné činnosti“. Koncept „nástroje trestné činnosti je použit se stejným významem i v textu ustanovení § 79a až 79g TrŘ.

MJSVT odkazuje na jiné státy než samotnou ČR jako na „členské státy“ (EU státy) nebo „zahraniční“ státy (všechny ostatní státy). Z hlediska konfiskace je stanoven režim v § 278-295, který lze využít na základě zahraničního příkazu, ale uplatní se pouze na státy EU. § 278-295 MJSVT jsou specifická ustanovení s ohledem na státy EU, které již implementovaly Rámcové rozhodnutí Rady 2006/783/JHA ze dne 6. prosince 2006 o uplatňování zásady vzájemného uznávání příkazů ke konfiskaci (OJ L 328, 24/11/2006 str. 59 – 78).

416. Rozšířená konfiskace je řešena v § 102a TrZ. České orgány uvedly, že za takových okolností je třeba odkázat ve skutečnosti na TrZ, protože dočasné zajištění, vykonávané v souladu s TrŘ (nebo podle TrŘ a MJSVT v případech MLA), může být provedeno pouze v případech, kdy je zde zvláštní účel definovaný ve hmotném nebo procesním právu.

417. *Kritérium 38.2* – Uznání a výkon zahraničních NCB zabrání majetku (non-conviction-based, na jiném základě než usvědčení) může být provedeno pouze v případech, kdy má zahraniční stát stejný koncept NCB zabrání v trestních věcech (tj. Slovensko). V této otázce české orgány uváděly současný praktický příklad takové žádosti, kdy věc prozatím nebyla rozhodnuta soudem. Příklad se týká příkazu ke konfiskaci, kde jeden obviněný je po smrti a další osvobozen. České orgány uvedly (ačkoli je věc prozatím nerozhodnuta), že za takových okolností může být konfiskace peněz na bankovním účtu být ve skutečnosti realizována podle § 101 odst. 2 písmeno b) TrZ (prostřednictvím § 118 MJSVT). V každém případě není jasné, jak NCB příkaz tam, kde podezřelý uprchl, zemřel nebo jej nelze identifikovat (například příkaz k „civilní konfiskaci“ učiněný ve vztahu k majetku neznámého předpokládaného majitele), postupovat.

418. *Kritérium 38.3* (spíše splněno) – Ve vztahu k podkritériu a) české orgány odkazovaly na § 48 odst. 6 MJSVT, ale toto ustanovení se zabývá rozdělením výkonu zahraničních žádostí v rámci ČR mezi státní zástupce v různých krajích. Orgány vysvětlovaly, že § 48 odst. 6 MJSVT je ve skutečnosti zásadní v případech koordinace zpracovávání žádostí o MLA, a to včetně koordinace činností v rámci zajištění a konfiskace. Například v případech, kdy je státní zástupce nebo soud kompetentní ke zpracování žádosti o MLA, pak žádost o MLA bude zpracována pouze jedním státním zástupcem nebo soudem, a to tím, kterému NSZ nebo MSp tuto žádost přidělí. Toto státní zastupitelství poté koordinuje zajištění v celé zemi a s příslušnými zahraničními orgány. Toto je sice adekvátní odpověď na požadavky tohoto kritéria, ale ne ideální.

V komplexních případech může být vyžadována pomoc Eurojust. Eurojust organizuje koordinační setkání a dále koordinuje domovní prohlídky nebo zajišťování majetku na mezinárodní úrovni. Může být rovněž požadována pomoc prostřednictvím sítě CARIN.

Ve vztahu k podkritériu b) je správa dočasně zajištěného majetku řešena zákonem č. 279/2003 Sb., ze dne 7. srpna 2003 o výkonu zajištění majetku a věcí v trestním řízení.

419. Opatření vyzdvižena v analýze pod kritériem 4.4 jsou rovněž k dispozici za účelem správy majetku jménem zahraničního orgánu.

420. *Kritérium 38.4* – Sdílení majetku je v ČR umožněno na základě reciprocity (§ 135, 140 MJSVT). Sdílení majetku je upraveno také bilaterálními smlouvami (ve skutečnosti zde byla prozatím podepsána pouze jedna bilaterální smlouva s USA). Jestliže je spolupráce mezi členskými státy EU založena na rámcovém rozhodnutí Rady 2006/783/JHA o příkazech ke konfiskacím, pak je sdílení majetku možné (§ 290 MJSVT). Takto může být postupováno mezi členskými státy EU, které již implementovaly toto rámcové rozhodnutí.

Uvážení a závěr

421. ČR je schopna splnit principiálně požadavky tohoto doporučení a existuje zde robustní systém správy zajištěného majetku. Nicméně otázce konfiskace na bázi neusvědčení byla demonstrována méně komplexní schopnost nápomoci. **Česká republika do značné míry plní požadavky Doporučení 38.**

Doporučení 39 – Extradice

422. Z důvodů, které nejsou hodnotitelům známy, nebylo Doporučení 38 hodnoceno ani ve zprávě z roku 2006 ani ve 4. kole hodnocení.

423. *Kritérium 39.1* – Vydávání zahraničnímu státu se řídí zákonem o mezinárodní justiční spolupráci ve věcech trestních (MJSVT); vydávání členskému státu Evropské unie, tj. Občanu na základě konceptu Evropského zatýkacího rozkazu se řídí § 189 až 225 MJSVT. Vydávání do jiných států se řídí § 87 až 104 MJSVT.

(a) Jak v případě členských států EU, tak států mimo EU je otázka, zda je možné za daný trestný čin vydávat, odvozena od maximální možné délky trestu (v zásadě podle českého práva doba 1 rok) ve vztahu k trestnému činu, pro který je vydání osoby požadováno. V obou případech je vydání pro trestné činy FT a určitě i některé ML trestné činy možné, ale podle § 216 a 214 je nutné trest za ML zvážit z hlediska nižší sazby, pokud se tato uplatní pro predikativní trestní čin, který lze trestat nižší sazbou odnětí svobody.

(b) ČR nemá elektronický systém správy případů/spisů, ovšem v případě schémat evropského zatýkacího rozkazu existují fixní časové limity stanovené zákonem (60 dnů pro vydání rozhodnutí, § 209 zákona o MJSVT) a tento postup je podstatně snazší než ten pro ostatní země. V řízení s ostatními státy by byl systém správy případů/spisů výhodou nebo v případě velkého množství žádostí o vydání důležitým aspektem, což ovšem není případ ČR. S těmito žádostmi je zacházeno na základě jejich urgentnosti tak, jak je v dané žádosti odůvodněno.

c) Podklady nepřípustnosti vydání jsou stanoveny pro státy mimo EU v § 91. I přesto, že obsahují potřebu vzájemné dohody v případech, kdy je vydání požadováno na základě daňových nebo celních trestných činů, nelze tento přístup považovat za neodůvodněně omezující. Podklady pro odmítnutí vydání jsou více omezené v případech, kdy je vydání požadované členským státem EU. Může ovšem docházet i k situacím, kdy bude vydání odmítnuto, jestliže český občan nebo osoba s trvalým pobytem v ČR se odmítne podvolit vydání v situacích, kde účelem vydání je výkon trestu uloženého státem, který vydání požaduje a jedná se o trest, který může být místo toho vykonán v ČR (§ 205 zákona o MJSVT). Tento přístup není považován za neopodstatněně omezující.

424. *Kritérium 39.2* –

a) ČR odmítne vydat své státní příslušníky státu mimo EU bez jejich souhlasu (§ 91 odst. 1 písmeno a) zákona o MJSVT), nicméně dvoustranné dohody o vydávání umožňují se od tohoto principu odklonit. Do dnešního dne ČR nemá platnou žádnou dohodu, která by uplatnila tuto výjimku. Nicméně v rámci konceptu Evropského zatýkacího rozkazu je předání českého občana i bez jeho souhlasu možné v případech, kdy jsou splněny specifické podmínky.

b) § 113 (odst. 1 a 3) – 117 ve spojení s § 9 zákona o MJSVT; Jestliže ČR odmítne předání pouze na základě otázky státní příslušnosti, pak bude záležitost okamžitě převedena Ministerstvem spravedlnosti na státní zastupitelství, jak uvedly české orgány tak, aby bylo pokračováno dále v řízení. Zdá se, že jediným podkladem pro odmítnutí (§ 205 zákona o MJSVT, vedle nedostatku potřebných informací/důkazů/materiálů) vydání občana ČR nebo osoby se stálým pobytem v ČR pro státy EU je situace, kdy předmětná osoba může trest, uložený v jiném státě, vykonat namísto toho v ČR. Proto otázky, které vyvstávají v kritérium 39.2 písmeni b) nejsou relevantní pro členy EU.

425. *Kritérium 39.3* – České orgány poskytly materiály, včetně dvou kopií dohod o vydávání, a odkazy na českou soudní praxi, které potvrzují, že oboustranná trestnost bude posuzována v souladu se standardy FATF tak, jak je v kritériu stanoveno.

426. *Kritérium 39.4* – V zákoně o MJSVT jsou ustanovení o zjednodušeném vydávání (§ 96 pro státy mimo EU, § 208 pro státy EU).

Uvážení a závěr

427. ČR je schopna vydávat v případech ML a FT na základě maximálního trestu za tyto činy a nestanovuje přehnaně omezující podmínky pro **vydávaného. surrender**. Toto je klíčové pro posuzování Doporučení č. 39. Je-li odmítnutí předání založené pouze na státní příslušnosti je zde možnost, aby české orgány toto projednávaly před českými soudy. Nicméně se zdá, že neexistuje povinnost toto učinit i na žádost cizího státu. Tento nedostatek lze ovšem považovat za nepatrný. Ani analýza oboustranné trestnosti ani otázka zjednodušeného vydávání nejsou problémem. **Česká republika do značné míry plní požadavky Doporučení 39.**

Doporučení 40 – Další formy mezinárodní spolupráce

428. ČR byla v předchozím kole hodnocení hodnocena jako „v zásadě v souladu“. Zjištěné nedostatky byly: v případě policie a orgánů dohledu chybějící mechanismus získávání informací a poskytování statistik k mezinárodní spolupráci; a potřeba aby FAÚ vytvořil podrobnější proces a postup uchování informací shromážděných k dožádanému případu.

429. *Kritérium 40. 1* –

FAÚ

430. FAÚ je oprávněn vyměňovat si informace (včetně dokumentů), včetně utajovaných informací jak se stanoveno AML zákonem, se zahraničními finančními zpravodajskými jednotkami (§§ 33 a 39). Výměna informací se zahraničními orgány se provádí jak spontánně, tak na žádost (podrobně viz kritérium 40.9). Tato pravomoc se rovněž týká nepřímé (většinou přes cizí FIU) výměny informací s jinými zahraničními orgány kompetentními v boji proti ML/FT (podrobně viz kritérium 40.20).

NCOZ

431. Zák. č. 273/2008 Sb., o policii ČR, konkrétně §§ 89-94 stanovují oprávnění k mezinárodní policejní spolupráci. Podle § 89 při výkonu svých pravomocí může policie spolupracovat s Interpolem, Europolem, příslušnými orgány a institucemi EU a jejich členských států a rovněž s mezinárodními organizacemi, zahraničními bezpečnostními sbory a dalšími příslušnými zahraničními orgány. Konkrétně §§ 90-93 policii a její zahraniční protějšky opravňují spolupracovat na přeshraničních operacích na základě smlouvy. § 94 upravuje pravomoc sdílet informace týkající se národní bezpečnosti.

432. Orgány ČR uvedly, že komunikace přes kanál Interpolu se běžně a široce využívá. Národní kancelář Interpolu (NKI, Interpol Praha) se nachází v rámci policejního prezidia a funguje jako ústřední organ pro Interpol a další mezinárodní spolupráci/komunikaci. Česká policie poskytuje informace spontánně v rámci evropských organizací a SVT.

Státní zastupitelství

433. Spontánní informace jsou poskytovány písemně nebo vyměňovány na setkáních mezi domácími a zahraničními státními zástupci (často během koordinačních setkání pořádaných Eurojustem nebo v rámci SVT).

ČNB

434. Neexistují překážky mezinárodní spolupráci na úrovni orgánů dohledu. Podrobněji viz kritérium 40.12 a následující.

435. Nicméně „rychlé“ poskytnutí co „nejširší škály“ mezinárodní spolupráce není konkrétně upraveno.

436. *Kritérium 40.2 – Příslušné orgány by měly*

(a) mít zákonem stanoveno poskytovat spolupráci;

FAÚ

437. Jak je uvedeno u kritéria 40.1, AML zákon opravňuje FAÚ spolupracovat se zahraničními orgány. Ustanovení zákona jsou dostatečně široká, aby umožnila flexibilní spolupráci.

NCOZ

438. Jak je uvedeno u kritéria 40.1, zákon o policii stanoví právní základ mezinárodní spolupráci. Viz §§ 89-94 zákona.

Státní zástupci

439. Zákon o MJSVT stanoví právní základ spolupráce mezi vnitrostátními a zahraničními státními zástupci.

ČNB

440. Pro mezinárodní spolupráci ČNB existují zákonná ustanovení. Podrobněji viz kritérium 40.12 a následující.

(b) být oprávněny využívat nejúčinnějších způsobů spolupráce;

FAÚ

441. Spolupráce je založena na reciprocitě nebo na základě MOU, pokud to vyžaduje legislativa protistrany. Tyto způsoby jsou účinné.

NCOZ

442. Policie ČR se účastní řady praktických, tematicky orientovaných sítí na úrovni EU a rovněž na globální úrovni. Tyto sítě podle okolností umožňují výměnu jak operativních, tak strategických informací. Konkrétně v případech praní peněz může vyšetřovatel využít zapojení policie do sítě ARO a CARIN (které se zaměřují na vyhledávání výnosů z trestné činnosti), EPAC (zaměřuje se na boj proti korupci), Iniciativa StAR (vyhledávání kradených aktiv) a různá kontaktní místa v rámci Europolu.

Státní zástupci

443. NSZ vydalo metodickou příručku pro státní zástupce a soudy týkající se spolupráce. Tato příručka byla ve strukturované verzi (vzory, pokyny, seznamy smluv, seznam deklarácí atd.) publikována na Extranetu a je dostupná všem státním zástupcům, ale ne veřejnosti. Koordinace MLA může být rovněž provedena přes Eurojust a specializované sítě (EJN, CARIN ...). Tyto prostředky jsou považovány za účinné.

ČNB

444. ČNB je oprávněna využívat účinné nástroje spolupráce. Pro podrobnosti viz kritérium 40.12 a následující.

(c) mít jasné a zabezpečené brány, mechanismy nebo kanály, které usnadní a umožní předávat a vyřizovat žádosti;

FAÚ

445. Spolupráce je zajištěna přes ESW a FIU.Net.

NCOZ

446. Žádosti Interpolu jsou zpracovány prostřednictvím I-24/7 (zabezpečená globální policejní síť), která je instalovaná v Národním ústředí Interpolu v Praze (NÚI). Systém umožňuje oprávněným uživatelům sdílet se svými protějšky citlivé údaje a urgentní policejní informace.

447. Žádosti Europolu jsou zpracovávány přes síť SIENA (*Secure Information Exchange Network Application*), která OČTŘ umožňuje sdílet operativní a strategické informace a poznatky týkající se trestné činnosti přes zabezpečený komunikační kanál.

Státní zástupci

448. Spolupráce mezi domácími a zahraničními státními zástupci probíhá na platformě Eurojust.

ČNB

449. ČNB neoznámila používání zvláštních zabezpečených kanálů.

(d) mít jasný postup určování prioritních žádostí a jejich včasné vyřízení; a

FAÚ

450. Podle MP FAÚ č. 8 se žádosti zpracovávají podle rozsahu požadovaných informací. Na běžné žádosti se odpovídá do 20 dnů, na urgentní žádosti do 5 dnů (ledaže by odpověď nebylo vyžadována neprodleně).

NCOZ

451. Prioritizace a vyřizování se řídí:

- Závazným pokynem (běžný operativní postup) policejního prezidenta č. 78/2009 o činnosti NÚI Praha (týká se žádostí Interpolu);
- Závazným pokynem (běžný operativní postup) policejního prezidenta č. 183/2011 o spolupráci s Europolem (týká se žádostí Europolu);
- rámcovým rozhodnutím Rady 2006/960/SVV o zjednodušení výměny operativních a jiných informací mezi donucovacími orgány členských států EU (týká se žádostí ARO podle rozhodnutí Rady 2007/845/SVV o spolupráci mezi úřady pro vyhledávání majetku z trestné činnosti v jednotlivých ČS v oblasti vyhledávání a identifikace výnosů z trestné činnosti nebo jiného majetku v souvislosti s trestnou činností).

Státní zástupci

452. Existují určitá pravidla pro určování prioritních žádostí o MLA stanovená **pokynem č. 10/2013** vydaným nejvyšším státním zástupcem. Tato opatření jsou pro státní zástupce závazná.

ČNB

453. O určování prioritních zahraničních žádostí nepodala ČNB žádné informace

(e) mít jasný postup zajištění bezpečnosti obdržené informace.

FAÚ

454. Informace jsou se třetí stranou sdíleny jen po předchozím písemném souhlasu toho, kdo informaci poskytl. Informace poskytnutá žádající FIU by měla mít stejnou kvalitu a rozsah jako informace pro vlastní analýzu FAÚ (MP č. 8).

NCOZ

455. Obecná pravidla o nakládání s informacemi jako jsou osobní údaje, jsou stanoveny v §§ 79-88 zákona o policii. Všechny údaje obdržené prostřednictvím mezinárodní policejní spolupráce se zpracovávají v systému ETR, což je systém správy případů policie. Uživatelé mají podle své role různá přístupová práva. Ochrana je zajištěna zapisováním do protokolu.

Státní zástupci

456. Mlčenlivost o výměně informací je stanoven a v § 6 zákona o MJSVT a příslušných ustanovení MOU podepsaných se zahraničními partnerskými orgány.

ČNB

457. Výměna informací a důvěrnost komunikace mezi ČNB a příslušným zahraničním orgánem dohledu jsou upraveny MOU, podepsanými v souladu s § 2 zákona o ČNB.

458. *Kritérium 40.3 –*

FAÚ

459. FAÚ spolupracuje se zahraničními protějšky na základě reciprocit nebo na základě MOU, pokud to partnerský orgán vyžaduje. FAÚ doposud podepsal 31 memorand o porozumění.

NCOZ

460. Smlouvy o bilaterální a multilaterální spolupráci jsou v působnosti policejního prezidia, odboru mezinárodní policejní spolupráce a strategického úseku, které spravují seznam příslušných smluv.

Státní zástupci

461. Bilaterální a multilaterální dohody o spolupráci (např. zřizující společné vyšetřovací týmy) mohou být podle § 71 zákona o MJSVT iniciovány NSZ.

ČNB

462. Jak je uvedeno v kritériu 40.12 a následujících, ČNB může uzavírat bilaterální a multilaterální MOU.

463. Neexistují předpisy, které by stanovily, že se MOU mají být sjednána a podepsána v přiměřené lhůtě.

464. *Kritérium 40.4 –*

FAÚ

465. Vzhledem k členství v Egmontské skupině je zpětná vazba o využití údajů a výsledků analýzy poskytnuté FAÚ zahraničnímu orgánu podávána na vyžádání (v souladu s čl. 19 Zásad Egmontské skupiny⁹¹). Není vyžadováno podávat zpětnou vazbu „včas“.

OSTATNÍ ORGÁNY

⁹¹ Zásady Egmontské skupiny finančních zpravodajských jednotek pro výměnu informací mezi finančními zpravodajskými jednotkami.

466. Pokud jde o ostatní příslušné orgány, neexistují konkrétní právní ustanovení explicitně stanovující povinnost poskytovat zpětnou vazbu orgánu, od kterého byla pomoc vyžádána, a poskytnout mu ji včas. Neexistují však ani ustanovení, která by tomu bránila. Zpětná vazba může být poskytnuta zahraničním protějškům, pokud to neodporuje obecným zásadám spolupráce (viz též pod-kritérium 40.5 c)).

467. *Kritérium 40.5 –*

OSTATNÍ ORGÁNY

468. V ČR nejsou uplatňovány nepřiměřené nebo příliš omezující podmínky, a to ani ve fiskálních věcech. Výměna informací v rozsahu mezinárodní policejní spolupráce je podmíněna ustanoveními příslušných mezinárodních smluv a/nebo příslušných ustanovení zákona o policii, TrŘ a zákona o MJSVT.

469. Platná legislativa neomezuje spolupráci v oblasti utajovaných skutečností nebo mlčenlivosti (kromě mlčenlivosti advokátů podle zákona o advokacii - § 8 TrŘ). Vyřízení žádosti závisí na příslušné mezinárodní smlouvě nebo reciprocitě.

470. Podle mezinárodních bilaterálních smluv o spolupráci mohou smluvní strany odmítnout zcela, nebo zčásti žádost o pomoc, pokud se domnívají, že by její poskytnutí mohlo ohrozit suverenitu, bezpečnost nebo jiné základní zájmy, nebo by byla v rozporu s vnitrostátní legislativou nebo mezinárodními závazky. Pro vyhovění žádosti může dožádaná smluvní strana stanovit podmínky, jejichž dodržení je pro žádající smluvní stranu závazné.

471. Pokud je žádající subjekt jedním z příslušných orgánů, které mohou žádat/získat informace podle příslušné smlouvy o mezinárodní policejní spolupráce, požadované informace budou poskytnuty bez ohledu na povahu nebo status žádajícího orgánu.

472. *Kritérium 40.6 –*

473. Na základě MP č. 8, by informace poskytnuté FAÚ zahraničními protějšky měly být využity pouze pro účely, uvedené poskytovatelem. Informace poskytnuté žádající FIU by měly mít stejnou kvalitu a rozsah, jako informace sebrané pro vlastní analýzu FAÚ. Informace by měly být sdíleny přes zabezpečené kanály (ESW, FIU.Net).

474. Pokud jde o mezinárodní policejní spolupráci, informace a dokumenty mohou být poskytnuty třetím státům a mezinárodním organizacím pouze s písemným souhlasem poskytující smluvní strany a za použití informačních systémů vytvořených podle práva EU pro účely spolupráce při ochraně veřejného pořádku a bezpečnosti a rovněž pro boj proti kriminalitě, zejména prostřednictvím Schengenského informačního systému.

475. *Kritérium 40.7 –*

476. Požadavky na mlčenlivost, kterými je vázán FAÚ, jsou stanoveny v § 38 AML zákona a v MP č. 8. Informace získané na základě mezinárodní spolupráce jsou chráněny stejně jako informace obdržené pro účely analýzy vnitrostátně.

477. České orgány poskytly podrobné informace o obvyklém obsahu bilaterálních smluv o mezinárodní policejní spolupráci a o způsobu, jakým zajišťují přiměřenou ochranu osobních údajů.

478. *Kritérium 40.8 –* FAÚ je oprávněn vyměňovat si všechny požadované informace, ke kterým má mít FIU přístup nebo je může přímo, nebo nepřímo získat (viz Doporučení 29) a jakékoli další informace, které má právo získat nebo k nimž má přímý, nebo nepřímý přístup na vnitrostátní úrovni na základě reciprocity. Policie ČR je schopna poskytnout zahraničním protějškům stejný rozsah informací, jaké může využít pro své vlastní šetření.

Výměna informací mezi FIU

479. *Kritérium 40.9* – Spolupráce mezi FAÚ a zahraničními partnerskými orgány je upravena §§ 33 a 39 AML zákona a čl. 9 a 11 **Zásad Egmontské skupiny**. FAÚ je oprávněn spolupracovat se zahraničními FIU bez ohledu na jejich typ (např. administrativní, policejní, soudní, nebo jiné povahy) na základě mezinárodní smlouvy nebo principu reciprocity.

480. *Kritérium 40.10* – Jako člen Egmontské skupiny poskytuje FAÚ zpětnou vazbu zahraničním protějškům v souladu s čl. 19 **Zásad Egmontské skupiny**.

481. *Kritérium 40.11* – FAÚ je oprávněn vyměňovat si všechny informace, u kterých je povinnost, aby mu byly přístupné, nebo je mohl přímo, nebo nepřímo získat (podle Doporučení 29) a jakékoli další informace, které je oprávněn získat nebo k nimž má přímý, nebo nepřímý přístup na vnitrostátní úrovni pod podmínkou reciprocity (AML zákon, §§ 33 a 39 odst. 1, písm. c)). V zákoně ani jiných předpisech nejsou ustanovení omezující schopnost FAÚ tak činit.

Výměna informací mezi orgány finančního dohledu

482. *Kritérium 40.12* – Podle § 2 odst. 3 zákona o ČNB, může ČNB spolupracovat a vyjednávat mezinárodní smlouvy (memoranda o porozumění) v rozsahu své působnosti s centrálními bankami z jiných států, se zahraničními orgány podílejícími se na dohledu nad finančním trhem, se zahraničními orgány příslušnými k řešení sporů, mezinárodními finančními organizacemi a mezinárodními organizacemi podílejícími se na dohledu nad finančním trhem. ČNB dosud uzavřela 21 bilaterálních a 4 multilaterálních MOU. Podle českých orgánů MOU obecně obsahují výměnu informací pro účely AML/CFT dohledu.

483. *Kritérium 40.13* – Specifická ustanovení týkající se podrobností o sdílení informací v rámci EU jsou stanovena v sektorové legislativě, týkají se zejména výměny informací v případech mezinárodních finančních skupin. Rámec umožňující spolupráci s ostatními dohledovými orgány EU je velmi široký a obsáhlý. Obsahuje následující ustanovení:

- §§ 25 odst. 2, 26c, 38h a 38ha zákona o bankách
- §§ 22a, 22aa, 22b, 25d, 25g a 25l zákona o spořitelních a úvěrních družstvech
- § 26 zákona o dohledu nad kapitálovým trhem (č. 15/1998 Sb.)
- §§ 27, 135a a 152 a následující zákona o podnikání na kapitálovém trhu
- § 576 a následující zákona o investičních společnostech a investičních fondech
- §§ 84 odst. 4, 92e, 92j a 133 zákona o pojišťovnictví
- § 135b **zákona o platebních institucích**
- § 140 a následující zákona o spotřebitelském úvěru

484. Výměna informací se zahraničními protějšky je vyňata z povinnosti mlčenlivosti (pod podmínkou, že protistrana dodržuje obdobný standard mlčenlivosti)

- § 25a zákona o bankách
- § 25a zákona o spořitelních a úvěrních družstvech
- § 26 of zákona o dohledu nad kapitálovým trhem (č. 15/1998 Sb.)
- § 128 odst. 3 zákona o pojišťovnictví
- § 135b **zákona o platebních institucích**

- § 17 odst. 4 zákona o směnářské činnosti
- § 137 zákona o spotřebitelském úvěru

485. Pokud jde o protějšky ze zemí mimo EU, jak je uvedeno v kritériu 40.12, ČNB může spolupracovat a sjednat MOU s jinými zeměmi (MOU obvykle obsahuje výměnu informací pro účely AML/CFT dohledu). V případě států mimo EU bez MOU není v české legislativě explicitní ustanovení týkající se výměny informací podléhajících bankovnímu tajemství a není jasné, zda obecné ustanovení zákona o ČNB postačí k tomu, aby ČNB mohla spolupracovat s protějšky ze zemí mimo EU, se kterými nemá uzavřenou smlouvu.

486. Kritérium 40.14 – Rozsah informací, které může ČNB sdílet (na základě legislativy, způsobem a v rozsahu a za podmínek uvedených v kritériu 40.13) není omezen a tudíž zahrnuje i regulatorní, obezřetnostní a AML/CFT informace.

487. *Kritérium 40.15* – ČNB může provádět kontroly a šetření jménem zahraničních protějšků a vyměňovat si se zahraničními partnerskými orgány všechny získané informace, pokud takové šetření proběhlo vnitrostátně (viz Kritéria 40.12-40.13). ČNB může požádat orgánu dohledu příslušného státu o provedení kontroly na místě u subjektu, nad kterým vykonává dohled mimo území ČR. ČNB může vyhovět žádosti orgánu dohledu domovského státu zahraniční banky nebo licencované FI vykonat kontrolu na místě u subjektu, nad kterým vykonává dohled. Nicméně ČNB nemůže vždy povolit nebo umožnit zahraniční partnerský orgán provést šetření v ČR sám, aby byl umožněn účinný dohled nad skupinou, zejména pokud protějšek pochází ze státu mimo EU a mezi orgány dohledu není uzavřena dohoda o spolupráci.

488. *Kritérium 40.16* – Memorandum o porozumění ČNB stanoví, že strany nesmí vyrazit utajované informace třetím stranám bez předchozího písemného souhlasu strany, která utajované informace poskytla. Pokud je ze zákona nutné sdílet utajované informace s jiným státním orgánem, smluvní strana by měla rychle upozornit protistranu, která utajované informace poskytla.

Výměna informací mezi OČTŘ

489. *Kritérium 40.17* – Policie smí sdílet informace, které jsou jí dostupné vnitrostátně, se zahraničními protějšky. Pravidla spolupráce jsou stanovena v hlavě XI – Mezinárodní spolupráce zákona o Policii ČR a rovněž v **závazném pokynu č. 270/2013 o „postupech vymáhání práva v určitých oblastech mezinárodní spolupráce ve věcech trestních“**. Pokyn umožňuje policistům vybrati si nejhodnější a nejúčinnější nástroj pro poskytnutí mezinárodní spolupráce zahraničnímu protějšku. Státní zástupci mohou se zahraničními partnerskými orgány sdílet informace, které mají sloužit jako zpravodajské informace nebo pro účely vyšetřování podle § 56 zákona o MJSVT.

490. Informace týkající se vyhledávání a zjišťování výnosů a nástrojů zločinu s protějšky z ČS EU jsou sdíleny prostřednictvím úřadu pro vyhledávání majetku z trestné činnosti (ARO). ARO ČR (**otázka překladatele: jde o CENZA?**) provádí činnosti specializovaného ústředního orgánu podle rozhodnutí Rady 2007/845/SVV, které stanoví spolupráci ARO ČS EU v oblasti vyhledávání a zjišťování výnosů z trestné činnosti a dalšího souvisejícího majetku. Český ARO je součástí NCOZ a tudíž **závazný pokyn č. 103/2013 o výkonu činností v trestním řízení** (ve znění publikovaném policií) obsahuje rovněž úkoly ARO: jednat jako ústřední orgán policie ve vztahu k záležitostem vyhledávání majetku, sbírat a sdílet příklad nejlepší praxe, podporovat finanční vyšetřovatele v jejich úsilí vystopovat a zajistit kriminální majetek a poskytnout jim informace získané od ARO ostatních ČS EU a rovněž zpracovávat a odpovídat na dožádání z jiných ARO.

491. *Kritérium 40.18* – Podle § 91 zákona o policii, může policie na žádost zahraničního protějšku využít podpůrné operativní prostředky nebo operativní prostředky vyšetřování v souladu s TrŘ. § 89

zákona o policii stanoví, že při plnění svých úkolů může policie spolupracovat s Mezinárodní policejní organizací – Interpolem, Evropským policejním úřadem, příslušnými orgány a institucemi EU a jejich ČS a rovněž s dalšími mezinárodními organizacemi, zahraničními bezpečnostními sbory a dalšími příslušnými zahraničními subjekty. **Závazný pokyn č. 78/2009** o činnosti NÚI Praha stanoví pravidla spolupráce s Interpolem a jeho členy, **závazný pokyn č. 183/2011** o spolupráci s Europolem stanoví pravidla sdílení informací s a prostřednictvím Evropského policejního úřadu. Státní zástupci mají spolupráci zajištěnu prostřednictvím Eurojustu.

492. *Kritérium 40.19* – OČTŘ ČR mohou vytvářet společné vyšetřovací týmy, jak je stanoveno v §§ 71-74 zákona o MJSVT. Příslušným orgánem pro uzavírání takových smluv je NSZ. Další ujednání umožňující společné vyšetřování jsou dostupná v rámci Europolu a Eurojustu.

Výměna informací mezi nepartnerskými orgány

493. *Kritérium 40.20* – České orgány poskytly některé příklady výměny informací mezi nepartnerskými orgány. Podle AML zákona může FAÚ sdílet informace se státními orgány cizích států příslušných pro prevenci a vyhledávání špinavých peněz a financování terorismu na jejich písemné a podložené žádosti nebo z vlastní iniciativy. V praxi upřednostňuje FAÚ výměnu informací přes zahraniční FIU.

494. FAÚ může sdílet informace se zahraničními orgány, které nejsou FIU (§ 33 AML zákona). Orgány uvedly, že FAÚ může doručit informaci vnitrostátnímu orgánu na žádost zahraničního protějšku tohoto vnitrostátního orgánu (např. pokud si policie vyžádá informace od FAÚ jménem zahraničního policejního orgánu) a může jménem vnitrostátního orgánu žádat informace od zahraniční FIU. V případě, že FAÚ poskytuje informace zahraniční FIU, které mají být postoupeny třetí straně, je vždy požadován předchozí písemný souhlas FAÚ.

495. Ačkoli § 89 zákona o policii umožňuje spolupráci policie s Interpolem, Europolem, příslušnými orgány a institucemi EU a jejich ČS, stejně jako s dalšími mezinárodními organizacemi, zahraničními bezpečnostními sbory a dalšími příslušnými zahraničními orgány, není zřejmé, zda může sdílet operativní údaje s nepartnerskými orgány.

Uvážení a závěr

496. **ČR je v zásadě v souladu s Doporučením 40.**

SOUHRN TECHNICKÉHO SOULADU – KLÍČOVÉ NEDOSTATKY

Soulad s doporučeními FATF		
Doporučení	Hodnocení	Faktor (y) ovlivňující hodnocení
1. Hodnocení rizik a uplatňování rizikově orientovaného přístupu	LC	<ul style="list-style-type: none"> • neexistuje požadavek, aby finanční instituce a DNFBP přijaly zesílená opatření, aby řídily a zmírnily rizika, která jsou identifikována v NRA nebo zapracovaly informace o těchto rizicích do svého hodnocení rizik. • méně rizikové situace identifikované AML zákonem nejsou zcela podpořeny výsledky hodnocení rizik. • zákon nevyžaduje, aby DNFBP sledovaly implementaci zásad, kontrol a postupů a přijaly zesílená opatření k řízení a zmírňování rizik tam, kde jsou identifikována vyšší rizika.
2. Vnitrostátní spolupráce a koordinace	PC	<ul style="list-style-type: none"> • není stanovena sktruktura, která by zahrnovala pravidelné kontakty mezi FAÚ jako koordinátorem a dalšími relevantními agenturami a soukromým sektorem na rozdíl od sporadických či ad hoc setkáním; • jsou nejasnosti ve formálním určení a oprávnění v právním řádu nebo jiné úpravě agentury nebo agentur zodpovědných za koordinaci otázek týkajících se šíření ZHN.
3. Trestný čin praní peněz	LC	<ul style="list-style-type: none"> • legislativa nekryje dostatečně jasně „držbu“; • zatímco samopraní je zahrnuto v § 216 TrZ, tak není zahrnuto v podílnictví a nadřžování (§§ 214 a 366 TrZ).
4. Konfiskace a předběžná opatření	C	
5. Trestný čin financování terorismu	LC	<ul style="list-style-type: none"> • prostředky nebo majetek „zcela nebo z části“ určené k použití teroristy nebo ke spáchání teroristického činu nejsou zcela pokryty zákonem, ale pouze jeho důvodovou zprávou.
6. Cílené finanční sankce týkající se terorismu a jeho financování	PC	<ul style="list-style-type: none"> • formální mechanismy pro identifikaci a určení cílů pro zařazení na seznam nezahrnuje rezoluci OSN 1988; • není jasný důkazní standard a proces jeho použití pro návrhy na zařazení na seznam, a to včetně zahraničních žádostí. Neexistuje žádné ustanovení zajišťující včasné určení takové osoby/subjektu na základě žádosti o listaci třetí strany; • zmrazení nemůže být provedeno u občanů EU na EU úrovni (rezoluce OSN 1373); • chybí jasné ustanovení zajišťující poskytnutí maximálního množství informací třetí straně v

Soulad s doporučeními FATF		
Doporučení	Hodnocení	Faktor (y) ovlivňující hodnocení
		<p>případě podání žádosti o listaci;</p> <ul style="list-style-type: none"> • cílené finanční sankce nejsou implementovány bez zbytečného prodlení; • použití zmrazení na základě nezávazného rozhodnutí a použité mechanismy nezajišťují stálou aplikaci opatření po dobu trvání platnosti akcí požadovaných OSN; • rozsah prostředků, na které se vztahuje zmrazení, je v národní legislativě nejasný a nezahrnuje dostatečně širokou oblast majetku; • postupy delistace a rozmrazení explicitně nezahrnují delistační požadavky v rezoluci OSN 1988 a nejsou veřejně dostupné.
7. Cílené finanční sankce týkající se šíření zbraní hromadného ničení	PC	<ul style="list-style-type: none"> • nedostatky popsané v Doporučení č. 6 se stejně použijí i zde; • na národní úrovni chybí formální mechanismy pro delistaci osob a subjektů a rozmrazení prostředků; • nedostatek pokynů
8. Neziskové organizace	PC	<ul style="list-style-type: none"> • není identifikována žádná podmnožina NO splňující definici FATF, chybí systematická identifikace vyššího rizika FT, kterému jsou NO vystaveny a identifikace souvisejících hrozeb; • periodicita hodnocení sektoru není definována; • chybí specifická osvěta v oblasti CFT pro NO a donory, nebyly vypracovány žádná dokumenty o nejlepší praxi ani podpora používání regulovaných platebních kanálů není vypracována; • chybí mechanismus cíleného rizikově orientovaného dohledu/sledování sektoru NO.
9. Mlčenlivost finančních institucí	C	
10. Hlubková kontrola klienta	LC	<ul style="list-style-type: none"> • chybí výslovný zákaz vedení anonymních účtů; • chybí specifický odkaz na jiná právní uspořádání pro účely identifikace klienta; • chybí požadavek, aby ověření identity právnické osoby a jiného právního uspořádání bylo založeno na důvěryhodných, nezávislých zdrojích a informacích; • definice skutečného vlastnictví je nekompletní a nezahrnuje fyzické osoby, jejichž jménem je prováděn obchod; • chybí povinnost také rozumět účelu a zamýšlené povaze obchodního vztahu; • chybí specifické ustanovení pro udržování dokumentů shromážděných v rámci CDD v aktuální a

Soulad s doporučeními FATF		
Doporučení	Hodnocení	Faktor (y) ovlivňující hodnocení
		<p>správné podobě, zvláště pak pro klienty s vyšší kategorií rizika;</p> <ul style="list-style-type: none"> • není výslovně požadováno porozumět podstatě klientova podnikání; • chybí specifický požadavek obstatat důkaz o existenci jiného právního uspořádání; • chybí specifický požadavek, aby povinné osoby zahrnuly obmyšleného z životního pojištění mezi relevantní rizikové faktory v situaci, kdy se rozhodují, zda aplikovat opatření zesílené CDD; • chybí požadavek provádět toto na základě důležitosti a rizika či vzít v potaz zda a kde byly opatření CDD dříve provedena a správnost takto získaných údajů; • chybí explicitní požadavek, aby povinné osoby provedly zesílenou CDD tam, kde je vyšší riziko ML/FT; • kategorie klientů s nižším rizikem nebyly identifikovány odpovídající analýzou rizik, kterou by provedl stát nebo finanční instituce; • chybí explicitní ustanovení umožňující povinným osobám neprovést CDD, je-li zde riziko varování klienta a podat v takové situaci OPO.
11. Uchovávání záznamů	LC	<ul style="list-style-type: none"> • chybí jasný požadavek pro nefinanční sektor, aby vedl záznamy o složkách k účtům, obchodní korespondenci a/nebo výsledcích relevantních analýz; • chybí požadavek vést záznam transakcí v takové podobě, která dovoluje rekonstrukci jednotlivých transakcí pro pomoc vyšetřování.
12. Politicky exponované osoby	LC	<ul style="list-style-type: none"> • požadavek kritéria 12.4 není rozšířen na skutečného majitele příjemce plnění; • chybí požadavky vyrozumět vrcholné vedení v okamžiku kdy je identifikováno vyšší riziko, provést zesílenou CDD na celý obchodní vztah nebo zvážit podání OPO.
13. Korespondenční bankovníctví	PC	<ul style="list-style-type: none"> • chybí specifický požadavek rozumět povinností v oblasti AML/CFT instituce, se kterou vstupují do korespondenčního bankovníctví; • chybí explicitní pokrytí požadavků v kritériu 13.2 a).
14. Služby převodu peněz nebo hodnoty	C	
15. Nové technologie	LC	<ul style="list-style-type: none"> • hodnocení rizik spojených s novými produkty, technologiemi a postupy není kompletní;

Soulad s doporučeními FATF		
Doporučení	Hodnocení	Faktor (y) ovlivňující hodnocení
		<ul style="list-style-type: none"> chybí specifický požadavek pro aktualizaci hodnocení rizik před zavedením nebo použitím takové nové technologie.
16. Bezhotovostní převody	LC	<ul style="list-style-type: none"> údaje o plátcí a příjemci nejsou plně v souladu s Doporučením 11; údaje o příjemci nejsou vedeny zcela v souladu s požadavky Doporučení 11; chybí specifický požadavek, aby MVTs kontrolovali jak plátce, tak příjemce bezhotovostního převodu.
17. Převzetí identifikace	LC	<ul style="list-style-type: none"> chybí specifický požadavek, aby informace byly získávány okamžitě a aby kopie dokumentů a dokumenty byly zpřístupněny třetí stranou na žádost bezodkladně; legislativa nepožaduje analýzu rizik ML/FT země původu třetí strany.
18. Vnitřní kontrola a zahraniční pobočky a dceřiné společnosti	LC	<ul style="list-style-type: none"> chybí specifické ustanovení požadující prověřování zaměstnanců před jejich přijetím tak, aby byl zajištěn jejich vysoký standard; chybí požadavek v zákoně o souladu, auditu a/nebo AML/CFT funkcích, klientech, účtech a informacích o obchodech pro pobočky a dceřiné společnosti ze skupin tam, kde je to nutné; chybí jasný požadavek najmout pracovníka compliance na úrovni vrcholného vedení.
19. Rizikové státy	PC	<ul style="list-style-type: none"> není výslovná povinnost aplikovat na klienty z rizikových zemí zesílenou CDD; nedostatečná protipatření (19.2).
20. Oznámení podezřelého obchodu	PC	<ul style="list-style-type: none"> definice OPO nepokrývá trestnou činnost, která by zakládala predikativní trestný čin pro ML; časový rámec oznamování není v souladu s pojmem „bez zbytečného odkladu“.
21. Varování klienta a mlčenlivost	PC	<ul style="list-style-type: none"> Nedostatečná opatření pro ochranu ředitelů, pracovníků a zaměstnanců povinných osob před odpovědností za oznámení informací FAÚ v dobré víře.
22. DNFBP: Identifikace a kontrola klienta	PC	<ul style="list-style-type: none"> některé nezávislé právní profese nejsou zahrnuty pod AML/CFT povinnosti; zákon nespecifikuje, zda služby v případě činností popsaných v Doporučení 22 zahrnují rovněž přípravu provedení obchodu; nedostatečná definice a povinnosti TCSP; chybějící jasný požadavek v AML zákoně pro DNFBP

Soulad s doporučeními FATF		
Doporučení	Hodnocení	Faktor (y) ovlivňující hodnocení
		<p>vést záznamy o složkách účtů, obchodní korespondenci a/nebo výsledcích relevantních analýz a není explicitně vyžadováno, aby záznamy byly uchovávány způsobem, který umožňuje rekonstrukci jednotlivých transakcí;</p> <ul style="list-style-type: none"> • nedostatky s ohledem na informace, které mají být zjištěny okamžitě a dokumenty, které mají být poskytnuty k dispozici bez prodlení.
23. DNFBP: další opatření	PC	<ul style="list-style-type: none"> • nedostatky identifikovány v Doporučení 18,19, 20 a 21 se použijí i zde; • advokáti, notáři a účetní nejsou povinni mít písemný systém vnitřních zásad, postupů a kontrolní mechanismy.
24. Transparentnost a skutečný majitel právnických osob	LC	<ul style="list-style-type: none"> • NRA neposuzuje rizika všech typů právnických osob vytvářených v ČR; • spolky nejsou povinny vést seznamy svých členů; • ne všechny právnické osoby musí vést údaje o svých podílnících nebo členech; • chybí požadavek ověřovat údaje o skutečném majiteli; • chybí požadavek, aby právnické osoby (nebo jejich správci, likvidátoři nebo další osoby zapojené do rušení společnosti) uchovávaly údaje po jejím zrušení; • chybí mechanismus bránící zapojení „jmenovaného“ podílníka nebo ředitele; • chybí přímá správní nebo trestní odpovědnost pro právnickou a/nebo fyzickou osobu za podání nesprávných údajů do Evidence skutečných majitelů; • chybí formální postup zajišťující kvalitu pomoci, kterou české orgány přijmou jako odpověď na žádost o základní informace a informace o skutečném majiteli.
25. Transparentnost a skutečný majitel jiných právních uspořádání	LC	<ul style="list-style-type: none"> • chybí specifické povinnosti pro správce svěřenského fondu vést základní informace o dalších zákonem upravených zprostředkovatelích služeb a poskytovatelích služeb svěřenským fondům, a to včetně investičních poradcích a manažerech, účetních a daňových poradcích; • legislativa neupravuje požadavky na uchovávání údajů pro profesionální správce svěřenských fondů; • povinnost pro správce svěřenského fondu rozkrýt jejich statut je nepřímá; • nejsou sankce za poskytnutí nesprávných informací

Soulad s doporučeními FATF		
Doporučení	Hodnocení	Faktor (y) ovlivňující hodnocení
		o správci svěřenského fondu do Evidence.
26. Regulace a dohled nad finančními institucemi	LC	<ul style="list-style-type: none"> výjimky ČNB v aplikaci hodnocení způsobilosti a bezúhonnosti osob; rizikově orientovaný dohled vykonávaný Sekcí dohledu na finančním trhu II ČNB by profitoval z většího zaměření na AML/CFT opatření; system hodnocení rizik FAÚ částečně koresponduje s požadavky kritéria 26.5(a) a 26.5(b) bez jakéhokoli zohlednění 26.5(c); chybí formálně schválený postup nebo úprava FAÚ nebo ČNB pravidelného přezkumu rizikového profilu finančních institucí, skupin z hlediska ML/FT a přezkum v okamžiku, kdy dojde k zásadnímu vývoji či událostem.
27. Pravomoci orgánů dohledu	LC	<ul style="list-style-type: none"> Neexistují sankce odložení nebo omezení licence.
28. Regulace a dohled nad DNFBP	LC	<ul style="list-style-type: none"> realitní makléři nejsou předmětem udělení oprávnění; není požadováno, aby samosprávné orgány používaly rizikově orientovaný přístup k dohledu; dohled nad kasiny, advokáty a notáři není vykonáván s ohledem na rizika.
29. Finanční zpravodajské jednotky	LC	<ul style="list-style-type: none"> není explicitně vyřešena schopnost FAÚ vypracovat strategickou analýzu a žádná strategická analýza mimo NRA nebyla doposud FAÚ zpracována; pravomoci FAÚ jsou omezené a nepokrývají poskytnutí informací OČTŘ na základě žádosti.
30. Povinnosti orgánů činných v trestním řízení a vyšetřovacích orgánů	LC	<ul style="list-style-type: none"> TrŘ neuvádí jasnou definici finančního šetření ani neurčuje konkrétní OČTŘ, které „detekují a identifikují“ výnosy z trestné činnosti.
31. Pravomoci orgánů činných v trestním řízení a vyšetřovacích orgánů	C	
32. Převozy hotovosti	PC	<ul style="list-style-type: none"> system prohlášení se použije pouze pro pohyb hotovosti a CPD (jak do tak mimo) EU; chybí úprava, která by vyžadovala, aby celní správa zastavila nebo zadržela měnu nebo CPD po odpovídající dobu tak, aby mohla zjistit, zda v daném případě jde o podezření ze spáchání ML/FT nebo predikativního TČ.
33. Statistika	PC	<ul style="list-style-type: none"> ML statistiky nejsou rozděleny podle typů případů

Soulad s doporučeními FATF		
Doporučení	Hodnocení	Faktor (y) ovlivňující hodnocení
		(samostatné praní peněz, samopraní). Orgány nevedou odpovídající statistiky o konfiskacích, MLA nebo o dalších mezinárodních žádostech o spolupráci, které dostanou.
34. Pokyny a zpětná vazba	LC	<ul style="list-style-type: none"> chybí formální povinnost, aby orgány poskytovaly pokyny a metodiky povinným osobám.
35. Sankce	PC	<ul style="list-style-type: none"> ne všechny povinnosti pod Doporučením 19 jsou postižitelné; maximální výše sankcí není dostatečně odrazující; omezené použití sankcí na fyzické osoby.
36. Mezinárodní nástroje	LC	<ul style="list-style-type: none"> ČR ratifikovala Palermskou, Meridskou úmluvu a Úmluvu o financování terorismu, které jsou platné, ale chybí důkazy o jejich plné implementaci.
37. Vzájemná právní pomoc	LC	<ul style="list-style-type: none"> drobné nedostatky identifikované ve vztahu k Doporučením 3 a 5 mohou omezovat rozsah dostupné pomoci kvůli požadavkům na oboustrannou trestnost pro donucovací opatření; zatím není k dispozici kompletní a centralizovaný systém správy případů.
38. Vzájemná právní pomoc: zmrazení a konfiskace	LC	<ul style="list-style-type: none"> Uznání a výkon zahraničního propadnutí majetku bez odsouzení může být proveden pouze v případě, že žádající stát má podobný koncept propadnutí bez odsouzení v trestním řízení.
39. Extradice	LC	<ul style="list-style-type: none"> V situacích, kdy je odmítnutí předání založeno výhradně na státní příslušnosti, je zde možnost, aby se otázka řešila před českými soudy. Nicméně se zdá, že není povinností takto postupovat na žádost cizího státu.
40. Další formy mezinárodní spolupráce	LC	<ul style="list-style-type: none"> kromě FAÚ nemají ostatní orgány specifické ustanovení v zákoně upravující zpětnou vazbu pro orgán, od kterého požadovaly pomoc a nutnost poskytnout ji včas; není zřejmé, zda obecná ustanovení zákona o České národní bance umožňují dostatečně ČNB spolupracovat s partnerským orgánem mimo EU bez uzavření dohody; z legislativy není zřejmé, zda si policie může vyměňovat operativní informace se subjekty, které nejsou jejími protějšky.

GLOSÁŘ

4. AML směrnice	Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2015/849 ze dne 20. května 2015 o předcházení využívání finančního systému k praní peněz nebo financování terorismu, o změně nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 648/2012 a o zrušení směrnice Evropského parlamentu a Rady 2005/60/ES a směrnice Komise 2006/70/ES
AML	boj proti praní peněz (<i>anti-money laundering</i>)
AML zákon	zákon č. 253/2008 Sb., o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu
AMON	mezinárodní neformální síť expertů na problematiku praní peněz
ANB	Audit národní bezpečnosti
AP	Akční plán národního hodnocení rizik
ARO	Úřad pro vyhledávání majetku z trestné činnosti (<i>Asset Recovery Office</i>)
BTC	Bitcoin
BV	bezprostřední výstup
CARIN	síť spolupracujících orgánů v oblasti výnosů z trestné činnosti (<i>Camden Asset Recovery Interagency Network</i>)
CDD	hloubková kontrola klienta (<i>customer due diligence</i>)
CENZA	Centrum zajištěných aktiv
CEP	zesílený postup v rámci Moneyvalu (<i>Compliance Enhancing Procedure</i>)
CEÚ	Centrální evidence účtů
CFT	boj proti financování terorismu (<i>countering the financing of terrorism</i>)
CPD	cenné papíry na doručitele
CS	Celní správa ČR
CZK	koruna česká
ČAK	Česká advokátní komora
ČNB	Česká národní banka
ČR	Česká republika
DNFBP	určené nefinanční subjekty a profese (<i>Designated non-financial business and professions</i>)
DPH	daň z přidané hodnoty
EJN	Evropská justiční síť (<i>European Judicial Network</i>)
EKČR	Exekutorská komora ČR
EPAC	Evropští partneři proti korupci (<i>European Partners Against Corruption</i>)
ESM	Evidence údajů o skutečných majitelích („evidence skutečných majitelů“)
ESW	Zabezpečená síť Egmontu (<i>Egmont Secure Web</i>)
EU	Evropská unie
EUR	euro
Europol	Evropský policejní úřad
FATF	Finanční akční výbor (<i>Financial Action Task Force</i>)
FAÚ	Finanční analytický úřad
FI	finanční instituce
FinCEN	finanční zpravodajská jednotka USA
FIU	finanční zpravodajská jednotka (<i>Financial Intelligence Unit</i>)
FS	Finanční správa ČR
FT	financování terorismu
FTF	zahraniční teroristický bojovník (<i>foreign terrorist fighter</i>)
CHF	Švýcarský frank
Interpol	Mezinárodní organizace kriminální policie

IOSCO	International Organisation of Securities Commissions
IS/ISIL	tzv. Islámský stát
ISA	mezinárodní standardy pro audit (<i>International Standards on Auditing</i>)
IT	informační technologie
KAČR	Komora auditorů ČR
KDP ČR	Komora daňových poradců ČR
KLDR	Korejská lidově demokratická republika
MD	Ministerstvo dopravy
MER	zpráva o vzájemném hodnocení (<i>Mutual Evaluation Report</i>)
MF	Ministerstvo financí
MJSVT	zákon č. 104/2013 Sb., o mezinárodní justiční spolupráci ve věcech trestních
ML	praní peněz (<i>money laundering</i>)
MLA	vzájemná právní pomoc (<i>mutual legal assistance</i>)
MMF	Mezinárodní měnový fond
MOU	memorandum o porozumění (<i>Memorandum of Understanding</i>)
MP	metodický pokyn
MPO	Ministerstvo průmyslu a obchodu
MPSV	Ministerstvo práce a sociálních věcí
MŠMT	Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy
MV	Ministerstvo vnitra
MVTS	Služby převodu peněz nebo hodnoty
MZV	Ministerstvo zahraničních věcí
N/A	není známo
NCOZ	Národní centrála proti organizovanému zločinu
NKBT	Národní kontaktní bod pro terorismus
NK ČR	Notářská komora ČR
NO	nezisková organizace
NOZ	zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník (nový)
NRA	Národní hodnocení rizik (<i>national risk assessment</i>)
NSZ	Nejvyšší státní zastupitelství
NÚI	Národní ústředna Interpolu
OČTŘ	orgány činné v trestním řízení
OPO	oznámení podezřelého obchodu
OSN	Organizace spojených národů
Palermská úmluva	Úmluva OSN proti nadnárodnímu organizovanému zločinu
PEP	politicky exponovaná osoba
RB OSN	Rada bezpečnosti Organizace spojených národů
RVNNO	Rada vlády pro nestátní neziskové organizace
ZIMS	zákon č. 69/2006 Sb., o provádění mezinárodních sankcí
Směrnice 2014/42/EU	Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2014/42/EU ze dne 3. dubna 2014 o zajišťování a konfiskaci nástrojů a výnosů z trestné činnosti v Evropské unii
StAR	iniciativa Světové banky a Úřadu OSN pro drogy a kriminalitu zaměřená na prevenci praní výnosů z korupce (<i>Stolen Asset Recovery</i>)
SÚJB	Státní úřad pro jadernou bezpečnost
SVT	společný vyšetřovací tým
SVT	společný vyšetřovací tým
SZ	státní zastupitelství
TC	technický soulad (<i>technical compliance</i>)
TČ	trestný čin

TFS	cílené finanční sankce (<i>targeted financial sanctions</i>)
TI	Transparency International
TO	trestní oznámení
Tracfin	FIU Francie
TrŘ	zákon č. 141/1961 Sb., trestní řád
TrZ	zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník
Úmluva o FT	Mezinárodní úmluva o potlačování financování terorismu
UNCAC (tzv. Meridská úmluva)	Úmluva OSN proti korupci
ÚOKFK	Útvar odhalování korupce a finanční kriminality
USA	Spojené státy americké
USAID	agentura USA pro mezinárodní rozvoj
USD	americký dolar
ÚZSVM	Úřad pro zastupování státu ve věcech majetkových
VB	Spojené království Velké Británie a Severního Irska
Vídeňská úmluva	Úmluva OSN proti nedovolenému obchodu s omamnými a psychotropními látkami
ZHN	zbraně hromadného ničení